

>> የወንጌላት ስምምነትና ንጽጽር <<

በ1954 ዓ. ም. በታተመው የአማርኛ መጽሐፍ ቅዱስ ላይ
የተመሠረተ

መግለጫዎችና መጣጥፎች፡-

በሮበርት ኤል ቶማስ እና በስታንሊ ኤን ጉንድሪ

Robert L. Thomas and Stanley N. Gundry

አሳታሚ

የላፕሲ/ብሩክስ ፋውንዴሽን

አዲስ አበባ፡ ኢትዮጵያ

1992 ዓ. ም.

Lapsley/Brooks Foundation

Dallas

Texas

2000 A. D.

መብቱ በሕግ የተጠበቀ ነው

የዚህ መጽሐፍ ምንባቦች የተወሰዱት በ1954 ዓ.ም. ከታተመው የአማርኛ መጽሐፍ ቅዱስ ሲሆን፤ ይህም የተደረገው በኢትዮጵያ የመጽሐፍ ቅዱስ ማኅበር ፈቃድ ነው። ይህ መጽሐፍ ለመጽሐፍ ቅዱስ ጥናትና ምርምር ሊውል ይችላል፤ ሆኖም መጽሐፉን ያለ ደራሲው ፈቃድ ኮፒ አድርጎ ለንግድ መጠቀም አይፈቀድም።

የግርጌ ማስታወሻዎቹና አባሪዎቹ የተወሰዱት “The NIV Harmony of the Gospels” copyrighted 1988 by Robert L. Thomas and Stanley N. Gundry ከሚለው መጽሐፍ ሲሆን የታተመውም በደራሲው ፈቃድ ነው።

አሳታሚ

የላፕስሊ/ብሩክስ ፋውንዴሽን

ሰልክ 201464 ፥ ፖስታ 41221

አዲስ አበባ፥ ኢትዮጵያ

1992

Publisher

Lapsley/Brooks Foundation

Dallas, Texas, U.S.A.

2000

ከአሳታሚው ማስታወሻ

(የሚነበብ)

ይህን ጠቃሚ መጽሐፍ የመጽሐፍ ቅዱስ ጥናትን ለሚያደርጉ ኢትዮጵያውያን ስናቀርብ በደስታ ነው።

የጌታን ሕይወትና ሥራዎቹን በታሪካዊ ሂደት ቅደም ተከተል ማቅረብ ዘመናዊ ፈጠራ አይደለም። ወንጌላትን የማስማማት ሥራ ለመጀመሪያ ጊዜ የተካሄደው በ170 ዓ.ም. ታቲያን በተባለ ንጉሥ አማካይነት ነበር። ይህ ሰው አራቱንም ወንጌላት በመቀላቀል አንድ ታሪክ አወጣ።

በሦስተኛው ክፍለ ዘመን የእስክንድርያው አሞኒየስ የማቴዎስ ወንጌልን እንዳለ በመውሰድ ማርቆስ፣ ሉቃስ፣ እና ዮሐንስ ውስጥ የሚገኙትን ተመሳሳይ ጥቅሶች በማቴዎስ ወንጌል ጥቅሶች ትይዩ አስቀመጣቸው። በእነዚህ ወንጌላት ውስጥ በማቴዎስ ወንጌል ያልተጠቀሱ ነገሮች ባጋጠሙት ጊዜ ጥቅሶቹን ዘሏቸዋል።

በአራተኛው ክፍለ ዘመን የቂሣርያው ዩሲቢየስ አራቱንም ወንጌላት እርስ በርሳቸው በማመሳከር ወንጌላትን የማስማማት ሥራ አካሂዷል።

ከፕሮቴስታንት ተሐድሶ በጳላ በተለያዩ ቋንቋዎች ወንጌላትን የማስማማት ሥራዎች አውሮፓ ውስጥ ቀርበዋል። በ1776 ዓ.ም. ግራይስባክ የተባለ ጀርመናዊ እያንዳንዱን ወንጌል ጎን ለጎን በማስቀመጥ የወንጌላትን ማስማማት ሥራ ለማካሄድ የመጀመሪያው ሰው ሆነ። ይህ መጽሐፍ የተጻፈውም በዚህ መንገድ ነው።

ሁኔታዎችን በትክክለኛው ቅደም ተከተላቸው የማስቀመጡ ችግር ከመጀመሪያ የነበረ ነበር። አንዳንድ ሁኔታዎች በማናቸውም አኳኋን በጌታ ሕይወት ውስጥ ተከስተው ይሆናል። እንዲሁም ጌታ ተመሳሳይ ድርጊቶችን በተለያዩ ጊዜያት አከናውኖ ሊሆን ይችላል።

በዚህ የወንጌላት ማስማማት ሥራ ውስጥ ኤ.ቲ. ሮበርትሰን በመባል የሚታወቀው የግሪክኛ ምሑር ባቀረበው አሳብ መሠረት ለታሪካዊ ሁኔታዎች እንደ ቅደም ተከተላቸው ቁጥር ሰጥተናቸዋል። ሮበርትሰን በ1893 ዓ.ም. በጄ. ኤ. ብሮደስ የቀረበውን የወንጌላት ማስማማት ሥራ በማደስ፣ የመጀመሪያ ሥራውን በ1922 ዓ.ም. አሳትሟል።

በመጨረሻም፣ ይህን መጽሐፍ በጥንቃቄ ያጠኑት ዘንድ እናበረታታለን። ከጸሎትና ከልብ ከመነጨ እምነት ጋር የጌታን ሕይወት በሚያጠኑበት ጊዜ፣ የራስዎንም ሆነ ትምህርቱን የሚያስተላልፉለትን ሰው ሕይወት እንደሚቀይሩ እምነታችን ነው።

ምስጋና

ይህ መጽሐፍ ለሕትመት እንዲበቃ ሞያዊ እርዳታ በመስጠት ረገድ የተሳተፉትን ኢትዮጵያውያን በሙሉ፥ በተለይም ገበየሁ አየለ፥ እንግዳሽ ማርቆስ፥ ትፍስህት ለማ፥ ታሕሳስ ክበበው፥ ማስረሻ አባተ ላደረጉት አስተዋጽዎ ከልብ እናመሰግናለን።

መቅድም

የወንጌላት ተዛምዶ አራቱን ወንጌላት በአንድ ጊዜ ለማጥናት ያስችላል። ምንም እንኳን አራቱ ወንጌላት በተናጠል የሚጠኑበትን ሁኔታ ሙሉ በሙሉ የሚተካ ባይሆን፤ የኢየሱስን ሕይወት በሁሉም አቅጣጫ በሚገባ ለማጥናት ምትክ የማይገኝለት መሣሪያ ነው። የዚህ ጽሑፍ አዘጋጆችም፤ ጽሑፉ ለከፍተኛ የሥነ-መለኮት ተማሪዎች ጠቀሜታ እንዲኖረው በማድረግ አስማምተው አቅርበውታል። ይህም ቢባል የግሪክኛው አዲስ ኪዳን እውቀት የሌለውና በግሉ የሚያጠና ጥንቁቅ የመጽሐፍ ቅዱስ ተማሪ የሚቀርበውን አሳብ በቀላሉ ሊገነዘብ ይችላል። ለከፍተኛ ትምህርት የሚሆኑ ዝርዝርና ረቂቅ ጉዳዮች በዚህ ሥራ ውስጥ አልታከሉም።

በተዛምዶ ጽሑፉ በተጨማሪም ሌሎች ገለጣዎች ታክለዋል። ከክርስቶስ ምድራዊ ሕይወት ቅደም ተከተል የሚቀጥለው የተዛምዶው ንድፍም ይህን መቅድም ይከተላል። ይኸው ንድፍ ከተዛምዶው ጋር ተጣምሯል። ይህን ንድፍ ለአንድ አፍታ መመልከቱ ሁነቶች ከሌላው ጋር በተዛመደ አኳኋን የተከናወኑት መቼ መሆኑን ያስገነዝባል። ማድረጉ በተቻለ ጊዜም እያንዳንዱ ሁኔታ የተከናወነበት ሥፍራ በተዛምዶው ተገልጧል። የብሉይ ኪዳን ጥቅሶች ምንጭም የተወሰዱበት የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል እየተገለጠ ቀርቧል።

አንድ ሰው የወንጌላትን ተዛምዶ በሚያጠናበት ጊዜ፤ ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ ማንነት በበለጠ እየተረዳ ይሄዳል። የዚህ ዓይነቱ እውቀት ለርሱ የሚኖረንን ፍቅር ያሳድገዋል። ይበልጥ ስንወደው፤ በታማኝነት ይበልጥ እናገለግለዋለን፤ ሁሌም እናከብረዋለን። እግዚአብሔር ይህን አገልግሎት ለሌሎች ፍሬያማ አድርጎ ይቀበላል።

የተዛምዶው አቀራረብ እና ገጽታ ማብራሪያ

1. የወንጌላት ጽሑፍ፡ በአንዱ፡ በሁለቱ፡ በሦስቱ ወይም በአራቱም ወንጌላት የተገለጠ ድርጊት ቢሆን፡ በወንጌላቱ ተዛምዶ እያንዳንዱ ገጽ ውስጥ ይገኛል። በዚህ መጽሐፍ የወንጌል ጽሑፍ በአምዶች የተቀናበረ ሲሆን፡ በእያንዳንዱ አምድ ውስጥ ያለው ጉዳይ ተመሳሳይ ከሆኑና ሌላ አምድ ውስጥ ካሉ ጉዳዮች ጋር በመገራበት ቀርቧል። የአምዶቹ ስፋት በዚያ የንባብ ክፍል ውስጥ ያለውን ድርጊት እንደመዘገቡት ወንጌላት ብዛት ይለያያል። የወንጌላቱ አቀማመጥ ቅደም ተከተል ከግራ ወደ ቀኝ በመሆኑ የአዲስ ኪዳንን አቀማመጥ የተከተለ ነው።

2. የክፍል ቁጥሮች። የወንጌላት ጽሑፍ በክፍሎች የተከፋፈለና ምናልባትም በድርጊቱ ቅደም ተከተል የተቀናበረ ነው። እያንዳንዱ ክፍልም በአርእስቱ መነሻው ላይ ቁጥር ተሰጥቶታል።

3. የክፍል አርእስት። እያንዳንዱ ክፍል አንድ ርእስ ተሰጥቶታል። አርእስቱ ለትንታኔና ለዝርዝር ገለጣ ያመቹ ዘንድ ተጽፏል።

4. መልክዓ ምድራዊ ምልክቶች። ከብዙዎቹ የክፍል አርእስት ግርጌ በሰረዝ ገባ ብሎ የተቀመጠ ቃል ወይም አንቀጽ ይገኛል። ይህ የሚያመለክተው በዚያ ክፍል የተገለጠው ሁኔታ የተደረገበትን ስፍራ ነው።

5. የመጽሐፍ ቅዱስ ምዕራፍና ቁጥሮች። በእያንዳንዱ የተዛምዶ ጽሑፍ አምድ አናት ላይ የመጽሐፉ ስም፡ ምዕራፍ እና ቁጥሮች ሰፍረዋል። እነዚህ የሚያመለክቱት በአምዱ ውስጥ የሚገኘውን የመጽሐፍ ቅዱስ ምንባብ ነው።

6. የብሉይ ኪዳን ጥቅሶች። የብሉይ ኪዳን ጥቅሶች ምንጮች ከእያንዳንዱ ጥቅስ ቀጥሎ በቅንፍ ተመልክተዋል። ቅንፎቹ የሚያመለክቱት እነዚህ የብሉይ ኪዳን ጥቅሶች በተዛምዶው አዘጋጆች የታከሉና የነርሱን አስተያየት የሚገልጡ መሆናቸውን ነው።

7. የተጠቀሱት ጊዜያት የተመለከቱት በአውሮፓውያን ዘመን አቆጣጠር ነው።

8. በዚህ መጽሐፍ ውስጥ አንዳንድ የመጽሐፍ ጥቅሶች ተጨማሪ ማብራሪያ ተሰጥቶባቸዋል። እነዚህ ጥቅሶች በግርጌ ማስታወሻዎቹ መጀመሪያ ላይ በቅንፍ ተመልክተዋል።

9. የወንጌላት ጥቅሶች በቅደም ተከተላቸው መሠረት ከሚገኙባቸው ገጾች ጋር በዚህ መጽሐፍ መጨረሻ በማውጫ ላይ ቀርበዋል።

ማውጫ

የኢየሱስ የሕይወት ታሪክ ከልጅነት እስከ እውቀት

	ማቴዎስ	ማርቆስ	ሉቃስ	ዮሐንስ	ገጽ
ምዕራፍ 1:- ኢየሱስ ማን እንደነበር አጭር መግለጫ					
1. ሉቃስ ወንጌልን ለመጻፍ የነበረው ዓላማ			1:1-4		23
2. የዮሐንስ መቅድም:- ኢየሱስ ክርስቶስ አስቀድሞ የነበረ ሥጋ የለበሰ ቃል				1:1-18	23
3. ኢየሱስ በሕጋዊ ረገድ የዮሴፍ፣ በተፈጥሮ ደግሞ የማርያም ዘር መሆኑ	1:1-17		3:23A-38		24
ምዕራፍ 2:- የመጥምቁ ዮሐንስ የልጅነት ዓመታት					
4. ስለ ዮሐንስ መወለድ ለዞክርያስ የተነገረው ትንቢት			1:5-25		26
5. ስለ ኢየሱስ መወለድ ለማርያም የተነገረው ትንቢት			1:26-38		27
6. የማርያም ኤልሳቤጥን መጎብኘት እና የኤልሳቤጥ መዝሙር			1:39-45		27
7. የማርያም የደስታ መዝሙር			1:46-56		28
8ሀ. የዮሐንስ መወለድ			1:57-66		28
8ለ. የዞክርያስ የነቢይነት መዝሙር			1:67-79		29
8ሐ. የዮሐንስ እድገትና የልጅነት ሕይወት			1:80		29
ምዕራፍ 3:- የኢየሱስ ክርስቶስ የልጅነት ዓመታት					
9. ስለ ኢየሱስ የመወለድ ሁኔታ ለዮሴፍ እንደተገለጠው	1:18-25				30
10. የኢየሱስ መወለድ			2:1-7		30
11. የመላእክት ምስጋና እና የእረኞች ምስክርነት			2:8-20		31
12. የኢየሱስ መገረዝ			2:21		31
13. ኢየሱስን ወላጆቹ ቤተ መቅደስ ይዘውት ሲገቡ ስምዖንና ሐና እንዳከበሩት			2:22-38		31
14. የሰብአ ሰገል ጉብኝት	2:1-12				32
15. ወደ ግብፅ ሽሸት እና በቤተሉልም የወንድ ልጆች መገደል	2:13-18				33
16. ወደ ናዝሬት መመለስ	2:19-23		2:39		34
17. ኢየሱስ እድገትና የልጅነት ሕይወት			2:40		34
18. የኢየሱስ የመጀመሪያው የፋሲካ በዓል በኢየሩሳሌም			2:41-50		34
19. የኢየሱስ ወደ አዋቂነት ማደግ			2:51-52		35

ምዕራፍ 4:- የመጥምቁ ዮሐንስ ሕዝባዊ አገልግሎት

20. የአገልግሎት መጀመር	1:1	3:1-2	36	
21. አካሉ፥ አዋጁ፥ እና ጥምቀቱ	3:1-6	1:2-6	3:3-6	36
22. ለፈረሳውያን፥ ሰዱቃውያን፥ ለተሰበሰቡ ሰዎች፥ ለቀራጮች፥ እና ለወታደሮች ያስተላለፋቸው መልእክቶች	3:7-10	3:7-14	37	
23. ስለ ክርስቶስ የሰጠው መግለጫ	3:11-12	1:7-8	3:15-18	38

ምዕራፍ 5:- የዮሐንስ አገልግሎት ማብቃትና የክርስቶስ ሕዝባዊ አገልግሎት መጀመር

24. የኢየሱስ በዮሐንስ መጠመቅ	3:13-17	1:9-11	3:21-23ሀ	39
25. የኢየሱስ በበረሃ መፈተን	4:1-11	1:12-13	4:1-13	40
26. ዮሐንስ ለካህናትና ሌዋውያን ስለ ራሱ የሰጠው ምስክርነት			1:19-28	41
27. ዮሐንስ ኢየሱስ የእግዚአብሔር ልጅ ስለመሆኑ የሰጠው ምስክርነት			1:29-34	42
28. የኢየሱስ የመጀመሪያዎቹ ተከታዮች			1:35-52	43
29. የኢየሱስ የመጀመሪያ ተአምር:- ውኃ ወደ ወይንጠጅ መለወጡ			2:1-11	44
30. ኢየሱስ ከዘመዶቹና ከመጀመሪያዎቹ ደቀ መዛሙርት ጋር በቅፍርናሆም ያደረገው ቆይታ			2:12	44
31. በፋሲካ በዓል የቤተ መቅደሱ የመጀመሪያ ጽዳት			2:13-22	44
32ሀ. ስለ ኢየሱስ የመጀመሪያ ተአምራት ሕዝቡ የነበረው አስተሳሰብ			2:23-25	45
32ለ. ኒቆዲሞስ ከኢየሱስ ጋር ያደረገው የአሳብ ልውውጥ			3:1-21	45
33. የዮሐንስ በኢየሱስ መተካት			3:22-36	46
34. የኢየሱስ ይሁዳን ለቆ መሄድ	4:12	1:14ሀ	3:19-20፥ 4:1-4	47
			4:14ሀ	
35ሀ. ኢየሱስ ከአንዲት የሰማሪያ ሴት ጋር ያደረገው ውይይት			4:5-26	47
35ለ. የመንፈሳዊ ፍሬ ፈተና			4:27-38	49
35ሐ ለሲካር ወንጌል ማድረስ			4:39-42	49
36. ገሊላ መድረስ			4:43-45	49

ምዕራፍ 6:- የክርስቶስ የገሊላ አገልግሎት

> በይሁዳ አካባቢ ተቃውሞ የተነሣ ወደ ሌላ ቦታ መሄድ <

37. የገሊላ አገልግሎት ባሕርይ	4:17	1:14ለ-15	4:14ለ-15	50
----------------------	------	----------	----------	----

	ማቴዎስ	ማርቆስ	ሉቃስ	ዮሐንስ	ገጽ
38. በገሊላ ቃና በነበረበት ጊዜ አንድ የቅፍርናሆም ልጅ በኢየሱስ መፈወስ				4:46-54	50
39. የናዝሬት አገልግሎትና ተቀባይነት አለማግኘቱ			4:16-31ሀ		51
40. ወደ ቅፍርናሆም መሄዱ	4:13-16				52
> የሐዋርያት መጠራትና በመላው ገሊላ ያደረጉት አገልግሎት <					
41. የአራቱ መጠራት	4:18-22	1:16-20	5:1-11		52
42. በቅፍርናሆም በምኩራብ ውስጥማስተማሩና ርኩስ መንፈስ ያለባቸውን በመፈወስ					ባለ
ሥልጣንነቱን ማሳየቱ		1:21-28	4:31A-37		53
43. የጴጥሮስ አማትና ሌሎች መፈወሳቸው	8:14-17	1:29-34	4:38-41		54
44. ከስምያንና ከሌሎች ጋር በገሊላ ያደረገው ጉብኝት	4:23-25	1:35-39	4:42-44		55
45. የለምጻሙ ሰው መንጻት ለሕዝቡ ይፋ ሆኖ መወራቱ	8:2-4	1:40-45	5:12-16		56
46. ሽባው ይቅር መባሉና መፈወሱ	9:1-8	2:1-12	5:17-26		57
47ሀ. የማቴዎስ መጠራት	9:9	2:13-14	5:27-28		59
47ለ በማቴዎስ ቤት የተደረገው ግብዣ	9:10-13	2:15-17	5:29-32		59
48. ኢየሱስ ደቀ መዛሙርቱ ከመጻም ፋንታ ለምን ድግስ እንደሚበሉ ለማስረዳት ሦስት ምሳሌዎች ማቅረቡ	9:14-17	2:18-22	5:33-39		60
> ስለ ሰንበት አከባበር የተነሣ ውዝግብ እና የኢየሱስ ከአካባቢው ፈቀቅ ማለት <					
49ሀ. ኢየሱስ በሰንበት ዕለት አንድ ድውይ ፈወሰ				5:1-9	62
49ለ. ኢየሱስ ሰንበትን በመሻሩና ከአብ ጋር አንድ ነኝ በማለቱ እርሱን ለመግደል የተደረገ ጥረት				5:10-18	62
49ሐ. የወልድን ከአብ ጋር አቻ መሆን ያመለከተ ገለጣ				5:19-47	63
50. ደቀ መዛሙርት በሰንበት ዕለት እሸት በመቅጠፋቸው የተፈጠረ ውዝግብ	12:1-8	2:23-28	6:1-5		64
51. እጁ የሰለለችበትን ሰው በሰንበት መፈወስ	12:9-14	3:1-6	6:6-11		65
52. ኢየሱስ ከተለያየ ሥፍራ ከመጡ ብዙ ሰዎች ጋር ወደ ገሊላ ባሕር እልፍ ማለቱ	12:15-21	3:7-12			66
> የአሥራ ሁለቱ ሐዋርያት መመረጥና የተራራው ስብከት <					
53. አሥራ ሁለቱ ሐዋርያት ተመረጡ		3:13-19	6:12-16		67
54ሀ. የተራራው ስብከት መጀመር	5:1-2		6:17-19		67

	ማቴዎስ	ማርቆስ	ሉቃስ	ዮሐንስ	ገጽ
54ለ. የመንግሥቱ ወራሾች ለሆኑት በረከት፥ ለዚያ ለማይበቁት ደግሞ ወዮታ	5:3-12		6:20-26		68
54ሐ. መንግሥቱን በመጠበቅ ወቅት የአኗኗር ኃላፊነት	5:13-16				69
54መ. ሕግ፥ ጽድቅና መንግሥት	5:17-20				69
54ሠ. ሕግን በመተርጎም ረገድ ስድስት ማንጻጸሪያዎች	5:21-48		6:27-30፥ 32-36		69
54ረ. ሊወገዱ የሚገባቸውና ግብዝነት ያለባቸው ሦስት “የጽድቅ ሥራዎች”	6:1-18				71
54ሰ. ንፋግነትን፥ የክፋ ፍርድን እና ብልህነት በጎደለው አኳኋን ቅዱስ የሆኑ ነገሮችን ማቃለልን በተመለከተ የቀረቡ ሦስት ክልከላዎች	6:19-7:6		6:37-42		72
54ሸ. ተግባርና ድምዳሜው	7:7-27		6:31፥43-49		73
54ቀ. የሕዝቡ አጻፋ > በማደግ ላይ ያለ ዝናና ለንስሐ የተሰጠው ትኩረት <	7:28-8:1				75
55. የመቶ አለቃው እምነትና የአገልጋዩ መፈወስ	8:5-13		7:1-10		75
56. ናይን በተባለው ሥፍራ የአንዲት መበለት ልጅ ከሞት ተነሣ			7:11-17		76
57. መጥምቁ ዮሐንስ ከመንግሥት ጋር ያለው ግንኙነት	11:2-19		7:18-35		77
58. የኮራዚ እና የቤተ ሳይዳ ከተማዎች ንስሐ ባለመግባታቸው ወየውላችሁ መባላቸው	11:20-30				78
59. በኃጢአቷ የተጸጸተች ሴት የክርስቶስን እግሮች ሽቶ ቀባቻቸው			7:36-50		79
> የአይሁድ መሪዎች የመጀመሪያ ግልጥ ተቃውሞ <					
60. ከአሥራ ሁለቱ ደቀ መዛሙርትና ከሌሎች ጋር የተደረገ ጉዞ			8:1-3		80
61. ፈሪሳውያንና የሕግ መምህራን በክርስቶስ ላይ ያቀረቡት ስድብ አዘል ክስ	12:22-37	3:20-30			81
62. ክርስቶስ ምልክት እንዲያሳይ ተጠይቆ እምቢ አለ	12:38-45				82
63. የአዲሱ መንፈሳዊ ዝምድና መገለጥ > የእግዚአብሔር መንግሥት ምሥጢራት በምሳሌ ተገለጡ < -- ባሕሩ ዳር ለተሰበሰቡ ሕዝቦች --	12:46-50	3:31-35	8:19-21		83
64ሀ. የምሳሌዎቹ አጀማመር	13:1-3ሀ	4:1-2	8:4		84

	<u>ማቴዎስ</u>	<u>ማርቆስ</u>	<u>ሉቃስ</u>	<u>ዮሐንስ</u>	<u>ገጽ</u>
64ሰ. የአፈሮቹ ምሳሌ	13:3A-23	4:3-25	8:5-18		84
64ሐ. የዘሩ ፈጣን እድገት ምሳሌ		4:26-29			87
64መ. የእንክርዳዱ ምሳሌ	13:24-30				87
64ሠ. የሰናፍጭ ዛፍ ምሳሌ	13:31-32	4:30-32			88
64ረ. ዱቄት ውስጥ ስለተሸሸገ እርሾ የተነገረ ምሳሌ	13:33-35	4:33-34			88
-- ቤት ውስጥ ለነበሩ ሐዋርያት --					
64ሰ. የእንክርዳዱ ምሳሌ ተብራራ	13:36-43				88
64ሸ. የተሰወረው መዝገብ ምሳሌ	13:44				89
64ቀ. ዋጋዋ የበዛ እንቁ ምሳሌ	13:45-46				89
64በ. የመረቡ ምሳሌ	13:47-50				89
64ተ. የባለቤቱ ምሳሌ	13:51-53				89
> ያልተቋረጠ ተቃውሞ <					
65. ባሕሩን ማቋረጥና ማዕበሉን መገሰጽ	8:18፥ 23-27	4:35-41	8:22-25		90
66. አጋንንት ያደሩባቸውን የጌርጊሴኖን ሰዎች መፈወስና ከዚያ የተከተለው ተቃውሞ	8:28-34	5:1-20	8:26-39		91
67. ወደ ገሊላ መልስ፥ የኢየሱስን ልብስ የነካች ሴት መፈወስና የኢያሴሮስ ልጅ ከሞት መነሣት	9:18-26	5:21-43	8:40-56		93
68. ሦስት የፈውስ ተአምራትና ሌላው ስድብ አዘል ክስ	9:27-34				96
69. እምነት የለሿን ናዝሬትን ለመጨረሻ ጊዜ መጎብኘት	13:54-58	6:1-6ሀ			97
> በገሊላ የተደረገ የመጨረሻ ጥረት (ዘመቻ) <					
70ሀ. የሠራተኞች ጥቂት መሆን	9:35-38	6:6A			97
70ለ. ለአሥራ ሁለቱ ሐዋርያት ሥልጣን መስጠት	10:1-42	6:7-11	9:1-5		98
70ሐ. ሠራተኞች ተላኩ	11:1	6:12-13	9:6		101
71ሀ. ሄሮድስ የኢየሱስን ማንነት ማወቅ ተሳነው	14:1-2	6:14-16	9:7-9		101
71ለ. የመጥምቁ ዮሐንስ መታሠርና የራሱ መቆረጥ	14:3-12	6:17-29			102

ምዕራፍ 7፡- በገሊላ ዙሪያ የክርስቶስ አገልግሎት

> ስለ ሕይወት እንጀራ የተሰጠ ትምህርት <

72ሀ. የሠራተኞች መመለስ	6:30	9:10ሀ			104
72ለ. ከገሊላ መውጣት	14:13-14	6:31-34	9:10ለ-11	6:1-3	104
72ሐ. አምስት ሺዎችን መመገብ	14:15-21	6:35-44	9:12-17	6:4-13	105

	<u>ማቲዎስ</u>	<u>ማርቆስ</u>	<u>ሉቃስ</u>	<u>ሮሐንስ</u>	<u>ገጽ</u>
73. ኢየሱስን ለማንገሥ ያለ ጊዜው የተደረገ ሙከራ ተገታ	14:22-23	6:45-46		6:14-15	108
74. በማዕበል በተናወጠ ባሕር ላይ መራመድ	14:24-33	6:47-52		6:16-21	108
75. ጌንሴሬጥ በተባለ ሥፍራ የተከናወነ ፈውስ	14:34-36	6:53-56			110
76ሀ. ስለ እውነተኛው የሕይወት እንጀራ የተደረገ ገለጣ				6:22-59	110
76ለ. ከደቀ መዛሙርት ብዙዎቹ ወደ ጓላ መመለሳቸው				6:60-71	112
> የፈረሳውያንን፥ የሰዱቃውያንና የሄሮዳውያንን እርሾ አስመልክቶ የተሰጠ ትምህርት <					
77. ሥርዓታዊ ገጽሕናን ባለመጠበቅ የተፈጠረ ውዝግብ	15:1-3ሀ፥ 7-9፥ 3ለ-6፥ 10-20	7:1-23		7:1	113
78. ለአማጅ ከነናዊት ጢሮስ እና ሲዶና ውስጥ የተደረገላት አገልግሎት	15:21-28	7:24-30			115
79ሀ. “አሥር ከተማ” በተባለው ሥፍራ የተከናወነ ፈውስ	15:29-31	7:31-37			116
79ለ. “አሥር ከተማ” ውስጥ አራት ሺዎችን መመገብ	15:32-38	8:1-9ሀ			117
80. ወደ ገሊላ መመለስ እና ከፈረሳውያን፥ እንዲሁም ከሰዱቃውያን ጋር መጋጨት	15:39- 16:4	8:9ለ-12			118
81ሀ. ስለ ፈረሳውያን፥ ሰዱቃውያንና ሄሮዳውያን ስሕተት የተሰጠ ማስጠንቀቂያ	16:5-12	8:13-21			118
81ለ. ቤተሳይዳ ውስጥ አንድ ዓይነ ስውር መፈወሱ		8:22-26			119
> መሢሐዊነት በትምህርት ተሰጠ፥ ተረጋገጠ <					
82. ጴጥሮስ የኢየሱስን መሢሕነት ተናገረ፤ ስለ ቤተ ክርስቲያን የተነገረ የመጀመሪያ ትንቢት	16:13-20	8:27-30	9:18-21		120
83. የክርስቶስ ተቀባይነት ማጣት፥ መስቀሉ እና ትንሣኤው ለመጀመሪያ ጊዜ በቅድሚያ ስለመነገሩ	16:21-26	8:31-37	9:22-25		122
84. የሰው ልጅ ምጽአትና ፍርድ	16:27-28	8:38-9:1	9:26-27		123
85. የኢየሱስ በተራራ ላይ መለወጥ	17:1-8	9:2-8	9:28-36ሀ		123

	ማቴዎስ	ማርቆስ	ሉቃስ	ዮሐንስ	ገጽ
86. ስለ ትንሣኤ፥ ስለ ኤልያስ እና ስለ መጥምቁ ዮሐንስ የተደረገ ውይይት	17:9-13	9:9-13	9:36A		125
> ለሌሎች ስለማሰብ የተሰጡ ትምህርቶች <					
87. ጋኔን ያደረበት ልጅ መፈወስ እና የእምነት የለሽነት መገሰፅ	17:14-21	9:14-29	9:37-43B		126
88. የኢየሱስ ክርስቶስ ሞትና ትንሣኤ ለሁለተኛ ጊዜ በቅድሚያ መነገሩ	17:22-23	9:30-32	9:43A-45		128
89. የቤተ መቅደስ ግብር ክፍያ	17:24-27				129
90. በመንግሥት ከሁሉ ስለሚበልጠው ሰው ማንነት የተነሣ ጥያቄና ፉክክር	18:1-5	9:33-37	9:46-48		129
91. አማኞችን ወደ ኃጢአት መገፋፋትን በተመለከተ የተሰጠ ማስጠንቀቂያ	18:6-14	9:38-50	9:49-50		130
92. በደለኛ ወንድምን በይቅርታ ስለመቅረብ	18:15-35				133
> የዳስ በዓልን ለማክበር ወደ ኢየሩሳሌም የተደረገ ጉዞ <					
93. ከተከታዮች ፍጹም የሆነ መስጠት ተጠየቀ	8:19-22		9:57-62		134
94. የኢየሱስ የሥጋ ወንድሞች ሰላቅ			7:2-9		134
95. በሰማሪያ ምድር የተደረገ ጉዞ			9:51-56	7:10	135

ምዕራፍ 8:- ኢየሱስ ይሁዳ ውስጥ ያደረገው የኋላ አገልግሎቱ

> በዳስ በዓል የተጀመረው አገልግሎት <					
96ሀ. የኢየሱስን አስተምህሮና ተአምራት በተመለከተ የተከሰቱ ልዩ ልዩ አጻፋዎች			7:11-31		136
96ለ. ኢየሱስን ለመያዝ የተደረገው ሙከራ መክሸፉ			7:32-52		137
97. በአመንዝራ ለተያዙት ሴት የኢየሱስ ይቅርታ			7:53-8:11		138
98. ኢየሱስ የዓለም ብርሃን ነኝ በማለቱ የተፈጠረ ግጭት			8:12-20		139
99ሀ. ኢየሱስ ከአብ ጋር ያለው ግንኙነት			8:21-30		139
99ለ. የኢየሱስ ከአብርሃም ጋር ያለው ግንኙነትና ይህን በመግለጡ የተቃጣበት የድንጋይ ወገራ			8:31-59		140
100ሀ. ዓይነ ሥውር ሆኖ የተወለደው ሰው መፈወስ			9:1-7		141
100ለ. የዓይነ ሥውሩ ሰውዬ ጎረቤቶች አጻፋ (አስተያየት)			9:8-12		142
100ሐ. የዓይነ ሥውሩ በፈሪሳውያን መመርመርና መወገድ			9:13-34		142

	ማቴዎስ	ማርቆስ	ሉቃስ	ዮሐንስ	ገጽ
100መ. ኢየሱስ ራሱን ለዓይን ሥውሩ መግለጡ				9:35-38	144
100ሠ. የፈሪሳውያን መንፈሳዊ ዕውርነት				9:39-41	144
101ሀ. የመልካሙ እረኛና የሌባው ምሳሌ				10:1-18	144
101ለ. በአይሁድ መካከል የተባባሰው መከፋፈል				10:19-21	145
> ፍቅር ስለተሞላበት አገልግሎትና ስለ ጸሎት የግል ትምህርቶች <					
102ሀ. የሰባዎቹ መሾም			10:1-16		146
102ለ. የሰባዎቹ መመለስ			10:17-24		147
103. የመልካሙ ሳምራዊ ታሪክ			10:25-37		147
104. የኢየሱስ ማርያምንና ማርታን መጎብኘት			10:38-42		148
105. ስለ ጸሎት የተሰጠ ትምህርትና ስለ ደፋሩ ወዳጅ የተነገረ ምሳሌ			11:1-13		149
> ከሕግ መምህራንና ከፈሪሳውያን ጋር የተደረገ ሁለተኛ ክርክር <					
106. ሦስተኛው ስድብ አዘል ክስ እና ሁለተኛው ክርክር			11:14-36		150
107. ኢየሱስ አንድ ፈሪሳዊ ቤት ምሳ ተጋብዞ ለፈሪሳውያንና ለሕግ መምህራን ያሰማው ወየውላችሁ			11:37-54		151
108ሀ. ደቀ መዛሙርቱን ስለ ግብዝነት ማስጠንቀቅ			12:1-12		152
108ለ. ንፋግነትንና በሀብት መተማመንን በተመለከተ የተሰጠ ማስጠንቀቂያ			12:13-34		153
108ሐ. ለሰው ልጅ መምጣት ዝግጁ ባለመሆን ላይ የተሰጠ ማስጠንቀቂያ			12:35-48		154
108መ. ሊመጣ ስላለው መለያየት የተነገረ ማስጠንቀቂያ			12:49-53		155
108ሠ. የአሁኑን ዘመን ከመመርመር መዘናጋትን በተመለከተ የተሰጠ ማስጠንቀቂያ			12:54-59		155
109. ሁለት አማራጮች፡- በንስሐ መመለስ ወይም መሞት			13:1-9		156
110. አንዲት ሕመምተኛ በሰንበት በመፈወሷ የአንድ የምኩራብ አለቃ ተቃውሞ			13:10-21		156
111. ተሳደቦ በማለት ኢየሱስን በመቅደስ መታደስ ዕለት እንደገና ለማሠር ወይም ለመውገር የተደረገ መከራ				10:22-39	157

ምዕራፍ 9፡- በፖርያ (በዮርዳኖስ ማዶ) የኢየሱስ አገልግሎት

> የደቀ መዛሙርትነት መሠረት (ደንብ) <

112. ከኢየሩሳሌም ወደ ዮርዳኖስ ማዶ	10:40-42	159
--------------------------	----------	-----

	ማቴዎስ	ማርቆስ	ሉቃስ	ዮሐንስ	ገጽ
113ሀ. ስለ ደኅንነትና ወደ እግዚአብሔር መንግሥት ስለመግባት የተነሣ ጥያቄ			13:22-30		159
113ለ. ስለ ኢየሱስ ሞት የተደረገ ቅድመ ገለጫ እና ኢየሱስ ለኢየሩሳሌም ማዘኑ			13:31-35		160
114. ኢየሱስ በሰንበት ዕለት ከአንድ የፈረሳውያን አለቃ ቤት ለምሳ ተጋብዞ በተገኘበት ሆዱ የተነፋ አንድ ሰው መፈወሱ፤ እና በሥነ ሥርዓቱ ላይ የቀረቡ ሦስት ምሳሌዎች			14:1-24		160
115. ደቀ መዝሙርነት የሚያስከፍለው ዋጋ			14:25-35		162
116. ከጋጢአተኞች ጋር የተደረገ ግንኙነትን በመቀበል ላይ የተነገሩ ምሳሌዎች			15:1-32		162
117ሀ. የገንዘብን ትክክለኛ አጠቃቀም ለማስተማር የተነገረ ምሳሌ			16:1-13		164
117ለ. የሀብትን አደገኛነት ለማስተማር የተነገረ ታሪክ			16:14-31		165
117ሐ. ደቀ መዝሙርነትን የሚመለከቱ አራት ትምህርቶች			17:1-10		166
118ሀ. የአልዓዛር ሕመምና ሞት				11:1-16	166
118ለ. አልዓዛርን ከሞት ማስነሣት				11:17-44	167
119. ኢየሱስ ይገደል ዘንድ የአይሁድ መሪዎች ውሳኔ				11:45-54	169
> ወደ ኢየሩሳሌም በተደረገ የመጨረሻ ጉዞ ላይ የተቀረቡ ትምህርቶች <					
120ሀ. ጌታ በሰማርያና በገሊላ በማለፍ ላይ ሳለ አሥር ለምጻሞችን መፈወሱ			17:11-21		170
120ለ. ስለ ሰው ልጅ ምጽአት የተሰጡ መግለጫዎች			17:22-37		170
121. ጸሎትን አስመልክቶ የተነገሩ ሁለት ምሳሌዎች፡- የማትታክተው መበለት፤ ፈረሳዊውና ቀራጩ			18:1-14		171
122. በፍቼ ጉዳይ ላይ ከፈረሳውያን አስተምህሮ ጋር የተፈጠረ ግጭት	19:1-12	10:1-12			172
123. ከመንግሥተ ሰማያት ጋር በተዛመደ ሁኔታ በምሳሌነት የቀረቡ ትንንሽ ልጆች	19:13-15	10:13-16	18:15-17		173
124ሀ. ብልጽግናና መንግሥት	19:16-30	10:17-31	18:18-30		174
124ለ. የባለሀብቱን መብት አስመልክቶ የተነገረ ምሳሌ	20:1-16				177
125ሀ. ስለ ኢየሱስ ሞትና ትንሣኤ ለሦስተኛ ጊዜ በቅድሚያ መነገሩ	20:17-19	10:32-34	18:31-34		178
125ለ. በምኞት ስለተሞላ ኩራት የተነገረ ማስጠንቀቂያ	20:20-28	10:35-45			179
126. የዓይነ ሥውሩ በርጠሜዎስና የጓደኛው መፈወስ	20:29-34	10:46-52	18:35-43		180

	ግቴዎስ	ማርቆስ	ሉቃስ	ዮሐንስ	ገጽ
127ሀ. የዘኪየስ ደገነነት ማግኘት			19:1-10		181
127ለ. የእግዚአብሔር መንግሥት ቢዘገይ እንኳን አማኞች የሚኖርባቸውን ኃላፊነት ለማስተማር የተነገረ ምሳሌ			19:11-28		181

ምዕራፍ 10፦ የኢየሱስ በግልጥ ለእስራኤል መቅረብና ያስከተለው ግጭት

> በክብር ወደ ኢየሩሳሌም መግባትና አንዲት የበለስ ዛፍ <

128ሀ. ቢታኒያ መድረስ				11:55- 12:1+ 9-11	183
128ለ. ወደ ኢየሩሳሌም በክብር መግባት	21:1-3+ 6-7+ 4-5+ 8-11+ 14-17	11:1-11	19:29-44	12:12-19	184
129ሀ. የበለስ ዛፍ ቅጠል እንጂ ፍሬ ስለታጣባት መረገሟ	21:18-19	11:12-14			188
129ለ. ቤተ መቅደሱን ለሁለተኛ ጊዜ ማጥፈት	21:12-13	11:15-18	19:45-48		189
130ሀ. አንዳንድ ግሪካውያን ኢየሱስን ለማግኘት መሻታቸው እና የሰው ልጅ ከፍ ከፍ የማለቱ አስፈላጊነት				12:20-36	190
130ለ. ከተሰበሰበው ሕዝብ ለኢየሱስ የተደረጉ አቀባበሎችና እርሱ ለሕዝቡ የሰጠው መልስ				12:36-50	191
131. የደረቀችው የበለስ ዛፍ እና ስለ እምነት የተሰጠ ትምህርት	21:19-22	11:19-26	21:37-38		191
> በኢየሱስ ሥልጣን ላይ የተነሣ ግልጥ መገዳደር <					
132ሀ. ሊቀ ካህናት፥ የሕግ መምህራንና የሕዝብ ሽማግሌዎች ስለ ኢየሱስ ሥልጣን መጠየቃቸው	21:23-27	11:27-33	20:1-8		193
132ለ. የኢየሱስ መልሶች ከራሱ ጥያቄዎች ጋር እና ሦስት ምሳሌዎች	21:28- 22:14	12:1-12	20:9-19		194
133. ፈሪሳውያን እና የሄሮድስ ወገን የሆኑ ሰዎች ለቄሣር ግብር ስለ መክፈል ኢየሱስን በመጠየቅ ሊያጠምዱት ያደረጉት መክራ	22:15-22	12:13-17	20:20-26		197
134. ሰዱቃውያን ስለ ትንሣኤ ያነሡት አደናጋሪ ጥያቄ	22:23-33	12:18-27	20:27-40		199
135. የአንድ ፈሪሳዊ ሕግ ነክ ጥያቄ	22:34-40	12:28-34			200

> ከጠላቶቹ ለተሰነዘሩ መገዳደሮች የኢየሱስ መልስ <

136. ክርስቶስ ከዳዊት ጋር እንደ ልጅ እና እንደ ጌታ ያለው ግንኙነት	22:41-46	12:35-37	20:41-44	201
137ሀ. ስለ ፈረሳውያን እና የሕግ መምህራን የተነገሩ ሰባት ወዮታዎች	23:1-36	12:38-40	20:45-47	202
137ለ. ኢየሱስ ለኢየሩሳሌም ማዘኑ	23:37-39			205
138. አንዲት መበለት የነበራትን ሁሉ መስጠቷ		12:41-44	21:1-4	205

ምዕራፍ 11:- በክርስቶስ የሞት ዝግጅት ላይ የተነገሩ ትንቢቶች

> የደብረዘይት ስብከት:- ኢየሱስ ስለ ቤተመቅደስና ስለ ዳግም ምጽአቱ በትንቢት ተናገረ <

139ሀ. የስብከቱ አጀማመር	24:1-3	13:1-4	21:5-7	206
139ለ. የምጥ መጀመሪያ	24:4-14	13:5-13	21:8-19	207
139ሐ. የጥፋት ርኩሰትና ተከታዩ ሥቃይ	24:15-28	13:14-23	21:20-24	209
139መ. የሰው ልጅ መምጣት	24:29-31	13:24-27	21:25-27	211
139ሠ. ቅርብ፣ ነገር ግን መቼ መሆኑ ያልታወቀው ጊዜ ምልክቶች	24:32-41	13:28-32	21:28-33	212
139ረ. ተግባራዊ መጠበቅንና ታማኝነትን የሚያስተምሩ አምስት ምሳሌዎች	24:42-25:30	13:33-37	21:34-36	213
139ሰ. በሰው ልጅ መምጫ ጊዜ የሚኖር ፍርድ	25:31-46			215

> አሳልፎ የመስጠት ዝግጅቶች <

140. የአይሁድ መሪዎች ኢየሱስን ለማሰርና ለመግደል ያቀዱት ሤራ	26:1-5	14:1-2	22:1-2	216
141. ማርያም ኢየሱስን ለቀብሩ ሽቶ መቀባቷ	26:6-13	14:3-9	12:2-8	217
142. ይሁዳ ኢየሱስን አሳልፎ ለመስጠት መስማማቱ	26:14-16	14:10-11	22:3-6	218

> የመጨረሻው ማዕድን <

143. የፋሲካ ማዕድን መስናዶ	26:17-19	14:12-16	22:7-13	218
144. የፋሲካ ማዕድን መጀመርና፥ ታላቅ ሆኖ ስለመቆጠር በደቀ መዛሙርቱ መሐል የተፈጠረ ክርክር	26:20	14:17	22:14-16፥ 24-30	219
145. የደቀ መዛሙርትን እግር ማጠብ			13:1-20	220
146. አሳልፎ ሰጪው መታወቁ	26:21-25	14:18-21	22:21-23	221
147. የጴጥሮስ ክህደት በቅድሚያ መነገሩ	26:31-35	14:27-31	22:31-38	223

	ግቴዎስ	ማርቆስ	ሉቃስ	ዮሐንስ	ገጽ
148. የማዕዱ ማብቃት እና የጌታ እራት ሥርዓት መደንገግ (1ኛ ቆሮ. 11:23-26)	26:26-29	14:22-25	22:17-20		225
> ከደርቡ እስከ ጌቴሴማኒ የተደረገ ጸሎትና ስብከት <					
149. ስለ ጌታ መድረሻ፣ ስለ አብ፥ እንዲሁም ስለ መንፈስ ቅዱስ የተነሡ ጥያቄዎች መልስ አገኙ				14:1-31	226
150ሀ. የወይት ግንድና ቅርንጫፎቹ				15:1-17	228
150ለ. ከዓለም የሚነሣ ተቃውሞ				15:18-16:4	228
150ሐ. የመንፈስ ቅዱስ መምጣትና አገልግሎቱ				16:5-15	229
150መ. ስለ ጌታ ትንሣኤ ደስታ በቅድሚያ መነገሩ				16:16-22	230
150ሠ. የጸሎት መልስ ማግኘትና የሰላም ተስፋ				16:23-33	230
151. ኢየሱስ ለደቀ መዛሙርቱና ለሚያምኑ ሁሉ መጸለዩ				17:1-26	231
152. ኢየሱስ በጌቴሴማኒ የጸለያቸው ሦስት አስጨናቂ ጸሎቶች	26:30፥ 36-46	14:26፥ 32-42	22:39-46	18:1	232

ምዕራፍ 12፡- የክርስቶስ ሞት

> አልፎ መሰጠትና እስራት <					
153. ኢየሱስ አልፎ ተሰጠ፥ ታሠረ፥ ብቻውን ተተወ	26:47-56	14:43-52	22:47-53	18:2-12	235
> ፍርድ <					
154. በአይሁድ ዘንድ የመጀመሪያው ምዕራፍ፤ ኢየሱስ ሐና ፊት መቅረቡ				18:13-14፥ 19-23	238
155. ሁለተኛው ምዕራፍ በአይሁድ ዘንድ፤ ኢየሱስ ቀያፋ እና ሸንጎ ፊት መቅረቡ	26:57፥ 59-68	14:53፥ 55-65	22:54ሀ፥ 63-65	18:24	239
156. የጴጥሮስ ክህደቶች	26:58፥ 69-75	14:54፥ 66-72	22:54ለ- 62	18:15-18፥ 25-27	241
157. ሦስተኛው ምዕራፍ በአይሁድ ዘንድ፤ ኢየሱስ በሽማግሌዎች (በሸንጎው) ፊት	27:1	15:1ሀ	22:66-71		243
158. የአስቆሮቱ ይሁዳ ጸጸትና ታንቆ መሞት (ሐዋ. ሥራ 1፡18-19)	27:3-10				244
159. የመጀመሪያው ምዕራፍ በሮማውያን ፊት፤ ጲላሞስ ፊት	27:2፥ 11-14	15:1ለ-5	23:1-5	18:28-38	244

	<u>ማቴዎስ</u>	<u>ማርቆስ</u>	<u>ሉቃስ</u>	<u>ዮሐንስ</u>	<u>ገጽ</u>
160. ሁለተኛው ምዕራፍ በሮማውያን ፊት፤ በሄሮድስ ፊት			23:6-12		247
161. ሦስተኛው ምዕራፍ በሮማውያን ፊት፤ ኢላጦስ ፊት	27:15-26	15:6-15	23:13-25	18:39- 19:16	248
> ስቅለት <					
162. የሮማውያን ወታደሮች ፌዝ	27:27-30	15:16-19			252
163. ወደ ጎልጎታ ጉዞ	27:31-34	15:20-23	23:26-	19:17	253
164. የመጀመሪያዎቹ ሦስት የስቅለት ሰዓታት	27:35-44	15:24-32	33ሀ 23:33A-43	19:18+ 23-24+ 19-22+ 25-27	255
165. የመጨረሻዎቹ ሦስት የስቅለት ሰዓታት	27:45-50	15:33-37	23:44+46	19:28-30	259
166. የኢየሱስ ሞት ምስክሮች	27:51-56	15:38-41	23:45A+ 47-49		260
> ቀብር <					
167ሀ. የኢየሱስ ሞት መረጋገጥና አስከፊነትን መረካከብ	27:57-58	15:42-45	23:50-52	19:31-38	261
167ለ. የኢየሱስ አስከፊን መቃብር ውስጥ አረፈ	27:59-60	15:46	23:53-54	19:39-42	263
168. መቃብሩን ሴቶች ተመለከቱት፤ በወታደሮችም ተጠበቁ...	27:61-66	15:47	23:55-56		263

ምዕራፍ 13:- የክርስቶስ ትንሣኤና እርገት

> ባዶው መቃብር <					
169. መቃብሩ በሴቶች ተጎበኘ	28:1	16:1			265
170. ድንጋዩ ተንከባለለ	28:2-4				265
171. ሴቶቹ ያገኙት ባዶ መቃብር ነው	28:5-8	16:2-8	24:1-8	20:1	265
172. ጴጥሮስና ዮሐንስ ያገኙት ባዶ መቃብር ነው			24:9-12	20:2-10	267
> ከእርገት በኋላው መገለጥ <					
173. ለመግደላዊት ማርያም መታየት		16:9-11		20:11-18	268
174. ለሌሎች ሴቶች መታየት	28:9-10				269
175. ወታደሮች ለአይሁድ ባለሥልጣናት ያቀረቡት ዘገባ	28:11-15				269
176. ወደ ኤማሁስ ይጓዙ ለነበሩት ሁለት ደቀ መዛሙርት መታየት		16:12-13	24:13-32		270

	ማቴዎስ	ማርቆስ	ሉቃስ	ዮሐንስ	ገጽ
177. ሁለቱ ደቀ መዛሙርት ያዩትን ለሌሎች መንገራቸው (1ኛ ቆሮ. 15:50)			24:33-35		271
178. ተሰብስበው ለነበሩ አሥር ደቀ መዛሙርት መታየት		16:14	24:36-43	20:19-25	271
179. ለአሥራ አንዱ ደቀ መዛሙርት መታየት (1ኛ ቆሮ. 15:5ለ)				20:26-31	272
180. ዓሣ በማጥመድ ላይ ለነበሩ ሰባት ደቀ መዛሙርት መታየት				21:1-25	273
181. በገሊላ ለአሥራ አንዱ መታየት (1ኛ ቆሮ. 15:6)	28:16-20	16:15-18			274
182. የኢየሱስ ወንድም ለሆነው ያዕቆብ መታየት (1ኛ ቆሮ. 15:7)					275
183. ኢየሩሳሌም ውስጥ ለደቀ መዛሙርቱ መታየት (ሐዋ. ሥራ 1:3-8)			24:44-49		275
> እርገቱ <					
184. የክርስቶስ የመጨረሻ በረከትና መለየት (ሐዋ. ሥራ 1:9-12)	16:19-20	24:50-53			276

መጣጥፎች

1. ወንጌላትን የማዛመድ ሥራ መርሐችና ችግሮች	279
2. ኢየሱስ የተናገረባቸው ቋንቋዎች	286
3. የክርስቶስ ምድራዊ ሕይወት ቅደም ተከተል	290
4. ኢየሱስ የተሰቀለበት ቀንና ዓመት	295
5. የኢየሱስ ለምርመራ መቅረብ	299
6. የሄሮድስ ቤተሰብ	301
♦ የጥቅሶች ማውጫ በቅደም ተከተል	305

>> የወንጌላት
ስምምነትና ንጽጽር <<

ኢየሱስ ማን እንደነበር አጭር መግለጫ

◆ ክፍል 1. ሉቃስ ወንጌልን ለመጻፍ የነበረው ዓላማ

ሉቃስ 1:1-4

1-4 የከበርህ ቴዎፍሎስ ሆይ፥ ከመጀመሪያው በዓይን ያዩትና የቃሉ አገልጋይ የሆኑት እንዳስተላለፉልን፥ በኛ ዘንድ ስለ ተፈጸመው ነገር ብዙዎች ታሪክን በየተራ ለማዘጋጀት ስለ ሞከሩ፥ እኔ¹ ደግሞ ስለ ተማርኸው ቃል እርግጡን እንድታረጉ በጥንቃቄ ሁሉን ከመጀመሪያው ተከትሎ በየተራው ልጽፍልህ መልካም ሆኖ ታየኝ።

◆ ክፍል 2. የዮሐንስ መቅድም፡- ኢየሱስ ክርስቶስ አስቀድሞ የነበረ ሥጋ የለበሰ ቃል

ዮሐንስ 1:1-18

1 በመጀመሪያው ቃል ነበረ፥ ቃልም በእግዚአብሔር ዘንድ ነበረ፥ ቃል እግዚአብሔር ነበረ። 2 ይህ በመጀመሪያው በእግዚአብሔር ዘንድ ነበረ።

3 ሁሉ በእርሱ ሆነ፥ ከሆነውም አንዳች ስንኳ ያለ እርሱ አልሆነም። 4 በእሱ ሕይወት ነበረች፥ ሕይወትም የሰው ብርሃን ነበረች። 5 ብርሃንም በጨለማ ይበራ። ጨለማም አላሸነፈውም።

6 ከእግዚአብሔር የተላከ ስሙ ዮሐንስ የሚባል አንድ ሰው ነበረ፤ 7 ሁሉ በእሱ በኩል እንዲያምኑ ይህ ስለ ብርሃን ይመሰክር ዘንድ ለምስክር መጣ። 8 ስለ ብርሃን ሊመሰክር መጣ እንጂ፥ እርሱ ብርሃን አልነበረም። 9 ለሰው ሁሉ የሚያበራ እውነተኛው ብርሃን ወደ ዓለም ይመጣ ነበር።

10 በዓለም ነበረ፥ ዓለሙም በእርሱ ሆነ፥ ዓለሙም አላወቀውም። 11 የእርሱ ሆነው መጣ፥ የገዛ ወገኖቹም አልተቀበሉትም። 12 ለተቀበሉት ሁሉ ግን፥ በስሱ ለሚያምኑት ለእነርሱ የእግዚአብሔር ልጆች ይሆኑ ዘንድ ሥልጣንን ሰጣቸው፤ እነርሱም ከእግዚአብሔር ተወለዱ እንጂ ከደም ወይም ከሥጋ ፈቃድ ወይም ከወላጅ ፈቃድ አልተወለዱም።

14 ቃልም ሥጋ ሆነ፤ ጸጋንና እውነትንም ተመልቶ በእኛ አደረ፥ አንድ ልጅ ከአባቱ ዘንድ እንዳለው ክብር የሆነው ክብሩን አየን።

15 ዮሐንስ ስለ እርሱ መሰከረ እንዲህም ብሎ ጮኹ፡- ከእኔ በኋላ የሚመጡ እርሱ ከእኔ በፊት ነበረና ከእኔ ይልቅ የከበረ ሆኖአል፤ ስለ እርሱ ያልሁት ይህ ነበረ። 16 እኛ ሁላችን ከሙላቱ ተቀብለን በጸጋ ላይ ጸጋ ተሰጥቶናልና ሕግ በሙሴ ተሰጠ ነበርና፤ 17 ጸጋና እውነት ግን በኢየሱስ ክርስቶስ ሆነ። 18 መቼም ቢሆን እግዚአብሔርን ያየው አንድ ስንኳ የለም፤ በአባቱ እቅፍ ያለ አንድ ልጁ እንደተረከው።

¹ [ሉቃስ 1:3] የእግዚአብሔርን ቅዱስ ቃል በመጻፍ ረገድ ምናልባት ብቸኛው አሕዛብ ላይ አይቀርም የሚባለው ሉቃስ (ቁላ. 4:11፥ 14)፥ ሁለቱን መጻሕፍት፥ ማለት የሉቃስ ወንጌል የሐዋርያት ሥራን ጽፏል። እነዚህ በአዲስ ኪዳን ውስጥ ሁለቱ ረጃጅም መጻሕፍት ናቸው። ምንም እንኳን ጳውሎስና ዮሐንስ እያንዳንዳቸው ብዙ መጻሕፍት ቢጽፉም፤ የዳጎስ ጽሑፍ ከመጻፍ አንጻር፥ ለ በከሀሎቱ የላቀ የአዲስ ኪዳን ጸሐፊ ነው።

◆ ክፍል 3. ኢየሱስ በሕጋዊ ረገድ የኑሴፍ፥ በተፈጥሮ ደግሞ የማርያም ዘር መሆኑ

ማቴዎስ 1፡1-17

1 የዳዊት ልጅ የአብርሃም ልጅ የኢየሱስ ክርስቶስ ትውልድ መጽሐፍ።
2 አብርሃም ይስሐቅን ወለደ፤ ይስሐቅም ያዕቆብን ወለደ፤ ያዕቆብም ይሁዳንና ወንድሞቹን ወለደ፤ 3 ይሁዳም ከትዕማር ፋሬስንና ዛሬን ወለደ፤ ፋሬስም ኤስሮምን ወለደ፤ 4 ኤስሮምም አራምን ወለደ፤ አራምም አሚናዳብን ወለደ፤ አሚናዳብም ነአሶንን ወለደ፤ ነአሶንም ሰልሞንን ወለደ፤ 5 ሰልሞንም ከራኬብ ቦኤዝን ወለደ፤ ቦኤዝም ከሩት ኢዮቤድን ወለደ፤ ኢዮቤድም እሴይን ወለደ፤ 6 እሴይም ንጉሥ ዳዊትን ወለደ። 7 ሰለሞንም ሮብዓምን ወለደ፤ ሮብዓምም አቢያን ወለደ፤ አቢያም አሣፍን ወለደ፤ 8 አሣፍም ኢዮሣፍጥን ወለደ፤ ኢዮሣፍጥም ኢዮራምን ወለደ፤ ኢዮራምም ያዝያንን ወለደ፤ 9 ያዝያንም ኢዮአታምን ወለደ፤ ኢዮአታምም አካዝን ወለደ፤ 10 አካዝም ሕዝቅያስን ወለደ፤ ሕዝቅያስም ምናሴን ወለደ፤ ምናሴም አሞፅን ወለደ፤ 11 አሞፅም ኢዮስያስን ወለደ፤ ኢዮስያስም በባቢሎን ምርኮ ጊዜ ኢኮንያንንና ወንድሞቹን ወለደ። 12 ከባቢሎንም ምርኮ በኋላ ኢኮንያን ሰላትያልን ወለደ፤ ሰላትያልም ዘሩባቤልን ወለደ፤ 13 ዘሩባቤልም አብዩድን ወለደ፤ አብዩድም ኤልያቂምን ወለደ፤ ኤልያቂምም አዛርን ወለደ፤ 14 አዛርም ሳዶቅን ወለደ፤ ሳዶቅም አኪምን ወለደ፤ አኪምም ኤልዩድን ወለደ፤ 15 ኤልዩድም አልዓዛርን ወለደ፤ አልዓዛርም ማታንን ወለደ፤ ማታንም ያዕቆብን ወለደ፤ 16 ያዕቆብም ክርስቶስ የተባለውን ኢየሱስን የወለደች የማርያምን እጮኛ የሴፍን ወለደ።

ሉቃስ 3፡23ሉ-38

እንደመሰላቸው የኑሴፍ ልጅ ሆኖ፥ የኤሊ ልጅ፤

24 የማቴ ልጅ፥ የሌዊ ልጅ፥ የሚልኪ ልጅ፥ 25 የዮና ልጅ፥ የዮሴፍ ልጅ፥ የማታትዩ ልጅ፥ የአሞጽ ልጅ፥ የናሆም ልጅ፥ የኤሲሊም ልጅ 26 የናጌ ልጅ፥ የማአት ልጅ፥ የማታትዩ ልጅ የሴሜይ ልጅ፥ የዮሴፍ ልጅ፥ 27 የዮዳ ልጅ፥ የዮናን ልጅ፥ የሬስ ልጅ፥ የዘሩባቤል ልጅ፥ የሰላትያል ልጅ፥ የጌሪ ልጅ፥ 28 የሚልኪ ልጅ፥ የሐዲ ልጅ፥ የዮሳስ ልጅ፥ የቆሳም ልጅ፥ የኤልሞዳም ልጅ፥ የኤር ልጅ፥ 29 የዮሴፅ ልጅ፥ የኤልዓዘር ልጅ የዮራም ልጅ፥ የማጣት ልጅ፥ የሌዊ ልጅ፥ 30 የስምዖን ልጅ፥ የይሁዳ ልጅ፥ የዮሴፍ ልጅ፥ 31 የዮናን ልጅ፥ የኤልያቂም ልጅ፥ የሚልያ ልጅ፥ የማይናን ልጅ፥ የማጣት ልጅ፥ የናታን ልጅ 32 የዳዊት ልጅ፥ የእሴይ ልጅ፥ የኢዮቤድ ልጅ፥ የቦጄዝ ልጅ፥ የሰልሞን ልጅ፥ 33 የነአሶን ልጅ፥ የአሚናዳብ ልጅ፥ የአራም ልጅ፥ የአሮኒ ልጅ፥ የኤስሮም ልጅ፥ 34 የፋሬስ ልጅ፥ የይሁዳ ልጅ፥ የያዕቆብ ልጅ፥ የይስሐቅ ልጅ፥ የአብርሃም ልጅ፥ የታራ ልጅ፥ 35 የናኮር ልጅ፥ የሴሮህ ልጅ፥ የራጋው ልጅ፥ የፋሌቅ ልጅ፥ የአቤር ልጅ፥ የሳላ ልጅ፥ 36 የቃይንም ልጅ፥ የአርፋክስድ ልጅ፥ የሴም ልጅ፥ የኖሳ ልጅ፥ የላሜህ ልጅ፥ 37 የማቲሳላ ልጅ፥ የሄናክ ልጅ፥ የያሬድ ልጅ፥ 38 የመላልኤል ልጅ፥ የቃይናን ልጅ፥ የሄናስ ልጅ፥ የሴት ልጅ፥ የአዳም ልጅ፥ የእግዚአብሔር ልጅ።

(ማቴዎስ 1:1-17 የቀጠለ)

17 እንግዲህ ትውልድ ሁሉ ከአብርሃም እስከ ዳዊት አሥራ አራት ትውልድ፤ ከዳዊትም እስከ ባቢሎን ምርኮ አሥራ አራት ትውልድ፤ ከባቢሎንም ምርኮ እስከ ክርስቶስ² አሥራ አራት ትውልድ ነው።

² በግሪክኛ “ክርስቶስ” እና በዕብራይስጥ “መሢሕ”፡- የዑለቱም ትርጉም “የተቀባው” ማለት ነው።

የመጥምቁ ዮሐንስ የልጅነት ዓመታት

◆ ክፍል 4. ስለ ዮሐንስ መወለድ ለዘካርያስ የተነገረው ትንቢት

[ክፍል 5ና 9ን ይመልከቱ]

- ኢየሩሳሌም፡- በመቅደሱ ውስጥ -

ሉቃስ 1፡5-25

5 በይሁዳ ንጉሥ በሄሮድስ ዘመን ከአብያ ክፍል የሆነ ዘካርያስ የሚባል አንድ ካህን ነበረ፤ ሚስቱም ከአሮን ልጆች ነበረች፤ ስምዋም ኤልሳቤጥ ነበረ። 6 ሁለቱም በጌታ ትእዛዝና ሕግጋት ሁሉ ያለ ነቀፋ እየሄዱ በእግዚአብሔር ፊት ጻድቃን ነበሩ። 7 ኤልሳቤጥም መካን ነበረችና ልጅ አልነበራቸውም፤ ሁለቱም በዕድሜያቸው አርጅተው ነበር።

8 እርሱም በክፍሉ ተራ በእግዚአብሔር ፊት ሲያገለግል፤ 9 እንደ ካህናት ሥርዓት ወደ ጌታ ቤተ መቅደስ ገብቶ ለማጠን ዕጣ፤ ደረሰበት። 10 በዕጣንም ጊዜ ሕዝቡ ሁሉ በውጭ ቆመው ይጸልዩ ነበር።

11 የጌታም መልአክ በዕጣኑ መሠዊያ ቀኝ ቆሞ ታየው። 12 ዘካርያስም ባየው ጊዜ ደነገጠ፤ ፍርሃትም ወደቀበት። 13 መልአኩም እንዲህ አለው፡- ዘካርያስ ሆይ፤ ጸሎትህ ተሰምቶልሃልና አትፍራ ሚስትህ ኤልሳቤጥም ወንድ ልጅ ትወልድልሃለች፤ ስሙንም ዮሐንስ ትለዋለህ። 14 ደስታና ተደላም ይሆንልሃል፤ በመወለዱም ብዙዎች ደስ ይላቸዋል። 15 በጌታ ፊት ታላቅ ይሆናልና፤ የወይን ጠጅና የሚያስክር መጠጥ አይጠጣም፤ ገናም በእናቱ ማኅፀን ሳለ መንፈስ ቅዱስ ይሞላበታል፤ 16 ከእስራኤልም ልጆች ብዙዎችን ወደ ጌታ ወደ አምላካቸው ይመልሳል። 17 እርሱም የተዘጋጁትን ሕዝብ ለጌታ እንዲያሰናዳ፤ የአባቶችን ልብ ወደ ልጆች የማይታዘዙትንም ወደ ጻድቃን ጥበብ ይመልስ ዘንድ በኤልያስ መንፈስና ኃይል በፊቱ ይሄዳል።

18 ዘካርያስም መልአኩን፡- እኔ ሽማግሌ ነኝ ምስቴም በዕድሜዋ አርጅታለችና ይህን በምን አውቃለሁ? አለው።

19 መልአኩም መልሶ፡- እኔ በእግዚአብሔር ፊት የምቆመው ገብርኤል ነኝ፤ እንድናገርህም ይህችንም የምሥራች እንድሰብክልህ ተልኬ ነበር፤ 20 እነሆም፤ በጊዜው የሚፈጸመውን ቃሉን ስላላመንህ፤ ይህ ነገር እስከሚሆን ቀን ድረስ ዲዳ ትሆናለህ መናገርም አትችልም አለው።

21 ሕዝቡም ዘካርያስን ይጠብቁት ነበር፤ በቤተ መቅደስም ውስጥ ስለ ዘገየ ይደነቁ ነበር። 22 በወጣም ጊዜ ሊነግራቸው አልቻለም፤ በቤተ መቅደስም ራእይ እንዳየ አስተዋሉ፤ እርሱም ይጠቅሳቸው ነበር፤ ድዳም ሆኖ ኖረ።

23 የማገልገሉም ወራት ሲፈጸም ወደ ቤቱ ሄደ። 24-25 ከዚህም ወራት በኋላ ሚስቱ ኤልሳቤጥ ፀነሰችና፡- ነቀፊታዬን ከሰው መካከል ያስወግድልኝ ዘንድ ጌታ በተመለከተበት ወራት እንዲህ አድርጎልኛል ስትል ራስዋን አምስት ወር ሰወረች።

³ [ሉቃስ 1፡9] እርሱን የመሰሉ ካህናት ብዙ ከመሆናቸው የተነሣ ዘካርያስ ይህን ዕለታዊ አገልግሎት እንዲያከናውን ምናልባት በዕድሜው አንድ ጊዜ ብቻ ይሆናል የተጠየቀው። ይህን በመሰለው ያልተለመደ ሁኔታ እስራኤልን የመወከል ግዴታ ያለጥርጥር ለዚህ ጻድቅ ሰው እጅግ ክብዶት ነበር።

◆ ክፍል 5. ስለ ኢየሱስ መወለድ ለማርያም የተነገራት ትንቢት
 [ክፍል 4ና 9ን ይመልከቱ]
 - ናዝሬት -

ሉቃስ 1:26-38

26 በስድስተኛውም ወር መልአኩ ገብርኤል ናዝሬት ወደምትባል ወደ ገሊላ ከተማ፤
 27 ከዳዊት ወገን ለሆነው የቤፍ ለሚባል ሰው ወደ ታጩኝ ወደ አንዲት ድንግል
 ከእግዚአብሔር ዘንድ ተላከ፤ የድንግሊቱም ስም ማርያም ነበረ። 28 መልአኩም ወደ
 እርሱ ገብቶ፡- ደስ ይበልሽ፤ ጸጋ የሞላብሽ ሆይ፤ ጌታ ከአንቺ ጋር ነው፤ አንቺ
 ከሴቶች መካከል የተባረክሽ ነሽ አላት።

29 እርሷም ባየችው ጊዜ ከንግግሩ በጣም ደነገጠችና፡- ይህ እንዴት ያለ ሰላምታ
 ነው? ብላ አሰበች። 30 መልአኩም እንዲህ አላት፡- ማርያም ሆይ፤ በእግዚአብሔር
 ፊት ጸጋ አግኝተሻልና አትፍሪ። 31 እነሆም፤ ትፀንሻለሽ ወንድ ልጅም ትወልጃለሽ፤
 ስሙንም ኢየሱስ ትደዋለሽ። 32 እርሱ ታላቅ ይሆናል የልዑል ልጅም ይባላል፤ ጌታ
 አምላክም የአባቱን የዳዊትን ዙፋን⁴ ይሰጠዋል፤ 33 በያዕቆብ ቤትም ላይ ለዘለላም
 ይነግሣል፤ ለመንግሥቱም መጨረሻ የለውም።

34 ማርያምም መልአኩን፡- ወንድ ስለማላውቅ⁵ ይህ እንዴት ይሆናል? አለችው።

35 መልአኩም መልሶ እንዲህ አላት፡- መንፈስ ቅዱስ በአንቺ ላይ ይመጣል፤
 የልዑልም ኃይል ይጸልልሻል ስለዚህ ደግሞ ከአንቺ የሚወለደው ቅዱስ
 የእግዚአብሔር ልጅ ይባላል። 36 እነሆም ዘመድሽ ኤልሳቤጥ፤ እርሷም ደግሞ
 በእርጅናዋ ወንድ ልጅ ፀንሳለች፤ ለእርሷም መካን ትባል ለነበረችው ይህ ስድስተኛ
 ወር ነው፤ 37 ለእግዚአብሔር የሚሳነው ነገር የለምና።

38 ማርያምም፡- እነሆኝ የጌታ ባሪያ እንደ ቃልህ ይሁንልኝ አለች። መልአኩም
 ከእርሷም ሄደ።

◆ ክፍል 6. የማርያም ኤልሳቤጥን መጎብኘት እና የኤልሳቤጥ
 መዝሙር [ክፍል 7፤ 8ለና 13ን ይመልከቱ]
 - የይሁዳ ተራራዎች -

ሉቃስ 1:39-45

39 ማርያምም በዚያ ወራት ተነሥታ ወደ ተራራማው አገር ወደ ይሁዳ ከተማ ፈጥና
 ወጣች፤ 40 ወደ ዘካርያስም ቤት ገብታ ኤልሳቤጥን ተሳለመቻት። 41 ኤልሳቤጥም
 የማርያምን ሰላምታ በሰማች ጊዜ ፅንሱ በማጎፀንዋ ውስጥ ዘለለ፤ በኤልሳቤጥም
 መንፈስ ቅዱስ ሞላባት፤ 42 በታላቅ ድምፅም ጮኻ እንዲህ አለች፡- አንቺ ከሴቶች
 መካከል የተባረክሽ ነሽ፤ የማጎፀንሽም ፍሬ የተባረከ ነው። 43 የጌታዬ እናት ወደ እኔ
 ትመጣ ዘንድ እንዴት ይሆንልኛል? 44 እነሆ፤ የሰላምታሽ ድምጽ በጆርዬ በመጣ ጊዜ
 ፅንሱ በማጎፀኔ በደስታ ዘሉአልና። 45 ከጌታ፤ የተነገረላት ቃል ይፈጸማልና ያመነች
 ብፅዕት ናት።

⁴ [ሉቃስ 1:32] ገብርኤል የተጠቀመበት ቋንቋ ያለጥርጥር የሚያመለክተው፤ የእዚህን የእስራኤል መሢሕ
 ምድራዊ አመራር አስመልክቶ የነበረውን የብሉይ ኪዳን እምነት ነው። ማርያም ከትውልዱ የተገኘችበት
 ዳዊት፤ ምድራዊ ዙፋን እንደነበረው ሁሉ፤ ተአምራዊ ልደቱ ለማርያም የተተነበየለት የጌታ ዙፋንም
 እንዲሁ ይሆናል። የኢየሱስ መንግሥት ግን ፍጻሜ የለውም (ሉቃስ 1:33)።

◆ ክፍል 7. የማርያም የደስታ መዝሙር

[ክፍል 6፥ 8ለና 13ን ይመልከቱ]

- የይሁዳ ተራራዎች -

ሉቃስ 1፡46-56

46 ማርያምም እንዲህ አለች፡-

47 “ነፍሴ ጌታን ታከብረዋለች፤ መንፈሴም በአምላኬ በመድኃኒቱ ሐሴት ታደርጋለች፤ 48 የባሪያይቱን ውርደት ተመልክቶአልና፤ እነሆም፤ ከዛሬ ጀምሮ ትውልድ ሁሉ ብዕዕት ይሉኛል፤ 49 ብርቱ የሆነ እርሱ በእኔ ታላቅ ሥራ አድርጎአልና፤ ስሙም ቅዱስ ነው። 50 ምሕረቱም ለሚፈሩት እስከ ትውልድና ትውልድ ይኖራል። [መዝ. 103፡17] 51 በከንዱ ኃይል አድርጎአል፤ ትዕቢተኞችን በልባቸው አሳብ በትኖአል፤ 52 ገዥዎችን ከዙፋናቸው አዋርዶአል፤ ትሑታንንም ከፍ አድርጎአል፤ 53 የተራቡትን በበጎ ነገር አጥግቦአል፤ ባለ ጠጎችንም ባዶአቸውን ሰዶአቸዋል። [መዝ. 107፡9] 54-55 ለአባቶቻችን እንደ ተናገረ፤ ለአብርሃምና ለዘሩ ለዘላለም ምሕረቱ ትዝ እያለው እስራኤልን ብላቱናውን ረድቶአል።”

56 ማርያምም ሦስት ወር የሚያህል በእርስዋ ዘንድ ተቀመጠች ወደ ቤትዋም ተመለሰች።

◆ ክፍል 8ሀ. የዮሐንስ መወለድ

- የይሁዳ ተራራዎች -

ሉቃስ 1፡57-66

57 የኤልሳቤጥም የመውለጃዋ ጊዜ ደረሰ፤ ወንድ ልጅም ወለደች። 58 ጎረቤቶቻቸውም ዘመዶቻቸውም ጌታ ምሕረቱን እንዳገነነላት ሰምተው ከእርስዋ ጋር ደስ አላቸው።

59 በስምንተኛውም ቀን ሕፃኑን ሊገርዙት መጡ፤ በአባቱም ስም ዘካርያስ ሊሉት ወደዱ። 60 እናቱ ግን መልሳ፡- አይሆንም፤ ዮሐንስ ይባል እንጂ አለች።

61 እነርሱም፡- ከወገንሽ ማንም በዚህ ስም የተጠራ የለም አሉለት።

62 አባቱንም ማን ሊባል እንዲወድ ጠቀሱት። 63 ብረናም ለምኖ፡- ስሙ ዮሐንስ ነው ብሎ ጻፈ። ሁሉም አደነቁ። 64 ያንጊዜም አፉ ተከፈተ መላሱም ተፈታ እግዚአብሔርንም እየባረከ ተናገረ። 65 ለጎረቤቶቻቸውም ሁሉ ፍርሃት ሆነ፤ ይህም ሁሉ ነገር በይሁዳ በተራራማው አገር ሁሉ ተወራ፤ 66 የሰሙትም ሁሉ፡- እንኪያ ይህ ሕፃን ምን ይሆን? እያሉ በልባቸው አኖሩት፤ የጌታ እጅ ከእርሱ ጋር ነበረችና።

⁵ [ሉቃስ 1፡34] ከአዲስ ኪዳን ጸሐፊዎች፤ ሉቃስ ብቻ (በዚህ ክፍል) እና ማቴዎስ፤ ክፍል ዘጠኝ ውስጥ የኢየሱስን ክድንግል መወለድ በግልጽ ያስተምራሉ። ገላትያ 4፡4 ምናልባት ይህን የተለየ ትምህርት የሚመለከት አይደለም። ዮሐንስ 1፡13 ከድንግል መውለድ ጋር የተዛመደ ቋንቋ ተጠቅሞ የክርስቲያኖችን አዲስ ልደት ሲገልጽ፤ በተዘዋዋሪ ይህን እምነት የሚጠቅስ ይመስላል። በቤተ ክርስቲያን ታሪክ ከጥንት ጀምሮ፤ አስተምህሮው የቀጥተኛ ክርስትና ዋና ክፍል ነበር።

◆ ክፍል 8ለ. የዘካርያስ የነቢይነት መዝሙር

[ክፍል 6፥ 7ና 13ን ይመልከቱ]

- የይሁዳ ተራራዎች -

ሉቃስ 1፡67-79

67 አባቱ ዘካርያስም መንፈስ ቅዱስ ሞላበትና ትንቢት ተናገረ እንዲህም አለ፡-

68 “የእስራኤል ጌታ አምላክ ይባረክ፤ ጐብኝቶ ለሕዝቡ ቤዛ አድርጎአልና፤
 69-70 ከጥንት ጀምሮ በነበሩት በቅዱሳን ነቢያት አፍ እንደ ተናገረ፤ በብላቴናው
 በዳዊት ቤት የመዳን ቀንድን አስነስቶልናል፤ 71 ማዳኑም ከወደረኞቻችንና
 ከሚጠሉን ሁሉ እጅ ነው፤ [መዝሙር 106፡10] 72-73 እንደዚህ ለአባቶቻችን
 ምሕረት አደረገ፤ ለአባታችን ለአብርሃምም የማለውን መሐላውን ቅዱሱን ኪዳን
 አሰበ፤ 74-75 በእርሱም ከጠላቶቻችን እጅ ድነን በዘመናችን ሁሉ ያለ ፍርሃት
 በቅድስናና በጽድቅ በፊቱ እንድናገለግለው ሰጠን። 76 ደግሞም አንተ ሕፃን ሆይ፤
 የልዑል ነቢይ ትባላለህ፤ መንገዱን ልትጠርግ በጌታ ፊት ትሄዳለህና፤ [ሚልክያስ
 3፡1] 77 እንደዚህም የኃጢአታቸው ስርየት የሆነውን የመዳን እውቀት ለሕዝቡ
 ትሰጣለህ፤ 78 ይህም ከላይ የመጣ ብርሃን በጐብኘበት በአምላካችን ምሕረትና
 ርኅራኄ ምክንያት ነው፤ 79 ብርሃኑም በጨለማና በሞት ጥላ ተቀምጠው ላሉት
 ያበራል እግሮቻችንንም በሰላም መንገድ ያቀናል።” [ኢሳይያስ 9፡1-2]

◆ ክፍል 8ሐ. የዮሐንስ እድገትና የልጅነት ሕይወት

- የይሁዳ ምድረ በዳ -

ሉቃስ 1፡80

80 ሕፃኑም አደገ በመንፈስም ጠነከረ፤ ለእስራኤልም እስከ ታየበት ቀን ድረስ
 በምድረ በዳ ኖረ።

የኢየሱስ ክርስቶስ የልጅነት ዓመታት

◆ ክፍል 9. ስለ ኢየሱስ የመወለድ ሁኔታ ለዮሴፍ እንደተገለጠው
[ክፍል 4ና 5ን ይመልከቱ]

- ናዝሬት -

ማቴዎስ 1:18-25

18 የኢየሱስ ክርስቶስም ልደት እንዲህ ነበረ። እናቱ ማርያም ለዮሴፍ በታጩት ጊዜ ሳይገናኙ ከመንፈስ ቅዱስ ፀንሳ ተገኘች።⁶ 19 እጮኛዋ ዮሴፍም ጻድቅ ሆኖ ሊገልጣት ስላልወደደ በስውር ሊተዋት አሰበ።

20 እርሱ ግን ይህን ሲያስብ፤ እነሆ የጌታ መልአክ በሕልም ታየው፤ እንዲህም አለ፡- የዳዊት ልጅ ዮሴፍ ሆይ፤ ከእርስዋ የተፀነሰው ከመንፈስ ቅዱስ ነውና እጮኛህን ማርያምን ለመውሰድ አትፍራ። 21 ልጅም ትወልዳለች፤ እርሱ ሕዝቡን ከኃጢአታቸው ያድናቸዋልና ስሙን ኢየሱስ ትለዋለህ።

22 በነቢይ ከጌታ ዘንድ፡- 23 እነሆ፤ ድንግል ትፀንሳለች ልጅም ትወልዳለች፤ ስሙንም አማኑኤል ይሉታል የተባለው [ኢሳይያስ 7:14] ይፈጸም ዘንድ ይህ ሁሉ ሆኖአል፤ ትርጓሜውም፡- እግዚአብሔር ከእኛ ጋር የሚል ነው።

24 ዮሴፍም ከእንቅልፉ ነቅቶ የጌታ መልአክ እንዳዘዘው አደረገ፤ እጮኛውንም ወሰደ፤ 25 የበኩር ልጅዋንም እስክትወልድ ድረስ አላወቃትም፤ ስሙንም ኢየሱስ አለው።

◆ ክፍል 10. የኢየሱስ መወለድ

- ቤተሉዊት -

ሉቃስ 2:1-7

1 በዚያም ወራት ዓለሙ ሁሉ እንዲጻፍ ከአውግስጦስ ቄሣር ትእዛዝ ወጣች። 2 ቄሬጌዎስ በሶርያ አገር ገዥ በነበረ ጊዜ ይህ የመጀመሪያ ጽሕፈት ሆነ። 3 ሁሉም እያንዳንዱ ይጻፍ ዘንድ ወደ ከተማው ሄደ።

4-5 ዮሴፍም ደግሞ ከዳዊት ቤትና ወገን ስለ ነበረ ከገሊላ ከናዝሬት ከተማ ተነሥቶ ቤተ ሉዊም ወደምትባል ወደ ዳዊት ከተማ ወደ ይሁዳ፤ ፀንሳ ከነበረች ከእጮኛው ከማርያም ጋር ይጻፍ ዘንድ ወጣ። 6 በዚያም ሳሉ የመውለጃዋ ወራት ደረሰ፤ 7 የበኩር ልጅዋንም ወለደች፤ በመጠቅለያም ጠቀለለችው፤ በእንግዶችም ማደሪያ ስፍራ ስላልነበራቸው በግርግም አስተኛችው።

⁶ [ማቴ. 1:18] ምናልባት ማርያም ዮሐንስ እስኪወለድ ድረስ (ሉቃስ 1:56) ኤልሳቤጥ ዘንድ ስለቆየች ለአራት ወራት ያህል ዮሴፍ አላያትም። ተመልሳ በመጣች ጊዜ እርግዝናዋ ይታወቅ ነበር። በዚህም ሳቢያ ዮሴፍ ከሁለት ነገሮች አንዱን ማድረግ ነበረበት፡- በድንጋይ እንድትወገር ማድረግ (ዘዳግም 22:23-27) ወይም በምሥጢር መፍታት። ይህን ልዩ ሁኔታ ሊገልጥለት መልአክ እስከመጣ ድረስ ዮሴፍ ሁለተኛውን አማራጭ ወስኖ (ሊፈታት) ነበር። ዮሴፍ መልአኩ የነገረውን ማለት በጋብቻው አላብ መግፋቱን እንደ ጻድቅ ሰው አላሰበውም ነበር። የጽንሱን መሠረታዊ ሁኔታ በተረዳ ጊዜ ግን የፍቺውን አሳብ ተወው።

◆ ክፍል 11. የመላእክት ምስጋና እና የእረኞች ምስክርነት

- በቤተሉም አጠገብ ባለ ሜዳ -

ሉቃስ 2:8-20

8 በዚያም ምድር መንጋቸውን በሌሊት ሲጠብቁ በሜዳ ያደሩ እረኞች ነበሩ። 9 እነሆም፤ የጌታ መልአክ ወደ እነርሱ ቀረበ የጌታ ክብርም በዙሪያቸው አበራ፤ ታላቅ ፍርሃትም ፈሩ። 10 መልአኩም እንዲህ አላቸው፡- እነሆ፤ ለሕዝቡ ሁሉ የሚሆን ታላቅ ደስታ የምሥራች እነግራችኋለሁና አትፍሩ፤ 11 ዛሬ በዳዊት ከተማ መድኃኒት እርሱም ክርስቶስ ጌታ የሆነ ተወልዶላችኋልና። 12 ይህም ምልክት ይሆንላችኋል፤ ሕፃን ተጠቅልሎ በግርግምም ተኝቶ ታገኛላችሁ።

13 ድንገትም ብዙ የሰማይ ሠራዊት ከመልአኩ ጋር ነበሩ። እግዚአብሔርንም እያመሰገኑ፡-

14 “ክብር ለእግዚአብሔር በአርያም ይሁን ሰላምም በምድር ለሰውም በጎ ፈቃድ” አሉ።

15 መላእክትም ከእነርሱ ተለይተው ወደ ሰማይ በወጡ ጊዜ፤ እረኞቹ እርስ በርሳቸው፡- እንግዲህ እስከ ቤተ ልሔም ድረስ እንሂድ እግዚአብሔርንም የገለጠልንን ይህን የሆነውን ነገር እንይ ተባባሉ።

16 ፈጥነውም መጡ ማርያምንና ዮሴፍን ሕፃኑንም በግርግም ተኝቶ አገኙ። 17 አይተውም ስለዚህ ሕፃን የተነገረላቸውን ነገር ገለጡ። 18 የሰሙትን ሁሉ እረኞቹ በነገሩአቸው ነገር አደነቁ፤ 19 ማርያም ግን ይህን ነገር ሁሉ በልብዋ እያሰበች ትጠብቀው ነበር። 20 እረኞችም እንደ ተባለላቸው ስለ ሰሙትና ሰላዩት ሁሉ እግዚአብሔርን እያመሰገኑና እያከበሩ ተመለሱ።

◆ ክፍል 12. የኢየሱስ መገረዝ

- ቤተሉም -

ሉቃስ 2:21

21 ሊገርዙት ስምንት ቀን በሞላ ጊዜ፤ በማኅፀን ሳይረገዝ በመልአኩ እንደ ተባለ፤ ስሙ ኢየሱስ ተብሎ ተጠራ።

◆ ክፍል 13. ኢየሱስን ወላጆቹ ቤተ መቅደስ ይዘውት ሲገቡ ስምዖንና ሐና እንዳከበሩት [ክፍል 6፥ 7ና 8ለን ይመልከቱ]

- ኢየሩሳሌም -

ሉቃስ 2:22-38

22-24 እንደ ሙሴም ሕግ የመንጸታቸው ወራት በተፈጸመ ጊዜ፤ በጌታ ሕግ፡- የእናቱን ማኅፀን የሚከፍት ወንድ ሁሉ ለጌታ የተቀደሰ ይባላል ተብሎ እንደ ተጻፈ [ዘጸአት 13:1፥ 12] በጌታ ፊት ሊያቆሙት፤ በጌታም ሕግ፡- ሁለት ዋሊያ ወይም ሁለት የርግብ ጫጩቶች እንደ ተባለ፤ መሥዋዕት ሊያቀርቡ ወደ ኢየሩሳሌም ወሰዱት። [ዘሌዋውያን 5:11፥ 12:8]

7 የኢየሱስ እናት ማርያም በሉቃስ ወንጌል መጀመሪያ ክፍል ለሠፈረው ታሪክ ዋና ምንጭ ለመሆኗ ከሚጠቁሙት አመልካቾች አንዱ ሉቃስ 2:19 ላይ የተጻፈው ቃል ነው።

(ሉቃስ 2:22-38 የቀጠለ)

25 እነሆም፤ በኢየሩሳሌም ስምያን የሚባል ሰው ነበር፤ ይህም ሰው የእስራኤልን መጽናናት ይጠባበቅ ነበረ፤ ጳውሎስና ትጉህም ነበረ፤ መንፈስ ቅዱስም በእርሱ ላይ ነበረ። 26 በጌታም የተቀባውን ሳያይ ሞትን እንዳያይ በመንፈስ ቅዱስ ተረድቶ ነበር። 27 በመንፈስም ወደ መቅደስ ወጣ፤ ወላጆቹም እንደ ሕጉ ልማድ ያደርጉለት ዘንድ ሕፃኑን ኢየሱስን በአስገቡት ጊዜ፤ 28 እርሱ ደግሞ ተቀብሎ አቀፈው እግዚአብሔርንም እየባረከ እንዲህ አለ፡-

29 “ጌታ ሆይ፤ አሁን እንደ ቃልህ ባሪያህን በሰላም ታሰናብተዋለህ፤

30-31 ዓይኖቼ በሰዎች ሁሉ ፊት ያዘጋጀኸውን ማዳንህን አይተዋልና፤

32 ይህም ለአሕዛብ ሁሉን የሚገልጥ ብርሃን [ኢሳይያስ 42:6፤ 49:6] ለሕዝብህም ለእስራኤል ክብር ነው።”

33 ዮሴፍና እናቱም ስለ እርሱ በተባለው ነገር ይደነቁ ነበር። 34-35 ስምያንም ባረካቸው እናቱን ማርያምንም፡- እነሆ፤ የብዙዎች ልብ አሳብ ይገለጥ ዘንድ፤ ይህ በእስራኤል ላሉት ለብዙዎቹ ለመውደቃቸውና ለመነሣታቸው ለሚቃወሙትም ምልክት ተሾሞአል፤ በአንቺም ደግሞ በነፍስሽ ሰይፍ ያልፋል አላት።

36 ከአሴር ወገንም የምትሆን የፋኑኤል ልጅ ሐና የምትባል አንዲት ነቢይት ነበረች፤ እርሷም ከድንግልናዋ ጀምራ ከባልዋ ጋር ሰባት ዓመት ኖረች፤ 37 እርሷም ሰማኒያ አራት ዓመት ያህል መበለት ሆና በጣም አርጅታ ነበር፤ በጸምና በጸሎትም ሌሊትና ቀን እያገለገለች ከመቅደስ አትለይም ነበር። 38 በዚያችም ሰዓት ቀርባ እግዚአብሔርን አመሰግነች፤ የኢየሩሳሌምንም ቤዛ ለሚጠባበቁ ሁሉ ስለ እርሱ ትናገር ነበር።

◆ ክፍል 14. የሰብአ ሰገል ጉብኝት

- ኢየሩሳሌምና ቤተሐሌም -

ማቴዎስ 2:1-12

1-2 ኢየሱስም በይሁዳ ቤተ ሐሌም በንጉሡ በሄሮድስ⁸ ዘመን በተወለደ ጊዜ፤ እነሆ፤ ሰብአ ሰገል፡- የተወለደው የአይሁድ ንጉሥ ወዴት ነው? ኮከቡን በምሥራቅ አይተን ልንሰግድለት መጥተናልና እያሉ ከምሥራቅ ወደ ኢየሩሳሌም መጡ።

3 ንጉሡ ሄሮድስም ሰምቶ ደነገጠ፤ ኢየሩሳሌምም ሁሉ ከእርሱ ጋር፤ 4 የካህናትንም አለቆች የሕዝቡንም ጻፎች ሁሉ ሰብስቦ ክርስቶስ ወዴት እንዲወለድ ጠየቃቸው። 5-6 እነርሱም፡-

“እንቺ ቤተ ሐሌም፤ የይሁዳ ምድር፤ ከይሁዳ ገዢዎች ከቶ አታንሽም፤ ሕዝቤን እስራኤልን የሚጠብቅ መስፍን ከአንቺ ይወጣልና”

⁸ [ማቴ. 2:1] ይህ ታላቁ ሄሮድስ የሮም መንግሥት ባለሥልጣን ሆኖ ከክርስቶስ ልደት በፊት ከ37-40 ዓመተ ዓለም ድረስ እስራኤልን ገዝቷል። ራሱን እንደ “አይሁድ ንጉሥ” ይቆጥር ነበር። ሰብዓሰገል የጠየቁት ጥያቄ በቅናት የታወከ አዕምሮውን ወደከፋ ሁኔታ ቀየረውና እንደለመደው ሌላ ግፍ እንዲፈጽም አደረገው። የሕፃናት ጭፍጨፋ (ማቴ. 2:16፤ ክፍል 15) ሌላ የዙፋን ተቀናቃኝ ለማስወገድ ያደረገው መከራ ነበር። የተሰጧት ሕፃናት ግን አንዳንዶች እንደሚያስቡት ብዙ አልነበሩም። ለምሳሌ በዚህ በተለምዶ፤ የንጹሕን ጭፍጨፋ በሚባለው ግድያ ቤተሐሄምን በምታክል መንደር ውስጥ ምናልባት ከሃያ ሕፃናት በላይ አልተሰዉም። (መጣጥፍ 6ን ይመልከቱ።)

(ማቴዎስ 2: 1-12 የቀጠለ)

ተብሎ በነቢይ እንዲህ ተጽፎአልና በይሁዳ ቤተ ልሔም ነው አሉት። [ምክያስ 5: 2]

7 ከዚህ በኋላ ሄሮድስ ሰብአ ሰገልን በስውር ጠርቶ ኮከቡ የታየበትን ዘመን ከእነርሱ በጥንቃቄ ተረዳ፤ 8 ወደ ቤተ ልሔምም እነርሱን ሰድዶ፡- ሂዱ፤ ስለ ሕፃኑ በጥንቃቄ መርምሩ፤ ባገኛችሁትም ጊዜ እኔ ደግሞ መጥቼ እንድሰግድለት ንገሩኝ አላቸው።

9 እነርሱም ንጉሡን ሰምተው ሄዱ፤ እነሆም፡ በምሥራቅ ያዩት ኮከብ ሕፃኑ ባለበት ላይ መጥቶ እስኪቆም ድረስ ይመራቸው ነበር። 10 ኮከቡንም ባዩ ጊዜ በታላቅ ደስታ እጅግ ደስ አላቸው። 11 ወደ ቤትም ገብተው ሕፃኑን ከእናቱ ከማርያም ጋር አዩት፤ ወድቀውም ሰገዱለት፤ ሣጥኖቻቸውንም ከፍተው እጅ መንሻ ወርቅና ዕጣን ከርቤም አቀረቡለት። 12 ወደ ሄሮድስም እንዳይመለሱ በሕልም ተረድተው በሌላ መንገድ ወደ አገራቸው ሄዱ።

◆ ክፍል 15. ወደ ግብፅ ሽሽት እና በቤተሰብም የወንድ ልጆች መገደል

- ቤተሰብምና ግብፅ -

ማቴዎስ 2: 13-18

13 እነርሱም ከሄዱ በኋላ እነሆ፤ የጌታ መልአክ በሕልም ለዮሴፍ ታይቶ፡- ሄሮድስ ሕፃኑን ሊገድለው ይፈልገዋልና ተነሣ፤ ሕፃኑንና እናቱንም ይዞህ ወደ ግብፅ ሽሽ፤ እስከነግርህም ድረስ በዚያ ተቀመጥ አለው።

14-15 እርሱም ተነሥቶ ሕፃኑንና እናቱን በሌሊት ያዘና ከጌታ ዘንድ በነቢይ፡- ልጄን ከግብፅ ጠራሁት የተባለው እንዲፈጸም [ሆሴ 11: 1] ወደ ግብፅ ሄደ፤ ሄሮድስም እስኪሞት ድረስ በዚያ ኖረ።

16 ከዚህ በኋላ ሄሮድስ ሰብአ ሰገል እንደ ተሣለቁበት ባዩ ጊዜ እጅግ ተቆጣና ልኮ ከሰብአ ሰገል እንደ ተረዳው ዘመን በቤተ ልሔምና በአውራጃዋ የነበሩትን፤ ሁለት ዓመት የሆናቸውን ከዚያም የሚያንሱትን ሕፃናት ሁሉ አስገደለ። 17-18 ያን ጊዜ በነቢዩ በኤርምያስ፡

“ድምፅ በራማ ተሰማ፤ ልቅሶና ብዙ ዋይታ፤ ራሔል ስለ ልጆችዋ አለቀሰች፤ መጽናናትም አልወደደችም፤ የሉምና”

የተባለው ተፈጸመ። [ኤርምያስ 31: 15]

◆ ክፍል 16. ወደ ናዝሬት መመለስ

- ግብፅና ናዝሬት -

ማቴዎስ 2፡19-23

ሉቃስ 2፡39

19 ሄሮድስም ከሞተ በኋላ፤ እነሆ፤ የጌታ መልአክ በግብፅ ለዮሴፍ በሕልም ታይቶ፡-
20 የሕፃኑን ነፍስ የፈለጉት ሞተዋልና ተነሣ፤ ሕፃኑን እናቱንም ይዞህ ወደ እስራኤል አገር ሂድ አለ።

21 እርሱም ተነሥቶ ሕፃኑንና እናቱን ያዘና ወደ እስራኤል አገር ገባ። 22 በአባቱም በሄሮድስ ፈንታ አርኬላምስ በይሁዳ እንደ ነገሠ በሰማ ጊዜ፤ ወደዚያ መሄድን ፈራ፤ በሕልምም ተረድቶ ወደ ገሊላ አገር ሄደ፤
23 በነቢያት፡-⁹ ናዝሬቱ ይባላል የተባለው ይፈጸም ዘንድ፤ ናዝሬት ወደምትባል ከተማ መጥቶ ኖረ።

39 ሁሉንም እንደ ጌታ ሕግ ከፈጸሙ በኋላ፤ ወደ ገሊላ ወደ ከተማቸው ወደ ናዝሬት ተመለሱ።

◆ ክፍል 17. የኢየሱስ እድገትና የልጅነት ሕይወት

- ናዝሬት -

ሉቃስ 2፡40

40 ሕፃኑም አደገ፤ ጥበብም ሞልቶበት በመንፈስ ጠነከረ፤ የእግዚአብሔርም ጸጋ በእርሱ ላይ ነበረ።

◆ ክፍል 18. የኢየሱስ የመጀመሪያው የፋሲካ በዓል በኢየሩሳሌም

- ኢየሩሳሌም -

ሉቃስ 2፡41-50

41 ወላጆቹም በያመቱ በፋሲካ በዓል ወደ ኢየሩሳሌም ይወጡ ነበር። 42 የአሥራ ሁለት ዓመት ልጅ በሆነ ጊዜ፤ እንደ በዓሉ ሥርዓት ወደ ኢየሩሳሌም ወጡ፤ 43 ቀኖቹንም ከፈጸሙ በኋላ፤ ሲመለሱ ብላቴናው ኢየሱስ በኢየሩሳሌም ቀርቶ ነበር፤ ዮሴፍም እናቱም አላወቁም ነበር። 44 ከመንገደኞች ጋር የነበረ ስለ መሰላቸው የአንድ ቀን መንገድ ሄዱ፤ ከዘመዶቻቸውም ከሚያውቋቸውም ዘንድ ፈለጉት፤ 45

⁹ [ማቴ. 2፡23] ተለይቶ የሚጠቀስና የዚህ ቃል መነሻ ነው የሚባል የብሉይ ኪዳን ትንቢት የለም። ቃሉ የሚያመለክተው ምናልባት መሢሐን ዝቅ የማድረግና ያለመቀበል ሁኔታን የሚያመለክቱ ትንቢቶችን ይሆናል (እነዚህን ቁጥሮች ያነጻጽሩ፡- መዝ. 22-6፡8፤ 13፤ 69፡8፤ 20-21፤ ኢሳ. 11፡1፤ 49፡7፤ 53፡2፤ 5፤ 8፤ ዳን. 9፡26)። በተለይ የሚታወቀው ኢሳ. 11 ላይ የሚገኘው ቃል ሲሆን፤ እሱም “ቅርንጫፍ” የሚለው የቅብራይስጥ ቃል የተመሠረተበትና “ናዝሬቱ” ከሚለው ቃል ጋር የሚስማማው ነው።

(ሉቃስ 2:41-50 የቀጠለ)

ባጡትም ጊዜ እየፈለጉት ወደ ኢየሩሳሌም ተመለሱ። 46 ከሦስት ቀንም በኋላ በመምህራን መካከል ተቀምጦ ሲሰማቸውም ሲጠይቃቸውም በመቅደስ አገኙት፤ 47 የሰሙትም ሁሉ በማስተዋሉና በመልሱ ተገረሙ። 48 ባዩትም ጊዜ ተገረሙ፤ እናቱም፡- ልጄ ሆይ፥ ለምን እንዲህ አደረግህብን? እነሆ፥ አባትህና እኔ እየተጨነቅን ስንፈልግህ ነበርን አለችው።

49 እርሱም፡- ስለ ምን ፈለጋችሁኝ? በአባቴ ቤት እሆን ዘንድ እንዲገባኝ አላወቃችሁምን? አላቸው።¹⁰ 50 እነርሱም የተናገራቸውን ነገር አላስተዋሉም።

◆ ክፍል 19. የኢየሱስ ወደ አዋቂነት ማደግ

- ናዝሬት -

ሉቃስ 2:51-52

51 ከእነርሱም ጋር ወርዶ ወደ ናዝሬት መጣ፤ ይታዘዝላቸውም ነበር። እናቱም ይህን ነገር ሁሉ በልብዋ ትጠብቀው ነበር። 52 ኢየሱስም ደግሞ በጥበብና በቁመት በሞገስም በእግዚአብሔርና በሰው ፊት ያድግ ነበር።¹¹

¹⁰ [ሉቃስ 2:49] እነዚህ በጽሑፍ የሠፈሩ የመጀመሪያዎቹ የኢየሱስ ቃላት ናቸው። እግዚአብሔርን “አባቴ” ብሎ ሲጠራ፥ ምናልባት እናቱ፥ “አባትህና እኔ” ብላ ለተናገረችው መልስ መስጠቱ ይሆናል። የእግዚአብሔር አንድያ ልጅ መሆኑና መለኮትነቱ፥ እንዲሁም ከድንግል መወለዱ፥ ከቃላቱ ጀርባ ተገልጧል (ሉቃስ 10:21-22፥ ክፍል 102ለ ላይ ያለውን ገለጣ ያነጻጽሩ)።

¹¹ [ሉቃስ 2:52] ሉቃስ 2:40 እስከ አሥራ ሁለት ዓመት ድረስ ያለውን የኢየሱስ የልጅነት ዕድሜ በአጭሩ ሲገልጥ፥ ሉቃስ 2:52 ደግሞ፥ በግምት ከአሥራ ስምንት እስከ ሠላሳ ዓመቱ ያለውን ወደ ጎልማሳነት ማደግ ያቀርባል (ክፍል 24 ውስጥ ሉቃስ 3:23ን ከዚህ ጋር ያነጻጽሩ)። ስለኋለኛው ጊዜ፥ በዚህ ቁጥር ከተጠቀሰው ባሻገር ዝርዝር መረጃ የለንም። ቢሆንም ስለአሥራ ስምንቱ ዓመታት አንዳንድ ጠቅላላ ዘገባ ሊቀርብ ይችላል። ኢየሱስ ያደገው፥ አንድ ሰፊ ቤተሰብ ውስጥ ባሉ ልጆች መካከል እንዳለ አንጋፋ ሆኖ ነው (ማር. 6:3፥ ክፍል 69ን ይመልከቱ)። ዮሴፍ ቤተሰቡን ያስተዳድር የነበረው ኢየሱስ ይረዳው በነበረ የአኖጺነት ሥራ ነው። ዮሴፍ የሞተው ምናልባት ኢየሱስ ማንነቱን ለሕዝብ ከመግለጡ በፊት ሳይሆን አይቀርም። ከወንጌላትና ከቀደሙት የቤተ ክርስቲያን አባቶች ጥቆማ በመነሣት እናቱ፥ ታናናሽ ወንድሞቹና እህቶቹ የሚያስፈልጋቸውን የሚያቀርብላቸው ኢየሱስ ነበር ለማለት እንችላለን (ማር. 6:3)። ስለሆነም በሕዝብ ፊት ማገልገሉን እስኪጀምር ድረስ በአኖጺነቱ ተግባር የቀጠለ ይመስላል። ቁሳቁሶች፥ ቤት፥ ማረሻ፥ ቀንበር እና የመሳሰሉትን አዘውትሮ በትምህርቱ መጥቀሱ፥ በአኖጺ ከሚሠሩት ቁሳቁሶች ጋር የነበረውን ቅርበት ያመለክታል።

የመጥምቁ ዮሐንስ ሕዝባዊ አገልግሎት

◆ ክፍል 20. የአገልግሎቱ መጀመር

- በይሁዳ ምድረ በዳ -

ማርቆስ 1:1

1 የእግዚአብሔር ልጅ የኢየሱስ ክርስቶስ ወንጌል መጀመሪያ።

ሉቃስ 3:1-2

1 ጢባርዮስ¹² ቄሣርም በነገሠ በአሥራ አምስተኛይቱ ዓመት፤ ጴጥራናዊው ጲላሞስም በይሁዳ ሲገዛ፤ ሄሮድስም በገሊላ የአራተኛው ክፍል ገዥ፤ ወንድሙ ፊልጶስም በኢጡርያስ በጥራኮኒዶስም አገር የአራተኛው ክፍል ገዥ፤ ሊሳኒዮስም በሳቢላኒስ የአራተኛው ክፍል ገዥ ሆነው ሳሉ፤ 2 ሐናና ቀያፋም ሊቃነ ካህናት ሳሉ፤ የእግዚአብሔር ቃል ወደ ዘካርያስ ልጅ ወደ ዮሐንስ በምድረ በዳ መጣ።

◆ ክፍል 21. አካሉ፥ አዋጁ፥ እና ጥምቀቱ

[ክፍል 26ን ይመልከቱ]

- በይሁዳ ምድረ በዳና በዮርዳኖስ ወንዝ ዙሪያ ባለ አገር -

ማቴዎስ 3:1-6

1-2 በዚያም ወራት መጥምቁ ዮሐንስ፡- 13 መንግሥተ ሰማያት ቀርባለችና ንስሐ ግቡ ብሎ በይሁዳ ምድረ በዳ እየሰበከ መጣ። 3 በነቢዩ በኢሳይያስ፡-

“የጌታን መንገድ አዘጋጁ ጥርጊያውንም አቅኑ እያለ በምድረ በዳ የሚጮህ ሰው

ማርቆስ 1:2-6

2-3 እነሆ፤ መንገድህን የሚጠርግ መልክተኛዬን በፊትህ እልካለሁ [ሚልክያስ 3:1]

“የጌታን መንገድ አዘጋጁ ጥርጊያውንም አቅኑ እያለ በምድረ በዳ የሚጮህ ሰው ድምፅ” [ኢሳይያስ 40:3]

ተብሎ

በነቢዩ

ሉቃስ 3:3-6

3-6 በነቢዩ በኢሳይያስ ቃል መጽሐፍ፡- [ኢሳይያስ 40:3-5]

“የጌታን መንገድ አዘጋጁ ጥርጊያውንም አቅኑ እያለ በምድረ በዳ የሚጮህ ሰው ድምፅ፤ ዐዘቅቱ ሁሉ ይሙላ ተራራውና ኮረብታውም ሁሉ ዝቅ ይበል፤ ጠማማውም

¹² [ሉቃስ 3:1] የዮሐንስን የአገልግሎት ጊዜ በሚመለከት፤ ሉቃስ አምስት የፖለቲካ መሪዎችና ሁለት የሃይማኖት መሪዎችን መዝግቧል። በቅደም ተከተል ሲቀመጥ፤ የሮም ንጉሠ ነገሥት፤ የሦስቱ የአይሁድ ገዥዎች፤ በስተሰሜን ያለው ግዛት ገዥና የአባትና ልጅ ጥምር የአምልኮ አገዛዞች ናቸው። አቢላ በተባለው ሥፍራ ከተደረገው የክርሠ ምድር ቁፋሮ የተገኘው መረጃ እንደሚያረጋግጠው፤ በጢባሪዮስ ቄሣር አገዛዝ ዘመን (ከ14-37 ዓ.ም.) ኒሳኒዮስ የተባለ ገዥ እንደነበረ ማረጋገጫ ተገኝቷል (መጣጥፍ 3ን ይመልከቱ)።

¹³ [ማቴ. 3:1፤ ሉቃስ 3:3] የመጥምቁ ዮሐንስ ተልእኮ፤ በምሥራቃዊው ሥርዓት መሠረት፤ ከፊት ቀድሞ የንጉሡን መምጣት በማብሰር፤ ሕዝቡ ንጉሡን ለመቀበል ጥርጊያውን እንዲያቀና ከሚደረግ መልእክተኛ ተልእኮ ጋር የሚነጻጸር ነው። ይሁን እንጂ የዮሐንስ ዝግጅት ከሥነ-ምግባርና ከአመለካከት ጋር የተዛመደ ነበር። የእስራኤል ሕዝብ በብሉይ ኪዳን ነቢያት አማካይነት የተነገረላቸውን የተስፋ መንግሥት ፍጻሜ ይቀበሉ ዘንድ ንስሐ አስፈለጋቸው። በዚሁ መሠረት የዮሐንስ ጥምቀት እንዲህ ያለውን የሥነ-ምግባር ዝግጅት ለመቀበል የተሰናዱትን የለየ ነበር።

(ማቴዎስ 3:1-6 የቀጠለ)	(ማርቆስ 1:2-6 የቀጠለ)	(ሉቃስ 3:3-6 የቀጠለ)
ድምፅ። የተባለለት ይህ ነውና። [ኢሳይያስ 40:3]	በኢሳይያስ እንደ ተጻፈ፡ 4 የሐንሰ በምድረ በዳ እያጠመቀ የንስሐንም ጥምቀት ለኃጢአት ስርየት እየሰበከ መጣ። 5 የይሁዳም አገር ሁሉ የኢየሩሳሌምም ሰዎች ሁሉ ወደ እርሱ ይወጡ ነበር። ኃጢአታቸውንም እየተናዘዙ በየርዳኖስ ወንዝ ከእርሱ ይጠመቁ ነበር።	የቀና መንገድ ይሁን፤ ሸካራውም መንገድ ትክክል ይሁን፤ ሥጋም የለበሰ ሁሉ የእግዚአብሔርን ማዳን ይይ ተብሎ እንደ ተጻፈ ለኃጢአት ስርየት የንስሐን ጥምቀት እየሰበከ በየርዳኖስ ዙሪያ ወዳለችው አገር ሁሉ መጣ።።

◆ ክፍል 22. ለፈረሳውያን፤ ሰዱቃውያን፤ ለተሰበሰቡ ሰዎች፤ ለቀራጮች፤ እና ለወታደሮች ያስተላለፋቸው መልእክቶች

- በይሁዳ ምድረ በዳና በየርዳኖስ ወንዝ ዙሪያ ባለ አገር -

ማቴዎስ 3:7-10	ሉቃስ 3:7-14
7 ዳሩ ግን ከፈረሳውያንና ከሰዱቃውያን ብዙዎች ወደ ጥምቀቱ ሲመጡ ባየ ጊዜ፤ እንዲህ አላቸው፡- እናንተ የእፋኝት ልጆች፤ ከሚመጣው ቍጣ ¹⁴ እንድትሸሹ ማን አመለከታችሁ? 8 እንግዲህ ለንስሐ የሚገባ ፍሬ አድርጉ፤ 9 በልባችሁም፡- አብርሃም አባት አለን እንደምትሉ አይምሰላችሁ፤ እላችኋለሁና፡- ከነዚህ ድንጋዮች ለአብርሃም ልጆች ሊያስነሣለት እግዚአብሔር ይችላል። 10 አሁንስ ምሳር በዛፎች ሥር ተቀምጦአል፤	7 ስለዚህ ከእርሱ ሊጠመቁ ለወጡት ሕዝብ እንዲህ ይላቸው ነበር፡- እናንተ የእፋኝት ልጆች፤ ከሚመጣው ቍጣ ¹⁴ እንድትሸሹ ማን አመለከታችሁ? 8 እንግዲህ ለንስሐ የሚገባ ፍሬ አድርጉ፤ በልባችሁም፡- አብርሃም አባት አለን ማለትን አትጀምሩ፤ ከእነዚህ ድንጋዮች ለአብርሃም ልጆች ሊያስነሣለት እግዚአብሔር እንዲችል እላችኋለሁና። 9 አሁንስ ምሳር ደግሞ በዛፎች ሥር ተቀምጦአል፤ እንግዲህ መልካም ፍሬ

¹⁴ [ማቴ. 3:7፤ ሉቃስ 3:7] “የሚመጣው ቍጣ” የተሰኘውና በሚገባ የታወቀው ሁኔታ፤ ከክርስቶስ ዳግም ምጽኦት ቀደም ብሎ ይከናወናል። ብሉይ ኪዳን ይህን ጊዜ “ከጌታ ቀን” ጅማሬ ጋር ያገናኘውና፤ የመሢሔ የግዛት ዘመን ዋዜማ ያደርገዋል (ኢሳ. 3:16-24፤ 13:9-11፤ ኤር. 30:7፤ ሕዝ. 38-39፤ አሞጽ 5:18-19፤ ሰፊ. 1:14-18ን ከማቴ. 24:21፤ 1ኛ ተሰ. 1:10፤ 5:9፤ ራእይ 6:16-17 ጋር ያነጻጽሩ)። የመሢሔ ለመሞት በመጀመሪያ መምጣት ያን ጊዜ በየሐንሰ እእምሮ የታሰበ ነገር አልነበረም። ለነዚያ በአእምሮ ሳልተዘጋጁ ሰዎች የእርሱ መልእክት ይዘት የሚመጣው ፍርድ አስፈሪነት ነበር። የቃል ኪዳኑ ሕዝብ አባል መሆን፤ ብዙ አይሁዳውያን እንዳሰቡት፤ የቃል ኪዳኑ በረከት ተሳታፊ መሆን አልነበረም። በግል የሚደረግ ሥነ-ምግባራዊ ዝግጅትም አስፈላጊ ሆኗል።

(ማቴዎስ 3:7-10 የቀጠለ)

እንግዲህ መልካም ፍሬ የማያደርግ ዛፍ ሁሉ ይዳረጣል ወደ እሳትም ይጣላል።

(ሉቃስ 3:7-14 የቀጠለ)

የማያደርግ ዛፍ ሁሉ ይቆረጣል ወደ እሳትም ይጣላል።

10 ሕዝቡም፡- እንግዲህ ምን እናድርግ? ብለው ይጠይቁት ነበር። 11 መልሱም፡- ሁላችሁ ልብስ ያለው ለሌለው ያካፍል፤ ምግብም ያለው እንዲሁ ያድርግ ይል ነበር። 12 ቀራጮችም ደግሞ ሊጠመቁ መጥተው፡- መምህር ሆይ፤ ምን እናድርግ? አሉት። 13 ከታዘዘላችሁ አብልጣችሁ አትውሰዱ አላቸው። 14 ጭፍሮችም ደግሞ፡- እኛ ደግሞ ምን እናድርግ? ብለው ይጠይቁት ነበር። እርሱም፡- በማንም ግፍ አትሥሩ ማንንም በሐሰት አትከሰሱ፤ ደመወዛችሁም ይብቃችሁ አላቸው።

◆ ክፍል 23. ስለ ክርስቶስ የሰጠው መግለጫ

[ክፍል 26ን ይመልከቱ]

- በዮርዳኖስ ወንዝ ዙሪያ ባለ አገር -

ማቴዎስ 3:11-12

11 እኔስ ለንስሐ በውኃ አጠምቃችኋለሁ፤ ጫማውን እሸከም ዘንድ የማይገባኝ ከእኔ በኋላ የሚመጣው ግን ከእኔ ይልቅ ይበረታል፤ እርሱ በመንፈስ ቅዱስ በእሳትም ያጠምቃችኋል፤

12 መንሹም በእጁ ነው፤ አውድማውንም ፈጽሞ ያጠራል፤ ስንዴውንም በጎተራው ይከታል፤ ገለባውን ግን በማይጠፋ እሳት ያቃጥለዋል።

ማርቆስ 1:7-8

7 ተጎንብሼ የጫማውን ጠፍር መፍታት የማይገባኝ ከእኔ የሚበረታ በኋላ ይመጣል። 8 እኔ በውኃ አጠመቅኋችሁ እርሱ ግን በመንፈስ ቅዱስ ያጠምቃችኋል እያለ ይሰብክ ነበር።

ሉቃስ 3:15-18

15 ሕዝቡም ሲጠብቁ ሳሉ ሁሉም በልባቸው ስለ ዮሐንስ፡- ይህ ክርስቶስ ይሆንን? ብለው ሲያስቡ ነበር፤ 16 ዮሐንስ መልሱ፡- እኔስ በውኃ አጠምቃችኋለሁ፤ ነገር ግን የጫማውን ጠፍር መፍታት ከማይገባኝ ከእኔ የሚበረታ ይመጣል፤ እርሱ በመንፈስ ቅዱስና በእሳት ያጠምቃችኋል፤ 17 መንሹም በእጁ ነው፤ አውድማውንም ፈጽሞ ያጠራል፤ ስንዴውንም በጎተራው ይከታል፤ ገለባውን ግን በማይጠፋ እሳት ያቃጥለዋል አላቸው። 18 ስለዚህ ሕዝቡን በብዙ ሌላ ምክር እየመከራቸው ወንጌልን ይሰብካላቸው ነበር፤

የዮሐንስ አገልግሎት ማብቃትና የክርስቶስ ሕዝባዊ አገልግሎት መጀመር

◆ ክፍል 24. የኢየሱስ በዮሐንስ መጠመቅ

[ክፍል 27ና 85ን ይመልከቱ]

- በዮርዳኖስ ወንዝ በስተምሥራቅ በኩል በሚገኘው ቢታንያ¹⁵ -

ማቴዎስ 3:13-17

13 ያን ጊዜ ኢየሱስ በዮሐንስ ሊጠመቅ ከገሊላ ወደ ዮርዳኖስ መጣ። 14 ዮሐንስ ግን፡- እኔ በአንተ ልጠመቅ ያስፈልገኛል አንተም ወደ እኔ ትመጣለህ?? ብሎ ይከለክለው ነበር።

15 ኢየሱስም መልሶ፡- አሁንስ ፍቀድልኝ፤ እንዲህ ጽድቅን ሁሉ መፈጸም ይገባናልና አለው። ያን ጊዜ ፈቀደለት።

16 ኢየሱስም ከተጠመቀ በኋላ ወዲያው ከውኃ ወጣ፤ እነሆም፡ ሰማያት ተከፈቱ የእግዚአብሔርም መንፈስ እንደ ርግብ ሲወርድ በእርሱ ላይም ሲመጣ አየ፤ 17 እነሆም፡ ድምፅ ከሰማያት መጥቶ፡- በእርሱ ደስ የሚለኝ የምወደው ልጄ ይህ ነው አለ።

ማርቆስ 1:9-11

9 በዚያ ወራትም ኢየሱስ ከገሊላ ናዝሬት መጥቶ ከዮሐንስ በዮርዳኖስ ወንዝ ተጠመቀ።

10 ወዲያውም ከውኃው በወጣ ጊዜ ሰማያት ሲቀደዱ መንፈስም እንደ ርግብ ሲወርድበት አየና፡- የምወደህ ልጄ አንተ ነህ። 11 በአንተ ደስ ይለኛል የሚል ድምፅ ከሰማያት መጣ።

ሉቃስ 3:21-23ሀ

21 ሕዝቡም ሁሉ ከተጠመቁ በኋላ ኢየሱስ ደግሞ ተጠመቀ። ሲጸልይም ሰማይ ተከፈተ፤ 22 መንፈስ ቅዱስም በአካል መልክ እንደ ርግብ በእርሱ ላይ ወረደ፤ የምወደህ ልጄ አንተ ነህ። በአንተ ደስ ይለኛል የሚል ድምፅም ከሰማይ መጣ።

23 ኢየሱስም ሊያስተምር ሲጀምር ዕድሜው ሠላሳ ዓመት ያህል ሆኖት ነበር።

¹⁵ ይህ ቢታኒያ፡ ኢየሩሳሌም አጠገብ ከነበረው ቢታኒያ የተለየ መሆኑ ሊታወቅ ይገባል (ክፍል 104ን ይመልከቱ፤ እንዲሁም ከ105-110 ያሉትን ክፍሎች ያነጻጽሩ)።

◆ ክፍል 25. የኢየሱስ በበረሃ መፈተን

- በይሁዳ ምድረ በዳ -

ማቴዎስ 4፡1-11

1 ከዚያ ወዲያ ኢየሱስ ከዲያብሎስ ይፈተን ዘንድ መንፈስ ወደ ምድረ በዳ ወሰደው፤ 2 አርባ ቀንና አርባ ሌሊትም ከጦመ በኋላ¹⁶ ተራቡ። 3 ፈታኝም ቀርቦ፡- የእግዚአብሔር ልጅ ከሆንህ፤ እነዚህ ድንጋዮች እንጀራ እንዲሆኑ በል አለው።

4 እርሱም መልሶ፡- ሰው ከእግዚአብሔር አፍ በሚወጣ ቃል ሁሉ እንጂ በእንጀራ ብቻ አይኖርም ተብሎ ተጽፎአል አለው። [ዘዳግም 8፡3]

5 ከዚህ በኋላ ዲያብሎስ ወደ ቅድስት ከተማ ወሰደውና እርሱን በመቅደስ ጫፍ ላይ አቁሞ፡-

6 “መላእክቱን ስለ አንተ ያዝልሃል እግርህንም በድንጋይ ከቶ እንዳትሰናከል በእጃቸው ያነሡሃል”

ተብሎ ተጽፎአልና የእግዚአብሔር ልጅስ ከሆንህ፤ ወደ ታች ራስህን ወርውር አለው። [መዝሙር 91፡11-12]

7 ኢየሱስም፡- ጌታን

ማርቆስ 1፡12-13

12 ወዲያውም መንፈስ ወደ ምድረ በዳ አወጣው። 13 በምድረ በዳም ከሰይጣን እየተፈተነ አርባ ቀን ሰነበተ ከአራዊትም ጋር ነበረ፤

ሉቃስ 4፡1-13

1 ኢየሱስም መንፈስ ቅዱስ መልቶበት ከዮርዳኖስ ተመለሰ፤ በመንፈስም ወደ ምድረ በዳ ተመርቶ፤ 2 አርባ ቀን ከዲያብሎስ ተፈተነ። በነዚያም ቀኖች ምንም አልበላም፤ ከተጨረሱም በኋላ ተራቡ።

3 ዲያብሎስም፡- የእግዚአብሔር ልጅ ከሆንህ፤ ይህን ድንጋይ፡- እንጀራ ሁን ብለህ እዘዝ አለው።

4 ኢየሱስም፡- ሰው በእግዚአብሔር ቃል ሁሉ እንጂ በእንጀራ ብቻ አይኖርም ተብሎ ተጽፎአል ብሎ መለሰለት። [ዘዳግም 8፡3]

5 ዲያብሎስም ረጅም ወደ ሆነ ተራራ አውጥቶ የዓለምን መንግሥታት ሁሉ በቅጽበት አሳየው። 6 ዲያብሎስም፡- ይህ ሥልጣን ሁሉ ክብራቸውም ለእኔ ተሰጥቶአል ለምደደውም ለማንም እሰጠዋለሁና ለአንተ እሰጥላለሁ፤ 7 ስለዚህ አንተ በእኔ ፊት ብትሰግድ፤ ሁሉ ለአንተ ይሆናል አለው።

¹⁶ [ማቴ. 4፡2] በአንቀጹ የተጠቀሱት ሦስት ፈተናዎች የመጡት ኢየሱስ በተዳከመበት በአርባው ቀን መጠናቀቂያ ላይ ነው። ማቴዎስ ወንጌል ውስጥ የተጠቀሱት ፈተናዎች ቅደም ተከተለ፡ ሉቃስ ውስጥ ከተጠቀሱት (ማቴ. 4፡5 ላይ “ከዚያ በኋላ” የሚለውን ያነጻጽሩ) ይልቅ ተመርጧል። ኢየሱስ ዲያብሎስን የተጋፈጠበትን ባለድል ፍጥጫ፤ ከአዳም ጋር (ዘፍጥ. 3) እና በምድረበዳ ከነበሩት እስራኤላውያን ጋር በተነጻጸሪነት ያስቀምጠዋል። ኢየሱስ ለሰይጣን የሰጠውን እያንዳንዱን መልስ የወሰደው፤ የምድረ በዳውን ጉዞ ልምድ ከሚዘረዝረው ከዘዳግም መጽሐፍ ነበር። የበረሃው ውስጥ ሽንፈት አሁን ደግሞ የበረሃው ውስጥ ድል ሆነ። ክርስቲያኖች አሁን በኢየሱስ የማጽናናት ድጋፍ ፈተናን ድል ለማድረግ የእርግጠኝነት መሠረት አላቸው (ዕብ. 2፡18፤ 4፡14-16)።

(ማቴዎስ 4:1-11 የቀጠለ)	(ማርቆስ 1:12-13 የቀጠለ)	(ሉቃስ 4:1-13 የቀጠለ)
አምላክህን አትፈታተነው ተብሎ ደግሞ ተጽፎአል አለው። 8 ደግሞ ዲያቢሎስ እጅግ ረጅም ወደ ሆነ ተራራ ወሰደው የዓለምንም መንግሥታት ሁሉ ክብራቸውንም አሳይቶ፡- 9 ወድቀህ ብትሰግድልኝ ይህን ሁሉ እሰጥሃለሁ አለው። 10 ያን ጊዜ ኢየሱስ፡- ሂድ፤ አንተ ሰይጣን ለጌታህ ለአምላክህ ስገድ እርሱንም ብቻ አምልክ ተብሎ ተጽፎአልና አለው። [ዘዳግም 6:13] 11 ያን ጊዜ ዲያቢሎስ ተወው፤ እነሆም፤ መላእክት ቀርበው ያገለግሉት ነበር።	መላእክቱም አገለገሉት።	8 ኢየሱስም መልሶ፡- ለጌታ ለአምላክህ ስገድ እርሱንም ብቻ አምልክ ተብሎ ተጽፎአል አለው። [ዘዳግም 6:13] 9-11 ወደ ኢየሩሳሌም ደግሞ ወሰደው፤ በመቅደስም ጫፍ ላይ አቁሞ፡- “ይጠብቁህ ዘንድ መላእክቱን ስለ አንተ ያዘልሃል፤ እግርህንም በድንጋይ ከቶ እንዳትሰናከል በእጃቸው ያነሡሃል” ተብሎ ተጽፎአልና የእግዚአብሔር ልጅስ ከሆንህ፤ ከዚህ ወደ ታች ራስህን ወርውር አለው። [መዝሙር 91:11-12] 12 ኢየሱስም መልሶ፡- ጌታን አምላክህን አትፈታተነው ተብሎአል አለው። [ዘዳግም 6:16] 13 ዲያቢሎስም ፈተናውን ሁሉ ከጨረሰ በኋላ እስከ ጊዜው ከእርሱ ተለየ።

◆ ክፍል 26. ዮሐንስ ለካህናትና ሌዋውያን ስለ ራሱ የሰጠው ምስክርነት [ክፍል 21ና 23ን ይመልከቱ]

- በዮርዳኖስ ወንዝ በስተምሥራቅ በኩል በሚገኘው ቢታንያ¹⁵ -

(ዮሐንስ 1:19-28)

19 አይሁድም፡- አንተ ማን ነህ? ብለው ይጠይቁት ዘንድ ከኢየሩሳሌም ካህናትንና ሌዋውያንን በላኩበት ጊዜ፤ የዮሐንስ ምስክርነት ይህ ነው። 20 መሰከረም አልካደምም፤ እኔ ክርስቶስ አይደለሁም ብሎ መሰከረ።

21 እንኳይሰማን ነህ? ኤልያስ ነህ? ብለው ጠየቁት። አይደለሁም አለ። ነቢዩ ነህ? አይደለሁም ብሎ መለሰ።

(ዮሐንስ 1:19-28 የቀጠለ)

22 እንኪያስ:- ማን ነህ? ለላኩን መልስ እንድንሰጥ፤ ስለራሱም ምን ትላለህ? አሉት።

23 እርሱም:- ነቢዩ ኢሳይያስ እንዳለ:- የጌታን መንገድ አቅኑ ብሎ በምድረ በዳ የሚጮኽ ሰው ድምፅ እኔ ነኝ አለ። [ኢሳይያስ 40:3]

24-25 የተላኩትም ከፈሪሳውያን ነበሩና:- እንኪያስ አንተ ክርስቶስ ወይም ኤልያስ ወይም ነቢዩ ካይደለህ፤ ስለ ምን ታጠምቃለህ? ብለው ጠየቁት።

26 ዮሐንስ መልሶ:- እኔ በውኃ አጠምቃለሁ፤ ዳሩ ግን እናንተ የማታውቁት በመካከላችሁ ቆሞአል፤ 27 እኔ የሚማውን ጠፍሮ ልፈታ የማይገባኝ፤ ከእኔ በኋላ የሚመጣው ከእኔ ይልቅ የሚከብር ይህ ነው አላቸው።

28 ይህ ነገር ዮሐንስ ያጠምቅበት በነበረው በዮርዳኖስ ማዶ በቢታንያ በቤተ ራባ ሆነ።

◆ ክፍል 27. ዮሐንስ ኢየሱስ የእግዚአብሔር ልጅ ስለመሆኑ የሰጠው ምስክርነት [ክፍል 24ን ይመልከቱ]

- በዮርዳኖስ ወንዝ በስተምሥራቅ በኩል በሚገኘው ቢታንያ -

ዮሐንስ 1:29-34

29 በነገው ዮሐንስ ኢየሱስን ወደ እርሱ ሲመጣ አይቶ እንዲህ አለ:- እነሆ የዓለምን ኃጢአት የሚያስወግድ የእግዚአብሔር በግ።¹⁷ 30 አንድ ሰው ከእኔ በኋላ ይመጣል፤ ከእኔም በፊት ነበርና ከእኔ ይልቅ የከበረ ሆኖአል ብዬ ስለ እርሱ ያልሁት ይህ ነው። 31 እኔም አላውቀውም ነበር፤ ዳሩ ግን ለእስራኤል ይገለጥ ዘንድ ስለዚህ በውኃ እያጠመቅሁ እኔ መጣሁ።

32 ዮሐንስም እንዲህ ብሎ መሰከረ:- መንፈስ ከሰማይ እንደ ርግብ ሆኖ ሲወርድ አየሁ፤ በእርሱ ላይም ኖረ። 33 እኔም አላውቀውም ነበር፤ ዳሩ ግን በውኃ አጠምቅ ዘንድ የላከኝ እርሱ:- መንፈስ ሲወርድበትና ሲኖርበት የምታየው፤ በመንፈስ ቅዱስ የሚያጠምቅ እርሱ ነው አለኝ። 34 እኔም አይቻለሁ እርሱም የእግዚአብሔር ልጅ እንደ ሆነ መስክራለሁ።

¹⁷ [ዮሐ. 1:29] ዮሐንስ ብሉይ ኪዳንን፤ በተለይም የኢሳይያስን ትንቢቶች የሚያጠና ተግሪ ነበር (ክፍል 21ን ከኢሳ. 40:3-5 ጋር ያነጻጽሩት)። በመሆኑም በክርስቶስ የማዳን ተግባር ላይ ማትኮሩ አያስደንቅም (“እነሆ የእግዚአብሔር በግ” በማለት ዮሐንስ የተናገረውን ኢሳ. 53:6-7 ውስጥ ካለው ትንቢት ጋር ያነጻጽሩት)። ይህ ብቻም አይደል የዮሐንስ ትኩረት፤ በፍጻሜው ዘመን የሚሆነው የኢየሱስ ተግባርም ተመልክቷል (“መንግሥተ ሰማያት ቀርባለች” ማቴ. 3:2፤ ክፍል 21)። ሁለቱ የኢየሱስ አገልግሎቶች የሚጣመሩበትን ሁኔታ ዮሐንስ ሙሉ በሙሉ አልተረዳም (ማቴ. 11:2-3፤ ክፍል 57ን ከ1ኛ ጴጥ. 1:10-11 ጋር ያነጻጽሩ)። የኢየሱስ የቅርብ ተከታዮች እንኳን ከምት እስክተነሣበት ዕለት ድረስ ለምን መሞት እንደነበረበት አልተረዱም።

¹⁸ እነዚህ ተከታዮች በተለያየ ሁኔታ ነው ወደ ጌታ የመጡት:- የመጀመሪያዎቹ ሁለቱ በዮሐንስ ምስክርነት (ቁጥር 36)፤ ስምኦን ጴጥሮስ ከእነዚህ ከሁለቱ በአንደኛው ማለት፤ በእንድርያስ ምስክርነት (ቁጥር 40-42)፤ ፊልጶስ በኢየሱስ ጥሪ (ቁጥር 43)፤ ናትናኤል ደግሞ በፊልጶስ ምስክርነት (ቁጥር 46-47)። እያንዳንዳቸው የኢየሱስን መሢሕነት የተቀበሉ ይመስላሉ (ቁጥር 41፤ 45፤ 49)፤ ይህ የሆነው በዮሐንስ ምስክርነት ላይ በመመሥረት ነው (ቁጥር 29፤ 34፤ 36)። ቢሆንም በዚህ ጊዜ ቋሚ ተከታዮች አልሆኑም፤ ምክንያቱም ቢያንስ ሁለቱ ዓሳ ወደማጥመድ ተግባራቸው ተመልሰው ነበር። ክፍል 41 ላይ ፊደል (ረ)ን ይመልከቱ።

◆ ክፍል 28. የኢየሱስ የመጀመሪያዎቹ ተከታዮች¹⁸

[ክፍል 41ና 47ሀን ይመልከቱ]

- በዮርዳኖስ ወንዝ በስተምሥራቅ በኩል በሚገኘው ቢታንያ እና በገሊላ -

የሐንስ 1፡35-52

35 በነገው ደግሞ የሐንስ ከደቀ መዛሙርቱም ሁለት ቆመው ነበር፤ 36 ኢየሱስም ሲሄድ ተመልክቶ፡- እነሆ የእግዚአብሔር በግ አለ።

37 ሁለቱም ደቀ መዛሙርት ሲናገር ሰምተው ኢየሱስን ተከተሉት። 38 ኢየሱስም ዘወር ብሎ ሲከተሉትም አይቶ፡- ምን ትፈልጋላችሁ? አላቸው።

39 እነርሱም፡- ረቢ፤ ወዴት ትኖራለህ? አሉት፤ ትርጓሜው መምህር ሆይ ማለት ነው።

40 መጥታችሁ እዩ አላቸው። መጥተው የሚኖርበትን አዩ፤ በዚያም ቀን በእርሱ ዘንድ ዋሉ፤ አሥር ሰዓት ያህል ነበረ። 41 ከየሐንስ ዘንድ ሰምተው ከተከተሉት ከሁለቱ አንዱ የስምዖን ጴጥሮስ ወንድም እንድርያስ ነበረ። 42 እርሱ አስቀድሞ የራሱን ወንድም ስምዖንን አገኘውና፡- መሢሕን አግኝተናል አለው፤ ትርጓሜውም ክርስቶስ ማለት ነው።

43 ወደ ኢየሱስም አመጣው። ኢየሱስም ተመልክቶ፡- አንተ የዮና ልጅ ስምዖን ነህ፤ አንተ ኬፋ ትባላለህ አለው፤ ትርጓሜው ጴጥሮስ ማለት ነው።

44 በነገው ኢየሱስ ወደ ገሊላ ሊወጣ ወደደ፤ ፊልጶስንም አገኘና፡- ተከተለኝ አለው። 45 ፊልጶስም ከእንድርያስና ከጴጥሮስ ከተማ ከቤተ ሳይዳ ነበረ።

46 ፊልጶስ ናትናኤልን¹⁹ አግኝቶ፡- ሙሴ በሕግ ነቢያትም ስለ እርሱ የጻፉትን የዮሴፍን ልጅ የናዝሬቱን ኢየሱስን አግኝተነዋል አለው።

47 ናትናኤልም፡- ከናዝሬት መልካም ነገር ሊወጣ ይችላልን? አለው። ፊልጶስ፡- መጥተህ እይ አለው።

48 ኢየሱስ ናትናኤልን ወደ እርሱ ሲመጣ አይቶ ስለ እርሱ፡- ተንኩል የሌለበት በእውነት የእስራኤል ሰው እነሆ አለ።

49 ናትናኤልም፡- ከወዴት ታውቀኛለህ? አለው። ኢየሱስም መልሶ፡- ፊልጶስ ሳይጠራህ፤ ከበለስ በታች ሳለህ፤ አየሁህ አለው።

50 ናትናኤልም መልሶ፡- መምህር ሆይ፤ አንተ የእግዚአብሔር ልጅ ነህ፤ አንተ የእስራኤል ጉጉሥ ነህ አለው። 51 ኢየሱስም መልሶ፡- ከበለስ በታች አየሁህ ስላልሁህ አመንህን? ከዚህ የሚበልጥ ነገር ታያለህ አለው። 52 እውነት እውነት እላችኋለሁ፤ ሰማይ ሲከፈት የእግዚአብሔርም መላእክት በሰው ልጅ²⁰ ላይ ሲወጡና ሲወርዱ ታያላችሁ አለው።

¹⁹ [ዮሐ. 1፡45] ናትናኤል ከአሥራ ሁለቱ አንዱ ቢሆን ኑሮ በተዛማጅቹ ወንጌላት (ማለት ማቴዎስ፤ ማርቆስ፤ ሉቃስ) እና በሐዋርያት ሥራ ውስጥ በተጠቀሱት ዝርዝሮች ውስጥ ምናልባት ከበርጠሚያስ ጋር ይጠቀስ ነበር። በመሆኑም ከተመረጡት አንዱ ነበር ብሎ በቀኖናዊነት መደምደም አይቻልም።

²⁰ [ዮሐ. 1፡51] “የሰው ልጅ” የሚለው መጠሪያ ጌታ ለራሱ የሰጠው ስያሜ ነበር። የዚህ ስያሜ ምንጩ ዳን. 7፡13-14 ነው። አስያየሙ መሢሕነቱን ግልጥም፤ የተሸፈነም አድርጎታል። አድማጮች ምናልባት ከኢየሱስ የተረዱትን ያህል ብቻ ስለስያሜው አንብበው ይሆናል። ትርጉሙ ሰፊ ነው፤ መለኮታዊነት፤ ሰብአዊነት፤ የጠፋውን የሰው ዘር መቤዣት እና ሌሎች ከሚጠቀሱት መካከል ናቸው።

◆ ክፍል 29. የኢየሱስ የመጀመሪያ ተአምር፡- ውኃ ወደ ወይንጠጅ መለወጡ

- በገሊላ ቃና -

ዮሐንስ 2:1-11

1 በሦስተኛውም ቀን በገሊላ ቃና ሰርግ ነበረ፤ የኢየሱስም እናት²¹ በዚያ ነበረች፤ 2 ኢየሱስም ደግሞ ደቀ መዛሙርቱም ወደ ሰርጉ ታደሙ። 3 የወይን ጠጅም ባለቀ ጊዜ የኢየሱስ እናት፡- የወይን ጠጅ እኮ የላቸውም አለችው።

4 ኢየሱስም፡- አንቺ ሴት፤ ከአንቺ ጋር ምን አለኝ? ጊዜዬ ገና አልደረሰም አላት።

5 እናቱም ለአገልጋዮቹ፡- የሚላችሁን ሁሉ አድርጉ አለቻቸው።

6 አይሁድም እንደሚያደርጉት የማንጻት ልማድ ስድስት የድንጋይ ጋኖች በዚያ ተቀምጠው ነበር፤ እያንዳንዳቸውም ሁለት ወይም ሦስት እንስራ ይይዙ ነበር።

7 ኢየሱስም፡- ጋኖቹን ውኃ ሙሉአቸው አላቸው። እስከ አፋቸውም ሙሉአቸው አላቸው። እስከ አፋቸውም ሞሉአቸው።

8 አሁን ቀድታችሁ ለአሳዳሪው ስጡት አላቸው፤ ስጡትም።

9 አሳዳሪውም የወይን ጠጅ የሆነውን ውሃ በቀመሰ ጊዜ ከወዴት እንደ መጣ አላወቀም፤ ውኃውን የቀዱት አገልጋዮች ግን ያውቁ ነበር፤ አሳዳሪው ሙሽራውን ጠርቶ፡- 10 ሰው ሁሉ አስቀድሞ መልካሙን የወይን ጠጅ ያቀርባል፤ ከሰከሩም በኋላ መናኛውን፤ አንተስ መልካሙን የወይን ጠጅ እስከ አሁን አቆይተሃል አለው።

11 ኢየሱስ ይህን የምልክቶች መጀመሪያ በገሊላ ቃና አደረገ፤ ክብሩንም ገለጠ፤ ደቀ መዛሙርቱም በእርሱ አመኑ።

◆ ክፍል 30. ኢየሱስ ከዘመዶቹና ከመጀመሪያዎቹ ደቀ መዛሙርት ጋር በቅፍርናሆም ያደረገው ቆይታ

- ቅፍርናሆም -

ዮሐንስ 2:12

12 ከዚህ በኋላ ከእናቱና ከወንድሞቹ ከደቀ መዛሙርቱም ጋር ወደ ቅፍርናሆም ወረደ፤ በዚያም ጥቂት ቀን ኖሩ።

◆ ክፍል 31. በፋሲካ በዓል የቤተ መቅደሱ የመጀመሪያ ጽዳት²²

[ክፍል 129ለን ይመልከቱ]

- ኢየሩሳሌም -

ዮሐንስ 2:13-22

13 የአይሁድ ፋሲካም²³ ቀርቦ ነበር፤ ኢየሱስም ወደ ኢየሩሳሌም ወጣ። 14 በመቅደስም በሬዎችንና በጎችን ርግቦችንም የሚሸጡትን ገንዘብ ለዋጮችንም ተቀምጠው አገኘ፤ 15 የገመድም ጅራፍ አበጅቶ ሁሉን በጎችንም በሬዎችንም

²¹ [ዮሐ. 2:3] መጥምቁ ዮሐንስና ጲጥሮስ በኋላ እንዳደረጉት የኢየሱስ እናትም ተመሳሳይ የግንዛቤ ችግር ነበረባት (ክፍል 57 ውስጥ ማቴ. 11:2-3፤ ክፍል 83 ውስጥ ደግሞ ማቴ. 16:22)። እነሱ የኢየሱስን መሢሕነት ቢያውቁም የክብሩን መገለጥ ሁኔታና ጊዜ በተመለከተ ግን ተሳስተው ነበር (ዮሐ. 2:4)። ኢየሱስ መሢሕነቱን ለማወጅ ሳይሆን፤ የሰዎችን ችግር ለማሟላት ተአምራትን አድርጓል (ዮሐ. 2:9፤ 11)።

(ዮሐንስ 2፡13-22 የቀጠለ)

ከመቅደስ አወጣቸው፤ የለዋጮችንም ገንዘብ አፈሰሰ ገበታዎቻቸውንም ገለበጠ፤ 16 ርግብ ሻጪዎችንም፡- ይህን ከዚህ ውሰዱ፤ የአባቴን ቤት የንግድ ቤት አታድርጉት አላቸው።

17 ደቀ መዛሙርቱም፡- የቤትህ ቅናት ይበላኛል ተብሎ እንደ ተጻፈ አሰቡ። [መዝሙር 69፡9]

18 ስለዚህ አይሁድ መልሰው፡- ይህን ስለምታደርግ ምን ምልክት ታሳየናለህ? አሉት።

19 ኢየሱስም መልሶ፡- ይህን ቤተ መቅደስ አፍርሱት፤ በሦስት ቀንም አነሣዋለሁ አላቸው።

20 ስለዚህ አይሁድ፡- ይህ ቤተ መቅደስ ከአርባ ስድስት ዓመት ጀምሮ ይሠራ ነበር፤ አንተስ በሦስት ቀን ታነሣዋለህ? አሉት። 21 እርሱ ግን ስለ ሰውነቱ ቤተ መቅደስ ይል ነበር። 22 ስለዚህ ከሙታን ከተነሣ በኋላ ደቀ መዛሙርቱ ይህን እንደ ተናገረ አሰቡና መጽሐፍንና ኢየሱስ የተናገረውን ቃል አመኑ።

◆ ክፍል 32ሀ. ስለ ኢየሱስ የመጀመሪያ ተአምራት ሕዝቡ የነበረው አስተሳሰብ

- ኢየሩሳሌም -

ዮሐንስ 2፡23-25

23 በፋሲካ በዓልም በኢየሩሳሌም ሳለ፤ ያደረገውን ምልክት ባዩ ጊዜ ብዙ ሰዎች በስሙ አመኑ፤ 24-25 ነገር ግን ኢየሱስ ሰዎችን ሁሉ ያውቅ ነበር፤ ስለ ሰውም ማንም ሊመሰክር አያስፈልገውም ነበርና አይተማመናቸውም ነበር፤ ራሱ በሰው ያለውን ያውቅ ነበርና።

◆ ክፍል 32ለ. ኒቆዲሞስ ከኢየሱስ ጋር ያደረገው የአሳብ ልውውጥ

- ኢየሩሳሌም -

ዮሐንስ 3፡1-21

1 ከፈሪሳውያንም ወገን የአይሁድ አለቃ የሆነ ኒቆዲሞስ የሚባል አንድ ሰው ነበረ፤ እርሱም በሌሊት ወደ ኢየሱስ መጥቶ፡- 2 መምህር ሆይ፤ እግዚአብሔር ከእርሱ ጋር ከሆነ በቀር አንተ የምታደርጋቸውን እነዚህን ምልክቶች ሊያደርግ የሚችል የለምና መምህር ሆነህ ከእግዚአብሔር ዘንድ እንደ መጣህ እናውቃለን አለው።

3 ኢየሱስም መልሶ፡- እውነት እውነት እልሃለሁ፤ ሰው ዳግመኛ ካልተወለደ በቀር²⁴ የእግዚአብሔርን መንግሥት ሊያይ አይችልም አለው።

4 ኒቆዲሞስም፡- ሰው ከሸመገለ በኋላ እንዴት ሊወለድ ይችላል? ሁለተኛ ወደ እናቱ ማኅፀን ገብቶ ይወለድ ዘንድ ይችላልን? አለው።

²² ይህ ቤተመቅደስን የማጽዳት ተግባር፤ ክርስቶስ በአገልግሎቱ ማብቂያ ገደማ ካከናወናቸው ነገሮች የተለየ መሆኑ ሊታወቅ ይገባል (ከክፍል 129 ጋር ያነጻጽሩት)። ዮሐንስ ይህን ክንውን የገለጠበት ቅደም ተከተል፤ መነሻና አገላለጥ፤ ሁለቱ ትረካዎች ሁለት የተለያዩ ክንውኖች መሆናቸውን ያረጋግጣል። በተለይ ከአይሁድ መሪዎች ስግብግብነት አንጻር ሲታይ፤ ቤተመቅደስ ውስጥ የመነገዱን ተግባር እንደገና ለመጀመር ለሦስት ዓመት መዘግየቱ ሰፊ ጊዜ ነው።

(ዮሐንስ 3:1-21 የቀጠለ)

5 ኢየሱስም መለሰ፡ እንዲህ ሲል፡- እውነት እውነት እልሃለሁ፡ ሰው ከውኃና ከመንፈስ ካልተወለደ በቀር ወደ እግዚአብሔር መንግሥት ሊገባ አይችልም። 6 ከሥጋ የተወለደ ሥጋ ነው፤ ከመንፈስም የተወለደ መንፈስ ነው። 7 ዳግመኛ ልትወለዱ ያስፈልጋችኋል ስላልሁህ አታድንቅ። 8 ነፋስ ወደሚወደው ይነፍሳል፤ ድምፁንም ትሰማለህ፤ ነገር ግን ከወዴት እንደ መጣ ወዴትም እንዲሄድ አታውቅም፤ ከመንፈስ የተወለደ ሁሉ እንዲሁ ነው።

9 ኒቆዲሞስ መልሶ፡- ይህ እንዴት ሊሆን ይችላል? አለው።

10 ኢየሱስም መልሶ እንዲህ አለው፡- አንተ የእስራኤል መምህር ስትሆን ይህን አታውቅምን? 11 እውነት እውነት እልሃለሁ፡ የምናውቀውን እንናገራለን ያየነውንም እንመሰክራለን፤ ምስክራችንንም አትቀበሉትም። 12 ስለ ምድራዊ ነገር በነገርኋችሁ ጊዜ ካላመናችሁ፤ ስለ ሰማያዊ ነገር ብነግራችሁ እንዴት ታምናላችሁ? 13 ከሰማይም ከወረደ በቀር ወደ ሰማይ የወጣ ማንም የለም፤ እርሱም በሰማይ የሚኖረው የሰው ልጅ ነው። 14-15 ሙሴም በምድረ በዳ እባብን እንደ ሰቀለ እንዲሁ በእርሱ የሚያምን ሁሉ የዘላለም ሕይወት እንዲኖረው እንጂ እንዳይጠፋ የሰው ልጅ ይሰቀል ይገባዋል።

16 በእርሱ የሚያምን ሁሉ የዘላለም ሕይወት እንዲኖረው እንጂ እንዳይጠፋ እግዚአብሔር አንድያ ልጁን እስኪሰጥ ድረስ ዓለሙን እንዲሁ ወድክልና። 17 ዓለም በልጁ እንዲድን ነው እንጂ፤ በዓለም እንዲፈርድ እግዚአብሔር ወደ ዓለም አልላከውምና። 18 በእርሱ በሚያምን አይፈረድበትም፤ በማያምን ግን በአንዱ በእግዚአብሔር ልጅ ስም ስላላመነ አሁን ተፈርዶበታል። 19 ብርሃንም ወደ ዓለም ስለ መጣ ሰዎችም ሥራቸው ክፉ ነበርና ከብርሃን ይልቅ ጨለማን ስለ ወደዱ ፍርዱ ይህ ነው። 20 ክፉ የሚያደርግ ሁሉ ብርሃንን ይጠላልና፤ ሥራውም እንዳይገለጥ ወደ ብርሃን አይመጣም፤ 21 እውነትን የሚያደርግ ግን ሥራው በእግዚአብሔር ተደርጎ እንደ ሆነ ይገለጥ ዘንድ ወደ ብርሃን ይመጣል።

◆ ክፍል 33. የዮሐንስ በኢየሱስ መተካት
- በሳሌም አቅራቢያ በሄናን -

ዮሐንስ 3:22-36

22 ከዚህ በኋላ ኢየሱስ ከደቀ መዛሙርቱ ጋር ወደ ይሁዳ አገር መጣ፤ በዚያም ከእነርሱ ጋር ተቀምጦ ያጠምቅ ነበር። 23 ዮሐንስም ደግሞ በሳሌም አቅራቢያ በሄናን በዚያ ብዙ ውኃ ነበርና ያጠምቅ ነበር፤ 24 እየመጡም ይጠመቁ ነበር ዮሐንስ ገና ወደ ወሳኒ አልተጨመረም ነበርና። 25 ስለዚህም በዮሐንስ ደቀ መዛሙርትና በአይሁድ መካከል ስለ ማንጸት ክርክር ሆነ። 26 ወደ ዮሐንስም መጥተው፡- መምህር ሆይ፤ በዮርዳኖስ ማዶ ከአንተ ጋር የነበረው አንተም የመሰከርህለት፤ እነሆ፤ እርሱ ያጠምቃል ሁሉም ወደ እርሱ ይመጣሉ አሉት።

23 [ዮሐ. 2:13] ይህ ኢየሱስ ክርስቶስ በሕዝብ ፊት አገልግሎት የመጀመሩን ቅደም ተከተለ በማመልከቱ ረገድ እንደ አውታር ከሚቆጠሩት አራት የፋሲካ በዓላት የመጀመሪያው ነው። (መጣጥፍ 37 ይመልከቱ።)
24 [ዮሐ. 3:3] ስለዳግም ልደት ብሉይ ኪዳን ውስጥ በግልጥ አልተጠቀሰም። ወደዚህ ቀረብ የሚሉት አሳቦች፤ ስለ አዲስ ልብ የተጠቀሱት ሲሆኑ፤ አዲሱን ኪዳንና የእስራኤልን መንግሥት በተመለከተ ይፈጸም ከነበረው የበዓል አካባቢ ሥነ ሥርዓት ጋር በመጣመር የሚደረጉት ልዩ የመንፈስ ቅዱስ ክንውኖች ናቸው (ኤር. 31:31-34፤ ሕዝ. 36:26-27፤ ኢዩ. 2:28-32)።

(ዮሐንስ 3:22-36 የቀጠለ)

27 ዮሐንስ መለሰ፤ እንዲህ ሲል፡- ከሰማይ ካልተሰጠው ሰው እንዳች ሊቀበል አይችልም። 28 እናንተ፡- እኔ ክርስቶስ አይደለሁም፤ ነገር ግን፡- ከእርሱ በፊት ተልኬአለሁ እንዳልሁ ራሳችሁ ትመሰክሩልኝላችሁ። 29 ሙሽራይቱ ያለችው እርሱ ሙሽራ ነው፤ ቆሞ የሚሰማው ሚዜው ግን በሙሽራው ድምጽ እጅግ ደስ ይለዋል። እንግዲህ ይህ ደስታዬ ተፈጸመ። 30 እርሱ ሊልቅ እኔ ግን ላንስ ያስፈልጋል።

31 ከላይ የሚመጣው ከሁሉ በላይ ነው፤ ከምድር የሚሆነው የምድር ነው የምድሩንም ይናገራል። ከሰማይ የሚመጣው ከሁሉ በላይ ነው። 32 ያየውንና የሰማውንም ይህን ይመሰክራል፤ ምስክሩንም የሚቀበለው የለም። 33 ምስክሩን የተቀበለ እግዚአብሔር እውነተኛ እንደ ሆነ አተመ። 34 እግዚአብሔር የላከው የእግዚአብሔርን ቃል ይናገራልና፤ እግዚአብሔር መንፈሱን ሰፍሮ አይሰጥምና። 35 አባት ልጁን ይወዳል ሁሉንም በእጁ ሰጥቶታል። 36 በልጁ የሚያምን የዘላለም ሕይወት አለው፤ በልጁ የማያምን ግን የእግዚአብሔር ቀጣ በእርሱ ላይ ይኖራል እንጂ ሕይወትን አያይም።

◆ ክፍል 34. የኢየሱስ ይሁዳን ለቆ መሄድ²⁵

[ክፍል 71ለን ይመልከቱ]

- ከይሁዳ፤ በሰማርያ በኩል ወደ ገሊላ -

ዮሐንስ 4:1-4

1 እንግዲህ፡- ኢየሱስ ከዮሐንስ ይልቅ ደቀ መዛሙርት ያደርጋል ያጠምቅማል ማለትን ፈረሳውያን እንደ ሰሙ ጌታ ባወቀ ጊዜ፤ 2-3 ይሁዳን ትቶ ወደ ገሊላ ደግሞ ሄደ፤ ዳሩ ግን ደቀ መዛሙርቱ እንጂ ኢየሱስ ራሱ አላጠመቀም። 4 በሰማርያም ሊያልፍ ግድ ሆነበት።

ሉቃስ 3:19-20

19 የአራተኛው ክፍል ገዥ ሄሮድስ ግን፤ ስለ ሄሮድያዳ ስለ ወንድሙ ስለ ፊልጶስ ሚስትና ሄሮድስ ስላደረገው ሌላ ክፋት ሁሉ ዮሐንስ ስለ ገሠጸው፤ 20 ይህን ደግሞ ከሁሉ በላይ ጩምሮ ዮሐንስን በወሳኔ አገባው።

ማቴዎስ 4:12

12 ኢየሱስም ዮሐንስ አልፎ እንደ ተሰጠ በሰማ ጊዜ ወደ ገሊላ ፈቀቅ ብሎ ሄደ።

ማርቆስ 1:14-15

14-15 ዮሐንስም አልፎ ከተሰጠ በኋላ... (ወደ ገሊላ መጣ።)

ሉቃስ 4:14ሀ

14 ኢየሱስም በመንፈስ ኃይል ወደ ገሊላ ተመለሰ፤

◆ ክፍል 35ሀ. ኢየሱስ ከአንዲት የሰማሪያ ሴት ጋር ያደረገው ውይይት

- ሲካር በምትባል የሰማርያ ከተማ -

ዮሐንስ 4:5-26

5 ስለዚህ ያዕቆብ ለልጁ ለዮሴፍ በሰጠው ስፍራ አጠገብ ወደምትሆን ሲካር ወደምትባል የሰማርያ²⁶ ከተማ መጣ፤ 6 በዚያም የያዕቆብ ጉድጓድ ነበረ። ኢየሱስም መንገድ ከመሄድ ደክሞ በጉድጓድ አጠገብ እንዲህ ተቀመጠ፤ ጊዜውም ስድስት ሰዓት ያህል ነበረ።

(ዮሐንስ 4:5-26 የቀጠለ)

7 ከሰማርያ አንዲት ሴት ውኃ ልትቀዳ መጣች። ኢየሱስም፡- ውኃ አጠፎኝ አላት፤ 8 ደቀ መዛሙርቱ ምግብ ሊገዙ ወደ ከተማ ሄደው ነበርና።

9 ስለዚህ ሳምራዊቲቱ፡- አንተ የይሁዳ ሰው ስትሆን ሳምራዊት ሴት ከምሆን ከእኔ መጠጥ እንዴት ትለምናለህ? አለችው፤ አይሁድ ከሳምራውያን ጋር አይተባበሩም ነበርና።

10 ኢየሱስ መልሶ፡- የእግዚአብሔርን ስጦታና፡- ውኃ አጠፎኝ የሚልሽ ማን መሆኑንሽ ብታውቁ፤ አንቺ ትለምኝው ነበርሽ የሕይወትም ውኃ ይሰጥሽ ነበር አላት።

11 ሴቲቱ፡- ጌታ ሆይ፤ መቅጃ የለህም ጉድጓዱም ጥልቅ ነው፤ እንግዲህ የሕይወት ውኃ ከወዴት ታገኛለህ? 12 በእውኑ አንተ ይህን ጉድጓድ ከሰጠን ከአባታችን ከያዕቆብ ትበልጣለህን? ራሱም ልጆቼም ከብቶቼም ከዚህ ጠጥተዋል አለችው።

13 ኢየሱስም መልሶ፡- ከዚህ ውኃ የሚጠጣ ሁሉ እንደ ነፍ ይጠማል፤ 14 እኔ ከምሰጠው ውኃ የሚጠጣ ሁሉ ግን ለዘላለም አይጠማም፤ እኔ የምሰጠው ውኃ በእርሱ ውስጥ ለዘላለም ሕይወት የሚፈልቅ የውኃ ምንጭ ይሆናል እንጂ አላት።

15 ሴቲቱ፡- ጌታ ሆይ፤ እንዳልጠማ ውኃም ልቀዳ ወደዚህ እንዳልመጣ ይህን ውኃ ስጠኝ አለችው።

16 ኢየሱስም፡- ሂጂና ባልሽን ጠርተሽ ወደዚህ ነዩ አላት። 17 ሴቲቱ መልሳ፡- ባል የለኝም አለችው። ኢየሱስ፡- ባል የለኝም በማለትሽ መልካም ተናገርሽ፤ 18 አምስት ባሎች ነበሩሽና፤ አሁን ከአንቺ ጋር ያለው ባልሽ አይደለም፤ በዚህስ እውነት ተናገርሽ አላት።

19 ሴቲቱ፡- ጌታ ሆይ፤ አንተ ነቢይ እንደ ሆንህ አያለሁ። 20 አባቶቻችን በዚህ ተራራ ሰገዱ፤ እናንተም፡- ሰው ሊሰግድበት የሚገባው ስፍራ በኢየሩሳሌም ነው ትላላችሁ አለችው።

21 ኢየሱስም እንዲህ አላት፡- አንቺ ሴት፤ እመኝኝ፤ በዚህ ተራራ ወይም በኢየሩሳሌም ለአብ የማትሰግዱበት ጊዜ ይመጣል። 22 እናንተስ ለማታውቁት ትሰግዳላችሁ፤ እኛ መዳን ከአይሁድ ነውና ለምናውቀው እንሰግዳለን። 23 ነገር ግን በእውነት የሚሰግዱ ለአብ በመንፈስና በእውነት የሚሰግዱበት ጊዜ ይመጣል አሁንም ሆኖአል፤ አብ ሊሰግዱለት እንደ እነዚህ ያሉትን ይሻልና፤ 24 እግዚአብሔር መንፈስ ነው፤ የሚሰግዱለትም በመንፈስና በእውነት ሊሰግዱለት ያስፈልጋቸዋል።

25 ሴቲቱ፡- ክርስቶስ የሚባል መሲሕ እንዲመጣ አውቃለሁ፤ እርሱ ሲመጣ ሁሉን ይነግረናል አለችው።

26 ኢየሱስ፡- የምናገርሽ እኔ እርሱ ነኝ አላት።²⁷

25 ኢየሱስ በዚህ ጊዜ ከይሁዳ ወደ ገሊላ የሚሄድበት ሁለት ግልጥ ምክንያቶች ነበሩት፤ እነዚህም ከፈሪሳውያን የሚነሡ ተቃውሞ (ዮሐ. 4:1-3) እና የመጥምቁ ዮሐንስ መታወር (ማቴ. 4:12፤ ማር. 1:14፤ ሉቃስ 4:14) ናቸው። በሉቃስ አገላለጥ መሠረት ሄሮድስ መጥምቁ ዮሐንስን ያሠረው፤ የወንድምህን ሚስት ማግባትህ ትክክል አይደለም ብሎ ስለነቀፈው ነበር። ጆሴፈስ በተባለው ዓለማዊ የታሪክ ዘጋቢ አባባል ደግሞ፤ ሄሮድስ ይህን ያደረገው፤ በዮሐንስ አማካይነት የተቃውሞ ንቅናቄ ይነሡበኛል ብሎ ስለፈራ ነው።

26 [ዮሐ. 4:5] ከወንጌል ጸሐፊዎች መካከል ሉቃስ እና ዮሐንስ ብቻ ናቸው ለሰማርያና ለሳምራዊያን የተለየ ትኩረት የሰጧቸው። እነዚህ ሁለት ወንጌላት ኢየሱስ አይሁዳውያን ያልሆኑ ሰዎችን ፍላጎት ስለማግለገሉ ያስገነዘቡት፤ በሚጻፉበት ጊዜ አሕዛብ አንባቢያንን በማሰብ የተዘጋጁ በመሆናቸው ነው።

◆ ክፍል 35ለ. የመንፈሳዊ ፍሬ ፈተና

- ሲካር በምትባል የሰማርያ ከተማ -

ዮሐንስ 4:27-38

27 በዚያም ጊዜ ደቀ መዛሙርቱ መጡና ከሴት ጋር በመነጋገሩ ተደነቁ፤ 28 ነገር ግን፡- ምን ትፈልጋለሽ? ወይም፡- ስለ ምን ትናገራታለህ? ያለ ማንም አልነበረም።

28 ሴቲቱም እንስራዋን ትታ ወደ ከተማ ሄደች ለሰዎችም፡- 29 ያደረግሁትን ሁሉ የነገረኝን ሰው ኑና እዩ፤ እንጂ እርሱ ክርስቶስ ይሆንን? አለች። 30 ከከተማ ወጥተው ወደ እርሱ ይመጡ ነበር።

31 ይህም ሲሆን ሳለ ደቀ መዛሙርቱ፡- መምህር ሆይ፡ ብላ ብለው ለመኑት።

32 እርሱ ግን፡- እናንተ የማታውቁት የምበላው መብል ለእኔ አለኝ አላቸው።

33 ስለዚህ ደቀ መዛሙርቱ፡- የሚበላው አንዳች ሰው አምጥቶለት ይሆንን? ተባባሉ።

34 ኢየሱስም እንዲህ አላቸው፡- የእኔስ መብል የላከኝን ፈቃድ አደርግ ዘንድ ሥራውንም እፈጽም ዘንድ ነው። 35 እናንተ፡- ገና አራት ወር ቀርቶአል መከርም ይመጣል ትሉ የለምን? እነሆ እላችኋለሁ፤ ዓይኖችሁን አገሡ አዝመራውም አሁን እንደ ነጣ እርሻውን ተመልከቱ። 36 የሚያጭድ ደመወዝን ይቀበላል፤ የሚዘራና የሚያጭድም አብረው ደስ እንዲላቸው ለዘላለም ሕይወት ፍሬን ይሰበስባል። 37 አንዱ ይዘራል አንዱም ያጭዳል የሚለው ቃል በዚህ እውነት ሆኖአልና። 38 እኔም እናንተ ያልደከማችሁበትን ታጭዱ ዘንድ ሰደድኋችሁ፤ ሌሎች ደከሙ እናንተም በድካማቸው ገባችሁ።

◆ ክፍል 35ሐ. ለሲካር ወንጌል ማድረስ

- ሲካር በምትባል የሰማርያ ከተማ -

ዮሐንስ 4:39-42

39 ሴቲቱም፡- ያደረግሁትን ሁሉ ነገረኝ ብላ ስለ መሰከረችው ቃል ከዚያች ከተማ የሰማርያ ሰዎች ብዙ አመኑበት። 40 የሰማርያ ሰዎችም ወደ እርሱ በመጡ ጊዜ በእነርሱ ዘንድ እንዲኖር ለመኑት፤ በዚያም ሁለት ቀን ያህል ኖረ። 41 ስለ ቃሉ ከፊተኞች ይልቅ ብዙ ሰዎች አመኑ፤

42 ሴቲቱም፡- አሁን የምናምን ስለ ቃልሽ አይደለም፤ እኛ ራሳችን ሰምተነዋልና፤ እርሱም በእውነት ክርስቶስ የዓለም መድኃኒት²⁹ እንደ ሆነ እናውቃለን ይሉለት ነበር።

◆ ክፍል 36. ገሊላ መድረስ

[ክፍል 37፥ 39ና 69ን ይመልከቱ]

- ከሰማርያ ወደ ገሊላ -

ዮሐንስ 4:43-45

43 ከሁለቱ ቀኖችም በኋላ ከዚያ ወጥቶ ወደ ገሊላ ሄደ። 44 ነቢይ በገዛ አገሩ እንዳይከበር ኢየሱስ ራሱ መስክሮአልና። 45 ወደ ገሊላም በመጣ ጊዜ፤ የገሊላ ሰዎች ራሳቸው ደግሞ ለበዓል መጥተው ነበርና በበዓል በኢየሩሳሌም ያደረገውን ሁሉ ስላዩ ተቀበሉት።

²⁷ [ዮሐ. 4:26] ይህ ብቻ ነው ኢየሱስ ለፍርድ እስከቀረበ ድረስ መሢሕነቱን የገለጠበት ክፍል። ክፍል 155 ውስጥ ማር. 14:62ን ይመልከቱ።

የክርስቶስ የገሊላ አገልግሎት

> በይሁዳ አካባቢ ተቃውሞ የተነሣ ወደ ሌላ ቦታ መሄድ <

◆ ክፍል 37. የገሊላ አገልግሎት ባሕርይ³⁰

[ክፍል 36፥ 39ና 69ን ይመልከቱ]

- ገሊላ -

ማቴዎስ 4፡17

17 የተባለው ይፈጸም ዘንድ ይህ ሆነ።

ከዚያ ዘመን ጀምሮ ኢየሱስ፡- መንግሥተ ሰማያት ቀርባለችና ንስሐ ግቡ እያለ ይሰብክ ጀመር።

ማርቆስ 1፡14A-15

. . . ኢየሱስ የእግዚአብሔርን መንግሥት ወንጌል እየሰበከና፡- ዘመኑ³¹ ተፈጸመ የእግዚአብሔርም መንግሥት ቀርባለች ንስሐ ግቡ በወንጌልም እመኑ እያለ ወደ ገሊላ መጣ።

ሉቃስ 4፡14A-15

ስለ እርሱም በዙሪያው ባለችው አገር ሁሉ ዝና ወጣ። 15 እርሱም በምክራባቸው ያስተምር፤ ሁሉም ያመሰግኑት ነበር።

◆ ክፍል 38. በገሊላ ቃና በነበረበት ጊዜ አንድ የቅፍርናሆም ልጅ በኢየሱስ መፈወስ

[ክፍል 55ን ይመልከቱ]

- በገሊላ ቃና -

ዮሐንስ 4፡46-54

46 ኢየሱስም ውኃውን የወይን ጠጅ ወዳደረገባት ወደ ገሊላ ቃና ዳግመኛ መጣ። በቅፍርናሆምም ልጁ የታመመበት ከንጉሥ ቤት አንድ ሹም ነበረ። 47 እርሱም ኢየሱስ ከይሁዳ ወደ ገሊላ እንደ መጣ ሰምቶ ልጁ ሊሞት ስላለው ወደ እርሱ ሄደ ወርዶም እንዲፈውስለት ለመነው።

48 ስለዚህም ኢየሱስ፡- “ምልክትና ድንቅ ነገር ካላያችሁ³² ከቶ አታምኑም” አለው።

49 ሹሙም፡- “ጌታ ሆይ፥ ብላቴናዬ ሳይሞት ውረድ” አለው።

50 ኢየሱስም፡- “ሂድ! ልጅህ በሕይወት አለ” አለው።

ስውዬውም ኢየሱስ የነገረውን ቃል አምኖ ሄደ። 51 እርሱም ሲወርድ ሳለ ባሮቹ ተገናኙትና፡- ብላቴናህ በሕይወት አለ ብለው ነገሩት። 52 እርሱም በጎ የሆነበትን ሰዓት ጠየቃቸው፤ እነርሱም፡- ትናንት በሰባት ሰዓት ንዳዱ ለቀቀው አሉት።

28 [ዮሐ. 4፡27] ደቀ መዛሙርቱ የተደነቁት በኢየሱስ ያልተለመደ ድርጊት ነው። የአይሁድ መምህራን፥ ሌቶች በማንኛውም ሁኔታ ዝቅተኞች ናቸው ብለው ስለሚያምኑ፥ ከነርሱ ጋር አይወያዩም። ይሁን እንጂ፥ ደቀ መዛሙርቱ በዚህ ጉዳይ ጥያቄ አላነሡም። ምክንያቱም ኢየሱስ የአይሁድ መምህራንን ልማድ እንደማያደርግ አብረውት በቆዩበት ረጅም ጊዜ ተረድተዋል።

29 [ዮሐ. 4፡42] ዮሐንስ የሳምራውያንን ደኅንነት ማግኘት የመዘገበበት ዘዴ፥ በክርስቶስ የሚገኘው ደኅንነት፥ ዘር ሳይለይ ለሁሉም መሆኑን በአመዛኙ አሕዛብ ለነበሩት አንባቢዎቹ ያስገነዘበበት መንገድ ነው።

(ዮሐንስ 4፡46-54 የቀጠለ)

53 አባቱም ኢየሱስ፡- ልጅህ በሕይወት አለ ባለው በዚያ ሰዓት እንደ ሆነ አወቀ፤ እርሱም ከቤተ ሰዎቹ ሁሉ ጋር አመነ።

54 ይህም ደግሞ ኢየሱስ ከይሁዳ ወደ ገሊላ መጥቶ ያደረገው ሁለተኛ ምልክት ነው።

◆ ክፍል 39. የናዝሬት አገልግሎቱና ተቀባይነት አለማግኘቱ

[ክፍል 36፥ 37ና 69ን ይመልከቱ]

- ናዝሬት -

ሉቃስ 4፡16-31ሀ

16 ወዳደጉበትም ወደ ናዝሬት መጣ፤ እንደ ልማዱም በሰንበት ቀን ወደ ምክራብ ገባ፤ ሊያነብም ተነሣ። 17-19 የነቢዩንም የኢሳይያስን መጽሐፍ ሰጡት፥ መጽሐፉንም በተረተረ ጊዜ፡- [ኢሳይያስ 61፡1-2]

“የጌታ መንፈስ በእኔ ላይ ነው፥ ለድሆች ወንጌልን እሰብክ ዘንድ ቀብቶኛልና፤ ለታሰሩትም መፈታትን ለዕውሮችም ማየትን እሰብክ ዘንድ፥ የተጠቁትንም ነጻ አወጣ ዘንድ የተወደደችውንም የጌታን ዓመት እሰብክ ዘንድ ልኮኛል ተብሎ የተጻፈበትን ስፍራ አገኘ።”

20 መጽሐፉንም ጠቅልሎ ለአገልጋዩ ሰጠውና ተቀመጠ፤ በምክራብም የነበሩት ሁሉ ትኩር ብለው ይመለከቱት ነበር። 21 እርሱም፡- ዛሬ ይህ መጽሐፍ በጆሮአችሁ ተፈጸመ ይላቸው ጀመር።

22 ሁሉም ይመለከሩለት ነበር ከአፉም ከሚወጣው ከጸጋው ቃል የተነሣ እየተደነቁ፡- ይህ የዮሴፍ ልጅ አይደለምን? ይሉ ነበር።

23 እርሱም፡- ያለ ጥርጥር ይህን ምሳሌ፡- ባለ መድኃኒት ሆይ፥ ራስህን ፈውስ፤ በቅፍርናሆም እንዳደረግሽው የሰማነውን ሁሉ በዚህ በገዛ አገርህ ደግሞ አድርግ ትሉኛላችሁ አላቸው።

24 እንዲህም አለ፡- እውነት እላችኋለሁ፥ ነቢይ በገዛ አገሩ ከቶ አይወደድም። 25 ነገር ግን እውነት እላችኋለሁ፥ በኤልያስ ዘመን ሦስት ዓመት ከስድስት ወር ሰማይ ተዘግቶ ሳለ በምድር ሁሉ ብርቱ ራብ በነበረ ጊዜ፥ በእስራኤል ብዙ መበለቶች ነበሩ፤

26 ኤልያስም በሲዶና አገር ወዳለች ወደ ሰራጥታ ወደ አንዲት መበለት እንጂ ከእነርሱ ወደ አንዲቱ አልተላከም። 27 በነቢዩ በኤልሳቦ ዘመንም በእስራኤል ብዙ ለምጻሞች ነበሩ፥ ከሶርያዊው ከንዕማን በቀር ከእነርሱ አንድ ስንኳ አልነጻም።

28 በምክራብም የነበሩ ሁሉ ይህን ሰምተው ቀጣ ሞላባቸው፥ ተነሥተውም ከከተማ ወደ ውጭ አወጡት፥ 29 ይጥሉትም ዘንድ ከተማቸው ተሠርታባት ወደ ነበረች ወደ ተራራው አፋፍ ወሰዱት፤ 30 እርሱ ግን በመካከላቸው አልፎ ሄደ።

31 ወደ ገሊላ ከተማም ወደ ቅፍርናሆም ወረደ።

30 ማቴዎስ፡ ማርቆስና ሉቃስ ገሊላውስጥ ስላለፈው ጊዜ በወንጌላቸው ውስጥ ብዙ ሥፍራ ይሰጣሉ። የወቅቶቹ የመጀመሪያ ክፍል ያድግ የነበረውንና በመጨረሻ፥ ምናልባትም በተራራው ስብከት መዳረሻ ገደማ ከፍተኛ ደረጃ ላይ የደረሰውን ተወዳጅነት ያመለክታል። በዚህ ወቅት ሰንበትን በማክበር ጉዳይ በአይሁድ የተጀመረው ተከታታይ ተቃውሞም ታይቷል። ይህ ከዳር የደረሰው፥ የአይሁድ መሪዎች በኢየሱስ ላይ ግልጥ ተቃውሞ ባደረጉ ጊዜ ነበር። ያ ወቅት ወደፍጻሜው ሲቃረብ፥ ኢየሱስ ተቀባይ ልቦና ላላቸው እውነትን ለመግለጥና፥ ልባቸው ከደነደነባቸው ሚስጥሩን ለመደበቅ ሲል ምሳሌያዊ ትምህርቱን በግልጥ ጀመረ።

◆ ክፍል 40. ወደ ቅፍርናሆም መሄዱ

- ቅፍርናሆም -

ማቴዎስ 4: 13-16

13 ናዝሬትንም ትቶ በዛብሎንና በንፍታሌም አገር በባሕር አጠገብ ወደ አለችው ወደ ቅፍርናሆም³³ መጥቶ ኖረ። 14-16 በነቢዩም በኢሳይያስ፡- የዛብሎን ምድርና የንፍታሌም ምድር፣ የባሕር መንገድ፣ በዮርዳኖስ ማዶ፣ የአሕዛብ ገሊላ፤ በጨለማ የተቀመጠው ሕዝብ ታላቅ ብርሃን አየ፣ በሞት አገርና ጥላ ለተቀመጡትም ብርሃን ወጣላቸው። [ኢሳይያስ 9: 1-2]

> የሐዋርያት መጠራትና በመላው ገሊላ ያደረጉት አገልግሎት <

◆ ክፍል 41. የአራቱ መጠራት

[ክፍል 28ና 47ሀን ይመልከቱ]

- በገሊላ ባሕር አጠገብ፣ በቅፍርናሆም አቅራቢያ -

ማቴዎስ 4: 18-22

18 በገሊላ ባሕር አጠገብ ሲመላለስም ሁለት ወንድማማች ጴጥሮስ የሚሉትን ስምዖንን ወንድሙንም እንድርያስን መረባቸውን ወደ ባሕር ሲጥሉ አየ፣ ዓሣ አጥማጆች ነበሩና። 19 እርሱም፡- በኋላዬ ኑና ሰዎችን አጥማጆች እንድትሆኑ አደርጋችኋለሁ አላቸው።

20 ወዲያውም መረባቸውን ትተው ተከተሉት።

21 ከዚያም እልፍ ብሎ ሌሎችን ሁለት ወንድማማች የዘብዴዎስን ልጅ ያዕቆብን ወንድሙንም ዮሐንስን ከአባታቸው ከዘብዴዎስ ጋር በታንኳ መረባቸውን ሲያበጁ አየ፤ ጠራቸውም። 22 እነርሱም ወዲያው ታንኳይቱንና አባታቸውን ትተው ተከተሉት።

ማርቆስ 1: 16-20

16 በገሊላ ባሕርም አጠገብ ሲያልፍ ስምዖንን ወንድሙንም እንድርያስን መረባቸውን ወደ ባሕር ሲጥሉ አየ፣ ዓሣ አጥማጆች ነበሩና። 17 ኢየሱስም፡- በኋላዬ ኑና ሰዎችን አጥማጆች እንድትሆኑ አደርጋችኋለሁ አላቸው። 18 ወዲያውም መረባቸውን ትተው ተከተሉት።

19 ከዚያም ጥቂት እልፍ ብሎ የዘብዴዎስን ልጅ ያዕቆብን ወንድሙንም ዮሐንስን ደግሞ በታንኳ ላይ መረባቸውን ሲያበጁ አየ። 20 ወዲያውም ጠራቸው አባታቸውንም ዘብዴዎስን ከሞያተኞቹ ጋር በታንኳ ላይ ትተው ተከትለውት ሄዱ።

ሉቃስ 5: 1-11

1 ሕዝቡም የእግዚአብሔርን ቃል እየሰሙ ሲያስጠብቡት ሳሉ፣ እርሱ ራሱ በጌንሳሬጥ ባሕር ዳር ቆሞ ነበር፤ 2 በባሕር ዳርም ቆመው የነበሩትን ሁለት ታንኳዎች አየ፤ ዓሣ አጥማጆች ግን ከእነርሱ ውስጥ ወጥተው መረባቸውን ያጥቡ ነበር። 3 ከታንኳዎቹም የስምዖን ወደ ነበረች ወደ አንዲቱ ገብቶ ከምድር ጥቂት ፈቀቅ እንዲያደርጋት ለመነው፤ በታንኳይቱም ተቀምጦ ሕዝቡን ያስተምር ነበር።

4 ነገሩንም ከጨረሰ በኋላ፣ ስምዖንን፡- ወደ ጥልቁ ፈቀቅ በል መረባቸውን ሁንም ለማጥመድ ጣሉ አለው።

5 ስምዖንም መልሶ፡- አቤቱ፣ ሌሊቱን ሁሉ አድረጎ ስንደክም ምንም

(ሉቃስ 5:1-11 የቀጠለ)

አልያዝንም፤ ነገር ግን በቃልህ መረቦቼን እጥላለሁ አለው።

6 ይህንም ባደረጉ ጊዜ እጅግ ብዙ ዓሣ ያዙ፤ መረቦቻቸውም ተቀደዱ። 7 በሌላ ታንኳም የነበሩትን ዳደኞቻቸውን መጥተው እንዲያግዙአቸው ጠቀሱ፤ መጥተውም ሁለቱ ታንኳዎች እስኪሰጥሙ ድረስ ሞሉአቸው።

8 ስምዖን ጴጥሮስ ግን ባየ ጊዜ በኢየሱስ ጉልበት ላይ ወድቆ፡- ጌታ ሆይ፥ እኔ ኃጢአተኛ ነኝና ከኔ ተለይ አለው። 9 ስላጠመዱት ዓሣ እርሱ ከእርሱ ጋርም የነበሩ ሁሉ ተደንቀዋልና፥ 10 እንዲሁም ደግሞ የስምዖን ባልንጀሮች የነበሩ የዘብዴዎስ ልጆች ያዕቆብና ዮሐንስም ተደነቁ።

ኢየሱስም ስምዖንን፡- አትፍራ፤ ከእንግዲህ ወዲህ ሰውን የምታጠምድ ትሆናለህ አለው። 11 ታንኳዎችንም ወደ ምድር አድርሰው ሁሉን ትተው ተከተሉት።

◆ ክፍል 42. በቅፍርናሆም³⁴ በምኩራብ ውስጥ ማስተማሩና ርኩስ መንፈስ ያለባቸውን በመፈወስ ባለሥልጣንነቱን ማሳየቱ - በቅፍርናሆም፥ ምኩራብ ውስጥ -

ማርቆስ 1:21-28

21 ወደ ቅፍርናሆምም ገቡ፤ ወዲያውም በሰንበት ወደ ምኩራብ ገብቶ አስተማረ። 22 እንደ ባለ ሥልጣን ያስተምራቸው ነበር እንጂ እንደ ጻፎች አይደለምና በትምህርቱ ተገረሙ። 23 በዚያን ጊዜም በምኩራባቸው ርኩስ መንፈስ ያለው ሰው ነበረ፤ 24 እርሱም፡- የናዝሬቱ ኢየሱስ ሆይ፥ ከአንተ ጋር ምን አለን? ልታጠፋን መጣህን? ማን እንደ ሆንህ አውቄሃለሁ፥

ሉቃስ 4:31A-37

በሰንበትም ያስተምራቸው ነበር፤ 32 ቃሉ በሥልጣን ነበርና በትምህርቱ ተገረሙ። 33 በምኩራብም የርኩስ ጋኔን መንፈስ ያደረበት ሰው ነበረ፥ በታላቅ ድምፅም ጮኹ፡- 34 ተው፥ የናዝሬቱ ኢየሱስ ሆይ፥ ከአንተ ጋር ምን አለን? ልታጠፋን መጣህን? ማን እንደ ሆንህ አውቄሃለሁ፥ አንተ የእግዚአብሔር ቅዱሱ አለ።

31 [ማር. 1:15] በታሪክ ውስጥ የእግዚአብሔር የጊዜ ፕሮግራም መጽሐፍ ቅዱሳዊው አስተምህሮ ነው። የመጀመሪያው የክርስቶስ ምጽዓት (ገላ. 4:4) እና ሁለተኛው (ሐዋ. 1:7፤ 3:19-21) እግዚአብሔር ለዓለም ታሪክ ላለው ፕሮግራም መሠረቶች ናቸው።

32 [ዮሐ. 4:48] ኢየሱስ የንጉሡን ቤት ሹም መገሰጸ ሳይሆን፥ በገሊላውያን አስተሳሰብ ማዘኑን መግለጡ ነበር። ሹሙ በኢየሱስ ቃል ሙሉ እምነት በማሳየቱ ከሌሎቹ የተለየ ነበር (ዮሐ. 4:50)።

33 [ማቴ. 4:13] ኢየሱስ ናዝሬት ውስጥ ተቃውሞ ከገጠመው በኋላ፥ ቅፍርናሆም አዲሱ ሥፍራው ሆነ። ቅፍርናሆም የቀረጥ ቢሮ (ማቴ. 9:9፥ ክፍል 47) እና ለሮማውያን ወታደሮች የጦር ሠፈር (ማቴ. 8:9፥ ክፍል 55) የተሠራበት በመሆኗ በአዲስ ኪዳን ጊዜ ወደ ከተማነት አድጋ ነበር። ቀደም ሲል ኢየሱስ ከተማይቱን ጎብኝቷል (ዮሐ. 2:12፥ ክፍል 30)። ጴጥሮስንና እንድርያስን ከጥቂት ጊዜ በኋላ ያገኛቸውም እዚያ ነው። ሁለቱም ከርሱ ጋር ወደ ናዝሬት የሄዱ አይመስልም። የዘብዴዎስ ልጆች የሆኑትን ያዕቆብና ዮሐንስን ያገኛቸውም እዚያው ነው (ማቴ. 4:18-22፤ ማር. 1:16-20፥ ክፍል 41)። ከጥቂት ጊዜ በኋላ እዚያቸው ከተማ መልካሙ መቶ አለቃ በሠራው እና እያኢሮስ አለቃ በሆነበት (ማር. 5:22፥ ክፍል 67) ምኩራብ ውስጥ ያስተምር ነበር (ሉቃስ 7:5፥ ክፍል 55)። የሕይወት እንጀራ የተሰኘው እውቅ የኢየሱስ መልእክት የተላለፈውም እዚያ ነው (ዮሐ. 6:59፥ ክፍል 76)። በመሆኑም ማቴዎስ ቅፍርናሆምን፥ “የገዛ ከተማው” (ማቴ. 9:1፥ ክፍል 46) ብሎ ቢጠራት አይደንቅም።

(ማርቆስ 1፡21-28 የቀጠለ)

የእግዚአብሔር ቅዱሱ ብሎ ጮኹ።

25 ኢየሱስም፡- ዝም በል³⁵ ከእርሱም ውጣ ብሎ ገሠጸው። 26 ርድኩም መንፈስ አንፈራገጠውና በታላቅ ድምፅ ጮኹ ከእርሱ ወጣ።

27 ሁሉም፡- ይህ ምንድር ነው? በሥልጣን ርድኩን መናፍስትን ያዝዛል፤ እነርሱም ይታዘዙለታልና ይህ አዲስ ትምህርት ምንድር ነው? ብለው እስኪጠያየቁ ድረስ አደነቁ። 28 ዝናውም ወዲያው በየስፍራው ወደ ገሊላ ዙሪያ ሁሉ ወጣ።

(ሉቃስ 4፡31ሉ-37 የቀጠለ)

35 ኢየሱስም፡- ዝም በል³⁵ ከእርሱም ውጣ ብሎ ገሠጸው። ጋኔኑም በመካከላቸው ጥሎት ሳይጉዳው ከእርሱ ወጣ።

36 ሁሉንም መደነቅ ያዛቸው፤ እርስ በርሳቸውም፡- ይህ ቃል ምንድር ነው? በሥልጣንና በኃይል ርድኩን መናፍስትን ያዝዛልና፤ ይወጡማል ብለው ተነጋገሩ።

37 ዝናም በዙሪያው ባለች አገር ወደ ስፍራው ሁሉ ስለ እርሱ ወጣ።

◆ ክፍል 43. የኢፕሮስ አማትና ሌሎች መፈወሳቸው

- በቅፍርናሆም፤ ኢፕሮስ ቤት ውስጥ -

ማቴዎስ 8፡14-17

14 ኢየሱስም ወደ ኢፕሮስ ቤት ገብቶ አማቱን በንዳድ ታማ ተኝታ አያት፤ 15 እጅዋንም ዳሰሰ፤³⁶ 36 ንዳዱም ለቀቃት፤ ተ ነ ሥ ታ ም አገለገለቻቸው።

16-17 በመሸም ጊዜ አጋንንት ያደረባቸውን ብዙዎችን ወደ እርሱ አመጡ፤ በነቢዩ በኢሳይያስ፡- “እርሱ ድካማችንን ተቀበለ ደዌያችንንም ተሸከመ” የተባለው ይፈጸም ዘንድ፤ መናፍስትን በቃሉ አወጣ፤ የታመሙትንም ሁሉ ፈወሰ። [ኢሳይያስ 53፡4]

ማርቆስ 1፡29-34

29 ወዲያውም ከምኩራብ ወጥቶ ከያዕቆብና ከዮሐንስ ጋር ወደ ስምዖንና ወደ እንድርያስ ቤት ገባ። 30 የስምዖንም አማት በንዳድ ታማ ተኝታ ነበር፤ ስለ እርስዋም ወዲያው ነገሩት። 31 ቀርቦም እጅዋን ይዞ³⁶ አስነሣት ንዳዱም ወዲያው ለቀቃትና አገለገለቻቸው።

32 ፀሐይም ገብቶ በመሸ ጊዜ፤ የታመሙትንና አጋንንት ያደረባቸውን ሁሉ ወደ እርሱ አመጡ፤ 33 ከተማይቱም ሁላ በደጅ ተሰብስባ ነበር። 34 በልዩ ልዩ ደዌም የታመሙትን ብዙዎችን ፈወሰ፤ ብዙዎችንም አጋንንት አወጣ፤ አጋንንትም ክርስቶስ መሆኑን አውቀው ነበርና ሊናገሩ አልፈቀደላቸውም።

ሉቃስ 4፡38-41

38 በምኩራብም ተነሥቶ ወደ ስምዖን ቤት ገባ። የስምዖንም አማት በብርቱ ንዳድ ታማ ነበር ስለ እርስዋም ለመኑት። 39 በአጠገብዋም ቆሞ ንዳዱን ገሠጸውና³⁶ ለቀቃት፤ ያንጊዜውንም ተነሥታ አገለገለቻቸው።

40 ፀሐይም በገባ ጊዜ በልዩ ልዩ ደዌ የተያዙ በሽተኞችን ሁሉ ወደ እርሱ አመጡአቸው፤ እርሱም በእያንዳቸው ላይ እጁን ጭኖ ፈወሳቸው። 41 አጋንንትም ደግሞ፡- አንተ ክርስቶስ የእግዚአብሔር ልጅ ነህ እያሉ እየጮኹም ከብዙዎች ይወጡ ነበር፤ ገሠጸቸውም ክርስቶስም እንደ ሆነ አውቀውት ነበርና እ ን ዲ ና ገ ሩ አልፈቀደላቸውም።

34 ኢየሱስ በቅፍርናሆም ውስጥ ተቀባይነት ያገኘባቸው ሁለት ጉልህ ሁኔታዎች አሉ። የመጀመሪያው ነዋሪዎቹ በሞቀ ፍቅር ነው የተቀበሉት። ናዝሬት ውስጥ የገጠመው ግን የዚህ ተቃራኒ ነበር። ሁለተኛው ሁኔታ ኢየሱስ በኋላ ደጋግሞ እንዳደረገው፤ እንዲህ ያለውን ሥራ በሰንበት ሲያከናውን ተቃውሞ አልገጠመውም (ክፍል 49፤ 50፤ 51)። ይህ ሁሉ ሲደረግ ኢየሩሳሌም ውስጥ የነበሩት የአይሁድ መሪዎች ኢየሱስን የሚቃወሙ ወኪሎቻቸውን ለመላክ ገና ያሰቡ አይመስሉም።

◆ ክፍል 44. ከስምዖንና ከሌሎች ጋር በገሊላ ያደረገው ጉብኝት

- ገሊላ -

ማቴዎስ 4:23-25

ማርቆስ 1:35-39

ሉቃስ 4:42-44

23 ኢየሱስም በ ም ኩ ራ በ ቻ ቸ ው እ ያ ስ ተ ማ ረ 3 7 የመንግሥትንም ወንጌል እየሰበከ በሕዝብም ያለውን ደዌና ሕማም ሁሉ እየፈወሰ በገሊላ ሁሉ ይዞር ነበር። 24 ዝናውም ወደ ሶርያ ሁሉ ወጣ፤ በልዩ ልዩ ደዌና ሥቃይም ተይዘው የታመሙትን ሁሉ አጋንንትም ያደሩባቸውን በጨረቃም የሚነሣባቸውን ሽባዎችንም ወደ እርሱ አመጡ፤ ፈወሳቸውም። 25 ከገሊላም ከአሥሩ ከተማም ከኢየሩሳሌምም ከይሁዳም ከዮርዳኖስም ማዶ ብዙ ሕዝብ ተከተሉት።

35 ማለዳም ተነሥቶ ገና ሌሊት ሳለ ወጣ ወደ ምድረ በዳም ሄዶ በዚያ ጸለየ። 36 ስምዖንና ከእርሱ ጋር የነበሩትም ገሥጣሠው ተከተሉት፤ 37 ባገኙትም ጊዜ፡- ሁሉ ይፈልጉሃል አሉት። 38 እርሱም፡- በዚያ ደግሞ ልሰብክ ወደ ሌላ ስፍራ በቅርብ ወዳሉ መንደሮች እንሂድ ስለዚህ ወጥቻለሁና አላቸው። 39 በምክራባቸውም እየሰበከ አጋንንትንም እያወጣ ወደ ገሊላ ሁሉ መጣ።

42 በጸባም ጊዜ ወጥቶ ወደ ምድረ በዳ ሄደ፤ ሕዝቡም ይፈልጉት ነበር፤ ወደ እርሱም መጡ፤ ከእነርሱም ተለይቶ እንዳይሄድ ሊከለክሉት ወደዱ። 43 እርሱ ግን፡- ስለዚህ ተልኬ አለሁና ለሌሎቹ ከተማዎች ደግሞ የ እ ግ ዜ አ ብ ሔ ር ን መንግሥት ወንጌል እሰብክ ዘንድ ይገባኛል አላቸው።

44 በገሊላም ምክራቦች ይሰብክ ነበር።

35 [ማር. 1:25፤ ሉቃስ 4:35] የኢየሱስ መሢሕነት በክፉው አለቃ ወኪሎች መገለጡ ተገቢ አልነበረም። እርሱሳን መናፍብቱን ባይገለጽቸውና ማንነቱ እንዲገለጥ ቢፈቅድ ኑሮ፤ የኋላ ኋላ ፈረሳውያን የሰይጣን ተባባሪ ነው (ማቴ. 12:24፤ ማር. 3:22፤ ክፍል 61) ሲሉ ላቀረቡበት ክስ መሠረት የሚሆናቸው ነገር ያስገኝላቸው ነበር። ክፍል 43 ውስጥ ማር. 1:34፤ ሉቃስ 4:41ን ያስተያየ።

36 [ማቴ. 8:15፤ ማር. 1:31፤ ሉቃስ 4:39] የነዚህ ተመሳሳይ ወንጌላት ጸሐፊዎች ትኩረትና መነሻ ይለያያል። ማቴዎስ እዚህ ሥፍራ ክርስቶስን እንደ ንጉሥ ሲገልጠው፤ በቀላሉ “እጅዋንም ዳሰሰ፤ ንዳዱም ለቀቃት” ብሏል። ማርቆስ ደግሞ ክርስቶስን ጥቂት ለየት ባለ አኳያ እንደ አገልጋይ ሲገልጠው “ቀርቦም እጅዋን ይዞ አስነሣት” ይላል። ሐኪሙ ሉቃስ ደግሞ ስለሌቲቱ ሕመም ሞያዊ ገለጣ ካደረገ በኋላ፤ ክርስቶስን፤ የሴቲቱን ትኩሳት በቀላሉ የሚገስጽ አድርጎ ነው ያቀረበው። ሉቃስ ብቻ ነው ክርስቶስ እንደ ሰው በተከታታይ የመፈወስ ተግባሩን “በሁሉም ላይ እጁን በመጫኑ” የገለጠው (ሉቃስ 4:40)። ይህን በማድረግ ኢየሱስ ለሰዎች በግል ያለውን ጥልቅ መጨነቅ ወይም ፍቅር አመልክቷል።

◆ ክፍል 45. የለምጸሙ ሰው መንጻት ለሕዝቡ ይፋ ሆኖ መወራቱ
- በገሊላ ባሕር አጠገብ በሚገኝ ከተማ ውስጥ -

ማቴዎስ 8:2-4

2 እነሆም፡ ለምጸም ቀርቦ፡- ጌታ ሆይ፡ ብትወድስ ልታነጻኝ ትችላለህ እያለ ሰገደለት።

3 እጁንም ዘርግቶ ዳሰሰውና፡- እወዳለሁ፡ ንጻ አለው። ወዲያውም ለምጹ ነጻ።

4 ኢየሱስም፡- ለማንም እንዳትናገር ተጠንቀቅ፤ 38 ነገር ግን ሄደህ ራስህን ለካህን አሳይ፤ ለእነርሱም ምስክር እንዲሆን ሙሴ ያዘዘውን መባ አቅርብ አለው።

ማርቆስ 1:40-45

40 ለምጸምም ወደ እርሱ መጥቶ ተንበረከከና፡- ብትወድስ ልታነጻኝ ትችላለህ ብሎ ለመነው።

41 ኢየሱስም አዘነለት እጁንም ዘርግቶ ዳሰሰውና፡- እወድዳለሁ፤ ንጻ አለው። 42 በተናገረም ጊዜ ለምጹ ወዲያው ለቀቀውና ነጻ።

43 በብርቱም ተናግሮ ወዲያው አወጣው፤ 44 ለማንም አንዳች እንዳትናገር ተጠንቀቅ፤ 38 ነገር ግን ሄደህ ራስህን ለካህን አሳይ ለእነርሱም ምስክር እንዲሆን ስለ መንጻትህ ሙሴ ያዘዘውን አቅርብ አለው። 45 እርሱ ግን ሲወጣ ብዙ ሊሰብክና ነገሩን ሊያወራ ጀመረ፤ ስለዚህም ኢየሱስ ተገልጦ ወደ ከተማ መግባት ወደ ፊት ተሳነው፤ ነገር ግን በውጭ በምድረ በዳ ይኖር ነበር፤ ከየስፍራውም ወደ እርሱ ይመጡ ነበር።

ሉቃስ 5:12-16

12 ከከተማዎችም በእንዲቱ ሳለ፤ እነሆ፤ ለምጽ የሞላበት ሰው ነበረ፤ ኢየሱስንም አይቶ በፊቱ ወደቀና፡- ጌታ ሆይ፡ ብትወድስ፤ ልታነጻኝ ትችላለህ ብሎ ለመነው።

13 እጁንም ዘርግቶ ዳሰሰውና፡- እወዳለሁ፤ ንጻ አለው፤ ወዲያውም ለምጹ ለቀቀው።

14 እርሱም ለማንም እንዳይናገር 38 አዘዘው፤ ነገር ግን፡- ሄደህ ራስህን ለካህን አሳይ፤ ለእነርሱም ምስክር እንዲሆን ስለ መንጻትህ ሙሴ እንዳዘዘ መሥዋዕት አቅርብ አለው።

15 ወሬው ግን አብዝቶ ወጣ፤ ብዙ ሕዝብም ሊሰሙትና ከደዌአቸው ሊፈውሱ ይሰበሰቡ ነበር፤ 16 ነገር ግን እርሱ ወደ ምድረ በዳ ፈቀቅ ብሎ ይጸልይ ነበር።

37 [ማቴ. 4:23] የኢየሱስ ሦስት አገልግሎቶች በዚህ ክፍል ታይተዋል። በአይሁድ ምክራቦች አስተምሯል፤ የእግዚአብሔርን መንግሥት አውጀዋል፤ በሽታና ደዌ ያለባቸውን በመፈወስ የትምህርቱንና የሰብከቱን ሥልጣን አረጋግጧል።

38 [ማቴ. 8:4፤ ማር. 1:44፤ ሉቃስ 5:14] የማንፃትን ሥርዓት መፈጸምና የመሢሔን መምጣት ማብሰር የካሕናት ተግባር ነበር። ክርስቶስ ለሌሎች እንዳይናገር ያዘዘውን ትእዛዝ ለምጸሙ አልተቀበለም፤ ስለዚህ ወደ ካሕናት ሂድና አሳይ ብሎ ኢየሱስ ያዘዘውን ትእዛዝ መፈጸሙ ያጠራጥራል። ከለምጽ የተፈወሰው ይህ ሰው በመካከላቸው ቢሆንም እንኳ፤ ካህናቱ የኢየሱስን መሢሕነት መቀበላቸው በውል አልታወቁም። ይህም ዘግየት ብሎ ሰዱቃውያን ስለርሱ ያላቸውን አመለካከት በገለጡ ጊዜ ተረጋግጧል።

◆ ክፍል 46. ሽባው ይቅር መባሉና መፈወሱ

- ቅፍርናሆም -

ማቴዎስ 9:1-8

1 በታንኳም ገብቶ ተሻገረና ወደ ገዛ ከተማው መጣ።

2 እነሆም፥ በአልጋ የተኛ ሽባ ወደ እርሱ አመጡ።

ኢየሱስም እምነታቸውን አይቶ ሽባውን፡-

አንተ ልጅ፥ አይዘህ፥ ኃጢአትህ ተሰረየችልህ አለው።

3 እነሆም፥ ከጻፎቹ አንዳንዱ በልባቸው፡- ይህስ ይሳደባል አሉ።

4 ኢየሱስም አሳባቸውን አውቆ እንዲህ አለ፡- ስለ ምን በልባችሁ ክፉ ታስባላችሁ? 5 ኃጢአትህ ተሰረየችልህ ከማለት ወይስ፡- ተነሣና ሂድ ከማለት ማናቸው ይቀላል?

ማርቆስ 2:1-12

1 ከጥቂት ቀን በኋላ ወደ ቅፍርናሆም ደግሞ ገብቶ በቤት እንደ ሆነ ተሰማ። 2 በደጅ ያለው ስፍራም እስኪጠባቸው ድረስ ብዙ ሰዎች ተሰበሰቡ፤ ቃሉንም ይነግራቸው ነበር። 3 አራት ሰዎችም የተሸከሙትን ሽባ አመጡለት። 4 ስለ ሕዝቡም ብዛት ወደ እርሱ ማቅረብ ቢያቅታቸው እርሱ ያለበትን የቤቱን ጣራ አነሡ፥ ነድለውም ሽባው የተኛበትን አልጋ አወረዱ። 5 ኢየሱስም እምነታቸውን አይቶ ሽባውን፡- አንተ ልጅ፥ ኃጢአትህ ተሰረየችልህ አለው።

6 ከጻፎችም አንዳንዶቹ በዚያ ተቀምጠው ነበር በልባቸውም፡- ይህ ሰው ስለ ምን እንደዚህ ያለ ስድብ ይናገራል? 7 ከአንዱ ከእግዚአብሔር በቀር ኃጢአት ሊያስተሰር ይችላል? ብለው አሰቡ።

8 ወዲያውም ኢየሱስ በልባቸው እንዲህ እንዳሰቡ በመንፈስ አውቆ እንዲህ አላቸው፡- በልባችሁ ይህን ስለ ምን ታስባላችሁ? 9 ሽባውን፡- ኃጢአትህ

ሉቃስ 5:17-26

17 አንድ ቀንም ያስተምር ነበር፤ ከገሊላና ከይሁዳ መንደሮችም ሁሉ ከኢየሩሳሌምም መጥተው የነበሩ ፈሪሳውያንና 39 የሕግ መምህራን ይቀመጡ ነበር፤ እርሱም እንዲፈውስ የጌታ ኃይል ሆነለት። 18 እነሆም፥ አንድ ሽባ በአልጋ ተሸከመው አመጡ፤ አግብተውም በፊቱ ሊያናፍቅ ይች ነበር። 19 ስለ ሕዝቡም ብዛት እንዴት አድርገው እንዲያገቡት ሲያቅታቸው፥ ወደ ሰንኩ ወጡ የጣራውንም ጡብ አሳልፈው በመካከል በኢየሱስ ፊት ከነአልጋው አወረዱት።

20 እምነታቸውንም አይቶ፡- አንተ ሰው፥ ኃጢአትህ ተሰረየችልህ አለው።

21 ጻፎችና ፈሪሳውያንም፡- ይህ የሚሳደብ ማን ነው? ከአንዱ ከእግዚአብሔር በቀር ኃጢአት ሊያስተሰር ይችላል? ብለው ያስቡ ጀመር።

22 ኢየሱስም አሳባቸውን

39 [ሉቃስ 5:17] በሉቃስ ወንጌል ስለፈሪሳውያን ሲገለጥ ይህ ለመጀመሪያ ጊዜ ነው። ከሃይማኖት መሪዎችም በገሊላ ኢየሱስ ተቃውሞ ሲደርስበት ይህ ለመጀመሪያ ጊዜ ነው። ተቃውሞው የጀመረው ቀደም ብሎ በኢየሩሳሌም ሲሆን፥ የተቃውሞውም ምክንያት ቅንዓት ነበር (ዮሐ. 4:1-4፥ ክፍል 34)። ተቃውሞውን ለመቀጠል የተወከሉ ሰዎች ከይሁዳ መጡ። በቅርቡ ወደ ገሊላ የተደረገው ጉዞ (ክፍል 44) ሰፊ ትኩረትን ስለላበ የአይሁድ መሪዎች ጉዳዩን መመርመርና የዚህን ታዋቂ ሰው (ኢየሱስ) እንቅስቃሴ መግታቱ አስፈላጊቸው።

(ማቴዎስ 9:1-8 የቀጠለ)	(ማርቆስ 2:1-12 የቀጠለ)	(ሉቃስ 5:17-26 የቀጠለ)
6 ነገር ግን በምድር ላይ ኃጢአትን ያስተሰርይ ዘንድ ለሰው ልጅ ሥልጣን እንዳለው እንድታውቁ፤ በዚያን ጊዜ ሽባውን፡- ተነሣ፤ አልጋህን ተሸከምና ወደ ቤትህ ሂድ አለው።	ተሰረዮች ልህ ከማለት ወይስ፡- ተነሣ አልጋህንም ተሸከምና ሂድ ከማለት ማናቸው ይቀላል? 10 ነገር ግን ለሰው ልጅ በምድር ላይ ኃጢአትን ሊያስተሰርይ ሥልጣን እንዳለው እንድታውቁ፤ 11 ሽባውን፡- አንተን እልሃለሁ፤ ተነሣ፤ አልጋህን ተሸከምና ወደ ቤትህ ሂድ አለው። 12 ተነሥቶም ወዲያው አልጋውን ተሸከም በሁሉ ፈት ወጣ፤	እያወቀ መልሱ፡- በልባችሁምን ታስባላችሁ? 23 ኃጢአትህ ተሰረዮች ልህ ከማለት ወይስ፡- ተነሣና ሂድ ከማለት ማናቸው ይቀላል? 24 ነገር ግን በምድር ላይ ኃጢአት ሊያስተሰርይ ለሰው ልጅ ሥልጣን እንዳለው እንድታውቁ ብሎ፤ ሽባውን፡- አንተን እልሃለሁ፤ ተነሣ፤ አልጋህን ተሸከምህ ወደ ቤትህ ሂድ አለው። 25 በዚያን ጊዜም በፈታቸው ተነሣ፤ ተኝቶበትም የነበረውን ተሸከም እግዚአብሔርን እያመሰገነ ወደ ቤቱ ሄደ። 26 ሁሉንም መገረም ያዛቸው፤ እግዚአብሔርንም አመስግነው፡- ዛሬስ ድንቅ ነገር አየን እያሉ ፍርሃት ሞላባቸው።
7 ተነሥቶም ወደ ቤቱ ሄደ።		
8 ሕዝቡም አይተው ተደነቁ፤ ለሰውም እንዲህ ያለ ሥልጣን የሰጠ እግዚአብሔርን አከበሩ።	ስለዚህም ሰዎች ሁሉ ተገረሙና፡- እንዲህ ያለ ከቶ አላየንም ብለው እግዚአብሔርን አከበሩ።	

40 [ማቴ. 9:9፤ ማር. 2:14፤ ሉቃስ 5:27] እንደ ማቴዎስ ያሉ ቀራጮች (ሌዊ ተብሎም ይጠራል) ከነጋዴዎች ተመን በማውጣት ለርም መንግሥት ከነጋዴዎች ይቀርጡ ነበር። ማቴዎስ በገሊላ ባሕር ላይ በመርከብ ከሚደረገው ንግድ ለመቅረጥ የተሠማራ ላይሆን አይቀርም (ማር. 2:13)። ግልጽ ተመን ባልወጣላቸው ዕቃዎች ላይ ቀረጡን ከፍ በማድረግ ለራሱ ትርፍ እንዲወስድ ይፈቀድለት ነበር። ማቴዎስ ታማኝ ካልነበሩት ብዙ ቀራጮች መካከል ይሁን አይሁን የሚታወቅ ነገር የለም። ቀራጭ በመሆኑ ብቻ በአይሁዳውያን ወገኖቹ ዘንድ የተገለለና የተጠላ ነበር። ከሮማውያን ጋር መተባበር ከወገኖቹ ለየው። ኢየሱስ እንዲህ ያለውን ሰው በመጥራት ሃይማኖት አከራሪ ከሆኑት ሕግ አስተማሪዎችና ፈሪሳውያን አሠራር የሚቃረን ድርጊት ፈጸመ። ማቴዎስም ሥራውን በመተው ዳግመኛ ወደ ቀድሞ ሥራው ላለመመለስ ወስኖ ተከተለው (በሉቃስ 5:28 ላይ “ሁሉንም” የሚለውን ከሉቃስ 5:11 ፤ ክፍል 41 ጋር ያንጸጽሩ።

◆ ክፍል 47ሀ. የማቴዎስ መጠራት

[ክፍል 285 413 ይመልከቱ]

- ቅፍርናሆም -

ማቴዎስ 9:9

9 ኢየሱስም ከዚያ አልፎ በመቅረጫው⁴⁰ ተቀምጦ የነበረ ማቴዎስ የሚባል አንድ ሰው አየና፡- ተከተለኝ አለው። ተነሥቶም ተከተለው።

ማርቆስ 2:13-14

13 ደግሞም በባሕር አጠገብ ወጣ፤ ሕዝቡም ሁሉ ወደ እርሱ መጡና አስተማራቸው። 14 ሲያልፍም በመቅረጫው⁴⁰ ተቀምጦ የነበረውን የእልፍዮስን ልጅ ሌዊን አየና፡- ተከተለኝ አለው። ተነሥቶም ተከተለው።

ሉቃስ 5:27-28

27 ከዚህም በኋላ ወጥቶ ሌዊ የሚባል ቀራጭ⁴⁰ በመቅረጫው ተቀምጦ ተመለከተና፡- ተከተለኝ አለው። 28 ሁሉንም ተወኝ ተነሥቶም ተከተለው።

◆ ክፍል 47ለ. በማቴዎስ ቤት የተደረገው ግብዣ

- ቅፍርናሆም -

ማቴዎስ 9:10-13

10 በቤቱም በማዕድ ተቀምጦ ሳለ፥ እነሆ፥ ብዙ ቀራጮችና ኃጢአተኞች መጥተው ከኢየሱስና ከደቀ መዛሙርቱ ጋር አብረው ተቀመጡ። 11 ፈሪሳውያንም እይተው ደቀ መዛሙርቱን፡- መምህራችሁ ከቀራጮችና ከኃጢአተኞች ጋር አብሮ ስለምን ይበላል? አሉአቸው።

12 ኢየሱስም ሰምቶ፡- ሕመምተኞች እንጂ ባለ ጤናዎች ባለ መድኃኒት አያስፈልጋቸውም፤ 13 ነገር ግን ሄዳችሁ፡- ምሕረትን እወዳለሁ።

ማርቆስ 2:15-17

15 በቤቱም በማዕድ ተቀምጦ ሳለ፥ ብዙ ቀራጮችና ኃጢአተኞች ከኢየሱስና ከደቀ መዛሙርቱ ጋር ተቀመጡ፤ ብዙ ነበሩ ይከተሉትም ነበር። 16 ጻፎችና ፈሪሳውያንም ከቀራጮችና ከኃጢአተኞች ጋር ሲበላ እይተው ለደቀ መዛሙርቱ፡- ከቀራጮችና ከኃጢአተኞች ጋር የሚበላና የሚጠጣ ስለምንድር ነው? አሉ።

17 ኢየሱስም ሰምቶ፡- ሕመምተኞች እንጂ ብርቱዎች ባለ መድኃኒት አያስፈልጋቸውም።

ሉቃስ 5:29-32

29 ሌዊም በቤቱ ታላቅ ግብዣ አደረገለት፤ ከእነርሱም ጋር በማዕድ ተቀምጠው የነበሩ ከቀራጮችና ከሌሎች ሰዎች ብዙ ሕዝብ ነበሩ። 30 ፈሪሳውያንና ጻፎቻቸውም በደቀ መዛሙርቱ ላይ፡- ስለምን ከቀራጮችና ከኃጢአተኞች ጋር ትበላላችሁ ትጠጡማላችሁ? ብለው አንጐራጐሩ።

31 ኢየሱስም መልሶ፡- ሕመምተኞች እንጂ ባለ ጤናዎች ባለ መድኃኒት

⁴¹ [ሉቃስ 5:36] ሉቃስ ማለት በምሳሌ አገላለጥ ሥዕላዊ መግለጫ ማለት ነው። ጌታ በምሳሌ በማስተማር ዘዴ በመጠቀሙ፤ በማስተማር ቴክኒኩ ላይ በኋላ የኃላ ለውጥ ታይቷል (ክፍል 64ን ይመልከቱ)። በኋለኛው የምሳሌ አጠቃቀሙ እውነትን ከማያምኑት ለመስወሪያና፤ ለሚያምኑ ግን ለመግለጫነት ተጠቅሞበታል። የመጀመሪያው አሳብ እዚህ በመረጃነት አልቀረበም።

(ማቴዎስ 9: 10-13 የቀጠለ)

መሥዋዕትንም አይደለም
[ሆሴዕ 6:6] ያለው ምን
እንደ ሆነ ተማሩ፤
ኃጢአተኞችን ወደ ንስሐ
እንጂ ጸድቃንን ልጠራ
አልመጣሁምና አላቸው።

(ማርቆስ 2: 15-17 የቀጠለ)

ኃጢአተኞችን እንጂ
ጸድቃንን ልጠራ
አልመጣሁም አላቸው።

(ሉቃስ 5: 29-32 የቀጠለ)

አያስፈልጋቸውም፤

32 ኃጢአተኞችን ወደ
ንስሐ እንጂ ጸድቃንን
ልጠራ አልመጣሁም
አላቸው።

◆ ክፍል 48. ኢየሱስ ደቀ መዛሙርቱ ከመጸም ፋንታ ለምን
ድግስ እንደሚበሉ ለማስረዳት ሦስት ምሳሌዎች ማቅረቡ
- ቅፍርናሆም -

ማቴዎስ 9: 14-17

14 በዚያን ጊዜ የዮሐንስ
ደቀ መዛሙርት ወደ እርሱ
ቀርበው፡- እኛና
ፈሪሳውያን፣ ብዙ ጊዜ
የምንጠመው፤ ደቀ
መዛሙርትህ ግን
የማይጠሙት ስለ ምንድር
ነው? አሉት።

15 ኢየሱስም እንዲህ
አላቸው፡- ሚዜዎች
ሙሽራው ከእነርሱ ጋር
ሳለ ሊያዝኑ ይችላሉን?
ነገር ግን ሙሽራው
ከእነርሱ የሚወስድበት
ወራት ይመጣል፤ በዚያ
ጊዜም ይጠማሉ።

16 በአረጃ ልብስ አዲስ
እራፊ የሚያኖር የለም፤
መጣፊያው ልብሱን
ይበጭቀዋልና፤
መቀደዱም የባስ ይሆናል።

17 በአረጃ አቁማዳ አዲስ
የወይን ጠጅ የሚያኖር
የለም፤ ቢደረግ ግን፤

ማርቆስ 2: 18-22

18 የዮሐንስ ደቀ
መዛሙርትና ፈሪሳውያን
ይጠሙ ነበር።
መጥተውም፡- የዮሐንስና
የፈሪሳውያን ደቀ
መዛሙርት የሚጠሙት
የአንተ ደቀ መዛሙርት
ግን የማይጠሙት ስለ
ምንድር ነው? አሉት።

19 ኢየሱስም አላቸው፡-
ሙሽራው ከእነርሱ ጋር
ሳለ ሚዜዎች ሊጠሙ
ይችላሉን? ሙሽራው
ከእነርሱ ጋር ሳለ ሊጠሙ
አይችሉም። 20 ነገር ግን
ሙሽራው ከእነርሱ
የሚወስድበት ወራት
ይመጣል፤ በዚያ ወራትም
ይጠማሉ።

21 በአረጃ ልብስ አዲስ
እራፊ የሚጥፍ የለም፤
ቢደረግ ግን፤ አዲሱ
መጣፊያ አፎጌውን
ይበጭቀዋል፤ መቀደዱም
የባስ ይሆናል። 22 በአረጃ
አቁማዳም አዲስ የወይን

ሉቃስ 5: 33-39

33 እነርሱም፡- የዮሐንስ
ደቀ መዛሙርት ስለ ምን
ብዙ ይጠማሉ ጸሎት ስለ
ምን ያደርጋሉ፤ ደግሞም
የፈሪሳውያን ደቀ
መዛሙርት ስለ ምን
እንደዚሁ ያደርጋሉ፤
የአንተ ደቀ መዛሙርት
ግን ይበላሉ ይጠጣሉም?
አሉት።

34 ኢየሱስም፡-
ሙሽራው ከእነርሱ ጋር
ሳለ ሚዜዎችን ልታስጠሙ
ትችላላችሁን?

35 ነገር ግን ወራት
ይመጣል፤ ሙሽራውም
ከእነርሱ ሲወስድ ያንጊዜ፤
በዚያ ወራት ይጠማሉ
አላቸው።

36 ደግሞም ምሳሌ⁴¹
እንዲህ ሲል ነገራቸው፡-
የአዲስ ልብስ እራፊ ባረጃ
ልብስ ላይ የሚያኖር
የለም፤ ቢደረግ ግን
አዲሱን ይቀደዋል
ደግሞም አዲስ እራፊ
ለአፎጌው አይስማማውም።

(ማቴዎስ 9:14-17 የቀጠለ)

አቁማዳው ይፈነዳል፤
የወይን ጠጁም ይፈሳል
አቁማዳውም ይጠፋል፤
ነገር ግን አዲሱን የወይን
ጠጅ በአዲስ አቁማዳ
ያኖረዋል፤ ሁለቱም
ይጠባበቃሉ።

(ማርቆስ 2:18-22 የቀጠለ)

ጠጅ የሚያኖር የለም፤
ቢደረግ ግን፤ የወይን ጠጅ
አቁማዳውን ያፈነዳል
የወይኑም ጠጅ ይፈሳል
አቁማዳውም ይጠፋል
አዲሱን የወይን ጠጅ ግን
በአዲስ አቁማዳ ያኖራሉ።

(ሉቃስ 5:33-39 የቀጠለ)

37 ባረጀ አቁማዳም አዲስ
የወይን ጠጅ የሚያኖር
የለም፤ ቢደረግ ግን አዲሱ
የወይን ጠጅ አቁማዳውን
ያፈነዳል፤ እርሱም ይፈሳል
አቁማዳውም ይጠፋል። 38
አዲሱን የወይን ጠጅ ግን
በአዲስ አቁማዳ ማኖር
ይገባል፤ ሁለቱም
ይጠባበቃሉ። 39 አሮጌ
የወይን ጠጅ ሲጠጣ አዲሱን
የሚሻ ማንም የለም፤
አሮጌው ይጣፍጣል
ይላልና።

> ስለ ሰንበት አከባባር የተነሣ ውዝግብ እና የኢየሱስ ከአካባቢው ፈቀቅ ማለት <

◆ ክፍል 49ሀ. ኢየሱስ በሰንበት ዕለት አንድ ድውይ ፈወሰ
- ኢየሩሳሌም -

ዮሐንስ 5:1-9

1 ከዚህ በኋላ የአይሁድ በዓል ነበረ፤ ኢየሱስም ወደ ኢየሩሳሌም ወጣ። 2 በኢየሩሳሌምም በበጎች በር አጠገብ በዕብራይስጥ ቤተ ሳይዳ የምትባል አንዲት መጠመቂያ ነበረች፤ አምስትም መመለሻ ነበረባት። 3 በእነዚህ ውስጥ የውኃውን መንቀሳቀስ እየጠበቁ በሽተኞችና ዕውሮች አንካሶችም ሰውነታቸውም የሰለለ ብዙ ሕዝብ ይተኙ ነበር። 4 አንዳንድ ጊዜ የጌታ መልአክ ወደ መጠመቂያይቱ ወርዶ ውኃውን ያናውጥ ነበርና፤ እንግዲህ ከውኃው መናወጥ በኋላ በመጀመሪያ የገባ ከማናቸው ካለበት ደዌ ጤናማ ይሆን ነበር። 5 በዚያም ከሠላሳ ስምንት ዓመት ጀምሮ የታመመ አንድ ሰው ነበረ፤ 6 ኢየሱስ ይህን ሰው ተኝቶ ባየ ጊዜ፤ እስከ አሁን ብዙ ዘመን እንዲሁ እንደ ነበረ አውቆ፡- ልትድን ትወዳለህ? አለው።

7 ድውዩም፡- ጌታ ሆይ፤ ውኃው በተናወጠ ጊዜ በመጠመቂያይቱ ውስጥ የሚያናረኝ ሰው የለኝም ነገር ግን እኔ ስመጣ ሳለሁ ሌላው ቀድሞኝ ይወርዳል ብሎ መለሰለት።

8 ኢየሱስ፡- ተነሣና አልጋህን ተሸክመህ ሂድ አለው። 9 ወዲያውም ሰውዬው ዳነ አልጋውንም ተሸክሞ ሄደ።

◆ ክፍል 49ለ. ኢየሱስ ሰንበትን በመሻሩና ከአብ ጋር አንድ ነኝ በማለቱ እርሱን ለመግደል የተደረገ ጥረት

- ኢየሩሳሌም -

ዮሐንስ 5:10-18

10 ያም ቀን ሰንበት⁴² ነበረ። ስለዚህ አይሁድ የተፈወሰውን ሰው፡- ሰንበት ነው አልጋህንም ልትሸክም አልተፈቀደህም አሉት።

11 እርሱ ግን፡- ያዳኝኝ ያ ሰው፡- አልጋህን ተሸክመህ ሂድ አለኝ ብሎ መለሰላቸው።

12 እነርሱም፡- አልጋህን ተሸክመህ ሂድ ያለህ ሰው ማን ነው? ብለው ጠየቁት።

13 ዳሩ ግን በዚያ ስፍራ ሕዝብ ስለ ነበሩ ኢየሱስ ፈቀቅ ብሎ ነበርና የተፈወሰው ሰው ማን እንደ ሆነ አላወቀም።

14 ከዚህ በኋላ ኢየሱስ በመቅደስ አገኘውና፡- እነሆ፤ ድነሃል፤ ከዚህ የሚብስ እንዳይደርስብህ ወደ ፊት ኃጢአት አትሥራ አለው። 15 ሰውዬው ሄዶ ያዳነው ኢየሱስ እንደ ሆነ ለአይሁድ ነገረ።

⁴² [ዮሐ. 5:10] ከየትኛውም ጉዳይ ይልቅ የሰንበት ጉዳይ የሃይማኖት መሪዎችን ከጌታ ለይቷቸዋል (በክፍል 50 እና 51)። ይህ ከመጀመሪያዎቹ ሦስት አክራካሪ ጉዳዮች ቀዳሚው ሆኖ ቀርቧል። የሃይማኖት መምህራን በሰንበት ሊከናወኑ አይገባቸውም ያሏቸውን 39 ዋና ዋና ተግባራት መዝግበው ነበር። ከእነዚህም አንዱ አጠቃላይ የቤት ውስጥ ተራ ሥራ ነበር። አልጋን የመሳሰሉ መኝታዎችን መሸከም ተከልክሏል። የኢየሱስ አገልግሎት ገና አንድ ዓመት ተኩል ሲቀረው የኢየሩሳሌም ባለሥልጣናት ሊገድሉት እንዳቀዱ (ዮሐ. 5:18)፤ ይህ ጠላትነት ወደ ገሊላም በፍጥነት ተዛመተ (ማር. 3:6፤ ክፍል 51)።

(ዮሐንስ 5:10-18 የቀጠለ)

16 ስለዚህም በሰንበት ይህን ስላደረገ አይሁድ ኢየሱስን ያሳድዱት ነበር ሊገድሉትም ይፈልጉ ነበር። 17 ኢየሱስ ግን፡- አባቴ እስከ ዛሬ ይሠራል እኔም ደግሞ እሠራለሁ ብሎ መለሰላቸው። 18 እንግዲህ ሰንበትን ስለ ሻረ ብቻ አይደለም፤ ነገር ግን ደግሞ ራሱን ከእግዚአብሔር ጋር አስተካክሎ፡- እግዚአብሔር አባቴ ነው ስላለ፤ ስለዚህ አይሁድ ሊገድሉት አብዝተው ይፈልጉት ነበር።

◆ ክፍል 49ሐ. የወልድን ከአብ ጋር አቻ መሆን ያመለከተ ገለጣ - ኢየሩሳሌም -

ዮሐንስ 5:19-47

19 ስለዚህ ኢየሱስ መለሰ እንዲህም አላቸው፡- እውነት እውነት እላችኋለሁ፤ አብ ሲያደርግ ያየውን ነው እንጂ ወልድ ከራሱ ሊያደርግ ምንም አይችልም፤ ያ የሚያደርገውን ሁሉ ወልድ ደግሞ ይህን እንዲሁ ያደርጋልና። 20 አብ ወልድን ይወዳልና፤ የሚያደርገውንም ሁሉ ያሳየዋል፤ እናንተም ትደነቁ ዘንድ ከዚህ የሚበልጥ ሥራ ያሳየዋል። 21 አብ ሙታንን እንደሚያነሣ ሕይወትም እንደሚሰጣቸው፤ እንዲሁ ወልድ ደግሞ ለሚወዳቸው ሕይወትን ይሰጣቸዋል። 22-23 ሰዎች ሁሉ አብን እንደሚያከብሩት ወልድን ያከብሩት ዘንድ፤ ፍርድን ሁሉ ለወልድ ሰጠው እንጂ አብ በአንድ ሰው ስንኳ አይፈርድም። ወልድን የማያከብር የላከውን አብን አያከብርም።

24 እውነት እውነት እላችኋለሁ፤ ቃሌን የሚሰማ የላከኝንም የሚያምን የዘላለም ሕይወት አለው፤ ከሞትም ወደ ሕይወት ተሻገረ እንጂ ወደ ፍርድ አይመጣም። 25 እውነት እውነት እላችኋለሁ፤ ሙታን የእግዚአብሔርን ልጅ ድምፅ የሚሰሙበት ሰዓት ይመጣል እርሱም አሁን ነው፤ የሚሰሙትም በሕይወት ይኖራሉ። 26 አብ በራሱ ሕይወት እንዳለው እንዲሁ ደግሞ ለወልድ በራሱ ሕይወት እንዲኖረው ሰጥቶታልና። 27 የሰው ልጅም ስለ ሆነ ይፈርድ ዘንድ ሥልጣን ሰጠው።

28-29 በመቃብር ያሉቱ ሁሉ ድምፁን የሚሰሙበት ሰዓት ይመጣል፤ መልካምም ያደረጉ ለሕይወት ትንሣኤ ክፉም ያደረጉ ለፍርድ ትንሣኤ ይወጣሉና በዚህ አታድንቁ። 30 እኔ ከራሴ አንዳች ላደርግ አይቻለኝም፤ እንደ ሰማሁ እፈርዳለሁ ፍርዴም ቅን ነው፤ የላከኝን ፈቃድ እንጂ ፈቃዴን አልሻምና።

31 እኔ ስለ እኔ ስለ ራሴ ብመስክር ምስክራ እውነት አይደለም፤ 32 ስለ እኔ የሚመሰክር ሌላ ነው፤ እርሱም ስለ እኔ የሚመሰክረው ምስክር እውነት እንደ ሆነ አውቃለሁ።

33 እናንተ ወደ ዮሐንስ ልካችኋል እርሱም ለእውነት መስክሮአል። 34 እኔ ግን ከሰው ምስክር አልቀበልም፤ እናንተ እንድትድኑ ይህን እላለሁ እንጂ። 35 እርሱ የሚነድና የሚያበራ መብራት ነበረ፤ እናንተም ጥቂት ዘመን በብርሃኑ ደስ ሊላችሁ ወደዳችሁ።

36 እኔ ግን ከዮሐንስ ምስክር የሚበልጥ ምስክር አለኝ፤ አብ ልፈጽመው የሰጠኝ ሥራ፤ ይህ የማደርገው ሥራ፤ አብ እንደ ላከኝ ስለ እኔ ይመስክራልና። 37 የላከኝ አብም እርሱ ስለ እኔ መስክሮአል። ድምፁን ከቶ አልሰማችሁም፤ መልኩንም አላያችሁም፤ 38 እርሱም የላከውን እናንተ አታምኑምና በእናንተ ዘንድ የሚኖር ቃሉ የላችሁም። 39 እናንተ በመጻሕፍት የዘላለም ሕይወት እንዳላችሁ ይመስላችኋልና እነርሱን ትመረምራላችሁ፤ እነርሱም ስለ እኔ የሚመሰክሩ ናቸው፤ 40 ነገር ግን

(ዮሐንስ 5:19-47 የቀጠለ)

ሕይወት እንዲሆንላችሁ ወደ እኔ ልትመጡ አትወዱም።

41-42 ከሰው ክብርን አልቀበልም፤ ዳሩ ግን የእግዚአብሔር ፍቅር በራሳችሁ እንደ ሌላችሁ አውቃችኋለሁ። 43 እኔ በአባቴ ስም መጥቻለሁ አልተቀበላችሁኝም፤ ሌላው በራሱ ስም ቢመጣ እርሱን ትቀበሉታላችሁ። 44 እናንተ እርስ በርሳችሁ ክብር የምትቀበሉ ከእንዲያም ከእግዚአብሔር ያለውን ክብር የማትፈልጉ፤ እንዴት ልታምኑ ትችላላችሁ?

45 እኔ በአብ ዘንድ የምከሳችሁ አይምሰላችሁ፤ የሚከሳችሁ አለ፤ እርሱም ተስፋ የምታደርጉት መሴ ነው። 46 መሴንስ ብታምኑት እኔን ባመናችሁ ነበር፤ እርሱ ስለ እኔ ጽፎአልና። 47 መጻሕፍትን ካላመናችሁ ግን ቃሌን እንዴት ታምናላችሁ?

◆ ክፍል 50. ደቀ መዛሙርት በሰንበት ዕለት እሸት በመቅጠፋቸው የተፈጠረ ውዝግብ

- ምናልባት በገሊላ -

ማቴዎስ 12:1-8

1 በዚያን ጊዜ ኢየሱስ በሰንበት ቀን⁴³ በእርሻ መካከል አለፈ፤ ደቀ መዛሙርቱም ተራሱና እሸት ይቀጥፉ ይበሉም ጀመር። 2 ፈሪሳውያንም አይተው፡- እነሆ፤ ደቀ መዛሙርትህ በሰንበት ማድረግ ያልተፈቀደውን ያደርጋሉ አሉት።

3-4 እርሱ ግን እንዲህ አላቸው፡- 44 ዳዊትና ከእርሱ ጋር የነበሩት በተራሱ ጊዜ፤ እርሱ ያደረገውን፤ ወደ እግዚአብሔር ቤት እንደ ገባ ካህናትም ብቻ እንጂ እርሱና ከእርሱ ጋር የነበሩት ሊበሉት ያልተፈቀደውን የመሥዋዕቱን ጥበስት እንደ

ማርቆስ 2:23-28

23 በሰንበትም⁴³ በእርሻ መካከል ሲያልፍ ደቀ መዛሙርቱ እየሄዱ እሸት ይቀጥፉ ጀመር። 24 ፈሪሳውያንም፡- እነሆ፤ በሰንበት ያልተፈቀደውን ስለ ምን ያደርጋሉ? አሉት።

25 እርሱም፡- ዳዊት ባስፈለገውና በተራበ ጊዜ፤ እርሱ አብረውት ከነበሩት ጋር ያደረገውን፤ አብያተር ሊቀ ካህናት በነበረ ጊዜ ወደ እግዚአብሔር ቤት እንደ ገባ፤ 26 ከካህናት በቀር መብላት ያልተፈቀደውን የመሥዋዕትን እንጀራ እንደ በላ፤ ከእርሱም ጋር ለነበሩት እንደ ሰጣቸው ከቶ አላነበባችሁምን? አላቸው።

ሉቃስ 6:1-5

1 በሰንበትም⁴³ በእርሻ መካከል ያልፍ ነበር ደቀ መዛሙርቱም እሸት ይቀጥፉ በእጃቸውም እያሹ ይበሉ ነበር። 2 ከፈሪሳውያን ግን አንዳንዶቹ፡- በሰንበት ሊያደርግ ያልተፈቀደውን ስለ ምን ታደርጋላችሁ? አሉአቸው።

3-4 ኢየሱስም ለእነርሱ መልሶ፡- ዳዊት በተራበ ጊዜ እርሱ አብረውት ከነበሩ ጋር ያደረገውን፤ ወደ እግዚአብሔር ቤት እንደ ገባ ከካህናት ብቻ በቀር መብላቱ ያልተፈቀደውን የመሥዋዕትን እንጀራ ይዞ እንደ በላ፤ ከእርሱም ጋር ለነበሩት ደግሞ እንደ ሰጣቸው ይህን አላነበባችሁምን? አለ።

43 [ሉቃስ 6:1] በሃይማኖት መምህራኑ ባህል መሠረት እሸት “መቅጠፍ” እና “ማሸት” እንደማጣሉ፤ እንደመውቃት፤ ፍሬውን ከእብቅ እንደመለየትና ለምግብ እንደማዘጋጀት ይቆጠር ነበር። ለዚህ ነው የኢየሱስ ደቀ መዛሙርት ለሰንበትን እንደሸሩ የተቆጠሩት።

(ማቴዎስ 12:1-8 የቀጠለ)	(ማርቆስ 2:23-28 የቀጠለ)	(ሉቃስ 6:1-5 የቀጠለ)
አላነበባችሁምን? 5 ካህናትም በሰንበት በመቅደስ ሰንበትን እንዲያረክቡ ኃጢአትም እንዳይሆንባቸው በሕጉ አላነበባችሁምን? 6 ነገር ግን እላችኋለሁ፤ ከመቅደስ የሚበልጥ ከዚህ አለ። 7 ምሕረትን እወዳለሁ መሥዋዕትንም አይደለም [ሆሴዕ 6:6] ያለው ምን እንደሆነ ብታውቁስ ኃጢአት የሌለባቸውን ባልኩነናችሁም ነበር። 8 የሰው ልጅ የሰንበት ጌታ ነውና።	27 ደግሞ፡- ሰንበት ስለሰው ተፈጥሮአል እንጂ ሰው ስለ ሰንበት አልተፈጠረም፤ 28 እንዲሁም የሰው ልጅ ለሰንበት እንኳ ጌታዋ ነው አላቸው።	5 የሰው ልጅ የሰንበት ጌታ ነው አላቸውም።

◆ ክፍል 51. እጁ የሰለለችበትን ሰው በሰንበት መፈወስ

- በገሊላ ምክራብ ውስጥ -

ማቴዎስ 12:9-14	ማርቆስ 3:1-6	ሉቃስ 6:6-11
9 ከዚያም አልፎ ወደ ምክራባቸው ገባ። 10 እነሆም፤ እጁ የሰለለች ሰው ነበረ፤ ይከሱትም ዘንድ፡- በሰንበት መፈወስ ተፈቅዶአልን? ብለው ጠየቁት። 11 እርሱ ግን፡- ከእናንተ አንድ በግ ያለው በሰንበት በጉድጓድ ቢወድቅበት፤ ይዞ የማያወጣው ሰው ማን ነው? 12 እንግዲህ ሰው ከበግ ይልቅ እንደምን አይበልጥም!	1 ደግሞም ወደ ምክራብ ገባ፤ በዚያም እጁ የሰለለች ሰው ነበር፤ 2 ሊከሱትም፤ በሰንበት ይፈውሰው እንደሆነ ይጠባበቁት ነበር። 3 እጁ የሰለለችውንም ሰው፡- ተነሥተህ ወደ መካከል ና አለው። 4 በሰንበት በኃ ማድረግ ተፈቅዶአልን? ወይስ ክፉ? ነፍስ ማዳን ወይስ መግደል? አላቸው፤ እነርሱም ዝም አሉ። 5 ስለ ልባቸውም ድንዛዜ አዝኖ ዙሪያውን እየተመለከተ በቀጣ	6 በሌላው ሰንበትም ወደ ምክራብ ገብቶ አስተማረ፤ በዚያም ቀኝ እጁ የሰለለች ሰው ነበረ፤ 7 ጻፎችና ፈሪሳውያንም መከሰሻ ሊያገኙበት በሰንበት ይፈውስ እንደሆነ ይጠባበቁት ነበር። 8 እርሱ ግን አሳባቸውን አውቆ እጁ የሰለለችውን ሰው፡- ተነሣና በመካከል ቁም⁴⁵ አለው፤ ተነሥቶም ቆመ። 9 ኢየሱስም፡- እጠይቃችኋለሁ፤ በሰንበት በኃ ማድረግ ተፈቅዶአልን? ወይስ ክፉ? ነፍስ ማዳን

44 [ማቴ. 12:3] ኢየሱስ ለቀረቡት ክሶች በማቴዎስ ወንጌል ውስጥ የሰጣቸው አምስት ማፍረሻዎች፡-

(1) የዳዊት ምሳሌነት (12:3-4) (2) የሕግ ትምህርት (12:5) (3) ከቤተ መቅደስ የሚበልጥ ጌታ የሚመስለው የተነገረ ትንቢት (12:6) (4) ሰንበት የተሠራው ለሰው ስለመሆኑ (12:7፤ ማር. 2:27) እና (5) መሢሐ የሰንበት ጌታ ስለመሆኑ (12:8)

(ማቴዎስ 12:9-14 የቀጠለ)	(ማርቆስ 3:1-6 የቀጠለ)	(ሉቃስ 6:6-11 የቀጠለ)
ስለዚህ በሰንበት መልካም መሥራት ተፈቅዶአል አላቸው።	አያቸው፡ ሰውየውንም፡- እጅህን ዘርጋ አለው።	ወይስ መግደል? አላቸው።
13 ከዚያም በኋላ ሰውየውን፡- እጅህን ዘርጋ አለው። ዘረጋትም፡ እንደ ሁለተኛይቱም ደህና ሆነች። 14 ፈሪሳውያን ግን ወጥተው እንዴት አድርገው እንዲያጠፉት ተማከሩበት።	6 ዘረጋትም፡ እጁም ዳነች። ፈሪሳውያንም ወጥተው ወዲያው እንዴት አድርገው እንዲያጠፉት ከሄሮድስ ወገን ጋር ተማከሩበት።	10 ሁላቸውንም ዙሪያውን አየና ሰውየውን፡- እጅህን ዘርጋ አለው። እርሱም እንዲህ አደረገ፡ እጁም እንደ ሁለተኛይቱ ዳነች። 11 እነርሱም ቊጣ ሞላባቸው፡ በኢየሱስም ምን እንዲያደርጉበት እርስ በርሳቸው ተባባሉ።

◆ ክፍል 52. ኢየሱስ ከተለያዩ ሥፍራ ከመጡ ብዙ ሰዎች ጋር ወደ ገሊላ ባሕር እልፍ ማለቱ
- በገሊላ ባሕር -

ማቴዎስ 12:15-21	ማርቆስ 3:7-12
15 ኢየሱስም አውቆ ከዚያ ፈቀቅ አለ። ብዙ ሰዎችም ተከተሉት፤ ሁሉንም ፈወሳቸው፤ እንዳይገልጡትም አዘዛቸው፤	7 ኢየሱስም ከደቀ መዛሙርቱ ጋር ወደ ባህር ፈቀቅ አለ፤ ከገሊላ የመጡም ብዙ ሰዎች ተከተሉት፤ 8 እንዴት ትልቅ ነገርም እንዳደረገው ሰምተው ብዙ ሰዎች ከይሁዳ ከኢየሩሳሌምም ከኤዶምያስም ከዮርዳኖስ ማዶም ከጢሮስና ከሲዶና ምድርም ወደ እርሱ መጡ። 9 ሰዎቹም እንዳያጋፉት ታንኳን ያቆዩለት ዘንድ ደቀ መዛሙርቱን አዘዛቸው፤ 10 ብዙ ሰዎችን አድኖ ነበርና፤ ስለዚህም ሥቃይ ያለባቸው ሁሉ እንዲዳስሱት ይወድቁበት ነበር። 11 ርኩሳን መናፍስትም ባዩት ጊዜ በፊቱ ተደፍተው፡- አንተ የእግዚአብሔር ልጅ ነህ እያሉ ጮኹ። 12 እንዳይገልጡትም በጣም አዘዛቸው።
16-17 በነቢዩ በኢሳይያስ የተባለው ይፈጸም ዘንድ እንዲህ ሲል፡- 18 “እነሆ የመረጥሁት ብላቴናዬ፤ ነፍሴ ደስ የተሰኘችበት ወዳጄ፤ መንፈሴን በእርሱ ላይ አኖራለሁ፤ ፍርድንም ለአሕዛብ ያወራል። 19 አይከራከርም አይጮህምም፤ ድምፁንም በአደባባይ የሚሰማ የለም። 20 ፍርድን ድል ለመንሣት እስኪያወጣ፤ የተቀጠቀጠን ሽምበቆ አይሰብርም የሚጤስን የጥዋፍ ክርም አያጠፋም። 21 አሕዛብም በስሙ ተስፋ ያደርጋሉ።” [ኢሳይያስ 42:1-4]	

45 [ሉቃስ 6:8] ኢየሱስ ይህን አጋጣሚ ለሥነ-መለኮታዊ ክርክር መጠቀሚያ የፈለገው መሆኑ ግልጽ የሆነው “ተነሣና በመካከል ቁም” (ሉቃስ 6:8) ብሎ በተናገረ ጊዜ ነበር። ይህ የሰንበት ዕለት ፈውስ ከፍተኛ ዜና ሆነ።

> የአሥራ ሁለቱ ሐዋርያት መመረጥና የተራራው ስብከት <

◆ ክፍል 53. አሥራ ሁለቱ ሐዋርያት ተመረጡ

[ክፍል 70 እና ሐዋርያት ሥራ 1:13ን ይመልከቱ]

- በገሊላ ባሕር አጠገብ በሚገኝ ተራራ -

ማርቆስ 3:13-19

13 ወደ ተራራም ወጣ፥ ራሱም የወደዳቸውን ወደ እርሱ ጠራ፥ ወደ እርሱም ሄዱ። 14 ከእርሱም ጋር እንዲኖሩና ለመስበክ እንዲልካቸው፥ 15 ድውሶችንም ሊፈውሱ አጋንንትንም ሊያወጡ ሥልጣን ይሆንላቸው ዘንድ አሥራ ሁለት አደረገ፤⁴⁶ 16 ስምዖንንም ጴጥሮስ ብሎ ሰየመው፤ 17 የዘብዴዎስንም ልጅ ያዕቆብን የያዕቆብንም ወንድም ዮሐንስን በአኔርጌስ ብሎ ሰየማቸው፥ የነጎድጓድ ልጆች ማለት ነው፤ 18 እንድርያስንም ፊልጶስንም በርተሎሜውስንም ማቴዎስንም ቶማስንም የአልፍዮስን ልጅ ያዕቆብንም ታዴዎስንም ቀነናዊውንም ስምዖንን፥ 19 አሳልፎ የሰጠውንም የአስቆሮቱን ይሁዳን።

ሉቃስ 6:12-16

12 በነዚህም ወራት ይጻልይ ዘንድ ወደ ተራራ ወጣ፥ ሌሊቱንም ሁሉ ወደ እግዚአብሔር ሲጻልይ አደረ። 13 በነጋም ጊዜ ደቀ መዛሙርቱን ጠራ፥ ከእነርሱም አሥራ ሁለት መረጠ ደግሞም ሐዋርያት ብሎ ሰየማቸው፤ 14 እነርሱም፥⁴⁶ ጴጥሮስ ብሎ እንደ ገና የሰየመው ስምዖን፥ ወንድሙም እንድርያስ፥ ያዕቆብም ዮሐንስም፥ ፊልጶስም በርተሎሜዎስም፥ 15 ማቴዎስም ቶማስም፥ የአልፍዮስ ልጅ ያዕቆብም ቀናተኛ የሚባለው ስምዖንም፥ 16 የያዕቆብ ይሁዳም፥ አሳልፎ የሰጠውም የአስቆሮቱ ይሁዳ ናቸው።

◆ ክፍል 54ሀ. የተራራው ስብከት መጀመር

- በተራራው ላይ በተካከለ ስፍራ -

ማቴዎስ 5:1-2

1 ሕዝቡንም አይቶ ወደ ተራራ⁴⁷ ወጣ፤⁴⁷ በተቀመጠም ጊዜ ደቀ መዛሙርቱ ወደ እርሱ ቀረቡ፤ 2 አፉንም ከፍቶ አስተማራቸው እንዲህም አለ፡-

ሉቃስ 6:17-19

17 ከእነርሱም ጋር ወርዶ በተካከለ ስፍራ⁴⁸ ቆመ፥ ከደቀ መዛሙርቱም ወገን ብዙ ሕዝብ ነበረ፥ ደግሞም ሊሰሙትና ከደቄአቸው ሊፈውሱ ከይሁዳ ሁሉ ከኢየሩሳሌምም ከጢሮስና ከሲዶና ባሕር ዳርም የመጡ ብዙ ሰዎች ነበሩ፤ 18 ከርዮሳንም መናፍስ፥ ይሠቃዩ የነበሩት ተፈውሱ፤ 19 ከእርሱጋኃይል ወጥቶ ሁሉን ይፈውስ ነበርና ሕዝቡ ሁሉ ሊዳስሱት ይች ነበር።

⁴⁶ [ማር. 3:16፤ ሉቃስ 6:14] ማቴዎስ 10:2-4፤ ክፍል 70 እና የሐዋርያት ሥራ 1:13 ውስጥ ሁለት ሥፍራ ላይ የአሥራ ሁለቱ ሐዋርያት ስም ዝርዝር ተገልጿል። ታዴዎስ፣ ያዕቆብ ወንድም የይሁሌላኛው ስም መሆኑን ልብ ካልን፣ ከቅደም ተከተሉ በቀር የስም ዝርዝሮቹ አንዱ ከሌላው ጋር ይመሳሰላሉ ስም እን ጴጥሮስ በአራቱም ዝርዝር ውስጥ የመጀመሪያው ነበር። ከይሁዳ ወገን ከሆነው ከአስቆሮቱ ይህ በስተቀር ሌሎች የገሊላ ሰዎች ነበሩ።

◆ ክፍል 54ለ. የመንግሥቱ ወራሾች ለሆኑት በረከት፥ ለዚያ ለማይበቁት ደግሞ ወዮታ⁴⁸

ማቴዎስ 5፥3-12

3 በመንፈስ ድሆች የሆኑ ብፁዓን ናቸው፥ መንግሥተ ሰማያት የእነርሱ ናትና። 4 የሚያዝኑ ብፁዓን ናቸው፥ መፅናናትን ያገኛሉና። 5 የዋሆች ብፁዓን ናቸው፥ ምድርን ይወርሳሉና። 6 ጽድቅን የሚራቡና የሚጠሙ ብፁዓን ናቸው፥ ይጠግባሉና። 7 የሚምሩ ብፁዓን ናቸው፥ ይማራሉና። 8 ልብ ንጹሐች ብፁዓን ናቸው፥ እግዚአብሔርን ያዩታልና። 9 የሚያስተራርቁ ብፁዓን ናቸው፥ የእግዚአብሔር ልጆች ይባላሉና። 10 ስለ ጽድቅ የሚሰደዱ ብፁዓን ናቸው፥ መንግሥተ ሰማያት የእነርሱ ናትና።

11 ሲነቅፉአችሁና ሲያሳድዱአችሁ በእኔም ምክንያት ክፉውን ሁሉ በውሸት ሲናገሩባችሁ ብፁዓን ናችሁ። 12 ዋጋችሁ በሰማያት ታላቅ ነውና ደስ ይበላችሁ፤ ሐሴትም አድርጉ፤ ከእናንተ በፊት የነበሩትን ነቢያትን እንዲሁ አሳድደዋቸዋልና።

ሉቃስ 6፥20-26

20 እርሱም ወደ ደቀ መዛሙርቱ ዓይነን አነሣ እንዲህም አላቸው፡-

እናንተ ድሆች ብፁዓን ናችሁ፥ የእግዚአብሔር መንግሥት የእናንተ ነውና። 21 እናንተ አሁን የምትራቡ ብፁዓን ናችሁ፥ ትጠግባላችሁና። እናንተ አሁን የምታለቅሱ ብፁዓን ናችሁ፥ ትስቃላችሁና። 22 ሰዎች ስለ ሰው ልጅ ሲጠሉአችሁ ሲለዩአችሁም ሲነቅፉአችሁም ስማችሁንም እንደ ክፉ ሲያወጡ፥ ብፁዓን ናችሁ።

23 እነሆ፥ ዋጋችሁ በሰማይ ታላቅ ነውና በዚያን ቀን ደስ ይበላችሁ ዝለሉም፤ አባቶቻቸው ነቢያትን እንዲህ ያደርጉባቸው ነበርና።

24 ነገር ግን እናንተ ባለ ጠጎች ወዮላችሁ፥ መጽናናታችሁን ተቀብላችኋልና። 25 እናንተ አሁን የጠገባችሁ ወዮላችሁ፥ ትራባላችሁና። እናንተ አሁን የምትስቁ ወዮላችሁ፥ ታዝናላችሁና ታለቅሱማላችሁ። 26 ሰዎች ሁሉ መልካም ሲናገሩላችሁ፥ ወዮላችሁ፤ አባቶቻቸው ለሐሰተኞች ነቢያት እንዲሁ ያደርጉላቸው ነበርና።

47 [ማቴ. 5፥1፤ ሉቃስ 6፥17] አንዳንድ ሰዎች “የተራራው ስብከት” በተለያዩ ጊዜያት የተሰጡ ትምህርቶችን የያዘ ነው ቢሉም፥ ማቴዎስና ሉቃስ ከመዘገቡት ለመረዳት እንደሚቻለው ግን፥ በአንድ በተለየ ጊዜ የተነገረ ቃል መሆኑን ለማረጋገጥ ይቻላል። ሁለቱ ወንጌሎች አንድ ዓይነት መልእክት ያላቸው መሆኑም በሚገባ ተቀባይነት አግኝቷል።

በሁለቱ መካከል ያለው ተመሳሳይነት ሰፊ በመሆኑ ሁለት የተለያዩ መልእክቶች ናቸው ለማለት አያስደፍርም። ኢየሱስ ይህን መልእክት ያስተላለፈው፥ በተራራው አንድ ወገን ላይ በነበረ ደልዳላ ሥፍራ ላይ ነው። መልእክቱም ለደቀ መዛሙርቱ ነበር (ማቴ. 5፥1-2፤ ሉቃስ 6፥20)። ይሁን እንጂ ሌሎች አያሌ ሰዎችም የመልእክቱ ተጠቃሚ ሆነዋል (ማቴ. 7፥28፥ ክፍል 54 እና ሉቃስ 6፥19፤ 7፥1፥ ክፍል 55)። መልእክቱ ከተመዘገበው ይልቅ የረዘመ ሳይሆን አይቀርም። ይህን ለማለት የሚያስችለው፥ አንደኛው የወንጌል ጸሐፊ ሌላው ከመዘገበው በላይ ጽፎ መገኘቱ ነው። በተጨማሪም በአንዳንድ አባባሎች የተለያዩ ዝርዝር ጉዳዮች ኢየሱስ ቃላቱን በመቀያየር አባባሉን የደጋገመ መሆኑን ስለሚያመለክቱ፥ ምናልባት በሁለቱም ወንጌላት ያልተካተቱ ሌሎች ጉዳዮች ይኖሩ ይሆናል።

48 እያንዳንዱ ባርኮት የእግዚአብሔር መንግሥት ተላታፊ ለሆኑ ሰዎች ከተሰጠው የብሉይ ኪዳን ተስፋ ጋር የተያያዘ ነው። በዚህ ሁኔታ ነው ኢየሱስ ይናገር የነበረው ስለየትኛው መንግሥት መሆኑን ያስታወቀው።

◆ ክፍል 54ሐ. መንግሥቱን በመጠበቅ ወቅት የአኗኗር ኃላፊነት
[ክፍል 64ሐ፥ 91፥ 106ና 115ን ይመልከቱ]

ማቴዎስ 5፥13-16

13 እናንተ የምድር ጨው ናችሁ፤ ጨው አልጫ ቢሆን ግን በምን ይጣፍጣል? ወደ ውጭ ተጥሎ በሰው ከመረገጥ በቀር ወደ ፊት ለምንም አይጠቅምም።

14 እናንተ የዓለም ብርሃን ናችሁ። በተራራ ላይ ያለች ከተማ ልትሰወር አይቻላትም። 15 መብራትንም አብርተው ከዕንቅብ በታች አይደለም እንጂ በመቅረዙ ላይ ያኖሩታል በቤት ላሉት ሁሉም ያበራል። 16 መልካሙን ሥራችሁን አይተው በሰማያት ያለውን አባታችሁን እንዲያከብሩ ብርሃናችሁ እንዲሁ በሰው ፊት ይብራ።

◆ ክፍል 54መ. ሕግ፥ ጽድቅና መንግሥት
[ክፍል 117ለን ይመልከቱ]

ማቴዎስ 5፥17-20

17 እኔ ሕግንና ነቢያትን ለመሻር የመጣሁ አይምሰላችሁ፤⁴⁹ ልፈጽም እንጂ ለመሻር አልመጣሁም። 18 እውነት እላችኋለሁ፥ ሰማይና ምድር እስኪያልፍ ድረስ፥ ከሕግ አንዲት የውጣ ወይም አንዲት ነጥብ ከቶ አታልፍም፥ ሁሉ እስኪፈጸም ድረስ። 19 እንግዲህ ከነዚህ ከሁሉ ካነሱት ትእዛዛት አንዲቱን የሚሽር ለሰውም እንዲሁ የሚያስተምር ማንም ሰው በመንግሥተ ሰማያት ከሁሉ ታናሽ ይባላል፤ የሚያደርግ ግን የሚያስተምርም ማንም ቢሆን እርሱ በመንግሥተ ሰማያት ታላቅ ይባላል። 20 እላችኋለሁና፦ ጽድቃችሁ ከጻፎችና ከፈሪሳውያን ጽድቅ ካልበለጠ፥ ወደ መንግሥተ ሰማያት ከቶ አትገቡም።

◆ ክፍል 54ሠ. ሕግን በመተርጎም ረገድ ስድስት ማነጻጸሪያዎች
[ክፍል 91፥ 108ሠ፥ 117ለ፥ 122ና 137ሀን ይመልከቱ]

ማቴዎስ 5፥21-48

21 ለቀደሙት፦ አትግደል እንደ ተባለ ሰምታችኋል [ዘጸአት 20፥13፥ ዘዳግም 5፥17]፤ የገደለም ሁሉ ፍርድ ይገባዋል። 22 እኔ ግን እላችኋለሁ፥ በወንድሙ ላይ የሚቆጣ ሁሉ ፍርድ ይገባዋል፤ ወንድሙንም ጨርቃም የሚለው ሁሉ የሸንጎ ፍርድ ይገባዋል፤ ደንቆሮ የሚለውም ሁሉ የገሃነመ እሳት ፍርድ ይገባዋል።

23 እንግዲህ መባህን በመሠዊያው ላይ ብታቀርብ፥ በዚያም ወንድምህ አንዳች በአንተ ላይ እንዳለው ብታስብ፥ 24 በዚያ በመሠዊያው ፊት መባህን ትተህ ሂድ፥ አስቀድመህም ከወንድምህ ጋር ታረቅ፥ በኋላም መጥተህ መባህን አቅርብ።

25 አብረኸው በመንገድ ሳለህ ከባላጋራህ ጋር ፈጥነህ ተስማማ፤ ባላጋራ ለዳኛ እንዳይሰጥህ ዳኛም ለሉሌው፥ ወደ ወህኒም ትጣላለህ፤ 26 እውነት እልሃለሁ፥

⁴⁹ [ማቴ. 5፥17] ኢየሱስ የብሉይ ኪዳንን ትምህርቶች ከመሻር ይልቅ ትክክለኛውን ሕግ በዘመኑ ከነበሩት መምህራን ትርጉም ጋር በማነጻጸር ፍሬ እንዲያፈሩ ያስችላቸው ዘንድ መጣ። በመሆኑም የሰብከ ዋነኛ ጥቅስ ማቴዎስ 5፥20 ነበር። የሕግ መምህራንና የፈሪሳውያን ጽድቅ ወደ እግዚአብሔር መንግሥት ሊያስገባቸው አይችሉም። ምክንያቱም ጽድቃቸው ውጫዊ ባሕርይ ላይ የሚያተኩር በመሆኑ ነው ወደተስፋው መንግሥት የመግቢያው መስፈርት ኢየሱስ በትምህርቱ ላይ ያቀረበው ነው (ማቴ. 7፥21 ክፍል 54ሸ)።

(ማቴዎስ 5:21-48 የቀጠለ)

የመጨረሻዋን ሳንቲም እስክትከፍል ድረስ ከቶ ከዚያ አትወጣም።

27 አታመንዝር እንደ ተባለ ሰምታችኋል [ዘጸአት 20:14፥ ዘዳግም 5:18]። 28 እኔ ግን እላችኋለሁ፡ ወደ ሴት ያየ ሁሉ የተመኛትም ያን ጊዜ በልቡ ከእርስዋ ጋር አመንዝሮአል። 29 ቀኝ ዓይንህም ብታሰናክልህ አውጥተህ ከአንተ ጣላት፤ ሙሉ ሰውነትህ በገሃነም ከሚጣል ይልቅ ከአካላትህ አንድ ቢጠፋ ይሻልሃልና። 30 ቀኝ እጅህም ብታሰናክልህ ቆርጠህ ከአንተ ጣላት፤ ሙሉ ሰውነትህ በገሃነም ከሚጣል ይልቅ ከአካላትህ አንድ ቢጠፋ ይሻላልና።

31 ሚስቱን የሚፈታት ሁሉ የፍችዋን ጽሕፈት ይስጣት ተባለ [ዘዳግም 24:1፥ 3]። 32 እኔ ግን እላችኋለሁ፡ ያለ ዝሙት ምክንያት ሚስቱን የሚፈታ ሁሉ አመንዝራ ያደርጋታል፡ የተፈታችውንም የሚያገባ ሁሉ ያመነዝራል።

33 ደግሞ ለቀደሙት፡- በውሸት አትማል ነገር ግን መሐላዎችህን ለጌታ ስጥ እንደተባለ ሰምታችኋል። [ዘሌዋውያን 19:12፤ ዘጉልቀ 30:2፤ ዘዳግም 23:21] 34 እኔ ግን እላችኋለሁ፡- ከቶ አትማሉ፤ በሰማይ አይሆንም የእግዚአብሔር ዙፋን ነውና፤ 35 በምድርም አይሆንም የእግሩ መረገጫ ናትና፤ በኢየሩሳሌምም አይሆንም የታላቁ ንጉሥ ከተማ ናትና፤ [መዝሙር 48:2] 36 በራስህም አትማል፡ አንዲቱን ጠጉር ነጭ ወይም ጥቁር ልታደርግ አትችልምና። 37 ነገር ግን ቃላችሁ አዎን አዎን ወይም አይደለም አይደለም ይሁን፤ ከነዚህም የወጣ ከክፉው ነው።

38 ዓይን ስለ ዓይን ጥርስም ስለ ጥርስ እንደ ተባለ ሰምታችኋል። [ዘጸአት 21:24፤ ዘሌዋውያን 24:20፤ ዘዳግም 19:21] 39 እኔ ግን እላችኋለሁ፡ ክፉውን አትቃወሙ፤ ዳሩ ግን ቀኝ ጉንጭህን በጥፊ ለሚመታህ ሁሉ ሁለተኛውን ደግሞ አዙርለት፤ 40 እንዲከስህም እጅ ጠባብህንም እንዲወስድ ለሚወድ መጎናጸፊያህን ደግሞ ተውለት፤ 41 ማንም ሰው አንድ ምዕራፍ ትሄድ ዘንድ ቢያስገድድህ ሁለተኛውን ከእርሱ ጋር ሂድ። 42 ለሚለምንህ ስጥ፡ ከአንተም ይበደር ዘንድ ከሚወደው ፈቀቅ አትበል።

43 ባልንጀራህን ውደድ ጠላትህንም ጥላ እንደ ተባለ ሰምታችኋል። [ዘሌዋውያን 19:18] 44-45 እኔ ግን እላችኋለሁ፡ በሰማያት ላለ አባታችሁ ልጆች ትሆኑ ዘንድ ጠላቶቻችሁን ውደዱ፡ የሚረግሙ አችሁንም መርቁ፡ ለሚጠሉአችሁም መልካም አድርጉ፡ ስለሚያሳድዱአችሁም ጸልዩ፤ እርሱ በክፎዎችና በበጎዎች ላይ ፀሐይን ያወጣልና፡ በጸድቃንና በኃጢአተኞችም ላይ ዝናቡን ያዘንባልና።

ሉቃስ 6:27-30፥ 32-36

27 ነገር ግን ለእናንተ ለምትሰሙ እላችኋለሁ፡ ጠላቶቻችሁን ውደዱ፡ ለሚጠሉአችሁ መልካም አድርጉ፡ 28 የሚረግሙ አችሁንም መርቁ፡ ስለሚበድሉአችሁም ጸልዩ። 29 ጉንጭህን ለሚመታህ ደግሞ ሁለተኛውን ሰጠው፡ መጎናጸፊያህንም ለሚወስድ እጅ ጠባብህን ደግሞ አትከልክለው። 30 ለሚለምንህ ሁሉ ስጥ፡ ገንዘብህንም የሚወስድ እንዲመልስ አትጠይቀው።

32 የሚወዱአችሁንም ብትወዱ፡ ምን ምስጋና አላችሁ? ኃጢአተኞች ደግሞ የሚወዱአችሁን ይወዳሉና። 33 መልካምም ለሚያደርጉላችሁ መልካም ብታደርጉ፡ ምን ምስጋና አላችሁ? ኃጢአተኞች ደግሞ ያን ያደርጋሉና። 34

46 የሚወዱአችሁን ብትወዱ ምን ዋጋ አላችሁ? ቀራጮችስ ያንኑ ያደርጉ የለምን? 47 ወንድሞቻችሁንም ብቻ እጅ

(ማቴዎስ 5:21-48 የቀጠለ)

(ሉቃስ 6:27-30፥ 32-36 የቀጠለ)

ብትነሡ ምን ብልጫ ታደርጋላችሁ?
አሕዛብስ ያንኑ ያደርጉ የለምን?

እንድትወስዱባቸው ተስፋ ለምታደርጉአቸው ብታበድሩ፤ ምን ምስጋና አላችሁ? ኃጢአተኞች ደግሞ በትክክል እንዲቀበሉ ለኃጢአተኞች ያበድራሉ። 35 ነገር ግን ጠላቶቻችሁን ውደዱ፤ መልካም አድርጉ፤ ምንም ተስፋ ሳታደርጉም አበድሩ፤ ዋጋችሁም ታላቅ ይሆናል፤ የልዑልም ልጆች ትሆናላችሁ፤ እርሱ ለማያመስግኑ ለክፉዎችም ቸር ነውና። 36 አባታችሁ ርኅሩኅ እንደ ርኅሩኖች ሁኑ።

48 እንግዲህ የሰማዩ አባታችሁ ፍጹም እንደ ሆነ እናንተ ፍጹማን ሁኑ።

◆ ክፍል 54ረ. ሊወገዱ የሚገባቸውና ግብዝነት ያለባቸው ሦስት “የጽድቅ ሥራዎች”⁵⁰

[ክፍል 105፥ 121ና 131ን ይመልከቱ]

ማቴዎስ 6:1-18

1 ለሰዎች ትታዩ ዘንድ ምጽዋታችሁን በፈታቸው እንዳታደርጉ ተጠንቀቁ፤ ያለዚያ በሰማያት ባለው አባታችሁ ዘንድ ዋጋ የላችሁም።

2 እንግዲህ ምጽዋት ስታደርግ፥ ግብዞች በሰው ዘንድ ሊከበሩ በምኩራብ በመንገድም እንደሚያደርጉ በፊትህ መለከት አታስነፋ፤ እውነት እላችኋለሁ፥ ዋጋቸውን ተቀብለዋል። 3-4 አንተ ግን ምጽዋት ስታደርግ ምጽዋትህ በሰው ርኅሩኅ እንዲሆን ቀኝህ የምትሠራውን ግራህ አትወቅ፤ በሰው ርኅሩኅ የሚያይ አባትህም በግልጥ ይከፍልሃል።

5 ስትጸልዩም እንደ ግብዞች አትሁኑ፤ ለሰው ይታዩ ዘንድ በምኩራብና በመንገድ ማዕዘን ቆመው መጸለይን ይወዳሉና፤ እውነት እላችኋለሁ፥ ዋጋቸውን ተቀብለዋል። 6 አንተ ግን ስትጸልይ፥ ወደ እልፍኝህ ግባ መዝጊያህንም ዘግተህ በሰው ላለው አባትህ ጸልይ፤ በሰው ርኅሩኅ የሚያይ አባትህም በግልጥ ይከፍልሃል። 7 አሕዛብም በመናገራቸው ብዛት እንዲሰሙ ይመስላቸዋልና ስትጸልዩ እንደ እነርሱ በከንቱ አትድገሙ። 8 ስለዚህ አትምሰሉአቸው፤ ሳትለምኑት አባታችሁ የሚያስፈልጋችሁን ያውቃልና።

9 እንግዲህ እናንተስ እንዲህ ጸልዩ፦

“በሰማያት የምትኖር አባታችን ሆይ፥ 10 ስምህ ይቀደስ፤ መንግሥትህ ትምጣ፤ ፈቃድህ በሰማይ እንደ ሆነች እንዲሁ በምድር ትሁን፤ 11 የዕለት እንጀራችንን ዛሬ ስጠን፤ 12 እኛም ደግሞ የበደሉንን ይቅር እንደምንል በደላችንን ይቅር በለን፤ 13 ከክፉም አድነን እንጂ ወደ ፈተና አታግባን፤ መንግሥት ያንተ ናትና ኃይልም ክብርም ለዘለዓለሙ፤ አሜን።”

14 ለሰዎች ኃጢአታቸውን ይቅር ብትሉ፥ የሰማዩ አባታችሁ እናንተን ደግሞ ይቅር ይላችኋልና፤ 15 ለሰዎች ግን ኃጢአታቸውን ይቅር ባትሉ፥ አባታችሁም ኃጢአታችሁን ይቅር አይላችሁም።

⁵⁰ በግልጥ የተነገሩ ሦስት “የጽድቅ ሥራዎች” ምዕዋት መስጠት (6:2-4)፥ ጸሎት (6:5-15) እና ጸዋ (6:16-18) ናቸው። ፈረሳውያን እነዚህን ይፈጽሙ የነበሩት ለታይታ ስለነበር፥ የማንኛውንም መለኮታዊ ስጦታ ተስፋ አጡ።

(ማቴዎስ 6:1-18 የቀጠለ)

16 ስትጠሙም፤ እንደ ግብዞች አትጠውሉ፤ ለሰዎች እንደ ጠመኛ ሊታዩ ፈታቸውን ያጠፋሉና፤ እውነት እላችኋለሁ፤ ዋጋቸውን ተቀብለዋል። 17-18 አንተ ግን ስትጠም፤ በስውር ላለው አባትህ እንጂ እንደ ጠመኛ ለሰዎች እንዳትታይ ራስህን ተቀባ ፈትህንም ታጠብ፤ በስውር የሚያይ አባትህም በግልጥ ይከፍልሃል።

◆ ክፍል 54ሰ. ንፋግነትን፤ የከፋ ፍርድን እና ብልህነት በጎደለው አኳኋን ቅዱስ የሆኑ ነገሮችን ማቃለልን በተመለከተ የቀረቡ ሦስት ክልከላዎች

[ክፍል 64ለ፥ 70ለ፥ 106፥ 108ሀ፥ 108ለ፥ 117፥ 145ና 150ለን ይመልከቱ]

ማቴዎስ 6:19-7:6

19 ብልና ዝገት በሚያጠፉት ሌቦችም ቆፍረው በሚሠርቁት ዘንድ ለእናንተ በምድር ላይ መዝገብ አትሰብስቡ፤ 20 ነገር ግን ብልም ዝገትም በማያጠፉት ሌቦችም ቆፍረው በማይሠርቁት ዘንድ ለእናንተ በሰማይ መዝገብ ሰብስቡ፤ 21 መዝገብህ ባለበት ልብህ ደግሞ በዚያ ይሆናልና።

22 የሰውነት መብራት ዓይን ናት። ዓይንህ እንግዲህ ጤናማ ብትሆን፤ ሰውነትህ ሁሉ ብሩህ ይሆናል፤ 23 ዓይንህ ግን ታማሚ ብትሆን፤ ሰውነትህ ሁሉ የጨለመ ይሆናል። እንግዲህ በአንተ ያለው ብርሃን ጨለማ ከሆነ፤ ጨለማውስ እንዴት ይበረታ!

24 ለሁለት ጌቶች መገዛት የሚቻለው ማንም የለም፤ ወይም አንዱን ይጠላል ሁለተኛውንም ይወዳል፤ ወይም ወደ አንዱ ይጠጋል ሁለተኛውንም ይንቃል፤ ለእግዚአብሔርና ለገንዘብ መገዛት አትችሉም።

25 ስለዚህ እላችኋለሁ፤ ስለ ነፍሳችሁ በምትበሉትና በምትጠሉት፤ ወይም ስለ ሰውነታችሁ በምትለብሱት አትጨነቁ፤ ነፍስ ከመብል ሰውነትም ከልብስ አይበልጥምን? 26 ወደ ሰማይ ወፎች ተመልከቱ፤ አይዘሩም አያጭዱምም በጎተራም አይከቱም፤ የሰማይ አባታችሁም ይመግባቸዋል፤ እናንተ ከእነርሱ እጅግ አትበልጡምን? 27 ከእናንተ ተጨንቆ በቁመቱ ላይ አንድ ክንድ መጨመር የሚችል ማን ነው?

28 ስለ ልብስስ ስለ ምን ትጨነቃላችሁ? የሜዳ አበቦች እንዴት እንዲያድጉ ልብ አድርጋችሁ ተመልከቱ፤ 29 አይደክሙም አይፈትሉምም፤ ነገር ግን እላችኋለሁ፤ ሰሎሞንስ እንኳ በክብሩ ሁሉ ከነዚህ እንደ አንዱ አልለበሰም። 30 እግዚአብሔር ግን ዛሬ ያለውን ነገም ወደ እቶን የሚጣለውን የሜዳን ሣር እንዲህ የሚያለብሰው ከሆነ፤ እናንተ እምነት የጎደላችሁ፤ እናንተንም ይልቁን እንዴት? 31 እንግዲህ፡- ምን እንበላለን? ምን እንጠጣለን? ምን እንለብላለን? ብላችሁ አትጨነቁ፤ 32 ይህንስ ሁሉ አሕዛብ ይፈልጋሉ፤ ይህ ሁሉ እንዲያስፈልጋችሁ የሰማይ አባታችሁ ያውቃልና። 33 ነገር ግን አስቀድማችሁ የእግዚአብሔርን መንግሥት ጽድቁንም ፈልጉ፤ ይህም ሁሉ ይጨመርላችኋል። 34 ነገ ለራሱ ይጨነቃልና ለነገ አትጨነቁ፤ ለቀኑ ክፋቱ ይበቃዋል።

ማቴዎስ 6:19-7:6 የቀጠለ

1-2 እንዳይፈረድባችሁ አትፍረዱ፤ በምትፈርዱበት ፍርድ ይፈረድባችኋልና፤ በምትሰፍሩበትም መስፈሪያ ይሰፈርባችኋል።

3 በወንድምህም ዓይን ያለውን ጉድፍ ስለምን ታያለህ፤ በዓይንህ ግን ያለውን ምስሶ ስለ ምን አትመለከትም? 4 ወይም ወንድምህን፡- ከዓይንህ ጉድፍ ላውጣ ፍቀድልኝ እንዴትስ ትለዋለህ? እነሆም፤ በዓይንህ ምስሶ አለ። 5 አንተ ግብዝ፤ አስቀድመህ ከዓይንህ ምስሶውን አውጣ፤ ከዚያም በኋላ ከወንድምህ ዓይን ጉድፉን ታወጣ ዘንድ አጥርተህ ታያለህ።

6 በእግራቸው እንዳይረግጡት ተመልሰውም እንዳይነክሱአችሁ፤ የተቀደሰውን ለውሾች አትስጡ፤ ዕንቁዎቻችሁንም በእረፍዎች ፊት አትጣሉ።

ሉቃስ 6:37-42

37 አትፍረዱ አይፈረድባችሁም፤ አትኩንኑ አትኩነኑምም። ይቅር በሉ ይቅርም ትባላላችሁ። 38 ስጡ ይሰጣችሁማል፤ በምትሰፍሩበት መስፈሪያ ተመልሶ ይሰፈርላችኋልና፤ የተጨቁነና የተነቀነቀ የተትረፈረፈም መልካም መስፈሪያ በእቅፋችሁ ይሰጣችኋል።

39 ምሳሌም አላቸው፡- ዕውር ዕውርን ሊመራ ይችላልን? ሁለቱ በጉድጓድ አይወድቁምን? 40 ደቀ መዝሙር ከመምህሩ አይበልጥም፤ ፈጽሞ የተማረ ሁሉ ግን እንደ መምህሩ ይሆናል።

41 በወንድምህም ዓይን ያለውን ጉድፍ ስለ ምን ታያለህ፤ በራስህ ዓይን ግን ያለውን ምስሶ ስለ ምን አትመለከትም? 42 በዓይንህ ያለውን ምስሶ ራስህ ሳታይ፤ እንዴት ወንድምህን፡- ወንድሜ ሆይ፤ በዓይንህ ያለውን ጉድፍ ላውጣ ፍቀድልኝ ልትል ትችላለህ? አንተ ግብዝ፤ አስቀድመህ ከዓይንህ ምስሶውን አውጣ ከዚያም በኋላ በወንድምህ ዓይን ያለውን ጉድፍ ታወጣ ዘንድ አጥርተህ ታያለህ።

◆ ክፍል 54ሺ. ተግባርና ድምዳሜው

[ክፍል 61፥ 105ና 113ሀን ይመልከቱ]

ማቴዎስ 7:7-27

7 ለምኑ፤ ይሰጣችሁማል፤ ፈልጉ፤ ታገኙማላችሁ፤ መዝጊያን አንኳኩ፤ ይከፈትላችሁማል። 8 የሚለምነው ሁሉ ይቀበላልና፤ የሚፈልገውም ያገኛል፤ መዝጊያንም ለሚያንኳኳ ይከፈትለታል።

9 ወይስ ከእናንተ፤ ልጁ እንጀራ ቢለምነው፤ ድንጋይን የሚሰጠው ከእናንተ ማን ሰው ነው? 10 ዓሣስ ቢለምነው እባብን ይሰጠዋልን? 11 እንኪያስ እናንተ ክፉዎች ስትሆኑ ለልጆቻችሁ መልካም ስጦታ መስጠትን

ሉቃስ 6:31፥ 43-49

(ማቴዎስ 7:7-27 የቀጠለ)

ካወቃችሁ፤ በሰማያት ያለው አባታችሁ ለሚለምኑት እንዴት አብልጦ መልካም ነገርን ይሰጣቸው? 12 እንግዲህ ሰዎች ሊያደርጉላችሁ የምትወዱትን ሁሉ እናንተ ደግሞ እንዲሁ አድርጉላቸው፤ ሕግም ነቢያትም ይህ ነውና።

13 በጠበበው ደጅ ግቡ፤ ወደ ጥፋት⁵¹ የሚወስደው ደጅ ሰፊ፤ መንገዱም ትልቅ ነውና፤ ወደ እርሱም የሚገቡ ብዙዎች ናቸው፤ 14 ወደ ሕይወት የሚወስደው ደጅ የጠበበ፤ መንገዱም የቀጠነ ነውና፤ የሚያገኙትም ጥቂቶች ናቸው።

15 የበግ ለምድ ለብሰው ከሚመጡባችሁ በውሥጣቸው ግን ነጣቂዎች ተኩላዎች ከሆኑ ከሐሰተኞች ነቢያት ተጠንቀቁ። 16 ከፍሬያቸው ታውቋቸዋላችሁ። ከእሾህ ወይን ከኩርንችትስ በለስ ይለቀማልን? 17 እንዲሁ መልካም ዛፍ ሁሉ መልካም ፍሬ ያደርጋል፤ ክፉም ዛፍ ክፉ ፍሬ ያደርጋል። 18 መልካም ዛፍ ክፉ ፍሬ ማፍራት፤ ወይም ክፉ ዛፍ መልካም ፍሬ ማፍራት አይቻለውም። 19 መልካም ፍሬ የማያደርግ ዛፍ ሁሉ ይቆረጣል ወደ እሳትም ይጣላል። 20 ስለዚህም ከፍሬያቸው ታውቋቸዋላችሁ።

21 በሰማያት ያለውን የአባቴን ፈቃድ የሚያደርግ እንጂ፤ ጌታ ሆይ፤ ጌታ ሆይ፤ የሚለኝ ሁሉ መንግሥተ ሰማያት የሚገባ አይደለም። 22 በዚያ ቀን ብዙዎች፡- ጌታ ሆይ፤ ጌታ ሆይ፤ በስምህ ትንቢት አልተናገርንምን? በስምህስ አጋንንትን አላወጣንምን? በስምህስ ብዙ ተአምራትን አላደረግንምን? ይሉኛል። 23 የዚያን ጊዜም፡- ከቶ አላወቅኋችሁም፤ እናንተ ዓመፀኞች፤ ከእኔ ራቁ ብዬ እመሰክር ባቸዋለሁ።

24 ስለዚህ ይህን ቃሌን ሰምቶ የሚያደርገው ሁሉ ቤቱን በዓለት ላይ

(ሉቃስ 6:31፤ 43-49 የቀጠለ)

31 ሰዎችም ሊያደርጉላችሁ እንደምትወዱ እናንተ ደግሞ እንዲሁ አድርጉላቸው።

43 ክፉ ፍሬ የሚያደርግ መልካም ዛፍ የለምና፤ እንዲሁም መልካም ፍሬ የሚያደርግ ክፉ ዛፍ የለም። 44 ዛፍ ሁሉ ከፍሬው ይታወቃልና፤ ከእሾህ በለስ አይለቅሙም፤ ከአጣጥ ቀጥቋጦም ወይን አይቈርጡም። 45 በልብ ሞልቶ ከተረፈው አፋ ይናገራልና መልካም ሰው ከልብ መልካም መዝገብ መልካሙን ያወጣል፤ ክፉ ሰውም ከልብ ክፉ መዝገብ ክፉውን ያወጣል።

46 ስለ ምን፡- ጌታ ሆይ፤ ጌታ ሆይ፤ ትሉኛላችሁ፤ የምለውንም አታደርጉም?

47 ወደ እኔ የሚመጣ ሁሉ ቃሌንም ሰምቶ የሚያደርገው፤ ማንን እንዲመስል አሳያችኋለሁ። 48 ቤት ሲሠራ አጥልቆ

51 [ማቴ. 7:13-14፤ 21፤ 23] በኢየሱስ ትምህርት መሠረት ሕይወት ማግኘትና ወደ መንግሥቱ መግባት ተመሳሳይ ናቸው። በአንጻሩም ወደ ጥፋት መሄድ ከመንግሥቱ መወገድ ነው። በመሆኑም አንድ ሰው ከሚመጣው የእግዚአብሔር መንግሥት ጋር ግንኙነት መፍጠሩ ወሳኝ ይሆናል።

(ማቴዎስ 7:7-27 የቀጠለ)

(ሉቃስ 6:31፥ 43-49 የቀጠለ)

የሠራ ልባም ሰውን ይመስላል። 25 ዝናብም ወረደ ጎርፍም መጣ ነፋስም ነፈሰ ያንም ቤት ገፋው፥ በዓለት ላይም ስለ ተመሠረተ አልወደቀም። 26 ይህንም ቃሌን ሰምቶ የማያደርገው ሰው ሁሉ ቤቱን በአሸዋ ላይ የሠራ ሰነፍ ሰውን ይመስላል። 27 ዝናብም ወረደ ጎርፍም መጣ ነፋስም ነፈሰ ያንም ቤት መታው፥ ወደቀም፥ አወዳደቁም ታላቅ ሆነ።

የቆፈረ በዓለት ላይም የመሠረተ ሰውን ይመስላል፤ ጎርፍም በመጣ ጊዜ ወንዙ ያን ቤት ገፋው፥ በዓለት ላይም ስለ ተመሠረተ ሊያናውጠው አልቻለም። 49 ሰምቶ የማያደርገው ግን ያለ መሠረት በምድር ላይ ቤቱን የሠራ ሰውን ይመስላል፤ ወንዙም ገፋው ወዲያውም ወደቀ የዚያ ቤት አወዳደቅም ታላቅ ሆነ።

◆ ክፍል 54ቀ. የሕዝቡ አጻፋ

ማቴዎስ 7:28-8:1

28 ኢየሱስም ይህን ነገር በጨረሰ ጊዜ ሕዝቡ በትምህርቱ ተገረሙ፤ እንደ ጻፎቻቸው ሳይሆን 29 እንደ ባለ ሥልጣን ያስተምራቸው ነበርና።

1 ከተራራም በወረደ ጊዜ ብዙ ሕዝብ ተከተሉት።

> በማደግ ላይ ያለ ዝናና ለንስሐ የተሰጠው ትኩረት<

◆ ክፍል 55. የመቶ አለቃው እምነትና የአገልጋዩ መፈወስ - ቅፍርናሆም -

ማቴዎስ 8:5-13

ሉቃስ 7:1-10

5 ወደ ቅፍርናሆምም በገባ ጊዜ የመቶ አለቃ ወደ እርሱ ቀርቦ፡- ጌታ ሆይ፥ 6 ብላቴናዬ ሽባ ሆኖ እጅግ እየተሣቀየ በቤት ተችቶአል ብሎ ለመነው።

1 ቃሉን ሁሉ በሕዝብ ጆሮዎች በጨረሰ ጊዜ ወደ ቅፍርናሆም ገባ። 2 አንድ የመቶ አለቃም ነበረ፤ የሚወደውም ባሪያው ታሞ ሊሞት ቀርቦ ነበር። 3 ስለ ኢየሱስም በሰማ ጊዜ የአይሁድን ሽማግሌች ወደ እርሱ ላከና መጥቶ ባሪያውን እንዲያድን ለመነው። 4 እነርሱም ወደ ኢየሱስ መጥተው፡- ይህን ልታደርግለት ይገባዋል፤ 5 ሕዝባችንን ይወዳልና ምክራብም ራሱ ሠርቶልናል ብለው አጽንተው ለመጡት። 6 ኢየሱስም ከእነርሱ ጋር ሄደ።

7 ኢየሱስም፡- እኔ መጥቼ እፈውሰዋለሁ አለው።

8 የመቶ አለቃውም መልሶ፡- ጌታ ሆይ፥ በቤቴ ጣራ ከታች ልትገባ አይገባኝም፤ ነገር ግን ቃል ብቻ ተናገር፤ ብላቴናዬም ይፈወሳል።

አሁንም ወደ ቤቱ በቀረበ ጊዜ የመቶው አለቃ ወዳጆቹን ወደ እርሱ ላከ፤ አለውም፡- ጌታ ሆይ በቤቴ ጣራ በታች

52 [ማቴ. 8:10፤ ሉቃስ 7:9] ኢየሱስ ይህን መቶ አለቃ ከመሳሰሉና አይሁዳውያን ካልሆኑ ሰዎች ጋር መገናኘቱ በግልጽ ከታወቀውና የጠፉትን የእስራኤል ቤት በጎች መፈለግ ከሆነው ዓላማው (ማቴ. 15:24፥ ክፍል 79) አንጻር ሲታይ አስደናቂ ነው። የአገልግሎቱ የቅርብ ተጠቃሚዎች የሆኑት አይሁዳውያን ከዚህ ሰው ብዙ ሊማሩ ይገባቸው ነበር።

(ማቴዎስ 8:5-13 የቀጠለ)

9 እኔ ደግሞ ለሌሎች ተገዥ ነኝና፤ ከእኔም በታች ጭፍራ አለኝ፤ አንዱንም፡- ሂድ ብለው ይሄዳል፤ ሌላውንም፡- ና ብለው ይመጣል፤ ባሪያዬንም፡- ይህን አድርግ ብለው ያደርጋል አለው።

10 ኢየሱስም ሰምቶ ተደነቀና ለተከተሉት እንዲህ አለ፡- እውነት እላችኋለሁ፡ በእስራኤል⁵² እንኳ እንዲህ ያለ ትልቅ እምነት አላገኘሁም። 11 እላችኋለሁም፡ ብዙዎች ከምሥራቅና ከምዕራብ ይመጣሉ ከአብርሃምና ከይስሐቅ ከያዕቆብም ጋር በመንግሥተ ሰማያት ይቀመጣሉ፤ 12 የመንግሥት ልጆች ግን በውጭ ወደ አለው ጨለማ ይጣላሉ፤ በዚያ ልቅሶና ፐርስ ማፋጨት ይሆናል።

13 ኢየሱስም ለመቶ አለቃ፡- ሂድና እንዳመንህ ይሁንልህ አለው። ብላቴናውም በዚያች ሰዓት ተፈወሰ።

(ሉቃስ 7:1-10 የቀጠለ)

ልትገባ አይገባኝምና አትድከም፤ 7 ስለዚህም ወደ አንተ ልመጣ እንዲገባኝ ሰውነቴን አልቈጠርሁትም፤ ነገር ግን ቃል ተናገር፤ ብላቴናዬም ይፈወሳል። 8 እኔ ደግሞ ከሌሎች በታች የምገዛ ሰው ነኝ፤ ከእኔም በታች ወታደሮች አሉኝ፤ አንዱንም፡- ሂድ ብለው ይሄዳል፤ ሌላውንም፡- ና ብለው ይመጣል፤ ባሪያዬንም፡- ይህን አድርግ ብለው ያደርጋል።

9 ኢየሱስም ይህን ሰምቶ በእርሱ ተደነቀ፤ ዘወርም ብሎ ለተከተሉት ሕዝቡ፡- እላችኋለሁ፤ በእስራኤል⁵² እንኳ እንዲህ ያለ ትልቅ እምነት አላገኘሁም አላቸው።

10 የተላኩትም ወደ ቤት ተመልሰው ባሪያውን ባለ ጤና ሆኖ አገኙት።

◆ ክፍል 56. ናይን በተባለው ሥፍራ የአንዲት መበለት ልጅ ከሞት ተነሣ

- ናይን -

ሉቃስ 7:11-17

11 በነገውም ናይን ወደምትባል ወደ አንዲት ከተማ ሄደ፤ ደቀ መዛሙርቱም ብዙ ሕዝብም ከእርሱ ጋር አብረው ሄዱ። 12 ወደ ከተማይቱም በር በቀረበ ጊዜ፤ እነሆ፤ የሞተ ሰው ተሸክመው አወጡ፤ እርሱም ለእናቱ አንድ ልጅ ነበረ፤ እርሱም መበለት ነበረች፤ ብዙም የከተማ ሕዝብ ከእርሱ ጋር አብረው ነበሩ። 13 ጌታም ባያት ጊዜ አዘነላትና፡- አታልቅሽ አላት።

14 ቀርቦም ቃሬዛውን ነካ፤ የተሸከሙትም ቆሙ፤ አለውም፡- አንተ ጐበዝ፤ እልሃለሁ፤ ተነሣ። 15 የሞተውም ቀና⁵³ ብሎ ተቀመጠ ሊናገርም ጀመረ፤ ለእናቱም ሰጣት።

16 ሁሉንም ፍርሃት ያዛቸውና፡- ታላቅ ነቢይ በእኛ መካከል ተነሥቶአል፤ ደግሞ፡- እግዚአብሔር ሕዝቡን ጐበኘ እያሉ እግዚአብሔርን አመሰግኑ። 17 ይህም ዝና ስለ እርሱ በይሁዳ ሁሉ በዙሪያውም ባለች አገር ሁሉ ወጣ።

⁵³ [ሉቃስ 7:15] ኢየሱስ በሌላ ጊዜ ሙታንን በማስነሣቱ ይታወቃል (ክፍል 67፤ 118ለ)። ሉቃስ 7:22 (ክፍል 57) እንደሚያመለክተው፤ በግልጽ ባልታወቁ ጊዜያት ነበር ይህን የሚያደርገው።

◆ ክፍል 57. መጥምቁ የሐንስ ከመንግሥት ጋር ያለው ግንኙነት - ገሊላ -

ማቴዎስ 11:2-19

2 የሐንስም በወህኒ ሳለ የክርስቶስን ሥራ ሰምቶ ከደቀ መዛሙርቱ ሁለት ላከና፡-⁵⁴ 3 የሚመጣው አንተ ነህን?⁵⁴ ወይስ ሌላ እንጠብቅ? አለው።

4 ኢየሱስም መልሶ እንዲህ አላቸው፡- ሄዳችሁ ያያችሁትን የሰማችሁትንም ለየሐንስ አውሩለት፤ 5 ዕውሮች ያያሉ አንካሶችም ይሄዳሉ፤ ለምጻሞችም ይነጻሉ ደንቆሮችም ይሰማሉ፤ ሙታንም ይነሣሉ 6 ለድሆችም ወንጌል ይሰበካል [ኢሳይያስ 35:5-6፤ 61:1]፤ በእኔም የማይሰናከለው ሁሉ ብፁዕ ነው።

7 እነዚያም ሲሄዱ ኢየሱስ ለሕዝቡ ስለ የሐንስ ሊናገር ጀመረ እንዲህም አለ፡- ምን ልታዩ ወደ ምድረ በዳ ወጣችሁ? 8 ነፋስ የሚወዘውዘውን ሸምበቆን? ወይስ ምን ልታዩ ወጣችሁ? ቀጭን ልብስ የለበሰ ሰውን? እነሆ፤ ቀጭን ልብስ የለበሱ በነገሥታት ቤት አሉ። 9 ወይስ ምን ልታዩ ወጣችሁ? ነቢይን? አዎን እላችኋለሁ፤ ከነቢይም የሚበልጠውን።

10 “እነሆ፤ መንገድህን በፊትህ የሚጠርግ መልክተኛዬን በፊትህ እልካለሁ።”

ሉቃስ 7:18-35

18 ደቀ መዛሙርቱም ለየሐንስ እነዚህን ሁሉ አወሩ። 19 የሐንስም ከደቀ መዛሙርቱ ሁለት ወደ እርሱ ጠርቶ፡- የሚመጣው አንተ ነህን?⁵⁴ ወይስ ሌላውን⁵⁵ እንጠብቅ? ብሎ ወደ ኢየሱስ ላከ።

20 ሰዎቹም ወደ እርሱ መጥተው፡- መጥምቁ የሐንስ፡- የሚመጣው አንተ ነህን ወይስ ሌላውን እንጠብቅ? ብሎ ወደ አንተ ላከን አሉት።

21 በዚያች ሰዓት ከደዌና ከሥቃይ ከክፉዎች መናፍስትም ብዙዎችን ፈወሰ፤ ለብዙ ዕውሮችም ማየትን ሰጠ። 22 ኢየሱስም መልሶ፡- ሄዳችሁ ያያችሁትን የሰማችሁትንም ለየሐንስ አውሩለት፤ ዕውሮች ያያሉ፤ አንካሶችም ይሄዳሉ፤ ለምጻሞችም ይነጻሉ፤ ደንቆሮችም ይሰማሉ፤ ሙታንም ይነሣሉ፤ ለድሆችም ወንጌል ይሰበካል፤ [ኢሳይያስ 35:5-6፤ 61:1] 23 በእኔም የማይሰናከለው ሁሉ ብፁዕ ነው አላቸው።

24 የየሐንስ መልክተኞችም ከሄዱ በኋላ፤ ለሕዝቡ ስለ የሐንስ ይናገር ጀመር እንዲህም አለ፡- ምን ልታዩ ወደ ምድረ በዳ ወጣችሁ? ነፋስ የሚወዘውዘውን ሸምበቆን? ወይስ ምን ልታዩ ወጣችሁ? 25 ቀጭን ልብስ የለበሰውን ሰውን? እነሆ ፤ ጌጠኛ ልብስ የሚለብሱና በቅምጥልነት የሚኖሩ በነገሥታት ቤት አሉ። 26 ወይስ ምን ልታዩ ወጣችሁ? ነቢይን? አዎን እላችኋለሁ፤ ከነቢይም የሚበልጠውን።

27 “እነሆ፤ መንገድህን በፊትህ የሚጠርግ መልክተኛዬን በፊትህ እልካለሁ።” [ሚልክያስ 3:1]

54 [ማቴ. 11:3፤ ሉቃስ 7:19] አንዳንዶች የሐንስ በዚህ ጊዜ በእምነቱ ፈራ ተባ በማለቱ ይወቅሱታል። ይህ ግን ትክክል አይመስልም። የየሐንስ ጥያቄ ክርስቶስ ከመንገሡ ይልቅ ሞቱ ለምን ይቀድማል በማለትና ትዕግሥት ከማጣት የግል ችግር የመነጨ ሊሆን ይችላል። ክርስቶስ ከመሰቀሉ በፊት ይህን የድርጊቶች ቅደም ተከተል የተረዳ ሰው አልነበረም።

55 [ማቴ. 11:3፤ ሉቃስ 7:19] “የሚመጣው” የሚለው ቃል የእስራኤል መሢሕ የታወቀ መጠሪያ ነበር።

(ማቴዎስ 11:2-19 የቀጠለ)

11 ተብሎ የተጻፈለት ይህ ነውና [ሚልክያስ 3:1]። እውነት እላችኋለሁ፤ ከሴቶች ከተወለዱት መካከል ከመጥምቁ የሐንስ የሚበልጥ አልተነሣም፤ በመንግሥተ ሰማያት ግን ከሁሉ የሚያንሰው ይበልጠዋል። 12 ከመጥምቁም ከየሐንስ ዘመን ጀምሮ እስከ ዛሬ ድረስ መንግሥተ ሰማያት ትገፋለች፤ ግፈኞችም ይናጠቁታል። 13 ነቢያት ሁሉና ሕጉ እስከ የሐንስ ድረስ ትንቢት ተናገሩ፤ 14 ልትቀበሉት ብትወዱ፤ ይመጣ ዘንድ ያለው ኤልያስ ይህ ነው። 15 የሚሰማ ጀሮ ያለው ይሰማ።

16 ነገር ግን ይህን ትውልድ በምን እመስለዋለሁ? በገበያ የሚቀመጡትን ልጆች ይመስላሉ፤ እነርሱም ባልንጀሮቻቸውን እየጠሩ፡-

17 “እንቢልታ ነፋንላችሁ ዘፈንም አልዘፈናችሁም ሙሾ አወጣንላችሁ ዋይ ዋይም አላላችሁም፡፡ ይሉአቸዋል።

18 የሐንስ ሳይበላና ሳይጠጣ መጣ፤ እነርሱም፡- ጋኔን አለበት አሉት። 19 የሰው ልጅ እየበላና እየጠጣ መጣ፤ እነርሱም፡- እነሆ፤ በላተኛና የወይን ጠጅ ጠጭ፤ የቀራጮችና የኃጢአተኞች ወዳጅ ይሉታል። ጥበብም በልጆችዋ ጸደቀች።

(ሉቃስ 7:18-35 የቀጠለ)

ተብሎ የተጻፈለት ይህ ነው።

28 እላችኋለሁ፤ ከሴቶች ከተወለዱት መካከል ከመጥምቁ የሐንስ የሚበልጥ ማንም የለም፤ በእግዚአብሔር መንግሥት ግን ከሁሉ የሚያንሰው ይበልጠዋል።

29 የሰሙትም ሕዝብ ሁሉ ቀራጮች እንኳ ሳይቀሩ በየሐንስ ጥምቀት ተጠምቀው እግዚአብሔርን አጸደቁ፤ 30 ፈረሳውያንና ሕግ አዋቂዎች ግን በእርሱ ስለ አልተጠመቁ የእግዚአብሔርን ምክር ከራሳቸው ጣሉ።

31 እንግዲህ የዚችን ትውልድ ሰዎች በምን አስመስላቸዋለሁ? ማንንስ ይመስላሉ? 32 በገበያ የሚቀመጡትን ልጆች ይመስላሉ፤ እርስ በርሳቸውም እየተጠራሩ፡-

“እንቢልታ ነፋንላችሁ አልዘፈናችሁም፤ ሙሾ አወጣንላችሁ አላለቀሳችሁምም፡፡ ይላል።

33 መጥምቁ የሐንስ እንጀራ ሳይበላ የወይን ጠጅም ሳይጠጣ መጥቶ ነበርና፡- ጋኔን አለበት አላችሁት። 34 የሰው ልጅ እየበላና እየጠጣ መጥቶአልና፡- እነሆ፤ በላተኛና የወይን ጠጅ ጠጭ፤ የቀራጮችና የኃጢአተኞች ወዳጅ አላችሁት። 35 ጥበብም ለልጆችዋ ሁሉ ጸደቀች።

◆ ክፍል 58. የኮራዚ እና የቤተ ሳይዳ ከተማዎች ንስሐ ባለመግባታቸው ወየውላችሁ መባላቸው

[ክፍል 102ሀን ይመልከቱ]

-ገሊላ-

ማቴዎስ 11:20-30

20 በዚያን ጊዜ የሚበዙ ተአምራት የተደረገባቸውን ከተማዎች ንስሐ ስላልገቡ ሊነቅፋቸው ጀመረ⁵⁶ እንዲህም አለ፡- 21 ወዋልሽ ኮራዚ፤ ወዋልሽ ቤተ ሳይዳ፤ በእናንተ የተደረገው ተአምራት በጢሮስና በሲዶና ተደርጎ ቢሆን፤ ማቅ ለብሰው

(ማቴዎስ 11:20-30 የቀጠለ)

አመድም ነሰንሰው ከብዙ ጊዜ በፊት ንስሐ በገቡ ነበርና። 22 ነገር ግን እላችኋለሁ፡ በፍርድ ቀን ከእናንተ ይልቅ ለጢሮስና ለሲዳና ይቀልላችዋል። 23 አንቺም ቅፍርናሆም፤ እስከ ሰማይ ከፍ አልሸን? ወደ ሲኦል ትወርጃለሽ፤ በአንቺ የተደረገው ተአምራት በሰዶም ተደርጎ ቢሆን፤ እስከ ዛሬ በኖረች ነበርና። 24 ነገር ግን እላችኋለሁ፡ በፍርድ ቀን ከአንቺ ይልቅ ለሰዶም አገር ይቀልላታል።

25 በዚያን ጊዜ ኢየሱስ መልሶ እንዲህ አለ፡- አባት ሆይ፤ የሰማይና የምድር ጌታ፤ ይህን ከጥበቃችና ከአስተዋዮች ሰውረህ ለሕፃናት ስለ ገለጥላቸው አመሰግንሃለሁ፤ 26 አዎን፤ አባት ሆይ፤ ፈቃድህ በፊትህ እንዲህ ሆኖአልና።

27 ሁሉ ከአባቴ ዘንድ ተሰጥቶኛል፤ ከአብ በቀር ወልድን የሚያውቅ የለም፤ ከወልድም በቀር ወልድም ሊገለጥለት ከሚፈቅድ በቀር አብን የሚያውቅ የለም።

28 እናንተ ደካሞች ሸክማችሁ⁵⁷ የከበደ ሁሉ፤ ወደ እኔ ኑ፤ እኔም አባርፋችኋለሁ። 29 ቀንበራን በላያችሁ ተሸከሙ ከእኔም ተማሩ፤ እኔ የዋህ በልቤም ትሑት ነኝና፤ ለነፍሳችሁም ዕረፍት ታገኛላችሁ፤ 30 ቀንበራል ልዝብ ሸክሜም ቀሊል ነውና።

◆ ክፍል 59. በኃጢአቷ የተጸጸተች ሴት የክርስቶስን እግሮች ሽቶ ቀባቻቸው

[ክፍል 141ን ይመልከቱ]

- በገሊላ፤ በፈሪሳዊው ስምዖን ቤት -

ሉቃስ 7:36-50

36 ከፈሪሳውያንም⁵⁸ አንድ ከእርሱ ጋር ይበላ ዘንድ ለመነው፤ በፈሪሳዊው ቤትም ገብቶ በማዕድ ተቀመጠ። 37 እነሆም በዚያች ከተማ ኃጢአተኛ የነበረች አንዲት ሴት፤⁵⁹ በፈሪሳዊው ቤት በማዕድ እንደ ተቀመጠ ባወቀች ጊዜ፤ ሽቱ የሞላበት የአልባስጥርስ ቢልቃጥ አመጣች። 38 በስተ ጓላውም በእግሩ አጠገብ ቆማ እያለቀሰች በእንባዋ እግሩን ታርስ ጀመረች፤ በራስ ጠጉርዋም ታብሰው እግሩንም ትስመው ሽቱም ትቀባው ነበረች።

39 የጠራው ፈሪሳዊም አይቶ፡- ይህን ነቢይ ቢሆን፤ ይህች የምትዳስሰው ሴት ማን እንደ ሆነች እንዴትስ እንደ ነበረች ባወቀ ነበር፤ ኃጢአተኛ ናትና ብሎ በልቡ አሰበ።

⁵⁶ [ማቴ. 11:20] የክርስቶስ አገልግሎት ሌላ ጅማሬ እዚህ ተመልክቷል። ይኸውም የርሱንም ሆነ የመጥምቁ የሐንስን ስብከት ስምተው ንስሐ ለመግባት ባልፈቀዱት ላይ የተገለጠ ፍርድ ነበር። እዚህ ላይ የጌታ ቃላት ይበልጥ ከረር ብለዋል። ስለሌሎቹ ጅማሬዎች (ማቴ. 4:17፤ ክፍል 37 እና ማቴ. 16:21፤ ክፍል 83ን) ይመልከቱ።

⁵⁷ [ማቴ. 11:28] ከባዱ ሸክም ምናልባት የሕግ መምህራንና ፈሪሳውያን በሕዝቡ ላይ የጫኑት ሰው ሠራሽ ሥርዓት ሳይሆን አይቀርም (ማቴ. 23:4፤ ክፍል 137ሀ)።

⁵⁸ [ሉቃስ 7:36] በኢየሱስና በፈሪሳውያን መካከል የነበረው ጸብ እየከረረ ቢመጣም፤ ገና ከሚበጠስበት ደረጃ ላይ አልደረሰም። ስምዖን ከማን ጋር መወገን እንዳለበት ገና ያልወሰነ ይመስላል። ኢየሱስ ነቢይ መሆኑን አምኗል (7:39)። ለእርሱ ያለው ፍቅር ከኃጢአተኛይቱ ሴት ጋር ሲወዳደር ግን ዝቅተኛ ነበር።

⁵⁹ [ሉቃስ 3:37] ይህች ሴት በኋላም የጌታን እግር ሽቶ ከቀባቸው የቢታንያዋ ማርያም የተለየች መሆኗ ሊታወቅ ይገባል (ክፍል 118ሀ፤ 141)።

(ሉቃስ 7:36-50 የቀጠለ)

40 ኢየሱስም መልሶ፡- ስምዎን ሆይ፤ የምነግርህ ነገር አለኝ አለው። እርሱም፡- መምህር ሆይ፤ ተናገር አለ።

41 ለአንድ አበዳሪ ሁለት ተበዳሪዎች ነበሩት በአንዱ አምስት መቶ ዲናር ነበረበት በሁለተኛውም አምሳ። 42 የሚከፍሉትም ቢያጡ ለሁለቱም ተወላቸው። እንግዲህ ከእነርሱ አብልጦ የሚወደው ማንኛው ነው?

43 ስምዎንም መልሶ፡- ብዙ የተወለቱ ይመስለኛል አለ። እርሱም፡- በእውነት ፈረድህ አለው።

44 ወደ ሴቲቱም ዘወር ብዙ ስምዎንን እንዲህ አለው፡- ይህችን ሴት ታያለህን? እኔ ወደ ቤትህ ገባሁ፤ ውኃ ስንኳ ለእግሬ አላቀረብህልኝም፤ እርስዋ ግን በእንባዋ እግሬን አራሰች በጠጉርዋም አበሰች። 45 አንተ አልሳምኸኝም፤ እርስዋ ግን ከገባሁ ጀምራ እግሬን ከመሳም አላቋረጠችም። 46 አንተ ራሴን ዘይት አልቀባኸኝም፤ እርስዋ ግን እግሬን ሽቱ ቀባች። 47 ስለዚህ እልሃለሁ፤ እጅግ ወዳለችና ብዙ ያለው ኃጢአትዋ ተሰርዮላታል፤ ጥቂት ግን የሚሰረይለት ጥቂት ይወዳል።

48 እርስዋንም፡- ኃጢአትሽ ተሰርዮልሻል አላት።

49 ከእርሱም ጋር በማዕድ ተቀምጠው የነበሩት በልባቸው፡- ኃጢአትን እንኳ የሚያስተሰርይ ይህ ማን ነው? ይሉ ጀመር።

50 ሴቲቱንም፡- እምነትሽ አድኖሻል፤ በሰላም ሂጂ አላት።

> የአይሁድ መሪዎች የመጀመሪያ ግልጥ ተቃውሞ <

◆ ክፍል 60. ከአሥራ ሁለቱ ደቀ መዛሙርትና ከሌሎች ጋር የተደረገ ጉዞ

- ገሊላ -

ሉቃስ 8:1-3

1 ከዚህም በኋላ እየሰበከና ስለ እግዚአብሔር መንግሥት የምሥራች እየተናገረ በየከተማይቱ በየመንደሩም ያልፍ ነበር፤ 2 አሥራ ሁለቱም ከእርሱ ጋር ነበሩ፤ ከክፉዎች መናፍስትና ከደዌም ተፈውሰው የነበሩ አንዳንድ ሴቶች፤ 60 እነርሱም ሰባት አጋንንት የወጡላት መግደላዊት የምትባል ማርያም፤ 3 የሄሮድስ አዛዥ የኩዛ ሚስት ዮሐናም ሶስናም ብዙዎች ሌሎችም ሆነው በገንዘባቸው ያገለግሉት ነበር።

60 [ሉቃስ 8:2] የሃይማኖት መምህራንን ለመርዳት ብዙ ገንዘብ ማውጣት በአንደኛው ክፍለ ዘመን ለነበረች አይሁዳዊት ሴት የተለመደ ጉዳይ ነበር። ለሰጪዎቹ የሚገኝ ተጨማሪ ማበረታቻ ግን፤ ከኢየሱስ የሚሰጣቸው መንፈሳዊና አካላዊ እርዳታ ነበር። ይህ ሴቶች ተከታዮችንና አሥራ ሁለቱን ሐዋርያት ያካተተ ጉዞ፤ በወንጌሉ ለሴቶች ልዩ ሥፍራ በሚሰጠው ሉቃስ ብቻ ነው የተጠቀሰው።

◆ ክፍል 61. ፈሪሳውያንና የሕግ መምህራን በክርስቶስ ላይ ያቀረቡት ስድብ አዘል ክስ

[ክፍል 54ሸ፥ 68፥ 91፥ 106ና 108ሀን ይመልከቱ]

- ገሊላ -

ማቴዎስ 12፡22-37

22 ከዚህም በኋላ ጋኔን ያደረበትን ዕውር ዲዳም ወደ እርሱ አመጡ፤ ዕውሩም ዲዳውም እስኪያይና እስኪናገር ድረስ ፈወሰው። 23 ሕዝቡም ሁሉ ተገረሙና፡- እንጂ ይህ ሰው የዳዊት ልጅ ይሆንን? 61 አሉ።

24 ፈሪሳውያን ግን ሰምተው፡- ይህ በብሄል ዜቡል በአጋንንት አለቃ ካልሆነ በቀር አጋንንትን አያወጣም አሉ።

25 ኢየሱስ ግን አሳባቸውን አውቆ እንዲህ አላቸው፡- እርስ በርስዎ የምትለያይ መንግሥት ሁላ ትጠፋለች፤ እርስ በርሱ የሚለያይ ከተማም ሁሉ ወይም ቤት አይቆምም። 26 ሰይጣንም ሰይጣንን የሚያወጣ ከሆነ፤ እርስ በርሱ ተለያየ፤ እንግዲህ መንግሥቱ እንዴት ትቆማለች? 27 እኔስ በብሄል ዜቡል አጋንንትን የማወጣ ከሆንሁ፤ ልጆቻችሁ በማን ያወጡአቸዋል? ስለዚህ እነርሱ ፈራጆች ይሆኑባችኋል። 28 እኔ ግን በእግዚአብሔር መንፈስ አጋንንትን የማወጣ ከሆንሁ፤ እንግዲህ የእግዚአብሔር መንግሥት 62 ወደ እናንተ ደርሳለች።

ማርቆስ 3፡20-30

20 ወደ ቤትም መጡ፤ እንጂራም መብላት ስንኳ እስኪሳናቸው ድረስ እንደ ገና ብዙ ሰዎች ተሰበሰቡ። 21 ዘመዶቹም ሰምተው፡- አበደ ብለዋልና ሊይዙት ወጡ።

22 ከኢየሩሳሌም የወረዱ ጻፎችም፡- ብሄል ዜቡል አለበት፤ ደግሞ፡- በአጋንንት አለቃ አጋንንትን ያወጣል ብለው ተናገሩ።

23 እነርሱንም ወደ እርሱ ጦርቶ በምሳሌ አላቸው፡- ሰይጣን ሰይጣንን ሊያወጣው እንዴት ይችላል? 24 መንግሥትም እርስ በርስዎ ከተለያየች ያች መንግሥት ልትቆም አትችልም፤ 25 ቤትም እርስ በርሱ ከተለያየ ያ ቤት ሊቆም አይችልም። 26 ሰይጣንም ራሱን ተቃውሞ ከተለያየ፤ መጨረሻ ይሆንበታል እንጂ ሊቆም አይችልም።

61 [ማቴ. 12፡23] ይህ ጥያቄ በኢየሱስና በአይሁድ ባለሥልጣናት መካከል እያደገ በመጣው ቅራኔ ላይ በመመሥረት የመጀመሪያውን የሕዝብ ተቃውሞ አስነሣ። “የዳዊት ልጅ” የሚለው ቃል ለመሢሔ ብዙ ጊዜ አገልግሏል። ስለዚህ ኢየሩሳሌም ውስጥ ያሉት የተቃዋሚ አይሁዳውያን ወኪሎች (ማር. 3፡22)፤ ኢየሱስ ራሱን ከስሙ ጋር በማገናኘቱ እጅግ በተቃውሞ ለመናገር ተገደዱ። ተቃውሞው የኢየሱስ ዘመዶች እንኳን አብዷል ብለው (ማር. 3፡21) እስኪያስቡ ድረስ የከረረ ነበር። ይህ ተቃውሞ በኢየሱስ አገልግሎት ዋናው የአትጣጫ መለወጫ ነጥብ ሆነ።

(ማቴዎስ 12:22-37 የቀጠለ)

29 ወይስ ሰው አስቀድሞ ኃይለኛውን ሳያስር ወደ ኃይለኛው ቤት ገብቶ እቃውን ሊነጥቀው እንዴት ይችላል? ከዚያም ወዲያ ቤቱን ይበዘብዛል።

30 ከእኔ ጋር ያልሆነ ይቃወመኛል፤ ከእኔ ጋርም የማያከማች ይበትናል። 31 ስለዚህ እላችኋለሁ፡ ኃጢአትና ስድብ ሁሉ ለሰዎች ይሰረይላቸዋል፤ ነገር ግን መንፈስ ቅዱስን ለሰደበ አይሰረይለትም። 32 በሰው ልጅ ላይ ቃል የሚናገር ሁሉ ይሰረይለታል፤ በመንፈስ ቅዱስ ላይ ግን የሚናገር ሁሉ በዚህ ዓለም ቢሆን ወይም በሚመጣው አይሰረይለትም።

33 ዛፍ ከፍሬዋ ትታወቃለችና ዛፍዋን መልካም፣ ፍሬዋንም መልካም አድርጉ፤ ወይም ዛፍዋን ከፋ ፍሬዋንም ከፋ አድርጉ። 34 እናንተ የእፋኝት ልጆች፤ ከፋዎች ስትሆኑ መልካም ለመናገር እንዴት ትችላላችሁ? በልብ ሞልቶ ከተረፈው አፍ ይናገራልና። 35 መልካም ሰው ከልቡ መልካም መዝገብ መልካም ነገርን ያወጣል፤ ከፋ ሰውም ከከፋ መዝገብ ከፋ ነገርን ያወጣል። 36 እኔ እላችኋለሁ፡ ሰዎች ስለሚናገሩት ስለ ከንቱ ነገር ሁሉ በፍርድ ቀን መልስ ይሰጡበታል፤ 37 ከቃልህ የተነሣ ትጸድቃለህና ከቃልህም የተነሣ ትኩነናለህ።

(ማርቆስ 3:20-30 የቀጠለ)

27 ነገር ግን አስቀድሞ ኃይለኛውን ሳያስር ወደ ኃይለኛው ቤት ገብቶ ዕቃውን ሊበዘብዝ የሚችል የለም፤ ከዚያም ወዲያ ቤቱን ይበዘብዛል። 28 እውነት እላችኋለሁ፡ ለሰው ልጆች ኃጢአት ሁሉ የሚሳደቡትም ስድብ ሁሉ ይሰረይላቸዋል፤ 29 በመንፈስ ቅዱስ ላይ የሚሳደብ ሁሉ ግን የዘላለም ኃጢአት ዕዳ ይሆንበታል እንጂ ለዘላለም አይሰረይለትም።

30 ርዑስ መንፈስ አለበት ይሉ ነበርና።

◆ ክፍል 62. ክርስቶስ ምልክት እንዲያሳይ ተጠይቆ እምቢ አለ

[ክፍል 80ና 106ን ይመልከቱ]

- ገሊላ -

ማቴዎስ 12:38-45

38 በዚያን ጊዜ ከጻፎችና ከፈሪሳውያን አንዳንዶቹ መለሱና፡- መምህር ሆይ፤ ከአንተ ምልክት እንድናይ እንወዳለን አሉ።

39 እርሱ ግን መልሶ እንዲህ አላቸው፡- ከፋና አመንዝራ ትውልድ ምልክት ይሻል፤ ከነቢዩም ከዮናስ ምልክት በቀር ምልክት አይሰጠውም። 40 ዮናስ በዓሣ አንባሪ ሆኖ ሦስት ቀንና ሦስት ሌሊት እንደ ነበረ [ዮናስ 1:17]፤ እንዲሁ የሰው ልጅ በምድር ልብ ሦስት ቀንና ሦስት ሌሊት ይኖራል። 41 የነነዌ ሰዎች በፍርድ ቀን ከዚህ ትውልድ ጋር ተነሥተው ይፈርዱበታል፤ በዮናስ ስብከት ንስሐ ገብተዋልና፤ እነሆም፤ ከዮናስ

(ማቴዎስ 12:38-45 የቀጠለ)

የሚበልጥ ከዚህ አለ። 42 ንግሥተ ዓዜብ በፍርድ ቀን ከዚህ ትውልድ ጋር ተነሥታ ትፈርድበታለች፤ የሰሎሞንን ጥበብ ለመስማት ከምድር ዳር መጥታለችና፤ እነሆም፤ ከሰሎሞን የሚበልጥ ከዚህ አለ።

43 ርኩስ መንፈስ ግን ከሰው በወጣ ጊዜ፤ ዕረፍት እየፈለገ ውኃ በሌለበት ቦታ ያልፋል፤ አያገኝምም። 44 በዚያን ጊዜም፡- ወደ ወጣሁበት ቤቴ እመለሳለሁ ይላል፤ ቢመጣም ባዶ ሆኖ ተጠርጎና አጊጦ ያገኘዋል። 45 ከዚያ ወዲያ ይሄድና ከእርሱ የከፉትን ሰባት ሌሎችን አጋንንት ከእርሱ ጋር ይወስዳል፤ ገብተውም በዚያ ይኖራሉ፤ ለዚያም ሰው ከፈተኛው ይልቅ የኋለኛው ይብስበታል። ለዚህ ክፉ ትውልድ ደግሞ እንዲሁ ይሆንበታል።

◆ ክፍል 63. የአዲሱ መንፈሳዊ አንድነት መገለጥ

- ገሊላ -

ማቴዎስ 12:46-50	ማርቆስ 3:31-35	ሉቃስ 8:19-21
46 ገናም ለሕዝቡ ሲናገር፤ እነሆ፤ እናቱና ወንድሞቹ ⁶³ ሊነጋገሩት ፈልገው በውጭ ቆመው ነበር። 47 አንዱም፡- እነሆ፤ እናትህና ወንድሞችህ ሊነጋገሩህ ፈልገው በውጭ ቆመዋል አለው።	31 እናቱና ⁶³ ወንድሞቹም መጡ በውጭም ቆመው ወደ እርሱ ልከው አስጠሩት። 32 ብዙ ሰዎችም በዙሪያው ተቀምጠው ነበሩና፡- እነሆ፤ እናትህ ወንድሞችህም በውጭ ቆመው ይፈልጉሃል አሉት።	19 እናቱና ⁶³ ወንድሞቹም ወደ እርሱ መጡ፤ ከሕዝቡም ብዛት የተነሣ ሊያገኙት አልተቻላቸውም። 20 እናትህና ወንድሞችህ ሊያዩህ ወድደው በውጭ ቆመዋል ብለው ነገሩት።
48 እርሱ ግን ለነገረው መልሶ፡- እናቴ ማን ናት? ወንድሞቼስ እነማን ናቸው? አለው። 49 እጁንም ወደ ደቀ መዛሙርቱ ዘርግቶ፡- እነሆ እናቴና ወንድሞቼ፤ 50 በሰማያት ያለውን የአባቴን ፈቃድ የሚያደርግ ሁሉ፤ እርሱ ወንድሜ እኅቴም እናቴም ነውና አለ።	33 መልሶም፡- እናቴ ማን ናት? ወንድሞቼስ እነማን ናቸው? አላቸው። 34 በዙሪያው ተቀምጠው ወደ ነበሩትም ተመለከተና፡- እነሆ እናቴ ወንድሞቼም። 35 የእግዚአብሔርን ፈቃድ የሚያደርግ ሁሉ፤ እርሱ ወንድሜ ነው እኅቴም እናቴም አለ።	21 እርሱም መልሶ፡- እናቴና ወንድሞቼስ የእግዚአብሔርን ቃል ሰምተው የሚያደርጉት እነዚህ ናቸው አላቸው።

62 [ማቴ. 12:28] የእግዚአብሔር መንግሥት መምጫ ከንጉሡ መምጫ ጋር ተገናኝቷል። ሆኖም መልካም ያልሆነው የእስራኤል ግንዛቤ ስለዚህ ጉዳይ ብሉይ ኪዳን ውስጥ የተነገረውን የትንቢት ፍጻሜ አዘገየው። ያለጥርጥር፤ ኢየሱስም የሚጠበቁ ነገሮች ሁሉ ስለሚከናወኑበት የወደፊት የእግዚአብሔር መንግሥት ተናግሯል (ማቴ. 25:31፤ ክፍል 139ሰ)።

> የእግዚአብሔር መንግሥት ምሥጢራት በምሳሌ ተገለጡ <

-- ባሕሩ ዳር ለተሰበሰቡ ሕዝቦች --

◆ ክፍል 64ሀ. የምሳሌዎቹ አጀማመር

ማቴዎስ 13:1-3ሀ	ማርቆስ 4:1-2	ሉቃስ 8:4
1 በዚያን ቀን ኢየሱስ ከቤት ወጥቶ በባሕር አጠገብ ተቀመጠ፤ 2 እርሱም በታንኳ ንብቶ እስኪቀመጥ ድረስ ብዙ ሰዎች ወደ እርሱ ተሰበሰቡ፤ ሕዝቡም ሁሉ በወደቡ ቆመው ነበር። 3 በምሳሌም ብዙ ነገራቸው እንዲህም አላቸው፡-	1 ደግሞም በባሕር ዳር ሊያስተምር ጀመረ። እጅግ ብዙ ሰዎችም ወደ እርሱ ስለ ተሰበሰቡ እርሱ በታንኳ ንብቶ በባሕር ላይ ተቀመጠ፤ ሕዝቡም ሁሉ በባሕር ዳር በምድር ላይ ነበሩ። 2 በምሳሌም ብዙ ያስተምራቸው ነበር፤ በትምህርቱም አላቸው፡- ስሙ።	4 ብዙ ሕዝብም በተሰበሰቡ ጊዜ ከከተማዎችም ሁሉ ወደ እርሱ በመጡ ጊዜ በምሳሌ እንዲህ ሲል ተናገራቸው፡-

◆ ክፍል 64ለ. የአፈሮቹ ምሳሌ

[ክፍል 54ሐ፥ 54ሰ፥ 71ሀ፥ 106ና 108ለን ይመልከቱ]

ማቴዎስ 13:3ለ-23	ማርቆስ 4:3-25	ሉቃስ 8:5-18
እነሆ፥ ዘሪ ሊዘራ ወጣ። 4 እርሱም ሲዘራ አንዳንዱ በመንገድ ዳር ወደቀ፤ ወፎችም መጥተው በሉት። 5 ሌላውም ብዙ መሬት በሌለበት በጭንጫ ላይ ወደቀ፤ ጥልቅ መሬትም ስላልነበረው ወዲያው በቀለ፤ 6 ፀሐይ በወጣ ጊዜ ግን ጠወለገ፤ ሥርም ስላልነበረው	3-4 እነሆ፥ ዘሪ ሊዘራ ወጣ። ሲዘራም አንዳንዱ በመንገድ ዳር ወደቀና ወፎች መጥተው በሉት። 5 ሌላውም ብዙ መሬት በሌለበት በጭንጫ ላይ ወደቀና ጥልቅ መሬት ስላልነበረው ወዲያው በቀለ፤ 6 ፀሐይም ሲወጣ ጠወለገ፤ ሥርም ስላልነበረው ደረቀ። 7	5 ዘሪ ዘሩን ሊዘራ ወጣ። ሲዘራም አንዳንዱ በመንገድ ዳር ወደቀ ተረገጠም፤ የሰማይ ወፎችም በሉት። 6 ሌላውም በዓለት ላይ ወደቀ፤ በበቀለም ጊዜ እርጥበት ስላልነበረው ደረቀ። 7 ሌላውም በእሾህ

⁶³ [ማቴ. 12:46፤ ማር. 3:31፤ ሉቃስ 8:19] የኢየሱስ ቤተሰብ አመጣጥ እርሱን ለመርዳት ቢሆንም፤ አብዱል የሚል ጥርጣሬም ነበራቸው። ማርያም ትዕግሥቷ ያለቀ መሆኑን አመልክታለች (ዮሐ. 2:3፥ ክፍል 29)። ወንድሞቹም ተችዎቹ ነበሩ (ዮሐ. 7:3-5፥ ክፍል 94)። የገይማኖት መሪዎቻቸውን መቃወሙን እንዲገታ ፈልገዋል። እርሱም የቤተሰቡን ፍላጎት አውቆ መንፈሳዊ ዝምድና ከሥጋዊ ዝምድና የሚቀድም መሆኑን ለመግለጥ አጋጣሚውን ተጠቀመ። የራሱ ወገኖች፤ ሥራው ከሰይጣን ጋር ግንኙነት አለው በማለት ወንጅለው በተለዩት ጊዜ የመጣ ጥሩ ትምህርት ነበር።

(ማቴዎስ 13: 3ለ-23 የቀጠለ)

ደረቀ። 7 ሌላውም በእሾህ መካከል ወደቀ፤ እሾህም ወጣና አነቀው።

8 ሌላውም በመልካም መሬት ወደቀ፤ አንዱም መቶ፤ አንዱም ስድሳ፤ አንዱም ሠላሳ ፍሬ ሰጠ። 9 የሚሰማ ጆሮ ያለው ይስማ።

10 ደቀ መዛሙርቱም ቀርበው፡- ስለ ምን በምሳሌ ትነግራቸዋለህ? አሉት።

11 እርሱም መልሶ እንዲህ አላቸው፡- ለእናንተ የመንግሥተ ሰማያትን ምሥጢር ማወቅ ተስጥቶአችኋል፤ ለእነርሱ ግን አልተሰጣቸውም። 12 ላለው ይሰጠዋልና ይበዛለትማል፤ ከሌለው ግን ያው ያለው እንኳ ይወሰድ በታል። 13 ስለዚህ

“እያዩ ስለማያዩ እ የ ሰ ሙ ም ስ ለ ማ ይ ሰ ሙ ስለማያስተውሉም”

በምሳሌ እነግራቸዋለሁ።

14 ‘ ‘ መ ስ ማ ት ት ሰ ማ ላ ች ሁ ና አ ታ ስ ተ ው ሉ ም ፤ ማየትም ታያላችሁና አትመለከቱም። 15 በዓይናቸው እንዳያዩ፤ በ ጆ ሮ አ ች ው ም እ ን ዳ ይ ሰ ሙ ፤ በ ል ባ ች ው ም እ ን ዳ ይ ሰ ተ ው ሉ ፤

(ማርቆስ 4: 3-25 የቀጠለ)

ሌላውም በእሾህ መካከል ወደቀ፤ እሾህም ወጣና አነቀው፤ ፍሬም አልሰጠም። 8 ሌላውም በመልካም መሬት ላይ ወደቀና ወጥቶ አድጎ ፍሬ ሰጠ፤ አንዱም ሠላሳ አንዱም ስድሳ አንዱም መቶ አፈራ።

9 የሚሰማ ጆሮ ያለው ይስማ አለ።

10 ብቻውንም በሆነ ጊዜ፤ በዙሪያው የነበሩት ከአሥራ ሁለቱ ጋር ስለ ምሳሌው ጠየቁት።

11-12 እንዲህም አላቸው፡- ለእናንተ የ እ ግ ዜ አ ብ ሔ ር ን መንግሥተ ምሥጢር ማወቅ ተስጥቶአችኋል፤ በውጭ ላሉት⁶⁴ ግን፤

“አይተው እንዲያዩ እንዳይመለከቱም፤ ሰምተውም እንዲሰሙ እንዳያስተውሉም፤ እ ን ዳ ይ መ ለ ሱ ኃ ጢ አ ታ ች ው ም እ ን ዳ ይ ሰ ረ ይ ላ ች ው ነገር ሁሉ በምሳሌ ይሆን ባ ች ዋ ል ። ”
[ኢሳያይስ 6: 9-10]

(ሉቃስ 8: 5-18 የቀጠለ)

መካከል ወደቀ፤ እሾሁም አብሮ በቀለና አነቀው።

8 ሌላውም በመልካም መሬት ላይ ወደቀ፤ በበቀለም ጊዜ መቶ እጥፍ አፈራ።

ይህን በተናገረ ጊዜ፡- የሚሰማ ጆሮ ያለው ይስማ ብሎ ጮኸ።

9 ደቀ መዛሙርቱም፡- ይህ ምሳሌ ምንድን ነው? ብለው ጠየቁት።

10 እርሱም እንዲህ አለ፡- ለእናንተ የእግዚአብሔርን መንግሥተ ምሥጢር ማወቅ ተስጥቶአችኋል፤ ለሌሎች ግን

“እያዩ እንዳያዩ እ የ ሰ ሙ ም እ ን ዳ ይ ስ ተ ው ሉ ”
[ኢሳያይስ 6: 9]

በምሳሌ ነው።

64 [ማር. 4: 12] ኢየሱስ እውነቱን የርሱ ካልሆኑት ለመሰወር የነበረው ውሳኔ፤ በጠዋት በተከናወኑ ሁኔታዎች መታወቁ ትኩረት የሚሰጥ ነገር ነው። ይህን ሲናገር ከጥቂት ሰዓታት በፊት መለኮታዊ ሥልጣኑን አናምንም ያሉትን ሰዎች እያሰበ ነበር (ከፍል 61ን ይመልከቱ)።

(ማቴዎስ 13:30-23 የቀጠለ)

ተመልሰውም እንዳልፈውሳቸው፤ የዚህ ሕዝብ ልብ ደንድኖአልና ጀሮአቸውም ደንቁሮአል ዓይናቸውንም ጨፍነዋል።

የሚል የኢሳይያስ ትንቢት በእነርሱ ይፈጸማል። [ኢሳይያስ 6:9-10]

16 የእናንተ ግን ዓይኖቻችሁ ስለሚያዩ ጀሮቻችሁም ስለሚሰሙ ብፁዓን ናቸው። 17 እውነት እላችኋለሁ፤ ብዙዎች ነቢያትና ጳጳሮች የምታዩትን ሊያዩ ተመኝተው አላዩም፤ የምትሰሙትንም ሊሰሙ ተመኝተው አልሰሙም።

18 እንግዲህ እናንተ የዘረውን ምሳሌ ስሙ። 19 የመንግሥትን ቃል ሰምቶ በማያስተውል ሁሉ፤ ክፉው ይመጣል፤ በልቡ የተዘራውንም ይነጥቃል፤ በመንገድ ዳር የተዘራው ይህ ነው። 20 በጭንጫ ላይ የተዘራውም ይህ ቃሉን ሰምቶ ወዲያው በደስታ የሚቀበለው ነው፤ 21 ነገር ግን ለጊዜው ነው እንጂ በእርሱ ሥር የለውም፤ በቃሉ ምክንያትም መከራ ወይም ስደት በሆነ ጊዜ ወዲያው ይሰናከላል። 22 በእሾህ መካከል የተዘራውም ይህ ቃሉን የሚሰማ ነው፤ የዚህም ዓለም አሳብና የባለጠግነት መታለል ቃሉን ያንቃል፤

(ማርቆስ 4:3-25 የቀጠለ)

13 አላቸውም፡- ይህን ምሳሌ አታውቁምን? እንዴትስ ምሳሌዎቼን ሁሉ ታውቃላችሁ? 14 ዘረው ቃሉን ይዘራል። ቃልም በተዘራበት በመንገድ ዳር የሆኑት እነዚህ ናቸው፤ 15 በሰሙት ጊዜም ሰይጣን ወዲያው መጥቶ በልባቸው የተዘራውን ቃል ይወስዳል። 16 እንዲሁም በጭንጫ ላይ የተዘሩት እነዚህ ናቸው፤ ቃሉንም ሰምተው ወዲያው በደስታ ይቀበሉታል፤ 17 ለጊዜውም ነው እንጂ በእነርሱ ሥር የላቸውም፤ ኋላም በቃሉ ምክንያት መከራ ወይም ስደት በሆነ ጊዜ ወዲያው ይሰናከላሉ። 18 በእሾህም የተዘሩት ሌሎች ናቸው፤ ቃሉን የሰሙት እነዚህ ናቸው፤ 19 የዚህም ዓለም አሳብና የባለጠግነት ማታለል የሌላውም ነገር ምኞት ገብተው ቃሉን ያንቃሉ፤ የማያፈራም ይሆናል። 20 በመልካምም መሬት የተዘሩት ቃሉን ሰምተው የሚቀበሉት አንዱም ሠላሳ አንዱም ስድሳ አንዱም መቶ ፍሬ የሚያፈሩት እነዚህ ናቸው።

21 እንዲህም አላቸው፡- መብራትን ከዕንቅብ ወይስ ከአልጋ በታች ሊያኖሩት ያመጡታል? በመቅረዝ ላይ ሊያኖሩት

(ሉቃስ 8:5-18 የቀጠለ)

11 ምሳሌው ይህ ነው። ዘሩ የእግዚአብሔር ቃል ነው። 12 በመንገድ ዳርም ያሉት የሚሰሙ ናቸው፤ ከዚህ በኋላም ዲያብሎስ ይመጣል አምነውም እንዳይድኑ ቃሉን ከልባቸው ይወስዳል። 13 በዓለት ላይም ያሉት ሲሰሙ ቃሉን በደስታ የሚቀበሉ ናቸው፤ እነርሱም ለጊዜው ብቻ ያምናሉ እንጂ በፈተና ጊዜ የሚክዱ ሥር የሌላቸው ናቸው። 14 በእሾህ መካከልም የወደቀ እነዚህ የሚሰሙት ናቸው፤ መንገዳቸውንም ሄደው በሕይወት ዘመን በአሳብና በባለ ጠግነት ምችት ይታነቃሉ፤ ሙሉ ፍሬም አያፈሩም። 15 በመልካም መሬት ላይም የወደቀ እነርሱ በመልካምና በበጎ ልብ ቃሉን ሰምተው የሚጠብቁት በመጽናትም ፍሬ የሚያፈሩ ናቸው።

16 መብራትንም አብርቶ በዕቃ የሚከድነው ወይም ከአልጋ በታች የሚያኖረው የለም፤ የሚገቡት ሰዎች ብርሃኑን እንዲያዩ

(ማቴዎስ 13:3ሉ-23 የቀጠለ)

የማያፈራም ይሆናል። 23 በመልካም መሬት የተዘራውም ይህ ቃሉን ሰምቶ የሚያስተውል ነው፤ እርሱም ፍሬ ያፈራል አንዱም መቶ አንዱም ስድሳ አንዱም ሠላሳ ያደርጋል።

(ማርቆስ 4:3-25 የቀጠለ)

አይደለምን? 22 እንዲገለጥ ባይሆን የተሰወረ የለምና፤ ወደ ግልጥ እንዲመጣ እንጂ የተሸሸገ የለም። 23 የሚሰማ ጀሮ ያለው ቢኖር ይሰማ።

24 አላቸውም፡- ምን እንድትሰሙ ተጠበቁ፤ በምትሰፍሩበት መስፈሪያ ይሰፈርላችኋል ለእናንተም ይጨመርላችኋል። 25 ላለው ይሰጠዋልና፤ ከሌለውም ያው ያለው እንኳ ይወሰድበታል።

(ሉቃስ 8:5-18 የቀጠለ)

በመቅረዝ ላይ ያኖረዋል እንጂ። 17 የማይገለጥ የተሰወረ የለምና፤ የማይታወቅም ወደ ግልጥም የማይመጣ የተሸሸገ የለም። 18 እንግዲህ እንዴት እንድትሰሙ ተጠበቁ፤ ላለው ሁሉ ይሰጠዋልና፤ ከሌለውም ሁሉ፤ ያው ያለው የሚመስለው እንኳ ይወሰድበታል።

◆ ክፍል 64ሐ. የዘሩ ፈጣን እድገት ምሳሌ

ማርቆስ 4:26-29

26 እርሱም አለ፡- በምድር ዘርን እንደሚዘራ ሰው የእግዚአብሔር መንግሥት እንደዚህ ናት ሌሊትና ቀን ይተኛልም ይነሣልም፤ 27 እርሱም እንዴት እንደሚሆን ሳያውቅ ዘሩ ይበቅላል ያድግማል። 28 ምድሪቱም አውቃ በመጀመሪያ ቡቃያ ጓላም ዛላ ጓላም በዛላው ፍጹም ሰብል ታፈራለች። 29 ፍሬ ግን ሲበስል መከር ደርሶአልና ወዲያው ማጭድ ይልካል።

◆ ክፍል 64መ. የእንክርዳዱ ምሳሌ

ማቴዎስ 13:24-30

24 ሌላ ምሳሌ አቀረበላቸው እንዲህም አለ፡- መንግሥተ ሰማያት በእርሻው መልካም ዘርን የዘራን ሰው ትመስላለች። 25 ሰዎቹ ሲተኙ ግን ጠላቱ መጣና በስንዴው መካከል እንክርዳድን ዘርቶ ሄደ። 26 ስንዴውም በበቀለና በአፈራ ጊዜ እንክርዳዱ ደግሞ ያን ጊዜ ታየ።

27 የባለቤቱም ባሮች ቀርበው፡- ጌታ ሆይ፤ መልካምን ዘር በእርሻህ ዘርተህ አልነበርህምን? እንክርዳዱንስ ከወዴት አገኘ? አሉት።

28 እርሱም፡- ጠላት ይህን አደረገ አላቸው። ባሮቹም፡- እንግዲህ ሄደን ብንለቅመው ትወዳለህን? አሉት።

29 እርሱ ግን፡- እንክርዳዱን ስትለቅሙ ስንዴውን ከእርሱ ጋር እንዳትነቅሉት አይሆንም። 30 ተዉአቸው፤ እስከ መከር ጊዜ አብረው ይደጉ፤ በመከር ጊዜም አጫጆችን፡- እንክርዳዱን አስቀድማችሁ ልቀሙ በእሳትም ለማቃጠል በየነዶው እሰሩ፤ ስንዴውን ግን በጎተራዬ ክተቱ እላለሁ አለ።

◆ ክፍል 64ሠ. የሰናፍጭ ዛፍ ምሳሌ

[ክፍል 1107 ይመልከቱ]

ማቴዎስ 13:31-32

31 ሌላ ምሳሌ አቀረበላቸው እንዲህም አለ:- መንግሥተ ሰማያት ሰው ወስዶ በእርሻው የዘራትን የሰናፍጭ ቅንጣት ትመስላለች፤ 32 እርስዎም ከዘር ሁሉ ታንሳለች፤ በአደገች ጊዜ ግን፤ ከአታክልቶች ትበልጣለች የሰማይም ወፎች መጥተው በቅርንጫፎችዋ እስኪሰፍሩ ድረስ ዛፍ ትሆናለች።

ማርቆስ 4:30-32

30 እርሱም አለ:- የእግዚአብሔርን መንግሥት በምን እናስመስላታለን? ወይስ በምን ምሳሌ እንመስላታለን? 31 እንደ ሰናፍጭ ቅንጣት ናት፤ እርስዎም በምድር በተዘራች ጊዜ በምድር ካለ ዘር ሁሉ ታንሳለች፤ በተዘራችም ጊዜ ትወጣለች ከአትክልትም ሁሉ የምትበልጥ ትሆናለች፤ 32 የሰማይ ወፎችም በጥላዋ ሊሰፍሩ እስኪችሉ ታላላቅ ቅርንጫፎች ታደርጋለች። [መዝሙር 104:12፤ ሕዝቅኤል 17:23፤ 31:6፤ ዳንኤል 4:12]

◆ ክፍል 64ረ. ዱቄት ውስጥ ስለተሸሸገ እርሾ የተነገረ ምሳሌ

[ክፍል 1107 ይመልከቱ]

ማቴዎስ 13:33-35

33 ሌላ ምሳሌ ነገራቸው እንዲህም አለ:- መንግሥተ ሰማያት ሁሉ እስኪበካ ድረስ ሴት ወስዳ በምስት መስፈሪያ ዱቄት የሸሸገችውን እርሾ ትመስላለች።

34-35 ኢየሱስም ለሕዝቡ ይህን ሁሉ በምሳሌ ተናገረ፤ በነቢዩም:- “በምሳሌ አፌን እከፍታለሁ፤ ዓለም ከተፈጠረ ጀምሮ የተሰወረውንም እናገራለሁ” የተባለው ይፈጸም ዘንድ ያለ ምሳሌ አልተናገራቸውም። [መዝሙር 78:2]

ማርቆስ 4:33-34

33 መስማትም በሚችሉበት መጠን እነዚህን በሚመስል በብዙ ምሳሌ ቃሉን ይነግራቸው ነበር፤ ያለ ምሳሌ ግን አልነገራቸውም፤ 34 ለብቻቸውም ሲሆኑ ነገሩን ሁሉ ለገዛ ደቀ መዛሙርቱ ይፈታላቸው ነበር።

-- ቤት ውስጥ ለነበሩ ሐዋርያት --

◆ ክፍል 64ሰ. የእንክርዳዱ ምሳሌ ተብራራ

ማቴዎስ 13:36-43

36 በዚያን ጊዜ ሕዝቡን ትቶ ወደ ቤት ገባ። ደቀ መዛሙርቱም ወደ እርሱ ቀርበው:- የእርሻውን እንክርዳድ ምሳሌ ተርጉምልን። አሉት።

37 እርሱም መልሶ እንዲህ አላቸው:- መልካምን ዘር የዘራው የሰው ልጅ ነው፤ እርሻውም ዓለም ነው፤ 38 መልካሙም ዘር የመንግሥት ልጆች ናቸው፤ 39 እንክርዳዱም የከፋው ልጆች ናቸው፤ የዘራውም ጠላት ዲያብሎስ ነው፤ መከሩም የዓለም መጨረሻ ነው፤ አጫጆችም መላእክት ናቸው።

(ማቴዎስ 13: 36-43 የቀጠለ)

40 እንግዲህ እንክርዳድ ተለቅሞ በእሳት እንደሚቃጠል፤ በዓለም መጨረሻ እንዲሁ ይሆናል። 41 የሰው ልጅ መላእክቱን ይልካል፤ ከመንግሥቱም እንቅፋትን ሁሉ ዓመጥንም የሚያደርጉትን ይለቅማሉ፤ 42 ወደ እቶነ እሳትም ይጥሉአቸዋል፤ በዚያ ልቅሶና ጥርስ ማፋጨት ይሆናል። 43 በዚያን ጊዜ ጻድቃን በአባታቸው መንግሥት እንደ ፀሐይ ይበራሉ። [ዳንኤል 12: 3] የሚሰማ ጆሮ ያለው ይስማ።

◆ ክፍል 64ሸ. የተሰወረው መዝገብ ምሳሌ

ማቴዎስ 13: 44

44 ደግሞ መንግሥተ ሰማያት በእርሻ ውስጥ የተሰወረውን መዝገብ ትመስላለች፤ ሰውም አግኝቶ ሰወረው፤ ከደስታውም የተነሣ ሄዶ ያለውን ሁሉ ሸጠና ያን እርሻ ገዛ።

◆ ክፍል 64ቀ. ዋጋዋ የበዛ እንቁ ምሳሌ

ማቴዎስ 13: 45-46

45 ደግሞ መንግሥተ ሰማያት መልካምን ዕንቁ የሚሻ ነጋዴን ትመስላለች፤ 46 ዋጋዋም እጅግ የበዛ አንዲት ዕንቁ በአገኘ ጊዜ ሄዶ ያለውን ሁሉ ሸጠና ገዛት።

◆ ክፍል 64በ. የመረቡ ምሳሌ

ማቴዎስ 13: 47-50

47 ደግሞ መንግሥተ ሰማያት ወደ ባሕር የተጣለች ከሁሉም ዓይነት የሰበሰበች መረብን⁶⁵ ትመስላለች፤ 48 በሞላችም ጊዜ ወደ ወደቡ አወጡአት፤ ተቀምጠውም መልካሙን ለቅመው በዕቃዎች ውስጥ አከማቹ ክፉውን ግን ወደ ውጭ ጣሉት። 49 በዓለም መጨረሻ እንዲሁ ይሆናል፤ መላእክት መጥተው ኃጢአተኞችን ከጻድቃን መካከል ይለዩአቸዋል፤ ወደ እቶነ እሳትም ይጥሉአቸዋል፤ 50 በዚያ ልቅሶና ጥርስ ማፋጨት ይሆናል።

◆ ክፍል 64ተ. የባለቤቱ ምሳሌ

ማቴዎስ 13: 51-53

51 ኢየሱስም፡- ይህን ሁሉ አስተዋላችሁን? አላቸው፤ አዎን አሉት።
52 እርሱም፡- ስለዚህ የመንግሥተ ሰማያት ደቀ መዝሙር የሆነ ጻፊ ሁሉ ከመዝገቡ አዲሱንና አሮጌውን የሚያወጣ ባለቤትን ይመስላል አላቸው።
53 ኢየሱስም እነዚህም ምሳሌዎች ከጨረሰ በኋላ ከዚያ ሄደ።

65 መጥምቁ ዮሐንስ (በማቴዎስ 3: 2፤ ክፍል 21 ውስጥ፤ እንዲሁም ማቴ. 3: 10-12፤ ክፍል 22 እና 23 ውስጥ)፤ እና ኢየሱስ (በማቴዎስ 4: 17፤ ክፍል 37 ውስጥ) የመለኮታዊው ፍርድ ቀንና የእግዚአብሔር መንግሥት በምድር ላይ የሚመሠረትበት ቀን መቃረቡን ተንብየዋል።
እነዚህ ነገሮች እስከሚፈጸሙ ድረስ ረጅም ጊዜ እንደሚያልፍ ኢየሱስ ለደቀ መዛሙርቱ ነገራቸው። ደቀ መዛሙርቱ በእነዚህ ሁለት ተቃራኒ የሆኑ በሚመስሉ ትንቢቶች ግር ተሰኙ።
ኢየሱስ ስለ መሠረቱ መምጣት ለአይሁዶች ያስተላለፈው መልእክት፤ ወደፊት ስለሚፈጸመው ፍርድ በተነገረው ትንቢት መቀየሩን ያን ጊዜ ደቀ መዛሙርቱ አላስተዋሉም ነበር።

> ያልተቋረጠ ተቃውሞ <

◆ ክፍል 65. ባሕሩን ማቋረጥና ማዕበሉን መገሰጽ

- በገሊላ ባሕር ላይ -

ማቴዎስ 8:18፥ 23-27

18 ኢየሱስም ብዙ ሰዎች ሲከቡት አይቶ ወደ ማዶ እንዲሻገሩ አዘዘ።

23 ወደ ታንኳም ሲገባ ደቀ መዛሙርቱ ተከተሉት። 24 እነሆም፤ ማዕበሉ ታንኳይቱን እስኪደፍናት ድረስ በባሕር ታላቅ መናወጥ ሆነ፤ እርሱ ግን ተኝቶ ነበር።

25 ደቀ መዛሙርቱም ቀርበው፡- ጌታ ሆይ፤ አድነን፤ ጠፋን እያሉ አስነሡት።

26 እርሱም፡- እናንተ እምነት የጎደላችሁ፤ ስለምን ትፈራላችሁ? አላቸው፤ ከዚህ በኋላ ተነሥቶ ነፋሱንና ባሕሩን ገደደ፤ ታላቅ ጸጥታም⁶⁷ ሆነ።

27 ሰዎቹም፡- ነፋሳትና ባሕርስ ስንኳ የሚታዘዙለት፤ ይህ እንዴት ያለ ሰው ነው? እያሉ ተደነቁ።

ማርቆስ 4:35-41

35 በዚያም ቀን በመሸ ጊዜ፡- ወደ ማዶ እንሻገር አላቸው። 36 ሕዝቡንም ትተው በታንኳ እንዲያው ወሰዱት፤ ሌሎች ታንኳዎችም ከእርሱ ጋር ነበሩ። 37 ብርቱ ዐውሎ ነፋስም ተነሣና ውኃ በታንኳይቱ እስኪሞላ ድረስ ማዕበሉ በታንኳይቱ ይገባ ነበር። 38 እርሱም በስተኋላዋ ትራስ ተንተርሶ ተኝቶ ነበር፤ አንቅተውም፡- መምህር ሆይ፤ ስንጠፋ አይገድህምን? አሉት።

39 ነቅቶም ነፋሱን ገደደው ባሕሩንም፡- ዝም በል፤ ፀጥ በል አለው። ነፋሱም ተወታላቅ ፀጥታም ሆነ።⁶⁷

40 እንዲህ የምትፈሩ ስለምን ነው? እንዴትስ እምነት የላችሁም? አላቸው።

41 እጅግም ፈሩና፡- እንግዲህ ነፋስም ባሕርም የሚታዘዙለት ይህ ማን ነው? ተባባሉ።

ሉቃስ 8:22-25

22 ከዕለታቱም በአንዱ እርሱ ከደቀ መዛሙርቱ ጋር ወደ ታንኳ ገብቶ፡- ወደ ባሕር ማዶ እንሻገር አላቸው፤ ተነሡም። 23 ሲሄዱም አንቀላፋ። ዓውሎ ነፋስም በባሕር ላይ ወረደ፤ ውኃውም ታንኳይቱን ይሞላ ነበርና ይጨነቁ ነበር።

24 ቀርበውም፡- አቤቱ፤ አቤቱ ጠፋን እያሉ አስነሡት።

እርሱም ነቅቶ ነፋሱንና የውኃውን ማዕበል ገደደው፤ ተዉም፤ ጸጥታም⁶⁷ ሆነ።

25 እርሱም፡- እምነታችሁ የት ነው? አላቸው።

ፈርተውም ተደነቁ፤ እርስ በርሳቸውም፡- እንዲህ ነፋሳትንና ውኃን እንኳ የሚያዝ ለእርሱም የሚታዘዙለት ይህ ማን ነው? አሉ።

⁶⁶ ይህ ምሳሌ በብዙ መንገዶች ስለ እንክርዳድ ከተነገረው ትንቢት ጋር ቢመሳሰልም (ማቴ. 13:24-30፤ ክፍል 64መ፤ ማቴ. 13:36-43፤ ክፍል 64መ)፤ የእንክርዳዱ ምሳሌ ይህ ዘመን ከመፈጸሙ በፊት ስለሚከሰቱ ነገሮች የሚያመለክት ነው። የዓሣው ምሳሌ ደግሞ ስለመጨረሻው ዘመን ሰፊ ያለ ማብራሪያ ይሰጣል።

⁶⁷ [ማቴ. 8:26፤ ማር. 4:39፤ ሉቃስ 8:24] እዚህ የተፈጸመው ጥምር ተአምር ሲሆን፤ እሱም የነፋሱ ጸጥ ማለትና የባሕሩ ሞገድ መቆም ነው። በተለምዶ የሚታወቀው ነፋስ ጸጥ ካለ በኋላ እንኳ ማዕበሉ ለጥቂት ጊዜ የሚቆይ መሆኑ ሲሆን አሁን ግን ይህ አልሆነም።

◆ ክፍል 66. አጋንንት ያደሩባቸውን የጌርጌሴኖን ሰዎች መፈወስና ከዚያ የተከተለው ተቃውሞ - የጌርጌሴን አገር -

ማቴዎስ 8:28-34

28 ወደ ማዶም ወደ ጌርጌሴኖን አገር በመጣ ጊዜ፤ አጋንንት ያደሩባቸው ሁለት⁶⁸ ሰዎች ከመቃብር ወጥተው ተገናኙት፤ እነርሱም ሰው በዚያ መንገድ ማለፍ እስኪሳኑ ድረስ እጅግ ክፉዎች ነበሩ።

29 እነሆም፡- ኢየሱስ ሆይ፤ የእግዚአብሔር ልጅ፤ ከአንተ ጋር ምን አለን? ጊዜው ሳይደርስ ልትሣቅየን ወደዚህ መጣህን? እያሉ ጮኹ።

ማርቆስ 5:1-20

1 ወደ ባሕር ማዶም ወደ ጌርጌሴኖን አገር መጡ። 2 ከታንኳይቱም በወጣ ጊዜ፤ ርኩስ መንፈስ የያዘው ሰው⁶⁸ ከመቃብር ወጥቶ ወዲያው ተገናኘው፤ 3 እርሱም በመቃብር ይኖር ነበር፤ በሰንሰለትም ስንኳ ማንም ሊያስረው በዚያን ጊዜ አይችልም ነበር፤ 4 ብዙ ጊዜ በእግር ብረትና በሰንሰለት ይታሰር ነበርና ዳሩ ግን ሰንሰለቱን ይበጣጥስ እግር ብረቱንም ይሰባብር ነበር፤ ሊያሸንፈውም የሚችል አልነበረም፤ 5 ሁልጊዜም ሌሊትና ቀን በመቃብርና በተራራ ሆኖ ይጮኹ ነበር ሰውነቱንም በድንጋይ ይቧጭ ነበር።

6 ኢየሱስንም ከሩቅ ባየ ጊዜ ሮጦ ሰገደለት፤ 7 በታላቅ ድምፅም እየጮኹ፡- የልዑል እግዚአብሔር ልጅ ኢየሱስ ሆይ፤ ከአንተ ጋር ምን አለኝ? እንዳታሠቃየኝ በእግዚአብሔር አምልሃለሁ አለ፤ 8 አንተ ርኩስ መንፈስ፤ ከዚህ ሰው ውጣ ብሎት ነበርና።

9 ስምህ ማን ነው? ብሎ ጠየቀው። ብዙዎች ነንና ስሜ ሌጌዎን ነው አለው፤ 10 ከአገርም ውጭ

ሉቃስ 8:26-39

26 በገሊላም አንጻር ወዳለችው ወደ ጌርጌሴኖን አገር በታንኳ ደረሱ። 27 ወደ ምድርም በወጣ ጊዜ አጋንንት ያደሩበት አንድ ሰው⁶⁸ ከከተማ ወጥቶ ተገናኘው፤ ከብዙ ዘመንም ጀምሮ ልብስ ሳይለብስ በመቃብር እንጂ በቤት አይኖርም ነበር።

28 ኢየሱስንም ባየ ጊዜ ጮኹ በፊቱ ተደፋ በታላቅ ድምፅም፡- የልዑል እግዚአብሔር ልጅ ኢየሱስ ሆይ፤ ከአንተ ጋር ምን አለኝ? እንዳትሣቀየኝ እለምንሃለሁ አለ። 29 ርኩሱን መንፈስ ከሰውዬው እንዲወጣ ያዘው ነበርና። ብዙ ዘመንም ይዞት ነበርና፤ በሰንሰለትና በእግር ብረትም ታስሮ ይጠበቅ ነበር፤ እስራቱንም ሰብሮ በጋኔት ወደ ምድረ በዳ ይነዳ ነበር።

⁶⁸ [ማቴ. 8:28፤ ማር. 5:2፤ ሉቃስ 8:27] በአጋንንት የተያዙ ሁለት ሰዎች በሰፍራው የነበሩ ይመስላል። ማርቆስና ሉቃስ የሚናገሩት ግን መሪ ስለሆነው ነው።

(ማቴዎስ 8:28-34 የቀጠለ)

30 ከእነርሱም ርቆ የብዙ እሪያ⁶⁹ መንጋ ይሰማራ ነበር። 31 አጋንንቱም፡- ታወጣንስ እንደሆንህ፤ ወደ እሪያው መንጋ ስደደን ብለው ለመኑት። ሂዱ አላቸው።

32 እነርሱም ወጥተው ወደ እሪያዎቹ ሄዱና ገቡ፤ እነሆም፤ የእሪያዎቹ መንጋ ሁሉ ከአፋፉ ወደ ባሕር እየተጣደፉ ሮጡ በውኃም ውስጥ ሞቱ። 33 እረኞችም ሸሹ፤ ወደ ከተማይቱም ሄደው ነገሩን ሁሉ አጋንንትም በአደሩባቸው የሆነውን አወሩ።

34 እነሆም፤ ከተማው ሁሉ ኢየሱስን ሊገናኝ ወጣ።

ባዩትም ጊዜ ከአገራቸው እንዲሄድላቸው ለመኑት።

(ማርቆስ 5:1-20 የቀጠለ)

እንዳይሰዳቸው አጥብቆ ለመነው።

11 በዚያም በተራራ ጥግ ብዙ የእሪያ⁶⁹ መንጋ ይሰማራ ነበርና፡- 12 ወደ እሪያዎቹ እንድንገባ ስደደን ብለው ለመኑት።

13 ኢየሱስም ፈቀደላቸው። ርኩሳን መናፍስቱም ወጥተው ወደ እሪያዎቹ ገቡ፤ ሁለት ሺህም የሚያህል መንጋ ከአፋፉ ወደ ባሕር ተጣደፉና በባሕር ሰጠሙ።

14 እረኞቹም ሸሸተው በከተማውና በአገሩ አወሩ፤ ነገሩም ምን እንደሆነ ለማየት መጡ። 15 ወደ ኢየሱስም መጡ፤ አጋንንትም ያደሩበትን ሌጌዎንም የነበረበትን ሰው ተቀምጦ ለብሶም ልቡም ተመልሶ አዩና ፈሩ። 16 ያዩት ሰዎችም አጋንንት ላደሩበት ሰው የሆነውንና ስለ እሪያዎቹ ተረኩላቸው። 17 ከአገራቸውም እንዲሄድላቸው ይለምኑት ጀመር።

18 ወደ ታንኳይቱም በገባ ጊዜ አጋንንት አድረውበት የነበረው ሰው

(ሉቃስ 8:26-39 የቀጠለ)

30 ኢየሱስም፡- ስምህ ማን ነው? ብሎ ጠየቀው።

እርሱም ብዙዎች አጋንንት ገብተውበት ነበርና፡- ሌጌዎን አለው።

31 ወደ ጥልቁም ሊሄዱ እንዳያዛቸው ለመኑት።

32 በዚያም በተራራው የብዙ እሪያ⁶⁹ መንጋ ይሰማሩ ነበር፤ ወደ እነርሱም ሊገቡ እንዲፈቅድላቸው ለመኑት፤ ፈቀደላቸውም። 33 አጋንንትም ከሰውዬው ወጥተው ወደ እሪያዎች ገቡ፤ መንጋውም ከአፋፉ ወደ ባሕር ተጣደፉና ሰጠሙ።

34 እረኞችም የሆነውን ባዩ ጊዜ ሸሸተው በከተማውና በአገሩ አወሩት። 35 የሆነውን ነገር ሊያዩ ወጥተውም ወደ ኢየሱስ መጡ፤ አጋንንትም የወጡለትን ሰው ለብሶ ልቡም ተመልሶ በኢየሱስ እግር አጠገብ ተቀምጦ አገኙትና ፈሩ። 36 ያዩትም ደግሞ አጋንንት ያደሩበት ሰው እንዴት እንደ ዳነ አወሩላቸው። 37 በዙሪያውም በጌርጌሴናን አገር ያሉት ሕዝብ ሁሉ ታላቅ ፍርሃት ይዞአቸዋልና ከእነርሱ እንዲሄድ ለመኑት በታንኳም ገብቶ ተመለሰ።

69 [ማቴ. 8:30፤ ማር. 5:11፤ ሉቃስ 8:32] አረማውያን በብዛት በሚኖሩበት ሥፍራ አላማዎች መርባታቸው አያስደንቅም። አላማዎች በአይሁዳውያን ዘንድ የረከሱ እንስሳት ሆነው ይቆጠራሉ።

(ማርቆስ 5:1-20 የቀጠለ)

ከእርሱ ጋር እንዲኖር ለመነው። 19 ኢየሱስም አልፈቀደለትም፤ ነገር ግን፡- ወደ ቤትህ በቤተ ሰዎችህ ዘንድ ሄደህ ጌታ እንዴት ያለ ታላቅ ነገር እንዳደረገልህ እንዴትስ እንደ ማረህ አውራላቸው አለው።⁷⁰ 20 ሄዶም ኢየሱስ እንዴት ያለ ታላቅ ነገር እንዳደረገለት አሥር ከተማ በሚባል አገር ይሰብክ ጀመር፤ ሁሉም ተደነቁ።

(ሉቃስ 8:26-39 የቀጠለ)

38 አጋንንት የወጡለት ሰውም ከእርሱ ጋር ይኖር ዘንድ ለመነው፤ 39 ነገር ግን፡- ወደ ቤትህ ተመለስ፤ እግዚአብሔር እንዴት ያለ ታላቅ ነገር እንዳደረገልህ ንገር⁷⁰ ብሎ አሰናበተው። ኢየሱስም እንዴት ያለ ታላቅ ነገር እንዳደረገለት በከተማው ሁሉ እየሰበከ ሄደ።

◆ ክፍል 67. ወደ ገሊላ መልስ፤ የኢየሱስን ልብስ የነካች ሴት መፈወስና የኢያሲሮስ ልጅ ከሞት መነሣት

- ገሊላ ባሕር አጠገብ -

ማቴዎስ 9:18-26

18 ይህንም ሲነግራቸው፤ አንድ መኰንን መጥቶ፡-⁷¹ ልጄ አሁን ሞተች፤ ነገር ግን መጥተህ እጅህን ጫንባት፤ በሕይወትም ትኖራለች እያለ ሰገደለት። 19 ኢየሱስም ተነሥቶ ከደቀ መዛሙር ተከተለው።

ማርቆስ 5:21-43

21 ኢየሱስም ደግሞ በታንኳይቱ ወደ ማዶ ከተሻገረ በኋላ ብዙ ሰዎች ወደ እርሱ ተሰበሰቡ፤ በባሕርም አጠገብ ነበረ። 22 ኢያሲሮስ የተባለ ከምኩራብ አለቆች አንዱ መጣ፤ ባየውም ጊዜ በእግሩ ላይ ወደቀና፡- 23 ታናሽቱ ልጄ ልትሞት ቀርባለችና እንድትድንና በሕይወት እንድትኖር መጥተህ እጅህን ጫንባት ብሎ አጥብቆ ለመነው።⁷¹ 24 ከእርሱም ጋር ሄደ። ብዙ ሕዝብም ተከተሉት

ሉቃስ 8:40-56

40 ኢየሱስም በተመለሰ ጊዜ ሁሉ ይጠብቁት ነበርና ሕዝቡ ተቀበሉት። 41 እነሆም፤ ኢያሲሮስ የሚባል ሰው መጣ፤ እርሱም የምኩራብ አለቃ ነበረ በኢየሱስም እግር ላይ ወድቆ ወደ ቤቱ እንዲገባ ለመነው፤⁷¹ 42 አሥራ ሁለት ዓመት የሆናት አንዲት ሴት ልጅ ነበረችውና፤ እርስዋም ለሞት ቀርባ ነበረች። ሲሄድም ሕዝቡ ያጨናንቁት ነበር። 43 ከአሥራ ሁለት ዓመትም

⁷⁰ [ማር. 5:19፤ ሉቃስ 8:39] ኢየሱስ በተለያዩ ምክንያቶች ሰዎች ስለመፈወሳቸው እንዳይናገሩ ከልክሏል። በከፊል አረማውያን በሚኖሩባትና ይህ ተአምር በተፈጸመበት ፖርያ ውስጥ የነበረው ሁኔታ ግን የተለየ ነበር። ከአይሁዳውያን ተቃራኒዎች የሚመጣ የፖለቲካ ተቃውሞ አልነበረም። ከሁሉም ይልቅ ሌሎች መልእክተኞች ወደ አካባቢው አልተላኩም።

⁷¹ [ማቴ. 9:18፤ ማር. 5:23፤ ሉቃስ 8:41] ኢየሱስ ዋና የሥራ ቦታውን ቅርናናሆም ውስጥ በማድረጉ (ክፍል 40ን ይመልከቱ)፤ ኢያሲሮስ ቀደም ሲል ከእርሱ ጋር ግንኙነት ሳያደርግ አልቀረም። የከተማይቱ የምኩራብ አለቃ እንደመሆኑ፤ የገጉሥ ቤት ባለሥልጣን ልጅ (ክፍል 38)፤ እንዲሁም የመቶ አለቃው አገልጋይ በኢየሱስ መፈወሳቸውን ሳይሰማ አይቀርም (ክፍል 55)። እነዚህ ሁኔታዎች ናቸው የኢየሱስን እርዳታ እንዲፈልግ ያነሳሁት።

(ማቴዎስ 9:18-26 የቀጠለ)

20 እነሆም፥ ከአሥራ ሁለት ዓመት ጀምሮ ደም የሚፈሰሳት ሴት በኋላው ቀርባ

የልብሱን ጫፍ ዳሰሰች፤
21 በልብዋ፡- ልብሱን ብቻ የዳሰሰሁ እንደ ሆነ፥ እድናለሁ ትል ነበረችና።

22 ኢየሱስም ዘወር ብሎ አያትና፡- ልጄ ሆይ፥ አይዞሽ፤ እምነትሽ አድኖሻል አላት።

(ማርቆስ 5:21-43 የቀጠለ)

አጋፋትም። 25 ከአሥራ ሁለት ዓመትም ጀምሮ ደም የሚፈሰሳት ሴት ነበረች፥ 26 ከብዙ ባለ መድኃኒቶችም ብዙ ተሠቃየች፤⁷² ንጉዘብዋንም ሁሉ ከስራ ባሰባት እንጂ ምንም አልተጠቀመችም፤
27 የኢየሱስንም ወሬ ሰምታ በስተኋላው በሰዎች መካከል መጥታ ልብሱን ዳሰሰች፡- 28 ልብሱን ብቻ የዳሰሰሁ እንደ ሆነ እድናለሁ ብላለችና። 29 ወዲያውም የደምዋ ምንጭ ደረቀ ከሥቃይዋም እንደዳነች በሰውነትዋ አወቀች።

30 ወዲያውም ኢየሱስ ከእርሱ ኃይል እንደ ወጣ በገዛ ራሱ አውቆ በሕዝቡ መካከል ዘወር ብሎ፡- ልብሱን የዳሰሰ ማን ነው? አለ።

31 ደቀ መዛሙርቱም፡- ሕዝቡ ሲያጋፉህ እያየህ፡- ማን ዳሰሰኝ ትላለህን? አሉት።

32 ይህንም ያደረገችውን ለማየት ዘወር ብሎ ይመለከት ነበር። 33 ሴቲቱ ግን የተደረገላትን ሰላወቀች፥ እየፈራች እየተንቀጠቀጠችም፥ መጥታ በፊቱ ተደፋች እውነቱንም ሁሉ ነገረችው። 34 እርሱም፡- ልጄ ሆይ፥ እምነትሽ አድኖሻል፤ በሰላም ሂጄ

(ሉቃስ 8:40-56 የቀጠለ)

ጀምሮ ደም የሚፈሰሳት ሴት ነበረች፥ ትዳርዋንም ሁሉ ለባለመድኃኒቶች⁷² ከስራ ማንም ሊፈውሳት አልተቻለውም።

44 በኋላውም ቀርባ የልብሱን ጫፍ ዳሰሰች፥ የደምዋም ፈሳሽ በዚያን ጊዜ ቆመ።

45 ኢየሱስም፡- የዳሰሰኝ ማን ነው? አለ።

ሁሉም በካዱ ጊዜ፥ ጴጥሮስና ከእርሱ ጋር የነበሩት፡- አቤቱ፥ ሕዝቡ ያጫንቁሃልና ያጋፉህማል፤ የዳሰሰኝ ማን ነው ትላለህን? አሉ።

46 ኢየሱስ ግን፡- አንድ ሰው ዳሰሰኛል፥ ኃይል ከእኔ እንደ ወጣ እኔ አውቃለሁና አለ።

47 ሴቲቱም እንዳልተሰወረች ባየች ጊዜ እየተንቀጠቀጠች መጥታ በፊቱ ተደፋች፥ በምን ምክንያትም እንደ ዳሰሰችው ፈጥናም እንደ ተፈወሰች በሕዝቡ ሁሉ

⁷² [ማር. 5:26፤ ሉቃስ 8:43] ሐኪም የነበረው ሉቃስ ሞያውን የሚመለከት ታሪክ ሲገልጥ ከማርቆስ በተሻለ ያቀናብር ነበር።

(ማቴዎስ 9: 18-26 የቀጠለ)

ሴቲቱም ከዚያች ሰዓት ጀምሮ ዳነች።

23 ኢየሱስም ወደ መኩንት ቤት በደረሰ ጊዜ፤ እምቢልተኞችንና የሚንጫጫውን ሕዝብ አይቶ፡- 24 ብላቴናይቱ ተኝታለች እንጂ አልሞተችምና ፈቀቅ በሉ አላቸው። በጣምም ሳቁበት።

(ማርቆስ 5: 21-43 የቀጠለ)

ከሥቃይሽም ተፈወሽ አላት።

35 እርሱም ገና ሲናገር ከምኩራብ አለቃው ቤት ዘንድ የመጡት፡- ልጅህ ሞታለች፤ ስለ ምን መምህሩን አሁን ታደክመዋለህ? አሉት።

36 ኢየሱስ ግን የተናገሩትን ቃል አድምጦ ለምኩራቡ አለቃ፡- እመን ብቻ እንጂ አትፍራ አለው።

37 ከጴጥሮስም ከያዕቆብም ከያዕቆብም ወንድም ከዮሐንስ በቀር ማንም እንዲከተለው አልፈቀደም። 38 ወደ ምኩራቡ አለቃ ቤትም መጥቶ ሰዎች ሲንጫጫና ሲያለቅሱ ዋይታም ሲያበዙ አየ፤ 39 ገብቶም፡- ስለ ምን ትንጫጫላችሁ ታለቅሳላችሁም? ብላቴናይቱ ተኝታለች እንጂ አልሞተችም አላቸው። 40 በጣምም ሳቁበት።

እርሱ ግን ሁሉን አስወጥቶ የብላቴናይቱን አባትና እናትም ከእርሱ ጋር የነበሩትንም ይዞ ብላቴናይቱ ወዳለችበት ገባ። 41 የብላቴናይቱንም

(ሉቃስ 8: 40-56 የቀጠለ)

ፊት አወራች። 48 እርሱም፡- ልጄ ሆይ፤ እምነትሽ አድኖሻል፤ በሰላም ሂጄ አላት።

49 እርሱም ገና ሲናገር አንድ ሰው ከምኩራብ አለቃው ቤት መጥቶ፡- ልጅህ ሞታለች፤ እንግዲህ መምህሩን አታድክም አለ።

50 ኢየሱስ ግን ሰምቶ፡- አትፍራ፤ እመን ብቻ ትድንማለች ብሎ መለሰለት።

51 ወደ ቤትም ሲገባ ከጴጥሮስና ከያዕቆብ ከዮሐንስም ከብላቴናይቱም አባትና እናት በቀር ማንም ከእርሱ ጋር ይገባ ዘንድ አልፈቀደም። 52 ሁሉም እያለቀሱላት ዋይ ዋይ ይሉ ነበር። እርሱ ግን፡- አታልቅሱ፤ ተኝታለች እንጂ አልሞተችም አለ።

53 እንደ ሞተችም አውቀው በጣም ሳቁበት።

73 [ማር. 5: 43፤ ሉቃስ 8: 56] ልጅቱ ከሞት የተነሣችበት ሁኔታ በክርስቶስ ያመኑት ብቻ የሚያዩትና፤ ከማያምኑትና ድርጊቱን ከሚያናግቱ ሕዝባቸው መደበኛ (ማር. 5: 40፤ ሉቃስ 8: 53) ነበረበት (ማር. 5: 36፤ ሉቃስ 8: 50)። ድርጊቱ የተፈጸመው ቀደም ሲል (ምናልባት በዚያው ዕለት) አገልግሎቱ “ዘላለማዊ ኃጢአት” ይሆናል በተባለው ጉዳይ (ማር. 3: 29፤ ክፍል 61) ሳቢያ መልኩን በቀየረበት በቅፍርናሆም ነው። ጌታ በዚህ ጊዜ የወንጌሉ የምሥራች ሊሰጣቸው የሚገባቸውን ሰዎች በመለየቱ ረገድ ጥንቃቄ አደረገ።

(ማቴዎስ 9: 18-26 የቀጠለ)

25 ሕዝቡን ግን ከአስወጡ በኋላ ገብቶ እጅዋን ያዛት፤ ብላቴናይቱም ተነሣች።

26 ያም ዝና ወደዚያ አገር ሁሉ ወጣ።

(ማርቆስ 5: 21-43 የቀጠለ)

እጅ ይዞ፡- ጣሊታ ቁሟ አላት፤ ፍችውም አንቺ ብላቴና ተነሽ እልሻለሁ ነው። 42 ብላቴናይቱም የአሥራ ሁለት ዓመት ልጅ ነበረችና ወዲያው ቆማ ተመላለሰች። ወዲያውም ታላቅ መገረም ተገረመ። 43 ይህንም ማንም እንዳያውቅ⁷⁴ አጥብቆ አዞአቸው፡- የምትበላውን ስጡአት አላቸው።

(ሉቃስ 8: 40-56 የቀጠለ)

54 እርሱ ግን እጅዋን ይዞ፡- አንቺ ብላቴና፤ ተነሽ ብሎ ጮኸ። 55 ነፍስዋም ተመለሰች፤ ፈጥናም ቆመች፤ የምትበላውንም እንዲሰጡአት አዘዘ።

56 ወላጆችዋም ተገረሙ፤ እርሱ ግን የሆነውን ለማንም እንዳይነግሩ⁷⁵ አዘዛቸው።

◆ ክፍል 68. ሦስት የፈውስ ተአምራትና ሌላው ስድብ አዘል ክስ

[ክፍል 61፥ 106ና 126ን ይመልከቱ]

- ገሊላ -

ማቴዎስ 9: 27-34

27 ኢየሱስም ከዚያ ሲያልፍ ሁለት ዕውሮች፡- የዳዊት ልጅ ሆይ፤ ማረን ብለው እየጮሁ ተከተሉት።

28 ወደ ቤትም በገባ ጊዜ ዕውሮቹ ወደ እርሱ ቀረቡ፤ ኢየሱስም፡- ይህን ማድረግ እንድችል ታምናላችሁን? አላቸው።

አዎን፤ ጌታ ሆይ አሉት።

29 በዚያን ጊዜ፡- እንደ እምነታችሁ ይሁንላችሁ ብሎ ዓይኖቻቸውን⁷⁴ ዳሰሰ። 30 ዓይኖቻቸውም ተከፈቱ። 31 ኢየሱስም፡- ማንም እንዳያውቅ ተጠንቀቁ ብሎ በብርቱ አዘዛቸው። እነርሱ ግን ወጥተው በዚያ አገር ሁሉ ስለ እርሱ አወሩ።

32 እነርሱም ሲወጡ እነሆ፤ ጋኔን ያደረበትን ዲዳ ሰው ወደ እርሱ አመጡ። 33 ጋኔኑንም ካወጣው በኋላ ዲዳው ተናገረ። ሕዝቡም፡- እንዲህ ያለ በእስራኤል ዘንድ ከቶ አልታየም እያሉ ተደነቁ።

34 ፈረሳውያን ግን፡- በአጋንንት አለቃ አጋንንትን ያወጣል አሉ።

⁷⁴ [ማቴ. 9: 31] የተፈወሰው ዓይነ ሥውር ለማንም እንዳይናገር የመከልከሉ ምክንያት፤ ኢየሱስን በተመለከተ ገሊላውስጥ የነበረው ተቃውሞ ነበር። ተአምራዊ ድርጊቱን በተመለከተ የተሳሳተ አመለካከት፤ ተቃዋሚዎች መንፈስ ቅዱስን የሚሰድቡበት ሌላ ተጨማሪ ዕድል ፈጠረላቸው (ማቴ. 9: 34፤ ክፍል 61)። ተቃዋሚዎቹ ሌላ ምልክት አልተገባቸውም (ማቴ. 12: 39፤ ክፍል 62)።

⁷⁵ [ማቴ. 13: 58፤ ማር. 6: 6] ይህ የናዝሬት ጉብኝት የከተማው ሰዎች ኢየሱስን ሊገድሉት መከራ ካደረጉ ከአንድ ዓመት በኋላ የሆነ ነው (ሉቃስ 4: 29፤ ክፍል 39)። ባለፈው ጊዜ ያደረጉት ሁኔታ ከሳምራውያንና (ክፍል 35ሐ) ከቤተመንግሥቱ ባለሥልጣን (ክፍል 38) እምነት ጋር ይነጻጸራል። የአሁኑ አለማመን ደግሞ ቅፍርናሆም ውስጥ በኢየሱስ አገልግሎት ከተጠቀሙ ሰዎች እምነት ጋር ሲተያይ የጎሳ ተነጻጻሪነት አለው (ክፍል 67 እና 68)።

◆ ክፍል 69. እምነት የለሽን ናዝሬትን ለመጨረሻ ጊዜ መጎብኘት
 [ክፍል 36፥ 37ና 39ን ይመልከቱ]
 - ናዝሬት -

ማቴዎስ 13፡54-58

54 ወደ ገዛ አገሩም መጥቶ እስኪገረጹ ድረስ በምኩራባቸው ያስተምራቸው ነበር፤ እንዲህም አሉ፡- ይህን ጥበብና ተአምራት ይህ ከወዴት አገኘው?

55 ይህ የጸራቢ ልጅ አይደለምን? እናቱስ ማርያም ትባል የለምን? ወንድሞቼስ ያዕቆብና ዮሳ ስምዖንም ይሁዳም አይደሉምን? 56 እኅቶቼስ ሁሉ በእኛ ዘንድ ያሉ አይደሉምን? እንኪያስ ይህን ሁሉ ከወዴት አገኘው? ተሰናክሉበትም።

57 ኢየሱስ ግን፡- ነቢይ ከገዛ አገሩና ከገዛ ቤቱ በቀር ሳይከበር አይቀርም አላቸው።

58 በአለማመናቸውም ምክንያት፤ በዚያ ብዙ ተአምራት አላደረገም።

ማርቆስ 6፡1-6ሀ

1 ከዚያም ወጥቶ ወደ ገዛ አገሩ መጣ ደቀ መዛሙርቱም ተከተሉት። 2 ሰንበትም በሆነ ጊዜ በምኩራብ ያስተምር ጀመር፤ ብዙዎችም ሰምተው ተገረሙና፡-

እነዚህን ነገሮች ይህ ከወዴት አገኛቸው? ለዚህ የተሰጠችው ጥበብ ምንድር ናት? በእጁም የሚደረጉ እንደነዚህ ያሉ ተአምራት ምንድር ናቸው? 3 ይህስ ጸራቢው የማርያም ልጅ የያቆብም የዮሳም የይሁዳም የስምዖንም ወንድም አይደለምን? እኅቶቼስ በዚህ በእኛ ዘንድ አይደሉምን? አሉ፤ ይሰናክሉበትም ነበር።

4 ኢየሱስም፡- ነቢይ ከገዛ አገሩና ከገዛ ዘመዶቹ ከገዛ ቤቱም በቀር ሳይከበር አይቀርም አላቸው። 5 በዚያም በጥቂቶች ድውዮች ላይ እጁን ጭኖ ከመፈወስ በቀር፥ ተአምር ሊያደርግ ምንም አልቻለም። 6 ስለ አለማመናቸውም፤ ተደነቀ።

> በገሊላ የተደረገ የመጨረሻ ጥረት (ዘመቻ) <

◆ ክፍል 70ሀ. የሠራተኞች ጥቂት መሆን
 [ክፍል 70ለና 102ሀን ይመልከቱ]
 - በገሊላ መዘዋወር -

ማቴዎስ 9፡35-38

35 ኢየሱስም በምኩራቦቻቸው እያስተማረ፥ የመንግሥትንም ወንጌል እየሰበከ፥ በሕዝብም ያለውን ደዌና ሕማም ሁሉ እየፈወሰ፥ በከተማዎችና በመንደሮች ሁሉ ይዞር ነበር። 36 ብዙ ሕዝብም ባየ ጊዜ፥ እረኛ እንደ ሌላቸው በጎች⁷⁶ ተጨንቀው ተጥለውም ነበርና

ማርቆስ 6፡6ለ

በመንደሮችም እያስተማረ ይዞር ነበር።

(ማቴዎስ 9:35-38 የቀጠለ)

አዘነላቸው። 37 በዚያን ጊዜ ደቀ መዛሙርቱን፡- መከሩስ ብዙ ነው፤ ሠራተኞች ግን ጥቂቶች ናቸው። 38 እንግዲህ የመከሩን ጌታ ወደ መከሩ ሠራተኞች እንዲልክ ለምኑት አላቸው።

◆ ክፍል 70ለ. ለአሥራ ሁለቱ ሐዋርያት ሥልጣን መስጠት

[ክፍል 53፥ ሐዋርያት ሥራ 1፡13፥ 54ሰ፥ 70ሀ፥ 83፥ 91፥ 102ሀ፥ 108ሀ፥ 108መ፥ 115፥ 139ለ፥ 145ና 150ለን ይመልከቱ]

- 7ሊላ -

ማቴዎስ 10:1-42	ማርቆስ 6:7-11	ሉቃስ 9:1-5
1 አሥራ ሁለቱን ደቀ መዛሙርቱን ወደ እርሱ ጠርቶ፥ እንዲያወጡአቸው በርኩሳን መናፍስት ላይ ደዌንና ሕማምንም ሁሉ እንዲፈውሱ ሥልጣን ሰጣቸው። 2 የአሥራ ሁለቱም ሐዋርያት ስም ይህ ነው፤ መጀመሪያው ጴጥሮስ የተባለው ስምዎን ወንድሙ እንድርያስም፥ የዘብዴዎስ ልጅ ያዕቆብም ወንድሙ ዮሐንስም፥ 3 ፊልጶስም በርተሎሜዎስም፥ ቶማስም ቀራጩ ማቴዎስም፥ የአልፍዮስ ልጅ ያዕቆብም ታዴዎስም የተባለው ልብድዮስ፥ 4 ቀነናዊውም ስምዎን ደግሞም አሳልፎ የሰጠው የአስቆሮቱ ይሁዳ። 5 እነዚህን አሥራ ሁለቱን ኢየሱስ ላካቸው፤	7 አስራ ሁለቱንም ወደ እርሱ ጠራ ሁለት ሁለቱንም ይልካቸው ጀመር፤ በርኩሳን መናፍስትም ላይ ሥልጣን ሰጣቸው፤	1 አሥራ ሁለቱንም ሐዋርያት በአንድነት ወደ እርሱ ጠርቶ በአጋንንት ሁሉ ላይ ደዌንም ይፈውሱ ዘንድ ኃይልና ሥልጣን ሰጣቸው፤ 2 የእግዚአብሔርንም መንግሥት እንዲሰብኩና ድውዮችን እንዲፈውሱ ላካቸው፤

76 [ማቴ. 9:36] “በጎች” ማቴዎስ 10:6 ውስጥ “የእስራኤል ቤት የሚሆኑ የጠፉ በጎች” በሚለው ይበልጥ ታውቀዋል። ለእነዚህ ሰዎች የወንጌሉን የምሥራች በጥንቃቄ ማድረስ የጊዜው ዓላማ ነበር። ምንም እንኳን መሪዎቹ ለንጉሡ ጀርባቸውን ቢሰጡ፤ ማንኛውም ሰው ስለ እግዚአብሔር መንግሥት የምሥራች የመስማት መብት ነበረው (ክፍል 61)።

77 [ማቴ. 10:5] ኢየሱስም ሆነ ደቀ መዛሙርቱ በዚህ ጊዜ የእግዚአብሔር መንግሥት ተስፋ ወደተሰጣቸው ሰዎች መሄዳቸውን አቁመው ነበር። ኢየሱስን አንቀበልም የሚለው የገዛ ሕዝቦቹ ተቃውሞ እርሱን እስከመስቀል የደረሰ መሆኑ ይበልጥ የጎሳ እስኪሆን ድረስ የኃላፊነታቸው ሰፋት ግንዛቤ አላገኘም ነበር። ከዚያ በኋላ ነው ደቀ መዛሙርቱ ወደ ዓለም ሁሉ እንዲሄዱ የተነገራቸው (ቁጥር 181)።

(ማቴዎስ 10:1-42 የቀጠለ)

አዘዛቸውም፤ እንዲህም አለ፡-77 በአሕዛብ መንገድ አትሂዱ፤ ወደ ሳምራውያንም ከተማ አትግቡ፤ 6 ይልቅስ የእስራኤል ቤት ወደሚሆኑ ወደ ጠፉት በጎች ሂዱ እንጂ። 7 ሄዳችሁም፡- መንግሥተ ሰማያት ቀርባለች ብላችሁ ስበኩ። 8 ድውዮችን ፈውሱ፤ ሙታንን አስነሡ፤ ለምጻሞችን አንጹ፤ አጋንንትን አውጡ፤ በከንቱ ተቀበላችሁ፤ በከንቱ ስጡ። 9 ወርቅ ወይም ብር ወይም ናስ በመቀነታችሁ፤ 10 ወይም ለመንገድ ከረጢት ወይም ሁለት እጆ ጠባብ ወይም ጫማ ወይም በትር አታግኙ፤ ለሠራተኛ ምግብ ይገባዋልና።

11 በምትገቡባትም በማናቸድቱም ከተማ ወይም መንደር፤ በዚያ የሚገባው ማን እንደ ሆነ በጥንቃቄ መርምሩ፤ እስክትወጡም ድረስ በዚያ ተቀመጡ። 12 ወደ ቤትም ስትገቡ ሰላምታ ስጡ፤ 13 ቤቱም የሚገባው ቢሆን ሰላማችሁ ይድረስለት፤ ባይገባው ግን ሰላማችሁ ይመለስላችሁ። 14 ከማይቀበላችሁም ቃላችሁንም ከማይሰሙ ሁሉ፤ ከዚያ ቤት ወይም ከዚያች ከተማ ስትወጡ የእግራችሁን ትቢያ አራግፉ። 15 እውነት እላችኋለሁ፤ በፍርድ ቀን ከዚያች ከተማ ይልቅ ለሰዶምና ለሰዶምና ለገሞራ አገር

(ማርቆስ 6:7-11 የቀጠለ)

8 ለመንገድም ከበትር በቀር እንጀራም ቢሆን ከረጢትም ቢሆን መሐለቅም በመቀነታቸው ቢሆን እንዳይዙ አዘዛቸው። 9 በእግራችሁ ጫማ አድርጉ እንጂ ሁለት እጆ ጠባብ አትልበሱ አለ። 10 በማናቸውም ሰፍራ ወደ ቤት ብትገቡ ከዚያ እስክትወጡ ድረስ በዚያው ተቀመጡ።

11 ከማይቀበሉአችሁና ከማይሰሙአችሁ ሰፍራ ሁሉ፤ ከዚያ ወጥታችሁ ምስክር ይሆንባቸው ዘንድ ከእግራችሁ በታች ያለውን ትቢያ አራግፉ። እውነት እላችኋለሁ፤ ከዚያች ከተማ ይልቅ ለሰዶምና ለገሞራ በፍርድ ቀን ይቀልላቸዋል አላቸው።

(ሉቃስ 9:1-5 የቀጠለ)

3 እንዲህም አላቸው፡- በትርም ቢሆን፤ ከረጢትም ቢሆን፤ እንጀራም ቢሆን፤ ብርም ቢሆን ለመንገድ ምንም አትያዙ፤ ሁለት እጆ ጠባብም አይሁንላችሁ። 4 በማናቸውም በምትገቡበት ቤት በዚያ ተቀመጡ ከዚያም ወጡ።

5 ማናቸውም የማይቀበሉአችሁ ቢሆኑ፤ ከዚያ ከተማ ወጥታችሁ ምስክር እንዲሆንባቸው ከእግራችሁ ትቢያ አራግፉ።

(ማቴዎስ 10:1-42 የቀጠለ)

ይቀላቸዋል። 16 እነሆ፤ እኔ እንደ በጎች በተኩላዎች መካከል እልካችኋለሁ፤ ስለዚህ እንደ እባብ ልባዎች እንደ ርግብም የዋሆች ሁኑ።

17 ነገር ግን ወደ ሸንጎ አሳልፈው ይሰጡአችኋል፤ በምኩራቦቻቸውም ይገርፉአችኋልና ከሰዎች ተጠበቁ፤ 18 ለእነርሱና ለአሕዛብም ምስክር እንዲሆን፤ ስለ እኔ ወደ ገዢዎች ወደ ነገሥታትም ትወሰዳላችሁ። 19 አሳልፈውም ሲሰጡአችሁ፤ የምትናገሩት በዚያች ሰዓት ይሰጣችኋልና እንዴት ወይስ ምን እንድትናገሩ አትጨነቁ፤ 20 በእናንተ የሚናገር የአባታችሁ መንፈስ ነው እንጂ፤ የምትናገሩ እናንተ አይደላችሁምና።

21 ወንድምም ወንድሙን፤ አባትም ልጁን ለሞት አሳልፎ ይሰጣል፤ ልጆችም በወላጆቻቸው ላይ ይነሣሉ ይገድሉአቸውማል። 22 በሁሉም ስለ ስሜ የተጠላችሁ ትሆናላችሁ፤ እስከ መጨረሻ የሚጸና ግን እርሱ ይድናል። 23 በአንዲቱ ከተማም መከራ ቢያሳዩአችሁ ወደ ሌላይቱ ሽሹ፤ እውነት እላችኋለሁና፤ የሰው ልጅ እስኪመጣ ድረስ የእስራኤልን ከተማዎች አትዘልቁም።

24 ደቀ መዝሙር ከመምህሩ፤ ባሪያም ከጌታው አይበልጥም። 25 ደቀ መዝሙር እንደ መምህሩ፤ ባሪያም እንደ ጌታው መሆኑ ይበቃዋል። ባለቤቱን ብዔል ዜቡል ካሉት፤ ቤተሰቦቻችንም እንዴት አብዝተው አይሉአቸው!

26 እንግዲህ አትፍሩአቸው፤ የማይገለጥ የተከደነ፤ የማይታወቅም የተሰወረ ምንም የለምና። 27 በጨለማ የምነግራችሁን በብርሃን ተናገሩ፤ በጆሮም የምትሰሙትን በሰገነት ላይ ስበኩ። 28 ሥጋንም የሚገድሉትን ነፍስን ግን መግደል የማይቻላቸውን አትፍሩ፤ ይልቅስ ነፍስንም ሥጋንም በገሃነም ሊያጠፋ የሚቻለውን ፍሩ። 29 ሁለት ድንቢጦች በአምስት ሳንቲም ይሸጡ የለምን? ከእነርሱም አንዲቱ ያለ አባታችሁ ፈቃድ በምድር ላይ አትወድቅም። 30 የእናንተስ የራሳችሁ ጠጉር ሁሉ እንኳ ተቈጥሮአል። 31 እንግዲህ አትፍሩ ከብዙ ድንቢጦች እናንተ ትበልጣላችሁ።

32 ስለዚህ በሰው ፊት ለሚመሰክርልኝ ሁሉ እኔ ደግሞ በሰማያት ባለው በአባቴ ፊት እመሰክርለታለሁ፤ 33 በሰው ፊትም የሚክደኝን ሁሉ እኔ ደግሞ በሰማያት ባለው በአባቴ ፊት እክደዋለሁ።

34 በምድር ላይ ሰላምን ለማምጣት የመጣሁ አይምሰላችሁ፤ ሰይፍን እንጂ ሰላምን ለማምጣት አልመጣሁም። 35 ሰውን ከአባቴ፤ ሴት ልጅንም ከእናትዋ፤ ምራትንም ከአማትዋ እለያይ ዘንድ መጥቻለሁና፤ 36 ለሰውም ቤተ ሰቦቹ ጠላቶች ይሆኑበታል። [ሚክያስ 7:6]

37 ከእኔ ይልቅ አባቴን ወይም እናቱን የሚወድ ለእኔ ሊሆን አይገባውም፤ ከእኔ ይልቅም ወንድ ልጁን ወይም ሴት ልጁን የሚወድ ለእኔ ሊሆን አይገባውም፤ 38 መስቀሉንም የማይዝ በኋላዬም የማይከተለኝ ለእኔ ሊሆን አይገባውም። 39 ነፍሱን የሚያገኝ ያጠፋታል፤ ነፍሱንም ስለ እኔ የሚያጠፋ ያገኛታል።

40 እናንተን የሚቀበል እኔን ይቀበላል፤ እኔንም የሚቀበል የላከኝን ይቀበላል። 41 ነቢይን በነቢይ ስም የሚቀበል የነቢይን ዋጋ ይወስዳል፤ ጻድቅንም በጻድቅ ስም የሚቀበል የጻድቁን ዋጋ ይወስዳል። 42 ማንም ከእነዚህ ከታናናሾቹ ለአንዱ ቀዝቃዛ ጽዋ ውኃ ብቻ በደቀ መዝሙር ስም የሚያጠጣ፤ እውነት እላችኋለሁ፤ ዋጋው አይጠፋበትም።

◆ ክፍል 70ሐ. ሠራተኞች ተላኩ

ማቴዎስ 11:1	ማርቆስ 6:12-13	ሉቃስ 9:6
1 ኢየሱስም አሥራ ሁለቱን ደቀ መዛሙርቱን ማዘዝ በፈጸመ ጊዜ በ ከ ተ ሞ ቻ ቸ ው ሊያስተምርና ሊሰበክ ከዚያ አለፈ።	12 ወጥተውም ንስሐ እንዲገቡ ሰበኩ፤ ብዙ አጋንንትንም አወጡ፤ 13 ብዙ ድወዮችንም ዘይት እየቀቡ ፈወሱአቸው።	6 ወጥተውም ወንጌልን እየሰበኩና በስፍራው ሁሉ እየፈወሱ በየመንደሩ ያልፉ ነበር።

◆ ክፍል 71ሀ. ሄሮድስ የኢየሱስን ማንነት ማወቅ ተላነው

ማቴዎስ 14:1-2	ማርቆስ 6:14-16	ሉቃስ 9:7-9
1 በዚያ ዘመን የአራተኛው ክፍል ገዥ ሄሮድስ የኢየሱስን ዝና ሰማ፤ ⁷⁸ 2 ለሎሌዎቹም፡- ይህ መጥምቁ የሐንስ ነው፤ እርሱ ከሙታን ተነሥቶአል፤ ስለዚህም ኃይል በእርሱ ይደረጋል አለ።	14 ስሙም ተገልጦአልና ንጉሡ ሄሮድስ በሰማ ጊዜ፡- ⁷⁸ መጥምቁ የሐንስ ከሙታን ተነሥቶአል ስለዚህም ኃይል በእርሱ ይደረጋል አለ። 15 ሌሎችም፡- ኤልያስ ነው አሉ፤ ሌሎችም፡- ከነቢያት እንደ አንዱ ነቢይ ነው አሉ። 16 ሄሮድስ ግን ሰምቶ፡- እኔ ራሱን ያስቈረጥሁት የሐንስ ይህ ነው እርሱ ከሙታን ተነሥቶአል አለ።	7 የአራተኛው ክፍል ገዥ ሄሮድስም የተደረገውን ነገር ሁሉ ሰምቶ፤ ⁷⁸ አንዳንድ ሰዎች፡- 8 የሐንስ ከሙታን ተነሣ፤ ሌሎችም፡- ኤልያስ ተገለጠ፤ ሌሎችም፡- ከቀደሙት ነቢያት አንዱ ተነሥቶአል ይሉ ስለ ነበሩ አመነታ። 9 ሄሮድስም፡- የሐንስንስ እኔ ራሱን አስቈረጥሁት፤ ይህ እንዲህ ያለ ነገር የምሰማበት ማን ነው? አለ። ሊያየውም ይሻ ነበር።

⁷⁸ [ማቴ. 14:1፤ ማር. 6:14፤ ሉቃስ 9:7] የኢየሱስን ዝና ከፍ ያደረገው፤ በአሥራ ሁለቱ ደቀ መዛሙርት አማካይነት የተሠራጨው አገልግሎቱ (ክፍል 70ሐ እና 70ሐ) ነበር። ገሊላንና ፖርያን ያስተዳድር የነበረው ሄሮድስ አንቲጳስም ኢየሱስን በትኩረት ሊከታተለው የተገደደው በዚህ ጊዜ ነው።

◆ ክፍል 71ለ. የመጥምቁ የሐንስ መታሠርና የራሱ መቆረጥ⁷⁹

[ክፍል 34ን ይመልከቱ]

- በጥብርያዶስ፥ ሳይሆን አይቀርም -

ማቴዎስ 14፡3-12

3 ሄሮድስ በወንድሙ በፊልጶስ ሚስት በሄሮድያዳ ምክንያት የሐንስን አስይዞ አሳስሮት በወህኒ አኑሮት ነበርና፤ 4 የሐንስ፡- እርስዎ ለአንተ ትሆን ዘንድ አልተፈቀደም ይለው ነበርና። 5 ሊገድለውም ወዶ ሳለ፥ ሕዝቡ እንደ ነቢይ ስለ አዩት ፈራቸው።

6 ነገር ግን ሄሮድስ የተወለደበት ቀን በሆነ ጊዜ፥ የሄሮድያዳ ልጅ በመካከ ላቸው ዘፈነች ሄሮድስንም ደስ አሰኘችው፤ 7 ስለዚህም የምትለምነውን ሁሉ እንዲሰጣት በመሐላ ተስፋ አደረገላት።

8 እርስዎም በእናትዎ ተመክራ፡- የመጥምቁን የየሐንስን ራስ በዚህ በወጭት ሰጠኝ አለችው። 9 ንጉሡም አዘነ፥ ነገር ግን ስለ መሐላው ከእርሱም ጋር ተቀምጠው ስላሉት ሰዎች እንዲሰጡአት አዘዘ፤ 10 ልኮም

ማርቆስ 6፡17-29

17 ሄሮድስ የወንድሙን የፊልጶስን ሚስት ሄሮድያዳን አግብቶ ነበርና በእርስዋ ምክንያት ራሱ ልኮ የሐንስን አስይዞ በወህኒ አሳስሮት ነበር፤ 18 የሐንስ ሄሮድስን፡- የወንድሙ ሚስት ለአንተ ልትሆን አልተፈቀደም ይለው ነበርና። 19 ሄሮድያዳ ግን ተቃውማው ልትገድለው ትፈልግ ነበር አልቻለችም፤ 20 ሄሮድስ የሐንስ ጻድቅና ቅዱስ ሰው እንደ ሆነ አውቆ ይፈራውና ይጠባበቀው ነበር፤ እርሱንም ስምቶ በብዙ ነገር ያመነታ ነበር፤

21 በደስታም ይሰማው ነበር። ሄሮድስም በተወለደበት ቀን ለመኳንንቱና ለሻለቆቹ ለገሊላም ሹማምንት ግብር ባደረገ ጊዜ ምቹ ቀን ሆነላትና 22 የሄሮድያዳ ልጅ ንብታ ስትዘፍን ሄሮድስንና ከእርሱ ጋር የተቀመጡትን ደስ አሰኘችው።

ንጉሡም ብላቴናይቱን፡- የምትወጂውን ሁሉ ለምኒኝ እስጥሻለሁ አላት፤ 23 የመንግሥቱ እኩሌታ ስንኳ ቢሆን የምትለምኒውን ሁሉ እስጥሻለሁ ብሎ ማለላት።

24 ወጥታም ለእናትዋ፡- ምን ልለምነው? አለች።

እርስዎም፡- የመጥምቁን የየሐንስን ራስ አለች።

25 ወዲያውም ፈጥና ወደ ንጉሡ ንብታ፡- የመጥምቁን የየሐንስን ራስ በወጭት አሁን ልትሰጠኝ እወዳለሁ ብላ ለመነችው።

26 ንጉሡም እጅግ አዝኖ ስለ መሐላው ከእርሱም ጋር ስለ ተቀመጡት ሊነሣት

⁷⁹ ይህ ክፍል የየሐንስን መገደል አስመልክቶ የቀረበ ታሪካዊ ትውስታ ሆኖ፥ እዚህ በቅደም ተከተሉ ተመዝግቧል። የሐንስ የታሰረው ከዓመት ከሰድስት ወር በፊት ኢየሱስ አገልግሎቱን ገሊላ ውስጥ በጀመረ ጊዜ ነበር (ክፍል 34)።

(ማቴዎስ 14:3-12 የቀጠለ)

የዮሐንስን ራስ በወህኒ አስቆረጠው። 11 ራሱንም በወጭት አምጥተው ለብላቴናይቱ ሰጡአት፤ ወደ እናትዋም ወሰደችው። 12 ደቀ መዛሙርቱም ቀርበው በድኑን ወሰዱና ቀበሩት፤ መጥተውም ለኢየሱስ አወሩለት።

(ማርቆስ 6:17-29 የቀጠለ)

አልወደደም። 27 ወዲያውም ንጉሡ ባለ ወግ ልኮ ራሱን እንዲያመጣ አዘዘው። ሄዶም በወኅኒ ራሱን ቈረጠ፤ 28 ራሱንም በወጭት አምጥቶ ለብላቴናይቱ ሰጣት፤ ብላቴናይቱም ለእናትዋ ሰጠች። 29 ደቀ መዛሙርቱም ሰምተው መጡ በድኑንም ወስደው ቀበሩት።

በገሊላ ዙሪያ የክርስቶስ አገልግሎት

> ስለ ሕይወት እንጀራ የተሰጠ ትምህርት <

◆ ክፍል 72ሀ. የሠራተኞች መመለስ

- ገሊላ -

ማርቆስ 6:30

30 ሐዋርያትም ወደ ኢየሱስ ተሰብስበው ያደረጉትንና ያስተማሩትን ሁሉ ነገሩት።

ሉቃስ 9:10ሀ

10 ሐዋርያትም ተመልሰው ያደረጉትን ሁሉ ነገሩት።

◆ ክፍል 72ለ. ከገሊላ መውጣት

- ከገሊላ ወደ ቤተ ሳይዳ ከዩሊያስ አጠገብ⁸⁰ -

ማቴዎስ 14:13-14

ማርቆስ 6:31-34

ሉቃስ 9:10ለ-11

ዮሐንስ 6:1-3

31 እናንተ ራሳችሁ ብቻችሁን ወደ ምድረ በዳኑና ጥቂት ዕረፉ አላቸው፤⁸² የሚመጡና የሚሄዱ ብዙዎች ነበሩና፤ ለመብላት እንኳ ጊዜ አጡ።

32 በታንኳውም ብቻቸውን ወደ ምድረ በዳኑሄዱ።³³ ሰዎችም ሲሄዱ

13 ኢየሱስም በሰማ ጊዜ ከዚያ ብቻውን ወደ

ከእርሱ ጋርም ወስዶአቸው ቤተ ሳይዳ ከምትባል

1 ከዚህ በኋላ ኢየሱስ ወደ ገሊላ ባሕር ማዶ ተሻገረ፤

⁸⁰ ሁለት መንደሮች ቤተሳይዳ የሚል መጠሪያ ያላቸው ይመስላል። ሉቃስ 9:10 ውስጥ የተጠቀሰችው ቤተሳይዳ ከገሊላ ባሕር ሰሜን ምሥራቅ ዩሊያስ በተባለው ሥፍራ አቅራቢያ የምትገኘው መሆኑ መታወቅ አለበት። ማርቆስ 6:45 (ክፍል 73) ውስጥ ያለው ስም የሚያመለክተው ግን ከባሕሩ በስተምዕራብ ቅፍርናሆም አጠገብ ያለችውን መንደር ነው።

⁸¹ [ማር. 6:31] ይህ ሁኔታ በአብዛኛው ሕዝባዊ ከሆነው አገልግሎት፣ ግላዊ ወደሆነው መዛወርን ያመለክታል። በዚህ ሥፍራ ሌሎች ሽግግሮችም ይታያሉ። መንግሥቱ ላይ የነበረው ትኩረት ንጉሡ ላይ ወደማትኮር ተለውጧል። ዝግጅቱ ጌታ ስላለበት ሳይሆን ስለማይኖርበት ጊዜ ነበር። ጌታ አልፎ አልፎ ገሊላን ከመጎብኘቱ በቀር ከዚህ ጊዜ ጀምሮ አገልግሎቱን ከአካባቢው ውጭ ወስኖታል።

⁸² [ማቴ. 14:13፤ ሉቃስ 9:10ለ] አገልግሎቱ እዚህ ነጥብ ላይ ሲደርስ ኢየሱስ ከሕዝቡ ጋር የነበረው ግንኙነት ተለወጠ። ከዚህ ቀደም ሲል፣ አልፎ አልፎ የተለዩ ሁኔታዎች ቢኖሩም (ክፍል 65)፣ ብዙ ጊዜ ወደ እነርሱ ይሄድ ነበር። ከዚያ ቀጥሎ የነበሩት ወራት ከነርሱ የተለየባቸው ሆነው ነው በተለይ የሚታወቁት። ከዚህ በተጨማሪ ክፍል 73፣ 78፣ 79ሀ እና 81ሀን ይመልከቱ። ለመለየቱ መሠረት የሚሆኑት አምስት ሁኔታዎች ናቸው። (የግርጌ ማስታወሻው በተከታዩ ገጽ ይቀጥላል።)

(ማቴዎስ 14:13-14) የቀጠለ)	(ማርቆስ 6:31-34) የቀጠለ)	(ሉቃስ 9:10ለ-11) የቀጠለ)	(ዮሐንስ 6:1-3) የቀጠለ)
ምድረ በዳ በታንኳ ፈቀቅ አለ፤ ⁸¹ ሕዝቡም ሰምተው ከከተማዎቹ በእግር ተከተሉት። 14 ወጥቶም ብዙ ሕዝብ አየና አዘነላቸው ድውዮቻቸውንም ፈወሰ።	አ ዩ አ ቸ ው ብ ዙ ዎ ች ም አ ወ ቁ አ ቸ ው ና ከከተሞች ሁሉ በእግር እየሮጡ ወዲያ ቀደሙአቸው ወደ እርሱም ተሰበሰቡ። 34 ኢየሱስም ወጥቶ ብዙ ሕዝብ አየና እረኛ እንደሌላቸው በጎች ስለ ነበሩ አዘነላቸው፤ ብዙም ነገር ያስተምራቸው ጀመር።	ከተማ አጠገብ ወደ ምድረ በዳ ለብቻው ፈቀቅ አለ። ⁸¹ 11 ሕዝቡም አ ው ቀ ው ተ ከ ተ ሉ ት ፤ ተቀብሎአቸውም ስለ እግዚአብሔር መንግሥት ይነግራቸው ነበር፤ መፈወስ ያስፈለጋቸውንም ፈወሳቸው።	እ ር ሱ ም የጥብርያ ዶስ ባሕር ነው። 2 በበሽተኞችም ያደረገውን ምልክቶች ስላዩ ብዙ ሕዝብ ተከተሉት። 3 ኢየሱስም ወደ ተራራ ወጣና በዚያ ከደቀ መዛሙርቱ ጋር ተቀመጠ።

◆ ክፍል 72ሐ. አምስት ሺህዎችን መመገብ

[ክፍል 79ለና 81ሀን ይመልከቱ]

- ቤተሳይዳ -

ማቴዎስ 14:15-21	ማርቆስ 6:35-44	ሉቃስ 9:12-17	ዮሐንስ 6:4-13
15 በመሸም ጊዜ ደቀ መዛሙርቱ ወደ እርሱ ቀርበው፡- በታው ምድረ በዳ ነው አሁንም ሰዓቱ አልፎአል፤ ወደ መንደሮች ሄደው ለራሳቸው ምግብ እንዲገዙ ሕዝቡን አሰናብት አሉት።	35 በዚያን ጊዜም ብዙ ሰዓት ካለፈ በኋላ ደቀ መዛሙርቱ ወደ እርሱ ቀርበው፡- በታው ምድረ በዳ ነው አሁንም መሸቶአል፤ 36 የሚበሉት የላቸውምና በዙሪያ ወዳሉ ገጠሮችና መንደሮች ሄደው እንጀራ ለራሳቸው	12 ቀኑም ይመሽ ጀመር፤ አሥራ ሁለቱም ቀርበው፡- በዚህ በምድረ በዳ ነንና በዙሪያችን ወዳሉ መንደሮችና ገጠሮች ሄደው እንዲያድሩና ምግብ እንዲያገኙ ሕዝቡን አሰናብት አሉት።	4 የአይሁድ በዓልም ፋሲካ ቅርብ ነበር። 5 ኢየሱስም ዓይኖቹን አንሥቶ

(1.) የሄሮድስ አንቲኦስ ቅናት (ማቴ. 14:13፤ ማር. 6:30፤ ክፍል 72ሀ)። የዮሐንስ ደቀ መዛሙርት የእርሱን የመቀበር ዜና ይዘው መምጣታቸው፤ አሥራ ሁለቱ ሐዋርያት ገሊላ ውስጥ አስተምረው ከመመለሳቸው ጋር የተገናኘ ይመስላል። ገሊላ ከሄሮድስ ግዛቶች አንዷ ናት። ኢየሱስ ከአካባቢው የራቀው፤ የአሥራ ሁለቱን ደቀ መዛሙርት ጉብኝት አስመልክቶ በተሰራጨው ወሬ ምክንያት ሄሮድስ ከሚወስደው የበቀል ድርጊት ዞር ለማለት ነው።

(2.) ኢየሱስ የዳዊትን ዙፋን ያለጊዜው እንዲረከብ ሊያስገድዱት የፈለጉ ተከታዮቹ የተሳሳተ ፍላጎት (ዮሐ. 6:15፤ ክፍል 73)። ኢየሱስ እንዲህ ካለው ግጭት የሚፈጥር ሁኔታና ሊያስከትል ከሚችለው ውጤት ራቀ። (የግርጌ ማስታወሻው በተከታዩ ገጽ ይቀጥላል።)

(ማቴዎስ 14:15-21) የቀጠለ)	(ማርቆስ 6:35-44) የቀጠለ)	(ሉቃስ 9:12-17) የቀጠለ)	(ዮሐንስ 6:4-13) የቀጠለ)
16 ኢየሱስም፡- እናንተ የሚበሉትን ስጡአቸው እንጂ ሊ ሄ ዱ አያስፈልግም አላቸው።	37 እርሱ ግን መልሶ፡- እናንተ የሚበሉትን ስጡአቸው አላቸው። ሄደን እንጀራ በሁለት መቶ ዲናር 8 3 እንግዳላቸውን? እንዲበሉም እንስጣቸውን? አሉት። 38 እርሱም፡- ስንት እንጀራ አላችሁ? ሂዱና እዩ አላቸው።	13 እርሱ ግን፡- እናንተ የሚበሉትን ስጡአቸው አላቸው።	ብዙ ሕዝብ ወደ እርሱ ሲመጣ አየና ፊልጶስ፡- እነዚህ እንዲበሉ እንጀራ ከወዴት እንገዛለን? አለው። 6 ራሱ ሊያደርግ ያለውን ያውቅ ነበርና ሊፈትነው ይህን ተናገረ። 7 ፊልጶስ፡- እያንዳንዳቸው ትንሽ ትንሽ እንኳ እንዲቀበሉ የሁለት መቶ ዲናር 8 3 እንጂ ራ አይበቃቸውም ብሎ መለሰለት። 8 ከደቀ መዛሙርቱ አንዱ የስምዖን ጴጥሮስ ወንድም እንድርያስ፡- 9 አምስት የገብስ እንጀራና ሁለት ዓሣ የያዘ ብላቴና በዚህ አለ፤ ነገር ግን እነዚህን ለሚያህሉ ሰዎች ይህ ምን ይሆናል? አለው። 10 ኢየሱስም፡- ሰዎች ን እንዲቀመጡ
17 እነርሱም፡- ከአምስት እንጀራና ከሁለት ዓሣ በቀር በዚህ የለንም አሉት። 18 እርሱም፡- እነዚያን ወደዚህ አምጡልኝ አላቸው። 19 ሕዝቡም በሣር ላይ እንዲቀመጡ አዘዘ፤ አምስቱንም	ባወቁም ጊዜ፡- አምስት፤ ሁለትም ዓሣ አሉት። 39 ሁሉንም በየክፍሉ በለመለመሣር ላይ እንዲያስቀምጡአቸው አዘዛቸው። 40 መቶ መቶውና አምሳ አምሳው እየሆኑ በተራ በተራ ተቀመጡ። 41	እነርሱም፡- ሄደን ለዚህ ሁሉ ሕዝብ ምግብ ካልገዛን፤ ከአምስት እንጀራና ከሁለት ዓሣ የሚበልጥ የለንም አሉት፤ 14 አምስት ሺህ ሰዎች 84 ያህሉ ነበርና። ለ ደቀ መዛሙርቱ፡-	

(3.) የአይሁድ መሪዎች ጠላትነት (ማር. 7:1-23፤ ክፍል 77)። ገሊላ ውስጥ የነበረው የኢየሱስ አገልግሎት ሲያድግ፤ በከፍተኛ ስፍራ የነበሩ መሪዎች ተቃውሞ ገላጭ መሆን ጀምሮ ነበር። አሁን ግን ገሊላ ውስጥ የነበረው አገልግሎት ፍጹም እንዲገታ እስከ ማድረግ ድረስ አደገ።

(4.) ደቀ መዛሙርቱ አድካሚ ከሆነው ጉዞ በኋላ ዕረፍት መፈለጋቸው (ማር. 6:31)። ከሞቃቱ የገሊላ ባሕር ዳርቻ ወደ ቀዝቃዛው ተራራማ አካባቢ መዛወሩ ለዕረፍቱ መልካም ሁኔታን ፈጠረ።

(5.) ለደቀ መዛሙርቱ በተለይ የተሻለ ትምህርት የመስጠቱ ዕድል (ክፍል 72ለ-95)። ገሊላ ውስጥ የነበራቸው አገልግሎት ብዙ ጥያቄዎችን ፈጥሮ ይሆናል። ለዚህ ነው ጌታ ስለ እርሱና ከእርሱ እንዲማሩ የተለያዩ ዕድሎችን የሰጣቸው።

(ማቴዎስ 14:15-21) የቀጠለ)	(ማርቆስ 6:35-44) የቀጠለ)	(ሉቃስ 9:12-17) የቀጠለ)	(ዮሐንስ 6:4-13) የቀጠለ)
እንጀራና ሁለቱን ዓሣ ይዞ ወደ ሰማይ አሻቅቦ አየና ባረከ፤ እንጀራውንም ቆርሶ ለደቀ መዛሙርቱ ሰጠ። ደቀ መዛሙርቱም ለሕዝቡ። 20 ሁሉም በልተው ጠገቡ፤ የተረፈውንም ቁርስራሽ አሥራ ሁለት መሶብ መሉ አነሡ። 21 ከሴቶችና ከልጆችም በቀር የበሉት አምስት ሺህ ወንዶች ⁸⁴ ያህሉ ነበር።	አምስቱንም እንጀራ ሁለቱንም ዓሣ ይዞ ወደ ሰማይ አሻቅቦ አየና ባረከ፤ እንጀራውንም ቁርሶ እንዲያቀርቡላቸው ለደቀ መዛሙርቱ ሰጠ። 42 ሁለቱን ዓሣ ደግሞ ለሁሉ ከፈለ። ሁሉም በልተው ጠገቡ፤ 43 ከቀሩ ስራሹም አሥራ ሁለት መሶብ የሞላ አነሡ ከዓሣውም ደግሞ። 44 እንጀራውንም የበሉት ወንዶቹ አምስት ሺህ ⁸⁴ ነበሩ።	በየክፍሉ አምሳ አምሳውን አስቀምጦአቸው አላቸው። 15 እንዲህም አደረጉ ሁሉንም አስቀመጡአቸው። 16 አምስቱንም እንጀራና ሁለቱን ዓሣ ይዞ፤ ወደ ሰማይ አሻቅቦ አየና ባረካቸው ቆርሶም ለሕዝቡ እንዲያቀርቡ ለደቀ መዛሙርቱ ሰጠ። 17 ሁሉም በልተው ጠገቡ፤	አድርጉ አለ። በዚያም ስፍራ ብዙ ሣር ነበረበት። ወንዶችም ተቀመጡ ቊጥራቸውም አምስት ሺህ ⁸⁴ የሚያህል ነበር። 11 ኢየሱስም እንጀራውን ያዘ። አመስግኖም ለደቀ መዛሙርቱ ሰጠ። ደቀ መዛሙርቱም ለተቀመጡት ሰዎች ሰጡ አቸው እንዲሁም ከዓሣው በፈለጉት መጠን። 12 ከጠገቡም በኋላ ደቀ መዛሙርቱን፡- አንድ ስንኳ እንዳይጠፋ የተረፈውን ቊርስራሽ አከማቹ አላቸው። 13 ስለዚህ አከማቹ፤ ከበሉትም ከአምስቱ የገብስ እንጀራ የተረፈውን ቊርስራሽ አሥራ ሁለት መሶብ ሞሉ።

83 [ማር. 6:37] የሐ. 6:7 ሁለት መቶ ዲናር የአንድ ሰው የስምንት ወር ደመወዝ ይሆናል። ብዙ ባይሆንም፤ ይህ ገንዘብ ደቀ መዛሙርቱ በግምጃ ቤታቸው ካላቸው የሚልቅ ሳይሆን አይቀርም። ይህን ያህል ቢኖራቸውም እንኳ ለዚያ ሁሉ ሰው ምግብ መግዣ አይበቃም ነበር።

◆ ክፍል 73. ኢየሱስን ለማንገሥ ያለ ጊዜው የተደረገ ሙከራ ተገታ

- በተራራው ላይ ለብቻው -

ማቴዎስ 14:22-23	ማርቆስ 6:45-46	ሉቃስ 6:14-15
22 ወዲያውም ሕዝቡን ሲያሰናብት ሳለ፤ ደቀ መዛሙርቱ በታንኳይቱ ገብተው ወደ ማዶ እንዲቀድሙት ግድ አላቸው። 23 ሕዝቡንም አሰናብቶ ይጸልይ ዘንድ ብቻውን ወደ ተራራ ወጣ። በመሸም ጊዜ ብቻውን በዚያ ነበረ።	45 ወዲያውም ሕዝቡን ሲያሰናብት ሳለ ደቀ መዛሙርቱ በታንኳ ገብተው ወደ ማዶ ወደ ቤተ ሳይዳ እንዲቀድሙት ግድ አላቸው። 46 ካሰና በታቸውም በኋላ ሊጸልይ ወደ ተራራ ወጣ።	14 ከዚህ የተነሣ ሰዎቹ ኢየሱስ ያደረገውን ምልክት ባዩ ጊዜ፡- ይህ በእውነት ወደ ዓለም የሚመጣው ነበረ ነው አሉ። 15 በዚህም ምክንያት ኢየሱስ ያነግሡት ዘንድ ሊመጡና ሊነጥቁት እንዳላቸው አውቆ ደግሞ ወደ ተራራ ብቻውን ፈቀቅ አለ። ⁸⁵

◆ ክፍል 74. በማዕበል በተናወጠ ባሕር ላይ መራመድ

- በገሊላ ባሕር ላይ -

ማቴዎስ 14:24-33	ማርቆስ 6:47-52	ሉቃስ 6:16-21
24 ታንኳይቱም አሁን በባሕር መካከል ሳላች፤ ነፋስ ከወደ ፊት ነበርና በማዕበል ትጨነቅ ነበር። 25 ከሌሊቱም በአራተኛው ክፍል ⁸⁶ ኢየሱስ በባሕር ላይ እየሄደ ወደ እነርሱ መጣ። 26 ደቀ መዛሙርቱም በባሕር ላይ ሲሄድ ባዩት ጊዜ፡- ምትሐት ነው ብለው ታወኩ በፍርሃትም ጮኹ።	47 በመሸም ጊዜ ታንኳይቱ በባሕር መካከል ሳላች እርሱ ብቻውን በምድር ላይ ነበረ። 48 ነፋስ ወደ ፊታቸው ነበረና እየቀዘፉ ሲጨነቁ አይቶ፤ ከሌሊቱ በአራተኛው ክፍል ⁸⁶ በባሕር ላይ እየሄደ ወደ እነርሱ መጣ፤ ሊያልፋቸውም ይወድ ነበር። 49 እነርሱ ግን በባሕር ላይ ሲሄድ ባዩት	16 በመሸም ጊዜ ደቀ መዛሙርቱ ወደ ባሕር ወረዱ፤ 17 በታንኳም ገብተው በባሕር ማዶ ወደ ቅፍርናም ይመጡ ነበር። አሁንም ጨልሞ ነበር፤ ኢየሱስም ገና ወደ እነርሱ አልመጣም ነበር፤ 18 ብርቱ ነፋስም ስለ ነፈሰ ባሕሩ ተናወጠ። 19 ሀያ አምስት ወይም ሠላሳ ምዕራፍ ከቀዘፉ በኋላም፤ ኢየሱስ

⁸⁴ [ማቴ. 14:21፤ ማር. 6:44፤ ሉቃስ 9:14፤ ዮሐ. 6:10] አምስት ሺህ ሰዎች (ወንዶች ማለት ነው) ነበሩ ሲባል፤ ይህንኑ ቁጥር ያህል ሴቶች እና ቢያንስ ይህንኑ ያህል ሕፃናት መኖራቸውን በሚገባ ያመለክታል። የተመገበው ሕዝብ ከአሥራ አምስት ሺህ ሳይበልጥ አይቀርም።

⁸⁵ [ዮሐ. 6:15] ኢየሱስ እንደገና በሕዝቡ ፍላጎት አልስማማም አለ (ዮሐ. 2:23፤ ክፍል 32ሀ)። በመጨረሻው በምድር ሁሉ ላይ የሚነግሥ መሆኑን አልካዱም፤ ነገር ግን የራሱ የሚሆኑት እርሱ ወደሚመሠርተው መንግሥት ለመግባት የሚያስችላቸውን ሥነ-ምግባራዊ ሁኔታዎች እስኪያሟሉ ድረስ መራከቱን በቀጥታ ሊቀበል አልፈቀደም (የተራራው ስብከት ክፍል 54ሀ፤ 54ቀ)። ገሊላ ውስጥ ሕዝቡ እርሱን አንቀበልህም ማለታቸውና፤ በአሁኑ አጋጣሚ የሚያሳዩት የራስ ወዳድነት ዓላማ፤ ለመንግሥቱ የተዘጋጁ ላለመሆናቸው ግልጥ ማረጋገጫ ነው።

(ማቴዎስ 14:24-33 የቀጠለ)	(ማርቆስ 6:47-52 የቀጠለ)	(ዮሐንስ 6:16-21 የቀጠለ)
27 ወዲያውም ኢየሱስ ተናገራቸውና፡- አይዘክቸው፤ እኔ ነኝ፤ አትፍሩ አላቸው።	ጊዜ ምትሀት መሰላቸውና ጮኹ፤ 50 ሁሉ አይተውታልና፤ ታወኩም።	በባሕር ላይ እየሄደ ወደ ታንኳይቱ ሲቀርብ አይተውፈሩ።
28 ጴጥሮስም መልሶ፡- ጌታ ሆይ፤ አንተስ ከሆንህ በውኃው ላይ ወደ አንተ እንድመጣ እዘዘኝ አለው።	ወዲያውም ተናገራቸውና፡- አይዘክቸው፤ እኔ ነኝ፤ አትፍሩ አላቸው።	20 እርሱ ግን፡- እኔ ነኝ፤ አትፍሩ አላቸው።
29 እርሱም፡- ና አለው። ጴጥሮስም ከታንኳይቱ ወርዶ ወደ ኢየሱስ ሊደርስ በውኃው ላይ ሄደ። 30 ነገር ግን የነፋሱን ኃይል አይቶ ፈራ፤ ሊሰጥምም በጀመረ ጊዜ፡- ጌታ ሆይ፤ አድነኝ ብሎ ጮኸ።		
31 ወዲያውም ኢየሱስ እጁን ዘርግቶ ያዘውና፡- አንተ እምነት የጎደለህ፤ ስለምን ተጠራጠርህ? አለው።		
32 ወደ ታንኳይቱም በወጡ ጊዜ ነፋሱ ተወ። 33 በታንኳይቱም የነበሩት፡- በእውነት የእግዚአብሔር ልጅ ነህ ብለው ሰገዱለት።	51 ወደ እነርሱም ወደ ታንኳይቱ ገባ፤ ነፋሱም⁸⁷ ተወ፤ በራሳቸውም ያለ መጠን እጅግ ተገረሙ፤ 52 ስለ እንጀራው አላስተዋሉምና፤ ነገር ግን ልባቸው ደንዝዞ ነበር።	21 ስለዚህ በታንኳይቱ ሲቀበሉት ወደዱ፤ ወዲያውም⁸⁷ ታንኳይቱ ወደሚሄዱበት ምድር ደረሰች።

⁸⁶ [ማቴ. 14:25፤ ማር. 6:48] ኢየሱስ ክርስቶስ ከደቀ መዛሙርቱ ከተለየ ከዘጠኝ እስከ አሥራ ሁለት ሰዓታት የሚሆን ጊዜ ሳያልፍ አልቀረም። የተለያቸው ከቀኑ አሥራ ሁለት ሰዓት ገደማ ነው («በመሸ ጊዜ»፤ ማር. 6:47)። እንደገና የተገናኙት በማግስቱ ከሌሊቱ ከ9 ሰዓት እስከ 7ጋቱ 12 ሰዓት ባለው ጊዜ («በአራተኛው ክፍል») ነው። ይህን ሁሉ ሰዓት እነርሱ ከማዕበል ጋር ይታገሉ፤ እርሱ ደግሞ ይጸልይ ነበር።

⁸⁷ [ማር. 6:51፤ ዮሐ. 6:21] ሁለት ተአምራት ተፈጸሙ፤ የነፋሱ መተውና የጀልባዶቱ ጉዞ ማብቃት።

⁸⁸ ጌንሴሬጥ ቅፍርናሆምና ቤተሳይዳ አቅራቢያ ነው የምትገኘው። ማርቆስ 6:53ን ከዮሐንስ 6:17፤ ክፍል 74 እና ከማርቆስ 6:45፤ ክፍል 73 ጋር ያስተያዩ።

⁸⁹ [ማቴ. 14:34፤ ማር. 6:53] ጌንሴሬጥ ከገሊላ ባሕር ምዕራብ ዳር፤ ከቅፍርናሆም በስተደቡብ የምትገኝ ለምና ሚዳማ ሥፍራ ናት። በዚህ የኢየሱስ አጭር የገሊላ ጉብኝት፤ ቀደም ሲል መሢሕነቱን ያልተቀበሉ ወገኖች (ክፍል 61 እና 68) መሢሕነቱን ካረጋገጡት ተአምራት ተጠቃሚዎች ለመሆን ፈቃደኞች ነበሩ።

◆ ክፍል 75. ጌንሴሬጥ በተባለ ሥፍራ የተከናወነ ፈውስ

- ጌንሴሬጥ⁸⁸ -

ማቴዎስ 14:34-36

34 ተሻግረውም ወደ ጌንሴሬጥ⁸⁹ ምድር መጡ። 35 የዚያ ቦታ ሰዎችም ባወቁት ጊዜ በዙርያው ወዳለ አገር ሁሉ ላኩ።

ሕመምተኞችንም ሁሉ ወደ እርሱ አመጡ፤ 36 የልብሱንም ጫፍ ብቻ ሊዳስሱ ይለምኑት ነበር፤ የዳስሱትም ሁሉ ዳኑ።

ማርቆስ 6:53-56

53 ተሻግረውም ወደ ምድር ወደ ጌንሴሬጥ⁸⁹ ደረሱ ታንኳይቱንም አስጠጉ። 54 ከታንኳይቱም ሲወጡ ወዲያው አውቀውት 55 በዚያች አገር ሁሉ ዙሪያ ሮጡና እርሱ እንዳለ ወደ ሰሙበት ስፍራ ሕመምተኞችን በአልጋ ላይ ያመጡ ጀመር። 56 በገባበትም ስፍራ ሁሉ፥ መንደርም ከተማም ገጠርም ቢሆን፥ በገበያ ድውዮችን ያኖሩ ነበር፤ የልብሱንም ጫፍ እንኳ ሊዳስሱ ይለምኑት ነበር የዳስሱትም ሁሉ ዳኑ።

◆ ክፍል 76ሀ. ስለ እውነተኛው የሕይወት እንጀራ የተደረገ ገለጣ

- ቅፍርናሆም -

ዮሐንስ 6:22-59

22 በነገው በባሕር ማዶ ቆመው የነበሩ ሕዝቡ ከአንዲት ጀልባ በቀር በዚያ ሌላ ጀልባ እንዳልነበረች፤ ደቀ መዛሙርቱም ለብቻቸው እንደ ሄዱ እንጂ ኢየሱስ ከደቀ መዛሙርቱ ጋር ወደ ታንኳይቱ እንዳልገባ አዩ፤ 23 ዳሩ ግን ሌሎች ጀልባዎች ጌታ የባረከውን እንጀራ ወደ በሉበት ስፍራ አጠገብ ከጥብርያዶስ መጡ። 24 ሕዝቡም ኢየሱስ ወይም ደቀ መዛሙርቱ በዚያ እንዳልነበሩ ባዩ ጊዜ፥ ራሳቸው በጀልባዎቹ ገብተው ኢየሱስን እየፈለጉ ወደ ቅፍርናሆም መጡ።

25 በባሕር ማዶም ሲያገኙት፡- መምህር ሆይ፥ ወደዚህ መቼ መጣህ? አሉት።

26 ኢየሱስም መልሶ፡- እውነት እውነት እላችኋለሁ፥ የምትፈልጉኝ እንጀራን ስለ በላችሁና⁹⁰ ስለ ጠገባችሁ ነው እንጂ ምልክቶችን ስላያችሁ አይደለም። 27 ለሚጠፋ መብል አትሥሩ፤ ነገር ግን ለዘላለም ሕይወት ለሚኖር መብል የሰው ልጅ ለሚሰጣችሁ ሥሩ፤ እርሱን እግዚአብሔር አብ አትሞታልና።

28 እንግዲህ፡- የእግዚአብሔርን ሥራ እንድንሠራ ምን እናድርግ? አሉት።

29 ኢየሱስ መልሶ፡- ይህ የእግዚአብሔር ሥራ እርሱ በላከው እንድታምኑ ነው አላቸው።

30 እንግዲህ፡- እንኪያ አይተን እንድናምንህ አንተ ምን ምልክት ታደርጋለህ? ምንስ ትሠራለህ? 31 ይበሉ ዘንድ ከሰማይ እንጀራ ሰጣቸው ተብሎ እንደ ተጻፈ አባቶቻችን በምድረ በዳ መና በሉ አሉት። [ዘጸአት 16:4፥ 15፤ ነህምያ 9:15፤ መዝሙር 78:24፥ 105:40]

32 ኢየሱስም፡- እውነት እውነት እላችኋለሁ፥ እውነተኛ እንጀራ ከሰማይ የሚሰጣችሁ አባቴ ነው እንጂ ከሰማይ እንጀራ የሰጣችሁ ሙሴ አይደለም፤ 33 የእግዚአብሔር እንጀራ ከሰማይ የሚወርድ ለዓለምም ሕይወትን የሚሰጥ ነውና አላቸው።

(ዮሐንስ 6:22-59 የቀጠለ)

34 ስለዚህ:- ጌታ ሆይ፥ ይህን እንጀራ ዘወትር ስጠን አሉት።

35 ኢየሱስም እንዲህ አላቸው:- የሕይወት እንጀራ እኔ ነኝ፤⁹¹ ወደ እኔ የሚመጣ ከቶ አይራብም በእኔ የሚያምንም ሁልጊዜ ከቶ አይጠማም። 36 ነገር ግን አይታችሁኝ እንዳላመናችሁ አልጓችሁ። 37 አብ የሚሰጠኝ ሁሉ ወደ እኔ ይመጣል፥ ወደ እኔም የሚመጣውን ከቶ ወደ ውጭ አላወጣውም፤ 38 ፈቃዴን ለማድረግ አይደለም እንጂ የላከኝን ፈቃድ ለማድረግ ከሰማይ ወርጃለሁና። 39 ከሰጠኝም ሁሉ አንድን ስንኳ እንዳላጠፋ በመጨረሻው ቀን እንዳስነሣው እንጂ የላከኝ የአብ ፈቃድ ይህ ነው። 40 ልጅንም አይቶ በእርሱ የሚያምን ሁሉ የዘላለም ሕይወትን እንዲያገኝ የአባቴ ፈቃድ ይህ ነው፥ እኔም በመጨረሻው ቀን አስነሣለሁ።

41 እንግዲህ አይሁድ:- ከሰማይ የወረደ እንጀራ እኔ ነኝ ስላለ ስለ እርሱ አንጐራጐሩና:- 42 አባቱንና እናቱን የምናውቃቸው ይህ የዮሴፍ ልጅ ኢየሱስ አይደለምን? እንግዲህ:- ከሰማይ ወርጃለሁ እንዴት ይላል? አሉ።

43 ኢየሱስ መለሰ አላቸውም:- እርስ በርሳችሁ አታንጐራጐሩ። 44 የላከኝ አብ ከሳበው በቀር ወደ እኔ ሊመጣ የሚችል የለም፥ እኔም በመጨረሻው ቀን አስነሣለሁ። 45 ሁሉም ከእግዚአብሔር የተማሩ ይሆናሉ ተብሎ በነበያት ተጽፎአል፤ [ኢሳያይስ 54:13] እንግዲህ ከአብ የሰማ የተማረም ሁሉ ወደ እኔ ይመጣል። 46 አብን ያየ ማንም የለም፤ ከእግዚአብሔር ከሆነ በቀር፥ እርሱ አብን አይቶአል። 47 እውነት እውነት እላችኋለሁ በእኔ የሚያምን የዘላለም ሕይወት አለው። 48 የሕይወት እንጀራ እኔ ነኝ። 49 አባቶቻችሁ በምድረ በዳ መና በሉ ሞቱም፤ 50 ሰው ከእርሱ በልቶ እንዳይሞት ከሰማይ አሁን የወረደ እንጀራ ይህ ነው። 51 ከሰማይ የወረደ ሕያው እንጀራ እኔ ነኝ፤ ሰው ከዚህ እንጀራ ቢበላ ለዘላለም ይኖራል፤ እኔም ስለ ዓለም ሕይወት የምሰጠው እንጀራ ሥጋዬ ነው።

52 እንግዲህ አይሁድ:- ይህ ሰው ሥጋውን ልንበላ ይሰጠን ዘንድ እንዴት ይችላል? ብለው እርስ በርሳቸው ተከራከሩ።

53 ስለዚህ ኢየሱስ እንዲህ አላቸው:- እውነት እውነት እላችኋለሁ፥ የሰውን ልጅ ሥጋ ካልበላችሁ ደሙንም ካልጠጣችሁ በራሳችሁ ሕይወት የላችሁም። 54 ሥጋዬን የሚበላ ደሜንም የሚጠጣ የዘላለም ሕይወት አለው፥ እኔም በመጨረሻው ቀን አስነሣለሁ። 55 ሥጋዬ እውነተኛ መብል ደሜም እውነተኛ መጠጥ ነውና። 56 ሥጋዬን የሚበላ ደሜንም የሚጠጣ በእኔ ይኖራል እኔም በእርሱ እኖራለሁ። 57 ሕያው አብ እንደ ላከኝ እኔም ከአብ የተነሣ ሕያው እንደምሆን፥ እንዲሁ የሚበላኝ ደግሞ ከእኔ የተነሣ ሕያው ይሆናል። 58 ከሰማይ የወረደ እንጀራ ይህ ነው፤ አባቶቻችሁ መና በልተው እንደ ሞቱ አይደለም፤ ይህን እንጀራ የሚበላ ለዘላለም ይኖራል 59 በቅርናናሆም ሲያስተምር ይህን በምክራብ አለ።

⁹⁰ [ዮሐ. 6:26] ቀደም ሲል ከባሕሩ ማዶ ከዳቦና ከዓሣው በበሉ ሰዎች ዘንድ አሁንም ተመሳሳይ የራስ ወዳድነት ዓላማ (ክፍል 73) ይታያል። እነዚያ ሰዎች ከጌታ መንግሥት ጋር የተያያዙ ስጦታዎችን ሊቀበሉ የተዘጋጁ ነበሩ። ሥነ-ምግባራዊ ኃላፊነቶቹ ግን አልተሞሁቸውም።

⁹¹ [ዮሐ. 6:35] ዮሐንስ ወንጌል ውስጥ “እኔ ነኝ” የሚሉት ሐረጎች ሰፊ ቁም ነገር አላቸው። በሌሎች ሥፍራዎች እንደተጠቀሰው ሁሉ ምናልባት ሙሴ ከሚቃጠለው ቁጥጭ የሰማውን የእግዚአብሔር ስም ዘጸአት 3:14ን ይጠቅስ ይሆናል። ይህ ዮሐንስ ወንጌል ውስጥ ከተጠቀሱት ሰባት እንዲህ ያሉ አባባሎች የመጀመሪያው ነው (ዮሐ. 8:12፤ 10:7፤ 9፤ 10:11፤ 14፤ 11:25፤ 14:6፤ 15:1፤ 5)።

◆ ክፍል 76ሊ. ከደቀ መዛሙርቱ ብዙዎቹ ወደ ጓላ መመለሳቸው
[ክፍል 827 ይመልከቱ]
- ቅፍርናሆም -

ዮሐንስ 6:60-71

60 ከደቀ መዛሙርቱም ብዙዎች በሰሙ ጊዜ፡- ይህ የሚያስጨንቅ ንግግር ነው፤ ማን ሊሰማው ይችላል? አሉ።

61 ኢየሱስ ግን ደቀ መዛሙርቱ ስለዚህ እንዳንጎራጎሩ በልቡ አውቆ አላቸው፡- ይህ ያሰናክላችኋልን? 62 እንግዲህ የሰው ልጅ አስቀድሞ ወደ ነበረበት ሲወጣ ብታዩ እንዴት ይሆናል? 63 ሕይወትን የሚሰጥ መንፈስ ነው፤ ሥጋ ምንም አይጠቅምም፤ እኔ የነገርኋችሁ ቃል መንፈስ ነው ሕይወትም ነው። 64 ነገር ግን ከእናንተ የማያምኑ አሉ። ኢየሱስ የማያምኑት እነማን እንደ ሆኑ አሳልፎ የሚሰጠውም ማን እንደ ሆነ ከመጀመሪያ ያውቅ ነበርና። 65 ደግሞ፡- ስለዚህ አልኋችሁ፤ ከአብ የተሰጠው ካልሆነ ወደ እኔ ሊመጣ የሚችል የለም አለ።

66 ከዚህም የተነሣ ከደቀ መዛሙርቱ92 ብዙዎች ወደ ጓላ ተመለሱ፤ ወደ ፊትም ከእርሱ ጋር አልሄዱም።

67 ኢየሱስም ለአሥራ ሁለቱ፡- እናንተ ደግሞ ልትሄዱ ትወዳላችሁን? አለ።

68 ስምዎን ጴጥሮስ፡- ጌታ ሆይ፤ ወደ ማን እንሄዳለን? አንተ የዘላለም ሕይወት ቃል አለህ፤ 69 እኛስ አንተ ክርስቶስ የሕያው የእግዚአብሔር ልጅ እንደ ሆንህ አምነናል93 አውቀናልም ብሎ መለሰለት።

70 ኢየሱስም፡- እኔ እናንተን አሥራ ሁለታችሁን የመረጥኋችሁ አይደለምን? ከእናንተም አንዱ ዲያብሎስ ነው ብሎ መለሰላቸው። 71 ስለ ስምዎንም ልጅ ስለ አስቆሮቱ ይሁዳ ተናገረ፤ ከአሥራ ሁለቱ አንዱ የሆነ እርሱ አሳልፎ ይሰጠው ዘንድ አለውና።

92 [ዮሐ. 6:66] ለውጫዊው ባሕርይ ለውጥ የውስጣዊው ሰው መለወጥ ብቸኛውና ትክክለኛው መሠረት መሆኑ ጠንካራ ትኩረት የተሰጠው ቢሆንም፤ አሳቡን ብዙ አድማጮች አይቀበሉትም ነበር (ዮሐ. 6:60)። በመሆኑም ደቀ መዛሙርት ይሆናሉ ከተባሉት ብዙዎቹ ከዚያን ጊዜ ጀምሮ አልተከተሉትም። ዮሐንስ 6:66 ወንጌሉ ውስጥ “ደቀ መዛሙር” የሚለው ቃል አጠቃቀም የተለወጠበት ነው። ከዚህ ጊዜ በኋላ “ደቀ መዛሙር” የሚለው ቃል “እውነተኛ ደቀ መዛሙር” የሚል ስሜት ኖረው።

93 [ዮሐ. 6:69] ጴጥሮስና ሌሎች ደቀ መዛሙርት ጓደኞቹ በዚህ ጊዜ ኢየሱስ ከሚሰጣቸው ትምህርት መግቢያ ላይ ደርሰው ነበር። ይህ የእምነት ኑዛዜያቸው ቀደም ሲል ካደረጉት ይልቅ የበረታ ቢሆንም (ማቴ. 14:33፤ ክፍል 74) መሆን እንደሚገባው ቁርጥ ያለ ወይም ግልጥ አልነበረም (ማቴ. 16:16፤ ክፍል 82)። “የሕያው የእግዚአብሔር ልጅ” ማለት እግዚአብሔር ለንጉሥነት የቀባው ከማለት በቀር ሌላ ሊሆን አይችልም (መዝ. 16:10፤ 71:22፤ 78:41፤ 89:18፤ ኢሳ. 1:4)። ሌሎች ሰዎች ባይቀበሉትም፤ ኢየሱስ በደቀ መዛሙርቱ ዘንድ ተቀባይነት የማግኘቱ ሁኔታ እየጨመረ ሄደ።

> የፈሪሳውያንን፣ የሰዱቃውያንና የሄሮዳውያንን እርሾ አስመልክቶ የተሰጠ ትምህርት <

◆ ክፍል 77. ሥርዓታዊ ንጽሕናን ባለመጠበቅ የተፈጠረ ውዝግብ
- በጊሊላ፣ ምናልባት በቅፍርናሆም -

ማቴዎስ 15፡1-3ሀ፤ 7-9፤
3ሉ-6፤ 10-20

1 በዚያን ጊዜ ጻፎችና
ፈሪሳውያን⁹⁴ ከኢየሩሳሌም
ወደ ኢየሱስ ቀረቡና፡-

2 ደቀ መዛሙርትህ ስለ
ምን የሽማግሎችን ወግ
ይተላለፋሉ? እንጂራ
ሲበሉ እጃቸውን
አይታጠቡምና አሉት።

3ሀ እርሱም መልሶ
እንዲህ አላቸው፡-

7 እናንተ ግብዞች፣
ኢሳይያስ ስለ እናንተ፡-

ማርቆስ 7፡1-23

1 ፈሪሳውያንና⁹⁴ ከጻፎች
ወገን ከኢየሩሳሌም
የመጡትም ወደ እርሱ
ተሰበሰቡ። 2 ከደቀ
መዛሙርቱም አንዳንድ
በርኩስ ማለት ባልታጠበ
እጅ እንጂራ ሲበሉ አዩ። 3
ፈሪሳውያንና አይሁድም
ሁሉ የሽማግሎችን ወግ
ሲጠብቁ እጃቸውን ደኅና
አድርገው ሳይታጠቡ
አይበሉምና፤ 4 ከገበያም
ተመልሰው ካልታጠቡ
አይበሉም፤ ጽዋንም
ማድጋንም የናስ ዕቃንም
አልጋንም እንደ ማጠብ
ሌላ ነገር ሊጠብቁት
የተቀበሉት ብዙ አለ።

5 ፈሪሳውያንም
ጻፎችም፡- ደቀ
መዛሙርትህ እንደ
ሽማግሌዎች ወግ ስለ ምን
አይሄዱም? ነገር ግን
እጃቸውን ሳይታጠቡ
እንጂራ ይበላሉ ብለው
ጠየቁት።

6 እርሱ ግን እንዲህ
አላቸው፡- ኢሳይያስ ስለ
እናንተ ስለ ግብዞች፡-

ዮሐንስ 7፡1

1 ከዚህም በኋላ ኢየሱስ
አይሁድ ሊገድሉት
ይፈልጉ ስለ ነበር በይሁዳ
ሊመላለስ አይወድም
ነበርና በጊሊላ ይመላለስ
ነበር።

⁹⁴ [ማቴ. 15፡1፤ ማር. 7፡1] እነዚህ ኢየሩሳሌም ውስጥ ያሉ መሪዎችን የወከሉ ናቸው። ቀደም ሲል ኢየሱስን ለገበትን በማክበር ጉዳይ ሊያጠምዱ ስላልቻሉ (ክፍል 49ሀ፤ 50፤ 51ን ይመልከቱ) ሌላ ጉዳይ ለማንሳት ወደ ጊሊላ መጡ። ይሄውም ከምግብ በፊት እጅ መታጠብን የተመለከተ የሽማግሌዎች ወግ ነበር።

(ማቴዎስ 15፡1-3ሀ፥ 7-9፥ 3ለ-6፥ 10-20

የቀጠለ)

8 “ይህ ሕዝብ በከንፈሩ ያከብረኛል፤ ልቡ ግን ከእኔ በጣም የራቀ ነው፤ 9 የሰውም ሥርዓት የሆነ ትምህርት እያስተማሩ በከንቱ ያመልኩኛል”

ብሎ በእውነት ትንቢት ተናገረ።

3ለ እናንተስ ስለ ወጋችሁ የእግዚአብሔርን ትእዛዝ ስለ ምን ትተላለፋላችሁ?

4 እግዚአብሔር፡- አባትህንና እናትህን አክብር፤ [ዘጸአት 20፡12፤ ዘዳግም 5፡16] ደግሞ፡- አባቱን ወይም እናቱን የሰደበ ፈጽሞ ይሙት ብሎአልና [ዘጸአት 21፡17 ዘሌዋውያን 20፡9]፤ 5 እናንተ ግን፡-⁹⁵ አባቱን ወይም እናቱን፡- ከእኔ የምትጠቀምበት መባ ነው የሚል ሁሉ፤ 6 አባቱን ወይም እናቱን አያከብርም ትላላችሁ፤ ስለ ወጋችሁም የእግዚአብሔርን ቃል ሻራችሁ።

10 ሕዝቡንም ጠርቶ፡- ስሙ አስተውሉም፤ 11 ሰውን የሚያረክሰው ወደ አፍ የሚገባ አይደለም፤ ከአፍ የሚወጣው ግን ሰውን የሚያረክሰው ይህ ነው አላቸው።

12 በዚያን ጊዜ ደቀ መዛሙርቱ ቀርበው፡- ፈሪሳውያን ይህን ቃል ሰምተው እንደ ተሰናከሉ አወቅህን? አሉት።

(ማርቆስ 7፡1-23 የቀጠለ)

“ይህ ሕዝብ በከንፈሩ ያከብረኛል ልቡ ግን ከእኔ በጣም የራቀ ነው፤ 7 የሰውም ሥርዓት የሆነ ትምህርት እያስተማሩ በከንቱ ያመልኩኛል”

ተብሎ እንደ ተጻፈ በእውነት ትንቢት ተናገረ። [ኢሳይያስ 29፡13]

8 የእግዚአብሔርን ትእዛዝ ትታችሁ ጽዋን ማድጋንም እንደ ማጠብ የሰውን ወግ ትጠብቃላችሁ፤ ይህንም የመሰለ ብዙ ሌላ ነገር ታደርጋላችሁ።

9 እንዲህም አላቸው፡- ወጋችሁን ትጠብቁ ዘንድ የእግዚአብሔርን ትእዛዝ እጅግ ንቃችኋል። 10 ሙሴ፡- አባትህንና እናትህን አክብር [ዘጸአት 20፡12፤ ዘዳግም 5፡16]፤ ደግሞ፡- አባቱን ወይም እናቱን የሰደበ ፈጽሞ ይሙት ብሎአልና። [ዘጸአት 21፡17፤ ዘሌዋውያን 20፡9] 11 እናንተ ግን ትላላችሁ፡-⁹⁵ ሰው አባቱን ወይም እናቱን፡- ከእኔ የምትጠቀምበት ነገር ሁሉ ቅርባን ማለት መባ ነው ቢል፤ 12 ለአባቱና ለእናቱ ምንም እንኳ ሊያደርግ ወደ ፊት አትፈቅዱለትም፤ 13 ባስተላለፋችሁትም ወግ የእግዚአብሔርን ቃል ትሽራላችሁ፤ እንደዚሁም ይህን የሚመስል ብዙ ነገር ታደርጋላችሁ።

14 ደግሞም ሕዝቡን ጠርቶ፡- ሁላችሁ እኔን ስሙ አስተውሉም። 15 ከሰው የሚወጡት ሰውን የሚያረክሱ ናቸው እንጂ ከሰው ውጭ የሚገባውስ ሊያረክሰው የሚችል ምንም የለም። 16 የሚሰማ ጆሮ ያለው ቢኖር ይስማ አላቸው።

⁹⁵ [ማቴ. 15፡5፤ ማር. 7፡11] ይህ በሕግ መምህራንና በፈሪሳውያን የተደገፈ ልዩ ልማድ ነው። ይህን ልማድ በመከተል ወላጆቻቸውን ያከብሩ ዘንድ እግዚአብሔር የሰጣቸውን ትእዛዝ ይሸሩ ነበር። ውጫዊ ሁኔታ ላይ የሚያተኩረው ሥርዓታቸው፡ ውስጣዊ ባሕርይን በዋናነት የሚመለከተውን የኢየሱስ ትምህርት ይቃረን ነበር (ማቴ. 15፡11፤ ማር. 7፡15)። ይህን ጉዳይ ግልጥ ሊያደርግ ነው የፈለገው፤ በተለይ ለደቀ መዛሙርቱ (ማቴ. 15፡12-20፤ ማር. 7፡17-23)።

(ማቴዎስ 15:1-3ሀ፤ 7-9፤ 3ለ-6፤ 10-20 የቀጠለ)

13 እርሱ ግን መልሶ፡- የሰማዩ አባቴ ያልተከለው ተክል ሁሉ ይነቀላል። 14 ተዉአቸው፤ ዕውሮችን የሚመሩ ዕውሮች ናቸው፤ ዕውርም ዕውርን ቢመራው ሁለቱም ወደ ጉድጓድ ይወድቃሉ አለ።

15 ጴጥሮስም መልሶ፡- ምሳሌውን ተርጉምልን አለው።

16 ኢየሱስም እንዲህ አለ፡- እናንተ ደግሞ እስካሁን የማታስተውሉ ናችሁን? 17 ወደ አፍ የሚገባ ሁሉ ወደ ሆድ አልፎ ወደ እዳሪ እንዲጣል አትመለከቱምን? 18 ከአፍ የሚወጣ ግን ከልብ ይወጣል፤ ሰውንም የሚያረክሰው ያ ነው።

19 ከልብ ክፉ አሳብ፤ መግደል፤ ምንዝርነት፤ ዝሙት፤ መስረቅ፤ በውሸት መመስከር፤ ስድብ ይወጣልና። 20 ሰውን የሚያረክሰው ይህ ነው እንጂ፤ ባልታጠበ እጅ መብላት ሰውን አያረክሰውም።

◆ ክፍል 78. ለአማጅ ከነናዊት ጢሮስ እና ሲዶና ውስጥ የተደረገላት አገልግሎት

- በጢሮስና ሲዶና አካባቢ -

ማቴዎስ 15:21-28

21 ኢየሱስም ከዚያ ወጥቶ ወደ ጢሮስና ወደ ሲዶና አገር ሄደ። 22 እነሆም፤ ከነናዊት ቤት ከዚያ አገር ወጥታ፡- ጌታ ሆይ፤ የዳዊት ልጅ፤ ማረኝ፤ ልጄን ጋኔን ክፉኛ ይዞአታል ብላ ጮኸች።

23 እርሱ ግን አንዳች አልመለሰላትም። ደቀ መዛሙርቱም ቀርበው፡- በኋላችን ትጮኸለችና አሰናብታት እያሉ ለመኑት።

24 እርሱም መልሶ፡- ከእስራኤል ቤት ለጠፉት በጎች በቀር⁹⁶ አልተላከሁም አለ።

(ማርቆስ 7:1-23 የቀጠለ)

17 ከሕዝቡ ዘንድ ወደ ቤት ከገባ በኋላ ደቀ መዛሙርቱ ምሳሌውን ጠየቁት። 18 እርሱም፡- እናንተ ደግሞ እንደዚህ የማታስተውሉ ናችሁን? ከውጭ ወደ ሰው የሚገባ ሊያረክሰው ምንም እንዳይችል አትመለከቱምን? 19 ወደ ሆድ ገብቶ ወደ እዳሪ ይወጣል እንጂ ወደ ልብ አይገባምና፤ መብልን ሁሉ እያጠራ አላቸው።

20 እርሱም አለ፡- ከሰው የሚወጣው ሰውን የሚያረክስ ያ ነው።

21 ከውስጥ ከሰው ልብ የሚወጣ ክፉ አሳብ፤ 22 ዝሙት፤ መስረቅ፤ መግደል፤ ምንዝርነት፤ መጉምጃት፤ ክፉት፤ ተንኰል፤ መዳራት፤ ምቅኝነት፤ ስድብ፤ ትዕቢት፤ ሰንፍና ናቸውና፤ 23 ይህ ክፉው ሁሉ ከውስጥ ይወጣል ሰውን ያረክሰዋል።

ማርቆስ 7:24-30

24 ከዚያም ተነሥቶ ወደ ጢሮስና ወደ ሲዶና አገር ሄደ። ወደ ቤትም ገብቶ ማንም እንዳያውቅበት ወደደ ሊሰወርም አልተቻለውም፤ 25 ወዲያው ግን ታናሺቱ ልጅዋ ርኩስ መንፈስ ያደረባት አንዲት ቤት ስለ እርሱ ስምታ መጣችና በእግሩ ላይ ተደፋች 26 ቤቲቱም ግሪክ፤ ትውልድዋም ሲሮፊኒያዊት ነበረች፤ ከልጅዋ ጋኔን ያወጣላት ዘንድ ለመነችው።

⁹⁶ [ማቴ. 15:24] በመቀጠል ላይ የነበረው የኢየሱስ ተልእኮ ልዩ አሠራር (ማቴ. 10:5-6፤ ክፍል 70ለ) እዚህ ከሆነው ይልቅ የትም በግልጽ አልታየም። ከፈሪሳውያን ጠላቶቹ ወደ አረማውያን ክልል በመሸሽ ላይ ሳለ (ማቴ. 15:21፤ ማር. 7:24) የዚህችን ቤትዮ ጥያቄ በመጀመሪያ በፍጹም አልተቀበለም (ማቴ. 15:23)። ቤትዮዪቱ ከእስራኤል ወገን ባለመሆኗ መልካም እንዲደረግላት የመጠየቅ መብት አልነበራትም። አረማውያን በረከት የሚያገኙት፤ እግዚአብሔር እስራኤልን ሲባርክ በተዘዋዋሪ መንገድ ብቻ መሆኑን መገንዘቧን ከገለጠች በኋላ ግን፤ ኢየሱስ አመለካከትና እምነቷን አድንቅ እንደጥያቄ አደረገላት (ማቴ. 15:27-28፤ ማር. 7:29-30)።

(ማቴዎስ 15:21-28 የቀጠለ)

25 እርስዎ ግን መጥታችሁ፡- ጌታ ሆይ፤ እርዳኝ እያለች ሰገደችለት።

26 እርሱ ግን መልሶ፡- የልጆችን እንጀራ ይዞ ለቡችሎች መጣል አይገባም አለ።

27 እርስዎም፡- አዎን ጌታ ሆይ፤ ቡችሎችም እኮ ከጌቶቻቸው ማዕድ የወደቀውን ፍርፋሪ ይበላሉ አላች።

28 በዚያን ጊዜ ኢየሱስ መልሶ፡- አንቺ ሴት፤ እምነትሽ ታላቅ ነው፤ እንደወደድሽ ይሁንልሽ አላት። ልጅዎም ከዚያች ሰዓት ጀምሮ ዳነች።

(ማርቆስ 7:24-30 የቀጠለ)

27 ኢየሱስ ግን፡- ልጆቼ በፊት ይጠግቡ ዘንድ ተዩ የልጆቼን እንጀራ ይዞ ለቡችሎች መጣል አይገባምናአላት።

28 እርስዎም መልሳችሁ፡- አዎን፤ ጌታ ሆይ፤ ቡችሎች እንኳ ከማዕድ በታች ሆነው የልጆችን ፍርፋሪ ይበላሉ አላችው።

29 እርሱም፡- ስለዚህ ቃልሽ ሂጂ ጋኔኑ ከልጅሽ ወጥቶአል አላት።

30 ወደ ቤትዋም ሄዳ ጋኔኑ ወጥቶ ልጅዋም በአልጋ ላይ ተኝታ አገኘች።

◆ ክፍል 79ሀ. “አሥር ከተማ” በተባለው ሥፍራ የተከናወነ ፈውስ - ከጢሮስ ገሊላ ባሕር አጠገብ ወደምትገኘው አሥር ከተማ -

ማቴዎስ 15:29-31

29 ኢየሱስም ከዚያ አልፎ ወደ ገሊላ ባሕር አጠገብ መጣ፤ ወደ ተራራም ወጥቶ በዚያ ተቀመጠ።

30 ብዙ ሕዝብም አንካሶችን፤ ዕውሮችንም፤ ዲዳዎችንም፤ ጉንድሾችንም፤ ሌሎችንም ብዙ ይዘው ወደ እርሱ ቀረቡ፤ በኢየሱስም እግር አጠገብ ጣሉአቸው፤ ፈወሳቸውም፤ 31 ስለዚህም ሕዝቡ ዲዳዎች ሲናገሩ፤ ጉንድሾችም ሲድኑ፤ አንካሶችም ሲሄዱ፤ ዕውሮችም ሲያዩ አይተው ተደነቁ፤ የእስራኤልንም አምላክ አከበሩ።

ማርቆስ 7:31-37

31 ደግሞም ከጢሮስ አገር ወጥቶ በሲዶና⁹⁷ አልፎ አሥር ከተማ በሚባል አገር መካከል ወደ ገሊላ ባሕር መጣ። 32 ደንቆሮና ኩልታፋም የሆነ ሰው ወደ እርሱ አመጡ።

33 እጁንም ይጭንበት ዘንድ ለመኑት፤ ከሕዝቡም ለይቶ ለብቻው ወሰደው፤ ጣቶቹንም በጆሮቹ አገባ እንትፍም ብሎ መላሱን ዳሰሰ፤ 34 ወደ ሰማይም አሻቅቦ አይቶ ቃተተና፡- ኤፍታህ አለው፤ እርሱም ተከፈት ማለት ነው። 35 ወዲያውም ጆሮቹ ተከፈቱ የመላሱም እስራት ተፈታ አጥርቶም ተናገረ።

36 ለማንም አትንገሩ ብሎ አዘዛቸው⁹⁸ እነርሱ ግን ባዘዛቸውም መጠን ይልቅ እጅግ አወሩት። 37 ያለ መጠንም ተገረሙና፡- ሁሉን ደኅና አድርጎአል፤ ደንቆሮችም እንዲሰሙ ዲዳዎችም እንዲናገሩ ያደርጋል አሉ።

⁹⁷ [ማር. 7:31] ኢየሱስ ከሚዲትራኒያን ዳርቻ እስከ ገሊላ ባሕር ምሥራቅ ዳር ያለውን ረጅምና ጠመዝማዛ መንገድ የተጓዘው፤ ምናልባት ከደቀ መዛሙርቱ ጋር ለብቻው ለመሆን ስለፈለገ ይሆናል። ይህ ጉዞ አጋንንት ያደረባቸውን ሁለት ሰዎች ፈውሶበት ወደነበረና ጌርሴፍር የተባለ ስፍራ መራው (ክፍል 66)።

◆ ክፍል 79ለ. “አሥር ከተማ” ውስጥ አራት ሺዎችን መመገብ

[ክፍል 72ሐና 81ሀን ይመልከቱ]

- የአሥር ከተማ -

ማቴዎስ 15:32-38

32 ኢየሱስም ደቀ መዛሙርቱን ጠርቶ፡- ሕዝቡ ከእኔ ጋር እስካሁን ሦስት ቀን ውለዋልና የሚበሉት ስለ ሌላቸው አዝንላቸዋለሁ፤ በመንገድም እንዳይዝሉ ጠማቸውን ላሰናብታቸው አልወድም አላቸው። 33 ደቀ መዛሙርቱም፡- ይህን ያህል ሕዝብ የሚያጠግብ ይህን ያህል እንጀራ በምድረ በዳ ከወዴት። እናገኛለን? አሉት።

34 ኢየሱስም፡- ስንት እንጀራ አላችሁ? አላቸው።

እነርሱም፡- ሰባት፤ ጥቂትም ትንሽ ዓሣ አሉት።

35 ሕዝቡም በምድር ላይ እንዲቀመጡ አዘዘ፤ 36 ሰባቱንም እንጀራ ዓሣውንም ይዞ አመሰገነ ቈርሶም ለደቀ መዛሙርቱ ሰጠ፤ ደቀ መዛሙርቱም ለሕዝቡ።

37 ሁሉም በሉና ጠገቡ፤ የተረፈውንም ቁርስራሽ ሰባት ቅርጫት ሙሉ አነሡ።

38 የበሉትም ከቤቶችና ከልጆች በቀር አራት ሺህ ወንዶች ነበሩ።

ማርቆስ 8:1-9ሀ

1 በዚያ ወራት ደግሞ ብዙ ሕዝብ ነበረ የሚበሉትም ስለሌላቸው ደቀ መዛሙርቱን ጠርቶ፡- 2 ሕዝቡ ከእኔ ጋር እስካሁን ሦስት ቀን ውለዋልና የሚበሉት ስለሌላቸው አዝንላቸዋለሁ፤ 3 ከእነርሱም አንዳንዶቹ ከሩቅ መጥተዋልና ጠማቸውን ወደ ቤታቸው ባሰናብታቸው በመንገድ ይዝላሉ አላቸው።

4 ደቀ መዛሙርቱም፡- በዚህ በምድር በዳ እንጀራ ከየት። አግኝቶ ሰው እነዚህን ማጥገብ ይችላል? ብለው መለሱለት።

5 እርሱም፡- ስንት እንጀራ አላችሁ? ብሎ ጠየቃቸው።

እነርሱም፡- ሰባት አሉት።

6 ሕዝቡም በምድር እንዲቀመጡ አዘዘ። ሰባቱንም እንጀራ ይዞ አመሰገነ፤ ቈርሶም እንዲያቀርቡላቸው ለደቀ መዛሙርቱ ሰጠ፤ ለሕዝቡም አቀረቡ። 7 ጥቂትም ትንሽ ዓሣ ነበራቸው፤ ባረከውም ይህንም ደግሞ እንዲያቀርቡላቸው አዘዘ። 8 በሉም ጠገቡም፤ የተረፈውንም ቅርስራሽ ሰባት ቅርጫት አነሡ። 9ሀ የበሉትም አራት ሺህ ያህል ነበሩ።

98 [ማር. 7:36] ለማንም እንዳትናገሩ ተብሎ እዚህ በታዘዘውና ቀደም ሲል ወሬው እንዲሠራጭ በተሰጠው (ማር. 5:19፤ ክፍል 66) ትእዛዝ መከከል ያለው ልዩነት ሰፊ ነው። ኢየሱስ ቀደም ሲል መልእክቱን ለብዙዎች ያደርስ ነበር፤ አሁን ግን የወሬው መሠራጨት አሥራ ሁለቱን ሐዋርያት የማሰልጠኑን ልዩ ሥራ የሚያደናቅፍበት መሆኑ ግልጽ ሆነ። ሕመምተኞችን በሚፈውስበት ጊዜም እንኳን ከብዙ ሰዎች እይታ ለመሠወር ልዩ ጥረት ያደርግ ነበር (ማር. 7:33)።

99 [ማቴ. 15:33፤ ማር. 8:4] ከጥቂት ጊዜ በፊት አምስት ሺህ ሰዎች መመገባቸውን ደቀ መዛሙርቱ መርሳታቸው (ክፍል 72ሐ) የሚገርም ነው። ምናልባት ኢየሱስ ቀደም ሲል በዚያ የነበሩትን ብዙ ሰዎች በራስ ወዳድነታቸው በጥብቅ መገሰጹን (ዮሐ. 6:26-27፤ ክፍል 76ሀ) የተገነዘቡት በተሳሳተ መንገድ ይሆናል። ይህን የመሰለ ተአምር ዳግመኛ የሚፈጽም አልመሰላቸውም። ኢየሱስ ይህን የተሳሳተ ግንዛቤ ለማስተካከል ሲል በጣም ብዙ ሰዎችን በተአምር መገበ። ማንነቱንና እንዲያ ያለውን ተአምር ማድረጉ በመሠረቱ ስሕተት እንዳልሆነ ለአሥራ ሁለቱ ደቀ መዛሙርት በትዕግሥት አረጋገጠላቸው።

- ◆ ክፍል 80. ወደ ገሊላ መመለስ እና ከፈረሳውያን፣ እንዲሁም ከሰዱቃውያን ጋር መጋጨት [ክፍል 62ና 106ን ይመልከቱ]
- ከአሥር ከተማ ወደ መጌዶል (ዳልማኑታ) -

ማቴዎስ 15:39-16:4

39 ሕዝቡንም ካሰናበተ በኋላ ወደ ታንኳይቱ ገብቶ ወደ መጌዶል¹ አገር መጣ።

1 ፈረሳውያንና ሰዱቃውያንም ቀርበው ሲፈትኑት ከሰማይ ምልክት² እንዲያሳያቸው ለመኮት።

2 እርሱ ግን መልሶ እንዲህ አላቸው፡- በመሸ ጊዜ፡- ሰማይ ቀልቶአልና ብራ ይሆናል ትላላችሁ፤ 3 ማለዳም፡- ሰማይ ደምኖ ቀልቶአልና ዛሬ ይዘንባል ትላላችሁ። የሰማይን ፈትማ መለየት ታውቃላችሁ፤ የዘመኑን ምልክት መለየት አትችሉምን? 4 ክፉና አመንዝራ ትውልድ ምልክት ይሻል፤ ከነቢዩም ከዮናስ ምልክት በቀር ምልክት አይሰጠውም። ትቶአቸውም ሄደ።

ማርቆስ 8:9ለ-12

9ለ አሰናበታቸውም። 10 ወዲያውም ከደቀ መዛሙርቱ ጋር ወደ ታንኳይቱ ገብቶ ወደ ዳልማኑታ¹ አገር መጣ።

11 ፈረሳውያንም ወጡና ሊፈትኑት ከሰማይ ምልክት ከእርሱ ፈልገው ከእርሱ ጋር ይከራከሩ ጀመር።

12 በመንፈሱም እጅግ ቃተተና፡- ይህ ትውልድ ስለ ምን ምልክት ይፈልጋል? እውነት እላችኋለሁ፤ ለዚህ ትውልድ ምልክት አይሰጠውም አለ።

- ◆ ክፍል 81ሀ. ስለ ፈረሳውያን፣ ሰዱቃውያንና ሄሮዳውያን ስሕተት የተሰጠ ማስጠንቀቂያ

[ክፍል 72ሐ፣ 79ለና 108ሀን ይመልከቱ]

- በገሊላ ባሕር በስተ ምሥራቅ -

ማቴዎስ 16:5-12

5 ደቀ መዛሙርቱም ወደ ማዶ በመጡ ጊዜ እንጀራ መያዝን ረሱ። 6 ኢየሱስም፡- ከፈረሳውያንና ከሰዱቃውያን እርሾ³ ተጠንቀቁና ተጠበቁ አላቸው።

ማርቆስ 8:13-21

13 ትቶአቸውም እንደ ገና ወደ ታንኳይቱ ገብቶ ወደ ማዶ ሄደ።

14 እንጀራ መያዝም ረሱ፤ ለእነርሱም ከአንድ እንጀራ በቀር በታንኳይቱ አልነበራቸውም። 15 እርሱም፡- ተጠንቀቁ፤ ከፈረሳውያንና ከሄሮድስ

¹ [ማቴ. 15:39፤ ማር. 8:10] መጌዶል እና ዳልማኑታ የአንድ አካባቢ ሁለት ስሞች፤ ወይም በአንድ የተቀራረበ አካባቢ የሚገኙ የሁለት የተለያዩ ቦታዎች ስሞች ናቸው።

² [ማቴ. 16:1] ኢየሱስ እንደገና ገሊላን እንደረገጠ ነው ጠላቶቹ የተነሡበት። ምልክት እንዲያሳያቸው ጠየቁት። ምናልባት እግዚአብሔር ለሙሴ (ዘጸ. 16:15)፤ ለኢያሱ (ኢያሱ 10:13)፤ ለሳሙኤል (1ኛ ሳሙ. 12:18)፤ ለኤልያስ (1ኛ ነገሥ. 18:38) እና ለኢሳይያስ (2ኛ ነገሥ. 20:11፤ ኢሳ. 38:8) ስላደረገው ነገር ይሆናል። ሆኖም ኢየሱስ በበፊቱ መልሱ ጸና (ማቴ. 16:4 ፤ እና ማር. 8:12ን ከማቴ. 12:39፤ ክፍል 62 ጋር ያነጻጽሩ)። ኢየሱስን በመቃወሙ ተግባር ሰዱቃውያን ከፈረሳውያን ጋር ተባበሩ። ሁለቱም ወገኖች በኢየሱስ ላይ ባላቸው ጠላትነት የተነሳ ልዩነታቸውን ለመርሳትም ተስማሙ።

(ማቴዎስ 16:5-12 የቀጠለ)

7 እነርሱም፦ እንጀራ ባንይዝ ነው ብለው እርስ በርሳቸው ተነጋገሩ።

8 ኢየሱስም አውቆ እንዲህ አላቸው፦ እናንተ እምነት የገደላችሁ፤ እንጀራ ስለ ሌላችሁ ስለ ምን እርስ በርሳችሁ ተነጋገራላችሁ? ገና አታስተውሉምን? 9 ለአምስቱ ሺህ አምስቱ እንጀራ፤ ስንት መሶብም እንዳነሣችሁ ትዝ አይላችሁምን? 10 ወይስ ለአራቱ ሺህ ሰባቱ እንጀራ፤ ስንት ቅርጫትም እንዳነሣችሁ ትዝ አይላችሁምን? 11 ከፈረሳውያንና ከሰዱቃውያን እርሾ እንድትጠበቁ ብዬ ስለ እንጀራ እንዳልተናገርኋችሁ እንዴት አታስተውሉምን? 12 እነርሱም ከፈረሳውያንና ከሰዱቃውያን ትምህርት እንጂ ከእንጀራ እርሾ እንዲጠበቁ እንዳላላቸው ያን ጊዜ አስተዋሉ።

(ማርቆስ 8:13-21 የቀጠለ)

እርሾ³ ተጠበቁ ብሎ አዘዛቸው።

16 እርስ በርሳቸውም፦ እንጀራ ስለሌለን ይሆናል ብለው ተነጋገሩ።

17 ኢየሱስም አውቆ እንዲህ አላቸው፦ እንጀራ ስለሌላችሁ ስለ ምን ተነጋገራላችሁ? ገና አልተመለከታችሁምን? አላስተዋላችሁምን? 18 ልባችሁስ ደንዝዞአል? ዓይን ሳላችሁ አታዩምን? ጆሮስ ሳላችሁ አትሰሙምን? [ሕዝቅኤል 12:2] ትዝስ አይላችሁምን? 19 አምስቱን እንጀራ ለአምስት ሺህ በቁረስሁ ጊዜ፤ ቊርስራሹ የሞላ ስንት መሶብ አነሣችሁ? እነርሱም፦ አሥራ ሁለት አሉት።

20 ሰባቱን እንጀራስ ለአራት ሺህ በቁረስሁ ጊዜ፤ ቊርስራሹ የሞላ ስንት ቅርጫት አነሣችሁ? እነርሱም፦ ሰባት አሉት።

21 ገና አላስተዋላችሁምን? አላቸው።

◆ ክፍል 81ሊ. ቤተ ሳይዳ ውስጥ አንድ ዓይነ ስውር መፈወሱ - ቤተ ሳይዳ -

ማርቆስ 8:22-26

22 ወደ ቤተ ሳይዳም መጡ። ዕውርም አመጡለት፤ እንዲዳስሰውም ለመጡ። 23 ዕውሩንም እጁን ይዞ ከመንደር ውጭ አወጣው፤ በዓይኑም ተፍቶበት እጁንም ጭኖበት፦ አንዳች ታያለህን ብሎ ጠየቀው።

24 አሻቅቦም፦ ሰዎች እንደ ዛፍ ሲመላለሱ አያለሁ አለ።

25 ከዚህም በኋላ ደግሞ እጁን በዓይኑ ላይ ጫነበት አጥርቶም አየና ዳነም ከሩቅም ሳይቀር ሁሉን ተመለከተ።⁴ 26 ወደ ቤቱም ሰደደውና፦ ወደ መንደሩ አትግባ በመንደሩም ለማንም አንዳች አትናገር አለው።

³ [ማቴ. 16:61 ማር. 8:15] እርሾ የርኩሰት ምሳሌ ሆኖ በሕግ ውስጥ ተጠቅሷል (ዘጸ. 34:25፤ ዘሌ. 2:11)። ኢየሱስ ደቀ መዛሙርቱ ይህን ምሳሌ እንደሚረዱ ገምቶ ነበር (ማቴ. 6:11፤ ማር. 8:17፤ 21)። ከአምስት ሺሆኛና ከአራት ሺሆኛ ጋር ያደረጋቸው ተአምራት ስለምግብ ትግር ማሳብ የማያሻው መሆኑን አስገንዝቧቸዋል (ክፍል 72ሐ እና 79ላ)። ሰዎችን ስለ እውነተኛው የርኩሰት ምንጭ የሰጠው መግለጫ በደቀ መዛሙርቱ አእምሮ ገና ትኩስ ነበር (ክፍል 77)። ጌታ ይናገር የነበረው፤ በመንፈሳዊ ሕይወት ላይ ሊመጣ ስለሚችለው ርኩሰት መሆኑን በጥቂት ማስታወስ ብቻ ሊረዱ ይችሉ ነበር። ፈረሳውያን፤ ሰዱቃውያንና የሄሮድስ ደጋፊዎች ሁሉ የእግዚአብሔር መንግሥትን አሳብ አጣመውታል። ፈረሳውያን አሳቡ ከሽማግሌዎች ልማድ ጋር እንዲስማማ አድርገው ሊያስተካክሉት ይችሉ ነበር። ሰዱቃውያን በማንናዘብ ዘዴ ተጠቅመው ይህን ጉዳይ በተመለከተ ብሉይ ኪዳን ውስጥ የተነገረን ትንቢት ለመሻር ሞከሩ። የሄሮድስ ተከታዮች ደግሞ ከሄሮድስ ቤተሰብ አባላት በተስፋ የሚጠበቅ ጉጉሥ እንደሚኖር ቆጠሩ። አሥራ ሁለቱ ደቀ መዛሙርት ራሳቸውን ከተሳሳተ ግንዛቤ እያራቁ፤ ሊታወቅ ስላለው መሣሕ እውቀት ራሳቸውን ያዘጋጁ ነበር (ክፍል 82)።

> መሢሐዊነት በትምህርት ተሰጠ፥ ተረጋገጠ <

◆ ክፍል 82. ጴጥሮስ ኢየሱስን መሢሐነት ተናገረ፤ ስለ ቤተ ክርስቲያን የተነገረ የመጀመሪያ ትንቢት

[ክፍል 76ለ7 ይመልከቱ]

- ፊልጶስ ቂሣርያ አገር -

ማቴዎስ 16:13-20

13 ኢየሱስም ወደ ፊልጶስ ቂሣርያ አገር በደረሰ ጊዜ ደቀ መዛሙርቱን፡- ሰዎች የሰውን ልጅ ማን እንደ ሆነ ይሉታል? ብሎ ጠየቀ።

14 እነርሱም፡- አንዳንዱ መጥምቄ ዮሐንስ፥ ሌሎችም ኤልያስ፥ ሌሎችም ኤርምያስ ወይም ከነቢያት አንዱ ነው ይላሉ አሉት።

15 እርሱም፡- እናንተስ እኔን ማን እንደ ሆንሁ ትላላችሁ?፤ አላቸው።

16 ስምዎን ጴጥሮስም መልሱ፡- አንተ ክርስቶስ የሕያው እግዚአብሔር ልጅ ነህ አለ።

ማርቆስ 8:27-30

27 ኢየሱስና ደቀ መዛሙርቱም በፊልጶስ ቂሣርያ ወዳሉ መንደሮች ወጡ በመንገድም፡- ሰዎች እኔ ማን እንደ ሆንሁ ይላሉ? ብሎ ደቀ መዛሙርቱን ጠየቃቸው።

28 እነርሱም፡- መጥምቄ ዮሐንስ፥ ሌሎችም ኤልያስ፥ ሌሎችም ከነቢያት አንዱ ብለው ነገሩት።

29 እናንተስ እኔ ማን እንደ ሆንሁ ትላላችሁ?፤ ብሎ ጠየቃቸው።

ጴጥሮስም፡- አንተ ክርስቶስ ነህ ብሎ መለሰለት።

ሉቃስ 9:18-20

18 ለብቻውም ሲጸልይ ደቀ መዛሙርቱ ከእርሱ ጋር ነበሩና፡- ሕዝቡ እኔ ማን እንደ ሆንሁ ይላሉ? ብሎ ጠየቃቸው።

19 እነርሱም መልሰው፡- መጥምቄ ዮሐንስ፥ ሌሎችም፡- ኤልያስ፥ ሌሎችም፡- ከቀደሙት ነቢያት አንዱ ተነሥቶአል ይላሉ አሉት።

20 እናንተስ እኔ ማን እንደ ሆንሁ ትላላችሁ? አላቸው። ጴጥሮስም መልሶ፡- ከእግዚአብሔር የተቀባህ ነህ አለ።

4 [ማር. 8:25] በማርቆስ ብቻ ከተመዘገቡት ሁለት ተአምራት ይህ አንዱ ነው (ክፍል 79ሀ)። አንድ ሰው ከሁለቱ ተአምራት በመነሣት ክርስቶስ ፈውሱን ለመተግበር ችግር የገጠመው ይመስለው ይሆናል። በሁለቱም ጊዜ ኢየሱስ ድርጊቱን ያከናውነው ለብቻው ገለል ብሎ ነው (ማር. 8:23)። ድርጊቱ በብዙዎች እንዲታወቅም አልፈለገም ነበር (ማር. 8:26)። ይህ ቤተሳይዳ ውስጥ በሁለት ደረጃ የተከናወነ ጉዳይ፡ ኢየሱስ በዝግታ የፈወሰበት ብቸኛ አጋጣሚ ነው (ማር. 8:24-25)። ምናልባት አሥራ ሁለቱ ሐዋርያት ተአምራቶች ሁሉ በቅጽበት እንደማይከናወኑ እንዲገነዘቡ ይሆናል። በአንዳንድ ሁኔታዎች መለኮታዊ ኃይል በኃጢአትና በደዌ ላይ የሚኖረው ድል በቀስታ የሚከናወን ይሆናል።

5 [ማቴ. 16:13፤ ማር. 8:27] የዚህ ክልል ገዢ ሄሮድስ ፊልጶስ የተባለው ነው። ከሌሎቹ ወንድሞቹ ማለት ከአርኬላዎስና ከአንቲጶስ ጋር ሲነጻጸር ሄሮድስ ፊልጶስ ትክክለኛ መሪ ነበር። እንደ አንቲጶስ ኢየሱስን የሚጠረጥርበት ምክንያት አልነበረም (ክፍል 72ረ)። ኢየሱስ አረማውያን በብዛት በሚኖሩበትና ጥቂት ሁኔታ ብቻ ከአይሁድ ተቃውሞ በሚያስነሣበት በዚህ አካባቢ ምናልባት ከደቀ መዛሙርቱ ጋር ቆይቶ ይሆናል።

6 [ማቴ. 16:15፤ ማር. 8:29፤ ሉቃስ 9:20] ኢየሱስ ትክክለኛ ማንነቱን ሌሎች መገንዘባቸውን ጠይቆ የመረጃው ትክክለኛ ጊዜ መሆኑን ተረዳ። ከወራት በፊት ከገሊላ ከወጣበት ጊዜ አንሥቶ፤ በአካባቢው ይገባቀሳል የነበረበት ዓላማ ይህ ነበር (ክፍል 72ለ)። ማንኛውም እንትስቃሴው ደቀ መዛሙርቱ በርሱ ማንነት እምነት እንዲያድርባቸው ለማድረግ የታቀደ ነው። ስለሆነም ጌታ ያቀረበውን ጥያቄ በመመለስ የተረዱትን ማረጋገጥ ነበረባቸው።

(ማቴዎስ 16:13-20 የቀጠለ)

17 ኢየሱስም መልሶ እንዲህ አለው፦ የዮና ልጅ ስምዖን ሆይ፤ በሰማያት ያለው አባቴ እንጂ ሥጋና ደም ይህን አልገለጠልህምና ብፁዕ ነህ። 18 እኔም እልሃለሁ፤ አንተ ጴጥሮስ ነህ፤ በዚችም ዓለት ላይ ቤተ ክርስቲያንን፤ እሠራለሁ፤ የገሃነም ደጆችም አይችሉአትም። 19 የመንግሥተ ሰማያትንም መክፈቻዎች እሰጥሃለሁ፤ በምድር የምታስረው ሁሉ በሰማያት የታሰረ ይሆናል፤ በምድርም የምትፈታው ሁሉ በሰማያት የተፈታ ይሆናል። 20 ያን ጊዜም እርሱ ክርስቶስ እንደሆነ ለማንም እንዳይነግሩ ደቀ መዛሙርቱን አዘዛቸው።

(ማርቆስ 8:27-30 የቀጠለ)

30 ስለ እርሱም ለማንም እንዳይናገሩ አዘዛቸው።

7 [ማቴ. 16:16] የጴጥሮስን ሙሉ መልስ የመዘገበው ማቴዎስ ነው። የኢየሱስ መሢሕነትና መለኮታዊነት ለአሥራ ሁለቱ ሐዋርያት አዲስ ጽንሰ አሳብ አይደለም (ማቴ. 14:33፤ ክፍል 74፤ ዮሐ. 1:41፤ 49፤ ክፍል 28)። ጴጥሮስና ሌሎቹ ባዩትና በሰሙት መሠረት ማንነቱን አሁን እንዲህ ሊያረጋግጡ ቻሉ። ጴጥሮስ ለቀረበለት ጥያቄ የመለሰው እውነት፤ ኢየሱስ የቅርብ ተከታዮቹ ለሆኑት አሥራ ሁለት ተከታዮቹ ለሚሰጣቸው ተጨማሪ ትምህርት መሠረት ነው።

8 [ማቴ. 16:18] ይህ ኢየሱስ ሊያከናውነው ያለ አዲስ ሥራ መግለጫ ነው። ገለጣው የተደረገው ቤተ ክርስቲያን ብሎ የጠራት ተቋም አካል ለሚሆኑ ሰዎች ነበር። እነዚህ የጌታ የቅርብ ደቀ መዛሙርት ፈጥነው ሊረዱት ያልቻሉትን፤ በኋላ ግን የሕይወታቸው ዋና ጉዳይ የሆነ ነገር መስማት ጀመሩ።

9 [ማቴ. 16:20፤ ማር. 8:30፤ ሉቃስ 9:21] የኢየሱስ መሢሕነትና መለኮትነት ምንም እንኳን ለቤተ ክርስቲያን መሠረቶች ቢሆኑ፤ በሰፊው የተሠራጩ ጉዳዮች አልነበሩም። በዚህ ጊዜ የእስራኤል መሪዎች የጌታን ሥልጣን አንቀበልም በማለት ቀና መልስ ለመስጠት የነበራቸውን ዕድል አጡ (ክፍል 61)። ሕዝቡ በበኩሉ ከመሢሔ ምድራዊ አገዛዝ ጋር በተያያዘ ሁኔታ ለሚጠየቀው ሥነ-ምግባራዊ ሁኔታ ለመገዛት ፈቃደኛ ያለመሆኑን በተመሳሳይ ሁኔታ ያሳይ ጀመር (ክፍል 73)። ኢየሱሳሌም ውስጥ፤ አይሁድ ባለሥልጣናት ፊት ማንነቱ በግልጽ እስኪታወቅ ድረስ ይህን ጉዳይ በተመለከተ ከሕዝቡና ከመሪዎቹ ጋር መገናኘት ተገቢ አልነበረም (ማቴ. 26:63-64፤ ክፍል 155)።

◆ ክፍል 83. የክርስቶስ ተቀባይነት ማጣት፥ መስቀሉ እና ትንሣኤው ለመጀመሪያ ጊዜ በቅድሚያ ስለመነገሩ

[ክፍል 70ለ፥ 85፥ 86፥ 88፥ 115፥ 125ሀና 130ሀን ይመልከቱ]

- ፊልጶስ ቂሣርያ አጠገብ -

ማቴዎስ 16፡21-26

21 ከዚያን ቀን ጀምሮ ኢየሱስ ወደ ኢየሩሳሌም ይሄድ ዘንድ ከሽማግሌዎችና ከካህናት አለቆች ከጻፎችም ብዙ መከራ ይቀበልና ይገደል ዘንድ በሦስተኛውም ቀን ይነሣ ዘንድ እንዲገባው ለደቀ መዛሙርቱ ይገልጥላቸው ጀመር።¹⁰

22 ጴጥሮስም ወደ እርሱ ወስዶ፡- አይሁንብህ ጌታ ሆይ፤ ይህ ከቶ አይደርስብህም ብሎ ሊገሥጸው ጀመረ።

23 እርሱ ግን ዘወር ብሎ ጴጥሮስን፡- ወደ ኋላዬ ሂድ፥ አንተ ሰይጣን፤ የሰውን እንጂ የእግዚአብሔርን አታስብምና ዕንቅፋት ሆኑብኛል አለው።

24 በዚያን ጊዜ ኢየሱስ ለደቀ መዛሙርቱ እንዲህ አለ፡- እኔን መከተል የሚወድ ቢኖር፥ ራሱን ይካድ መስቀሉንም ተሸክሞ ይከተለኝ። 25 ነፍሱን ሊያድን የሚወድ ሁሉ ያጠፋታል፤ ስለ እኔ ግን ነፍሱን የሚያጠፋ ሁሉ ያገኛታል። 26 ሰው ዓለሙን ሁሉ ቢያተርፍ ነፍሱንም ቢያገድል ምን ይጠቅመዋል? ወይስ ሰው ስለ ነፍሱ ቤዛ ምን ይሰጣል?

ማርቆስ 8፡31-37

31 የሰው ልጅ ብዙ መከራ ሊቀበል፥ ከሽማግሌዎችም ከካህናት አለቆችም ከጻፎችም ሊጣል፥ ሊገደልም ከሦስት ቀንም በኋላ ሊነሣ እንዲገባው ያስተምራቸው ጀመር፤¹⁰ ቃሉንም ገልጦ ይናገር ነበር። 32 ጴጥሮስም ወደ እርሱ ወስዶ ይገሥጸው ጀመር።

33 እርሱ ግን ዘወር አለ ደቀ መዛሙርቱንም አይቶ ጴጥሮስን ገሠጸውና፡- ወደ ኋላዬ ሂድ፥ አንተ ሰይጣን፤ የሰውን እንጂ የእግዚአብሔርን አታስብምና አለው።

34 ሕዝቡንም ከደቀ መዛሙርቱ ጋር ጠርቶ እንዲህ አላቸው፡- በኋላዬ ሊመጣ የሚወድ ቢኖር፥ ራሱን ይካድ መስቀሉንም ተሸክሞ ይከተለኝ። 35 ነፍሱን ሊያድን የሚወድ ሁሉ ያጠፋታልና፤ ስለ እኔና ስለ ወንጌል ነፍሱን የሚያጠፋ ሁሉ ግን ያድናታል። 36 ሰው ዓለምን ሁሉ ቢያተርፍ ነፍሱንም ቢያገድል ምን ይጠቅመዋል? 37 ሰውስ ስለ ነፍሱ ቤዛ ምን ይሰጣል?

ሉቃስ 9፡21-25

21-22 እርሱ ግን፡- የሰው ልጅ ብዙ መከራ ሊቀበል¹⁰ በሽማግሌዎችም በካህናት አለቆችም በጻፎችም ሊጣል ሊገደልም በሦስተኛውም ቀን ሊነሣ ይገባዋል ብሎ ለማንም⁹ ይህን እንዳይናገሩ አስጠንቅቆ አዘዘ።

23 ለሁሉም እንዲህ አላቸው፡- በኋላዬ ሊመጣ የሚወድ ቢኖር፥ ራሱን ይካድ መስቀሉንም ዕለት ዕለት ተሸክሞ ይከተለኝ። 24 ነፍሱን ሊያድን የሚወድ ሁሉ ያጠፋታልና፤ ስለ እኔ ነፍሱን የሚያጠፋ ሁሉ ግን እርሱ ያድናታል። 25 ሰው ዓለሙን ሁሉ አትርፎ ራሱን ቢያጠፋ ወይም ቢያገድል ምን ይጠቅመዋል?

◆ ክፍል 84. የሰው ልጅ ምጽአትና ፍርድ

- ፊልጶስ ቂሣርያ አጠገብ -

ማቴዎስ 16:27-28

27 የሰው ልጅ ከመላእክቱ ጋር በአባቱ ክብር ይመጣ ዘንድ አለውና፤ ያን ጊዜም ለሁሉ እንደ ሥራው ያስረክበዋል። [መዝሙር 62:12፤ ምሳሌ 24:12]
28 እውነት እላችኋለሁ፤ የሰው ልጅ በመንግሥቱ¹¹ ሲመጣ እስኪያዩ ድረስ እዚህ ከሚቆሙት ሞትን የማይቀምሱ አንዳንድ አሉ።

ማርቆስ 8:38-9:1

38 በዚህም በዘማዊና በኃጢአተኛ ትውልድ መካከል በእኔና በቃሌ የሚያፍር ሁሉ፤ የሰው ልጅ ደግሞ በአባቱ ክብር ከቅዱሳን መላእክት ጋር በመጣ ጊዜ በእርሱ ያፍርበታል።
1 እውነት እላችኋለሁ፤ በዚህ ከቆሙት ሰዎች የእግዚአብሔር መንግሥት¹¹ በኃይል ስትመጣ እስኪያዩ ድረስ፤ ሞትን የማይቀምሱ አንዳንዶች አሉ እላቸው።

ሉቃስ 9:26-27

26 በእኔና በቃሌ የሚያፍር ሁሉ፤ የሰው ልጅ በክብሩ በአባቱና በቅዱሳን መላእክቱ ክብርም ሲመጣ በእርሱ ያፍርበታል።
27 እውነት እላችኋለሁ፤ በዚህ ከሚቆሙት ሰዎች የእግዚአብሔር መንግሥት¹¹ እስኪያዩ ድረስ ሞትን የማይቀምሱ አንዳንድ አሉ።

◆ ክፍል 85. የኢየሱስ በተራራ ላይ መለወጥ

[ክፍል 24: 83፤ 86፤ 88ና 125ሀን ይመልከቱ]

- ረጅም ተራራ¹²፤ ምናልባት ሔርሞን ተራራ -

ማቴዎስ 17:1-8

1 ከስድስት ቀንም በኋላ¹³ ኢየሱስ ጴጥሮስንና ያዕቆብን ወንድሙንም የሐንስን ይዞ ወደ ረጅም

ማርቆስ 9:2-8

2 ከስድስት ቀንም በኋላ¹³ ኢየሱስ ጴጥሮስንና ያዕቆብን የሐንስንም ይዞ ወደ ረጅም ተራራ

ሉቃስ 9:28-36ሀ

28 ከዚህም ቃል በኋላ ስምንት ቀን¹³ ያህል ቈይቶ ጴጥሮስንና የሐንስን ያዕቆብንም ይዞ ሊጸልይ ወደ

¹⁰ [ማቴ. 16:21፤ ማር. 8:31፤ ሉቃስ 9:22] ይህ ትንቢት ከጴጥሮስ ቃል መግባት በኋላ ወዲያው የመጣ እንደመሆኑ በትክክል በጴጥሮስ ቃል ሳቢያ የሆነ ነው። ትንቢቱ ከጴጥሮስ ቃል ቀደም ብሎ ቢሆን ኖሮ፤ አሥራ ሁለቱ ሐዋርያት ትንቢቱን ሲሰሙ ስለ ጌታ የነበራቸው እምነት ይናጋ ነበር። ምንም እንኳን ቀደም ሲል በተሸፈነ አነጋገር ቢጠቅሳቸውም ከአንድ ዓመት በኋላ ሊሆኑ ስላላቸው ነገሮች ኢየሱስ በግልጽ ሲተነብይ የመጀመሪያው ነው (ዮሐ. 2:19፤ ክፍል 31)። ጴጥሮስ ስለ ኢየሱስ መሢሕነት እርግጠኛ ስለነበር፤ እንዲህ ያለውን ገለጣ ሊቀበለው አልፈለገም (ማቴ. 16:22፤ ማር. 8:32)። ይህ የተሳሳተ ቅንጥቱ ጌታ በሰይጣን ከተፈተነ በኋላ የተናገረውን የግሳጼ ቃል እንዲቀበል አድርጎታል (ማቴ. 4:10፤ ክፍል 25)።

¹¹ [ማቴ. 16:28፤ ማር. 9:1፤ ሉቃስ 9:27] ይህን የእግዚአብሔር ልጅና የመንግሥት መምጣት ጉዳይ የተለያዩ ሰዎች ከኢየሱስ ትንሣኤና እርገት፤ ከበዓለ አምሳ፤ ከክርስቲና መስፋፋት፤ ከክርስቶስ ዳግም ምጽአት፤ ወይም በ70 ዓ.ም. ከደረሰው የኢየሩሳሌም መፈራረስ ጋር በማመሳሰል እንደተጻመ ድርጊት አድርገው የቆጠሩት አሉ። ይሁን እንጂ ከታሪክ እና ከቃሉ አገባብ ጋር የሚጣጣመው ትርጉም፤ ወዲያውኑ በተራራው ላይ በሦስቱ ደቀ መዛሙርት ፊት የተከናወነውን የኢየሱስ መለወጥ ትእይንት አስመልክቶ የተጠቀሰውን መረዳት ነው (ክፍል 85)። የእግዚአብሔርን ልጅ ዳግመኛ መምጣት ምልክት ለምስት አድማሾች በምድራዊ ሕይወት እያሉ ተገልጦላቸዋል።

(ማቴዎስ 17:1-8 የቀጠለ)

ተራራ ብቻቸውን አወጣቸው።
 ባፈታቸውም ተለወጠ።
 በፊታቸውም ተለወጠ።
 ፊቱም እንደ ፀሐይ በራ፤
 ልብሱም እንደ ብርሃን ነጭ ሆነ።
 3 እነሆም፤ ሙሴና ኤልያስ ከእርሱ ጋር ሲነጋገሩ ታዩአቸው።

4 ጴጥሮስም መልሶ ኢየሱስን፡- ጌታ ሆይ፤ በዚህ መሆን ለእኛ መልካም ነው፤ ብትወድስ፤ በዚህ ሦስት ዳስ አንዱን ለአንተ አንዱንም ለሙሴ አንዱንም ለኤልያስ እንሥራ አለ።

5 እርሱም ገና ሲናገር፤ እነሆ፤ ብሩህ ደመና ጋረዳቸው፤ እነሆም፤ ከደመናው፡- በእርሱ ደስ የሚለኝ የምወደው ልጄ ይህ ነው፤ እርሱን ስሙት የሚል ድምፅ መጣ።

6 ደቀ መዛሙርቱም ስምተው በፊታቸው ወደቁ እጅግም ፈርተው ነበር።
 7 ኢየሱስም ቀርቦ ዳሰሳቸውና፡- ተነሡ አትፍሩም አላቸው።
 8 ዓይናቸውንም አቅንተው ሲያዩ ከኢየሱስ ብቻ በቀር ማንንም አላዩም።

(ማርቆስ 9:2-8 የቀጠለ)

ብቻቸውን አወጣቸው።
 በፊታቸውም ተለወጠ።
 ልብሱም አንጸባረቀ፤
 3 አጣቢም በምድር ላይ እንደዚያ ሊያነጣው እስከማይችል በጣም ነጭ ሆነ።
 4 ኤልያስና ሙሴም ታዩአቸው፤ ከኢየሱስም ጋር ይነጋገሩ ነበር።

5 ጴጥሮስም መልሶ ኢየሱስን፡- መምህር ሆይ፤ በዚህ መሆን ለእኛ መልካም ነውና አንድ ለአንተ አንድም ለሙሴ አንድም ለኤልያስ ሦስት ዳሶች እንሥራ አለው።
 6 እጅግ ስለ ፈሩ የሚለውን አያውቅም ነበር።

7 ደመናም መጥቶ ጋረዳቸው፤ ከደመናውም፡- የምወደው ልጄ ይህ ነው፤ እርሱን ስሙት የሚል ድምፅ መጣ።

8 ድንገትም ዘረው ሲመለከቱ ከእነርሱ ጋር ከኢየሱስ ብቻ በቀር ማንንም አላዩም።

(ሉቃስ 9:28-36ሀ የቀጠለ)

ተራራ ወጣ። 29 ሲጸልይም የፊቱ መልክ ተለወጠ፤ ልብሱም ተብለጭልጮ ነጭ ሆነ።
 30 እነሆም፤ ሁለት ሰዎች እነርሱም ሙሴና ኤልያስ ከእርሱ ጋር ይነጋገሩ ነበር።
 31 በክብርም ታይተው በኢየሩሳሌም ሊፈጽም ስላለው ስለ መውጣቱ¹⁴ ይናገሩ ነበር።
 32 ነገር ግን ጴጥሮስንና ከእርሱ ጋር የነበሩት እንቅልፍ ከበደባቸው፤ ነቅተው ግን ክብሩንና ከእርሱ ጋር ቆመው የነበሩትን ሁለት ሰዎች አዩ።
 33 ከእርሱም ሲለዩ ጴጥሮስ ኢየሱስን፡- አቤቱ፤ በዚህ መሆን ለእኛ መልካም ነውና አንድ ለአንተ አንድም ለሙሴ አንድም ለኤልያስ ሦስት ዳሶች እንሥራ አለው፤ የሚለውንም አያውቅም ነበር።

34 ይህንም ሲናገር ደመና መጣና ጋረዳቸው፤ ወደ ደመናውም ሲገቡ ሳሉ ፈሩ።
 35 ከ ደ መ ና ው ም ፡- የመረጥሁት ልጄ ይህ ነው፤ እርሱን ስሙት የሚል ድምፅ መጣ።

36ሀ ድምፁም ከመጣ በኋላ ኢየሱስ ብቻውን ሆኖ ተገኘ።

◆ ክፍል 86. ስለ ትንሣኤ፥ ስለ ኤልያስ እና ስለ መጥምቁ ዮሐንስ የተደረገ ውይይት [ክፍል 83፥ 85፥ 88ና 125ሀን ይመልከቱ]
- ከተራራው መውረድ -

ማቴዎስ 17፡9-13	ማርቆስ 9፡9-13	ሉቃስ 9፡36ለ
9 ከተራራውም በወረዱ ጊዜ ኢየሱስ፡- የሰው ልጅ ከሙታን እስኪነሣ ድረስ ¹⁵ ያያችሁትን ለማንም አትገነጥብሉ አዘዛቸው።	9 ከተራራውም ሲወርዱ የሰው ልጅ ከሙታን እስኪነሣ ድረስ ¹⁵ ያያችሁትን ለማንም እንዳይነግሩ አዘዛቸው። 10 ቃሉንም ይዘው፡- ከሙታን መነሣት ምንድር ነው? እያሉ እርስ በርሳቸው ተጠያየቁ።	እነርሱም ዝም አሉ ካዩትም ነገር በዚያ ወራት ምንም ለማንም አላወሩም።
10 ደቀ መዛሙርቱም፡- እንግዲህ ጻፎች፡- ኤልያስ አስቀድሞ ሊመጣ ይገባዋል ስለ ምን ይላሉ? ብለው ጠየቁት።	11 እነርሱም፡- ኤልያስ አስቀድሞ ሊመጣ እንዲገባው ጻፎች ስለ ምን ይላሉ? ብለው ጠየቁት።	
11 ኢየሱስም መልሶ፡- ኤልያስማ አስቀድሞ ይመጣል ሁሉንም ያቀናል፤ 12 ነገር ግን እላችኋለሁ፡ ኤልያስ ከዚህ በፊት መጣ፤ የወደዱትንም ሁሉ አደረጉበት እንጂ አላወቁትም፤ እንዲሁም ደግሞ የሰው ልጅ ከእነርሱ መከራ ይቀበል ዘንድ አለው አላቸው። 13 በዚያን ጊዜ ደቀ መዛሙርቱ ስለ መጥምቁ ስለ ዮሐንስ ¹⁶ እንደ ነገራቸው አስተዋሉ።	12 እርሱም መልሶ፡- ኤልያስማ አስቀድሞ ይመጣል ሁሉንም ያቀናል፤ ስለ ሰው ልጅም እንዴት ተብሎ ተጽፎአል? ብዙ መከራ እንዲቀበል እንዲናቅም። 13 ነገር ግን እላችኋለሁ፡ ኤልያስ ደግሞ መጥቶአል፤ ስለ እርሱም እንደ ተጻፈ የወደዱትን ሁሉ አደረጉበት አላቸው።	

12 ጌታ የተለወጠበት ተራራ በትክክል አልታወቀም። የታቦር ተራራ መሆኑ በተለምዶ ይነገራል። ይህም ቂሶን ከተባለው ወንዝ ጀምሮ ሽቅብ የሚወጣው ነው። ያ ግን ይሆናል ተብሎ ከሚገመትበት ከፊልጶስ ቂሣርያ በጣም የራቀ ነው። ከዚህም ሌላ ኢየሱስና ደቀ መዛሙርቱ አረማውያን ያመልኩበት ወደነበረ ወደዚያ ተራራ የሚሄዱ አይመስልም። ሌሎች ሰዎች ሥፍራው ቅፍርናሆም አጠገብ ከነበሩት ተራራዎች አንዱ ነው ብለዋል። ነገር ግን ከነዚያ ተራራዎች የትኛውም ቢሆን “ረጅም ተራራ” ተብሎ በማቴዎስና በማርቆስ የተነገረለት ሊሆን አይችልም። ለዚህ ገለጣ የሚስማማው አርሞንኤም ተራራ ሲሆን፤ ክርስቶስ በቅርቡ ከነበረበት ከፊልጶስ ቂሣርያ አጠገብም ነበር።

13 [ማቴ. 17፡11 ማር. 9፡21 ሉቃስ 9፡28] ሉቃስ “ስምንት ቀን ያህል” ሲል የገለጠው ማቴዎስና ማርቆስ ከገለጡት ስድስት ቀን ጋር ተቀራራቢ ቁጥር ነው። የጴጥሮስ መመስከር፤ ስለ ቤተ ክርስቲያን የተነገረው የመጀመሪያ ትንቢት፤ የክርስቶስ ሞትና ትንሣኤ ትንቢት፤ እንዲሁም የንጉሠና የመንግሥቱ ማረጋገጫ ራእይ የመጣው በዚህ በአንድ ሳምንት ውስጥ ነበር። ደቀ መዛሙርቱ፤ ቤተ ክርስቲያን እና የመሢሐ የእሥራቱና የሞቱ ትንቢት ስለ መጪው መንግሥት በተነገረው ያልተፈጸመ ትንቢት ላይ እንዴት ተጽእኖ ሊያሳድሩ እንደሚችሉ ሳያስቡ አይቀሩም። የተራራው ላይ መለወጥ ትንቢቶቹ በትክክል የሚፈጸሙ ለመሆናቸው እንደገና አረጋግጦላቸዋል። ቢያንስ ለጴጥሮስ ይህ እውነት ነበር (2ኛ ጴጥ. 1፡16-19)።

> ለሌሎች ስለማሰብ የተሰጡ ትምህርቶች <

◆ ክፍል 87. ጋኔን ያደረበት ልጅ መፈወስ እና የእምነት የለሽነት መገሰፅ

- ኢየሱስ ፍጹም የተለወጠበት ተራራ አጠገብ -

ማቴዎስ 17:14-21

ማርቆስ 9:14-29

ሉቃስ 9:37-43ሀ

14 ወደ ሕዝቡም ሲደርሱ አንድ ሰው ወደ እርሱ ቀረበና ተንበርክቶ፡- ጌታ ሆይ፥ ልጄን ማርልኝ፥ በጨረቃ እየተነሣበት ክፉኛ ይሣቀያልና፤ 15 ብዙ ጊዜ በእሳት ብዙ ጊዜም በውኃ ይወድቃልና። 16 ወደ ደቀ መዛሙርትህም አመጣሁት ሊፈውሱትም አቃታቸው አለው።

14 ወደ ደቀ መዛሙርቱም በመጣ ጊዜ ብዙ ሕዝብ ሲከብቡአቸው ጻፎችም ከእነርሱ ጋር ሲከራከሩ አየ። 15 ወዲያውም ሕዝቡ ሁሉ ባዩት ጊዜ ደነገጡ፥ ወደ እርሱም ሮጠው እጅ ነሡት።

16 ጻፎችንም፡- ስለ ምን ከእነርሱ ጋር ትከራከራላችሁ? ብሎ ጠየቃቸው።

17 ከሕዝቡ አንዱ መልሶ፡- መምህር ሆይ፥ ዲዳ መንፈስ ያደረበትን ልጄን ወደ አንተ አምጥቼ አለሁ፤ 18 በያዘውም ስፍራ ሁሉ ይጥለዋል፤ አረፋም ይደፍቃል፥ ጥርሱንም ያፋጫል ይደርቃልም፤ እንዲያወጡለትም ለደቀ መዛሙርትህ ነገርኋቸው፥ አልቻሉምም አለው።

19 እርሱም መልሶ፡-

37 በነገውም ከተራራ ሲወርዱ ብዙ ሕዝብ ተገናኝቶ። 38 እነሆም፥ ከሕዝቡ አንድ ሰው እንዲህ እያለ ጮኹ፡- መምህር ሆይ፥ ለእኔ አንድ ልጅ ነውና ልጄን እንድታይልኝ እለምንሃለሁ። 39 እነሆም፥ ጋኔን ይይዘዋል፥ ድንገትም ይጮኻል አረፋም እያሰደፈቀው ያንፈራግጠዋል፥ እየቀጠቀጠም በጭንቅ ይለቀዋል፤ 40 ደቀ መዛሙርትህንም እንዲያወጡት ለመንሁ፥ አልቻሉምም።

14 [ሉቃስ 9:31] በሙሴ፥ በኤልያስና በኢየሱስ መካከል ንግግር የነበረ መሆኑን የሚገልጠው ሉቃስ ብቻ ነው። “ስለመውጣቱ” የሚለው ቃል ምናልባት ስለ ኢየሱስ ሞት የሚናገር ይሆናል።

15 [ማቴ. 17:9፤ ማር. 9:9] ማርቆስ 9:10 እንደሚገልጠው ደቀ መዛሙርቱ የሰው ልጅ ከሙታን የመነሣቱን ትንቢት ከሙታን መነሣቱን አይተው እስኪያረጋግጡ ድረስ አልተረዱም ነበር። የተራራው ላይ መለወጥ እውቀታቸውን ቁም ነገር በተገቢው ሁኔታ ሊረዱት የሚችሉት ከክርስቶስ ትንሣኤ በኋላ ነበር (2ኛ ጴጥ. 1:16-19)።

16 [ማቴ. 17:13] እዚህ ሥፍራ ላይ መጥምቁ የሐንስ ከኤልያስ ጋር ተመሳስሏል፤ ቀደም ሲል ግን ኤልያስ ያለመሆኑን መግለጡ ይታወሳል (ዮሐ. 1:21፤ በተጨማሪም የክፍል 26ን ማብራሪያ ይመልከቱ)። ስለ ኤልያስ የተነገረውን ትንቢት የሐንስ የፈጸመበትን ሁኔታ (ሚሊ. 4:5-6) መረዳቱ ያስቸግራል። የትንቢቱ ፍጻሜ እስራኤላውያን የሐንስን መሢሔን በመቀበላቸው ቅድመ ሁኔታ ላይ የተመሠረተ ነው (ማቴ. 11:14-15፥ ክፍል 57)። የሐንስን መሢሔን አለመቀበላቸው ደግሞ የትንቢቱን መፈጸም ይኸረዋል (ማቴ. 17:12፤ ማር. 9:13)።

(ማቴዎስ 17:14-21 የቀጠለ)	(ማርቆስ 9:14-29 የቀጠለ)	(ሉቃስ 9:37-43ሀ የቀጠለ)
17 ኢየሱስም መልሶ፡-17 የማታምን ጠማማ ትውልድ ሆይ፥ እስከ መቼ ከእናንተ ጋር እኖራለሁ? እስከ መቼስ እታገሣችኋለሁ? ወደዚህ ወደ እኔ አምጡት አለ።	የማታምን ትውልድ ሆይ፥ 17 እስከመቼ ከእናንተ ጋር እኖራለሁ? እስከ መቼስ እታገሣችኋለሁ? ወደ እኔ አምጡት አላቸው።	41 ኢየሱስም መልሶ፡-17 እናንተ የማታምን ጠማማ ትውልድ፥ እስከ መቼ ከእናንተ ጋር እኖራለሁ? እስከ መቼስ እታገሣችኋለሁ? ልጅህን ወደዚህ አምጣው አለ።
	20 ወደ እርሱም አመጡት። እርሱንም ባየ ጊዜ ያ መንፈስ ወዲያው አንፈራገጠው፤ ወደ ምድርም ወድቆ አረፋ እየደፈቀ ተንፈራፈረ።	42 ሲቀርብም ጋኔት ጣለውና አንፈራገጠው፤ ኢየሱስ ግን ርኩሱን መንፈስ ገሥጾ ብላቴናውን ፈወሰው ለአባቱም መለሰው። 43ሀ ሁሉም ከእግዚአብሔር ታላቅነት የተነሣ ተገረሙ።
	21 አባቱንም፡- ይህ ከያዘው ስንት ዘመን ነው? ብሎ ጠየቀው።	
	እርሱም፡- ከሕፃንነቱ ጀምሮ ነው፤ 22 ብዙ ጊዜም ሊያጠፋው ወደ እሳትም ወደ ውኃም ጣለው፤ ቢቻልህ ግን እዘንልን እርዳንም አለው።	
	23 ኢየሱስም፡- ቢቻልህ ትላለህ፤ ለሚያምን ሁሉ ይቻላል አለው።	

17 [ማቴ. 17:17፤ ማር. 9:19፤ ሉቃስ 9:41] ኢየሱስ የተቆጣበትና በዙሪያው በሚሆነው ነገር ትዕግሥት የማጣት ስሜት ያሳየበት ሁኔታ ይህ ብቻ ነው። ልጁ ታሞበት ወደ ኢየሱስ የመጣውን ሰው በተመለከተም፤ ሁኔታው ምናልባትም በሰውዬውና በሕግ መምህራን መካከል ግንኙነት የነበረ መሆኑን ያመለክታል (ማር. 9:14)። እነዚህ ሰውዬውንና ልጁን በዘጠኙ ደቀ መዛሙርትና በኢየሱስ ላይ ለክስ የሚሆን ነገር መፈለጊያነት ያገለግሉ ዘንድ የተጠቀሙባቸው ሰዎች ሳይሆኑ አይቀሩም። የጌታ ጠላቶች ተቃርኖ እንደገና ተሳክቶ ይህ ግሳፂ ገጠመው። ይህን የመሰለው ጠንካራ ቃል ዘጠኙ ሐዋርያት እምነት ስላልነበራቸውና ተአምሩን ለመፈጸም ባለመቻላቸው የተሰነዘረ ሊሆን አይችልም። ምክንያቱም ምንም እንኳን ጥቂት ቢሆኑ እምነት ነበራቸው (ማቴ. 17:20)።

18 [ማር. 9:30] ኢየሱስ በዚህ ጊዜ ከፈልጾስ ቂሣርያ እና ከሰሜን ምሥራቅ ፍልስጥኤም በመነሣት ከስድስት ወራት በኋላ ሞቱና ትንሣኤው ወደሚፈጸምበት ወደ ይሁዳ ኢየሩሳሌም ለመሄድ በገሊላና በፓርያ በኩል ተጓዘ።

19 [ማቴ. 17:25] ማቴዎስ ምንም እንኳን የቀድሞ ሥራው ለቤተ መቅደስ ሳይሆን ለርም መንግሥት ቀረጥ መሰብሰብ የነበረ ቢሆን፤ ለዚህ ክፍል የተለየ ትኩረት ይሰጠዋል። በዚህ ጊዜ የተፈለገው ቀረጥ፤ ለቤተ መቅደስ ውስጥ አምልኮ መሥዋዕት ለማቅረቢያ ነው። መደበኛው የቀረጥ መክፈያ ጊዜ በልግ ሲሆን፤ አሁን ግን ጸደይ ነው። ኢየሱስና ደቀ መዛሙርቱ በመደበኛው የቀረጥ መክፈያ ጊዜ በአካባቢው አልነበሩም። ቀረጥ ሰብሳቢዎቹ ያቀዱት በጊዜው ያልሰበሰቡትን ቀረጥ ለማግኘት ወይም ኢየሱስን የመክሰሻ ሌላ መንገድ ለመፈለግ ነው።

(ማቴዎስ 17:14-21 የቀጠለ)

18 ኢየሱስም ገሠጸው ጋኔኑም ከእርሱ ወጣ፤ ብላቴናውም ከዚያች ሰዓት ጀምሮ ተፈወሰ።

19 ከዚህ በኋላ ደቀ መዛሙርቱ ብቻቸውን ወደ ኢየሱስ ቀረቡና፡- እኛ ልናወጣው ያልቻልን ስለ ምን ነው? አሉት።

20 ኢየሱስም፡- ስለ እምነታችሁ ማነስ ነው፤ እውነት እላችኋለሁ፤ የሰናፍጭ ቅንጣት የሚያህል እምነት ቢኖራችሁ፤ ይህን ተራራ፡- ከዚህ ወደዚያ እለፍ ብትሉት ያልፋል፤ የሚሳናችሁም ነገር የለም። 21 ይህ ዓይነት ግን ከጸሎትና ከጦም በቀር አይወጣም አላቸው።

(ማርቆስ 9:14-29 የቀጠለ)

24 ወዲያውም የብላቴናው አባት ጮኹ፡- አምናለሁ፤ አለማመኔን እርዳው አለ።

25 ኢየሱስም ሕዝቡ እንደ ገና ሲራወጥ አይቶ ርዥሱን መንፈስ ገሠጸና፡- አንተ ዲዳ ደንቆሮም መንፈስ፤ እኔ አዝሃለሁ፤ ከእርሱ ውጣ እንግዲህም አትግባበት አለው።

26 ጮኹም እጅግም አንፈራግጦት ወጣ፤ ብዙዎችም፡- ሞተ እስኪሉ ድረስ እንደ ሙት ሆነ። 27 ኢየሱስ ግን እጁን ይዞ አስነሣው ቆመም።

28 ወደ ቤትም ከገባ በኋላ ደቀ መዛሙርቱ፡- እኛ ልናወጣው ያልቻልን ስለ ምንድር ነው? ብለው ብቻውን ጠየቁት።

29 ይህ ወገን በጸሎትና በጦም ካልሆነ በምንም ሊወጣ አይችልም አላቸው።

◆ ክፍል 88. የኢየሱስ ክርስቶስ ሞትና ትንሣኤ ለሁለተኛ ጊዜ በቅድሚያ መነገሩ [ክፍል 83፥ 85፥ 86ና 125ሀን ይመልከቱ]
- በገሊላ መዘዋወር -

ማቴዎስ 17:22-23

ማርቆስ 9:30-32

ሉቃስ 9:43ለ-45

30-31 ከዚያም ወጥተው በገሊላ በኩል አለፉ፤ 16 ደቀ መዛሙርቱንም ያስተምር ስለ ነበር ማንም ያውቅ ዘንድ አልወደደም፤

43ለ ሁሉም ኢየሱስ ባደረገው ሁሉ ሲደነቁ፤ 44 ለደቀ መዛሙርቱ፡-

20 [ማቴ. 18:11፤ ማር. 9:34፤ ሉቃስ 9:46] ደቀ መዛሙርቱ ማዕረግና ቅደም ተከተል ሥርዓት ከሆነበት ባሕል ነው የወጡት። በመለወጥ ተራራ ላይ ሦስቱ ደቀ መዛሙርት ከኢየሱስ ጋር ለመሆን መምረጣቸው (ክፍል 85) እና ከእነሱም ዋናው ወይም የታወቀው ጴጥሮስ መሆኑ (ክፍል 82፤ 89)፤ በዚህ ጊዜ ለተደረገው እንዲህ ያለ ውይይት ዕድል ሰጠ። በዚህ ጊዜ “በመንግሥተ ሰማያት” ታላቅ የመሆን ጥያቄም የመጣ ሲሆን፤ ለዚህም ምክንያቱ ምናልባት የጉዟቸውን መጨረሻ ኢየሩሳሌም በማድረግ “መንግሥተ ሰማያት የመግባት የልብ ትርታቸው” በመጨመሩ ላይሆን አልቀረም (ሉቃስ 19:11፤ ክፍል 127ለ)። ኢየሱስ ለዚህም ሲመልስ፤ ትሕትና የታላቅነት መሠረት ብቻ ሳይሆን (ማቴ. 18:4)፤ ወደ መንግሥቱ ለመግባት ቅድመ ሁኔታ መሆኑን አመልክቷል።

(ማቴዎስ 17:22-23 የቀጠለ)	(ማርቆስ 9:30-32 የቀጠለ)	(ሉቃስ 9:43A-45 የቀጠለ)
22 በገሊላም ሲመላለሱ ኢየሱስ፡- የሰው ልጅ በሰዎች እጅ አልፎ ይሰጣል፤ ይገድሉትማል፤ ተገድሎም በሦስተኛው ቀን ይነሣል ይላቸው ነበር። 23 በሦስተኛውም ቀን ይነሣል ይላቸው። እጅግም አዘኑ።	ለእነርሱም፡- የሰው ልጅ በሰዎች እጅ አልፎ ይሰጣል፤ ይገድሉትማል፤ ተገድሎም በሦስተኛው ቀን ይነሣል ይላቸው ነበር። 32 እነርሱም ነገሩን አላስተዋሉም፤ እንዳይጠይቁትም ፈሩ።	የሰው ልጅ በሰው እጅ ይሰጥ ዘንድ አለውና እናንተ ይህን ቃል በጀሮአችሁ አኑሩ አለ። 45 እነርሱ ግን ይህን ነገር አላስተዋሉም፤ እንዳይገባቸውም ተሰውሮ ባቸው ነበር፤ ስለዚህ ነገርም እንዳይጠይቁት ፈሩ።

◆ ክፍል 89. የቤተ መቅደስ ግብር ክፍያ

- ቅፍርናሆም -

ማቴዎስ 17:24-27

24 ወደ ቅፍርናሆምም በመጡ ጊዜ ግብር የሚቀበሉ ሰዎች ወደ ጴጥሮስ ቀረቡና፡- መምህራችሁ ሁለቱን ዲናር አይገብርምን? አሉት። 25 አዎን ይገብራል አለ።

ወደ ቤትም በገባ ጊዜ ኢየሱስ አስቀድሞ፡- ስምዎን ሆይ፤ ምን ይመስልሃል? የምድር ነገሥታት ቀረጥና ግብር ከማን¹⁹ ይቀበላሉ? ከልጆቻቸውን ወይስ ከእንግዶች? አለው።

26 ጴጥሮስም፡- ከእንግዶች ባለው ጊዜ ኢየሱስ፡- እንዲያስ ልጆቻቸው ነጻ ናቸው። 27 ነገር ግን እንዳናስናክላቸው፤ ወደ ባሕር ሂድና መቃጥን ጣል፤ መጀመሪያም የሚወጣውን ዓሣ ውሰድና አፋን ስትከፍት እስታቴር ታገኛለህ፤ ያን ወስደህ ስለ እኔና ስለ አንተ ስጣቸው አለው።

◆ ክፍል 90. በመንግሥት ከሁሉ ስለሚበልጠው ሰው ማንነት የተነሣ ጥያቄና ፉክክር [ክፍል 123ና 145ን ይመልከቱ]

- ቅፍርናሆም -

ማቴዎስ 18:1-5	ማርቆስ 9:33-37	ሉቃስ 9:46-48
1 በዚያች ሰዓት ደቀ መዛሙርቱ ወደ ኢየሱስ ቀርበው፡-20 በመንግሥተ ሰማያት ከሁሉ የሚበልጥ ማን ይሆን? አሉት።	33 ወደ ቅፍርናሆምም መጣ። በቤትም ሆኖ፡- በመንገድ እርስ በርሳችሁ ምን ተነጋገራችሁ? ብሎ ጠየቃቸው። 34 እነርሱ ግን በመንገድ፡- ከሁሉ	46 ከእነርሱም ማን²⁰ እንዲበልጥ ክርክር ተነሣባቸው።

²¹ [ማር. 9:39፤ ሉቃስ 9:49] ልክ ቀደም ሲል ጴጥሮስ የእግዚአብሔርን እቅድ በተሣሣተ ሁኔታ እንደተረዳ ሁሉ (ክፍል 83)፤ ዮሐንስም በዚህ አሁን በተፈጠረ ሁኔታ ተሣሣተ። ዘግየት ብሎም ሦስተኛው የተከበረ ደቀ መዛሙር ያዕቆብ፤ ተመሳሳይ ድርጊት ይፈጽማል (125A)። እያንዳንዱ የተሣሣተ ግንዛቤ የመጣው ስለ ኢየሱስ ርዓራጌና ትንሣኤ ትንቢት ከተነገረ በኋላ ወዲያኑ ነው።

(ማቴዎስ 18:1-5 የቀጠለ)	(ማርቆስ 9:33-37 የቀጠለ)	(ሉቃስ 9:46-48 የቀጠለ)
2 ሕፃንም ጠርቶ በመካከላቸው አቆመ 3 እንዲህም አለ:- እውነት እኔ ላችኋለሁ፤ ካልተመለሳችሁ እንደ ሕፃናትም ካልሆናችሁ፤ ወደ መንግሥተ ሰማያት ከቶ አትገቡም። 4 እንግዲህ እንደዚህ ሕፃን ራሱን የሚያዋርድ ሁሉ፤ በመንግሥተ ሰማያት የሚበልጥ እርሱ ነው። 5 እንደዚህም ያለውን አንድ ሕፃን በስሜ የሚቀበል ሁሉ እኔን ይቀበላል፤	የሚበልጥ ማን ይሆን? 20 ተባብለው ነበርና ዝም አሉ። 35 ተቀምጦም አሥራ ሁለቱን ጠርቶ:- ሰው ፊተኛ ሊሆን ቢወድ ከሁሉ በኋላ የሁሉም አገልጋይ ይሁን አላቸው። 36 ሕፃንም ይዞ በመካከላቸው አቆመው አቅፎም:- 37 እንደዚህ ካሉ ሕፃናት አንዱን በስሜ የሚቀበል ሁሉ እኔን ይቀበላል፤ የሚቀበለኝም ሁሉ የላከኝን እንጂ እኔን አይቀበልም አላቸው።	47 ኢየሱስም የልባቸውን አሳብ አውቆ ሕፃንን ያዘ፤ በአጠገቡም አቁሞ:- 48 ማንም ይህን ሕፃን በስሜ የሚቀበል እኔን ይቀበላል፤ የሚቀበለኝም ሁሉ የላከኝን ይቀበላል፤ ከሁላችሁ የሚያንስ እርሱ ታላቅ ነውና አላቸው።

◆ ክፍል 91. አማኞችን ወደ ኃጢአት መገፋፋትን በተመለከተ የተሰጠ ማስጠንቀቂያ

[ክፍል 54ሐ፥ 54ሠ፥ 61፥ 70ለ፥ 106፥ 115፥ 116ና 117ሐን ይመልከቱ]
- ቅፍርናሆም -

ማቴዎስ 18:6-14	ማርቆስ 9:38-50	ሉቃስ 9:49-50
	38 ዮሐንስ መልሶ:- መምህር ሆይ፤ አንድ ሰው በስምህ አጋንንትን ሲያወጣ አየነው፤ 39 ስለማይከተለንም ከለከልነው²¹ አለው።	49 ዮሐንስም መልሶ:- አቤቱ፤ አንድ ሰው በስምህ አጋንንትን ሲያወጣ አየነው፤ ከእኛ ጋርም ስለማይከተል ከለከልነው²¹ አለው።

²² [ማር. 9:40] ይህ አባባል ማቴዎስ 12:30 (ክፍል 61) ውስጥ ከተጠቀሰው ጋር የሚቃረን ይመስላል፤ በትክክል ሲታይ ግን ቃሉን ሙሉ ነው የሚያደርገው። ማቴዎስ 12:30 ውስጥ ያለው ቃል የሚናገረው፤ የሰው ውስጣዊ ሕይወት ከኢየሱስ ጋር ስላለው ግንኙነት ነው፤ ማርቆስ 9:40 ደግሞ ስለውጫዊ ባሕርይው ያመለክታል። በጠላትነት ያልተፈረጀ ሰው እንደወዳጅ ሊቆጠር ይችላል፤ በተለይም በዚህ የኢየሱስ ስም የሚጠራውን በመሰለ ጉዳይ።

(ማቴዎስ 18:6-14 የቀጠለ)

6 በእኔም ከሚያምኑ ከእነዚህ ከታናናሾቹ አንዱን የሚያሰናክል ሁሉ፤ የወፍጮ ድንጋይ በአንገቱ ታስሮ ወደ ጥልቅ ባሕር መስጠም ይሻለው ነበር።

7 ወዮ ለዓለም ስለ ማሰናከያ፤ ማሰናከያ ሳይመጣ አይቀርምና፤ ነገር ግን በእርሱ ጠንቅ ማሰናከያ ለሚመጣበት ለዚያ ሰው ወዮለት። 8 እጅህ²³ ወይም እግርህ²³ ብታሰናክልህ፤ ቈርጠህ ከአንተ ጣላት፤ ሁለት እጅ ወይም ሁለት እግር ኖሮህ ወደ ዘላለም እሳት ከምትጣል ይልቅ አንካሳ ወይም ጉንድሽ ሆነህ ወደ ህይወት መግባት ይሻልህ። 9 ዓይንህ²³ ብታሰናክልህ አውጥተህ

(ማርቆስ 9:38-50 የቀጠለ)

ኢየሱስ ግን አለ፡- በስሜ ተአምር ሠርቶ በቶሎ በእኔ ላይ ክፉ መናገር የሚችል ማንም የለምና አትከልክሉት፤ 40 የማይቃወመን²² እርሱ ከእኛ ጋር ነውና። 41 የክርስቶስ ስለ ሆናችሁ በስሜ ጽዋ ውኃ የሚያጠጣችሁ ሁሉ፤ ዋጋው እንዳይጠፋበት እውነት እላችኋለሁ።

42 በእኔም ከሚያምኑት ከእነዚህ ከታናናሾቹ አንዱን የሚያሰናክል ሁሉ ትልቅ የወፍጮ ድንጋይ በአንገቱ ታስሮ ወደ ባሕር ቢጣል ይሻለው ነበር።

43-44 እጅህ²³ ብታሰናክልህ ቊረጣት፤ ሁለት እጅ ኖሮህ ትላቸው ወደማይሞትበት እሳቱም ወደማይጠፋበት ወደ ገንዘም ወደማይጠፋ እሳት ከመሄድ ጉንድሽ ሆነህ ወደ ሕይወት መግባት ይሻላል። 45-46 እግርህ²³ ብታሰናክልህ ቊረጣት፤ ሁለት እግር

(ሉቃስ 9:49-50 የቀጠለ)

50 ኢየሱስ ግን፡- የማይቃወማችሁ ከእናንተ ጋር ነውና አትከልክሉት አለው።

23 [ማቴ. 18:8-9፤ ማር. 9:43፤ 45፤ 47] በጊዜው በነበረ ባሕር መሠረት አይሁዳውያን ኃጢአት የተሠራባቸውን የአካል ክፍሎች እንጂ ጥቃቅን የኃጢአት ድርጊቶችን አይመለከቱም ነበር። ስለዚህ ይህ የሚያመለክተው የራስን አካል ስለመቆራረጥ ሳይሆን፤ ሰውነትን የራስ ስሜት ማርኪያ ማድረግ የማይገባ መሆኑን ነው (ሮሜ 12:1)።

24 [ማር. 9:50] “የቃል ኪዳን ጨው” (ዘሌዋ. 2:13) ይደረግ የነበረው፤ ለሚቀርበው መሥዋዕት ጥራትና በተገቢው እንዲጠበቅ ለማድረግ ሲባል ነው። ደቀ መዛሙርት ስለ ትልቅነት እርስ በርስ ከመጨቃጨቅ ገጹሕ እስከሆኑ ድረስ (ክፍል 90) ዓለምን ከፍርድ ይጠብቋታል። በምሳሌነት የቀረበው ጨው ከመት ባሕር ይገኝ የነበረው ስለሆነና ለምግብነት በሚገባ የተዘጋጀ ስላልነበረ የጨውነት ጣዕሙን የሚያላጡ ነገሮች ነበሩበት (ማቴ. 5:13፤ ክፍል 54ሐ)።

(ማቴዎስ 18:6-14 የቀጠለ)

ከአንተ ጣላት፤ ሁለት ዓይን ኖሮህ ወደ ገሃነመ እሳት ከምትጣል ይልቅ አንዲት ዓይን ኖራህ ወደ ሕይወት መግባት ይሻልሃል።

10 ከነዚህ ከታናናሾቹ አንዱን እንዳትንቁ ተጠንቀቁ፤ መላእክቶቻቸው በሰማያት ዘወትር በሰማያት ያለውን የአባቱን ፊት ያያሉ እላችኋለሁና። 11 የሰው ልጅ የጠፋውን ለማዳን መጥቶአልና።

12 ምን ይመስላችኋል? ለአንድ ሰው መቶ በጎች ቢኖሩት ከእነርሱም አንዱ ቢባዝን፤ ዘጠና ዘጠኙን በተራራ ትቶ ሄዶም የባዘነውን አይፈልግምን? 13 ቢያገኘውም፤ እውነት እላችኋለሁ፤ ካልባዘኑቱ ከዘጠና ዘጠኙ ይልቅ በእርሱ ደስ ይለዋል። 14 እንደዚሁ ከእነዚህ ከታናናሾቹ አንዱ እንዲጠፋ በሰማያት ያለው አባታችሁ ፈቃድ አይደለም።

(ማርቆስ 9:38-50 የቀጠለ)

ኖሮህ ትላቸው ወደማይሞትበት እሳቱም ወደማይጠፋበት ወደ ገሃነም ወደማይጠፋ እሳት ከመጣል አንካሳ ሆነህ ወደ ሕይወት መግባት ይሻልሃል። 47-48 ዓይንህ²³ ብታሰናክልህ አውጣት፤ ሁለት ዓይን ኖሮህ

“ትላቸው ወደማይሞትበት እሳቱም ወደማይጠፋበት” [ኢ.ሳ. 66:24]

ወደ ገሃነመ እሳት ከመጣል አንዲት ዓይን ኖራህ ወደ እግዚአብሔር መንግሥት መግባት ይሻልሃል።

49 ሰው ሁሉ በእሳት ይቀመማልና፤ መሥዋዕትም ሁሉ በጨው ይቀመማል።

50 ጨው²⁴ መልካም ነው፤ ጨው ግን አልጫ ቢሆን በምን ታጣፍጡታላችሁ? በነፍሳችሁ ጨው ይኑርባችሁ፤ እርስ በርሳችሁም ተስማሙ።

25 [ማቴ. 18:21] ጴጥሮስ በጣም ይቅር ባይ የሆነ መስሎት ነበር ሰባት ጊዜ ይቅር ማለት ይገባው እንደሆነ የጠቀሰው። ምክንያቱም የሃይማኖት መምህራን አንድ ሰው ሦስት ጊዜ ይቅርታ እንዲያደርግ ነበር የሚጠይቁት። የኢየሱስ መልስ ለይቅርታ ገደብ የለውም የሚል ነው። ቁጥር 22ን በተመለከተ ግሪክኛው አገላለጥ ሰባ ጊዜ ሰባት ወይም ሰባ ሰባት ሊሆን ይችላል። ያም ሆነ ይህ የሁለቱም ውጤት አንድ ነው። ይሄውም ይቅርታ ለማንኛውም ዓላማ ቢሆን እጅግ የበዛና ገደብ የለሽ መሆን አለበት።

26 [ማቴ. 18:28] ይቅርታው ገደብ የለሽ የሆነ ደቀ መዝሙር፤ ከአሥር ሚሊዮን ዶላር በላይ የሚቆጠር ዕዳ ምሕረት ተደርጎለት 150 ብር ለተበደረው ባልንጀራው ምሕረትን እምቢ እንዳለው ባሪያ ነው (ቁ. 24)።

27 [ማቴ. 8:22፤ ሉቃስ 9:60] ኢየሱስን ያናገረው ሰው የአባቱን የቀብር ሥርዓት ሊያከናውን ነው የፈለገው። አባቱ በቅርብ እርጪ ይሆናል። ወይም በባሕል ይታወቅ የነበረውን የ30 ቀናት የሀዘን ጊዜ ለማክበር ይሆናል። የደቀ መዛሙርትነቱ ጥሪ ግን እንደተሰጠ ወዲያው ተቀባይነት ማግኘት ወይም መቅረት ነበረበት። የአባቱን ሞት በተመለከተ፤ የቀብሩንም ሆነ የሀዘኑን ሥርዓት ሊያስፈጽሙ የሚችሉና በመንፈስ መታን የሆኑ ብዙ ሰዎች አሉ።

◆ ክፍል 92. በደለኛ ወንድምን በይቅርታ ስለመቅረብ
- ቅፍርናሆም -

ማቴዎስ 18፡15-35

15 ወንድምህም ቢበድልህ፤ ሄደህ አንተና እርሱ ብቻችሁን ሆናችሁ ውቅሰው። ቢሰማህ፤ ወንድምህን ገንዘብ አደረግኸው፤ 16 ባይሰማህ ግን፤ በሁለት ወይም በሦስት ምስክር አፍ ነገር ሁሉ እንዲጸና፤ ዳግመኛ አንድ ወይም ሁለት ከአንተ ጋር ውሰድ [ዘዳግም 19፡15]፤ 17 እነርሱንም ባይሰማ፤ ለቤተ ክርስቲያን ንገራት፤ ደግሞም ቤተ ክርስቲያንን ባይሰማት፤ እንደ አረመኔና እንደ ቀራጭ ይሁንልህ።

18 እውነት እላችኋለሁ፤ በምድር የምታስሩት ሁሉ በሰማይ የታሰረ ይሆናል፤ በምድርም የምትፈቱት ሁሉ በሰማይ የተፈታ ይሆናል።

19 ደግሞ እላችኋለሁ፤ ከእናንተ ሁለቱ በምድር በማናቸውም በሚለምኑት ነገር ሁሉ ቢሰማሙ በሰማያት ካለው ከአባቱ ዘንድ ይደረግላቸዋል። 20 ሁለት ወይም ሦስት በሰሜ በሚሰበሰቡበት በዚያ በመካከላቸው እሆናለሁና።

21 በዚያን ጊዜ ጴጥሮስ ወደ እርሱ ቀርቦ፡- ጌታ ሆይ፤ ወንድሜ ቢበድለኝ ስንት ጊዜ ልተውለት? እስከ ሰባት ጊዜን? 25 አለው።

22 ኢየሱስ እንዲህ አለው፡- እስከ ሰባ ጊዜ ሰባት እንጂ እስከ ሰባት ጊዜ አልልህም።

23 ስለዚህ መንግሥተ ሰማያት ባሮቹን ሊቈጣጠር የወደደን ንጉሥ ትመስላለች። 24 መቈጣጠርም በጀመረ ጊዜ፤ እልፍ መክሊት ዕዳ ያለበትን አንድ ሰው ወደ እርሱ አመጡ። 25 የሚከፍለውም ቢያጣ፤ እርሱና ሚስቱ ልጆቹም ያለውም ሁሉ እንዲሸጥና ዕዳው እንዲከፈል ጌታው አዘዘ።

26 ስለዚህ ባሪያው ወድቆ ሰገደለትና፡- ጌታ ሆይ፤ ታገሠኝ፤ ሁሉንም እከፍልሃለሁ አለው። 27 የዚያም ባሪያ ጌታ አዘነለትና ለቀቀው፤ ዕዳውንም ተወለት።

28 ነገር ግን ያ ባሪያ ወጥቶ ከባልንጀሮቹ ከባሮቹ መቶ ዲናር ዕዳ ያለበትን አንዱን አገኘና፡- ዕዳህን ከፈለኝ 26 ብሎ ያዘና አነቀው።

29 ስለዚህ ባልንጀራው ባሪያ ወድቆ፡- ታገሠኝ፤ ሁሉንም እከፍልሃለሁ ብሎ ለመነው።

30 እርሱም አልወደደም፤ ግን ሄዶ ዕዳውን እስኪከፍል ድረስ በወኅኒ አናረው። 31 ባልንጀሮቹ የሆኑ ባሮችም ያደረገውን አይተው እጅግ አዘኑ፤ መጥተውም የሆነውን ሁሉ ለጌታቸው ገለጡ።

32 ከዚያ ወዲያ ጌታው ጠርቶ፡- አንተ ክፉ ባሪያ፤ ስለ ለመንኸኝ ያን ዕዳ ሁሉ ተውሁልህ፤ 33 እኔ እንደ ማርሁህ ባልንጀራህ የሆነውን ያን ባሪያ ልትምረው ለአንተስ አይገባህምን? አለው። 34 ጌታውም ተቈጣና ዕዳውን ሁሉ እስኪከፍለው ድረስ ለሚሣቅዩት አሳልፎ ሰጠው።

35 ከእናንተ እያንዳንዱ ወንድሙን ከልቡ ይቅር ካላለ፤ እንዲሁ ደግሞ የሰማዩ አባቱ ያደርግባችኋል።

> የዳስ በዓልን ለማክበር ወደ ኢየሩሳሌም የተደረገ ጉዞ <

◆ ክፍል 93. ከተከታዮች ፍጹም የሆነ መሰጠት ተጠየቀ - በመንገዱ ላይ -

ማቴዎስ 8:19-22

19 አንድ ጻፊም ቀርቦ፡- መምህር ሆይ፥ ወደምትሄድበት ሁሉ እከተልሃለሁ አለው።

20 ኢየሱስም፡- ለቀበሮዎች ጉድጓድ ለሰማይም ወፎች መሳፈሪያ አላቸው፤ ለሰው ልጅ ግን ራሱን የሚያስጠጋበት የለውም አለው።

21 ከደቀ መዛሙርቱም ሌላው፡- ጌታ ሆይ፥ አስቀድሜ እንድሄድ አባቴን እንድቀብር ፍቀድልኝ አለው።

22 ኢየሱስም፡- ተከተለኝ፥ ሙታናቸውንም እንዲቀብሩ²⁷ ሙታንን ተዋቸው አለው።

ሉቃስ 9:57-62

57 እነርሱም በመንገድ ሲሄዱ አንድ ሰው፡- ጌታ ሆይ፥ ወደ ምትሄድበት ሁሉ እከተልሃለሁ አለው።

58 ኢየሱስም፡- ለቀበሮዎች ጉድጓድ ለሰማይም ወፎች መሳፈሪያ አላቸው፤ ለሰው ልጅ ግን ራሱን የሚያስጠጋበት የለውም አለው።

59 ሌላውንም፡- ተከተለኝ አለው። እርሱ ግን፡- ጌታ ሆይ፥ አስቀድሜ ልሂድና አባቴን እቀብር ዘንድ ፍቀድልኝ አለ።

60 ኢየሱስም፡- ሙታናቸውን እንዲቀብሩ²⁷ ሙታንን ተዋቸው፤ አንተስ ሄደህ የእግዚአብሔርን መንግሥት ስበክ አለው።

61 ደግሞ ሌላው፡- ጌታ ሆይ፥ እከተልሃለሁ፤ ነገር ግን አስቀድሜ ከቤቴ ሰዎች እንድሰናበት ፍቀድልኝ አለ።

62 ኢየሱስ ግን፡- ማንም ዕርፍ በእጁ ይዞ ወደ ኋላ የሚመለከት ለእግዚአብሔር መንግሥት የተገባ አይደለም አለው።

◆ ክፍል 94. የኢየሱስ የሥጋ ወንድሞች ስላቅ - ገሊላ -

ዮሐንስ 7:2-9

2 የአይሁድም የዳስ በዓል ቀርቦ ነበር። 3 እንግዲህ ወንድሞቹ፡- ደቀ መዛሙርትህ ደግሞ የምታደርገውን ሥራ እንዲያዩ ከዚህ ተነሣና ወደ ይሁዳ ሂድ፤ 4 ራሱ ሊገለጥ እየፈለገ በሰውር የሚሠራ የለምና። እነዚህን ብታደርግ ራስህን ለዓለም ግለጥ²⁸ አሉት። 5 ወንድሞቹ ስንኳ አላመኑበትም ነበርና።

(ዮሐንስ 7:2-9 የቀጠለ)

6 ኢየሱስም እንዲህ አላቸው፡- ጊዜዬ ገና አልደረሰም፤ ጊዜያችሁ ግን ዘወትር የተመቸ ነው። 7 ዓለም እናንተን ሊጠላ አይቻለውም፤ እኔ ግን ሥራው ክፉ መሆኑን እመሰክርበታለሁና እኔን ይጠላኛል። 8 እናንተ ወደዚህ በዓል ውጡ፤ እኔስ ጊዜዬ ገና ስላልተፈጸመ ወደዚህ በዓል ገና አልወጣም። 9 ይህንም አላቸውና በገሊላ ቀረ።

◆ ክፍል 95. በሰማሪያ ምድር የተደረገ ጉዞ

- የኢየሩሳሌም ጉዞ መጀመር -

ሉቃስ 9:51-56

51 የሚወጣበትም ወራት በቀረበ ጊዜ ወደ ኢየሩሳሌም ለመሄድ ፊቱን አቀና፤ 52 በፊቱም መልክተኞችን ሰደደ። ሄደውም ሊያሰናዱለት ወደ አንድ ወደ ሳምራውያን መንደር ገቡ፤ 53 ፊቱም ወደ ኢየሩሳሌም²⁹ እንደሚሄድ ስለ ነበረ አልተቀበሉትም። 54 ደቀ መዛሙርቱም ያዕቆብና ዮሐንስ አይተው፡- ጌታ ሆይ፤ ኤልያስ ደግሞ እንዳደረገ እሳት ከሰማይ ወርዶ ያጥፋቸው እንል ዘንድ ትወዳለህን? አሉት። 55 እርሱ ግን ዘወር ብሎ ገሠጸቸውና፡- ምን ዓይነት መንፈስ እንደ ሆነላችሁ አታውቁም፤ 56 የሰው ልጅ የሰውን ነፍስ ሊያድን እንጂ ሊያጠፋ አልመጣም አለ። ወደ ሌላ መንደርም ሄዱ።

ዮሐንስ 7:10

10 ወንድሞቼ ግን ወደ በዓሉ ከወጡ በኋላ በዚያን ጊዜ እርሱ ደግሞ በግልጥ ሳይሆን ተስውሮ ወጣ።

28 [ዮሐ. 7:4] የጌታ ወንድሞች ኢየሱስ ኢየሩሳሌም ውስጥ ሊደረግ ባለው የዳስ በዓል ላይ በድንገት ራሱን እንዲገልጥ ገፋፉት። እምነት የለሽ ከሆነ አቋማቸው በመነሳት መሢሐዊ በሆነ ሁኔታ ራሱን እንዲገልጥ ነው የጠየቁት። ይህ ጥያቄያቸው በእግዚአብሔር እቅድ ውስጥ ጊዜውን ያልጠበቀ ድርጊት እንዲከናወን ነበር (ቁ. 8)።

29 [ሉቃስ 9:53] ለአምልኮ ወደ ኢየሩሳሌም መሄዱ ገሪዛን ተራራ ላይ ያለውን የሳምራውያን ቤተ መቅደስ አለመቀበሉን ነው የሚያመለክተው። ዮሐንስና ያዕቆብ በሳምራውያንና በነርሱ መካከል ለነበረው ጠላትነት አጻፋ ይሆን ዘንድ በቅርቡ እንዳዩት እንደ ኤልያስ (ክፍል 85) ተአምር ለመሥራትና አንቀበላቸው ያሉ ጠላቶቻቸውን ሊያጠፏቸው ፈለጉ (ሉቃስ 9:54፤ 2ኛ ነገሥ. 1:10፤ 12)። ሁለቱ “የነጎድጓድ ልጆች” ይህን የሳምራውያን እምቢታ ደቀ መዛሙርቱ ኢየሱስ ምናልባት ይህን የኢየሩሳሌም ጉዞ አስመልክቶ ስለሚገጥመው ተቃውሞ የተነበየው አድርገው ቆጥረውት ይሆናል።

ኢየሱስ ይሁዳ ውስጥ ያደረገው የኋላ አገልግሎቱ

> በዳስ በዓል የተጀመረው አገልግሎት <

◆ ክፍል 96ሀ. የኢየሱስን አስተምህሮና ተአምራት በተመለከተ የተከሰቱ ልዩ ልዩ አጻፋዎች

- ኢየሩሳሌም፡- በመቅደሱ ውስጥ -

ዮሐንስ 7:11-31

11 አይሁድም፡- እርሱ ወዴት ነው? እያሉ በበዓሉ³⁰ ይፈልጉት ነበር።

12 በሕዝብም መካከል ስለ እርሱ ብዙ ማንጐራጐር ነበረ፤ አንዳንዱም፡- ደግ ሰው ነው፤

ሌሎች ግን፡- አይደለም፤ ሕዝቡን ግን ያስታል ይሉ ነበር። 13 ዳሩ ግን አይሁድን³¹ ስለ ፈሩ ማንም ስለ እርሱ በግልጽ አይናገርም ነበር።

14 አሁንም በበዓሉ እኩሌታ ኢየሱስ ወደ መቅደስ ወጥቶ ያስተምር ነበር። 15 አይሁድም፡- ይህ ሰው ሳይማር መጻሕፍትን እንዴት ያውቃል?³² ብለው ይደነቁ ነበር።

16 ስለዚህ ኢየሱስ መለሰ እንዲህም አላቸው፡- ትምህርቴስ ከላከኝ ነው እንጂ ከእኔ አይደለም፤ 17 ፈቃዱን ሊያደርግ የሚወድ ቢኖር፤ እርሱ ይህ ትምህርት ከእግዚአብሔር ቢሆን ወይም እኔ ከራሴ የምናገር ብሆን ያውቃል። 18 ከራሱ የሚናገር የራሱን ክብር ይፈልጋል፤ የላከውን ክብር የሚፈልግ ግን እርሱ እውነተኛ ነው በእርሱም ዓመፃ የለበትም። 19 ሙሴ ሕግን አልሰጣችሁምን? ከእናንተ ግን ሕግን የሚያደርግ አንድ ስንኳ የለም። ልትገድሉኝ ስለ ምን ትፈልጋላችሁ?

³⁰ [ዮሐ. 7:11] ይህ የዳስ በዓል የሚባለው ነው። በዚህ ጊዜ ነው ብርቱ ተቃዋሚዎቹ ወዳሉባት ኢየሩሳሌም የተመለሰው። የተጠበቀው ውጤት፤ ጊዜው ተጀምሮ እስኪያበቃ ድረስ የቆየው ከባድ ውዝግብ ነበር። የመቅደስ መታደስ በዓል የዚህን የሦስት ወራት ጊዜ መፈጸም ያመለክታል (ዮሐ. 10:22፤ ክፍል 111)። በዚህ ጊዜ እውነታዊ ስለነበረው ጉዳይ አንድ ውሳኔ ላይ ተደርሶ ነበር። የቀረ ነገር ቢኖር መሆኑን ከሕዝቡ ለመለየት ውሳኔውን መፈጸም ነው።

³¹ [ዮሐ. 7:13] በዮሐ. 7-8 (ክፍል 96ሀ-99ለ) ውስጥ በኢየሱስ ጠላትነት የተሰባሰቡት “አይሁድ” (7:11፤ 13፤ 15፤ 35፤ 8:22፤ 48፤ 52፤ 57)፤ “ፈሪሳውያን” (7:32፤ 47፤ 8:13) እንዲሁም “የካህናት አለቆችና ፈሪሳውያን” (7:32፤ 45) ነበሩ። ኢየሱስን የተቀበሉና ወደ መቀበሉ ያዘነበሉ “ሕዝብ” (7:12፤ 20፤ 31-32፤ 40-41፤ 43፤ 49)፤ “ኒቆዴሞስ” (7:50)፤ እና ብዙዎች “በእርሱ ያመኑ” (8:30) ይባላሉ። ኢየሱስን ለመቀበል ገና እርግጠኛ ያልሆኑት “ሕዝቦች” (7:12-13)፤ “የኢየሩሳሌም ሕዝብ” (7:25)፤ “የቤተ መቅደስ ሱሌዎች” (7:32፤ 45)፤ እና “ያመኑት አይሁዳውያን” (8:31) ናቸው። ፈጣን በሆነው የታሪክ እንቅስቃሴ የተከሰቱት ልዩ ልዩ አጻፋዎች ወይም ምላሾች የሚከተሉት ናቸው፡- ግልጽ ያልሆኑ ጥያቄዎች (7:11)፤ ክርክሮች (7:12፤ 40-43)፤ ፍርሃት (7:13፤ 30፤ 44)፤ መደነቅ (7:15፤ 46)፤ ግራ መጋባት (7: 25-27)፤ ቅን እምነት (7:31፤ 8:30)፤ ግልጽ ጥላቻ (7:32)፤ ተገቢ ያልሆነ ወቀሳ (7:23-27፤ 8:48-53) እና ትምክህተኝነት (8:33-44)።

(ዮሐንስ 7: 11-31 የቀጠለ)

20 ሕዝቡ መለሱና፡- ጋኔን አለብህ፤ ማን ሊገድልህ ይፈልጋል? አሉት።

21 ኢየሱስ መለሰ አላቸውም፡- አንድ ሥራ አደረግሁ ሁላችሁም ታደንቃላችሁ። 22 ስለዚህ ሙሴ መገረዝን ሰጣችሁ፤ ከአባቶችም ነው እንጂ ከሙሴ አይደለም፤ በሰንበትም ሰውን ትገርዛላችሁ። 23 የሙሴ ሕግ እንዳይሻር ሰው በሰንበት መገረዝን የሚቀበል ከሆነስ ሰውን ሁለንተናውን በሰንበት ጤናማ ስላደረግሁ ትቈጡኛላችሁን? 24 ቅን ፍርድ ፍረዱ እንጂ በመልክ አትፍረዱ።

25 እንግዲህ ከኢየሩሳሌም ሰዎች አንዳንዶቹ እንዲህ አሉ፡- ሊገድሉት የሚፈልጉት ይህ አይደለምን? 26 እነሆም፤ በግልጽ ይናገራል አንዳችም አይሉትም። አለቆቹ ይህ ሰው በእውነት ክርስቶስ እንደ ሆነ በእውነት አወቁን? 27 ነገር ግን ይህን ከወዴት እንደ ሆነ አውቀናል፤ ክርስቶስ ሲመጣ ግን ከወዴት እንደ ሆነ ማንም አያውቅም።

28 እንግዲህ ኢየሱስ በመቅደስ ሲያስተምር፡- እኔንም ታውቁኛላችሁ ከወዴትም እንደ ሆንሁ ታውቃላችሁ፤ እኔም በራሴ አልመጣሁም ነገር ግን እናንተ የማታውቁት የላከኝ እውነተኛ ነው፤ 29 እኔ ግን ከእርሱ ዘንድ ነኝ እርሱም ልኮኛልና አውቀዋለሁ ብሎ ጮኸ።

30 ስለዚህ ሊይዙት ይፈልጉ ነበር፤ ነገር ግን ጊዜው ገና ስላልደረሰ ማንም እጁን አልጫነበትም። 31 ከሕዝቡ ግን ብዙዎች አመኑበትና፡- ክርስቶስ በመጣ ጊዜ ይህ ካደረጋቸው ምልክቶች ይልቅ ያደርጋልን? አሉ።

◆ ክፍል 96ለ. ኢየሱስን ለመያዝ የተደረገው ሙከራ መክሸፉ
- ኢየሩሳሌም -

ዮሐንስ 7: 32-52

32 ፈሪሳውያንም ሕዝቡ ስለ እርሱ እንደዚህ ሲያንጉራጉሩ ሰሙ፤ የካህናት አለቆችም ፈሪሳውያንም ሊይዙት ሎሌዎችን ላኩ።

33 ኢየሱስም፡- ገና ጥቂት ጊዜ ከእናንተ ጋር እቆያለሁ ወደ ላከኝም እሄዳለሁ። 34 ትፈልጉኛላችሁ አታገኙኝምም፤ እኔም ወዳለሁበት እናንተ ልትመጡ አትችሉም አለ።

35 እንግዲህ አይሁድ፡- እኛ እንዳናገኘው ይህ ወዴት ይሄድ ዘንድ አለው? በግሪክ ሰዎች መካከል ተበትነው ወደሚኖሩት ሊሄድና የግሪክን ሰዎች ሊያስተምር አለውን? 36 እርሱ፡- ትፈልጉኛላችሁ አታገኙኝምም እኔም ወዳለሁበት እናንተ ልትመጡ አትችሉም የሚለው ይህ ቃል ምንድር ነው? ብለው እርስ በርሳቸው ተነጋገሩ።

37 ከበዓሉም በታላቁ በኋለኛው ቀን ኢየሱስ ቆሞ፡- ማንም የተጠማ ቢኖር ወደ እኔ ይምጣና ይጠጣ።³² 38 በእኔ የሚያምን መጽሐፍ እንዳለ፤ የሕይወት ውኃ ወንዝ ከሆዱ

32 [ዮሐ. 7: 15] በውይይቱ ጎልተው የነበሩት ሁለት ጉዳዮች ናቸው። እነርሱም የኢየሱስ ሥልጣን ምንጭ ምክንያትና (7: 15-24)፤ ራሱን መሢሕ ነኝ ማለቱ (7: 25-31) ናቸው።

33 [ዮሐ. 7: 37] እስራኤላውያን ከግብጽ ከወጡ በኋላ በምድረበዳ በተለምዶ ውኃ መጠጣታቸውን ለማስታወስ በየሰላቱ የውኃ መሥዋዕት ማቅረባቸው የዳሱ በዓል አንድ አካል ነው። በተጨማሪም ነቢያት ስለ እስራኤል ወዳዩትና ወደፊት ለእስራኤል ስለሚሆነው በረከት ያመለክታል (ሕዝ. 47: 1፤ 12፤ ኢዩ. 3: 18)። ኢየሱስ ይህን ተስፋ ለመፈጸም ያለውን ችሎታ ነው የገለጠው። የዮሐንስ 7: 39 ፍቺም ኢየሱስ ከከበረ በኋላ ስለሚመጣው የመንፈስ ቅዱስ ስጦታ ነው የሚያመለክተው።

(ዮሐንስ 7:32-52 የቀጠለ)

ይፈልቃል ብሎ ጮኹ። 39 ይህን ግን በእርሱ የሚያምኑ ሊቀበሉት ስላላቸው ስለ መንፈስ ተናገረ፤ ኢየሱስ ገና ስላልከበረ መንፈስ ገና አልወረደም ነበርና።

40 ስለዚህ ከሕዝቡ አያሌ ሰዎች ይህን ቃል ሲሰሙ፡- ይህ በእውነት ነቢዩ ነው አሉ፤

41 ሌሎች፡- ይህ ክርስቶስ ነው አሉ፤

ሌሎች ግን፡- ክርስቶስ በእውነት ከገሊላ ይመጣልን? 42 ክርስቶስ ከዳዊት ዘር ዳዊትም ከነበረበት መንደር ከቤተ ልሔም እንዲመጣ መጽሐፍ አላለምን? አሉ። 43 እንግዲህ ከእርሱ የተነሣ በሕዝቡ መካከል መለያየት ሆነ፤ 44 ከእነርሱም አንዳንዶቹ ሊይዙት ወደዱ ነገር ግን እጁን ማንም አልጫነበትም።

45 ሎሌዎቹም ወደ ካህናት አለቆችና ወደ ፈሪሳውያን መጡ፤ እነዚያም፡- ያላመጣችሁት ስለ ምን ነው? አሉአቸው።

46 ሎሌዎቹ፡- እንደዚህ ሰው ማንም እንዲሁ ከቶ አልተናገረም ብለው መለሱ።

47 እንግዲህ ፈሪሳውያን፡- እናንተ ደግሞ ሳታችሁን? 48 ከአለቆች ወይስ ከፈሪሳውያን በእርሱ ያመነ አለን? 49 ነገር ግን ሕግን የማያውቀው ይህ ሕዝብ ርጉም ነው ብለው መለሱላቸው።

50 ከእነርሱ አንዱ በሌሊት ቀድሞ ወደ እርሱ መጥቶ የነበረ ኒቆዲሞስ፡- 51 ሕጋችን አስቀድሞ ከእርሱ ሳይሰማ ምንስ እንዳደረገ ሳያውቅ በሰው ይፈርዳልን? አላቸው።

52 እነርሱም መለሱና፡- አንተም ደግሞ ከገሊላ ነህን? ነቢይ ከገሊላ እንዳይነሣ መርምርና እይ አሉት።

◆ ክፍል 97. በአመንዝራ ለተያዘችው ሴት የኢየሱስ ይቅርታ

- ኢየሩሳሌም፡- በመቅደሱ ውስጥ -

ዮሐንስ 7:53-8:11

53 እያንዳንዱም ወደ ቤቱ ሄደ።

1 ኢየሱስ ግን ወደ ደብረ ዘይት ሄደ። 2 ማለዳም ደግሞ ወደ መቅደስ ደረሰ ሕዝቡም ሁሉ ወደ እርሱ መጡ። ተቀምጦም ያስተምራቸው ነበር። 3 ጻፎችና ፈሪሳውያንም በምንዝር የተያዘችን ሴት ወደ እርሱ አመጡ በመካከልም እርሱዋን አቁመው፡- 4 መምህር ሆይ፤ ይህች ሴት ስታመነዝር ተገኝታ ተያዘች። 5 ሙሴም እንደነዚህ ያሉት እንዲወገሩ በሕግ አዘዘን፤ አንተስ ስለ እርስዋ ምን ትላለህ? አሉት። 6 የሚከሱበትንም እንዲያገኙ ሊፈትኑት ይህን አሉ።

ኢየሱስ ግን ጉንበስ ብሎ በጣቱ በምድር ላይ ጻፈ፤ 7 መላልሰው በጠየቁት ጊዜ ግን ቀና ብሎ፡- ከእናንተ ኃጢአት የሌለበት አስቀድሞ በድንጋይ ይውገራት አላቸው። 8 ደግሞም ጉንበስ ብሎ በጣቱ በምድር ላይ ጻፈ።

9 እነርሱም ይህን ሲሰሙ ሕሊናቸው ወቀሳቸውና ከሽማግሌዎች ጀምረው እስከ ኋለኞች አንድ አንድ እያሉ ወጡ፤ ኢየሱስም ብቻውን ቀረ ሴቲቱም በመካከል ቆማ ነበረች። 10 ኢየሱስም ቀና ብሎ ከሴቲቱ በቀር ማንንም ባላየ ጊዜ፡- አንቺ ሴት፤ እነዚያ ከሳሾችሽ ወዴት አሉ? የፈረደብሽ የለምን? አላት።

11 እርስዋም፡- ጌታ ሆይ፤ አንድ ስንኳ አለች።

ኢየሱስም፡- እኔም አልፈርድብሽም፤ ሂጂ ከአሁንም ጀምሮ ደግመሽ ኃጢአት አትሥረ አላት።

◆ ክፍል 98. ኢየሱስ የዓለም ብርሃን ነኝ በማለቱ የተፈጠረ ግጭት
- ኢየሩሳሌም፡- በመቅደሱ ውስጥ -

ዮሐንስ 8:12-20

12 ደግሞም ኢየሱስ፡- እኔ የዓለም ብርሃን³⁴ ነኝ፤ የሚከተለኝ የሕይወት ብርሃን ይሆንለታል እንጂ በጨለማ አይመላለስም ብሎ ተናገራቸው።

13 ፈረሳውያንም፡- አንተ ስለ ራስህ ትመሰክራለህ፤ ምስክርነትህ እውነት አይደለም አሉት።

14 ኢየሱስ መለሰ አላቸውም፡- እኔ ስለ ራሴ ምንም እንኳ ብመሰክር ከወዴት እንደመጣሁ ወዴትም እንደሄድ አውቃለሁና ምስክርነቴ እውነት ነው፤ እናንተ ግን ከወዴት እንደ መጣሁ ወዴትም እንደሄድ አታውቁም። 15 እናንተ ሥጋዊ ፍርድን ትፈርዳላችሁ፤ እኔ በአንድ ሰው ስንኳ አልፈርድም። 16 የላከኝ አብ ከእኔ ጋር ነው እንጂ ብቻዬን አይደለሁምና እኔ ብፈርድ ፍርዴ እውነት ነው። 17 የሁለት ሰዎችም ምስክርነት እውነት እንደ ሆነ በሕጋችሁ ተጽፎአል። 18 ስለ ራሴ የምመሰክር እኔ ነኝ፤ የላከኝም አብ ስለ እኔ ይመሰክራል።

19 እንግዲህ፡- አባትህ ወዴት ነው? አሉት።

ኢየሱስ መልሶ፡- እኔንም ወይም አባቴንም አታውቁም፤ እኔንስ ብታውቁኝ አባቴን ደግሞ ባወቃችሁ ነበር አላቸው። 20 ኢየሱስ በመቅደስ ሲያስተምር በግምጃ ቤት አጠገብ³⁵ ይህን ነገር ተናገረ፤ ጊዜው ገና አልደረሰምና ማንም አልያዘውም።

◆ ክፍል 99ሀ. ኢየሱስ ከአብ ጋር ያለው ግንኙነት
- ኢየሩሳሌም፡- በመቅደሱ ውስጥ -

ዮሐንስ 8:21-30

21 ኢየሱስም ደግሞ፡- እኔ እሄዳለሁ ትፈልጉኛላችሁም በኃጢአታችሁም ትሞታላችሁ እኔ ወደምሄድበት እናንተ ልትመጡ አትችሉም አላቸው።

22 አይሁድም፡- እኔ ወደ ምሄድበት እናንተ ልትመጡ አትችሉም ማለቱ ራሱን ይገድላልን? እንጂ አሉ።

23 እናንተ ከታች ናችሁ፤ እኔ ከላይ ነኝ፤ እናንተ ከዚህ ዓለም ናችሁ፤ እኔ ከዚህ ዓለም አይደለሁም። 24 እንግዲህ፡- በኃጢአታችሁ ትሞታላችሁ አልጓችሁ፤ እኔ እንደሆንሁ ባታምኑ በኃጢአታችሁ ትሞታላችሁና አላቸው።

25 እንግዲህ፡- አንተ ማን ነህ? አሉት።

ኢየሱስም፡- ከመጀመሪያ ለእናንተ የተናገርሁት ነኝ። 26 ስለ እናንተ የምናገረው የምፈርደውም ብዙ ነገር አለኝ፤ ዳሩ ግን የላከኝ እውነተኛ ነው እኔም ከእርሱ

³⁴ [ዮሐ. 8:12] አንዳንድ ሰዎች “ብርሃን” የሚለው ቃል ትኩረትን በምድረበዳ ወደነበረው የእሳት አምድ ስቧል ይላሉ። ምንም እንኳን ይህ ግምት በተዘዋዋሪ ሊሆን ቢችል፤ የተሻለው ግንዛቤ ግን በዳስ በዓል የመጀመሪያ ምሽት የሚበራውን ወርቅማ መቅረዝ የሚጠቁም መሆኑን መረዳቱ ይሆናል። የዚህ ብርሃን መታሰቢያነት እስራኤላውያንን በምድረ በዳ ጉዟቸው የመራቸው ብርሃን ነበር።

³⁵ [ዮሐ. 8:20] “በግምጃ ቤት አጠገብ” የተባለው ሥፍራ አሥራ ሦስት የሰጦታ ሳጥኖች ያሉበትና የሴቶች መቆሚያ በመባል የሚታወቀውን ያመለክታል (ማር. 12:41፤ 43፤ ሉቃስ 21:1፤ ክፍል 138)። ይህ ወንዶችም ሴቶችም የሚቆሙበት ሥፍራ ሲሆን እዚያ ለማስተማር ይፈቀዳል። የሚገርመው ኢየሱስን ለማስወገድ ተነሥቶ የነበረው የአይሁድ ዋና ሸንጎ የሚሰበሰበው ከዚህ ሥፍራ ቀጥሎ መሆኑ ነበር።

(ዮሐንስ 8:21-30 የቀጠለ)

የሰማሁትን ይህን ለዓለም እናገራለሁ አላቸው።

27 ስለ አብ እንደ ነገራቸው አላስተዋሉም። 28 ስለዚህም ኢየሱስ፡- የሰውን ልጅ ከፍ ከፍ ባደረጋችሁት ጊዜ እኔ እሆን ዘንድ አባቴም እንዳስተማረኝ እነዚህን እናገር ዘንድ እንጂ ከራሴ አንዳች እንዳላደርግ በዚያን ጊዜ ታውቃላችሁ። 29 የላከኝም ከእኔ ጋር ነው፤ እኔ ደስ የሚያስኘውን ዘወትር አደርጋለሁና አብ ብቻዬን አይተወኝም አላቸው። 30 ይህን ሲናገር ብዙዎች በእርሱ አመኑ።

◆ ክፍል 99ለ. የኢየሱስ ከአብርሃም ጋር ያለው ግንኙነትና ይህን በመግለጡ የተቃጣበት የድንጋይ ወገራ

- ኢየሩሳሌም፡- በመቅደሱ ውስጥ -

(ዮሐንስ 8:31-59)

31 ኢየሱስም ያመኑትን³⁶ አይሁድ፡- እናንተ በቃሌ ብትኖሩ በእውነት ደቀ መዛሙርቴ ናችሁ፤ 32 እውነትንም ታውቃላችሁ እውነትም እርነት ያወጣችኋል አላቸው።

33 እነርሱም መለሰው፡- 37 የአብርሃም ዘር ነን ለአንድም ሰንኳ ከቶ ባሪያዎች አልሆንንም፤ አንተ፡- እርነት ትወጣላችሁ እንዴት ትላለህ? አሉት።

34 ኢየሱስ መለሰ፡ እንዲህ ሲል፡- እውነት እውነት እላችኋለሁ፤ ኃጢአት የሚያደርግ ሁሉ የኃጢአት ባርያ ነው። 35 ባርያም ለዘላለም በቤት አይኖርም፤ ልጁ ለዘላለም ይኖራል። 36 እንግዲህ ልጁ እርነት ቢያወጣችሁ በእውነት እርነት ትወጣላችሁ። 37 የአብርሃም ዘር መሆናችሁንስ አውቃለሁ ነገር ግን ቃሌ በእናንተ አይኖርምና ልትገድሉኝ ትፈልጋላችሁ። 38 እኔ በአባቴ ዘንድ ያየሁትን እናገራለሁ፤ እናንተም ደግሞ በአባታችሁ ዘንድ ያያችሁትን ታደርጋላችሁ።

39 መለሰውም፡- አባታችንስ አብርሃም ነው አሉት።

ኢየሱስም፡- የአብሃም ልጆች ብትሆኑ የአብርሃምን ሥራ ባደረጋችሁ ነበር። 40 ነገር ግን አሁን ከእግዚአብሔር የሰማሁትን እውነት የነገርኋችሁን ሰው ልትገድሉኝ ትፈልጋላችሁ፤ አብርሃም እንዲህ አላደረገም። 41 እናንተ የአባታችሁን ሥራ ታደርጋላችሁ አላቸው።

እኛስ ከዝሙት አልተወለድንም አንድ አባት አለን እርሱም እግዚአብሔር ነው አሉት።

42 ኢየሱስም አላቸው፡- እግዚአብሔርስ አባታችሁ ከሆነ በወደዳችሁኝ ነበር፤ እኔ ከእግዚአብሔር ወጥቼ መጥቻለሁና፤ እርሱ ላከኝ እንጂ ከራሴ አልመጣሁምና። 43

³⁶ [ዮሐ. 8:31] የግሪክኛው አዲስ ኪዳን እነዚህን ሰዎች ዮሐ. 8:30 ውስጥ ከተጠቀሱት እውነተኛ አማኞች የሚለይ ሆኖ ነው የቀረበው። “አመኑት” የሚለው ቃል “በእርሱ አመኑ” የሚለውን ያህል ከልብ ኢየሱስን መቀበልን አያመለክትም። በዚህ ክፍል የተገለጡት ቃላት ያነጣጠሩት የኢየሱስ ክርስቶስ መሢሕነት እውነት ለሚገባቸው፤ ነገር ግን ይህ እውነት የሚጠይቀውን ሥነ-ምግባር ለመፈጸም ፈቃደኞች ባልሆኑት ላይ ነው።

³⁷ [ዮሐ. 8:33] ኢየሱስንና ትምህርቱን አስመልክቶ ከታዩት የአይሁድ ሃይማኖት የጠላትነት ብዙ መግለጫዎች ይህ የመጀመሪያው ነው። አይሁዳውያን እዚህ ላይ የሚገልጡት፤ በቃሉ ቢኖሩ ስለሚሰጣቸው ነጻነት ኢየሱስ የተናገረውን ተስፋ በመቃረን በአብርሃም በኩል ስለሚወርሱት ነጻነት ነው። ሌሎች የሚሏቸው ነገሮችና ክስቻቸው የሚገኙባቸው ቁጥሮች 39፤ 41፤ 48፤ 53፤ 57 ናቸው።

(ዮሐንስ 8፡31-59 የቀጠለ)

ንግግሬን የማታስተውሉ ስለ ምንድር ነው? ቃሌን ልትሰሙ ስለማትችሉ ነው። 44 እናንተ ከአባታችሁ ከዲያብሎስ ናችሁ የአባታችሁንም ምኞት ልታደርጉ ትወዳላችሁ። እርሱ ከመጀመሪያ ነፍሱ ገዳይ ነበረ፤ እውነትም በእርሱ ስለ ሌላ በእውነት አልቆመም። ሐሰትን ሲናገር ከራሱ ይናገራል፤ ሐሰተኛ የሐሰትም አባት ነውና። 45 እኔ ግን እውነትን የምናገር ስለ ሆንሁ አታምኑኝም። 46 ከእናንተ ስለ ኃጢአት የሚወቅሰኝ ማን ነው? እውነት የምናገር ከሆንሁ እናንተ ስለ ምን አታምኑኝም? 47 ከእግዚአብሔር የሆነ የእግዚአብሔርን ቃል ይሰማል፤ እናንተ ከእግዚአብሔር አይደላችሁምና ስለዚህ አትሰሙም።

48 አይሁድ መለሰው፡- ሳምራዊ እንደ ሆንህ ጋኔንም እንዳለብህ በማለታችን እኛ መልካም እንል የለምን? አሉት።

49 ኢየሱስም መለሰ፡ እንዲህ ሲል፡- እኔስ ጋኔን የለብኝም ነገር ግን አባቴን አከብራለሁ እናንተም ታዋርዱኛላችሁ። 50 እኔ ግን የራሴን ክብር አልፈልግም፤ የሚፈልግ የሚፈርድም አለ። 51 እውነት እውነት እላችኋለሁ፡ ቃሌን የሚጠብቅ ቢኖር ለዘላለም ሞትን አያይም።

52 አይሁድ፡- ጋኔን እንዳለብህ አሁን አወቅን። አብርሃም ስንኳ ሞተ ነበያትም፤ አንተም፡- ቃሌን የሚጠብቅ ቢኖር ለዘላለም ሞትን አይቀምስም ትላለህ። 53 በእውኑ አንተ ከሞተው ከአባታችን ከአብርሃም ትበልጣለህን? ነቢያትም ሞቱ፤ ራስህን ማንን ታደርጋለህ? አሉት።

54 ኢየሱስም መለሰ አለም፡- እኔ ራሴን ባከብር ክብሬ ከንቱ ነው፤ የሚያከብረኝ እናንተ አምላካችን የምትሉት አባቴ ነው፤ 55 አላወቃችሁትምም፤ እኔ ግን አውቀዋለሁ። አላውቀውም ብል እንደ እናንተ ሐሰተኛ በሆንሁ፤ ዳሩ ግን አውቀዋለሁ ቃሉንም እጠብቃለሁ። 56 አባታችሁ አብርሃም ቀኔን ያይ ዘንድ ሐሣብ አደረገ፤ አየም ደስም አለው።

57 አይሁድም፡- ገና አምሳ ዓመት ያልሆነህ አብርሃምን አይተሃልን? አሉት።

58 ኢየሱስም፡- እውነት እውነት እላችኋለሁ፤ አብርሃም ሳይወለድ እኔ አለሁ አላቸው። 59 ስለዚህ ሊወግሩት ድንጋይ አነሡ፤ ኢየሱስ ግን ተሰወራቸው ከመቅደስም ወጥቶ በመካከላቸው አልፎ ሄደ።

◆ ክፍል 100ሀ. ዓይነ ሥውር ሆኖ የተወለደው ሰው መፈወስ
- ኢየሩሳሌም -

ዮሐንስ 9፡1-7

1 ሲያልፍም ከመወለዱ ጀምሮ ዕውር የሆነውን ሰው አየ። 2 ደቀ መዛሙርቱም፡- መምህር ሆይ፤ ይህ ሰው ዕውር ሆኖ እንዲወለድ ኃጢአት የሠራ ማን ነው? እርሱ ወይስ ወላጆቹ? ብለው ጠየቁት።

3 ኢየሱስም እንዲህ ብሎ መለሰ፡- የእግዚአብሔር ሥራ በእርሱ እንዲገለጥ ነው እንጂ እርሱ ወይም ወላጆቹ ኃጢአት አልሠሩም። 4 ቀን ሳለ የላከኝን ሥራ ላደርግ ይገባኛል፤ ማንም ሊሠራ የማይችልባት ሌሊት ትመጣለች። 5 በዓለም ሳለሁ የዓለም ብርሃን ነኝ።

6 ይህን ብሎ ወደ መሬት እንትፍ አለ በምራቄም ጭቃ አድርጎ በጭቃው የዕውሩን ዓይኖች ቀባና፡- 7 ሂድና በሰሊሆም መጠመቂያ ታጠብ አለው፤ ትርጓሜው የተላከ ነው። ስለዚህ ሄዶ ታጠበ እያየም መጣ።

◆ ክፍል 100ለ. የዓይነ ሥውሩ ሰውዬ ጎረቤቶች አጻፋ (አስተያየት)

- ኢየሩሳሌም -

ዮሐንስ 9:8-12

8 ጎረቤቶቼም ቀድሞም ሲለምን አይተውት የነበሩ፡- ይህ ተቀምጦ ይለምን የነበረ አይደለምን? አሉ። 9 ሌሎች፡- እርሱ ነው አሉ፤

ሌሎች፡- አይደለም እርሱን ይመስላል እንጂ አሉ፤

እርሱ፡- እኔ ነኝ አለ።

10 ታድያ፡- ዓይኖችህ እንዴት ተከፈቱ? አሉት።

11 እርሱ መልሶ፡- ኢየሱስ የሚባለው ሰው³⁸ ጭቃ አድርጎ አይኖቼን ቀባና፡- ወደ ሰሊሆም መጠመቂያ ሄደህ ታጠብ አለኝ፤ ሄጄ ታጥቤም አየሁ አለ።

12 ያ ሰው ወዴት ነው? አሉት።

አላውቅም አለ።

◆ ክፍል 100ሐ. የዓይነ ሥውሩ በፈረሳውያን መመርመርና መወገድ [ክፍል 49ሀ-51፥ 110ና 114ን ይመልከቱ]

- ኢየሩሳሌም -

ዮሐንስ 9:13-34

13 በፊት ዕውር የነበረውን ሰው ወደ ፈረሳውያን ወሰዱት። 14 ኢየሱስም ጭቃ አድርጎ ዓይኖቹን የከፈተበት ቀን ሰንበት ነበረ። 15 ስለዚህ ፈረሳውያን ደግሞ እንዴት እንዳየ እንደ ገና ጠየቁት። እርሱም፡- ጭቃ በዓይኖቼ አኖረ ታጠብሁም አያለሁም አላቸው።

16 ከፈረሳውያንም እንዳንዶቹ፡-³⁹ ይህ ሰው ሰንበትን አያከብርምና ከእግዚአብሔር አይደለም አሉ።

ሌሎች ግን፡- ኃጢአትኛ ሰው እንደነዚህ ያሉ ምልክቶች ሊያደርግ እንዴት ይችላል? አሉ።

17 በመካከላቸውም መለያየት ሆነ። ከዚህም የተነሣ ዕውሩን፡- አንተ ዓይኖችህን ስለ ከፈተ ስለ እርሱ ምን ትላለህ? ደግሞ አሉት።

እርሱም፡- ነቢይ ነው አለ።

³⁸ [ዮሐ. 9:11] የተፈወሰው ዓይነሥውር በዚህ ደረጃ ስለ ኢየሱስ ማንነት የተረዳው ጥቂት ነው። ሁኔታዎች እየተገለጡ ሲሄዱ ግን እርሱን የማመስገኑ ጉዳይ በፍጥነት ያድጋል። ቁጥር 17 (ክፍል 100ሐ) ውስጥ እርሱ ነቢይ ነው ይላል። ቁጥር 27-28 (ክፍል 100ሐ) ውስጥ የኢየሱስ ደቀ መዝሙር ይሆናል። ቁጥር 31 (ክፍል 100ሐ) ውስጥ የእግዚአብሔር ሰው ይለዋል። ቁጥር 33 (ክፍል 100ሐ) ውስጥ ኢየሱስ ከእግዚአብሔር ዘንድ የመጣ መሆኑን ያምናል። ቁጥር 35 እና 38 ውስጥ ደግሞ እንደ እግዚአብሔር ልጅ ይቀበላል።

³⁹ [ዮሐ. 9:16] ፈረሳውያን የነበራቸው እምነት እየቀነሰ መሄዱ ግልጽ ሆነ። ቁጥር 16 ውስጥ ተሰሚ የሆነው ቡድኖቸው ኢየሱስን ከእግዚአብሔር አይደለም አለ። ቁጥር 18 ውስጥ ተአምራቱን ይጠራጠራሉ። ቁጥር 24 ውስጥ ኃጢአትኛ ይሉታል። ቁጥር 29 ውስጥ ስለ እርሱ ምንም አለማወቃቸውን ያምናሉ። ቁጥር 41 ውስጥ (ክፍል 100ሀ)፥ ዓይነሥውራን ኃጢአተኞች ተብለዋል።

(ዮሐንስ 9፡13-34 የቀጠለ)

18 አይሁድ የዚያን ያየውን ወላጆች እስኪጠሩ ድረስ ዕውር እንደ ነበረ እንዳየም ስለ እርሱ አላመኑም፤ 19 እነርሱንም፡- እናንተ ዕውር ሆኖ ተወለደ የምትሉት ልጆችሁ ይህ ነውን? ታዲያ አሁን እንዴት ያያል? ብለው ጠየቁአቸው።

20 ወላጆቹም መልሰው፡- ይህ ልጆችን እንደ ሆነ ዕውርም ሆኖ እንደ ተወለደ አናውቃለን፤ 21 ዳሩ ግን አሁን እንዴት እንዳየ አናውቅም፤ ወይም ዓይኖቹን ማን እንደ ከፈተ እኛ አናውቅም፤ ጠይቁት እርሱ ሙሉ ሰው ነው፤ እርሱ ስለ ራሱ ይናገራል አሉ። 22 ወላጆቹ አይሁድን ስለ ፈሩ ይህን አሉ፤ እርሱ ክርስቶስ ነው ብሎ የሚመሰክር ቢኖር ከምክራብ እንዲያወጡት⁴⁰ አይሁድ ከዚህ በፊት ተስማምተው ነበርና። 23 ስለዚህ ወላጆቹ፡- ሙሉ ሰው ነው፤ ጠይቁት አሉ።

24 ስለዚህ ዕውር የነበረውን ሰው ሁለተኛ ጠርተው፡- እግዚአብሔርን አክብር፤ ይህ ሰው ኃጢአተኛ መሆኑን እኛ እናውቃለን አሉት።

25 እርሱም መልሶ፡- ኃጢአተኛ መሆኑን አላውቅም፤ ዕውር እንደ ነበርሁ አሁንም እንዳይ ይህን አንድ ነገር አውቃለሁ አለ።

26 ደግመውም፡- ምን አደረገልህ? እንዴትስ ዓይኖችህን ከፈተ? አሉት።

27 እርሱም መልሶ፡- አስቀድሜ ነገርኋችሁ አልሰማችሁምም፤ ስለ ምን ዳግመኛ ልትሰሙ ትወዳላችሁ? እናንተ ደግሞ ደቀ መዛሙርቱ ልትሆኑ ትወዳላችሁን? አላቸው።

28 ተሳድበውም፡- አንተ የእርሱ ደቀ መዛሙር ነህ፤ እኛ ግን የሙሴ ደቀ መዛሙርት ነን፤ 29 እግዚአብሔር ሙሴን እንደ ተናገረው እኛ እናውቃለን፤ ይህ ሰው ግን ከወዴት እንደ ሆነ አናውቅም አሉት።

30 ሰውዬው መለሰ እንዲህም አላቸው፡- ከወዴት እንደ ሆነ እናንተ አለማውቃችሁ ይህ ድንቅ ነገር ነው፤ ዳሩ ግን ዓይኖቹን ከፈተ። 31 እግዚአብሔርን የሚፈራ ፈቃዱንም የሚያደርግ ቢኖር ያንን እግዚአብሔር ይሰማዋል እንጂ ኃጢአተኞችን እንዳይሰማ እናውቃለን። 32 ዕውር ሆኖ የተወለደውን ዓይኖች ማንም እንደ ከፈተ ዓለም ከተፈጠረ ጀምሮ አልተሰማም፤ 33 ይህ ሰው ከእግዚአብሔር ባይሆን ምንም ሊያደርግ ባልቻለም ነበር።

34 መልሰው፡- አንተ ሁለንተናህ በኃጢአት ተወለድህ፤ አንተም እኛን ታስተምረናለህን? አሉት። ወደ ውጭም አወጡት።⁴¹

⁴⁰ [ዮሐ. 9፡22] ኢየሱስ መሢሕ ነው የሚሉትን ሰዎች ከማሳበረሰቡ በማስወገድ የመቅጣቱ ሁኔታ በዚህ ጊዜ በአንዳንድ የአይሁድ መሪዎች፤ ምናልባትም በሸንጎው አለቃ ጸድጿል። ቅጣቱ ከባድ ሲሆን፤ ውጤቱም ከእስራኤል ሃይማኖታዊና ማሳበራዊ ሕይወት መገለል ነበር። ይህ ቅጣት በጸና ሁኔታ ሥራ ላይ የዋለ አይመስልም። ሐዋርያት ሥራ ውስጥ የተገለጡት ክርስቲያኖች ሻል ባለ ነጻነት በምክራብና በአካባቢው ይዘዋወሩ ነበር።

⁴¹ [ዮሐ. 9፡34] አማኞችን ከምክራብና ከማሳበረሰቡ የማገለሉ ቅጣት የዓይነሥውሩን ወላጆች አስፈርቷቸው ነበር (ቁጥር 22፡23)። ዓይነሥውሩ ኢየሱስን በጥብቅ በመከላከል ቅጣቱ ተፈጸመበት።

- ◆ ክፍል 100መ. ኢየሱስ ራሱን ለዓይነ ሥውሩ መግለጡ
- ኢየሩሳሌም -

ዮሐንስ 9:35-38

35 ኢየሱስም ወደ ውጭ እንዳወጡት ሰማ ሲያገኘውም፡- አንተ በእግዚአብሔር ልጅ ታምናለህን? አለው።

36 እርሱም መልሶ፡- ጌታ ሆይ፥ በእርሱ አምን ዘንድ ማን ነው? አለ።

37 ኢየሱስም፡- አይተኸዋልም ከአንተ ጋርም የሚናገረው እርሱ ነው አለው።

38 እርሱም፡- ጌታ ሆይ፥ አምናለሁ አለ፤ ሰገደለትም።⁴²

- ◆ ክፍል 100ሠ. የፈሪሳውያን መንፈሳዊ ዕውርነት
- ኢየሩሳሌም -

ዮሐንስ 9:39-41

39 ኢየሱስም፡- የማያዩ እንዲያዩ የሚያዩም እንዲታወሩ እኔ ወደዚህ ዓለም ለፍርድ መጣሁ አለ።

40 ከፈሪሳውያንም ከእርሱ ጋር የነበሩት ይህን ስምተው፡- እኛ ደግሞ ዕውሮች ነንን? አሉት።

41 ኢየሱስም አላቸው፡- ዕውሮችሽ ብትሆኑ⁴³ ኃጢአት ባልሆነባችሁም ነበር፤ አሁን ግን፡- እናያለን ትላላችሁ፤ ኃጢአታችሁ ይኖራል።

- ◆ ክፍል 101ሀ. የመልካሙ እረኛና የሌባው ምሳሌ
- ኢየሩሳሌም -

ዮሐንስ 10:1-18

1 እውነት እውነት እላችኋለሁ፡ ወደ በጎች በረት በበሩ የማይገባ⁴⁴ በሌላ መንገድ ግን የሚወጣ እርሱ ሌባ ወንበዴም ነው፤ 2 በበሩ የሚገባ ግን የበጎች እረኛ ነው። 3 ለእርሱ በረኛው ይከፍትለታል፤ በጎቹም ድምፁን ይሰሙታል፤ የራሱንም በጎች በየስማቸው ጠርቶ ይወስዳቸዋል። 4 የራሱንም ሁሉ ካወጣቸው በኋላ በፈታቸው ይሄዳል፤ በጎቹም ድምፁን ያውቃሉና ይከተሉታል፤ 5 ከሌላው ግን ይሸሻሉ እንጂ አይከተሉትም፤ የሌሎችን ድምፅ አያውቁምና። 6 ኢየሱስ ይህን ምሳሌ ነገራቸው፤ እነርሱ ግን የነገራቸው ምን እንደ ሆነ አላስተዋሉም።

7 ኢየሱስም ደግሞ አላቸው፡- እውነት እውነት እላችኋለሁ፡ እኔ የበጎች በር ነኝ። 8 ከእኔ በፊት የመጡ ሁሉ ሌቦችና ወንበዴዎች ናቸው፤ ዳሩ ግን በጎቹ አልሰሙአቸውም። 9 በሩ እኔ ነኝ፤ በእኔ የሚገባ ቢኖር ይድናል፤ ይገባልም ይወጣልም መሰማሪያም ያገኛል። 10 ሌባው ሊሰርቅና ሊያርድ ሊያጠፋም እንጂ ስለ ሌላ

⁴² [ዮሐ. 9:38] የዓይነሥውሩ በኢየሱስ ማመን እዚህ ላይ ከፍጻሜ ይደርሳል። ዮሐንስ ወንጌል ውስጥ “ስማደት” የሚለው ቃል ለእግዚአብሔር ብቻ የሚገባ ክብር መሆኑን ይገልጻል።

⁴³ [ዮሐ. 9:41] ፈሪሳውያን መንፈሳዊ እውርነታቸውን ቢቀበሉ ኑሮ፤ ለመንፈሳዊ ብርሃን ይጓጉና ይቅርታን ያገኙ ነበር። እናያለን ሰላሉና የኢየሱስን መሢሕነት ስላልተቀበሉ የነሱ ጉዳይ ተስፋ ቢስ ሆነ። ትክክለኞች ነን የሚል ሙሉ እምነት ስላደረባቸው፤ ስለ እርሱ እውነቱን ለማወቅ አልፈለጉም። በዚህም ሳቢያ ከኃጢአት ነጻ የመውጣቱ ተስፋ ሁሉ ተወገደ (ማቴ. 9:13፤ ማር. 2:17፤ ሉቃስ 5:32፤ ክፍል 47)።

(ዮሐንስ 10:1-18 የቀጠለ)

አይመጣም፤ እኔ ሕይወት እንዲሆንላቸው እንዲበዛላቸውም መጣሁ።

11 መልካም እረኛ እኔ ነኝ። መልካም እረኛ ነፍሱን ስለ በጎቹ ያኖራል። 12 እረኛ ያልሆነው በጎቹም የእርሱ ያልሆኑ ሞያተኛ ግን ተኩላ ሲመጣ ባየ ጊዜ በጎቹን ትቶ ይሸሻል፤ ተኩላም ይነጥቃቸዋል በጎቹንም ይበትናቸዋል። 13 ሞያተኛ ስለ ሆነ ለበጎቹም ስለማይገደው ሞያተኛው ይሸሻል።

14-15 መልካም እረኛ እኔ ነኝ፤ አብም እንደሚያውቀኝ እኔም አብን እንደማውቀው የራሴን በጎች አውቃለሁ የራሴም በጎች ያውቁኛል፤ ነፍሴንም ስለ በጎች አኖራለሁ። 16 ከዚህም በረት ያልሆኑ ሌሎች በጎች አሉኝ፤ እነርሱን ደግሞ ላመጣ ይገባኛል ድምፂንም ይሰማሉ፤ አንድም መንጋ ይሆናሉ እረኛውም አንድ። 17 ነፍሴን ደግሞ አነሣት ዘንድ አኖራለሁና ስለዚህ አብ ይወደኛል። 18 እኔ በፈቃዴ አኖራታለሁ እንጂ ከእኔ ማንም አይወስዳትም። ላኖራት ሥልጣን⁴⁵ አለኝ ደግሞም ላነሣት ሥልጣን አለኝ ይህችን ትእዛዝ ከአባቴ ተቀበልሁ።

◆ ክፍል 101ላ. በአይሁድ መካከል የተባባሰው መከፋፈል
- ኢየሩሳሌም -

ዮሐንስ 10:19-21

19 እንግዲህ ከዚህ ቃል የተነሣ በአይሁድ መካከል እንደ ገና መለያየት ሆነ። 20 ከእነርሱም ብዙዎች፡- ጋኔን አለበት አብዶአልም፤ ስለ ምንስ ትሰሙታላችሁ? አሉ።

21 ሌሎችም፡- ይህ ጋኔን ያለበት ሰው ቃል አይደለም፤ ጋኔን የዕውሮችን ዓይኖች ሊከፍት ይችላልን? አሉ።

⁴⁴ [ዮሐ. 10:1] ለዚህ ምሳሌያዊ ገለጣ ሁኔታውን ያመቻቸው ኢየሱስ የፈወሰው ዓይነሥውር በሃይማኖት መሪዎች መገለሉ ነው (ዮሐ. 9:34፤ ክፍል 100ሐ)። የተፈወሰው ዓይነሥውር የእስራኤል ቅሪቶች ከሚባሉት አንዱ ነው። ፈሪሳውያን ደግሞ “ሌቦች” (10:1፤ 8)፤ “ሌላው” (10:5) እና “ሞያተኛ” (10:12-13) ተብለዋል። ጌታ የተናገረው “የበጎች በረት” (10:1፤ 16) የሚለው ቃል የራሱ የሆኑትን የመረጠበትን (10:3) እና በርሱ ጊዜ የነበረውን አይሁዳዊነት ይወክላል። “ሌሎች በጎች” (10:16) አሕዛብና በኢየሱስ ክርስቶስ የሚያምኑት ነበሩ። “አንድ መንጋ” (10:16) የተባሉት በትንቢት የተነገሩትና ከእስራኤል ቅሪቶች እንዲሁም በኢየሱስ ከሚያምኑ አሕዛብ ወጥተው የክርስቶስን አካል የሚመሠርቱት ናቸው። ኢየሱስ የበጎች በር (10:7፤ 9)፤ እና ለመንጋው የሚጠነቀቅ መልካም እረኛ (10:11፤ 14) ነው።

⁴⁵ [ዮሐ. 10:18] እዚህና ዮሐንስ 2:19 (ክፍል 31) ውስጥ ብቻ ነው ኢየሱስ ራሱን ከሞት ስለማስነሣት ወይም ይህን ለማድረግ ሥልጣን እንዳለው የተናገረው። በሌላ ስፍራ ወልድን ከሞት የማስነሣቱ ተግባር ሁልጊዜ የአብ ተግባር ነው።

> ፍቅር ስለተሞላበት አገልግሎትና ስለ ጸሎት የግል ትምህርቶች <

◆ ክፍል 102ሀ. የሰባዎቹ መሾም

[ክፍል 58፥ 70ሀና 70ለን ይመልከቱ]

- ምናልባት በይሁዳ -

ሉቃስ 10፡1-16

1 ከዚህም በኋላ ጌታ ሌሎቹን ሰብዓ⁴⁶ ሾመ፤ ሁለት ሁለትም አድርጎ እርሱ ሊሄድበት ወዳለው ከተማና ስፍራ ሁሉ በፊቱ ላካቸው። 2 አላቸውም፡- መከራ ገዢ ነው፤ ሠራተኞች ግን ጥቂቶች ናቸው፤ እንግዲህ የመከራ ጌታ ለመከራ ሠራተኞች እንዲልክ ለምኑት። 3 ሂዱ፤ እነሆ፤ እንደ በጎች በተኩላዎች መካከል እልካችኋለሁ። 4 ኮረጃም ከረጢትም ጫማም አትያዙ፤ በመንገድም ለማንም እጅ አትንሁ።

5 ወደምትገቡበት ቤት ሁሉ አስቀድማችሁ፡- ሰላም ለዚህ ቤት ይሁን በሉ። 6 በዚያም የሰላም ልጅ ቢኖር፤ ሰላማችሁ ያድርበታል፤ አለዚያም ይመለስላችኋል። 7 በዚያም ቤት ከእነርሱ ዘንድ ካለው እየበላችሁና እየጠጣችሁ ተቀመጡ፤ ለሠራተኛ ደመወዙ ይገባዋልና። ከቤት ወደ ቤት አትተላለፉ።

8 ወደምትገቡበትም ከተማ ሁሉ ቢቀበሉኝሁ፤ ያቀረቡላችሁን ብሉ፤ 9 በእርስዎም ያሉትን ድውዮችን ፈውሱና፡- የእግዚአብሔር መንግሥት ወደ እናንተ ቀረበች በሉአቸው።⁴⁷ 10 ነገር ግን ወደምትገቡበት ከተማ ሁሉ ባይቀበሉኝሁ፤ ወደ አደባባይዎ ወጥታችሁ፡- 11 ከከተማችሁ የተጣበቀብንን ትቢያ እንኳን እናራግፍላችኋለን፤ የእግዚአብሔር መንግሥት ግን ወደ እናንተ እንደ ቀረበች ይህን እወቁ በሉ። 12 እላችኋለሁ፤ በዚያን ቀን ከዚያች ከተማ ይልቅ ለሰዶም ይቀልላታል።

13 ወዮልሽ ኮራዚን፤ ወዮልሽ ቤተ ሳይዳ፤ በእናንተ የተደረገው ተአምራት በጢሮስና በሲዶና ተደርጎ ቢሆን፤ ማቅ ለብሰው በአመድም ተቀምጠው ከብዙ ጊዜ በፊት ንስሐ በገቡ ነበር። 14 ነገር ግን በፍርድ ከእናንተ ይልቅ ለጢሮስና ለሲዶና ይቀልላቸዋል። 15 አንቺም ቅፍርናሆም፤ እስከ ሰማይ ከፍ አልሽን? ወደ ሲኦል ትወርጃለሽ።

16 የሚሰማችሁ እኔን ይሰማል፤ እናንተንም የጣለ እኔን ይጥላል፤ እኔንም የጣለ የላካችን ይጥላል።

⁴⁶ [ሉቃስ 10፡1] ሙሴ ይረዱት ዘንድ ሰባ ሽማግሌዎችን እንደሾመ፤ ኢየሱስም ከመያዙና ከመለቀሉ በፊት ባለው አጭር ጊዜ ተልእኮውን ያፋጥኑለት ዘንድ ሰባ ሰዎችን ሾመ። የአሥራ ሁለቱ ሐዋርያት አገልግሎት ገሊላ ውስጥ ነበር። የሰባዎቹ ግን ፓርያ (ከዮርዳኖስ ማይ) ወይም ይሁዳ ድረስ ነበር። አሥራ ሁለቱ ይበልጥ ነጻና ተጽእኖ ሊያሳድሩ የሚችሉ ሲሆኑ፤ ሰባዎቹ ግን ከተማዎችንና መንደሮችን ለኢየሱስ ጉብኝት የሚያዘጋጁ ነበሩ።

⁴⁷ [ሉቃስ 10፡9] አሁንም ቢሆን መልእክቱ ስለ እግዚአብሔር መንግሥት መቅረብ ነው (ማቴ. 10፡7፤ ክፍል 70ለ)። ገሊላ ውስጥ እንዳሉት ሁሉ በሌላ አካባቢ የሚኖሩትም ይህን አዋጅ የመስማት መብት ነበራቸው። ይህ በሰፊው የተሠራጨ፤ በተለይ ይሁዳ ውስጥ የተከናወነ አገልግሎት እስራኤልን፤ ስድስት ወራት ያህል ለሚቀሩት የንጉሣቸው በድል መምጣት ለማዘጋጀት ረድቷል (ክፍል 128ለ)።

◆ ክፍል 102ለ. የሰባዎቹ መመለስ

- ምናልባት በይሁዳ -

ሉቃስ 10:17-24

17 ሰብዓውም በደስታ ተመልሰው፡-⁴⁸ ጌታ ሆይ፥ አጋንንት ስንኳ በስምህ ተገዝተውልናል አሉት።

18 እንዲህም አላቸው ሰይጣንን እንደ መብረቅ ከሰማይ ሲወድቅ አየሁ። 19 እነሆ፥ እባቡንና ጌንጡን ትረግጡ ዘንድ፥ በጠላትም ኃይል ሁሉ ላይ ሥልጣን ሰጥቻችኋለሁ፥ የሚገቡዎትሁም ምንም የለም። 20 ነገር ግን መናፍስት ስለ ተገዙላችሁ በዚህ ደስ እይበላችሁ፥ ስማችሁ ግን በሰማያት ስለ ተጻፈ ደስ ይበላችሁ።

21 በዚያን ሰዓት ኢየሱስ በመንፈስ ቅዱስ ሐሜት አደረገና፡- የሰማይና የምድር ጌታ አባት ሆይ፥ ይህን ከጥበባችሁና ከአስተዋዮች ሰውረህ ለሕፃናት ስለ ገለጥላቸው አመሰግናለሁ፤ አዎን አባት ሆይ፥ ፈቃድህ በፈትህ እንዲህ ሆኖአልና።

22 ሁሉ ከአባቱ ዘንድ ተሰጥቶኛል፥ ወልድንም ማን እንደ ሆነ ከአብ በቀር የሚያውቅ የለም፥ አብንም ማን እንደ ሆነ ከወልድ በቀር ወልድም ሊገልጥለት ከሚፈቅድ በቀር የሚያውቅ የለም አለ።

23 ወደ ደቀ መዛሙርቱም ዘወር ብሎ ለብቻቸው፡- የምታዩትን የሚያዩ ዓይኖች ብፁዓን ናቸው። 24 እላችኋለሁና፥ እናንተ የምታዩትን ብዙዎች ነቢያትና ነገሥታት ሊያዩ ወደዱ አላዩምም፥ የምትሰሙትንም ሊሰሙ ወድደው አልሰሙም አለ።

◆ ክፍል 103. የመልካሙ ሳምራዊ ታሪክ

[ክፍል 135ን ይመልከቱ]

- ምናልባት በይሁዳ -

ሉቃስ 10:25-37

25 እነሆም፥ አንድ ሕግ አዋቂ ሊፈትነው ተነሥቶ፡- መምህር ሆይ፥ የዘላለምን ሕይወት እንድወርስ ምን ላድርግ? አለው።

26 እርሱም በሕግ የተጻፈው ምንድር ነው? እንዴትስ ታነባለህ? አለው።

27 እርሱም መልሶ፡- ጌታ አምላክህን በፍጹም ልብህ በፍጹም ነፍስህም በፍጹም ኃይልህም በፍጹም አሳብህም ውደድ፥ ባልንጀራህንም እንደ ራስህ ውደድ አለው። [ዘሌዋውያን 19:18፤ ዘዳግም 6:5]

28 ኢየሱስም፡- እውነት መለስህ፤ ይህን አድርግ በሕይወትም ትኖራለህ አለው።

29 እርሱ ግን ራሱን ሊያጸድቅ ወድዶ ኢየሱስን፡- ባልንጀራዬስ ማን ነው? አለው።

30 ኢየሱስም መልሶ እንዲህ አለ፡- አንድ ሰው⁴⁹ ከኢየሩሳሌም ወደ ኢያሪክ ወረደ በወንበዴዎችም እጅ ወደቀ፤ እነርሱም ደግሞ ገፈፉት ደበደቡትም በሕይወትና በሞት መካከልም ትተውት ሄዱ። 31 ድንገትም አንድ ካህን በዚያ መንገድ ወረደ አይቶትም

⁴⁸ [ሉቃስ 10:17] ሰባዎቹ አንዴ አልተመለሱም፤ ምናልባትም የተመለሱት ወደ አንድ ቦታ አይደለም። በተመለሱ ጊዜ ኢየሱስን ያገኙት እንደ ግንባር ቀደም መልእክተኞች ወደደረሱባቸው ቦታዎች ሲከተላቸው ሳለ ይመስላል። ይህ ውይይት የተካሄደው ሁሉም ከተመለሱ በኋላ ነው።

⁴⁹ [ሉቃስ 10:30] ይህ ታሪክ ምንም እንኳን እንደምሳሌ ቢጠቀስ፥ በትክክል የተፈጸመ ድርጊት ሊሆን የመቻሉ ነገር አለ። ታሪኩ እውነት ባይሆን ኖሮ ኢየሱስ ጠላቶቹ (ካሕኑና ሌዋዊው ሊኖራቸው የማይቻላቸውን ባሕርይ አይሰጣቸውም) ነበር። በተለይ ጥያቄውን ያቀረበው የሕግ አዋቂ ኢየሱስን ከሚፈትኑት ጸሐፍት አንዱ መሆኑ፤ ይህን አሳብ እውነት ያደርገዋል።

(ሉቃስ 10:25-37 የቀጠለ)

ገለል ብሎ አለፈ። 32 እንዲሁም ደግሞ አንድ ሌዋዊ ወደዚያ ስፍራ መጣና አይቶት ገለል ብሎ አለፈ። 33 አንድ ሳምራዊ ግን ሲሄድ ወደ እርሱ መጣ አይቶትም አዘነለት፤ 34 ቀርቦም ዘይትና የወይን ጠጅ በቀሳሎቹ ላይ አፍስሶ አሰራቸው፤ በራሱ አህያም ላይ አስቀምጦት ወደ እንግዶች ማደርያ ወሰደው ጠበቀውም። 35 በማግሥቱም ሁለት ዲናር አውጥቶ ለባለቤቱ ሰጠና፡- ጠብቀው፤ ከዚህም በላይ የምትከስረውን ሁሉ እኔ ስመለስ እከፍልሃለሁ አለው።

36 እንግዲህ ከነዚህ ከሦስቱ በወንበዴዎች እጅ ለወደቀው ባልንጀራ የሆነው ማንኛው ይመስልሃል? ⁵⁰

37 እርሱም፡- ምሕረት ያደረገለት አለ። ኢየሱስም፡- ሂድ አንተም እንዲሁ አድርግ አለው።

◆ ክፍል 104. የኢየሱስ ማርያምንና ማርታን መጎብኘት

- በቤታንያ፤ ኢየሩሳሌም አጠገብ -

ሉቃስ 10:38-42

38 ሲሄዱም እርሱ ወደ አንዲት መንደር ገባ፤ ማርታ⁵¹ የተባለች አንዲት ሴትም በቤትዋ ተቀበለችው። 39 ለእርሷም ማርያም የምትባል እግት ነበረችት፤ እርሷም ደግሞ ቃሉን ልትሰማ በኢየሱስ እግር አጠገብ ተቀምጣ ነበረች። 40 ማርታ ግን አገልግሎት ስለ በዛባት ባከነች፤ ቀርባም፡- ጌታ ሆይ፤ እኔ እንድሠራ እጎቴ ብቻዬን ስትተወኝ አይገድህም? እንኪያስ እንድታግዝኝ ንገራት አለችው።

41 ኢየሱስም መልሶ፡- ማርታ፡ ማርታ፡ በብዙ ነገር ትጨነቂአለሽ ትታወኪማለሽ፤ 42 የሚያስፈልገው ግን ጥቂት ወይም አንድ ነገር ነው፤ ማርያምም መልካም ዕድልን መርጣለች ከእርሷም አይወሰድባትም አላት።

⁵⁰ [ሉቃስ 10:36] ኢየሱስ የሕግ አዋቂውን ጥያቄ “ባልንጀራዬ ማነው?” ከሚለው (ቁጥር 29) “የማን ባልንጀራ ነኝ?” ወደሚለው ለወጠው። ሕግ አዋቂው “ባልንጀራነቴን ለማን ነው ማረጋገጥ ያለብኝ?” ብሎ ነበር ራሱን መጠየቅ የነበረበት። ስለ መልካሙ ሳምራዊ በተነገረው ታሪክ የኢየሱስ መልስ “ለተቸገረ ሁሉ፤ የታወቀ ጠላቴ ቢሆን እንኳን” የሚል ነው። ፍቅር እንጂ ማዕረግ ባልንጀርነትን አይፈጥርም።

⁵¹ [ሉቃስ 10:38-39] በዚህ ክንውን የሚታየው የማርያምና ማርታ ሁኔታ ዮሐንስ 11:17-44 (ክፍል 116ለ) ውስጥ ወንድማቸው አልአዛር፤ ከሞት ሲነሣ ከነበረው ሁኔታ ጋር በትክክል ይመሳሰላል። የማርያም ድርጊት በተለይ ከአምልኮና ከጥምና ሕይወት ጋር ሲመሳሰል፤ የማርታ ደግሞ በድርጊትና አገልግሎት ተመስሏል። ሁለቱም ተገቢ ድርጊቶች ናቸው። ስሕተቱ የተፈጠረው ማርታ ትክክለኛ አገልግሎቷን ጭንቀት እንዲያበላሽባት በመፍቀዷ ነው።

◆ ክፍል 105. ስለ ጸሎት የተሰጠ ትምህርትና ስለ ደፋሩ ወዳጅ የተነገረ ምሳሌ

[ክፍል 54ረ፥ 54ሸና 121ን ይመልከቱ]

- ምናልባት በይሁዳ -

ሉቃስ 11፡1-13

1 እርሱም በአንድ ስፍራ ይጻልይ ነበር፤ በጨረሰም ጊዜ ከደቀ መዛሙርቱ አንዱ፡- ጌታ ሆይ፤ የሐንስ ደቀ መዛሙርቱን እንዳስተማረ እንጻልይ ዘንድ አስተምረን አለው።

2 አላቸውም፡- ስትጻልዩ እንዲህ በሉ፡-

“በሰማያት የምትኖር አባታችን ሆይ፤ ስምህ ይቀደስ፤ መንግሥትህ ትምጣ፤ ፈቃድህ በሰማይ እንደ ሆነች እንዲሁ በምድር ትሁን፤ 3 የዕለት እንጀራችንን ዕለት ዕለት ስጠን፤ 4 ኃጢአታችንንም ይቅር በለን፤ እኛ ደግሞ የበደሉንን ሁሉ ይቅር ብለናልና፤ ከክፉ አድነን እንጂ ወደ ፈተና አታግባን።”

5 እንዲህም አላቸው፡- ከእናንተ ማናቸውም ወዳጅ ያለው፤ በእኩል ሌሊትስ ወደ እርሱ ሄዶ፡- ወዳጄ ሆይ፤ ሦስት እንጀራ አበድረኝ፤ 6 አንድ ወዳጄ ከመንገድ ወደ እኔ መጥቶ የማቀርብለት የለኝምና ይላልን?

7 ያም ከውስጥ መልሶ፡- አታድክመኝ፤ አሁን ደጁ ተቈልፎአል ልጆቼም ከእኔ ጋር በአልጋ ላይ አሉ፤ ተነሥቼ ልሰጥህ አልችልም ይላልን? 8 እላችኋለሁ፤ ወዳጅ ስለ ሆነ ተነሥቶ ባይሰጠው እንኳ፤ ስለ ንዝዛው ተነስቶ የሚፈልገውን ሁሉ ይሰጠዋል።

9 እኔም እላችኋለሁ፡- ለምኑ፤ ይሰጣችሁማል፤ ፈልጉ፤ ታገኙማላችሁ፤ መዝጊያን አንኳኩ፤ ይከፍትላችሁማል። 10 የሚለምን ሁሉ ይቀበላልና፤ የሚፈልግም ያገኛል፤ መዝጊያውንም ለሚያንኳኳው ይከፈትለታል።

11 አባት ከሆናችሁ ከእናንተ ከማንኛችሁም ልጁ እንጀራ ቢለምነው፤ እርሱም ድንጋይ ይሰጠዋልን? ዓሣ ደግሞ ቢለምነው በዓሣ ፋንታ እባብ ይሰጠዋልን? 12 ወይስ እንቅላል ቢለምነው ጊንጥ ይሰጠዋልን? 13 እንኪያስ እናንተ ክፉዎች ስትሆኑ ለልጆቻችሁ መልካም ስጦታ መስጠት ካወቃችሁ፤ በሰማይ ያለው አባት ለሚለምኑት እንዴት አብልጦ መንፈስ ቅዱስን ይሰጣቸው?

> ከሕግ መምህራንና ከፈሪሳውያን ጋር የተደረገ ሁለተኛ ክርክር <

◆ ክፍል 106. ሦስተኛው ስድብ አዘል ክስ እና ሁለተኛው ክርክር

[ክፍል 54ሐ፥ 54ሰ፥ 61፥ 62፥ 64ሐ፥ 68፥ 80፥ 91ና 108ሀን ይመልከቱ]

- ምናልባት በይሁዳ -

ሉቃስ 11:14-36

14 ዲዳውንም ጋኔን ያወጣ ነበር፤ ጋኔኑም ከወጣ በኋላ ዲዳው ተናገረ ሕዝቡም ተደነቁ፤ 15 ነገር ግን ከእነርሱ አንዳንዱ፡- በብዔል ዜቡል⁵² በአጋንንት አለቃ አጋንንትን ያወጣል አሉ። 16 ሌሎችም ሲፈትኑት ከሰማይ ምልክት ከእርሱ ይፈልጉ ነበር።

17 እርሱ ግን አሳባቸውን አውቆ እንዲህ አላቸው፡- እርስ በርስዎ የምትለያይ መንግሥት ሁሉ ትጠፋለች፤ ቤትም በቤት ላይ ይወድቃል። 18 እኔ አጋንንትን በብዔል ዜቡል እንዳወጣ ትላላችሁና ሰይጣን ደግሞ እርስ በርሱ ከተለያየ መንግሥቱ እንዴት ትቆማለች? 19 እኔስ በብዔል ዜቡል አጋንንትን የማወጣ ከሆንሁ፥ ልጆቼሁ በማን ያወጡአቸዋል? ስለዚህ እነርሱ ፈራጆች ይሆኑባችኋል። 20 እኔ ግን በእግዚአብሔር ጣት አጋንንትን የማወጣ ከሆንሁ፥ እንግዲህ የእግዚአብሔር መንግሥት ወደ እናንተ ደርሳለች።

21 ኃይለኛ ሰው ጋሻና ጦር ይዞ የራሱን ግቢ ቢጠብቅ፥ ያለው ገንዘብ በሰላም ይሆናል፤ 22 ከእርሱ ይልቅ የሚበረታ መጥቶ ሲያሸንፈው ግን፥ ታምኖበት የነበረውን ጋሻና ጦር ይወስድበታል ምርኮውንም ያካፍላል።

23 ከእኔ ጋር ያልሆነ ይቃወመኛል፥ ከእኔ ጋርም የማያከማች ይበትናል።

24 ርኩስ መንፈስ ከሰው በወጣ ጊዜ ዕረፍትን እየፈለገ ውኃ በሌለበት ቦታ ያልፋል፤ ባያገኝም፡- ወደ ወጣሁበት ቤቴ እመለሳለሁ ይላል፤ 25 ሲመጣም ተጠርጎ አጊጦም ያገኘዋል። 26 ከዚያ ወዲያ ይሄድና ከእርሱ የከፉትን ሌሎችን ሰባት አጋንንት ከእርሱ ጋር ይይዛል፥ ገብተውም በዚያ ይኖራሉ፤ ለዚያም ሰው ከፈተኛው ይልቅ የኋለኛው ይብስበታል።

27 ይህንም ሲናገር፥ ከሕዝቡ አንዲት ሴት ድምፅዋን ከፍ አድርጋ፡- የተሸከመችህ ማኅፀንና የጠባሃቸው ጡቶች ብፁዓን ናቸው አለችው።

28 እርሱ ግን፡- አዎን፥ ብፁዓንስ የእግዚአብሔርን ቃል ሰምተው የሚጠብቁት ናቸው አለ።

⁵² [ሉቃስ 11:15] ከአንድ ዓመት በፊት ይሄው ውንጀላ ቀርቦበት ነበር፤ ተመሳሳይ ውዝግብ ነው አሁንም የተከተለው (ክፍል 61)። ቀደም ሲል በነበረው አጋጣሚ የተጠቀመባቸውን ሦስት መከራከሪያ ነጥቦች ነው እዚህም ያነሳው። ሁለቱ ውዝግቦች ወይም ግጭቶች የተለያዩ መሆናቸው በሦስት ነገሮች ታይቷል።

(1.) ሉቃስ ይህን ክርክር ይሁዳ ውስጥ፥ የቀድሞውን ደግሞ ገሊላ ውስጥ ያደረገው ይመስላል። (2.) በሉቃስ አገላለጥ የተፈወሰው ሰው ድዳ ነው። በማቴዎስ አገላለጥ ግን ድዳና ዓይነሥውር ተብሏል። ሉቃስ የሕክምና ባለምያ ከመሆኑ አንጻር ሰውዬው ዓይነሥውር ቢሆን ኑሮ ይህንኑ መግለጥ አይቻግረውም ነበር። (3.) ከሁለቱ ክንውኖች የተከተሉት ሁኔታዎች እንኳን፥ ማለት ቀደም ባለው ጉዳይ የምሳሌያዊው ትምህርት መነሻ እና በሁለተኛው ከፈሪሳዊው ጋር ቁርስ መመገብ በጣም የተለዩ ናቸው።

(ሉቃስ 11: 14-36 የቀጠለ)

29 ብዙ ሕዝብም በተሰበሰቡ ጊዜ እንዲህ ይል ጀመር፡- ይህ ትውልድ ክፉ ነው፤ ምልክት ይፈልጋል፤ ከነቢዩም ከዮናስ ምልክት በቀር ምልክት አይሰጠውም። 30 ዮናስ ለነነዌ ሰዎች ምልክት እንደ ሆናቸው፤ እንዲሁ ደግሞ የሰው ልጅ ለዚህ ትውልድ ምልክት ይሆናል። 31 ንግሥተ አዜብ በፍርድ ከዚህ ትውልድ ሰዎች ጋር ተነሥታ ትፈርድባቸዋለች፤ የሰሎሞንን ጥበብ ለመስማት ከምድር ዳር መጥታለችና፤ እነሆም፤ ከሰሎሞን የሚበልጥ ከዚህ አለ። 32 የነነዌ ሰዎች በፍርድ ከዚህ ትውልድ ጋር ተነሥተው ይፈርዱበታል፤ በዮናስ ስብከት ንስሐ ገብተዋልና፤ እነሆም፤ ከዮናስ የሚበልጥ ከዚህ አለ።

33 መብራትንም አብርቶ በስውር ወይም በእንቅብ በታች የሚያኖረው የለም፤ የሚገቡ ሰዎች ብርሃኑን እንዲያዩ በመቅረዝ ላይ ያኖረዋል እንጂ። 34 የሰውነትህ መብራት ዓይንህ ናት። ዓይንህ ጤናማ በሆነች ጊዜ ሰውነትህ ሁሉ ደግሞ ብሩህ ይሆናል። ዓይንህ ታማሚ በሆነች ጊዜ ግን ሰውነትህ ደግሞ የጨለመ ይሆናል። 35 እንግዲህ በአንተ ያለው ብርሃን ጨለማ እንዳይሆን ተመልክት። 36 እንግዲህ ሰውነትህ ሁሉ የጨለማ ቍራጭ የሌለበት ብሩህ ቢሆን፤ መብራት በደመቀ ብርሃን እንደሚያበራረህ በጭራሽ ብሩህ ይሆናል።

♦ ክፍል 107. ኢየሱስ አንድ ፈሪሳዊ ቤት ምሳ ተጋብዞ ለፈሪሳውያንና ለሕግ መምህራን ያሰማው ወየውላችሁ

[ክፍል 137ሀን ይመልከቱ]

- ምናልባት በይሁዳ -

ሉቃስ 11: 37-54

37 ይህንንም ሲናገር አንድ ፈሪሳዊ ከእርሱ ጋር ምሳ ይበላ ዘንድ ለመነው ገብቶም ተቀመጠ። 38 ከምሳም በፊት አስቀድሞ እንዳልታጠበ ባየው ጊዜ ፈሪሳዊው⁵³ ተደነቀ።

39 ጌታም እንዲህ አለው፡- አሁን እናንተ ፈሪሳውያን የጽዋውንና የወጭቱን ውጭ ታጠራላችሁ፤ ውስጣችሁ ግን ቅሚያና ክፋት ሞልቶበታል 40 እናንተ ደንቆሮዎች፤ የውጭውን የፈጠረ የውስጡን ደግሞ አልፈጠረምን? 41 ነገር ግን በውስጥ ያለውን ምጽዋት አድርጋችሁ ስጡ፤ እነሆም፤ ሁሉ ንጹሕ ይሆንላችኋል።

42 ነገር ግን እናንተ ፈሪሳውያን፤ ከአዝሙድና ከጤና አዳም ከአትክልትም ሁሉ አሥራት ስለምታወጡ፤ ፍርድንና እግዚአብሔርን መውደድ ስለምትተላለፉ፤ ወየላችሁ፤ ነገር ግን ሌላውን ሳትተዉ ይህን ልታደርጉት ይገባችሁ ነበር።

43 እናንተ ፈሪሳውያን፤ በምክራብ የከበሬታ ወንበር በገበያም ሰላምታ ስለምትወዱ፤ ወየላችሁ።

⁵³ [ሉቃስ 11: 38] የኢየሱስ አስተናጋጅ ከውጭ ከሚያሳየው ሁኔታ ተቃራኒ የሆነው ውስጣዊ ባሕርይ ግልጽ ነው። ኢየሱስን ለማጥፋት ገና በግልጽ ስምምነት ላይ ባይደረስም (ዮሐ. 11: 53፤ ክፍል 119)፤ የካህናቱ አለቃ ዓሳማ ለአባላቱ ግልጽ ነበር (ክፍል 96ለ፤ 99ለ)። ለዚህ ነበር ጸሐፍትና ፈሪሳውያን ኢየሱስን በቅርብ ለመመልከትና በይፋ የመከሰሻ ነጥብ ለማግኘት ይረዳቸው ዘንድ ከአባላታቸው አንዱ ኢየሱስን ምሳ እንዲጋብዘው ያደረጉት። ከዚህ ግንኙነት ሳቢያ ጠላትነታቸው ይበልጥ ከረረ (ቁጥር 53-54)። ቀደም ሲል ገሊላ ውስጥ ኢየሱስን ምሳ ጋብዞት የነበረው ፈሪሳዊ ግን እንዲህ ያለ ጠላትነት አላሳየም (ክፍል 59)።

(ሉቃስ 11:37-54 የቀጠለ)

44 እናንተ ግብዞች ጻፎችና ፈሪሳውያን፤ ሰዎች ሳያውቁ በላዩ የሚሄዱበት የተሰወረ መቃብር ስለምትመስሉ፤ ወዮላችሁ።

45 ከሕግ አዋቂዎችም አንዱ መልሶ፡- መምህር ሆይ፤ ይህን ማለትህ እኛን ደግሞ መስደብህ ነው አለው።

46 እርሱም እንዲህ አለ፡- እናንተ ደግሞ ሕግ አዋቂዎች፤ አስቸጋሪ ሸክም ለሰዎች ስለምታሸክሙ፤ ራሳችሁም በአንዲት ጣታችሁ ስንኳ ሸክሙን ስለማትነኩት፤ ወዮላችሁ።

47 አባቶቻችሁ የገደሉአቸውን የነቢያትን መቃብር ስለምትሠሩ፤ ወዮላችሁ። 48 እንግዲህ ለአባቶቻችሁ ሥራ ትመስክራላችሁ ትስማማላችሁም፤ እነርሱ ገድለዋቸዋልና፤ እናንተም መቃብራቸውን ትሠራላችሁ። 49 ስለዚህ ደግሞ የእግዚአብሔር ጥበብ እንዲህ አለች፡- ወደ እነርሱ ነቢያትንና ሐዋርያትን እልካለሁ፤ ከእነርሱም ይገድላሉ ያሳድዱማል፤ 50 ዓለም ከተፈጠረ ጀምሮ የፈሰሰው የነቢያት ሁሉ ደም፤ 51 ከአቤል ደም ጀምሮ በመሠዊያውና በቤተ መቅደስ መካከል እስከ ጠፋው እስከ ዘካርያስ ደም ድረስ፤ ከዚህ ትውልድ እንዲፈለግ አዎን እላችኋለሁ፤ ከዚህ ትውልድ ይፈለጋል።

52 እናንተ ሕግ አዋቂዎች፤ የእውቀትን መክፈቻ⁵⁴ ስለ ወሰዳችሁ፤ ወዮላችሁ ራሳችሁ አልገባችሁም የሚገቡትንም ከለከላችሁ።

53-54 ይህንም ሲናገራቸው፤ ጻፎችና ፈሪሳውያን በአፉ የተናገረውን ሊነጥቁ ሲያደቡ፤ እጅግ ይቃወሙና ስለ ብዙ ነገር እንዲናገር ያነሣሁ ጀመር።

◆ ክፍል 108ሀ. ደቀ መዛሙርቱን ስለ ግብዝነት ማስጠንቀቅ

[ክፍል 54ሰ፡ 61፤ 70ለ፤ 81ሀ፤ 106ና 139ለን ይመልከቱ]

- ምናልባት በይሁዳ -

ሉቃስ 12:1-12

1 በዚያን ጊዜ የሕዝብ አእላፍ እርስ በርሳቸው እስኪረጋገጡ ድረስ ተሰብስበው ሳሉ፤ ለደቀ መዛሙርቱ⁵⁵ እንዲህ ይል ጀመር፡- አስቀድማችሁ ከፈሪሳውያን እርሾ ተጠበቁ፤ እርሱም ግብዝነት ነው። 2 ነገር ግን የማይገለጥ የተከደነ፤ የማይታወቅም የተሰወረ ምንም የለም። 3 ስለዚህ በጨለማ የምትናገሩት ሁሉ በብርሃን ይሰማል፤ በእልፍኝም ውስጥ በጆሮ የምትናገሩት በሰገነት ላይ ይሰበካል።

⁵⁴ [ሉቃስ 11:52] ኢየሱስ ፈሪሳውያንን (ቁጥር 39:44) እና ሕግ አዋቂዎችን (ወይም ጸሐፍትን፤ ቁጥር 45-51) የሚወቅስበት ሁኔታ ወደ መጨረሻው የደረሰው፤ ሕግ አዋቂዎች የእውቀትን መክፈቻ ስለመውሰዳቸው በወንጀላቸው ጊዜ ነው። እግዚአብሔርን የማወቂያ ቁልፍ፤ እነሱ በተሳሳተ ትርጉምና ሰው ሠራሽ ልማድ እውነተኛ ትርጉሙን የሸሸጉት ብሉይ ኪዳን ነው። እነዚህ ሕግ አዋቂዎች እግዚአብሔርን በትክክል ወደ ማምለኩ አንገግም አሉ፤ ይህ ብቻም አይደል፤ እነሱ ያስተምራቸው የነበሩ ሰዎችንም በእግዚአብሔር ቃል ላይ የራሳቸውን አሳብ እየጨመሩ ከትክክለኛው አምላክ አራቋቸው።

⁵⁵ [ሉቃስ 12:1] ሉቃስ 12:1-59 (ክፍል 108ሀ- 108ሠ) ውስጥ ያለው ክፍል በከባዱ ተቃውሞ ላይ የቀጠለ ንግግር ነው። ምናልባት አብዛኛው ጠላት የሆነ በጣም ብዙ ሕዝብ በሥፍራው ነበር። የኢየሱስ ንግግር ግን ምንም እንኳን ጉባዔው ቢያዳምጠው (ቁጥር 1-12፤ 22-53) በአብዛኛው ለደቀ መዛሙርቱ ነበር።

(ሉቃስ 12:1-12 የቀጠለ)

4 ለእናንተም ለወዳጆቼ እላችኋለሁ፡ ሥጋን የሚገድሉትን በኋላም አንድ ስንኳ የሚበልጥ ሊያደርጉ የማይችሉትን አትፍሩ። 5 እኔ ግን የምትፈሩትን አሳያችኋለሁ፤ ከገደለ በኋላ ወደ ገሃነም ለመጣል ሥልጣን ያለውን ፍሩ። አዎን እላችኋለሁ፡ እርሱን ፍሩ። 6 አምስት ድንቢጦች በአሥር ሳንቲም ይሸጡ የለምን? ከእነርሱም አንዱ ተስንኳ በእግዚአብሔር ፊት አትረሳም። 7 ነገር ግን የእናንተ የራሳችሁ ጠጉር ሁሉ እንኳ የተቈጠረ ነው፤ እንግዲያስ አትፍሩ ከብዙ ድንቢጦች ትበልጣላችሁ።

8 እላችሁማለሁ፡ በሰው ፊት የሚመሰክርልኝ ሁሉ፡ የሰው ልጅ ደግሞ በእግዚአብሔር መላእክት ፊት ይመሰክርለታል፤ 9 በሰውም ፊት የሚከደኝ በእግዚአብሔር መላእክት ፊት ይካዳል። 10 በሰው ልጅም ላይ ቃል የሚናገር ሁሉ ይሰረይለታል፤ መንፈስ ቅዱስን የሚሰድብ ግን አይሰረይለትም።

11 ወደ ምክራቦችና ወደ መኳንንቶችም ወደ ገዢዎችም ሲገቡትቱአችሁ፡ እንዴት ወይም ምን እንድትመልሱ ወይም እንድትናገሩ አትጨነቁ፤ 12 መንፈስ ቅዱስ በዚያች ሰዓት ልትናገሩ የሚገባችሁን ያስተምራችኋልና።

◆ ክፍል 108ለ. ንፋግነትንና በሀብት መተማመንን በተመለከተ የተሰጠ ማስጠንቀቂያ [ክፍል 54ሰን ይመልከቱ]
- ምናልባት በይሁዳ -

ሉቃስ 12:13-34

13 ከሕዝቡም አንድ ሰው፡- መምህር ሆይ፡ ርስቱን ከእኔ ጋር እንዲካፈል ለወንድሜ ንገረው አለው።

14 እርሱም፡- አንተ ሰው፡ ፈራጅና አካፋይ በላያችሁ አንድሆን ማን ሾመኝ? አለው። 15 የሰው ሕይወት በገንዘቡ ብዛት አይደለምና ተጠንቀቁ፤ ከመገምጃትም ሁሉ ተጠበቁ አላቸው።

16 ምሳሌም ነገራቸው እንዲህ ሲል፡- አንድ ባለ ጠጋ ሰው እርሻ እጅግ ፍሬያም ሆነችለት። 17 እርሱም፡- ፍሬዬን የማከማችበት ስፍራ አጥቻለሁና ምን ላድርግ? ብሎ በልቡ አሰበ።

18 እንዲህ አደርጋለሁ፤ ገብተውን አፍርሼ ሌላ የሚበልጥ እሠራለሁ፡ በዚያም ፍሬዬንና በረከቱን ሁሉ አከማቻለሁ፤ 19 ነፍሴንም፡- አንቺ ነፍሴ፡ ለብዙ ዘመን የሚቀር ብዙ በረከት አለሽ፤ ዕረፈ፤ ብዬ፤ ጠጪ፤ ደስ ይበልሽ እላታለሁ አለ።

20 እግዚአብሔር ግን፡- አንተ ሰነፍ፡ በዚች ሌሊት ነፍስህን ከአንተ ሊወስዱአት ይፈልጋታል፤ ይህስ የሰበሰብኸው ለማን ይሆናል? አለው።

21 ለራሱ ገንዘብ የሚያከማች፡ በእግዚአብሔር ዘንድም ባለ ጠጋ ያልሆነ እንዲህ ነው።

22 ለደቀ መዛሙርቱም እንዲህ አለ፡- ስለዚህ እላችኋለሁ፡ ለነፍሳችሁ በምትበሉት ወይም ለሰውነታችሁ በምትለብሱት አትጨነቁ። 23 ነፍስ ከመብል ሰውነትም ከልብስ ይበልጣልና። 24 ቅራዎችን ተመልከቱ፤ አይዘሩም አያጭዱምም፤ ዕቃ ቤትም ወይም ጎተራ የላቸውም፤ እግዚአብሔርም ይመግባቸዋል፤ እናንተስ ከወፎች እንዴት ትበልጣላችሁ? 25 ከእናንተ ተጨንቆ በቁመቱ ላይ አንድ ክንድ መጨመር የሚችል

(ሉቃስ 12:13-34 የቀጠለ)

ማን ነው? 26 እንግዲህ ትንሹን ነገር ስንኳ የማትችሉ ከሆናችሁ፤ ስለ ምን በሌላ ትጨነቃላችሁ?

27 አበቦችን እንዴት እንዲያድጉ ተመልከቱ፤ አይደክሙም አይፈትሉምም፤ ነገር ግን እላችኋለሁ፤ ሰሎሞንስ እንኳ በክብር ሁሉ ከእነዚህ እንደ አንዲቱ አለበሰም። 28 እግዚአብሔር ግን ዛሬ ያለውን ነገም ወደ እቶን የሚጣለውን በሜዳ የሆነውን ሣር እንዲህ የሚያለብሰው ከሆነ፤ እናንተ እምነት የጎደላችሁ፤ እናንተንም ይልቁን እንዴት? 29 እናንተም የምትበሉትን የምትጠጡትንም አትፈልጉ፤ አታወላውሉም፤ 30 ይህን ሁሉ በዓለም ያሉ አሕዛብ ይፈልጉታልና፤ የእናንተም አባት ይህ እንዲያስፈልጋችሁ ያውቃል። 31 ዳሩ ግን መንግሥቱን ፈልጉ ይህም ሁሉ ይጨመርላችኋል።

32 አንተ ታናሽ መንጋ፤ መንግሥትን ሊሰጣችሁ የአባታችሁ በጎ ፈቃድ ነውና አትፍሩ። 33 ያላችሁን ሽጡ ምጽዋትም ስጡ፤ ሌባ በማይቀርብበት ብልም በማያጠፋበት በሰማያት የማያልቅ መዝገብ የሚሆኑትን የማያረጁትንም ኮረጆዎች ለራሳችሁ አድርጉ፤ 34 መዝገባችሁ ባለበት ልባችሁ ደግሞ በዚያ ይሆናልና።

◆ ክፍል 108ሐ. ለሰው ልጅ መምጣት ዝግጁ ባለመሆን ላይ የተሰጠ ማስጠንቀቂያ [ክፍል 139ረን ይመልከቱ]

- ምናልባት በይሁዳ -

ሉቃስ 12:35-48

35 ወገባችሁ የታጠቀ መብራታችሁም የበራ ይሁን፤ 36 እናንተም ጌታቸው መጥቶ ደጁን ሲያንኳኳ ወዲያው እንዲከፍቱለት ከሰርግ እስኪመለስ ድረስ የሚጠብቁ ሰዎችን ምስሉ 37 ጌታቸው በመጣ ጊዜ ሲተኑ የሚያገኛቸው እነዚያ ባሪያዎች ብፁዓን ናቸው፤ እውነት እላችኋለሁ፤ ታጥቆ በማዕድ ያስቀምጣቸዋል ቀርቦም ያገለግላቸዋል። 38 ከሌሊቱም በሁለተኛው ወይም በሦስተኛው ክፍል መጥቶ እንዲሁ ቢያገኛቸው፤ እነዚያ ባሪያዎች ብፁዓን ናቸው። 39 ይህን ግን እወቁ ባለቤት በምን ሰዓት ሌባ እንዲመጣ ቢያውቅ ኖሮ፤ በነቃ፤ ቤቱም እንዲቆፈር ባልፈቀደም ነበር። 40 እናንተ ደግሞ ተዘጋጅታችሁ ኑሩ፤ የሰው ልጅ በማታስቡበት ሰዓት ይመጣልና።

41 ጴጥሮስም፡- ጌታ ሆይ፤ ይህን ምሳሌ ለእኛ ወይስ ደግሞ ለሁሉ ትናገራለህን? አለው።

42 ጌታም አለ፡- እንኪያስ ምግባቸውን በጊዜው ይሰጣቸው ዘንድ ጌታው በቤተ ሰዎቹ ላይ የሚሾመው ታማኝና ልባም መጋቢ ማን ነው? 43 ጌታው መጥቶ እንዲህ ሲያደርግ የሚያገኘው ያ ባሪያ ብፁዕ ነው። 44 እውነት እላችኋለሁ፤ ባለው ሁሉ ላይ ይሾመዋል። 45 ያ ባሪያ ግን፡- ጌታዬ እስኪመጣ ይዘገያል ብሎ በልቡ ቢያስብ ሎሌዎችንና ገረዶችንም ይመታ ይበላም ይጠጣም ይሰክርም ዘንድ ቢጀምር፤ 46 የዚያ ባሪያ ጌታ ባልጠበቃት ቀን ባላወቃትም ሰዓት ይመጣል፤ ከሁለትም ይሰነጥቀዋል እድሉንም ከማይታመኑ ጋር ያደርጋል።

47 የጌታውንም ፈቃድ አውቆ ያልተዘጋጀ እንደ ፈቃዱም ያላደረገ ያ ባሪያ እጅግ ይገረፋል፤ 48 ያላወቀ ግን መገረፍ የሚገባውንም ያደረገ ጥቂት ይገረፋል። ብዙም ከተሰጠው ሰው ሁሉ ከእርሱ ብዙ ይፈለግበታል፤ ብዙ አደራም ከተሰጠው ከእርሱ አብዝተው ይሾቡታል።

◆ ክፍል 108መ. ሊመጣ ስላለው መለያየት የተነገረ ማስጠንቀቂያ
 [ክፍል 70ለን ይመልከቱ]
 - ምናልባት በይሁዳ -

ሉቃስ 12:49-53

49 በምድር ላይ እሳት ልጥል መጣሁ፤ አሁንም የነደደ ከሆነ ዘንድ ምን እፈልጋለሁ? 50 ነገር ግን የምጠመቃት ጥምቀት አለችኝ፤ እስክትፈጸምም ድረስ እንዴት እጨነቃለሁ? 51 በምድር ላይ ሰላምንም ለመስጠት የመጣሁ ይመስላችኋልን? እሳችኋለሁ፤ አይደለም፤ መለያየትን⁵⁶ እንጂ። 52 ከአሁን ጀምሮ በአንዲት ቤት አምስት ሰዎች ይኖራሉና፤ ሦስቱም በሁለቱ ላይ ሁለቱም በሦስቱ ላይ ተነሥተው ይለያያሉ። 53 አባት በልጁ ላይ ልጅም በአባቱ ላይ፤ እናት በልጅዋ ላይ ልጅዋም በእናትዋ ላይ፤ አማት በምራትዋ ላይ ምራትም በአማትዋ ላይ ተነሥተው ይለያያሉ።

◆ ክፍል 108ሠ. የአሁኑን ዘመን ከመመርመር መዘናጋትን በተመለከተ የተሰጠ ማስጠንቀቂያ
 [ክፍል 54ሠን ይመልከቱ]
 - ምናልባት በይሁዳ -

ሉቃስ 12:54-59

54 ደግሞም ሕዝቡን እንዲህ አለ:- ደመና ከምዕራብ ሲወጣ ባያችሁ ጊዜ፤ ወዲያው:- ዝናብ ይመጣል ትላላችሁ፤ እንዲሁም ይሆናል፤ 55 በአዜብም ነፋስ ሲነፍስ:- ትኩሳት ይሆናል ትላላችሁ፤ ይሆንማል። 56 እናንተ ግብዞች፤ የምድሩንና የሰማዩን ፊት ልትመረምሩ ታውቃላችሁ፤ ነገር ግን ይህን ዘመን⁵⁷ የማትመረምሩ እንዴት ነው?

57 ራሳችሁ ደግሞ ጽድቅን የማትፈርዱ ስለ ምን ነው? 58 ከባላጋራህ ጋር ወደ ሹም ብትሄድ፤ ወደ ጻኛ እንዳይገቡትህ ጻኛውም ለሎሌው አሳልፎ እንዳይሰጥህ ሎሌውም በወሳኔ እንዳይጥልህ፤ ገና በመንገድ ሳለህ ከባላጋራህ እንድትታረቅ ትጋ። 59 እልሃለሁ፤ የመጨረሻዋን ግማሽ ሳንቲም እስክትከፍል ድረስ ከዚያ ከቶ አትወጣም።

⁵⁶ [ሉቃስ 12:51] ኢየሱስ የተናገረለት የመከፋፈል ሁኔታ እፊቱ የተሰበሰበውን ሕዝብ የሚመለከት እንጂ ሌላ አልነበረም። ውስጣዊ ንጽሕናን አስመልክቶ ላቀረበው ጥያቄ ቀና መልስ ሳለመስጠት ግትርነት ባሳዩ ጊዜ (ሉቃስ 12:45፤ ክፍል 108ሐ ውስጥ እንደተመለከተው ያለ ግዴላሽ ባረፈ) ውጤቱ ሌላ ሳይሆን መከፋፈል ነው።

⁵⁷ [ሉቃስ 12:56] “ይህ ዘመን” የሚለው ቃል በዋናነት የመንግሥተ ሰማያትን መቅረብ ያመለክታል (ክፍል 108ሐ)። በጠላትነት መንፈስ ለተሞሉት ተሰብሳቢዎች የጊዜው ምልክት፤ የምድሩንና የሰማዩን ፊት (አየሩን) የመረዳታቸውን ያህል ግልጥ ሲሆንላቸው ይገባ ነበር። እነርሱ ግን ግልጥ የሆነውን የኢየሱስን መሢሕነት ሆን ብለው እንዳልተቀበሉት ሁሉ፤ የመንግሥተ ሰማያትን መቅረብም ያልተረዱ ለመምሰል ሞከሩ።

◆ ክፍል 109. ሁለት አማራጮች፡- በንስሐ መመለስ ወይም መሞት

- ምናልባት በይሁዳ -

ሉቃስ 13:1-9

1 በዚያን ጊዜም ሰዎች መጥተው ጲላጦስ ደማቸውን ከመሥዋዕታቸው ጋር ስላደባቀው ስለ ገሊላ ሰዎች አወሩለት። 2 ኢየሱስም መልሶ እንዲህ አላቸው፡- እነዚህ የገሊላ ሰዎች ይህ ስለ ደረሰባቸው ከገሊላ ሰዎች ሁሉ ይልቅ ኃጢአተኞች የሆኑ ይመስሉኝኋልን? 3 እላችኋለሁ፡ አይደለም፤ ነገር ግን ንስሐ ባትገቡ ሁላችሁ እንዲሁ ትጠፋላችሁ።⁵⁸ 4 ወይስ በሰሌሆም ግንቡ የወደቀባቸውና የገደላቸው እነዚያ አሥራ ስምንት ሰዎች በኢየሩሳሌም ከሚኖሩት ሁሉ ይልቅ በደለኞች ይመስሉኝኋልን? አይደለም፤ እላችኋለሁ፤ 5 ነገር ግን ንስሐ ባትገቡ ሁላችሁ እንደዚሁ ትጠፋላችሁ።⁵⁸

6 ይህንም ምሳሌ አለ፡- ለአንድ ሰው በወይኑ አትክልት የተተከለች በለስ⁵⁹ ነበረችው፤ ፍሬም ሊፈልግባት መጥቶ ምንም አላገኘም። 7 የወይን አትክልት ሠራተኛውንም፡- እነሆ፤ ከዚህች በለስ ፍሬ ሊፈልግ ሦስት ዓመት እየመጣሁ ምንም አላገኘሁም፤ ቀረጣት፤ ስለ ምን ደግሞ መሬቱን ታጎላቀላለች? አለው።

8 እርሱ ግን መልሶ፡- ጌታ ሆይ፤ ዙሪያዋን እስክኩተኩትላትና ፋንድያ እስካፈሰላት ድረስ በዚች ዓመት ደግሞ ተዋት። 9 ወደ ፊትም ብታፈራ፤ ደኅና ነው፤ ያለዚያ ግን ትቈርጣታለህ አለው።

◆ ክፍል 110. አንዲት ሕመምተኛ በሰንበት በመፈወሷ የአንድ የምኩራብ አለቃ ተቃውሞ

[ክፍል 49ሀ-51፥ 64ሠ፥ 64ረ፥ 100ሐና 114ን ይመልከቱ]

- ምናልባት በይሁዳ -

ሉቃስ 13:10-21

10 በሰንበትም በአንድ ምኩራብ ያስተምር ነበር። 11 እነሆም፤ ከአሥራ ስምንት ዓመት ጀምሮ የድካም መንፈስ ያደረባት ሴት ነበረች፤ እርስዋም ጉባጣ ነበረች ቀንታም ልትቆም ከቶ አልተቻላትም። 12 ኢየሱስም ባያት ጊዜ ጠራትና፡- አንቺ ሴት፤ ከድካምሽ ተፈትተሻል አላት፤ እጁንም ጫነባት፤ 13 ያን ጊዜም ቀጥ አለች፤

⁵⁸ [ሉቃስ 13:3፥ 5] ከኢየሱስ ዘመን ጀምሮ በሰዎች ላይ የሚደርሰው ክፉ ነገር ሁሉ፤ በሰዎች ኃጢአት ምክንያት እንደሆነ ተደርጎ የሚቆጠረውን ፍርድ ኢየሱስ ተቃውመ። ምናልባት የሕዝቡ ስቃይ የኃጢአታቸው ውጤት ሊሆን ይችላል። ክርስቶስ በእስራኤል ላይ ሊመጣ ያለውን ፍርድ በመረዳት ንስሐ ያለመግባት የሚያስከትለውን የክፉ ነገር አስጠነቀቀ።

⁵⁹ [ሉቃስ 13:6] ከሉቃስ 13:1-5 ጋር በተያያዘ ሁኔታ የበለስ ተክል የዚህ የእስራኤል ትውልድ ተምሳሌት መሆን አለበት (ሆሴ. 9:10፤ ኢዮ. 1:7፤ ማቴ. 21:19፤ ማር. 11:13፤ ፍልስ. 129ሀ)። የበለስ ተክል ለማደግ ሦስት ዓመት እንደሚያሻው፤ የእስራኤል ሕዝብም ለሦስት ዓመታት የክርስቶስን ትምህርት አግኝቷል። ተጨማሪው ዓመት በኢየሱስ ቀሪ አገልግሎት፤ ከትንሣኤ በኋላ እና ከበዓል አምላ በኋላ በጥንቲቱ ቤተ ክርስቲያን በነበረው አገልግሎት የተካተተ ነበር። ተምሳሌቱ የሰፊ ፍቺ ከተሰጠው፤ የአትክልቱ ስፍራ አብን፤ የአትክልቱ ስፍራ ጠባቂ ክርስቶስን፤ እንዲሁም “መሬቱን ታጎላቀላለች” የሚለው ቃል (ቈ. 7) እግዚአብሔር ለሌሎች ባለው የምሕረት ዓላማ መንገድ ላይ እንቅፋት የምትሆነውን እስራኤልን ይወክላሉ (ሮሜ 9:19)።

(ሉቃስ 13: 10-21 የቀጠለ)

እግዚአብሔርንም አመሰግናችኋል።

14 የምክራብ አለቃ ግን ኢየሱስ በሰንበት ስለ ፈወሰ ተቈጥቶ መለሰና ሕዝቡን፡- ሊሠራባቸው የሚገባ ስድስት ቀናት አሉ፤ እንግዲህ በእነርሱ መጥታችሁ ተፈወሱ እንጂ በሰንበት አይደለም አለ።

15 ጌታም መልሶ፡- እናንተ ግብዞች፡ ከእናንተ እያንዳንዱ በሰንበት በሬውን ወይስ አህያውን ከግርግሙ ፈትቶ ውኃ ሊያጠጣው ይወስደው የለምን? 16 ይህችም የአብርሃም ልጅ ሆና ከአሥራ ስምንት ዓመት ጀምሮ ሰይጣን ያሰራት በሰንበት ቀን ከዚህ እስራት ልትፈታ አይገባም፤? አለው።

17 ይህንም ሲናገር ሳለ የተቃወሙት ሁሉ አፈሩ፤ ከእርሱም በተደረገው ድንቅ ሁሉ ሕዝቡ ሁሉ ደስ አላቸው።

18 እርሱም፡- የእግዚአብሔር መንግሥት ምን ትመስላለች፡ በምንስ አስመስላታለሁ? 19 ሰው ወስዶ በአትክልቱ የጣላትን የሰናፍጭ ቅንጣት ትመስላለች፤ አደገችም ታላቅ ዛፍም ሆነች፡ የሰማይ ወፎችም በቅርንጫፎችዋ ሰፈሩ አለ። [መዝሙር 104: 12፤ ሕዝቅኤል 17: 23፤ 31: 6፤ ዳንኤል 4: 12]

20 ደግሞም፡ የእግዚአብሔርን መንግሥት በምን አስመስላታለሁ? 21 ሴት ወስዳ ሁሉ እስኪቦካ ድረስ በሦስት መስፈሪያ ዱቄት የሸሸችውን እርሾ ትመስላለች አለ።

◆ ክፍል 111. ተሳደበ በማለት ኢየሱስን በመቅደስ መታደስ ዕለት እንደገና ለማሠር ወይም ለመውገር የተደረገ ሙከራ - ኢየሩሳሌም -

ዮሐንስ 10: 22-39

22 በኢየሩሳሌምም የመቅደስ መታደስ በዓል ሆነ፤ 23 ክረምትም ነበረ። ኢየሱስም በመቅደስ በሰሎሞን ደጅ መመላለሻ ይመላለስ ነበር። 24 አይሁድም እርሱን ከበው፡- እስከ መቼ ድረስ በጥርጣሪ ታቆየናለህ? አንተ ክርስቶስ⁶⁰ እንደ ሆንህ ገልጠህ ንገረን አሉት።

25 ኢየሱስም መለሰላቸው፡ እንዲህ ሲል፡- ነገርኋችሁ አታምኑምም እኔ በአባቴ ስም የማደርገው ሥራ ይህ ስለ እኔ ይመሰክራል፤ 26 እናንተ ግን እንደ ነገርኋችሁ ከበኋቼ ስላልሆናችሁ አታምኑም። 27 በኋቼ ድምጺን ይሰማሉ እኔም አውቃቸዋለሁ ይከተሉኝማል፤ 28 እኔም የዘላለም ሕይወትን እሰጣቸዋለሁ፡ ለዘላለምም አይጠፉም፡ ከእጄም ማንም አይነጥቃቸውም። 29 የሰጠኝ አባቴ ከሁሉ ይበልጣል፡ ከአባቴም እጅ ሊነጥቃቸው ማንም አይችልም። 30 እኔና አብ አንድ ነን።

31 አይሁድ ሊወግሩት ደግመው ድንጋይ አነሡ። 32 ኢየሱስ፡- ከአባቴ ብዙ መልካም ሥራ አሳየኋችሁ፤ ከእነርሱ ስለ ማናቸው ሥራ ትወግሩኛላችሁ? ብሎ መለሰላቸው።

33 አይሁድም፡- ስለ መልካም ሥራ አንወግርህም፤ ስለ ስድብ፤ አንተም ሰው ስትሆን ራስህን አምላክ ስለ ማድረግህ ነው እንጂ ብለው መለሱለት።

60 [ዮሐ. 10: 24] የውዝግቡ ሁሉ ዋና ጉዳይ ኢየሱስ ሊመጣ ያለው መሢሕ ነው ወይስ አይደለም? የሚለው ነበር። ኢየሱስ መሢሕ ለመሆኑ ማረጋገጫ አገለገለ (ቁ. 25)፤ ለበኋቼ ሕይወትን ሰጠ (ቁ. 28)፤ እና እንደፍጻሜ ከአብ ጋር ያለውን አንድነት ገለጠ (ቁ. 30)። ይህ አባባል ጠላቶቹ ሊታገሉ ከሚችሉት በላይ በመሆኑ፤ እንደገና ሊወግሩት (ቁ. 31)፤ እና ሊይዙት (ቁ. 39) ፈለጉ።

(ዮሐንስ 10፡22-39 የቀጠለ)

34 ኢየሱስም እንዲህ ብሎ መለሰላቸው፦ እኔ፦ አማልክት ናችሁ አልሁ ተብሎ በሕጋችሁ የተጻፈ አይደለምን? [መዝሙር 82፡6] 35 መጽሐፉ ሊሻር አይቻልምና እነዚያን የእግዚአብሔር ቃል የመጣላቸውን አማልክት ካላቸው፥ 36 የእግዚአብሔር ልጅ ነኝ ስላልሁ እናንተ አብ የቀደሰውን ወደ ዓለምም የላከውን፦ ትሳደባለህ ትሉታላችሁን? 37 እኔ የአባቴን ሥራ ባላደርግ አትመኑኝ! 38 ባደርገው ግን፥ እኔን ስንኳ ባታምኑ አብ በእኔ እንደ ሆነ እኔም በአብ እንደ ሆንሁ ታውቁና ታስተውሉ ዘንድ ሥራውን እመኑ። 39 እንግዲህ ደግመው ሊይዙት ፈለጉ! ከእጃቸውም ወጣ።

በፖርያ (በዮርዳኖስ ማዶ) የኢየሱስ አገልግሎት

> የደቀ መዛሙርትነት መሠረት (ደንብ) <

◆ ክፍል 112. ከኢየሩሳሌም ወደ ዮርዳኖስ ማዶ

- ፖርያ⁶² -

ዮሐንስ 10:40-42

40 ዮሐንስም በመጀመሪያ ያጠምቅበት ወደ ነበረው ስፍራ ወደ ዮርዳኖስ ማዶ እንደ ገና ሄደ⁶¹ በዚያም ኖረ። 41 ብዙ ሰዎችም ወደ እርሱ መጥተው፡- ዮሐንስ አንድ ምልክት ስንኳ አላደረገም፤ ነገር ግን ዮሐንስ ስለዚህ ሰው የተናገረው ሁሉ እውነት ነበረ አሉ። 42 በዚያም ብዙዎች በእርሱ አመኑ።

◆ ክፍል 113ሀ. ስለ ደገነነትና ወደ እግዚአብሔር መንግሥት

ስለመግባት የተነሣ ጥያቄ [ክፍል 54ሸ፥ 124ሀና 124ለን ይመልከቱ]

- ከፖርያ ወደ ኢየሩሳሌም ጉዞ -

ሉቃስ 13:22-30

22 ወደ ኢየሩሳሌም ሲሄድ ከተማዎችንና መንደሮችን እያስተማረ ያልፍ ነበር። 23 አንድ ሰውም፡- ጌታ ሆይ፤ የሚድኑ ጥቂቶች ናቸውን? አለው።

እርሱም እንዲህ አላቸው፡- 24 በጠበበው በር ለመግባት ተጋደሉ፤ እላችኋለሁና፤ ብዙዎች ሊገቡ ይፈልጋሉ አይችሉምም። 25 ባለቤቱ ተነሥቶ በሩን ከቁለፈ በኋላ፤ እናንተ በውጭ ቆማችሁ፡- ጌታ ሆይ፤ ጌታ ሆይ፤ ከፈትልን እያላችሁ በሩን ልታንኳኩ ትጀምራላችሁ።

እርሱም መልሶ፡- ከወዴት እንደ ሆናችሁ አላውቃችሁም ይላችኋል።

26 በዚያን ጊዜም፡- በፊትህ በላን ጠጣንም በአደባባያችንም አስተማርህ ልትሉ ትጀምራላችሁ፤

27 እርሱም፡- እላችኋለሁ፤ ከወዴት እንደ ሆናችሁ አላውቃችሁም፤ ሁላችሁ ዓመፀኞች፤ ከእኔ ራቁ ይላችኋል። [መዝሙር 6:8]

28 አብርሃምንና ይስሐቅን ያዕቆብንም ነቢያትንም ሁሉ በእግዚአብሔር መንግሥት ባያችሁ ጊዜ፤ እናንተ ግን ወደ ውጭ ተጥላችሁ ስትቀሩ፤ በዚያ ልቅሶና ጥርስ ማፋጨት ይሆናል። 29 ከምሥራቅና ከምዕራብም ከሰሜንና ከደቡብም ይመጣሉ፤ በእግዚአብሔርም መንግሥት በማዕድ ይቀመጣሉ። 30 እነሆም፤ ከኋለኞች ፊተኞች የሚሆኑ አሉ፤ ከፊተኞችም ኋለኞች የሚሆኑ አሉ።

⁶¹ [ዮሐ. 10:40] ከዚያ ስፍራ ከተለየ ሦስት ወር ተኩል ሆኖታል፡- ከድንኳን በዓል እስከ ፋሲካ ድረስ። ኢየሱስ ፖርያ ውስጥ ለሰጠው አገልግሎት (ቁ.42) የታየው ምላሽ ኢየሩሳሌም ውስጥ ከነበረው ምላሽ ተጻራሪ ነበር (ዮሐ. 10:37-39፤ ክፍል 111)።

⁶² ፖርያ በመጽሐፍ ቅዱስ በግልጽ ባይጠቀስም ከዮርዳኖስ ወንዝ በስተምሥራቅ በኩል በገሊላና በሙት ባህር መካከል የሚገኘውንና በሄሮድስ አንቲኳስ የሚመራውን አገር ያመለክታል።

◆ ክፍል 113ለ. ስለ ኢየሱስ ሞት የተደረገ ቅድመ ገለጣ እና ኢየሱስ ለኢየሩሳሌም ማዘኑ [ክፍል 137ለን ይመልከቱ]

- ከፖርያ ወደ ኢየሩሳሌም ጉዞ -

ሉቃስ 13:31-35

31 በዚያን ሰዓት ከፈሪሳውያን አንዳንዱ ቀርበው፡- ሄሮድስ⁶³ ሊገድልህ ይወዳልና ከዚህ ውጣና ሂድ አሉት።

32 እንዲህም አላቸው፡- ሄዳችሁ ለዚያች ቀበሮ፡- እነሆ፤ ዛሬና ነገ አጋንንትን አወጣለሁ በሽተኞችንም እፈውሳለሁ፤ በሦስተኛውም ቀን እፈጸማለሁ በሉአት። 33 ዳሩ ግን ነቢይ ከኢየሩሳሌም ውጭ ይጠፋ ዘንድ አይገባውምና ዛሬና ነገ ከነገ በስቲያም ልሄድ ያስፈልገኛል።

34 ኢየሩሳሌም፤ ኢየሩሳሌም፤ ነቢያትን የምትገድል ወደ እርስዋ የተላኩትንም የምትወግር፤ ዶሮ ጫጮቶችዋን በክንፎችዋ በታች እንደምትሰበስብ ልጆችሽን እሰበስብ ዘንድ ስንት ጊዜ ወደድሁ፤ እናንተም አልወደዳችሁም። 35 እነሆ፤ ቤታችሁ የተፈታ ሆኖ ይቀርላችኋል። እላችኋለሁም፤ በጌታ ስም የሚመጣ የተባረከ ነው እስክትሉ ድረስ ከእንግዲህ ወዲህ አታዩኝም።

◆ ክፍል 114. ኢየሱስ በሰንበት ዕለት ከአንድ የፈሪሳውያን አለቃ ቤት ለምሳ ተጋብዞ በተገኘበት ሆዱ የተነፋ አንድ ሰው መፈወሱ፤ እና በሥነ ሥርዓቱ ላይ የቀረቡ ሦስት ምሳሌዎች

[ክፍል 49ሀ-51፥ 100ሐና 110ን ይመልከቱ]

- ምናልባት በፖርያ -

ሉቃስ 14:1-24

1 በሰንበትም ከፈሪሳውያን አለቆች⁶⁴ ወደ አንዱ ቤት እንጀራ ሊበላ በገባ ጊዜ እነርሱ ይጠባበቁት ነበር። 2 እነሆም፤ ሆዱ የተነፋ ሰው በፊቱ ነበረ። 3 ኢየሱስም መልሶ፡- በሰንበት መፈወስ ተፈቅዶአልን ወይስ አልተፈቀደም? ብሎ ለሕግ አዋቂዎችና ለፈሪሳውያን ተናገረ። 4 እነርሱ ግን ዝም አሉ። ይዞም ፈወሰውና አሰናበተው።

5 ከእናንተ አህያው ወይስ በሬው በጉድጓድ ቢወድቅ በሰንበት ወዲያው የማያወጣው ማን ነው? አላቸው። 6 ስለዚህ ነገርም ሊመልሱለት አልተቻላቸውም።

7 የታደሙትንም የከበሬታ ስፍራ እንደ መረጡ ተመልክቶ ምሳሌ ነገራቸው እንዲህ ሲል፡- 8 ማንም ለሰርግ ቢጠራህ በከበሬታ ስፍራ አትቀመጥ፤ ምናልባት ከአንተ ይልቅ የከበረ ተጠርቶ ይሆናልና አንተን እርሱንም የጠራ መጥቶ፡- 9 ለዚህ ስፍራ

⁶³ [ሉቃስ 13:31] ፖርያ እንደ ገሊላ የሄሮድስ አንቲኳስ ግዛት ናት። ስለሆነም እኒህ ፈሪሳውያን ኢየሱስ ቀደም ሲል ከሄሮድስ ጋር የነበረውን ግጭት (ክፍል 72ረ) ለራሳቸው እንደሚበጅ ተጠቅመው፤ እነርሱ ወደሚቆጣጠሩት ወደ ይሁዳ እንዲመለስ ፈለጉ። በሌላ መንገድ፤ የሄሮድስ ታሪክ አልተሠራጩም ነበር፤ ምክንያቱም ክርስቶስ (ቁ. 32-35) የተገኘበት አሳባቸውን ቢያውቅም ስላልተቃወማቸው ነው።

(ሉቃስ 14:1-24 የቀጠለ)

ተውለት ይልሃል፤ በዚያን ጊዜም እያፈርህ በዝቅተኛው ስፍራ ልትሆን ትጀምራለህ። 10 ነገር ግን በተጠራህ ጊዜ፤ የጠራህ መጥቶ፡- ወዳጄ ሆይ፤ ወደ ላይ ውጣ እንዲልህ፤ ሄደህ በዝቅተኛው ስፍራ ተቀመጥ፤ ያን ጊዜም ከአንተ ጋር በተቀመጡት ሁሉ ፊት ክብር ይሆንልሃል። 11 ራሱን ከፍ የሚያደርግ ሁሉ ይዋረዳልና፤ ራሱንም የሚያዋርድ ከፍ ይላል።

12 የጠራውንም ደግሞ እንዲህ አለው፡- ምሳ ወይም እራት ባደረግህ ጊዜ፤ እነርሱ ደግሞ በተራቸው ምናልባት እንዳይጠሩህ ብድራትም እንዳይመልሱልህ፤ ወዳጆችህንና ወንድሞችህን ዘመዶችህንም ባለ ጠጎች ጎረቤቶችህንም አትጥራ። 13 ነገር ግን ግብዣ ባደረግህ ጊዜ ድሆችንና ጉንድሾችን አንካሶችንም ዕውሮችንም ጥራ፤ 14 የሚመልሱት ብድራት የላቸውምና ብፁዕ ትሆናለህ፤ በዳድቃን ትንሣኤ ይመለስልሃልና።

15 ከተቀመጡትም አንዱ ይህን ሰምቶ፡- በእግዚአብሔር መንግሥት እንጀራ የሚበላ ብፁዕ ነው አለው።

16 እርሱ ግን እንዲህ አለው፡- አንድ ሰው ታላቅ እራት አድርጎ ብዙዎችን ጠራ፤ 17 በእራትም ሰዓት የታደሙትን፡- አሁን ተዘጋጅቶአልና ኑ እንዲላቸው ባሪያውን ላከ።

18 ሁላቸውም በአንድነት ያመካኙ ጀመር። የፊተኛው፡- መሬት ገዝቼአለሁ ወጥቼም ላየው በግድ ያስፈልገኛል፤ ይቅር እንድትለኝ እለምንሃለሁ አለው።

19 ሌላውም፡- አምስት ጥምድ በሬዎች ገዝቼአለሁ ልፈትናቸውም እሄዳለሁ፤ ይቅር እንድትለኝ እለምንሃለሁ አለው።

20 ሌላውም፡- ሚስጥ አግብቼአለሁ ስለዚህም ልመጣ አልችልም አለው።

21 ባሪያውም ደርሶ ይህን ለጌታው ነገረው። በዚያን ጊዜ ባለቤቱ ተቆጥቶ ባሪያውን፡- ወደ ከተማ ጎዳናና ወደ ሰላች ፈጥነህ ውጣ ድሆችንና ጉንድሾችን አንካሶችንና ዕውሮችንም ወደዚህ አግባ አለው።

22 ባሪያውም፡- ጌታ ሆይ፤ እንዳዘዝኸኝ ተደርጎአል፤ ገናም ስፍራ አለ አለው።

23 ጌታውም ባሪያውን፡- ቤቴ እንዲሞላ ወደ መንገድና ወደ ቅጥር ውጣና ይገቡ ዘንድ ግድ በላቸው፤ 24 እላችኋለሁና፤ ከታደሙት ከእነዚያ ሰዎች አንድ ስንኳ እራቴን አይቀምስም አለው።

64 [ሉቃስ 14:1] ኢየሱስ ቀደም ሲል ያወጣቸው ወደነበሩ ፈረሳውያን ቤት ለግብዣ መሄዱ የሚገርም ነው። (ሉቃስ 11:37-54፤ ክፍል 107)። አሁን በግልጽ ለመረዳት እንደሚቻለው፤ ግብዣው የተዘጋጀው እርሱን ለመጠባበቅና (ቁ.1) የመወንጀያ ማስረጃ ለመፈለግ ነበር። አንድ ሕመምተኛ በሰንበት ዕለት በመፈወሱ ሰንበትን ሽሯል በማለት ሊይዙት ፈልገው ነበር።

65 [ሉቃስ 14:25] የኢየሱስ የፖርያ ውስጥ አገልግሎት ብዙ ትኩረት ስቦ ነበር። ኢየሱስ መሢሕ ነው የሚለውና በሕዝቡ የተሰራጨው ዜና፤ በተለይም ከእግዚአብሔር መንግሥት መቃረብ ጋር በተገናኘ ሁኔታ የነበረው ብሔራዊ ችግር፤ ሰዉ ከኢየሱስ ጋር እንዲቆይ አደረገው። ኢየሱስ ወደ ኢየሩሳሌም በቀረበ ጊዜ በአጋጣሚው ይገኝ የነበረ በረከት ሁሉ እንዲያመልጣቸው አልፈለጉም። እውነተኛ ተከታዮቹ ሳይሆኑ፤ ከሕዝቡ ጋር የተቀላቀሉትን ተስፋ ሊያስቆርጣቸው ፈለገ። ደቀ መዛሙርቱም ከበድ ላለ የጠላትነት ታቃውሞ ራሳቸውን ማዘጋጀት ነበረባቸው።

◆ ክፍል 115. ደቀ መዝሙርነት የሚያስከፍለው ዋጋ

[ክፍል 54፡70፡83ና 91ን ይመልከቱ]

- ምናልባት በፖርያ -

ሉቃስ 14፡25-35

25 ብዙም ሕዝብ⁶⁵ ከእርሱ ጋር ይሄዱ ነበር፤ ዘመር ብሎም እንዲህ አላቸው፡- 26 ማንም ወደ እኔ የሚመጣ ቢኖር አባቱንና እናቱን ሚስቱንም ልጆቹንም ወንድሞቹንም እናቶቹንም የራሱን ሕይወት ስንኳ ሳይቀር ባይጠላ፤ ደቀ መዝሙራ ሊሆን አይችልም። 27 ማንም መስቀሉን ተሸክሞ በኋላዩ የማይመጣ፤ ደቀ መዝሙራ ሊሆን አይችልም።

28 ከእናንተ ግንብ ሊሠራ የሚወድ ለመደምደሚያ የሚበቃ ያለው እንደ ሆነ አስቀድሞ ተቀምጦ ከሳራውን የማይቁጥር ማን ነው? 29 ያለዚያ መሠረቱን ቢመሠርት፤ ሊደመድመውም ቢያቅተው፤ ያዩት ሁሉ፡- 30 ይህ ሰው ሊሠራ ጀምሮ ሊደመድመው አቃተው ብለው ሊዘብቱበት ይጀምራሉ።

31 ወይም ሌላውን ንጉሥ በጦርነት ሊጋጠም የሚሄድ፤ ከሁለት እልፍ ጋር የሚመጣበትን በአንድ እልፍ ሊገናኝ የሚችል እንደ ሆነ አስቀድሞ ተቀምጦ የማያስብ ንጉሥ ማን ነው? 32 ባይሆንስ ሌላው ገና ሩቅ ሳለ መልክተኞች ልኮ ዕርቅ ይለምናል። 33 እንግዲህ እንደዚሁ ማንም ከእናንተ ያለውን ሁሉ የማይተው ደቀ መዝሙራ ሊሆን አይችልም።

34 ጨው መልካም ነው፤ ጨው አልጫ ቢሆን ግን በምን ይጣፈጣል? 35 ለምድር ቢሆን ለፍግ መቄለያም ቢሆን አይረባም፤ ወደ ውጭ ይጥሉታል። የሚሰማ ጆሮ ያለው ይስማ።

◆ ክፍል 116. ከኃጢአተኞች ጋር የተደረገ ግንኙነትን በመቀበል

የተነገሩ ምሳሌዎች [ክፍል 91ን ይመልከቱ]

- ምናልባት በፖርያ -

ሉቃስ 15፡1-32

1 ቀራጮችና ኃጢአተኞችም ሁሉ ሊሰሙት ወደ እርሱ ይቀርቡ ነበር። 2 ፈሪሳውያንና ጻፎችም፡- ይህስ ኃጢአተኞችን ይቀበላል ከእነርሱም ጋር ይበላል ብለው እርስ በርሳቸው አንጐራጐሩ።

3 ይህንም ምሳሌ ነገራቸው እንዲህ ሲል፡- 4 መቶ በግ ያለው ከእነርሱም አንዱ ቢጠፋ፤ ዘጠና ዘጠኙን በበረሃ ትቶ የጠፋውን እስኪያገኘው ድረስ ሊፈልገው የማይሄድ ከእናንተ ማን ነው? 5 ባገኘውም ጊዜ ደስ ብሎት በጫንቃው ይሸከመዋል፤ 6 ወደ ቤትም በመጣ ጊዜ ወዳጆቹንና ጐረቤቶቹን በአንድነት ጠርቶ፡- የጠፋውን በጌን አግኝቼዋለሁና ከእኔ ጋር ደስ ይበላችሁ ይላቸዋል። 7 እላችኋለሁ፤ እንዲሁ ንስሐ ከማያስፈልጋቸው ከዘጠና ዘጠኝ ጻድቃን ይልቅ ንስሐ በሚገባ በአንድ ኃጢአተኛ በስማይ ደስታ ይሆናል።

8 ወይም አሥር ድሪም ያላት አንድ ድሪም ቢጠፋባት፤ መብራት አብርታ ቤትዋንም ጠርጋ እስክታገኘው ድረስ አጥብቃ የማትፈልግ ሴት ማን ናት? 9

(ሉቃስ 15:1-32 የቀጠለ)

ባገኘችውም ጊዜ ወዳጆችዋንና ጎረቤቶችዋን በአንድነት ጠርታ፡- የጠፋውን ድሪሚን አግኝቼዋለሁና ከእኔ ጋር ደስ ይበላችሁ ትላቸዋለች። 10 እላችኋለሁ፤ እንዲሁ ንስሐ በሚገባ በአንድ ኃጢአተኛ በእግዚአብሔር መላእክት ፊት ደስታ ይሆናል።

11 እንዲህም አለ፡- አንድ ሰው ሁለት ልጆች ነበሩት። 12 ከእነርሱም ታናሹ አባቱን፡- አባቴ ሆይ፤ ከገንዘብህ የሚደርሰኝን ክፍል ስጠኝ አለው። ገንዘቡንም አካፈላቸው።

13 ከጥቂት ቀንም በኋላ ታናሹ ልጅ ገንዘቡን ሁሉ ሰብስቦ ወደ ሩቅ አገር ሄደ፤ ከዚያም እያባከነ ገዘቡን በተነ። 14 ሁሉንም ከከሰረ በኋላ በዚያች አገር ጽኑ ራብ ሆነ፤ እርሱም ይጨነቅ ጀመር። 15 ሄዶም ከዚያች አገር ሰዎች ከአንዱ ጋር ተዳበለ፤ እርሱም እሪያ ሊያሰማራ ወደ ሜዳ ሰደደው። 16 እሪያዎችም ከሚበሉት አሰር ሊጠግብ ይመኝ ነበር፤ የሚሰጠውም አልነበረም።

17 ወደ ልቡም ተመልሶ እንዲህ አለ፡- እንጀራ የሚተርፋቸው የአባቴ ሞያተኞች ስንት ናቸው? እኔ ግን ከዚህ በራብ እጠፋለሁ። 18 ተነሥቼም ወደ አባቴ እሄዳለሁና፡- አባቴ ሆይ፤ በሰማይና በፊትህ በደልሁ፤ 19 ወደ ፊትም ልጅህ ልባል አይገባኝም፤ ከሞያተኞችህ እንደ አንዱ አድርገኝ እለዋለሁ። 20 ተነሥቶም ወደ አባቴ መጣ።

እርሱም ገና ሩቅ ሳለ አባቴ አየውና አዘነለት፤ ሮጦም አንገቱን አቀፈውና ሳመው።

21 ልጁም፡- አባቴ ሆይ፤ በሰማይና በፊትህ በደልሁ፤ ወደ ፊትም ልጅህ ልባል አይገባኝም አለው።

22 አባቴ ግን ባሪያዎቹን አለ፡- ፈጥናችሁ ከሁሉ የተሻለ ልብስ አምጡና አልብሱት፤ ለእጁ ቀለበት ለእግሩም ጫማ ሰጡ፤ 23 የሰባውን ፊሪዳ አምጥታችሁ እረዱት፤ እንብላም ደስም ይበለን፤ 24 ይህ ልጄ ሞቶ ነበርና ደግሞም ሕያው ሆኖአል፤ ጠፍቶም ነበር ተገኝቶአልም። ደስም ይላቸው ጀመር።

25 ታላቁ ልጁ በእርሻ ነበረ፤ መጥቶም ወደ ቤት በቀረበ ጊዜ የመሰንቆና የዘፈን ድምፅ ሰማ፤ 26 ከብላቴናዎችም አንዱን ጠርቶ፡- ይህ ምንድር ነው? ብሎ ጠየቀ። 27 እርሱም፡- ወንድምህ መጥቶአልና በደኅና ስላገኘው አባትህ የሰባውን ፊሪዳ አረደለት አለው።

28 ተቈጣም ሊገባም አልወደደም፤ አባቴም ወጥቶ ለመነው። 29 እርሱ ግን መልሶ አባቱን፡- እነሆ፤ ይህን ያህል ዓመት እንደ ባሪያ ተገዝቼልሃለሁ ከትእዛዝህም ከቶ አልተላለፍሁም፤ ለእኔም ከወዳጆቼ ጋር ደስ እንዲለኝ አንድ ጥበት ስንኳ አልሰጠኸኝም፤ 30 ነገር ግን ገንዘብህን ከጋለሞቶች ጋር በልቶ ይህ ልጅህ በመጣ ጊዜ፤ የሰባውን ፊሪዳ አረድህለት አለው።

31 እርሱ ግን፡- ልጄ ሆይ፤ አንተ ሁልጊዜ ከእኔ ጋር ነህ፤ ለእኔም የሆነ ሁሉ የአንተ ነው፤ 32 ዳሩ ግን ይህ ወንድምህ ሞቶ ነበረ ሕያው ስለ ሆነ ጠፍቶም ነበር ስለ ተገኘ ደስ እንዲለን ፍሥሐም እንድናደርግ ይገባናል አለው።

◆ ክፍል 117ሀ. የገንዘብን ትክክለኛ አጠቃቀም ለማስተማር
የተነገረ ምሳሌ [ክፍል 54ሰን ይመልከቱ]
- ምናልባት በፖርያ -

ሉቃስ 16፡1-13

1 ደግሞም ለደቀ መዛሙርቱ እንዲህ አለ፡- መጋቢ የነበረው አንድ ባለ ጠጋ ሰው ነበረ፤ በእርሱ ዘንድ፡- ይህ ሰው ያለህን ይበትናል ብለው ከሰሱት። 2 ጠርቶም፡- ይህ የምሰማብህ ምንድር ነው? ወደ ፊት ለእኔ መጋቢ ልትሆን አትችልምና የመጋቢነትህን ሂሳብ አስረክብኝ አለው።

3 መጋቢውም በልቡ፡- ጌታዬ መጋቢነቱን ከእኔ ይወስዳልና ምን ላድርግ? ለመቄፈር ኃይል የለኝም፤ መለመንም አፍራለሁ። 4 ከመጋቢነቱ ብሻር በቤታቸው እንዲቀበሉኝ የማደርገውን አውቃለሁ አለ።

5 የጌታውንም ባለ ዕዳዎች እያንዳንዳቸውን ጠርቶ የፊተኛውን፡- ለጌታዬ ምን ያህል ዕዳ አለብህ? አለው።

6 እርሱም፡- መቶ ማድጋ ዘይት አለ። ደብዳቤህን እንካ ፈጥነህም ተቀምጠህ አምሳ ብለህ ጻፍ አለው።

7 በኋላም ሌላውን፡- አንተስ ስንት ዕዳ አለብህ? አለው። እርሱም፡- መቶ ጫን ስንዴ አለ። ደብዳቤህን እንካ ሰማንያ ብለህም ጻፍ አለው።

8 ጌታውም ዓመፀኛውን መጋቢ በልባምነት ስላደረገ አመሰግነው የዚህ ዓለም ልጆች ለትውልዳቸው ከብርሃን ልጆች ይልቅ ልባሞች ናቸውና። 9 እኔም እላችኋለሁ፤ የዓመፃ ገንዘብ ሲያልቅ በዘላለም ቤቶች እንዲቀበሉአችሁ፤ በእርሱ ወዳጆችን ለራሳችሁ⁶⁶ አድርጉ።

10 ከሁሉ በሚያንስ የታመነ በብዙ ደግሞ የታመነ ነው፤ ከሁሉ በሚያንስም የሚያምፅ በብዙ ደግሞ ዓመፀኛ ነው። 11 እንግዲያስ በዓመፃ ገንዘብ ካልታመናችሁ፤ እውነተኛውን ገንዘብ ማን አደራ ይሰጣችኋል? 12 በሌላ ሰው ገንዘብ ካልታመናችሁ፤ የእናንተን ማን ይሰጣችኋል?

13 ለሁለት ጌቶች መገዛት የሚቻለው ባርያ ማንም የለም፤ ወይም አንዱን ይጠላልና ሁለተኛውንም ይወዳል፤ ወይም ወደ አንዱ ይጠጋል ሁለተኛውንም ይንቃል። ለእግዚአብሔርና ለገንዘብ መገዛት አትችሉም።

⁶⁶ [ሉቃስ 16፡9] ኢየሱስ የደገፈው ሐብትን ለወደፊት ጥቅምና ለቀና ተግባር የማዋሉን ጥበብ እንጂ፤ ሐብቱን ያገኘበትን ታማኝነት የገደለበት ሁኔታ አይደለም። ገንዘብ በገንዘብነቱ ኃጢአት የለበትም። ለሌሎች በረከት ሊያመጣና ወደ ዘላለም መኖሪያ እንዲገቡ ሊያደርግ በሚችልበት ሁኔታ እንዲያገለግል ለማድረግ ይቻላል። ይህን በማድረግም የሚጠፋ ሐብት ወደሰማያዊ ሐብትነት ሊለወጥ ይችላል።

⁶⁷ [ሉቃስ 16፡14] ይህ በጣም እምቅ የሆነ አንቀጽ (ቁጥር 14-18) የባለጸጋውንና የአልአዛርን ታሪክ ነው የሚያስተዋውቀው። ኢየሱስ ገንዘብን አስመልክቶ ለደቀ መዛሙርቱ በሚገልጥበት ጊዜ (ሉቃስ 16፡13፤ ክፍል 117ሀ) ስላሳዩት ቁጣ ወይም ተቃውሞ ገፋጎቹን ፈረሳውያን ተናገራቸው። ተቃውሞው እግዚአብሔር ያበለጸገን ሕጉን በጥንቃቄ በመፈጸማችን ነው ከሚለው እምነታቸው አንጻር ነበር። ውጫዊውን ሕግ የማክበራቸው ሁኔታ እግዚአብሔርን አላረካውም (ቁ.15)፤ ወደ እግዚአብሔር መንግሥት እንደ መግቢያ ሊያደርጉት ሞከሩ (ቁ. 16)። ፍቺን መፍቀድን በመሰለ ባሕል አማካይነት ሕግን በመሻር ሊለወጥ የማይችል ሁኔታን ለመለወጥ ሞከሩ (ቁ.17-18)። ቀጥሎ ያለው ታሪክ እንደሚያመለክተው፤ ባለጸግነት በእግዚአብሔር ዘንድ ተቀባይነት የማግኘት ምልክት አልነበረም።

◆ ክፍል 117ሊ. የሀብትን አደገኛነት ለማስተማር የተነገረ ታሪክ

[ክፍል 54መ፥ 54ሠና 122ን ይመልከቱ]

-ምናልባት በፖርቶ-

ሉቃስ 16፥14-31

14 ገንዘብንም የሚወዱ ፈሪሳውያን⁶⁷ ይህን ሁሉ ሰምተው ያፈዙበት ነበር። 15 እንዲህም አላቸው፡- ራሳችሁን በሰው ፊት የምታጸድቁ እናንተ ናችሁ፤ ነገር ግን እግዚአብሔር ልባችሁን ያውቃል፤ በሰው ዘንድ የከበረ በእግዚአብሔር ፊት ርድድ ነውና።

16 ሕግና ነቢያት እስከ ዮሐንስ ነበሩ፤ ከዚያ ጀምሮ የእግዚአብሔር መንግሥት ይሰበካል፤ ሁሉም ወደ እርስዋ በኃይል ይገቡባታል። 17 ነገር ግን ከሕግ አንዲት ነጥብ ከምትወድቅ ሰማይና ምድር ሊያልፍ ይቀላል።

18 ሚስቱንም የሚፈታ ሁሉ ሌላይቱንም የሚያገባ ያመነዝራል፤ ከባልዋም የተፈታችውን የሚያገባ ያመነዝራል።

19 ቀይ ልብስና ቀጭን የተልባ እግር የለበሰ አንድ ባለ ጠጋ ሰው ነበረ፤ ዕለት ዕለትም እየተመቸው በደስታ ይኖር ነበር። 20 አልዓዛርም⁶⁸ የሚባል አንድ ድሀ በቀሥል ተወርሶ በደጁ ተኝቶ ነበር፤ 21 ከባለ ጠጋውም ማዕድ ከሚወድቀው ፍርፋሪ ሊጠግብ ይመኝ ነበር፤ ውሾች እንኳ መጥተው ቀሥሎቹን ይልሱ ነበር።

22 ድሀውም ሞተ፤ መላእክትም ወደ አብርሃም እቅፍ ወሰዱት፤ ባለ ጠጋው ደግሞ ሞተና ተቀበረ። 23 በሲኦልም⁶⁹ በሥቃይ ሳለ አሻቅቦ አብርሃምን በሩቅ አየ አልዓዛርንም በእቅፉ። 24 እርሱም እየጮኸ፡- አብርሃም አባት ሆይ፤ ማረኝ፤ በዚህ ነበልባል እሣቀያለሁና የጣቱን ጫፍ በውኃ ነክሮ መላሴን እንዲያበርድልኝ አልዓዛርን ስደድልኝ አለ።

25 አብርሃም ግን፡- ልጄ ሆይ፤ አንተ በሕይወትህ ሳለህ መልካም እንደ ተቀበልህ አስብ አልዓዛርም እንዲሁ ክፉ፤ አሁን ግን እርሱ በዚህ ይጽናናል አንተም ትሣቀያለህ። 26 ከዚህም ሁሉ ጋር ከዚህ ወደ እናንተ ሊያልፉ የሚፈልጉ እንዳይችሉ፤ ወዲያ ያሉ ደግሞ ወደ እኛ እንዳይሻገሩ በእኛና በእናንተ መካከል ታላቅ ገደል ተደርጎአል አለ።

27 እርሱም፡- እንኪያስ፤ አባት ሆይ፤ ወደ አባቴ ቤት እንድትሰደው እለምንሃለሁ፤ አምስት ወንድሞች አሉኝና፤ 28 እነርሱ ደግሞ ወደዚህ ሥቃይ ስፍራ እንዳይመጡ ይመስክርላቸው አለ።

29 አብርሃም ግን፡- ሙሴና ነቢያት አሉአቸው፤ እነርሱን ይስሙ አለው።

30 እርሱም፡- አይደለም፤ አብርሃም አባት ሆይ፤ ነገር ግን ከሙታን አንዱ ቢሄድላቸው ንስሐ ይገባሉ አለ።

31 ሙሴንና ነቢያትንም የማይሰሙ ከሆነ፤ ከሙታንም እንኳ አንድ ቢነሣ አያምኑም አለው።

⁶⁸ [ሉቃስ 16፡20] ኢየሱስ ከዚህ ሌላ በየትኛዎቹም ምሳሌዎቹ የሰው ስም ጠቅሶ አያውቅም። ይህ ታሪክ ሁለጊዜ እንደ ምሳሌ ቢጠቀስም፤ መጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የትም ስፍራ ምሳሌ አልተባለም። በመሆኑም በትክክል የሆነ ነገር፤ ወይም ምሳሌ ነው ብሎ በእርግጠኝነት ለመናገር አይቻልም።

◆ ክፍል 117ሐ. ደቀ መዝሙርትነትን የሚመለከቱ አራት ትምህርቶች [ክፍል 91ን ይመልከቱ]

- ምናልባት በፖርያ -

ሉቃስ 17:1-10

1 ለደቀ መዝሙርቱም እንዲህ አለ:- መሰናከል ግድ ሳይመጣ አይቀርም፤ ነገር ግን መሰናከሉን ለሚያመጣው ወዮላት፤ 2 ከእነዚህ ከታናናሾች አንዱን ከማሰናከል ይልቅ የወፍጮ ድንጋይ በአንገቱ ታስሮ ወደ ባሕር ቢጣል ይጠቅመው ነበር። 3 ለራሳችሁ ተጠንቀቁ።

ወንድምህ ቢበድልህ ገሥጸው፤ ቢጸጸትም ይቅር በለው። 4 በቀንም ሰባት ጊዜ እንኳ ቢበድልህ በቀንም ሰባት ጊዜ:- ተጸጸትሁ እያለ ወደ አንተ ቢመለስ፤ ይቅር በለው።

5 ሐዋርያትም ጌታን:- እምነት ጨምርልን አሉት።

6 ጌታም አለ:- የሰናፍጭ ቅንጣት የሚያህል እምነት ቢኖራችሁ፤ ይህን ሾላ:- ተነቅለህ ወደ ባሕር ተተከል ብትሉት፤ ይታዘዝላችሁ ነበር።

7 ከእናንተም የሚያርስ ወይም ከብትን የሚጠብቅ ባሪያ ያለው፤ ከእርሻ ሲመለስ:- ወዲያው ቅረብና በማዕድ ተቀመጥ የሚለው ማን ነው? 8 የምበላውን እራቴን አሰናዳልኝ፤ እስከበላና እስከጠጣ ድረስ ታጥቀህ አገልግላኝ፤ በኋላም አንተ ብላና ጠጣ የሚለው አይደለም? 9 ያንን ባሪያ ያዘዘውን ስላደረገ ያመለካኛል? 10 እንዲሁ እናንተ ደግሞ የታዘዛችሁትን ሁሉ ባደረጋችሁ ጊዜ:- የማንጠቅም ባሪያዎች ነን፤ ልናደርገው የሚገባንን አድርገናል በሉ።

◆ ክፍል 118ሀ. የአልዓዛር ሕመምና ሞት

- ከፖርያ ወደ ቢታንያ፤ ኢየሩሳሌም አጠገብ -

ዮሐንስ 11:1-16

1 ከማርያምና ከእናትዋ ከማርታ መንደር ከቢታንያ የሆነ አልዓዛር የሚባል አንድ ሰው ታሞ ነበር። 2 ማርያምም ጌታን ሽቱ የቀባችው እግሩንም በጠጉርዋ ያበሰችው ነበረች፤ ወንድምዋም አልዓዛር ታሞ ነበር። 3 ስለዚህ እኅቶቹ ጌታ ሆይ፤ እነሆ የምትወደው ታሞአል ብለው ወደ እርሱ ላኩ።

4 ኢየሱስም ሰምቶ:- ይህ ህመም የእግዚአብሔር ልጅ በእርሱ ይከብር ዘንድ ስለ እግዚአብሔር ክብር ነው እንጂ ለሞት አይደለም አለ። 5 ኢየሱስም ማርታንና እናትዋን አልዓዛርንም ይወድ ነበር። 6 እንደ ታመመም በሰማ ጊዜ ያን ጊዜ በነበረበት ስፍራ ሁለት ቀን ዋለ፤

69 [ሉቃስ 16:23] “ሲኦል” (በዕብራይስጥ ሼኦል፤ በግሪክ ሂደጂስ)፤ ነፍስ ከአካል ከተለየች በኋላ የምትሄድበትን ቦታ የሚያመለክት ነው። ይህም በሁለት ይከፈላል:- አንደኛው የእግዚአብሔር ቤተሰብ ያልሆኑ ሙታን በታላቁ ነጭ ዙፋን ፊት ለፍርድ እስኪቀርቡ (ራእይ 20:11-15) ድረስ በጊዜያዊ ቅጣት የሚቆዩበት ነው። በሌላ በኩል፤ ከክርስቶስ ትንሣኤ በፊት የተከናወነው ሁኔታ እንደሚያመለክተው፤ የእግዚአብሔር ሰዎች ከሲኦል ወዲያ ባለ ሥፍራ በሰላማዊ ዕረፍት ላይ ይቆያሉ (ሉቃስ 16:26)። ኢየሱስ በሞቱና በትንሣኤው መካከል በነበረው ጊዜ ወደ ሲኦል ወርዶ ነበር (ሐዋ. 2:27፤ 31)። ከትንሣኤው በኋላ ግን የኢየሱስ የሆኑት ሁልጊዜ ከርሱ ጋር ይኖራሉ (ፊልጵ. 1:23)።

(ዮሐንስ 11:1-16 የቀጠለ)

7 ከዚህም በኋላ ለደቀ መዛሙርቱ፡- ወደ ይሁዳ ደግሞ እንሂድ አላቸው።

8 ደቀ መዛሙርቱ፡- መምህር ሆይ፥ አይሁድ⁷⁰ ከጥቂት ጊዜ በፊት ሊወግሩህ ይፈልጉ ነበር፤ ደግሞም ወደዚያ ትሄዳለህን? አሉት።

9 ኢየሱስም መልሶ፡- ቀኑ አሥራ ሁለት ሰዓት አይደለምን? በቀን የሚመላለስ ቢኖር የዚህን ዓለም ብርሃን ያያልና አይሰናከልም፤ 10 በሌሊት የሚመላለስ ቢኖር ግን ብርሃን በእርሱ ስለ ሌለ ይሰናከላል አላቸው።

11 ይህን ተናገረ፤ ከዚህም በኋላ፡- ወዳጆችን አልዓዛር ተኝቶአል፤ ነገር ግን ከእንቅልፉ ላሰነሣው እሄዳለሁ አላቸው።

12 እንግዲህ ደቀ መዛሙርቱ፡- ጌታ ሆይ፥ ተኝቶስ እንደ ሆነ ይድናል አሉት። 13 ኢየሱስስ ስለ ሞቱ ተናግሮ ነበር፤ እነርሱ ግን ስለ እንቅልፍ መተኛት እንደ ተናገረ መሰላቸው።

14 እንግዲህ ያን ጊዜ ኢየሱስ በግልጥ፡- አልዓዛር ሞተ፤ 15 እንድታምኑም በዚያ ባለመኖሪ ስለ እናንተ ደስ ይለኛል፤ ነገር ግን ወደ እርሱ እንሂድ አላቸው።

16 ስለዚህ ዲዲሞስ የሚሉት ቶማስ ለባልንጀሮቹ ለደቀ መዛሙርት፡- ከእርሱ ጋር እንሞት ዘንድ እኛ ደግሞ እንሂድ አለ።

◆ ክፍል 118ለ. አልዓዛርን ከሞት ማስነሣት

- ቢታንያ፥ ኢየሩሳሌም አጠገብ -

ዮሐንስ 11:17-44

17 ኢየሱስም በመጣ ጊዜ በመቃብር እስከ አሁን አራት ቀን ሆኖት አገኘው። 18 ቢታንያም አሥራ አምስት ምዕራፍ ያህል ለኢየሩሳሌም ቅርብ ነበረች። 19 ከአይሁድም ብዙዎች ስለ ወንድማቸው ሊያጽናኑአቸው ወደ ማርታና ወደ ማርያም መጥተው ነበር። 20 ማርታም ኢየሱስ እንደ መጣ በሰማች ጊዜ ልትቀበለው ወጣች፤ ማርያም ግን በቤት ተቀምጣ ነበር።

21 ማርታም ኢየሱስን፡- ጌታ ሆይ፥ አንተ በዚህ ኖረህ ብትሆን ወንድሜ ባልሞተም ነበር፤ 22 አሁንም ከእግዚአብሔር የምትለምነውን ሁሉ እግዚአብሔር እንዲሰጥህ አውቃለሁ አለችው።

23 ኢየሱስም፡- ወንድምሽ ይነሣል አላት።

24 ማርታም፡- በመጨረሻው ቀን በትንሣኤ እንዲነሣ አውቃለሁ አለችው።

25 ኢየሱስም፡- ትንሣኤና ሕይወት እኔ ነኝ፤ የሚያምንብኝ ቢሞት እንኳ ሕያው

⁷⁰ [ሉቃስ 17:1] ከአራቱ ትምህርቶች የመጀመሪያው ሌሎችን እንዲያሰናክሉ የተሰጠ ማስጠንቀቂያ (ቁጥር 1-2) ነው። ሌሎቹ ሦስት ይቅርታ የሚጠይቁ ወንድሞችን ይቅር የማለት ግዴታን (ቁጥር 3-4)፥ የእምነት ኃይልን (ቁጥር 5-6)፥ እና ልዩ ክብርን ለማግኘት የራስ መልካም ሥራ በቂ አለመሆኑን (ቁጥር 7-10) የሚመለከቱ ናቸው።

⁷¹ [ዮሐ. 11:8] ቢታንያ ከኢየሩሳሌም ወደ ሦስት ኪሎ ሜትሮች ያህል ብቻ የምትርቅ በመሆኗ፥ በቅርቡ ኢየሩሳሌም ውስጥ ኢየሱስን በድንጋይ ለመውገር የተደረገውን መከራ ደቀ መዛሙርቱ አስታውሱ (ዮሐ. 10:31፥ ክፍል 111)። የኢየሱስ መልስ፥ በገጠመው ዕድል እንደማንኛውም ሰው መጠቀም ወይም ዕድሉን ማጣት መሆኑን የሚገልጥ ነበር። አደጋ ዓላማን የሚያግድ መሆኑን አልነበረበትም።

(ዮሐንስ 11:17-44 የቀጠለ)

ይሆናል፤ 26 ሕያው የሆነም የሚያምንብኝም ሁሉ ለዘላለም አይሞትም፤ ይህን ታምኚያለሽን? አላት።

27 እርስዋም፡-72 አዎን ጌታ ሆይ፤ አንተ ወደ ዓለም የሚመጣው ክርስቶስ የእግዚአብሔር ልጅ እንደ ሆነህ እኔ አምናለሁ አለችው።

28 ይህንም ብላ ሄደች እኅትዋንም ማርያምን በስውር ጠርታ፡- መምህሩ መጥቶአል ይጠራሽማል አለቻት። 29 እርስዋም በሰማች ጊዜ ፈጥና ተነሣች ወደ እርሱም መጣች፤ 30 ኢየሱስም ማርታ በተቀበለችበት ስፍራ ነበረ እንጂ ገና ወደ መንደሩ አልገባም ነበር። 31 ሲያጽናኑአት ከእርስዋ ጋር በቤት የነበሩ አይሁድም ማርያም ፈጥና እንደ ተነሣችና እንደ ወጣች ባዩ ጊዜ፤ ወደ መቃብር ሄዳ በዚያ ልታለቅስ መስሎአቸው ተከተሉአት።

32 ማርያምም ኢየሱስ ወዳለበት መጥታ ባየችው ጊዜ በእግሩ ላይ ወድቃ፡- ጌታ ሆይ፤ አንተ በዚህ ኖረህ ብትሆን ወንድሜ ባልሞተም ነበር አለችው።

33 ኢየሱስም እርስዋ ስታለቅስ ከእርስዋም ጋር የመጡት አይሁድ ሲያለቅሱ አይቶ በመንፈሱ አዘነ በራሱም ታወከ፤ 34 ወዴት አኖራችሁት? አለም።

እነርሱም፡- ጌታ ሆይ፤ መጥተህ እይ አሉት።

35 ኢየሱስም እንባውን አፈሰሰ።

36 ስለዚህ አይሁድ፡- እንዴት ይወደው እንደ ነበረ እዩ አሉ።

37 ከእነርሱ ግን አንዳንዶቹ፡- ይህ የዕውሩን ዓይኖች የከፈተ ይህን ደግሞ እንዳይሞት ያደርግ ዘንድ ባልቻለም ነበርን? አሉ።

38 ኢየሱስም በራሱ አዝኖ ወደ መቃብሩ መጣ፤ እርሱም ዋሻ ነበረ፤ ድንጋይም ተገጥሞበት ነበር። 39 ኢየሱስ፡- ድንጋዩን አንሡ አለ።

የሞተውም እኅት ማርታ፡- ጌታ ሆይ፤ ከሞተ አራት ቀን ሆኖታልና አሁን ይሸታል አለችው።

40 ኢየሱስ፡- ብታምኚስ የእግዚአብሔርን ክብር እንድታዩ አልነገርሁሽምን? አላት።

41 ድንጋዩንም አነሡት። ኢየሱስም ዓይኖቹን ወደ ላይ አንሥቶ፡- አባት ሆይ፤ ስለ ሰማኸኝ አመሰግንሃለሁ። 42 ሁልጊዜም እንድትሰማኝ አወቅሁ፤ ነገር ግን አንተ እንደ ላክኸኝ ያምኑ ዘንድ በዚህ ዙሪያ ስለ ቆሙት ሕዝብ ተናገርሁ አለ።

43 ይህንም ብሎ በታላቅ ድምፅ፡- አልዓዛር ሆይ፤ ወደ ውጭ ና ብሎ ጮኸ። 44 የሞተውም73 እጆቹና እግሮቹ በመግነዝ እንደ ተገነዙ ወጣ፤ ፈቱም በጨርቅ እንደ ተጠመጠመ ነበር።

ኢየሱስም፡- ፍቱትና ይሂድ ተዉት አላቸው።

72 [ዮሐ. 11:27] ማርታ የቱንም ያህል ጥፋተኛ ብትሆን (ሉቃስ 10:41፤ ክፍል 104) በኢየሱስ የምታምንና የምታፈቅረው ሰው ነበረች። እዚህ የተጠቀሰውና ሦስት እጥፍ የሆነው ንስሐዋ፤ አንድ ሰው ስለ ኢየሱስ ሊኖረው የሚገባውን ከሁሉ የላቀ አመለካከት ይወክላል።

73 [ዮሐ. 11:44] ስለዚህ ታላቅ ተአምር ሌሎች ወንጌላት (ማቴዎስ፤ ማርቆስና ሉቃስ) ምንም አልጠቀሱም። በአንዳንድ ምክንያቶች የእነዚህ ወንጌላት ጸሐፊዎች ኢየሩሳሌም ውስጥ የተደረጉ ታላላቅ ተአምራትን አልመዘገቧቸውም (ክፍል 49ሀ እና 100ሀ)። ከጌታ ሕማማት ሳምንት ቀደም ሲል በነበሩት ሁለት ወራት ስለተከናወኑ ነገሮችም እንዲሁ አልተናገሩም። የተመዘገቡት ሁለት ትንሣኤዎች (ክፍል 56፤ 67) ኢየሱስ በሞት ላይ ያለውን ኃይል ለማመልከት በቂ ናቸው ብለው ሳያስቡ አልቀሩም።

◆ ክፍል 119. ኢየሱስ ይገደል ዘንድ የአይሁድ መሪዎች ውሳኔ

- ኢየሩሳሌምና ኤፍሬም⁷⁴፣ በምድረ በዳው አጠገብ -

ዮሐንስ 11፡45-54

45 ስለዚህ ወደ ማርያም ከመጡት፤ ኢየሱስም ያደረገውን ካዩት ከአይሁድ ብዙዎች በእርሱ አመኑ፤ 46 ከእነርሱ አንዳንዶቹ ግን ወደ ፈሪሳውያን ሄደው ኢየሱስ ያደረገውን ነገሩአቸው። 47 እንግዲህ የካህናት አለቆችና⁷⁵ ፈሪሳውያን ሸንጎ ሰብስበው፡-

ምን እናድርግ? ይህ ሰው ብዙ ምልክቶች ያደርጋልና። 48 እንዲሁ ብንተወው ሁሉ በእርሱ ያምናሉ፤ የሮሜም ሰዎች መጥተው አገራችንን ወገናችንንም ይወስዳሉ አሉ።

49 በዚያችም ዓመት ሊቀ ካህናት የነበረ ቀዶፋ የሚሉት ከእነርሱ አንዱ፡- እናንተ ምንም አታውቁም፤ 50 ሕዝቡም ሁሉ ከሚጠፋ አንድ ሰው ስለ ሕዝቡ ይሞት ዘንድ⁷⁶ እንዲሻለን አታስቡም አላቸው።

51 ይህንም የተናገረ ከራሱ አይደለም፤ ነገር ግን በዚያች ዓመት ሊቀ ካህናት ነበረና ኢየሱስ ስለ ሕዝቡ ሊሞት እንዳለው ትንቢት ተናገረ፤ 52 ስለ ሕዝቡም ሁሉ አይደለም፤ ነገር ግን የተበተኑትን የእግዚአብሔርን ልጆች ደግሞ በአንድነት እንዲሰበሰባቸው ነው እንጂ። 53 እንግዲህ ከዚያ ቀን ጀምረው ሊገድሉት ተማከሩ።⁷⁷

54 ከዚያ ወዲያም ኢየሱስ በአይሁድ መካከል ተገልጦ አልተመለሰም፤ ነገር ግን ከዚያ በምድረ በዳ አጠገብ ወዳለች ምድር፤ ኤፍሬም ወደምትባል ከተማ ሄደ፤ በዚያም ከደቀ መዛሙርቱ ጋር ተቀመጠ።

⁷⁴ ኤፍሬም የሚባለው ሥፍራ ምናልባት ከይሁዳ በስተሰሜን ያለውና ወደ ዮርዳኖስ ሸለቆ የሚያመራው ጎርበተባጣ አካባቢ ሳይሆን አይቀርም።

⁷⁵ [ዮሐ. 11፡47] የካህናት አለቆች ኢየሱስን ከዚህ ጊዜ ጀምሮ እስከመጨረሻው በመቃወም ረገድ መሪ የሆኑት የሰዱቃውያን የሥልጣን አባላት ነበሩ (ፈሪሳውያን አሁን ሁለተኛ ተቃዋሚዎች ሆነዋል)። የሞተ ሰው መነሣት ኢየሩሳሌም ውስጥ ትኩረት የተሰጠው ጉዳይ እንደመሆኑ፤ ሰዱቃዊ ትምህርታቸው ትንሣኤን የሚክድ በመሆኑ ምንም ሊያደርጉ አልቻሉም።

⁷⁶ [ዮሐ. 11፡50] ቀዶፋ እንዳለው፤ የቃላት ትርጉም አይሁዳውያን በሮም ቅኝ ግዛት ሥር ሥልጣናቸውን ያቆዩ ዘንድ፤ ልዩ መብት ላላቸው አይሁዳውያን ሲባል ኢየሱስ መሞት አለበት የሚሉ ነበሩ። ቀዶፋ ሊቀካህናት በመሆኑ፤ እግዚአብሔር ይህንኑ መሠረት በማድረግ ራስ ወዳድነቱን ፍጹም ለተለየ ዓላማ የተጠቀመበት መሆኑን ነው ዮሐንስ የተመለከተው። ሊቀካህኑ የክርስቶስን ለእስራኤልና በርሱ ሊያምኑ ላሉት አሕዛብ የሚሞተውን የምትክነት ሞት ሳይታወቀው ተነበየ (ቁጥር 51-52፤ ዮሐ. 10፡16፤ ክፍል 101ሀ)።

⁷⁷ [ዮሐ. 11፡53] ይህ ሁኔታ ቀደም ሲል ሸንጎው ምንም እንኳን በመደበኛ ስብሰባ ባይሆን፤ ኢየሱስ እንዲገደል ያደረቀውን (ቁ. 47) ውሳኔ ያመለክታል። በቀዶፋ ምክር መሠረት እነዚህ መሪዎች ይህን ጠላት የሆነ ሥልጣናዊ ሰው ከሚያስወግዱበት ውሳኔ ላይ ደረሱ።

> ወደ ኢየሩሳሌም በተደረገ የመጨረሻ ጉዞ ላይ የተቀረቡ ትምህርቶች <

◆ ክፍል 120ሀ. ጌታ በሰማርያና በገሊላ በማለፍ ላይ ሳለ አሥር ለምጻሞችን መፈወሱ

- ሰማርያና ገሊላ -

ሉቃስ 17:11-21

11 ወደ ኢየሩሳሌምም ሲሄድ በገሊላና በሰማርያ መካከል አለፈ። 12 ወደ አንዲት መንደርም ሲገባ በሩቅ የቆሙት አሥር ለምጻሞች ተገናኙት፤ 13 እነርሱም እየጮኹ፡- ኢየሱስ ሆይ፤ አቤቱ፤ ማረን አሉ።

14 አይቶም፡- ሂዱ፤ ራሳችሁን ለካህናት አሳዩ አላቸው።

15 እነሆም፤ ሲሄዱ ነጹ። ከእነርሱም አንዱ እንደ ተፈወሰ ባየ ጊዜ በታላቅ ድምፅ እግዚአብሔርን እያከበረ ተመለሰ፤ 16 እያመለገነውም በእግሩ ፊት በግንባሩ ወደቀ፤ እርሱም ሳምራዊ ነበረ።

17 ኢየሱስም መልሶ፡- አሥሩ አልነጹምን? ዘጠኙስ ወዴት አሉ? 18 ከዚህ ከልዩ ወገን በቀር እግዚአብሔርን ሊያከብሩ የተመለሱ አልተገኙም አለ። 19 እርሱንም፡- ተነሣና ሂድ፤ እምነትህ አድኖሃል አለው።

20 ፈሪሳውያንም፡- የእግዚአብሔር መንግሥት መቼ ትመጣለች ብለው ቢጠይቁት፤ መልሶ፡- የእግዚአብሔር መንግሥት በመጠባበቅ አትመጣም፤ 21 ደግሞም፡- እንኋት በዚህ ወይም፡- እንኋት በዚያ አይሉአትም። እነሆ፤ የእግዚአብሔር መንግሥት በመካከላችሁ ናትና አላቸው።

◆ ክፍል 120ለ. ስለ ሰው ልጅ ምጽአት የተሰጡ መግለጫዎች

[ክፍል 139ሐና 139ሠን ይመልከቱ]

- ሰማርያና ገሊላ -

ሉቃስ 17:22-37

22 ለደቀ መዛሙርቱም እንዲህ አለ፡- ከሰው ልጅ ቀኖች አንዱን ልታዩ የምትመኙበት ወራት ይመጣል አታዩትምም። 23 እነርሱም፡- እነሆ በዚህ፤ ወይም፡- እነሆ በዚያ ይሉአችኋል፤ አትሂዱ አትከተሉአቸውም። 24 መብረቅ በርቆ ከሰማይ በታች ካለ ከአንድ አገር ከሰማይ በታች ወዳለው ወደ ሌላ አገር እንደሚያበራ፤ የሰው ልጅ በቀኑ እንዲህ ይሆናል። 25 አስቀድሞ ግን ብዙ መከራ እንዲቀበል ከዚህም ትውልድ እንዲጣል ይገባዋል።

26 በኖኅ ዘመንም እንደ ሆነ፤ በሰው ልጅ ዘመን ደግሞ እንዲሁ ይሆናል። 27 ኖኅ ወደ መርከብ እስከ ገባበት ቀን ድረስ፤ ይበሉና ይጠጡ ያገቡና ይጋቡም ነበር፤ የጥፋት ውኃም መጣ ሁሉንም አጠፋ።

28 እንዲሁ በሎጥ ዘመን እንደ ሆነ፤ ይበሉ ይጠጡም ይገዙም ይሸጡም ይተክሉም ቤትም ይሠሩ ነበር፤ 29 ሎጥ ከሰዶም በወጣበት ቀን ግን ከሰማይ እሳትና ዲን ዘነበ ሁሉንም አጠፋ።

(ሉቃስ 17:22-37 የቀጠለ)

30 የሰው ልጅ በሚገለጥበት ቀን እንዲሁ ይሆናል። 31 በዚያም ቀን በሰገነት ያለ በቤቱ ያለውን ዕቃ ሊወስድ አይውረድ፤ እንዲሁም በእርሻ ያለ ወደ ኋላው አይመለስ። 32 የሎጥን ሚስት አስቡክት። 33 ነፍሱን ሊያድን የሚፈልግ ሁሉ ያጠፋታል፤ ነፍሱንም የሚያጠፋ ሁሉ በሕይወት ይጠብቃታል። 34 እሳችኋለሁ፤ በዚያች ሌሊት ሁለት ሰዎች በአንድ አልጋ ይሆናሉ፤ አንዱ⁷⁸ ይወሰዳል ሁለተኛውም ይቀራል። 35 ሁለት ሴቶች በአንድ ወፍጮ ይፈጫሉ፤ አንዱ⁷⁸ ትወሰዳለች ሁለተኛውም ትቀራለች። 36 ሁለት ሰዎች በእርሻ ይሆናሉ፤ አንዱ ይወሰዳል ሁለተኛውም ይቀራል።

37 መልሰውም፡- ጌታ ሆይ፥ ወዴት ነው? አሉት።

እርሱም፡- ሥጋ ወዳለበት በዚያ አሞራዎች ይሰበሰባሉ አላቸው።

◆ ክፍል 121. ጸሎትን አስመልክቶ የተነገሩ ሁለት ምሳሌዎች፡-
የማትታክተው መበለት፥ ፈሪሳዊው፥ እና ቀራጩ

[ክፍል 54ሬና 1057 ይመልከቱ]

- ወደ ኢየሱስም ጉዞ -

ሉቃስ 18:1-14

1 ሳይታክቱም ዘወትር ሊጸልዩ እንዲገባቸው የሚል ምሳሌን ነገራቸው፤ 2 እንዲህ ሲል፡- በአንዲት ከተማ እግዚአብሔርን የማይፈራ ሰውንም የማያፍር አንድ ዳኛ ነበረ። 3 በዚያችም ከተማ አንዲት መበለት ነበረች፤ ወደ እርሱም እየመጣች፡- ከባላጋራዬ ፍረድልኝ ትለው ነበር።

4 አያሌ ቀንም አልወደደም፤ ከዚህ በኋላ ግን በልቡ፡- ምንም እግዚአብሔርን ባልፈራ ሰውንም ባላፍር፤ 5 ይህች መበለት ስለምታደክመኝ ሁልጊዜም እየመጣች እንዳታውከኝ እፈርድላታለሁ አለ።

6 ጌታም አለ፡- ዓመፀኛው ዳኛ ያለውን ስሙ። 7 እግዚአብሔር እንኪያስ ቀንና ሌሊት ወደ እርሱ ለሚጮኹ ለሚታገዛቸውም ምርጦቹ አይፈርድላቸውምን? 8 እሳችኋለሁ፤ ፈጥኖ ይፈርድላቸዋል።⁷⁹ ነገር ግን የሰው ልጅ በመጣ ጊዜ በምድር እምነትን ያገኝ ይሆንን?

9 ጸድቃን እንደ ሆኑ በራሳቸው ለሚታመኑ⁸⁰ ሌሎችን ሁሉ በጣም ለሚንቁ ይህን ምሳሌ ነገራቸው፤ 10 እንዲህ ሲል፡- ሁለት ሰዎች ሊጸልዩ ወደ መቅደስ ወጡ፤ አንዱ ፈሪሳዊ ሁለተኛውም ቀራጭ። 11 ፈሪሳዊም ቆሞ በልቡ ይህን ሲጸልይ፡- እግዚአብሔር ሆይ፥ እንደ ሌላ ሰው ሁሉ፤ ቀማኞችና ዓመፀኞች አመንዝርኝም፤ ወይም እንደዚህ ቀራጭ ስላልሆንሁ አመሰግንሃለሁ፤ 12 በየሳምንቱ ሁለት ጊዜ እጠማለሁ፤ ከማገኘውም ሁሉ አሥራት አወጣለሁ አለ።

13 ቀራጩ ግን በሩቅ ቆሞ ዓይኖቹን ወደ ሰማይ ሊያነሣ እንኳ አልወደደም፤ ነገር ግን፡- አምላክ ሆይ፥ እኔን ኃጢአተኛውን ማረኝ እያለ ደረቱን ይደቃ ነበር።

14 እሳችኋለሁ፤ ከዚያ ይልቅ ይህ ጸድቅ ሆኖ ወደ ቤቱ ተመለሰ፤ ራሱን ከፍ የሚያደርግ ሁሉ ይዋረዳልና፤ ራሱን ግን የሚያዋርድ ከፍ ይላል።

⁷⁸ [ሉቃስ 17:34-35] የሰው ልጅ (ኢየሱስ) ሲገለጥ በሰዎች መካከል የመጨረሻው መለያየት ይሆናል። በዓለም ጣጣ ተይዘው ያልተዘጋጁት ከላይ እንደተጠቀሰው ፍርድ ይመጣባቸዋል (ቁጥር 26-29፤ 32)። ታማኞች ግን ወደ መንግሥተ ሰማያት ደስታ ይገባሉ።

◆ ክፍል 122. በፍቺ ጉዳይ ላይ ከፈረሳውያን አስተምህሮ ጋር የተፈጠረ ግጭት [ክፍል 54ሐና 117ለን ይመልከቱ]

- ፖርያ -

ማቴዎስ 19:1-12

1 ኢየሱስም ይህን ነገር ከፈጸመ በኋላ፥ ከገሊላ ሄዶ ወደ ይሁዳ አውራጃ ወደ ዮርዳኖስ ማዶ መጣ። 2 ብዙ ሕዝብም ተከተሉት፤ በዚያም ፈወሳቸው።

3 ፈረሳውያንም ወደ እርሱ ቀረቡና ሲፈትኑት፡- ሰው በሆነው ምክንያት ሁሉ ሚስቱን ሊፈታ ተፈቅዶለታልን? አሉት።

4 እርሱ ግን መልሶ እንዲህ አለ፡- ፈጣሪ በመጀመሪያ ወንድና ሴት አደረጋቸው፤ [ዘፍጥረት 1:27፥ 5:2] 5 አለም፡- ስለዚህ ሰው አባቱንና እናቱን ይተዋል፤ ከሚስቱም ጋር ይተባበራል፤ ሁለቱም አንድ ሥጋ ይሆናሉ የሚለውን ቃል አላነበባችሁምን? 6 ስለዚህ አንድ ሥጋ ናቸው እንጂ ወደ ፊት ሁለት አይደሉም። እግዚአብሔር ያጣመረውን እንግዲህ ሰው አይለየው።

7 እነርሱም፡- እንኪያስ ሙሴ የፍችዋን ጽሕፈት ሰጥተው እንዲፈቱአት ስለ ምን አዘዘ? ⁸¹ አሉት። [ዘዳግም 24:1-4]

ማርቆስ 10:1-12

1 ከዚያም ተነሥቶ በዮርዳኖስ ማዶ ወደ ይሁዳ አገር መጣ፤ ደግሞም ብዙ ሰዎች ወደ እርሱ ተሰበሰቡ እንደ ልማዱም ደግሞ ያስተምራቸው ነበር።

2 ፈረሳውያንም ቀርበው፡- ሰው ሚስቱን ሊፈታ ተፈቅዶለታልን? ብለው ሊፈትኑት ጠየቁት።

3 እርሱ ግን መልሶ፡- ሙሴ ምን አዘዛችሁ? አላቸው።

4 እነርሱም፡- ሙሴስ የፍችዋን ጽሕፈት ጽፎ እንዲፈታት ፈቀደ አሉ። [ዘዳግም 24:1-4]

5 ኢየሱስም መልሶ እንዲህ አላቸው፡- ስለ ልባችሁ ጥንካሬ ይህችን ትእዛዝ ዳፈላችሁ። 6 ከፍጥረት መጀመሪያ ግን እግዚአብሔር ወንድና ሴት አደረጋቸው [ዘፍጥረት 1:27፥ 5:2]፤ 7 ስለዚህ ሰው አባቱንና እናቱን ይተዋል ከሚስቱም ጋር ይተባበራል፤ 8 ሁለቱም አንድ ሥጋ ይሆናሉ [ዘፍጥረት 2:24]፤ ስለዚህ አንድ ሥጋ ናቸው እንጂ ወደ ፊት ሁለት አይደሉም። 9 እግዚአብሔር ያጣመረውን እንግዲህ ሰው አይለየው።

10 በቤትም ደግሞ ደቀ መዛሙርቱ ስለዚህ ነገር ጠየቁት።

⁷⁹ [ሉቃስ 18:8] ኢየሱስ ባለፈው ክፍል ተነሥቶ የነበረውን ጉዳይ በመቀጠል (ክፍል 120ለ) የመመለሻ ጊዜውን መዘግየት በተመለከተ ደቀ መዛሙርቱን ያዘጋጅ ጀመር። ከምሳሌው የተማሩት፤ ፍርድን በአፋጣኝ በምድር ሊያሰፍን እንደሚመጣ እርግጠኞች ሆነው በእምነትና በጸሎት እንዲበረቱ እንጂ፤ በመዘግየቱ ተስፋ መቁረጥ የሌለባቸው መሆኑን ነው።

⁸⁰ [ሉቃስ 18:9] ምሳሌው ምናልባት ቀደም ሲሉ የእግዚአብሔር መንግሥት መቼ እንደምትመጣ ለጠየቁ (ሉቃስ 17:20፥ ክፍል 120ሀ) ፈረሳውያን የተነገረ ሳይሆን አይቀርም። እብሪታቸው ጸሎታቸው እንዳይሰማ አገደ። በሌላ መልኩ ግን እንደ ቀራጩ ያሉት ሰዎች ከትሕትናቸው የተነሣ ጸሎታቸው ተሰማ።

(ማቴዎስ 19፡1-12 የቀጠለ)

8 እርሱም፡- ሙሴስ ስለ ልባችሁ ጥንካሬ ሚስቶቻችሁን ትፈቱ ዘንድ ፈቀደላችሁ፤ ከጥንት ግን እንዲህ አልነበረም። 9 እኔ ግን እላችኋለሁ፡ ያለ ዝሙት ምክንያት ሚስቱን ፈትቶ ሌላዬቱን የሚያገባ ሁሉ ያመነዝራል፤ የተፈታችውንም የሚያገባ ያመነዝራል አላቸው።

10 ደቀ መዛሙርቱም፡- የባልና የሚስት ሥርዓት እንዲህ ከሆነ መጋባት አይጠቅምም አሉት።

11 እርሱ ግን፡- ይህ ነገር ለተሰጣቸው ነው እንጂ ለሁሉ አይደለም፤ 12 በእናት ማኅፀን ጃንደረቦች ሆነው የተወለዱ አሉ፤ ሰውም የሰለባቸው ጃንደረቦች አሉ፤ ስለ መንግሥተ ሰማያትም ራሳቸውን የሰለቡ ጃንደረቦች አሉ። ሊቀበለው የሚችል ይቀበለው አላቸው።

(ማርቆስ 10፡1-12 የቀጠለ)

11 እርሱም፡- ሚስቱን ፈትቶ ሌላ የሚያገባ ሁሉ በእርስዋ ላይ ያመነዝራል፤ 12 እርስዋም ባልዋን ፈትታ ሌላ ብታገባ ታመነዝራለች አላቸው።

◆ ክፍል 123. ከመንግሥተ ሰማያት ጋር በተዛመደ ሁኔታ በምሳሌነት የቀረቡ ትንንሽ ልጆች [ክፍል 907 ይመልከቱ]
- ፖርያ -

ማቴዎስ 19፡13-15

13 በዚያን ጊዜ እጁን እንዲጭን ባቸውና እንዲጸልይ ሕፃናትን ወደ እርሱ አመጡ፤ ደቀ መዛሙርቱም ገሠጹአቸው።

14 ነገር ግን ኢየሱስ፡- ሕፃናትን ተዉአቸው፤ ወደ እኔም ይመጡ ዘንድ አትከልክሉ አቸው፤ መንግሥተ ሰማያት

ማርቆስ 10፡13-16

13 እንዲዳስሳቸውም ሕፃናትን ወደ እርሱ አመጡ፤ ደቀ መዛሙርቱም ያመጡ አቸውን ገሠጹአቸው። 14 ኢየሱስ ግን አይቶ ተቋጣና፡- ሕፃናትን ወደ እኔ ይመጡ ዘንድ ተዉአትከልክሉ አቸው፤ የእግዚአብሔር መንግሥት

ሉቃስ 18፡15-17

15 እንዲዳስሳቸውም ሕፃናትን ደግሞ ወደ እርሱ አመጡ፤ ደቀ መዛሙርቱም አይተው ገሠጹአቸው። 16 ኢየሱስ ግን ሕፃናትን ወደ እርሱ ጠርቶ፡- ሕፃናት ወደ እኔ ይመጡ ዘንድ ተዉአቸው አትከልክሉ አቸውም፤ የእግዚአብሔር መንግሥት እንደ እነዚህ ላሉት ናትና።

81 [ማቴ. 19፡7] ኢየሱስ ጋብቻ መፍረስ የሌለበት ስለመሆኑ ባለው አመለካከት የተነሣ፤ ጠላቶቹ የሙሴን አስተምህሮ የሚቃረን ትምህርት ሲያስተምር ያዝነው ብለው ነበር። እርሱ ግን ሙሴ ፍቺን የፈቀደበት ምክንያት እስራኤላውያን ከግብጽ ባርነት እንደወጡ የሥነ-ምግባር እውቀት ስላልነበራቸው መሆኑን ገልጦ ቅራሬውን በቀላሉ አስወገደው። ፈሪሳውያን ዘፍጥረት 2፡24 ላይ ከተጠቀሰው የጋብቻ ባሕል ይልቅ፤ ዘፋግም 24፡1-4 ላይ የተጻፈውን ለማክበር ትኩረት ሰጡ። ሙሴ አንደኛውን አዘዘ፤ (ማር. 10፡3) የፈቀደው ግን የኋለኛውን (ማቴ. 19፡8) ብቻ ነው።

(ማቴዎስ 19: 13-15 የቀጠለ)

እንደነዚህ ላሉ ናትና አለ፤

15 እጁንም ጫነባቸውና ከዚያ ሄደ።

(ማርቆስ 10: 13-16 የቀጠለ)

እንደነዚህ ላሉት ናትና።
15 እውነት እላችኋለሁ፤ የእግዚአብሔርን መንግሥት እንደ ሕፃን የማይቀበላት ሁሉ ከቶ አይገባባትም አላቸው። 16 አቀፋቸውም እጁንም ጭኖ ባረካቸው።

(ሉቃስ 18: 15-17 የቀጠለ)

17 እውነት እላችኋለሁ፤ የእግዚአብሔርን መንግሥት እንደ ሕፃን የማይቀበላት ሁሉ ከቶ አይገባባትም አለ።

◆ ክፍል 124ሀ. ብልጽግናና መንግሥት

[ክፍል 113ሀና 113ለ7 ይመልከቱ]

- ፖርያ -

ማቴዎስ 19: 16-30

16 እነሆም፥ አንድ ሰው ቀርቦ፡- መምህር ሆይ፥ የዘላለምን ሕይወት እንዳገኝ ምን መልካም ነገር ላድርግ? አለው።

17 እርሱም፡- ስለ መልካም ነገር ለምን ትጠይቀኛለህ? መልካም የሆነ አንድ ነው፤ ወደ ሕይወት መግባት ብትወድግን ትእዛዛትን ጠብቅ አለው።

18 እርሱም፡- የትኞችን? አለው።

ኢየሱስም፡- አትግደል፥ አታመንዝር፥ አትሰረቅ፥ በሐሰት አትመስክር፥ 19 አባትህንና እናትህን አክብር፥ ባልንጀራህንም እንደ ራስህ ውደድ አለው። [ዘጸአት 20: 12-16፤ ዘዳግም 5: 16-20]

20 ጉበዙም፡- ይህንን ሁሉ ከሕፃንነቴ ጀምሮ ጠብቄአለሁ፥ ደግሞስ የሚጉድለኝ ምንድን ነው? አለው።

ማርቆስ 10: 17-31

17 እርሱም በመንገድ ሲወጣ አንድ ሰው ወደ እርሱ ሮጦ ተንበ ረከከለትና፡- ቸር መምህር ሆይ፥ የዘላለም ሕይወትን እወርስ ዘንድ ምን ላድርግ? ብሎ ጠየቀው።

18 ኢየሱስም፡- ስለ ምን ቸር ትለኛለህ? ከአንዱ ከእግዚአብሔር በቀር ቸር ማንም የለም። 19 ትእዛዛትን ታውቃለህ፤ አታመንዝር፥ አትግደል፥ አትሰረቅ፥ በሐሰት አትመስክር፥ አታታልል፥ አባትህንና እናትህን አክብር አለው። [ዘጸአት 20: 12-16፤ ዘዳግም 5: 16-20]

20 እርሱም መልሶ፡- መምህር ሆይ፥ ይህን ሁሉ ከሕፃንነቴ ጀምሮ ጠብቄአለሁ አለው።

ሉቃስ 18: 18-30

18 ከአለቆችም አንዱ፡- ቸር መምህር፥ የዘላለምን ሕይወት እንድወርስ ምን ላድርግ? ብሎ ጠየቀው።

19 ኢየሱስም፡- ስለ ምን ቸር ትለኛለህ? ከአንዱ ከእግዚአብሔር በቀር ቸር ማንም የለም። 20 ትእዛዛቱን ታውቃለህ፥ አታመንዝር፥ አትግደል፥ አትሰረቅ፥ በሐሰት አትመስክር፥ አባትህንና እናትህን አክብር አለው። [ዘጸአት 20: 12-16፤ ዘዳግም 5: 16-20]

21 እርሱም፡- ይህን ሁሉ ከሕፃንነቴ ጀምሮ ጠብቄአለሁ አለ።

(ማቴዎስ 19: 16-30 የቀጠለ)

21 ኢየሱስም፡- ፍጹም ልትሆን ብትወድ፤ ሂድና ያለህን ሽጦህ ለድሆች ስጥ፤ መዝገብም በሰማያት ታገኛለህ፤ መጥተህም ተከተለኝ አለው።

22 ጉበዙም ይህን ቃል በሰማ ጊዜ ብዙ ንብረት ነበረውና እያዘነ ሄደ።

23 ኢየሱስም ለደቀ መዛሙርቱ፡- እውነት እላችኋለሁ፤ ለባለጠጋ ወደ መንግሥት ሰማያት መግባት ጭንቅ ነው።

24 ዳግ መኛም እላችኋለሁ፤ ባለጠጋ ወደ እግዚአብሔር መንግሥት ከሚገባ ግመል በመርፌ ቀዳዳ ቢገባ ይቀላል አለ።

25 ደቀ መዛሙርቱም ሰምተው እጅግ ተገረሙና፡-82 እንኪያስ ማን ሊድን ይችላል? አሉ።

26 ኢየሱስም እነርሱን ተመልክቶ፡- ይህ በሰው ዘንድ አይቻልም በእግዚአብሔር ዘንድ ግን

(ማርቆስ 10: 17-31 የቀጠለ)

21 ኢየሱስም ወደ እርሱ ተመልክቶ ወደደውና፡- አንድ ነገር ጉደለህ፤ ሂድ፤ ያለህን ሁሉ ሽጦህ ለድሆች ስጥ፤ በሰማይም መዝገብ ታገኛለህ፤ መስቀሉንም ተሸክመህ ና፤ ተከተለኝ አለው።

22 ነገር ግን ስለዚህ ነገር ፈቱ ጠቁረ፤ ብዙ ንብረት ነበረውና እያዘነም ሄደ።

23 ኢየሱስም ዘወር ብሎ አይቶ ደቀ መዛሙርቱን፡- ገንዘብ ላላቸው ወደ እግዚአብሔር መንግሥት መግባት እንዴት ጭንቅ ይሆናል አላቸው።

24 ደቀ መዛሙርቱም እነዚህን ቃላት አደነቁ። ኢየሱስም ደግሞ መልሶ፡- ልጆች ሆይ፤ በገንዘብ ለሚታመኑ ወደ እግዚአብሔር መንግሥት መግባት እንዴት ጭንቅ ነው። 25 ባለ ጠጋ ወደ እግዚአብሔር መንግሥት ከሚገባ ግመል በመርፌ ቀዳዳ ቢያልፍ ይቀላል አላቸው።

26 እነርሱም ያለ መጠን82 ተገረሙና እርስ በርሳቸው፡- እንግዲያ ማን ሊድን ይችላል? ተባባሉ።

27 ኢየሱስም

(ሉቃስ 18: 18-30 የቀጠለ)

22 ኢየሱስም ይህን ስምቶ፡- አንዲት ገና ቀርታሃለች፤ ያለህን ሁሉ ሽጦህ ለድሆች ስጥ፤ በሰማይም መዝገብ ታገኛለህ፤ መጥተህም ተከተለኝ አለው።

23 እርሱ ግን ይህን ስምቶ እጅግ ባለ ጠጋ ነበርና ብዙ አዘነ። 24 ኢየሱስም ብዙ እንዳዘነ አይቶ፡- ገንዘብ ላላቸው ወደ እግዚአብሔር መንግሥት መግባት እንዴት ጭንቅ ይሆናል።

25 ባለ ጠጋ ወደ እግዚአብሔር መንግሥት ከሚገባ ይልቅ ግመል በመርፌ ቀዳዳ ሊገባ ይቀላል አለ።

26 የሰሙትም፡- እንግዲህ ማን ሊድን ይችላል? አሉ።

27 እርሱ ግን፡- በሰው ዘንድ የማይቻል

82 [ማቴ. 19: 25፤ ማር. 10: 26] ብልጽግና በእግዚአብሔር የመወደድ ምልክት ሆኖ ይቆጠር ስለነበር፤ ሐብት ወደ እግዚአብሔር መንግሥት የማያስገባ እንቅፋት መሆኑ ያረ በነበረው የአይሁድ እምነት ፈጽሞ የማይታሰብ ነበር። ሐብት ድሆችን ለመርዳት ሲያገለግል (ዘዳ. 15: 7-8፤ 11)፤ ሃይማኖተኛነትን በግል ለመግለጫነት፤ እንዲሁም የእግዚአብሔር በረከት ውጤት ሆኖ ታይቷል (ኢዮብ 1: 10፤ 42: 10)። ነገር ግን በኢየሱስ ዘመን የነበሩ ብዙ ሰዎች፤ ይህን መሪም ጨምሮ ከእግዚአብሔር ይልቅ ለቁሣዊ ነገሮች ከፍተኛ ግምት በመስጠት ፈተና ላይ ወደቁ።

(ማቴዎስ 19:16-30) የቀጠለ)	(ማርቆስ 10:17-31) የቀጠለ)	(ሉቃስ 18:18-30 የቀጠለ)
ሁሉ ይቻላል አላቸው። 27 በዚያን ጊዜ ጴጥሮስ መልሶ፡- እነሆ፤ እኛ ሁሉን ትተን ተከተልንህ፤ እንኪያስ ምን እናገኝ ይሆን? አለው። 28 ኢየሱስም እንዲህ አላቸው፡- እውነት እላችኋለሁ፤ እናንተስ የተከተላችሁኝ፤ በዳግመኛ ልደት⁸³ የሰው ልጅ በክብሩ ዙፋን በሚቀመጥበት ጊዜ፤ እናንተ ደግሞ በአሥራ ሁለቱ የእስራኤል ነገድ ስትፈርዱ በአሥራ ሁለት ዙፋን ትቀመጣላችሁ። 29 ስለ ስሜም ቤቶችን ወይም ወንድሞችን ወይም እኅቶችን ወይም አባትን ወይም እናትን ወይም ሚስትን ወይም ልጆችን ወይም እርሻን የተወ ሁሉ መቶ እጥፍ ይቀበላል የዘላለምንም ሕይወት ይወርሳል። 30 ነገር ግን ብዙዎቹ ፊተኞች ኋለኞች፤ ኋለኞችም ፊተኞች ይሆናሉ።	ተመለከታቸውና፡- ይህ በእግዚአብሔር ዘንድ እንጂ በሰው ዘንድ አይቻልም፤ በእግዚአብሔር ዘንድ ሁሉ ይቻላልና አለ። 28 ጴጥሮስም፡- እነሆ፤ እኛ ሁሉን ትተን ተከተልንህ ይለው ጀመር። 29 ኢየሱስም መልሶ እንዲህ አለ፡- እውነት እላችኋለሁ፤ ስለ እኔና ስለ ወንጌል ቤትን ወይም ወንድሞችን ወይም እኅቶችን ወይም አባትን ወይም እናትን ወይም ሚስትን ወይም ልጆችን ወይም እርሻን የተወ፤ 30 አሁን በዚህ ዘመን ከስደት ጋር ቤቶችን ወንድሞችንና እኅቶችንም እናቶችንም ልጆችንም እርሻንም መቶ እጥፍ፤ በሚመጣውም ዓለም የዘላለም ሕይወት የማይቀበል ማንም የለም። 31 ግን ብዙ ፊተኞች ኋለኞች ኋለኞችም ፊተኞች ይሆናሉ።	በእግዚአብሔር ዘንድ ይቻላል አለ። 28 ጴጥሮስም፡- እነሆ፤ እኛ ሁሉን ትተን ተከተልንህ አለ። 29 እርሱም፡- እውነት እላችኋለሁ፤ ስለ እግዚአብሔር መንግሥት ቤትን ወይም ወላጆችን ወይም ወንድሞችን ወይም ሚስትን ወይም ልጆችን የተወ፤ 30 በዚህ ዘመን ብዙ እጥፍ በሚመጣውም ዓለም የዘላለምን ሕይወት የማይቀበል ማንም የለም አላቸው።

⁸³ [ማቴ. 19:28] “ዳግመኛ ልደት” የሚገልጠው መሢሔ በብሉይ ኪዳን የተተነበየውን የእግዚአብሔር መንግሥት ተስፋ ለመፈጸም በሚመጣ ጊዜ የሚመሠረተውን የዓለም ሥርዓት ነው። የእስራኤል ሕዝቦች እግዚአብሔር ከዓለም ጋር ለሚኖረው ግንኙነት እንደገና ማስከላዊ አገናኝ ይሆናሉ። እናም እነዚህ አሥራ ሁለቱ (ይሁዳ ሲቀር) በሕዝቡ ላይ ባለሥልጣናት ይሆናሉ። ወደ እግዚአብሔር መንግሥት መግባቱ እጅግ አስቸጋሪ መሆኑን (ማር. 10:24) አስመልክቶ ከኢየሱስ አስደንጋጭ ንግግር ቀጥሎ የመጣው ይህ አስተምህሮ እፎይታ ሳይሆንላቸው አልቀረም።

◆ ክፍል 124ለ. የባለሀብቱን መብት አስመልክቶ የተነገረ ምሳሌ

[ክፍል 113ሀና 124ሀን ይመልከቱ]

- ፖርቶ -

ማቴዎስ 20፡1-16

1 መንግሥተ ሰማያት ለወይኑ አትክልት ሠራተኞችን ሊቀጥር ማልዶ የወጣ ባለቤት ሰውን ትመስላለችና። 2 ሠራተኞችንም በቀን አንድ ዲናር ተስማምቶ ወደ ወይኑ አትክልት ሰደዳቸው።

3 በሦስት ሰዓትም ወጥቶ ሥራ የፈቱ ሌሎችን በአደባባይ ቆመው አየ፤ 4 እነዚያንም፡- እናንተ ደግሞ ወደ ወይኑ አትክልት ሂዱ የሚገባውንም እስጣችኋለሁ አላቸው። እነርሱም ሄዱ። 5 ደግሞም በስድስትና በዘጠኝ ሰዓት ወጥቶ እንዲሁ አደረገ። 6 በአሥራ አንደኛውም ሰዓት ወጥቶ ሌሎችን ቆመው አገኘና፡- ሥራ ፈትታችሁ ቀኑን ሁሉ በዚህ ስለ ምን ትቆማላችሁ? አላቸው።

7 የሚቀጥረን ስለ አጣን ነው አሉት።

እርሱም፡- እናንተ ደግሞ ወደ ወይኑ አትክልት ሂዱ የሚገባውንም ትቀበላላችሁ አላቸው።

8 በመሸም ጊዜ የወይኑ አትክልት ጌታ አዛዦች፡- ሠራተኞችን ጥራና ከኋለኞች ጀምረህ እስከ ፊተኞች ድረስ ደመወዝ ስጣቸው አለው።

9 በአሥራ አንደኛው ሰዓትም የገቡ መጥተው እያንዳንዳቸው አንድ ዲናር ተቀበሉ። 10 ፊተኞችም በመጡ ጊዜ አብዝተው የሚቀበሉ መስሎአቸው ነበር፤ እነርሱም ደግሞ እያንዳንዳቸው አንድ ዲናር ተቀበሉ። 11-12 ተቀብለውም፡- እነዚህ ኋለኞች አንድ ሰዓት ሠሩ፤ የቀኑንም ድካምና ትኩሳት ከተሸከምን ከእኛ ጋር አስተካክልሃቸው ብለው በባለቤቱ ላይ አንጐራጐሩ።

13 እርሱ ግን መልሶ ከእነርሱ ለአንዱ እንዲህ አለው፡- ወዳጄ ሆይ፤ አልበደልሁህም በአንድ ዲናር አልተስማማኸኝምን? 14 ድርሻህን ውሰድና ሂድ፤ እኔ ለዚህ ለኋለኛው እንደ አንተ ልሰጠው እወዳለሁ፤ በገንዘቤ የወደድሁትን አደርግ ዘንድ መብት የለኝምን? 84 15 ወይስ እኔ መልካም ስለ ሆንሁ ዓይንህ ምቀኛ ናት?

16 እንዲሁ ኋለኞች ፊተኞች፤ ፊተኞችም ኋለኞች ይሆናሉ፤ የተጠሩ ብዙዎች፤ የተመረጡ ግን ጥቂቶች ናቸውና።

84 [ማቴ. 20፡15] ዲፕሮስ ማቴዎስ 19፡27 (ክፍል 12ሀ) ውስጥ ላቀረበው ጥያቄ ኢየሱስ ተጨማሪ መልስ ሲሰጥ፤ አሥራ ሁለቱ ሐዋርያት በእግዚአብሔር መንግሥት የሚኖራቸው ስፍራ የረጅም ጊዜ አገልግሎታቸው ወይም የብዙ ሥራቸው ውጤት ነው ብለው እንዲያስቡ አስጠነቀቃቸው። ስጦታዎች ሁሉ በመጨረሻ ከልዑል እግዚአብሔር ጸጋ ነው የሚመጡት። እርሱ በራሱ የፍርድ ዓላማ መሠረት ጥቂት ለሠሩ ይበልጥ ይሰጥ ይሆናል።

◆ ክፍል 125ሀ. ስለ ኢየሱስ ሞትና ትንሣኤ ለሦስተኛ ጊዜ በቅድሚያ መነገሩ [ክፍል 83፥ 85፥ 86ና 88ን ይመልከቱ]

- ወደ ኢየሩሳሌም ለመሄድ በመንገድ ላይ -

ማቴዎስ 20፡17-19

17 ኢየሱስም ወደ ኢየሩሳሌም ሊወጣ ሳለ፥

በመንገድ አሥራ ሁለቱን ደቀ መዛሙርት ብቻቸውን ወደ እርሱ አቅርቦ፡- 18 እነሆ፥ ወደ ኢየሩሳሌም እንወጣለን፥ የሰው ልጅም ለካህናት አለቆችና ለጻፎች ይሰጣል፤ የሞት ፍርድም ይፈርዱበታል፥ 19 ሊዘባበቱበትም ሊገርፉትም ሊሰቅሉትም ለአሕዛብ አሳልፈው ይሰጡታል፥ በሦስተኛውም ቀን ይነሣል አላቸው።

ማርቆስ 10፡32-34

32 ወደ ኢየሩሳሌምም ሊወጡ በመንገድ ነበሩ፥ ኢየሱስም ይቀድማቸው ነበርና ተደነቁ፤ የተከተሉትም ይፈሩ ነበር።⁸⁵ ደግሞም አሥራ ሁለቱን ወደ እርሱ አቅርቦ ይደርስበት ዘንድ ያለውን ይነግራቸው ጀመር፡- 33 እነሆ፥ ወደ ኢየሩሳሌም እንወጣለን፥ የሰው ልጅም ለካህናት አለቆችና ለጻፎች አልፎ ይሰጣል፥ የሞት ፍርድም ይፈርዱበታል፥ ለአሕዛብም አሳልፈው ይሰጡታል፥ 34 ይዘብቱበት ማል ይተፉበት ማል ይገርፉት ማል ይገድሉት ማል፥ በሦስተኛውም ቀን ይነሣል አላቸው።

ሉቃስ 18፡31-34

31 አሥራ ሁለቱንም ወደ እርሱ አቅርቦ እንዲህ አላቸው፡- እነሆ፥ ወደ ኢየሩሳሌም እንወጣለን፥ ስለ ሰው ልጅም በነቢያት የተጻፈው ሁሉ ይፈጸማል። 32 ለአሕዛብ አሳልፈው ይሰጡታልና፥ ይዘብቱበት ማል ያንገላቱት ማል ይተፉበት ማል፤

33 ከገረፉትም በኋላ ይገድሉታል፥ በሦስተኛውም ቀን ይነሣል።

34 እነርሱም ከዚህ ነገር ምንም አላስተዋሉም፥ ይህም ቃል ተሰውሮባቸው ነበር፥ የተናገረውንም አላወቁም።

⁸⁵ [ማር. 10፡32] ይህ ፍርሃት ምናልባት ኢየሱስ ኢየሩሳሌም ሲደርስ ጠላቶቹ ምን ያደርጉት ይሆን? (ዮሐ. 11፡8፥ ክፍል 118ሀ) ከሚል የመጣ ሳይሆን አይቀርም። ስለ ሥቃዩና ትንሣኤው የተደጋገመ ትንቢት ቢኖርም፥ አሥራ ሁለቱ ሐዋርያት ገና አልገባቸውም (ሉቃስ 18፡34)፤ ምክንያቱም መንግሥቱን በምድር ላይ የሚመሠርት ድል አድራጊ መሢሕ ይጠብቁ ነበር። ኢየሱስ ሦስት ዓመት ባስተማራቸው ጊዜ ይህን ተስፋ አልነፈጋቸውም። ተስፋው ጥቂት የሚዘገይ መሆኑንም አስተምሯቸዋል (ክፍል 127ለ)።

◆ ክፍል 125ለ. በምኞት ስለተሞላ ኩራት የተነገረ ማስጠንቀቂያ

[ክፍል 144ን ይመልከቱ]

- ወደ ኢየሩሳሌም ለመሄድ በመንገድ ላይ -

ማቴዎስ 20:20-28

20 በዚያን ጊዜ የዘብዴዎስ ልጆች እናት ከልጆችዋ ጋር እየሰገደችና አንድ ነገር እየለመነች ወደ እርሱ ቀረበች።⁸⁶

21 እርሱም፡- ምን ትፈልጋለሽ? አላት።

እርሷም፡- እነዚህ ሁለቱ ልጆቼ አንዱ በቀኝህ አንዱም በግራህ በመንግሥትህ እንዲቀመጡ እዘዝ አለችው። 22 ኢየሱስ ግን መልሶ፡- የምትለምኑትን አታውቁም።

እኔ ልጠጣው ያለውን ጽዋ ልትጠጡ እኔም የምጠመቀውን ጥምቀት ልትጠመቁ ትችላላችሁን? አለ። እንችላለን አሉት።

23 እርሱም፡- ጽዋዬንስ ትጠጣላችሁ፤ በቀኝና በግራ መቀመጥ ግን ከአባቴ ዘንድ ለተዘጋጀላቸው ነው እንጂ እኔ የምሰጥ አይደለሁም አላቸው።

24 አሥሩም ሰምተው በሁለቱ ወንድማማች ተቈጡ። 25 ኢየሱስ ግን ወደ እርሱ ጠርቶ እንዲህ አላቸው፡- የአሕዛብ አለቆች እንዲገዙአቸው ታላላቆቹም በላያቸው እንዲሠለጥኑ ታውቃላችሁ። 26 በእናንተስ እንዲህ አይደለም፤ ነገር ግን ማንም ከእናንተ ታላቅ ሊሆን የሚወድ የእናንተ አገልጋይ ይሁን፤ 27 ከእናንተም ማንም ፊተኛ ሊሆን የሚወድ የእናንተ ባሪያ ይሁን፤ 28 እንዲሁም የሰው ልጅ ሊያገለግል ነፍሱንም ለብዙዎች ቤዛ ሊሰጥ እንጂ እንዲያገለግሉት አልመጣም።

ማርቆስ 10:35-45

35 የዘብዴዎስ ልጆች ያዕቆብና ዮሐንስም ወደ እርሱ ቀርበው፡- መምህር ሆይ፤ የምንለምንህን ሁሉ እንድታደርግልን እንወዳለን አሉት።⁸⁶

36 እርሱም፡- ምን ላደርግላችሁ ትወዳላችሁ? አላቸው።

37 እነርሱም፡- በክብርህ ጊዜ አንዳችን በቀኝ አንዳችንም በግራህ መቀመጥን ስጠን አሉት።

38 ኢየሱስ ግን፡- የምትለምኑትን አታውቁም። እኔ የምጠጣውን ጽዋ ልትጠጡ፤ እኔ የምጠመቀውንስ ጥምቀት ልትጠመቁ ትችላላችሁን? አላቸው።

39 እነርሱም፡- እንችላለን አሉት።

ኢየሱስም፡- እኔ የምጠጣውን ጽዋ ትጠጣላችሁ፤ እኔ የምጠመቀውንም ጥምቀት ትጠመቃላችሁ፤ 40 በቀኝና በግራ መቀመጥ ግን ለተዘጋጀላቸው ነው እንጂ የምሰጥ እኔ አይደለሁም አላቸው።

41 አሥሩም ሰምተው በያዕቆብና በዮሐንስ ይቈጡ ጀመር። 42 ኢየሱስም ወደ እርሱ ጠርቶ እንዲህ አላቸው፡- የአሕዛብ አለቆች ተብሎ የምታስቡት እንዲገዙአቸው ታላላቆቻቸውም በላያቸው እንዲሠለጥኑ ታውቃላችሁ። 43 በእናንተስ እንዲህ አይደለም፤ ነገር ግን ማንም ከእናንተ ታላቅ ሊሆን የሚወድ የእናንተ አገልጋይ ይሁን፤ 44 ከእናንተም ማንም ፊተኛ ሊሆን የሚወድ የሁሉ ባሪያ ይሁን፤ 45 እንዲሁ የሰው ልጅም ሊያገለግልና ነፍሱን ለብዙዎች ቤዛ ሊሰጥ እንጂ እንዲያገለግሉት አልመጣም።

⁸⁶ [ማቴ. 20:20፤ ማር. 10:35] ይህ የክብር ሥፍራ ጥያቄ የሚያመለክተው፤ ሐዋርያት ኢየሱስ ወደ ኢየሩሳሌም ይሄድ የነበረው፤ የወደቀውን የዳዊት ዙፋንና መንግሥት ለመመለስ ነው ብለው ሁልጊዜ ያስቡ እንደነበር ነው። ይህ ምንም እንኳ ራስ ወዳድነት ቢኖርበት፤ ኢየሱስ ቀደም ሲል በእግዚአብሔር መንግሥት በአሥራ ሁለት ዙፋኖች ላይ አሥራ ሁለት ተቀማጮች ስለመኖራቸው ተናግሮ ስለነበር፤ የሚጠበቅ አሳብ ነው (ማቴ. 19:28፤ ክፍል 124ሀ)። ያዕቆብና ዮሐንስ የትሕትናን ነጥብ መላት ብቻ ሳይሆን፤ ሊመጣ ካለው የመሢሔ ስቃይ የተነሣ ይህ መዘግየቱ የግድ መሆኑንም ለመንገዝብ አልቻሉም።

◆ ክፍል 126. የዓይነ ሥውሩ በርጠሜዎስና የንደኛው መፈወስ
[ክፍል 68ን ይመልከቱ]
- ኢያሪት -

ማቴዎስ 20:29-34

29 ከኢያሪትም ሲወጡ ብዙ ሕዝብ ተከተሉት።

30 እነሆም፥ ሁለት ዕውሮች⁸⁷ በመንገድ ዳር ተቀምጠው፥ ኢየሱስ እንዲያልፍ በሰሙ ጊዜ፡- ጌታ ሆይ፥ የዳዊት ልጅ፥ ማረን ብለው ጮኹ።

31 ሕዝቡም ዝም እንዲሉ ገሠጹአቸው፤ እነርሱ ግን፡- ጌታ ሆይ፥ የዳዊት ልጅ፥⁸⁸ ማረን እያሉ አብዝተው ጮኹ።

32 ኢየሱስም ቆሞ ጠራቸውና፡-

ምን ላደርግላችሁ ትወዳላችሁ? አለ።

33 ጌታ ሆይ፥ ዓይኖቻችን ይከፈቱ ዘንድ አሉት።

34 ኢየሱስም አዘነላቸውና ዓይኖቻቸውን ዳሰሰ፥ ወዲያውም አዩና ተከተሉት።

ማርቆስ 10:46-52

46 ወደ ኢያሪትም መጡ። ከደቀ መዛሙርቱና ከብዙ ሕዝብ ጋር ከኢያሪት ሲወጣ የጤሜዎስ ልጅ ዕውሩ⁸⁷ በርጠሜዎስ እየለመነ በመንገድ ዳር ተቀምጦ ነበር።

47 የናዝሬት ኢየሱስም እንደ ሆነ በሰማ ጊዜ፡- የዳዊት ልጅ ኢየሱስ ሆይ፥ ማረኝ እያለ ይጮኸ ጀመር።

48 ብዙዎችም ዝም እንዲል ገሠጹት፤ እርሱ ግን፡- የዳዊት ልጅ ሆይ፥⁸⁸ ማረኝ እያለ አብዝቶ ጮኸ።

49 ኢየሱስም ቆመና፡- ጥሩት አለ።

ዕውሩንም፡- አይዞህ፥ ተነሣ፥ ይጠራሃል ብለው ጠሩት። 50 እርሱም እየዘለለ ተነሣና ልብሱን ጥሎ ወደ ኢየሱስ መጣ።

51 ኢየሱስም መልሶ፡- ምን ላደርግልህ ትወዳለህ? አለው።

ዕውሩም፡- መምህር ሆይ፥ አይ ዘንድ አለው።

52 ኢየሱስም፡- ሂድ፤ እምነትህ አድኖሃል አለው። ወዲያውም እየ በመንገድም ተከተለው።

ሉቃስ 18:35-43

35 ወደ ኢያሪትም በቀረበ ጊዜ

አንድ ዕውር⁸⁷ እየለመነ በመንገድ ዳር ተቀምጦ ነበር። 36 ሕዝብም ሲያልፍ ሰምቶ፡- ይህ ምንድን ነው? ብሎ ጠየቀ። 37 እነርሱም፡- የናዝሬት ኢየሱስ ያልፋል ብለው አወሩለት።

38 እርሱም፡- የዳዊት ልጅ፥ ኢየሱስ ሆይ፥ ማረኝ እያለ ጮኸ።

39 በስተ ፊት ይሄዱ የነበሩትም ዝም እንዲል ገሠጹት፤ እርሱ ግን፡- የዳዊት ልጅ⁸⁸ ሆይ፥ ማረኝ እያለ አብዝቶ ጮኸ።

40 ኢየሱስም ቆሞ ወደ እርሱ እንዲያመጡት አዘዘ። በቀረበም ጊዜ፡- ምን ላደርግልህ ትወዳለህ? ብሎ ጠየቀው።

41 እርሱም፡- ጌታ ሆይ፥ አይ ዘንድ ነው አለው።

42 ኢየሱስም፡- እይ፤ እምነትህ አድኖሃል አለው። 43 በዚያን ጊዜም አየ፥ እግዚአብሔንም እያከበረ ተከተለው። ሕዝቡም ሁሉ አይተው እግዚአብሔርን አመሰገኑ።

◆ ክፍል 127ሀ. የዘኪያስ ደኅንነት ማግኘት

- ኢያሪኮ -

ሉቃስ 19:1-10

1-2 ወደ ኢያሪኮም ገብቶ ያልፍ ነበር። እነሆም ዘኪያስ የሚባል ሰው፣ እርሱም የቀራጮች አለቃ ነበረ፤ ባለ ጦጋም ነበረ። 3 ኢየሱስንም የትኛው እንደ ሆነ ሊያይ ይፈልግ ነበር፤ ቁመቱም አጭር ነበረና ስለ ሕዝቡ ብዛት አቃተው። 4 በዚያችም መንገድ ያልፍ ዘንድ አለውና ያየው ዘንድ ወደ ፊት ሮጦ በአንድ ሾላ ላይ ወጣ።

5 ኢየሱስም ወደዚያ ስፍራ በደረሰ ጊዜ፣ አሻቅቦ አየና፡- ዘኪያስ ሆይ፣ ዛሬ በቤትህ እውል ዘንድ ይገባኛልና ፈጥነህ ውረድ አለው። 6 ፈጥኖም ወረደ በደስታም ተቀበለው።

7 ሁሉም አይተው፡- ከኃጢአተኛ ሰው ጋር ሊውል ገባ ብለው አንጐራጐሩ።

8 ዘኪያስ ግን ቆሞ ጌታን፡- ጌታ ሆይ፣ ካለኝ ሁሉ እኩሌታውን ለድሆች እሰጣለሁ፤ ማንንም በሐሰት ከሰሼ እንደ ሆነሁ አራት እጥፍ እመልሳለሁ አለው።

9 ኢየሱስም፡- እርሱ ደግሞ የአብርሃም ልጅ⁸⁹ ነውና ዛሬ ለዚህ ቤት መዳን ሆኖለታል፤ 10 የሰው ልጅ የጠፋውን ሊፈልግና ሊያድን መጥቶአለና አለው።

◆ ክፍል 127ለ. የእግዚአብሔር መንግሥት ቢዘገይ እንኳን አማኞች የሚኖርባቸውን ኃላፊነት ለማስተማር የተነገረ ምሳሌ

[ክፍል 139ረን ይመልከቱ]

- ኢያሪኮ እና ወደ ኢየሩሳሌም የሚደረገው የመጨረሻ ጉዞ -

ሉቃስ 19:11-28

11 እነርሱም ይህን ሲሰሙ፣ ወደ ኢየሩሳሌም መቅረቡ ስለ ሆነ የእግዚአብሔርም መንግሥት ፈጥኖ⁹⁰ ሊገለጥ እንዳለው ስለ መሰላቸው ምሳሌ ጭምር ተናገረ። 12 ስለዚህም እንዲህ አላቸው፡- አንድ መኩንን⁹¹ ለራሱ መንግሥትን ይዞ ሊመለስ ወደ ሩቅ አገር ሄደ። 13 አሥር ባሪያዎችንም ጠርቶ አሥር ምናን ሰጣቸውና፡- እስክመጣ ድረስ ነግዱ አላቸው።

14 የአገሩ ሰዎች ግን ይጠሉት ነበርና፡- ይህ በላያችን ሊነግሥ አንወድም ብለው በኋላው መልክተኞችን ላኩ።

15 መንግሥትንም ይዞ በተመለሰ ጊዜ፣ ገንዘብ የሰጣቸውን እነዚህን ባሪያዎች ነግደው ምን ያህል እንዳተረፉ ያውቅ ዘንድ እንዲጠሩለት አዘዘ።

16 የፈተኛውም ደርሶ፡- ጌታ ሆይ፣ ምናንህ አሥር ምናን አተረፈ አለው።

⁸⁷ [ማቴ. 20:30፤ ማር. 10:46፤ ሉቃስ 18:35] ቀደም ሲል እንደተመለከተው ሁሉ ማቴዎስ ስለ ሁለት ዓይነሥውሮች ሲናገር፣ ማርቆስና ሉቃስ ግን ስለ አንድ ዓይነሥውር ብቻ ነው የጻፉት (ክፍል 66)። የማርቆስና ሉቃስ ወንጌላት ሁለቱ ዓይነሥውሮች አብዝተው መጮኻቸውን ነው ለይተው የሚያመለክቱት። ምንም እንኳን ኢየሱስ ቀደም ሲል ወደ ከተማው ሲቃረብ ሰዎቹን ያገኛቸው ቢሆንም (ሉቃስ 18:35)፣ ይህ ተለምዶ የተፈጸመው ግን ከከተማው በመውጣት ላይ በነበረበት ጊዜ ይመስላል (ማቴ. 20:29፤ ማር. 10:46)።

⁸⁸ [ማቴ. 20:31፤ ማር. 10:48፤ ሉቃስ 18:38] “የዳዊት ልጅ” የሚለው መጠሪያ መሢሐዊ ስም ነው። እነዚህ ዓይነሥውራን፣ እንደ አሥራ ሁለቱ ሐዋርያት ኢየሱስ የዓይናቸውን ብርሃን የሚያበራ ብቻ ሳይሆን (ኢሳ. 35:5)፣ ለዳዊት የተነገረለትን ትንቢት የሚፈጽም እንደሆነም ተገንዝበዋል (2ኛ ሳሙ. 7:12-16፤ መዝ. 89፤ ኢሳ. 11:1-9፤ ኤር. 23:5-6፤ ሕዝ. 34:23-34)።

(ሉቃስ 19፡11-28 የቀጠለ)

17 እርሱም፡- መልካም፤ አንተ በኋላ ባሪያ፤ በጥቂት የታመንህ ስለ ሆንህ በአሥር ከተማዎች ላይ ሥልጣን ይሁንልህ አለው።

18 ሁለተኛውም መጥቶ፡- ጌታ ሆይ፤ ምናንህ አምስት ምናን አተረፈ አለው።

19 ይህንም ደግሞ፡- አንተም በአምስት ከተማዎች ላይ ሁን አለው።

20 ሌላውም መጥቶ፡- ጌታ ሆይ፤ በጨርቅ ጠቅልዬ የጠበቅኋት ምናንህ እነሆ፤ 21 ፈርቼሃለሁና፤ ጨካኝ ሰው ስለ ሆንህ፤ ያላኖርኸውን ትወስዳለህ ያልዘራኸውንም ታጭዳለህ አለው።

22 እርሱም፡- አንተ ክፉ ባሪያ፤ አፍህ በተናገረው እፈርድብሃለሁ። እኔ ያላኖርሁትን የምወስድና ያልዘራሁትን የማጭድ ጨካኝ ሰው እንደ ሆንሁ አወቅህ፤ ምን ነው ገንዘቤን ለለዋጮች አደራ ያልሰጠኸው? 23 እኔም መጥቼ ከትርፉ ጋር እወስደው ነበር አለው።

24 በዚያም ቆመው የነበሩትን፡- ምናንህ ውሰዱበት አሥሩ ምናን ላለውም ስጡት አላቸው።

25 እነርሱም፡- ጌታ ሆይ፤ አሥር ምናን አለው አሉት።

26 እላችኋለሁ፤ ላለው ሁሉ ይሰጠዋል፤ ከሌለው ግን ያው ያለው ስንኳ ይወሰድበታል።⁹² 27 ነገር ግን እነዚያን በላያቸው ልነግሥ ያልወደዱትን ጠላቶቹን ወደዚህ አምጡአቸው በፈቴም እረዱአቸው።

28 ይህንም ከተናገረ በኋላ፤ ወደ ኢየሩሳሌም ሲወጣ ይቀድማቸው ነበር።

⁸⁹ [ሉቃስ 19፡9] ቀራጭ የሚለው የንቀት ስም፤ የዘኪየስን የአብርሃም ልጅነት መብት አላሳጣውም። የንስሐ ዕድል ያገኘ ዘንድ (“ይገባኛልና”፤ ቁጥር 5) በሚለው መለኮታዊ ቃል ተገደደ። ኢየሱስ ቀራጮቹን ለንስሐ ለመጥራት ያደረገው ጥረት (ሉቃስ 15፡1-2፤ ክፍል 116) በዚህ ምሳሌ ፍሬው ታይቷል።

⁹⁰ [ሉቃስ 19፡11] ይህ ንግግር የተደረገው 25 ኪሎ ሜትሮች ያህል ብቻ ርቃ በምትገኘው ኢያሪኮ ውስጥ ነው። የመልእክቱ ዓላማም የእግዚአብሔር መንግሥት ምድር ላይ እስከመመሥረት ድረስ ያለው ጊዜ የሚዘገይ መሆኑን ለአድማሮቹ ለማስገንዘብ ነበር። ኢየሱስ ኢየሩሳሌም እንደደረሰ የዳዊትን ዙፋን ይመልስና ዙፋኑ ላይ ይቀመጣል በማለት ተከታዮቹ ጠብቀው ነበር።

⁹¹ [ሉቃስ 19፡12] ቤተ መንግሥቱን ኢያሪኮ ውስጥ ያሳነጸው የታላቁ ሄሮድስ ልጅ አርኬላዎስ፤ የላቀ የንጉሥነት ሥልጣን ከሮም መንግሥት ለመቀበል በዚያው ጊዜ ከታሪኩ ጋር በሚመሳሰል ሁኔታ ወደ ሮም ሄዶ ነበር (ማቴ. 2፡22፤ ክፍል 16)። የምሳሌውን አተራረክ ሁኔታ ያመለክተው ያ ታሪካዊ አጋጣሚ ሳይሆን አይቀርም።

⁹² [ሉቃስ 19፡26] ከዚህ ምሳሌ ሁለት ትምህርቶችን እናገኛለን፡-

(1) ደቀ መዛሙርቱ መንግሥቱ ከንጉሡ (ከኢየሱስ) መመለስ ጋር እንደሚመጣ አምነው እየጠበቁ ለንጉሡ ሥራ መትጋት ነበረባቸው። (2) ኢየሱስን እንደ ንጉሥ አንቀበልም ያሉ አይሁዳውያን፤ በዚህ ድርጊታቸው ላቢያ የቅጣት ማስጠንቀቂያ ተሰጣቸው።

የኢየሱስ በግልጽ ለእስራኤል መቅረብና ያስከተለው ግጭት

> በድል ወደኢየሩሳሌም መግባትና አንዲት የበለስ
ዛፍ <

◆ ክፍል 128ሀ. ቢታንያ መድረስ

- ቢታንያ፣ ኢየሩሳሌም አጠገብ -

ዮሐንስ 11፡55-12፡1፥ 9-11

55 የአይሁድም ፋሲካ ቀርቦ ነበር። ብዙ ሰዎችም ራሳቸውን ያነጹ ዘንድ⁹³ ከፋሲካ በፊት ከአገሩ ወደ ኢየሩሳሌም ወጡ። 56 ኢየሱስንም ይፈልጉት ነበር፤ በመቅደስም ቆመው እርስ በርሳቸው፡- ምን ይመስላችኋል? ወደ በዓሉ አይመጣም ይሆንን?⁹⁴ ተባባሉ። 57 የካህናት አለቆችም ፈረሳውያንም ይይዙት ዘንድ እርሱ ያለበትን ስፍራ የሚያውቀው ሰው ቢኖር እንዲያመለክታቸው አዘው ነበር።

1 ከፋሲካም በፊት በስድስተኛው ቀን⁹⁵ ኢየሱስ ከሙታን ያስነሣው አልዓዛር ወደ ነበረበት ወደ ቢታንያ መጣ።

9 ከአይሁድም ብዙ ሕዝብ በዚያ እንደ ነበረ አውቀው መጡ፤ ከሙታንም ያስነሣውን አልዓዛርን ደግሞ እንዲያዩ ነበረ እንጂ⁹⁶ ስለ ኢየሱስ ብቻ አይደለም። 10 የካህናት አለቆችም አልዓዛርን ደግሞ ሊገድሉት ተማከሩ። 11 ከአይሁድ ብዙዎች ከእርሱ የተነሣ ሄደው በኢየሱስ ያምኑ ነበርና።

⁹³ [ዮሐ. 11፡55] በዚህ በዓል ላይ ለመሳተፍ የሚሄዱ ሰዎች ብዙ እንደመሆናቸው የመንጻቱ በዓል ከሌላው ሁኔታ የበለጠ ጊዜ ጠየቀ። በመሆኑም ብዙ ሰዎች ቀደም ብለው፣ አንዳንዶቹም ከሳምንት በፊት ወደየሥፍራቸው መጡ።

⁹⁴ [ዮሐ. 11፡56] አጠቃላይ የሕዝብ አስተያየት ኢየሱስ ወደ በዓሉ ሥፍራ አይመጣም የሚል ይመስላል። ኢየሱስ ያለበትን የሚያውቅ ሰው እንዲገልጽ ባለሥልጣናት ያወጡት ትእዛዝ፣ (ዮሐ. 11፡57) ትእዛዙን የማያከብሩትን ሁሉ ጥፋተኛ ያደርጋቸው ነበር። ከዚህ ትእዛዝ አንጻር የኢየሱስን ኢየሩሳሌም ውስጥ መገኘት ለሚያውቁት ሁሉ ችግር ሆኖላቸው ነበር።

⁹⁵ [ዮሐ. 12፡1] በዚያ ዓመት ፋሲካ የዋለው አርብ ዕለት ነበር ብለን ብናምን፣ ኢየሱስ ቢታንያ የደረሰው ከፋሲካ አንድ ሳምንት በፊት በነበረው ቅዳሜ ነው። የነበረውም በአካባቢው መሆን አለበት። እንዲያ ባይሆን ኖሮ ጉዞው ለሰንበት ዕለት ከተወሰነው በላይ ይሆን ነበር።

◆ ክፍል 128ለ. ወደ ኢየሩሳሌም በክብር መግባት

- ከቢታንያ ወደ ኢየሩሳሌም፤ ከኢየሩሳሌም ወደ ቢታንያ -

ማቴዎስ 21:1-3፤ 6-7፤ 4-5፤ 8-11፤ 14-17	ማርቆስ 11:1-11	ሉቃስ 19:29-44	ዮሐንስ 12:12-19
1 ወደ ኢየሩሳሌምም ቀርበው ወደ ደብረ ዘይት ወደ ቤተ ፋጌ ሲደርሱ፤ ያንጊዜ ኢየሱስ ከደቀ መዛሙርቱ ሁለት ላክ፤ 2 እንዲህም አላቸው፡- በፊታችሁ ወዳለችው መንደር ሂዱ፤ 97 በዚያን ጊዜም የታሰረችን አህያ ⁹⁸ ውርንጫም ከእርስዋ ጋር ታገኛላችሁ፤ ፈትታችሁ አምጡልኝ።	1 ወደ ኢየሩሳሌምም ከደብረ ዘይት እጠገብ ወዳሉቱ ወደ ቤተ ፋጌና ወደ ቢታንያ በቀረቡ ጊዜ፤ ከደቀ መዛሙርቱ ሁለቱን ልኩ፡- 2 በፊታችሁ ወዳለችው መንደር ሂዱ፤ 97 ወዲያውም ወደ እርስዋ ገብታችሁ ከሰው ማንም ገና ያልተቀመጠበት ውርንጫም ታስሮ ታገኛላችሁ፤ ፈትታችሁ አምጡልኝ። 3 ማንም፡- ስለምን እንዲህ ታደርጋላችሁ? ቢላችሁ፡- ለጌታ ያስፈልገዋል	29 ደብረ ዘይትም በሚባል ተራራ እጠገብ ወዳሉት ወደ ቤተ ፋጌና ወደ ቢታንያ በቀረብ ጊዜ፤ ከደቀ መዛሙርቱ ሁለቱን ላክና፡- 30 በፊታችሁ ወዳለችው መንደር ሂዱ፤ 97 ወደ እርስዋም ገብታችሁ ከሰው ማንም ገና ያልተቀመጠበት ውርንጫም ታስሮ ታገኛላችሁ፤ ፈትታችሁም አምጡት። 31 ማንም፡- ስለምን ትፈቱታላችሁ? ብሎ ቢጠይቃችሁ፤ እንዲሁ፡- ለጌታ ያስፈልገዋል በሉ አላቸው።	12 በማግሥቱ ወደ በዓሉ መጥተው የነበሩ ብዙ ሕዝብ ኢየሱስ ወደ ኢየሩሳሌም እንዲመጣ በሰሙ ጊዜ፤

⁹⁶ [ዮሐ. 12:9] የአልዓዛር ከሞት መነሣት ነው በአብዛኛው ኢየሱስ ወደ ኢየሩሳሌም በገባ ጊዜ ብዙ ሕዝብ የዘንባባ ዝንጣፊ ይዘው እንዲቀበሉት ያደረገው (ዮሐ. 12:17-18፤ ክፍል 128ለ)። የአልዓዛር ከሞት መነሣት በሕዝቡ ዘንድ የታወቀ መሆኑ እንዲገደል የሚል ግልጽ ውሳኔም አስከትሏል (ዮሐ. 12:10)፤ ይህ ውሳኔ ቀደም ሲል በኢየሱስ ላይ የተወሰነው (ዮሐ. 11:53፤ ክፍል 119) ዓይነት ነው።

⁹⁷ [ማቴ. 21:2፤ ማር. 11:2፤ ሉቃስ 19:30] ኢየሱስ ዘገርያስ 9:9 ውስጥ እንደተጠቀሰው፤ የእስራኤል ገጥሥነቱን ለማመልከት ብዙ ጥረት አድርጓል። ይህ ጉዳይ በሥፍራው የነበሩት ሁሉ ያልላቱት ቁም ነገር ነበር (ማቴ. 21:9፤ ማር. 11:9-10፤ ሉቃስ 19:38፤ ዮሐ. 12:13)። በዮሐንስ ዘገባ መሠረት በሥፍራው የነበሩት ሰዎች የመጡት ከምስት መነሻዎች ነው። ዮሐንስ 12:12 ውስጥ እንደተመለከትነው ብዙ ሕዝብ ከሩቅ ስፍራ ወደ ኢየሩሳሌም መጥቷል። ብዙውን የኢየሱስ አገልግሎት የተመለከቱ በአብዛኛው የገሊላ ሰዎች ሳይሆኑ አይቀሩም። ዮሐንስ 12:17 ውስጥ የተገለጡት ደግሞ አልዓዛር ከሞት ሲነሣ የተመለከቱና ከቢታንያ የመጡ (ዮሐ. 11:42፤ ክፍል 118ለ)፤ ዮሐንስ 12:18 ውስጥ የተጠቀሱት ደግሞ አልዓዛርን ከሞት ያስነሣውን ሰው ለመመልከት ከኢየሩሳሌም የመጡ ሕዝብ ነበሩ። (የግርጌ ማስታወሻው በተከታዩ ገጽ ይቀጥላል።)

(ማቴዎስ 21:1-3፥ 6-7፥ 4-5፥ 8-11፥ 14-17 የቀጠለ)	(ማርቆስ 11:1-11 የቀጠለ)	(ሉቃስ 19:29-44 የቀጠለ)	(ዮሐንስ 12:12-19 የቀጠለ)
ኢ. የ ሱ ስ እ ን ዳ ዘ ዛ ቸ ው አደረጉ፥	በሉት፥ ወዲያውም ደግሞ ወደዚህ ይሰደዋል አላቸው።	32 የተላኩትም ሄደው እንዳላቸው አገኙ። 33 እ ነ ር ሱ ም ው ር ን ጫ ው ን ሲፈቱ ጌቶቹ፡- ውርንጫውን ስለ ም ን ትፈቱታላችሁ? አሉአቸውም	13 የዘንባባ ዛፍ ዝንጣፊ ይዘው ሊቀበሉት ወጡና፡- “ሆሳዕና፤ በጌታ ስም የሚመጣ የእስራኤል ንጉሥ የተባረከ ነው።”
7 አህያይቱንና ው ር ን ጫ ዋ ን ም አ መ ጡ ለ ት ፥ ል ብ ሳ ቸ ው ን ም በእነርሱ ላይ ጫኑ፥ ተቀመጣቸውም።	አ ሱ አ ቸ ው ፤ 6 እነርሱም ኢየሱስ እ ን ዳ ዘ ዘ አ ሱ አ ቸ ው ፤ ተዉአቸውም። 7 ውርንጫውንም ወደ ኢየሱስ አመጡት፥ ልብሳቸውንም በላዩ ጣ ሉ ፥ ተቀመጠበትም።	34 እነርሱም፡- ለጌታ ያስፈልገዋል አሉ። 35 ወደ ኢየሱስም አ መ ጡ ት ፥ በውርንጫውም ላይ ልብሳቸውን ጭነው ኢ. የ ሱ ስ ን አስቀመጡት።	እያሉ ጮኹ። [መ ዝ ሙ ር 118:25፥ 26]
4-5 ለጽዮን ልጅ፡-			14-15 አንቺ የጽዮን ልጅ አትፍሪ፤
“እነሆ፥ ንጉሥሽ የዋህ ሆኖ በአህያ ላይና በአህያይቱ ግ ል ገ ል በው ር ን ጫ ይ ቱ ላይ ተቀምጦ ወደ አንቺ ይመጣል በሉአት።”			“እነሆ፥ ንጉሥሽ በአህያ ውርንጫ። ላይ ተቀምጦ ይመጣል።”
ተብሎ በነቢይ የተነገረው ይፈጸም			ተብሎ እንደ ተጻፈ፥ ኢየሱስ የአህያ ውርንጫ

ይሁን እንጂ ይህን የኢየሱስ ተልእኮ ሕዝቡ የተረዱት በከፊል ነበር። የዉበጡት ፖለቲካዊ ጠቀሜታውን፥ ማለት ከውጭ ተጽእኖ ነጻ መሆንን ነበር። የመንግሥቱን መንፈሳዊ ነገሮች ግን ሊገነዘቡ አልቻሉም። በመሆኑም የዚያ ትውልድ ብሔራዊ ምኞት ፍጻሜ ብስጭት ሆነ። ኢየሱስ ከሕዝብ ታላቅ አድናቆት ያገኘበት ጊዜ ቢሆንም፥ የዚህ ምኞት አለመሳካት አሳዝኖታል (ሉቃስ 19:41)።

(ማቴዎስ 21:1-3፥ 6-7፥ 4-5፥ 8-11፥ 14-17 የቀጠለ)	(ማርቆስ 11:1-11 የቀጠለ)	(ሉቃስ 19:29-44 የቀጠለ)	(ዮሐንስ 12:12-19 የቀጠለ)
ዘንድ ይህ ሆነ። [ኢሳይያስ 62:11፤ ዘካርያስ 9:9]			አግኝቶ በእርሱ ተቀመጠ። [ዘካርያስ 9:9]
			16 ደቀ መዛሙርቱም ይህን ነገር በመጀመሪያ አላስተዋሉም፤ ነገር ግን ኢየሱስ ከከበረ በኋላ በዚያን ጊዜ ይህ ስለ እርሱ እንደ ተጻፈ ይህንም እንዳደረጉለት ትዝ አላቸው። 17 አልዓዛርንም ከመቃብር ጠርቶ ከሙታን ሲያስነሣው ከእርሱ ጋር የነበሩት ሕዝብ ይመሰክሩለት ነበር። 18 ስለዚህ ደግሞ ሕዝቡ ይህን ምልክት እንዳደረገ ስለ ሰሙ ሊቀበሉት ወጡ። 19 ስለዚህ ፈረሳውያን እርስ በርሳቸው፡- አንድ ስንኳ ል ታ ደ ር ጉ እ ን ዳ ይ ቻ ላ ች ሁ ታ ያ ላ ች ሁ? እነሆ፥ ዓለሙ በኋላው ተከትሎት ሄዶ አል ተባባሉ።

98 [ማቴ. 21:2፤ ማር. 11:2፤ ሉቃስ 19:30፤ ዮሐ. 12:14] ማቴዎስ የሚናገረው ስለ ሁለት እንስሳት፤ ማለት ስለ አንዲት አህያና አንዲት ውርንጫ ሲሆን፤ ሌሎቹ የወንጌል ጸሐፊዎች ግን ውርንጫይትን ብቻ ነው የጠቀሱት። ይህ ማቴዎስ ከአንድ በላይ ተሳታፊ ያለበትን ጉዳይ ያስታወሰበት ሌላ ምሳሌ ሲሆን፤ የሌሎች ወንጌላት ገለጣዎች ግን አጠቃላይና ስለ አንድ ተሳታፊ ብቻ የሚገልጡ ናቸው (ክፍል 66፥ ማስታወሻ “ተ” እና ክፍል 126፥ ማስታወሻ “ሐ” ላይ የተሰጡትን መግለጫዎች ይመልከቱ)። ማቴዎስ ይህን ዝርዝር ጉዳይ የጨመረው፤ የተከናወነውን ነገር ዘካርያስ 9:9 ላይ ከተጠቀሰውና ሁለት እንስሳትን ከሚያመለክተው ትንቢት ጋር ይበልጥ ለማያያዝ ነው (ማቴ. 21:4-5)። ሌሎቹ ሦስት ወንጌላት በተመሳሳይ እንደጠቀሱት፤ ኢየሱስ የተቀመጠው ውርንጫይት ላይ ብቻ ይመስላል። “በነርሱ ላይ” (ቁጥር 7) የሚለው ሌላ ገለጣ የሚያመለክተው፤ ኢየሱስ የተቀመጠው በውርንጫይትና በአህያይት ላይ ሳይሆን፤ በልብሶቹ ላይ መሆኑን ነው። የውርንጫዋ እናት የመጀመሪያ ተቀማጭዋን የተሸከመችው ልጇ እርሷን አይታ ዘና እንድትል ከፊት ቀድሞ የመራቻት ይመስላል።

(ማቴዎስ 21:1-3፥ 6-7፥

4-5፥ 8-11፥ 14-17

የቀጠለ)

8 ከሕዝቡም እጅግ ብዙዎች ልብሳቸውን በመንገድ ላይ አነጠፉ፤ ሌሎችም ከዛፍ ጫፉን እየቆረጡ በመንገድ ላይ ያነጥፉ ነበር።⁹ የሚቀድሙትም ሕዝብ የሚከተሉትም፡-

“ሆሣዕና ለዳዊት ልጅ በጌታ ስም የሚመጣ የተባረከ ነው፤ ሆሣዕና በአርያም”

እያሉ ይጮኹ ነበር።
[መዝሙር 118:26]

(ማርቆስ 11:1-11 የቀጠለ)

8 ብዙ ሰዎችም ልብሳቸውን በመንገድ ላይ አነጠፉ፤ ሌሎችም ከዛፍ ቅጠሎችን እየቆረጡ ያነጥፉ ነበር።⁹ የሚቀድሙትም የሚከተሉትም፡-

“ሆሣዕና፤ በጌታ ስም የሚመጣ የተባረከ ነው [መዝሙር 118:26]፤

10 በጌታ ስም የምትመጣ የአባታችን የዳዊት መንግሥት የተባረከች ናት፤ ሆሣዕና በአርያም”

እያሉ ይጮኹ ነበር።

(ሉቃስ 19:29-44 የቀጠለ)

36 ሲሄድም ልብሳቸውን በመንገድ ያነጥፉ ነበር።

37 ወደ ደብረ ዘይት ቊልቀላትም አሁን በቀረበ ጊዜ፤ ደቀ መዛሙርቱ ሁላቸው ደስ እያላቸው ተአምራትን ሁሉ ስላዩ በታላቅ ድምፅ እግዚአብሔርን ሊያመሰግኑ ጀምረው፡-

38 “በጌታ ስም የሚመጣ ንጉሥ የተባረከ ነው፤ በሰማይ ሰላም በአርያምም ክብር”

አሉ። [መዝሙር 118:26]

39 ከሕዝብም መካከል ከፈሪሳውያን አንዳንዱ፡- መምህር ሆይ፤ ደቀ መዛሙርትህን ገሥጸቸው አሉት።

40 መልሶም፡- እላችኋለሁ፤ እነዚህ ዝም ቢሉ ድንጋዮች ይጮኹ አላቸው።

41 ሲቀርብም ከተማይቱን አይቶ አለቀሰላት፤ 42 እንዲህ እያለ፡- ለሰላምሽ የሚሆነውን በዚህ ቀን አንቺስ ስንኳ ብታውቂ፤ አሁን ግን ከዓይንሽ ተሰውሮአል።

43 ወራት ይመጣብሻልና፤ ጠላቶችሽም ቅጥር ይቀጥሩብሻል ይከቡሻልም በየበኩሉም ያስጨንቁሻል፤

44 አንቺንም በአንቺም ውስጥ የሚኖሩትን ልጆችሽን ወደ ታች ይጥላሉ፤ በአንቺ ውስጥም ድንጋይ በድንጋይ ላይ አይተዉም፤ የመጐብኘትሽን ዘመን አላወቅሽምና።

(ማቴዎስ 21:1-3፥ 6-7፥ 4-5፥ 8-11፥
14-17 የቀጠለ)

10 ወደ ኢየሩሳሌምም በገባ ጊዜ መላው
ከተማ፡- ይህ ማን ነው? ብሎ ተናወጠ።

11 ሕዝቡም፡- ይህ ከገሊላ ናዝሬት
የመጣ ነቢዩ ኢየሱስ ነው አሉ።

14 በመቅደስም ዕውሮችና አንካሶች ወደ
እርሱ ቀረቡና ፈወሳቸው። 15 ነገር ግን
የካህናት አለቆችና ጳጳሮች ያደረገውን
ድንቃ ድንቅ በመቅደስም፡- ሆሳዕና
ለዳዊት ልጅ እያሉ የሚጮኹትን ልጆች
ባዩ ጊዜ፥ ተቈጥተው፡-

16 እነዚህ የሚሉትን አትሰማምን?
አሉት። ኢየሱስም፡- እሰማለሁ፤
[መዝሙር 8:2]

“ከሕፃናትና ከሚጠቡት አፍ ምስጋናን
ለራስህ አዘጋጅህ”

የሚለውን ቃል ከቶ አላነበባችሁምን?
አላቸው።

17 ትቶአቸውም ከከተማ ወደ ቢታንያ
ወጣ በዚያም አደረ።

(ማርቆስ 11:1-11 የቀጠለ)

11 ኢየሱስም ወደ ኢየሩሳሌም

ወደ መቅደስ ገባ፤

ዘወር ብሎም ሁሉን ከተመለከተ በኋላ፥
ጊዜው መሽቶ ስለ ነበረ ከአሥራ ሁለቱ
ጋር ወደ ቢታንያ ወጣ።

◆ ክፍል 129ሀ. የበለስ ዛፍ ቅጠል እንጂ ፍሬ ስለታጣበት መረገሟ
- ከቢታንያ ወደ ኢየሩሳሌም -

ማቴዎስ 21:18-19ሀ

18 በማለዳም ወደ ከተማ ሲመለስ
ተራብ። 19 በመንገድም አጠገብ በለስ
አይቶ ወደ እርስዎ መጣ፤ ከቅጠልም ብቻ
በቀር ምንም አላገኘባትምና፡-

ለዘላለሙ ፍሬ አይገኝብሽ አላት።

ማርቆስ 11:12-14

12 በማግሥቱም ከቢታንያ ሲወጡ
ተራብ። 13 ቅጠልም ያላት በለስ ከሩቅ
አይቶ ምናልባት አንዳች ይገኝባት እንደ
ሆነ ብሎ መጣ፥ ነገር ግን የበለስ ወራት⁹⁹
አልነበረምና መጥቶ ከቅጠል በቀር ምንም
አላገኘባትም። 14 መልሶም፡- ከአሁን
ጀምሮ ለዘላለም ማንም ከአንቺ ፍሬ
አይብላ አላት። ደቀ መዛሙርቱም ሰሙ።

⁹⁹ [ማር. 11:13] ኢየሱስ ረሃቡናን ቅጠል ብቻ ያለውን ዛፍ ለደቀ መዛሙርቱ ትምህርት ማቅረቢያነት ተጠቀመበት እንጂ፥ በለስ የፋሲካ በዓል በሚከበርበት ወራት እንደማይፈራ ያውቃል። በለስ በብሉይ ኪዳን ብዙ ጊዜ የእስራኤል ምሳሌ ነው (ኤር. 8:13፤ 29:17፤ ሆሴዕ 9:10፥ 16፤ ኢዩ. 1:7፤ ሚክ. 7:1-6)። ስለዚህ ኢየሱስ ይህን የበለስ ዛፍ መርገሙ (ማቴ. 21:19፤ ማር. 11:14)፥ በኢየሩሳሌም ላይ ሊመጣ ያለው የእግዚአብሔር ፍርድ ምልክት ነው (ክፍል 131)።

◆ ክፍል 129ለ. ቤተ መቅደሱን ለሁለተኛ ጊዜ ማጥራት

[ክፍል 31ን ይመልከቱ]

- ኢየሩሳሌም፣ በመቅደሱ ውስጥ -

ማቴዎስ 21:12-13	ማርቆስ 11:15-18	ሉቃስ 19:45-48
12 ኢየሱስም ወደ መቅደስ ¹ ገባና በመቅደስ የሚሸጡትንና የሚገዙትን ሁሉ አወጣ፤ የገንዘብ ለዋጮችንም ገበታዎች የርግብ ሻጮችንም ወንበሮች ገለበጠና፡-	15 ወደ ኢየሩሳሌምም መጡ። ወደ መቅደስም ገብቶ በመቅደስ የሚሸጡትንና የሚገዙትን ያወጣ ጀመር፤ የገንዘብ ለዋጮችንም ገበታዎች የርግብ ሻጮችንም ወንበሮች ገለበጠ፤ 16 ዕቃም ተሸክሞ ማንም በመቅደስ ሊያልፍ አልፈቀደም። 17 አስተማራቸውም፡-	45 ወደ መቅደስም ገብቶ በእርሱ የሚሸጡትን የሚገዙትንም ያወጣ ጀመር፤
13 “ቤቴ የጸሎት ቤት ትባላለች ተብሎ ተጽፎአል፤ እናንተ ግን የወንበዶች ዋሻ አደረጋችኋት”	“ቤቴ ለአሕዛብ ሁሉ የጸሎት ቤት ትባላለች ተብሎ የተጻፈ አይደለምን? እናንተ ግን የወንበዶች ዋሻ አደረጋችኋት”	46 እርሱም፡- “ቤቴ የጸሎት ቤት ይሆናል ተብሎ ተጽፎአል፤ እናንተ ግን የወንበዶች ዋሻ አደረጋችሁት”
አላቸው። [ኢሳይያስ 56:7፤ ኤርምያስ 7:11]	አላቸው። [ኢሳይያስ 56:7፤ ኤርምያስ 7:11]	አላቸው። [ኢሳይያስ 56:7፤ ኤርምያስ 7:11]
	18 የካህናት አለቆችም ጻፎችም ሰምተው፤ ሕዝቡ ሁሉ በትምህርቱ ይገረሙ ስለ ነበር ይፈሩት ነበርና እንዴት አድርገው እንዲያጠፉት ፈለጉ።	47 ዕለት ዕለትም በመቅደስ ያስተምር ነበር፤ ነገር ግን የካህናት አለቆችና ጻፎች የሕዝቡ ታላላቆችም ሊገድሉት ይፈልጉ ነበር፤ 48 የሚያደርጉበትንም አጡ፤ ሕዝቡ ሁሉ ሲሰሙት ተንጠልጥለውበት ነበርና።

¹ [ማቴ. 21:12፤ ማር. 11:15፤ ሉቃስ 19:45] የአሕዛብ አደባባይ የመንጃት ቦታ ነበር። ንጉሡ በአስደናቂ ሁኔታ ወደ ከተማይቱ ከገባ በኋላ (ክፍል 128ለ)፣ በቀጥታ የእስራኤላውያን ችግር ወደሆነው የተበላሸ አምልኮቸው ነው ያመራው። ይህ ሙሉ ለሙሉ እግዚአብሔርን አለማምለክ ነው። ይህ ነው የኢየሱስን “በድል መግባት” ዘላለማዊ እንዳይሆን የገታው።

◆ ክፍል 130ሀ. አንዳንድ ግሪካውያን ኢየሱስን ለማየት መሻታቸው እና የሰው ልጅ ከፍ ከፍ የማለቱ አስፈላጊነት

[ክፍል 837 ይመልከቱ]

- ኢየሩሳሌም -

ዮሐንስ 12:20-36ሀ

20 በበዓሉም ሊሰግዱ ከወጡት አንዳንዶቹ የግሪክ ሰዎች ነበሩ፤ 21 እነርሱም ከገሊላ ቤተ ሳይዳ ወደሚሆን ወደ ፊልጶስ መጥተው፡- ጌታ ሆይ፤ ኢየሱስን ልናይ እንወዳለን ብለው ለመጡት። 22 ፊልጶስም መጥቶ ለአንድርያስ ነገረው፤ እንድርያስና ፊልጶስ መጥተው ለኢየሱስ ነገሩት።

23 ኢየሱስም መለሰላቸው፡፡ 2 እንዲህ ሲል፡- የሰው ልጅ ይክብር ዘንድ ሰዓቱ ደርሶአል። 24 እውነት እውነት እላችኋለሁ፤ የሰንዴ ቅንጣት በምድር ወድቃ ካልሞተች ብቻዋን ትቀራለች፤ ብትሞት ግን ብዙ ፍሬ ታፈራለች። 25 ነፍሱን የሚወድ ያጠፋታል፤ ነፍሱንም በዚህ ዓለም የሚጠላ ለዘላለም ሕይወት ይጠብቃታል። 26 የሚያገለግለኝ ቢኖር ይከተለኝ፤ እኔም ባለሁበት አገልጋዩ ደግሞ በዚያ ይሆናል፤ የሚያገለግለኝም ቢኖር አብ ያከብረዋል።

27 አሁን ነፍሴ ታውካለች ምንስ እላለሁ? አባት ሆይ፤ ከዚህ ሰዓት አድነኝ። ነገር ግን ስለዚህ ወደዚህ ሰዓት መጣሁ። 28 አባት ሆይ፤ ስምህን አክብረው።

ስለዚህም፡- አክበርሁት ደግሞም አክብረዋለሁ የሚል ድምፅ ከሰማይ መጣ። 29 በዚያ ቆመው የነበሩትም ሕዝብ በሰሙ ጊዜ፡- ነገድጓድ ነው አሉ፤ ሌሎች፡- መልአክ ተናገረው አሉ።

30 ኢየሱስም መለሰ፤ እንዲህ ሲል፡- ይህ ድምፅ ስለ እናንተ መጥቶአል እጁ ስለ እኔ አይደለም። 31 አሁን የዚህ ዓለም ፍርድ ደርሶአል፤ አሁን የዚህ ዓለም ገዥ ወደ ውጭ ይጣላል፤ 32 እኔም ከምድር ከፍ ከፍ ያልሁ እንደ ሆነ ሁሉን ወደ እኔ እስባለሁ። 33 በምን ዓይነትም ሞት ይሞት ዘንድ እንዳለው ሲያመለክታቸው ይህን ተናገረ።

34 እንግዲህ ሕዝቡ፡- እኛስ ክርስቶስ ለዘላለም እንዲኖር ከሕጉ ሰምተናል፤ አንተስ የሰው ልጅ ከፍ ከፍ ይል ዘንድ እንዲያስፈልገው እንዴት ትላለህ? ይህ የሰው ልጅ ማን ነው? ብለው መለሱለት።

35 ኢየሱስም፡- ገና ጥቂት ጊዜ ብርሃን ከእናንተ ጋር ነው። ጨለማ እንዳይደርስባችሁ ብርሃን ሳለላችሁ ተመላለሱ፤ በጨለማም የሚመላለስ ወዴት እንዲሄድ አያውቅም። 36ሀ የብርሃን ልጆች እንድትሆኑ ብርሃን ሳለላችሁ በብርሃኑ እመኑ አላቸው።

² [ዮሐ. 12:23] የኢየሱስ መልስ ግሪካውያንና ጥያቄያቸውን ከጉዳይ ያላገባ ነበር። ይሁን እንጂ፤ ዮሐንስ ይህን ጉዳይ በታሪኩ ውስጥ ማካተቱ የሰዎቹን አስፈላጊነት ያመለክታል። እነዚህ ሰዎች ሊፈልጉት መምጣታቸው የአገልግሎቱ ፍጻሜ መቃረቡን በተዘዋዋሪም ቢሆን ኢየሱስ እንዲገነዘብ አድርጎታል። ለአይሁዳውያን የተወሰነ አገልግሎቱን የሚፈጽምበትና እንደ ግሪካውያኑ ሁሉ ሌሎችን የሚያገለግልበት ጊዜ ደርሶ ነበር። ይህ የሚሆነው ግን እርሱ ከሞተ በኋላ ብቻ ነበር (ዮሐ. 12:24፤ 32)።

◆ ክፍል 130ላ. ከተሰበሰበው ሕዝብ ለኢየሱስ የተደረጉ አቀባበሎችና እርሱ ለሕዝቡ የሰጠው መልስ

[ክፍል 64ላን ይመልከቱ]

- ኢየሩሳሌም -

ዮሐንስ 12:36ላ-50

36ላ ኢየሱስም ይህን ተናግሮ ሄደና ተሰወረባቸው።

37-38 ነገር ግን ይህን ያህል ምልክት በፊታቸው ምንም ቢያደርግ፤ ነቢዩ ኢሳይያስ፡- [ኢሳይያስ 53:1]

“ጌታ ሆይ፥ ማን ምስክርነታችንን አመነ? የእግዚአብሔርስ ክንድ ለማን ተገለጠ?” ብሎ የተናገረው ቃል ይፈጸም ዘንድ በእርሱ አላመኑም።

39-40 ኢሳይያስ ደግሞ፡- “በዓይኖቻቸው እንዳያዩ፥ በልባቸውም እንዳያስተውሉ፥ እንዳይመለሱም፥ እኔም እንዳልፈውላቸው፥ ዓይኖቻቸውን አሳወረ ልባቸውንም አደነደነ” ብሎአልና ስለዚህ ማመን አቃታቸው። [ኢሳይያስ 6:10] 41 ክብሩን ስለ አየ ኢሳይያስ ይህን አለ፥ ስለ እርሱም ተናገረ።

42 ከዚህም ጋር ከአለቆች ደግሞ ብዙዎች በእርሱ አመኑ፤ ነገር ግን ከምክራብ እንዳያስወጡአቸው በፈሪሳውያን ምክንያት አልመሰከሩለትም፤ 43 ከእግዚአብሔር ክብር ይልቅ የሰውን ክብር ወደዋልና።

44 ኢየሱስም ጮኸ፥ እንዲህም አለ፡- በእኔ የሚያምን በላከኝ ማመኑ ነው እንጂ በእኔ አይደለም፤ 45 እኔንም የሚያይ የላከኝን ያያል። 46 በእኔ የሚያምን ሁሉ በጨለማ እንዳይኖር እኔ ብርሃን ሆኜ ወደ ዓለም መጥቻለሁ።

47 ዓለምን ላድን እንጂ በዓለም ልፈርድ አልመጣሁምና ቃሌን ሰምቶ የማይጠብቀው ቢኖር የምፈርድበት እኔ አይደለሁም። 48 የሚጥለኝ ቃሌንም የማይቀበለው እርሱ የሚፈርድበት አለው፤ እኔ የተናገርሁት ቃል እርሱ በመጨረሻው ቀን ይፈርድበታል። 49 እኔ ከራሴ አልተናገርሁምና፤ ነገር ግን የላከኝ አብ እርሱ የምለውን የምናገረውንም ትእዛዝ ሰጠኝ። 50 ትእዛዙም የዘላለም ሕይወት እንደ ሆነች አውቃለሁ። ስለዚህ እኔ የምናገረውን አብ እንደ ነገረኝ እንዲሁ እናገራለሁ።

◆ ክፍል 131. የደረቀቸው የበለስ ዛፍ እና ስለ እምነት የተሰጠ ትምህርት [ክፍል 54ረን ይመልከቱ]

- ወደ ቢታንያ አና ወደ ኢየሩሳሌም መመለስ -

ማቴዎስ 21:19ላ-22

19ላ በለሲቱም ያንጊዜውን ደረቀች።

20 ደቀ መዛሙርቱም ይህን አይተው፡- በለሲቱ

ማርቆስ 11:19-26

19 ማታ ማታም ከከተማ ወደ ውጭ ይወጣ ነበር።

20 ማለዳም ሲያልፉ በለሲቱን ከሥርዋ ደርቃ አዩአት። 21 ጴጥሮስም ትዝ ብሎት፡- መምህር ሆይ፥

ሉቃስ 21:37-38

(ማቴዎስ 21:19-22 የቀጠለ)	(ማርቆስ 11:19-26 የቀጠለ)	(ሉቃስ 21:37-38 የቀጠለ)
ያንጊዜውን እንዴት ደረቀች? ብለው ተደነቁ።	እነሆ፥ የረገምሃት በለስ ደርቃለች አለው።	
21 ኢየሱስም መልሶ፡- እውነት እላችኋለሁ፥ እምነት ቢኖራችሁ ባትጠራጠሩም፥ በበለሲቱ እንደ ሆነባት ብቻ አታደርጉም፤ ነገር ግን ይህን ተራራ እንኳ፡- ተነቅለህ ወደ ባሕር ተወርወር ብትሉት ይሆናል፤ 22 አምናችሁም በጸሎት የምትለምኑትን ሁሉ ትቀበላላችሁ አላቸው።	22 ኢየሱስም መልሶ እንዲህ አላቸው፡- በእግዚአብሔር እመኑ። 23 እውነት እላችኋለሁ፥ ማንም ያለው ነገር እንዲደረግለት ቢያምን በልቡ ሳይጠራጠር፥ ይህን ተራራ፡- ተነቅለህ ወደ ባሕር ተወርወር ቢል ይሆንለታል። 24 ስለዚህ እላችኋለሁ፥ የጸለያችሁትን የለመናችሁትንም ሁሉ እንዳገኛችሁት እመኑ፥ ይሆንላችሁማል። 25 ለጸሎትም በቆማችሁ ጊዜ፥ በሰማያት ያለው አባታችሁ ደግሞ ኃጢአታችሁን ይቅር እንዲላችሁ፥ በማንም ላይ አንዳች ቢኖርባችሁ ይቅር በሉት። 26 እናንተ ግን ይቅር ባትሉ በሰማያት ያለው አባታችሁም ኃጢአታችሁን ይቅር አይላችሁም።	37 ዕለት ዕለትም በመቅደስ ያስተምር ነበር፥ ሌሊት ግን ደብረ ዘይት ወደምትባል ተራራ ወጥቶ ያድር ነበር። 38 ሕዝቡም ሁሉ ይሰሙት ዘንድ ማልደው በመቅደስ ወደ እርሱ ይመጡ ነበር።

³ [ሉቃስ 20:1] የተሰበከው ምናልባት እነዚህ የካህናት አለቆች የተቃወሙት የእግዚአብሔር መንግሥት ወንጌል (ማቴ. 9:35፤ 24:14) ይሆናል። ነገር ግን አንድ ቀን ቀደም ሲል የተደረገው የቤተ መቅደስ ማጽዳት ጉዳይ “እነዚህን” በሚለው የካህናት አለቆች ጥያቄ ውስጥ ሳይካተት አልቀረም (ማቴ. 21:23፤ ማር. 11:28፤ ሉቃስ 20:2)። ይህ ከተለያዩ የአይሁድ መሪዎች ጋር ከተደረጉት ተከታታይ የቃል በቃል ግጭቶች የመጀመሪያው ነው። ግጭቶቹ ሁሉ የሆኑት በኢየሱስ የሕማማት ስሞን ማክለኞ ዕለት ነበር።

> በኢየሱስ ሥልጣን ላይ የተነሣ ግልጽ መገዳደር <

◆ ክፍል 132ሀ. ሊቀ ካህናት፥ የሕግ መምህራንና የሕዝብ ሽማግሌዎች ስለ ኢየሱስ ሥልጣን መጠየቃቸው

- ኢየሩሳሌም፥ በመቅደሱ ውስጥ -

ማቴዎስ 21፡23-27

23 ወደ መቅደስም ገብቶ ሲያስተምር የካህናት አለቆችና የሕዝብ ሽማግሌች ወደ እርሱ ቀረቡና፡- በምን ሥልጣን እነዚህን ታደርጋለህ? ይህንን ሥልጣን ማን ሰጠህ? አሉት።

24 ኢየሱስም መልሶ፡- እኔ ደግሞ አንዲት ነገር እጠይቃችኋለሁ፤ እናንተም ያችን ብትነግሩኝ እኔ ደግሞ እነዚህን በምን ሥልጣን እንዳደርግ እነግራችኋለሁ፤ 25 የዮሐንስ ጥምቀት ከወዴት ነበረች? ከሰማይን ወይስ ከሰው? አላቸው።

እነርሱም እርስ በርሳቸው ሲነጋገሩ፡- ከሰማይ ብንል፡- እንዚያስ ስለ ምን አላመናችሁበትም? ይለናል፤ 26 ከሰው ግን ብንል፡- ዮሐንስን ሁሉም እንደ ነቢይ ያዩታልና ሕዝቡን እንፈራለን አሉ።

27 ለኢየሱስም መልሰው፡- አናውቅም አሉት። እርሱም ደግሞ፡-

ማርቆስ 11፡27-33

27 ደግሞም ወደ ኢየሩሳሌም መጡ። እርሱም በመቅደስ ሲመላለስ፥ የካህናት አለቆችና ጳጳሮች ሽማግሌዎችም ወደ እርሱ መጥተው፡- 28 እነዚህን በምን ሥልጣን ታደርጋለህ? ወይስ እነዚህን ለማድረግ ይህን ሥልጣን ማን ሰጠህ? አሉት።

29 ኢየሱስም፡- እኔም አንዲት ነገር እጠይቃችኋለሁ፥ እናንተም መልሱልኝ፡ እኔም በምን ሥልጣን እነዚህን እንዳደርግ እነግራችኋለሁ። 30 የዮሐንስ ጥምቀት ከሰማይ ነበረችን ወይስ ከሰው? መልሱልኝ አላቸው።

31 እርስ በርሳቸውም ሲነጋገሩ፡- ከሰማይ ነው ብንል፡- እንግዲያውስ ስለ ምን አላመናችሁበትም? ይለናል፤ 32 ነገር ግን፡- ከሰው ነው እንበልን? አሉ፤ ሁሉ ዮሐንስን በእውነት እንደ ነቢይ

ሉቃስ 20፡1-8

1 አንድ ቀንም ሕዝቡን በመቅደስ ሲያስተምር ወንጌልንም፤ ሲሰብክ ላቸው፡ የካህናት አለቆችና ጳጳሮች ከሽማግሌዎች ጋር ወደ እርሱ ቀረቡና፡- 2 እስኪ ንገረን፤ እነዚህን በምን ሥልጣን ታደርጋለህ ወይስ ይህን ሥልጣን የሰጠህ ማን ነው? ብለው ተናገሩት።

3 መልሶም፡- እኔ ደግሞ አንዲት ነገር እጠይቃችኋለሁ፥ እናንተም ንገሩኝ፤ 4 የዮሐንስ ጥምቀት ከሰማይ ነበረችን ወይስ ከሰው? አላቸው።

5 እርስ በርሳቸውም ሲነጋገሩ፡- ከሰማይ ብንል፡- ስለ ምን አላመናችሁበትም? ይለናል፤ 6 ከሰው ግን ሕዝቡ ሁሉ ይወግሩናል፤ ዮሐንስ ነቢይ እንደ ነበረ ሁሉ ያምኑ ነበርና አሉ።

7 መልሰውም፡- ከወዴት እንደ ሆነ አናውቅም አሉት።

(ማቴዎስ 21:23-27 የቀጠለ)	(ማርቆስ 11:27-33 የቀጠለ)	(ሉቃስ 20:1-8 የቀጠለ)
እኔም በምን ሥልጣን እነዚህን እንዳደርግ አልነግራችሁም አላቸው።	ያዩት ነበርና ሕዝቡን ፈሩ። 33 ለኢየሱስም መልሰው፡- አናውቅም አሉት ኢየሱስም፡- እኔም በምን ሥልጣን እነዚህን እንዳደርግ አልነግራችሁም አላቸው።	8 ኢየሱስም፡- እኔም በምን ሥልጣን እነዚህን እንዳደርግ አልነግራችሁም አላቸው።

◆ ክፍል 132ለ. የኢየሱስ መልሶች ከራሱ ጥያቄዎች ጋር እና ሦስት ምሳሌዎች

- ኢየሩሳሌም፣ በመቅደሱ ውስጥ -

ማቴዎስ 21:28-22:14

28 ነገር ግን ምን ይመስላችኋል? አንድ ሰው ሁለት ልጆች ነበሩት፤ ወደ አንደኛው ቀርቦ፡- ልጄ ሆይ፣ ዛሬ ሂድና በወይኔ አትክልት ሥራ አለው።

29 እርሱም መልሶ፡- አልወድም አለ፤ ኋላ ግን ተጸጸተና ሄደ።

30 ወደ ሁለተኛውም ቀርቦ እንዲሁ አለው እርሱም መልሶ፡- እሺ ጌታዬ አለ፤ ነገር ግን አልሄደም።

31 ከሁለቱ የአባቱን ፈቃድ ያደረገ ማን ነው?

ፈተኛው አሉት።

ኢየሱስ እንዲህ አላቸው፡- እውነት እላችኋለሁ፣ ቀራጮችና ጋለሞቶች ወደ እግዚአብሔር መንግሥት በመግባት ይቀድሙአችኋል። 32 ዮሐንስ በጽድቅ መንገድ መጥቶላችሁ ነበርና፣ አላመናችሁበትም፤ ቀራጮችና ጋለሞቶች ግን አመኑበት፤ እናንተም ይህን አይታችሁ ታምኑበት ዘንድ በኋላ ንስሐ አልገባችሁም።

33 ሌላ ምሳሌ ⁴ ስሙ።	ማርቆስ 12:1-12	ሉቃስ 20:9-19
የወይን አትክልት የተከለ ባለቤት ሰው ነበረ፤ ቅጥርም ቀጠረለት፣ መጥመቂያም ማሰለት፣ ግንብም ሠራና ለገበሬዎች አከራይቶ ወደ ሌላ አገር ሄደ። [ኢሳይይስ 5:2] 34 የሚያፈራበትም ጊዜ ሲቀርብ፣ ፍሬውን ሊቀበሉ ባሮቹን ወደ	1 በምሳሌም ⁴ ይነግራቸው ጀመር። አንድ ሰው የወይን አትክልት ተከለ፣ ቅጥርም ቀጠረለት፣ መጥመቂያም ማሰለት፣ ግንብም ሠራና ለገበሬዎች አከራይቶ ወደ ሌላ አገር ሄደ። [ኢሳይይስ 5:2] 2 በጊዜውም ከወይን	9 ይህንም ምሳሌ ⁴ ለሕዝቡ ይላቸው ጀመር። አንድ ሰው የወይን አትክልት ተከለ ለገበሬዎችም አከራይቶ ለብዙ ዘመን ወደ ሌላ አገር ሄደ። 10 በጊዜውም ከወይኑ አትክልት ፍሬ እንዲሰጡት አንድ ባሪያ ወደ ገበሬዎች ላከ፤ ገበሬዎቹ ግን

⁴ [ማቴ. 21:33፤ ማር. 12:1፤ ሉቃስ 20:9] ይህ ምሳሌ የሚያመለክተው የእግዚአብሔርን ውድ ልጅ (ሉቃስ 20:13) ሕዝቡ እንዳልተቀበሉት ሲሆን፣ የሁለቱ ልጆች ምሳሌ ደግሞ (ማቴ. 21:28-32) መጥምቁ ዮሐንስን አንቀበልም ያሉ አድማሮችን የሚከስ ነው።

(ማቴዎስ 21:28-22:14
የቀጠለ)

ገበሬዎች ላከ።

35 ገበሬዎቹም ባሮቹን ይዘው አንዱን ደበደቡት አንዱንም ገደሉት ሌላውንም ወገሩት። 36 ደግሞ ከፊተኞች የሚበዙ ሌሎች ባሮችን ላከ፤ እንዲሁም አደረጉባቸው።

37 በኋላ ግን፡- ልጄንስ ያፍሩታል ብሎ ልጁን ላከባቸው።

38 ገበሬዎቹ ግን ልጁን ባዩ ጊዜ እርስ በርሳቸው፡- ወራሹ ይህ ነው፤ ኑ፤ እንግደለውና ርስቱን እናግኝ ተባባሉ። 39 ይዘውም ከወይኑ አትክልት አወጡና ገደሉት።

40 እንግዲህ የወይኑ አትክልት ጌታ በሚመጣ ጊዜ በእነዚህ ገበሬዎች ምን ያደርግባቸዋል?

41 እነርሱም፡- ክፉዎችን በክፉ ያጠፋቸዋል፤ የወይኑንም አትክልት ፍሬውን በየጊዜው ለሚያስረክቡ ለሌሎች ገበሬዎች ይሰጠዋል አሉት።

42 ኢየሱስ እንዲህ አላቸው፡-

“ግንቦቾች የናቂት ድንጋይ እርሱ የማዕዘን

(ማርቆስ 12:1-12 የቀጠለ)

አትክልት ፍሬ ከገበሬዎቹ እንዲቀበል አንድ ባሪያ ወደ ገበሬዎቹ ላከ፤ 3 ይዘውም ደበደቡት ባዶውንም ሰደዱት። 4 ዳግመኛም ሌላውን ባሪያ ወደ እነርሱ ላከ እርሱንም ወግረው ራሱን አቁሰሉት አዋርደውም ሰደዱት። 5 ሌላውንም ላከ፤ እርሱንም ገደሉት፤ ከሌሎችም ከብዙዎች አንዳንዱን ደበደቡ አንዳንዱንም ገደሉ።

6 የሚወደው አንድ ልጅ ገና ነበረው፤ ልጄንስ ያፍሩታል ብሎ እርሱን ከሁሉ በኋላ ወደ እነርሱ ላከ።

7 እነዚያ ገበሬዎች ግን እርስ በርሳቸው፡- ወራሹ ይህ ነው፤ ኑ፤ እንግደለው፤ ርስቱም ለኛ ይሆናል ተባባሉ። 8 ይዘውም ገደሉት፤ ከወይኑም አትክልት ወደ ውጭ ጣሉት።

9 እንግዲህ የወይኑ አትክልት ጌታ ምን ያደርጋል? ይመጣል ገበሬዎቹንም ያጠፋል፤ የወይኑንም አትክልት ለሌሎች ይሰጣል።

10-11 “ግንቦቾች የናቂት ድንጋይ እርሱ

(ሉቃስ 20:9-19 የቀጠለ)

ደበደቡት ባዶውንም ሰደዱት። 11 ጨምሮም ሌላውን ባሪያ ላከ፤ እነርሱም ያን ደግሞ ደበደቡት አዋርደውም ባዶውን ሰደዱት። 12 ጨምሮም ሦስተኛውን ላከ፤ እነርሱም ይህን ደግሞ አቀሰሰው አወጡት።

13 የወይኑም አትክልት ጌታ፡- ምን ላድርግ? የምወደውን ልጄን እልካለሁ፤ ምናልባት እርሱን አይተው ያፍሩታል አለ።

14 ገበሬዎቹ ግን አይተውት እርስ በርሳቸው ሲነጋገሩ፡- ወራሹ ይህ ነው፤ ርስቱ ለእኛ እንዲሆን ኑ እንግደለው አሉ። 15 ከወይኑም አትክልት ወደ ውጭ አውጥተው ገደሉት።

እንግዲህ የወይኑ አትክልት ጌታ ምን ያደርጋቸዋል? 16 ይመጣል እነዚህንም ገበሬዎች ያጠፋል፤ የወይኑንም አትክልት ለሌሎች ይሰጣል።

ይህንም በሰሙ ጊዜ፡- ይህስ አይሁን አሉ።

17 እርሱ ግን ወደ እነርሱ ተመልክቶ፡- እንግዲህ፡-

(ማቴዎስ 21:28-22:14 የቀጠለ)	(ማርቆስ 12:1-12 የቀጠለ)	(ሉቃስ 20:9-19 የቀጠለ)
ራስ ሆነ፤ ይህም ከጌታ ዘንድ ሆነ፤ ለዓይኖቻችንም ድንቅ ነው።” የሚለውን ከቶ በመጽሐፍ አላነበባችሁምን? [መዝሙር 118:22-23]	የማዕዘን ራስ ሆነ፤ ይህም ከጌታ ዘንድ ሆነ፤ ለዓይኖቻችንም ድንቅ ነው።” [መዝሙር 118:22-23] የሚለውን ይህን መጽሐፍ አላነበባችሁምን?	“ግንቦች የናቁት ድንጋይ እርሱ የማዕዘን ራስ ሆነ” ተብሎ የተጻፈው ይህምን ድር ነው? [መዝሙር 118:22]
43 ስለዚህ እላችኋለሁ፡ የእግዚአብሔር መንግሥት ከእናንተ ትወሰዳለች።⁵ ፍሬዋንም ለሚያደርግ ሕዝብ ትሰጣለች። 44 በዚህም ድንጋይ ላይ የሚወድቅ ይቀጠቀጣል፤ ድንጋዩ ግን የሚወድቅበትን ሁሉ ይፈጨዋል። 45 የካህናት አለቆችና ፈሪሳውያንም ምሳሌዎቹን ሰምተው ስለ እነርሱ እንደ ተናገረ አስተዋሉ፤ 46 ሊይዙትም ሲፈልጉት ሳሉ ሕዝቡ እንደ ነቢይ ሰላዩት ፈሩአቸው። 22:1 ኢየሱስም መለሰ	12 ምሳሌውንም ስለ እነርሱ እንደ ተናገረ አውቀዋልና ሊይዙት ፈለጉ፤ ነገር ግን ሕዝቡን ፈሩ። ትተውትም ሄዱ።	18 በዚያም ድንጋይ ላይ የሚወድቅ ሁሉ ይቀጠቀጣል፤ የሚወድቅበትን ሁሉ ግን ይፈጨዋል አለ። 19 የካህናት አለቆችና ጳጾችም ይህን ምሳሌ በእነርሱ ላይ እንደ ተናገረ አውቀው በዚያች ሰዓት እጃቸውን ሊጭኑበት ፈለጉ ነገር ግን ሕዝቡን ፈሩ።
ደግሞም በምሳሌ ነገራቸው እንዲህም አለ፡- 2 መንግሥተ ሰማያት ለልጁ ሰርግ ያደረገ ንጉሥን ትመስላለች። 3 የታደሙትንም ወደ ሰርጉ ይጠሩ ዘንድ ባሮቹን ላከ ሊመጡም አልወደዱም። 4 ደግሞ ሌሎችን ባሮች ልኩ፡- የታደሙትን፡- እነሆ፤ ድግሴን አዘጋጀሁ፤ ኮርማዎቹና የሰቡት ከብቶቹ ታርደዋል፤ ሁሉም ተዘጋጅቶአል፤ ወደ ሰርጉ ኑ በሉአቸው አለ። 5 እነርሱ ግን ቸል ብለው አንዱ ወደ እርሻው፤ ሌላውም ወደ ንግዱ ሄደ፤ 6 የቀሩትም ባሮቹን ይዘው አንገላቱአቸው ገደሉአቸውም። 7 ንጉሡም ተቈጣ፤ ጭፍሮቹንም ልኮ እነዚያን ገዳዮች አጠፋ፤ ከተማቸውንም አቃጠለ።⁶		

⁵ [ማቴ. 21:43] ኢየሱስንና የመንፈሳዊ ሕይወት መስፈርቱን አልቀበል ያለውን ይህን የእስራኤላውያን ትውልድ እግዚአብሔርም ያልተቀበለው የመሆኑ ነገር ትኩረት የላበ ጉዳይ ነበር (ሉቃስ 19:41-44፤ ክፍል 128ለ፤ ማቴ. 21:19፤ ማር. 11:14፤ ክፍል 129ሀ)። ይህ መንግሥት የሚሰጠው አዲስ “ሕዝብ” በዚህ ጊዜ ለወንጌል ጥሪ ምላሽ ለሚሰጡ አይሁዶችም ሆኑ አሕዛብ (ማቴ. 22:8-10) ወይም ወደፊት ጥሪውን ሰምተው በንስሐ ለሚመለሱ የእስራኤል ትውልዶች ነው (ማቴ. 23:39፤ ክፍል 137ለ)።

(ማቴዎስ 21:28-22:14 የቀጠለ)

8 በዚያን ጊዜ ባሮቹን፡- ሰርጉስ ተዘጋጅቶአል፤ ነገር ግን የታደሙት የማይገባቸው ሆኑ፤ 9 እንግዲህ ወደ መንገድ መተላለፊያ ሄዳችሁ ያገኛችሁትን ሁሉ ወደ ሰርጉ ጥሩ አለ። 10 እነዚያም ባሮች ወደ መንገድ ወጥተው ያገኙትን ሁሉ ክፉዎችንም በጎዎችንም ሰበሰቡ፤ የሰርጉንም ቤት ተቀማጮች ሞሉት።

11 ንጉሡም የተቀመጡትን ለማየት በገባ ጊዜ በዚያ የሰርግ ልብስ ያለበስ አንድ ሰው አየና፡- ወዳጄ ሆይ፤ 12 የሰርግ ልብስ ሳትለብስ እንዴት ወደዚህ ገባህ? አለው እርሱም ዝም አለ።

13 በዚያን ጊዜ ንጉሡ አገልጋዮቹን፡- እጁንና እግሩን አስራችሁ በውጭ ወዳለው ጨለማ አውጡት፤ በዚያ ልቅሶና ጥርስ ማፋጨት ይሆናል አለ።

14 የተጠሩ ብዙዎች፤ የተመረጡ ግን ጥቂቶች ናቸውና።

◆ ክፍል 133. ፈረሳውያን እና የሄሮድስ ወገን የሆኑ ሰዎች ለቄሣር ግብር ስለ መክፈል ኢየሱስን በመጠየቅ ሊያጠምዱት ያደረጉት ሙከራ

- ኢየሩሳሌም፤ ምናልባት በመቅደሱ ውስጥ -

ማቴዎስ 22:15-22	ማርቆስ 12:13-17	ሉቃስ 20:20-26
15 ስለዚህ ፈረሳውያን ሄዱና እንዴት አድርገው በነገር እንዲያጠምዱት ተማከሩ። 16 ደቀ መዛሙር ታቸውንም ከሄሮድስ ወገን ጋር ላኩበት፤ እነርሱም፡- መምህር ሆይ፤ እውነተኛ እንደ ሆንህ በእውነትም የእግዚአብሔርን መንገድ	13 በንግግርም ሊያጠምዱት ከፈረሳውያንና ከሄሮድስ ወገን የሆኑትን ወደ እርሱ ላኩ። 14 መጥተውም፡- መምህር ሆይ፤ የሰውን ፊት ሳትመለከት በእውነት የእግዚአብሔር መንገድ ታስተምራለህና እውነተኛ እንደ ሆንህ ለማንምም	20 ሲጠባበቁም ወደ ገዢ ግዛትና ሥልጣን አሳልፈው እንዲሰጡት ጻድቃን መስለው በቃሉ የሚያጠምዱትን ሸማቂዎች ሰደዱበት። 21 ጠይቀውም፡- መምህር ሆይ፤ እውነትን እንድትናገርና እንድትስተምር ለሰው

⁶ [ማቴ. 22:7] ይህ በ70 ዓ.ም. ይሆን የነበረውን የኢየሩሳሌም መፍረስ በምሳሌያዊ አባባል የሚያመለክተው ታሪክ፤ ስለ ሁኔታው ከተነገሩት ትንቢቶች አንዱ ነው። ይህን ጉዳይ ኢየሱስ ቀደም ሲል የጠቀሰው ሲሆን (ሉቃስ 19:43-44፤ ክፍል 128A)፤ ያንኑ በድጋሚ ማንግቱ ነው (ማቴ. 23:37-38፤ ክፍል 137A፤ ማቴ. 24:1-2፤ ማር. 13:1-2፤ ሉቃስ 21:5-6፤ ክፍል 139U)።

⁷ [ማቴ. 22:16፤ ማር. 12:13] ፈረሳውያንና የሄሮድስ ተከታዮች በጋራ ዓላማ መተባበራቸው በጣም የተለመደ አይደለም። ሮማውያን የፍልስጥኤም ምድርን መያዛቸው ፈረሳውያንን፤ በተለይም ቀረጥ እንዲከፍሉ የተደረጉትንና ይሁዳ ውስጥ ያሉትን በጣም ያስቆጣጥባል (ማቴ. 22:17)። ማርቆስ 12:14 በአንጻሩ ደግሞ የሄሮድስ ደጋፊዎች የሮማውያንን በምድሪቱ መገኘት ይደግፋት ነበር። ምክንያቱም የሄሮድስ ቤተሰብ የመሪነት ሥልጣን ምንጭ ሮማውያን ነበሩ። ኢየሱስ ጥያቄያቸውን በየትኛውም አቅጣጫ ቢመልሰው (ማቴ. 22:17፤ ማር. 12:15፤ ሉቃስ 20:22)፤ እነርሱ የሚገነዘቡት ከሁለቱ ቡድኖች የአንዳቸውን ትምህርት እንደሻረ አድርገው ነበር። በመሆኑም ከፈረሳውያን ጋር የማይስማማ ቢሆን በሕዝቡ (ሉቃስ 20:26)፤ ከሄሮድስ ደጋፊዎች ጋር ባይስማማ ደግሞ በሄሮድስ ዘንድ (ሉቃስ 20:20)፤ በደለኛ ይሆን ነበር። ኢየሱስ ግን አስተዋይነት በተሞላ መልሱ ሁለቱንም ወጥመዶች አመለጠ።

(ማቴዎስ 22:15-22 የቀጠለ)	(ማርቆስ 12:13-17 የቀጠለ)	(ሉቃስ 20:20-26 የቀጠለ)
እንደ ታሰተም ርእሱን ያወቃለን፤ ለማንምም አታደላም፤ የሰውን ፊት አትመለከትምና፤ 17 እንግዲህ ምን ይመስልሃል? ንገረን ለቁሣር ግብር መስጠት ተፈቅዶአልን ወይስ አልተፈቀደም? አሉት።	እንዲታደላ እናውቃለን፤ ለቁሣር ግብር መስጠት ተፈቅዶአልን ወይስ አልተፈቀደም? እንስጥን ወይስ አንስጥ? አሉት። 15 እርሱ ግን ግብዝነታቸውን አውቆ፡-	ፊትም እንዲታደላ እናውቃለን፤ በእውነት የእግዚአብሔርን መንገድ ታስተምራለህ እንጂ፤ 22 ለቁሣር ግብር ልንሰጥ ተፈቅዶአልን? ወይስ አልተፈቀደም? አሉት።
18 ኢየሱስም ከፋታቸውን አውቆ፡- እናንተ ግብዞች፤ ስለ ምን ትፈትኑኛላችሁ? 19 የግብሩን ብር አሳዩኝ አለ። እነርሱም ዲናር አመጡለት። 20 እርሱም፡- ይህች መልክ ጽሕፈቲቱስ የማን ናት? አላቸው።	ለምን ትፈትኑኛላችሁ? አየው ዘንድ አንድ ዲናር አምጡልኝ አላቸው። 16 እነርሱም አመጡለት። ይህች መልክ ጽሕፈቲቱስ የማን ናት? አላቸው፤ እነርሱም፡-	23 እርሱ ግን ተንኮላቸውንም ተመልክቶ፡- ስለ ምን ትፈትኑኛላችሁ? አንድ ዲናር አሳዩኝ፤ 24 መልኩ ጽሕፈቲቱስ የማን ነው? አላቸው። መልሰውም፡- የቁሣር ነው አሉት።
21 የቁሣር ነው አሉት። በዚያን ጊዜ፡- እንዚያስ የቁሣርን ለቁሣር የእግዚአብሔርንም ለእግዚአብሔር አስረክቡ አላቸው።	የቁሣር ናት አሉት። 17 ኢየሱስም መልሶ፡- የቁሣርን ለቁሣር የእግዚአብሔርንም ለእግዚአብሔር አስረክቡ አላቸው።	25 እርሱም፡- እንዚያስ የቁሣርን ለቁሣር የእግዚአብሔርንም ለእግዚአብሔር አስረክቡ አላቸው።
22 ይህንም ሰምተው ተደነቁ፤ ትተውትም ሄዱ።	በእርሱም ተደነቁ።	26 በሕዝቡም ፊት በቃሉ ሊያጠምዱት አልቻሉም በመልሱም እየተደነቁ ዝም አሉ።

⁸ [ማቴ. 22:23፤ ማር. 12:18፤ ሉቃስ 20:27] ግጭቶች በበዙበት አንድ ማክሰኞ ዕለት ሰዱቃውያን እንደ ኢየሱስ በትንሣኤ መታገን የሚያምን ማንም ሰው ሊመልሰው የማይችለው ሥነ-መለኮታዊ ጥያቄ ያገኙ መሰላቸው (ዮሐ. 11:23-26፤ ክፍል 118ለ)። የወንድምን ሚስት የማግባት ሕግ (ዘዳ. 25:7-10) የትንሣኤን መኖር ሸፍኖታል ብለው አመኑ። ኢየሱስ በመልሱ ዘጸአት 3:6 ውስጥ ያለውን ቃል አብራራው (ማቴ. 22:32፤ ማር. 12:26)። እንዲሁም ያለምንም የትንሣኤ ተስፋ ስለመቅረት ሰዱቃውያን ያስተማሩት አብርሃም፤ ይስሐቅና ያዕቆብ በሞቱ ጊዜ ሠርቶ ቢሆን ኖሮ የሙሴ ትእዛዝ ዘጸአት 3:15-16 (ሉቃስ 20:37) ፈጽሞ ተገቢ አይሆን እንደነበር ለማመልከት ተናገረ።

◆ ክፍል 134. ሰዱቃውያን ስለ ትንሣኤ ያነሡት አደናጋሪ ጥያቄ

- ኢየሩሳሌም፥ ምናልባት በመቅደሱ ውስጥ -

ማቴዎስ 22፡23-33

23 በዚያን ቀን፡- ትንሣኤ መታን የለም የሚሉ ሰዱቃውያን፤ ወደ እርሱ ቀረቡ፤ 24 እንዲህም ብለው ጠየቁት፡- መምህር ሆይ፥ መሴ አንድ ሰው ልጅ ሳይወልድ ቢሞት ወንድሙ ሚስቱን አግብቶ ለወንድሙ ዘር ይተካ አለ። [ዘዳግም 25፡5] 25 ሰባት ወንድማማች በእኛ ዘንድ ነበሩ፤ ፊተኛውም ሚስት አግብቶ ሞተ፤ ዘርም ስለሌለው ሚስቱን ለወንድሙ ተወለት፤ 26 እንዲሁ ደግሞ ሁለተኛው ሦስተኛውም፥ እስከ ሰባተኛው ድረስ። 27 ከሁሉም በኋላ ሴቲቱ ሞተች። 28 ሁሉ አግብተዋታልና በትንሣኤ ቀንስ፤ ከሰባቱ ለማናቸው ሚስት ትሆናለች?

29 ኢየሱስም መልሶ እንዲህ አላቸው፡- መጻሕፍትንና የእግዚአብሔርን ኃይል አታውቁምና ትስታላችሁ።

ማርቆስ 12፡18-27

18 ትንሣኤ መታን የለም የሚሉ ሰዱቃውያን፤ ወደ እርሱ መጥተው ጠየቁት እንዲህም አሉት፡- 19 መምህር ሆይ፥ መሴ፡- የአንድ ሰው ወንድም ሚስቱን ትቶ ልጅ ሳያስቀር ቢሞት፥ ወንድሙ ሚስቱን አግብቶ ለወንድሙ ዘር ይተካ ብሎ ዳፈልን። [ዘዳግም 25፡5] 20 ሰባት ወንድማማቾች ነበሩ፤ ፊተኛውም ሚስት አግብቶ ዘር ሳያስቀር ሞተ፤ 21 ሁለተኛውም አገባት፤ ዘርም ሳይተው ሞተ፤ ሦስተኛውም እንዲሁ፤ 22 ሰባቱም አገቡአት፤ ዘርም አላስቀሩም። ከሁሉም በኋላ ሴቲቱ ደግሞ ሞተች። 23 ሰባቱ አግብተዋታልና በትንሣኤ ቀን ሲነሡ ከእነርሱ ለማናቸው ሚስት ትሆናለች?

24 ኢየሱስም መልሶ እንዲህ አላቸው፡- መጻሕፍትንና የእግዚአብሔርን ኃይል አታውቁምና ስለዚህ የምትስቱ አይደለምን?

ሉቃስ 20፡27-40

27 ትንሣኤ መታንም የሚከዱ ከሰዱቃውያን፤ እንዳንዶቹ ቀርበው ጠየቁት፤ 28 እንዲህ ሲሉ፡- መምህር ሆይ፥ መሴ፡- ሚስት ያለችው የአንድ ሰው ወንድም ልጅ ሳይወልድ ቢሞት፥ ወንድሙ ሚስቱን አግብቶ ለወንድሙ ዘር ይተካ ብሎ ዳፈልን። [ዘዳግም 25፡5] 29 እንግዲያስ ሰባት ወንድማማች ነበሩ፤ የፊተኛውም ሚስት አግብቶ ልጅ ሳይወልድ ሞተ፤ 30-31 ሁለተኛውም አገባት፤ ሦስተኛውም፥ እንዲሁም ሰባቱ ደግሞ ልጅ ሳይተዉ ሞቱ። 32 ከሁሉም በኋላ ሴቲቱ ደግሞ ሞተች። 33 እንግዲህ ሰባቱ አግብተዋታልና ሴቲቱ በትንሣኤ ከእነርሱ ለማንኛቸው ሚስት ትሆናለች?

34 ኢየሱስም መልሶ እንዲህ አላቸው፡-

የዚህ ዓለም ልጆች ያገባሉ ይጋባሉም፤ 35 ያን ዓለምና ከመታን ትንሣኤ ሊያገኙ የሚገባቸው እነዚያ ግን አያገቡም፤ እንደ

(ማቴዎስ 22:23-33 የቀጠለ)	(ማርቆስ 12:18-27 የቀጠለ)	(ሉቃስ 20:27-40 የቀጠለ)
30 በትንሣኤስ እንደ እግዚአብሔር መላእክት በሰማይ ይሆናሉ እንጂ አያገቡም አይጋቡም።	25 ከሙታንስ ሲነሡ በሰማያት እንዳሉ መላእክት ይሆናሉ እንጂ አያገቡም፤ አይጋቡም።	መላእክት ናቸውና፤ 36 ሊሞቱም ወደ ፊት አይቻላቸውም፤ የትንሣኤም ልጆች ስለሆኑ የእግዚአብሔር ልጆች ናቸው።
31-32 ስለ ትንሣኤ ሙታን ግን፡- እኔ የአብርሃም አምላክ፤ የይስሐቅም አምላክ የያዕቆብም አምላክ ነኝ የሚል ከእግዚአብሔር ዘንድ ወደ እናንተ የተባለውን አላነበባችሁምን? [ዘጸአት 3:6] የሕያዋን አምላክ ነው እንጂ የሙታን አይደለም።	26 ስለ ሙታን ግን እንዲነሡ እግዚአብሔር፡- እኔ የአብርሃም አምላክ የይስሐቅም አምላክ የያዕቆብም አምላክ ነኝ እንዳለው በሙሴ መጽሐፍ በቅጥቋጦው ዘንድ የተጻፈውን አላነበባችሁምን? [ዘጸአት 3:6] 27 የሕያዋን አምላክ ነው እንጂ የሙታን አይደለም። እንግዲህ እጅግ ትስታላችሁ።	37 ሙታን እንዲነሡ ግን ሙሴ ደግሞ በቅጥቋጦው ዘንድ ጌታን የአብርሃም አምላክ የይስሐቅም አምላክ የያዕቆብም አምላክ በማለቱ አስታወቀ፤ [ዘጸአት 3:6] 38 ሁሉ ለእርሱ ሕያዋን ስለሆኑ፤ የሕያዋን አምላክ ነው እንጂ የሙታን አይደለም።
33 ሕዝቡም ይህን ሰምተው በትምህርቱ ተገረሙ።	እጅግ ትስታላችሁ።	39 ከጻፎችም አንዳንዶቹ መልሰው፡- መምህር ሆይ፤ መልካም ተናገርህ አሉት። 40 ወደ ፊትም አንድ ነገር ስንኳ ሊጠይቁት አልደፈሩም።

◆ ክፍል 135. የአንድ ፈሪሳዊ ሕግ ነዝ ጥያቄ

[ክፍል 1033 ይመልከቱ]

- ኢየሩሳሌም፤ ምናልባት በመቅደሱ ውስጥ -

(ማቴዎስ 22:34-40)	(ማርቆስ 12:28-34)
34 ፈሪሳውያንም ሰዱቃውያንን ዝም እንዳሰኛቸው በሰሙ ጊዜ አብረው ተሰበሰቡ። 35 ከእነርሱም አንድ ሕግ አዋቂ ሊፈትነው፡- 36 መምህር ሆይ፤ ከሕግ ማናቸዬ ትእዛዝ ታላቅ ናት? ብሎ ጠየቀው።	28 ከጻፎችም አንዱ ቀርቦ ሲከራከሩ ሰማና መልካም አድርጎ እንደ መለሰላቸው አስተውሎ፡- ከሁሉ ፊተኛይቱ ትእዛዝ ማናቸዬ ናት? ብሎ ጠየቀው።
37 ኢየሱስም እንዲህ አለው፡- ጌታ አምላክህን በፍጹም ልብህ በፍጹም ነፍስህም በፍጹም አሳብህም ውደድ። [ዘጸአት 6:5] 38 ታላቂቱና ፊተኛይቱ ትእዛዝ ይህች ናት። 39 ሁለተኛይቱም ይህችን ትመስላለች፤ እርሰዋም፡-	29 ኢየሱስም መልሶ እንዲህ አለው፡- ከትእዛዛቱ ሁሉ ፊተኛይቱ፡- እስራኤል ሆይ፤ ስማ፤ ጌታ አምላካችን አንድ ጌታ ነው። 30 አንተም በፍጹም ልብህ በፍጹምም ነፍስህ በፍጹምም አሳብህ በፍጹምም ኃይልህ ጌታ አምላክህን ውደድ የምትል ናት። ፊተኛይቱ ትእዛዝ

(ማቴዎስ 22፡34-40 የቀጠለ)	(ማርቆስ 12፡28-34 የቀጠለ)
ባልንጀራህን እንደ ነፍስህ ውደድ የምትለው ናት። [ዘሌዋውያን 19፡18] 40 በእነዚህ በሁለቱ ትእዛዛት ሕጉም ሁሉ ነቢያትም ተሰቅለዋል።	ይህች ናት። [ዘዳግም 6፡4-5] 31 ሁለተኛይቱም፡- ባልንጀራህን እንደ ራስህ ውደድ የምትል እርስዋን የምትመስል ይህች ናት። [ዘሌዋውያን 19፡18] ከእነዚህ የምትበልጥ ሌላ ትእዛዝ የለችም።
	32 ጻፈውም፡- መልካም ነው፥ መምህር ሆይ፤ አንድ ነው ከእርሱም በቀር ሌላ የለም ብለህ በእውነት ተናገርህ፤ 33 በፍጹም ልብ በፍጹም አእምሮም በፍጹም ነፍስም በፍጹም ኃይልም እርሱን መውደድ [ዘሌዋውያን 19፡18፤ ዘዳግም 4፡35፥ 6፡5]፥ ባልንጀራንም እንደ ራስ መውደድ በሙሉ ከሚቃጠል መሥዋዕትና ከሌላው መሥዋዕት ሁሉ የሚበልጥ ነው አለው።
	34 ኢየሱስም በአእምሮም እንደ መለሰ አይቶ፡- አንተ ከእግዚአብሔር መንግሥት የራቅህ አይደለህም አለው። ከዚህም በኋላ ማንም ሊጠይቀው አልደፈረም።

> ከጠላቶቹ ለተሰነዘሩ መገዳደሮች የኢየሱስ መልስ <

◆ ክፍል 136. ክርስቶስ ከዳዊት ጋር እንደ ልጅ እና እንደ ጌታ ያለው ግንኙነት

- ኢየሩሳሌም፥ በመቅደሱ ውስጥ -

ማቴዎስ 22፡41-46	ማርቆስ 12፡35-37	ሉቃስ 20፡41-44
41-42 ፈሪሳውያንም ተሰብስበው ሳሉ፥ ኢየሱስ፡-¹⁰ ስለ ክርስቶስ ምን ይመስላችኋል? የማንስ ልጅ ነው? ብሎ ጠየቃቸው።	35 ኢየሱስም በመቅደስ ሲያስተምር	
የዳዊት ልጅ ነው አሉት። 43-44 እርሱም፡- እንኳይህ ዳዊት፡-	መልሶ እንዲህ አለ፡-	41 እንዲህም አላቸው፡- ክርስቶስ የዳዊት ልጅ ነው

⁹ [ማርቆስ 12፡34] ኢየሱስ ለሰጠው መልስ ይህ የሕግ ሊቅ የነበረው በኃ አመለካከት ባልደረባዎቹ የሆኑ ፈሪሳውያንን ሳያስደነግጣቸው አልቀረም። እንዲህ ካሉ ተንኮለኞች ተቃዋሚዎቹ መካከል፥ ይህን ልቡ ለደገንነት ቃል የተከፈተ እና ምናልባት ለእግዚአብሔር መንግሥት የሚበቃ ሰው፥ ለይቶ ማወቁ የኢየሱስን አስደናቂ የመለየት ችሎታ ያመለክታል።

(ማቴዎስ 22:41-46 የቀጠለ)	(ማርቆስ 12:35-37 የቀጠለ)	(ሉቃስ 20:41-44 የቀጠለ)
“ጌታ ጌታዬን፡- ‘ጠላቶችህን የእግርህ መረገጫ እስካደርግልህ ድረስ በቀኝ ተቀመጥ አለው።” ሲል እንዴት በመንፈስ ጌታ ብሎ ይጠራዋል? [ምዝሙር 110:1] 45 ዳዊትስ ጌታ ብሎ ከጠራው፤ እንዴት ልጁ ይሆናል? አላቸው። 46 አንድም ቃል ስንኳ ይመልስለት ዘንድ የተቻለው የለም፤ ከዚያ ቀንም ጀምሮ ወደ ፊት ማንም ሊጠይቀው አልደፈረም።	ጻፎች ክርስቶስ የዳዊት ልጅ ነው እንዴት ይላሉ? 36 ዳዊት ራሱ በመንፈስ ቅዱስ፡- “ጌታ ጌታዬን፡- ‘ጠላቶችህን የእግርህ መረገጫ እስካደርግልህ ድረስ በቀኝ ተቀመጥ አለው።” አለ። [ምዝሙር 110:1] 37 ዳዊትም ራሱ ጌታ አለው፤ እንዴትስ ልጁ ይሆናል? ብዙ ሕዝብም በደስታ ይሰሙት ነበር።	እንዴት ይላሉ? 42-43 ዳዊትም ራሱ በመዝሙራት መጽሐፍ፡- “ጌታ ጌታዬን፡- ‘ጠላቶችህን ለእግርህ መረገጫ እስካደርግልህ ድረስ በቀኝ ተቀመጥ አለው።” ይላል። [ምዝሙር 110:1] 44 እንግዲህ ዳዊት፡- ጌታ ብሎ ይጠራዋል፤ እንዴትስ ልጁ ይሆናል?

◆ ክፍል 137ሀ. ስለ ፈሪሳውያን እና የሕግ መምህራን የተነገሩ ሰባት ወያኔዎች [ክፍል 54ሠና 107ን ይመልከቱ]
- ኢየሩሳሌም፤ በመቅደሱ ውስጥ -

ማቴዎስ 23:1-36	ማርቆስ 12:38-40	ሉቃስ 20:45-47
1 በዚያን ጊዜ ኢየሱስ ለሕዝቡና ለደቀ መዛሙርቱ እንዲህ ብሎ ነገራቸው፡- 2 ጻፎችና ፈሪሳውያን በሙሴ ወንበር ተቀምጠዋል። 3 ስለዚህ ያዘዙ አችሁን ሁሉ አድርጉ¹⁰ ጠብቁትም፤ ነገር ግን እየተናገሩ	38-39 ሲያስተምርም እንዲህ አለ፡- ረጃጅም ልብስ ለብሰው መዞርን፤ በገበያም ሰላምታን፤ በምክራብም የከበሬታን ወንበር፤ በግብርም የከበሬታን ስፍራ ከሚወዱ ከጻፎች ተጠበቁ፤	45 ሕዝቡም ሁሉ ሲሰሙ ደቀ መዛሙርቱን፡- 46 ረጃጅም ልብስ ለብሰው መዞር ከሚፈልጉ፤ በገበያም ሰላምታ፤ በምክራብም የከበሬታ ወንበር፤ በምሳም የከበሬታ ስፍራ ከሚወዱ ከጻፎች ተጠበቁ፤

¹⁰ [ማቴ. 22:41] ኢየሱስ ጠላቶቹን ከገታ በኋላ ራሱ ጥያቄ ያቀርባል። በአንድ ጥያቄ የጠላቶቹን ቅስም በመስበር (ማቴ. 22:46) እና የተሰበሰበውን ሕዝብ በማስደሰት (ማር. 12:37) መሢሐ ሰውም እግዚአብሔርም (“ጌታ” እና “ልጅ”፤ ማቴ. 22:45፤ ማር. 12:37፤ ሉቃስ 20:44) መሆኑን በብሉይ ኪዳን ከሰፈረው የእግዚአብሔር ቃል አረጋገጠ።

(ማቴዎስ 23:1-36 የቀጠለ)

(ማርቆስ 12:38-40 የቀጠለ)

(ሉቃስ 20:45-47 የቀጠለ)

አያደርጉትምና እንደ ሥራቸው አታድርጉ። 4 ከባድና አስቸጋሪ ሸክም ተብትበው በሰው ትከሻ ይጭናሉ፤ እነርሱ ግን በጣታቸው ስንኳ ሊነኩት አይወዱም።

5 ለሰውም እንዲታዩ ሥራቸውን ሁሉ ያደርጋሉ፤ ስለዚህ አሸንክታባቸውን ያስፋሉ ዘርፉንም ያስረዝማሉ፤ 6

40 የመበለቶችን ቤት የሚበሉ ጸሎታቸውንም በማስረዘም የሚያመካኙ እነዚህ የባሰ ፍርድ ይቀበላሉ።

47 የመበለቶችን ቤት የሚበሉ ጸሎታቸውንም በማስረዘም የሚያመካኙ፤ እነዚህ የባሰ ፍርድ ይቀበላሉ አለ።

በምሳም የከበሬታ ስፍራ፤ በምክራብም የከበሬታ ወንበር፤ 7 በገበያም ሰላምታና፡- መምህር ሆይ መምህር ሆይ ተብለው እንዲጠሩ ይወዳሉ።

8 እናንተ ግን፡- መምህር ተብላችሁ አትጠሩ፤ መምህራችሁ አንድ ስለ ሆነ እናንተም ሁላችሁ ወንድማማች ናችሁ። 9 አባታችሁ አንዱ እርሱም የሰማዩ ነውና በምድር ላይ ማንንም፡- አባት ብላችሁ አትጥሩ። 10 ሊቃችሁ አንድ እርሱም ክርስቶስ ነውና፡- ሊቃውንት ተብላችሁ አትጠሩ። 11 ከእናንተም የሚበልጠው አገልጋያችሁ ይሆናል። 12 ራሱን ከፍ የሚያደርግ ሁሉ ይዋረዳል፤ ራሱንም የሚያዋርድ ሁሉ ከፍ ይላል።

13 እናንተ¹¹ ግብዞች ጻፎችና ፈሪሳውያን፤ መንግሥተ ሰማያትን በሰው ፊት ስለምትዘጉ፤ ወዮላችሁ እናንተ አትገቡም የሚገቡትንም እንዳይገቡ ትከለክላላችሁ።

14 እናንተ ግብዞች ጻፎችና ፈሪሳውያን፤ በጸሎት ርዝመት እያመካኛችሁ የመበለቶችን ቤት ስለምትበሉ፤ ወዮላችሁ፤ ስለዚህ የባሰ ፍርድ ትቀበላላችሁ።

15 እናንተ ግብዞች ጻፎችና ፈሪሳውያን፤ አንድ ሰው ልታሳምኑ በባሕርና በደረቅ ስለምትዘጉ፤ በሆነም ጊዜ ከእናንተ ይልቅ ሁለት እጥፍ የባሰ የገሃነም ልጅ ስለምታደርጉት፤ ወዮላችሁ።

¹¹ (ማቴ. 23:3) ኢየሱስ ሕግ አዋቂዎችንና ፈሪሳውያንን እንደ ግብዞች (ማቴ. 23:13፤ 15፤ 23፤ 25፤ 27፤ 29)፤ “እንደዕውሮች መሪዎች” (ማቴ. 23:16) የሚያወግዝበት ጊዜ ቢቃረብም፤ የሙሴን ሕግ የማስፈጸም ሥልጣናቸውን ተቀብሏል። ሕግን በታማኝነት እስካስተማሩ ድረስ ሰው ሊታዘዝላቸው ይገባ ነበር። ልማዳቸው የሕግን ምንነት ከሳተ (ማቴ. 5:21-48፤ ክፍል 54ሠ) ወይም የሕግን አስተምህሮ ከሻረ ግን (ማቴ. 15:1-20፤ ማር. 7:1-23፤ ቁጥር 77)፤ ትእዛዛቸው ሊከበር አይገባውም ነበር።

¹² (ማቴ. 23:13) የሕግ መምህራንና ፈሪሳውያን በሥፍራው ቆይተው እነዚህን ቃላት የመስማት አለመስማታቸው ጉዳይ አከራካሪ ነው። ይሁን እንጂ ነበሩ የሚለው አመለካከት ያመዝናል። ምክንያቱም “ወዮላችሁ” የሚለው ቃል (“እናንተ”) ማለትን የሚያመለክት ነው። ኢየሱስ ይህን ቃል በሚናገርበት ጊዜ ገና ቤተ መቅደስ ውስጥ ስለነበር፤ ሰዎቹ ቃሉን ሊሰሙ ከሚችሉበት ርቀት ላይ እንደሚሆኑ ይገመታል። ቤተ መቅደሱን ሁለት ጊዜ ከማጽዳቱ (ክፍል 31፤ 129A) ባሻገር የኢየሱስ ቁጣ ከማንኛውም ጊዜ ይልቅ እዚህ ተገልጿል። እነዚህ የሃይማኖት መሪዎች ለእግዚአብሔር መንግሥት መብቃት አለመቻላቸው በዚህ አጋጣሚ ተመልክቷል።

(ማቴዎስ 23፡1-36 የቀጠለ)

16 እናንተ፡- ማንም በቤተ መቅደስ የሚምል ምንም የለበትም፤ ማንም በቤተ መቅደስ ወርቅ የሚምል ግን በመሐላው ይያዛል የምትሉ፤ ዕውሮች መሪዎች፤ ወዮላችሁ። 17 እናንተ ደንቆሮዎችና ዕውሮች፤ ማናቸው ይበልጣል? ወርቁ ነውን? ወይስ ወርቁን የቀደሰው ቤተ መቅደስ? 18 ደግሞችሁም፡- ማንም በመሠዊያው የሚምል ምንም የለበትም፤ ማንም በላዩ ባለው መባ የሚምል ግን በመሐላው ይያዛል ትላላችሁ። 19 እናንተ ደንቆሮዎችና ዕውሮች፤ ማናቸው ይበልጣል? መባው ነውን? ወይስ መባውን የሚቀድሰው መሠዊያው? 20 እንግዲህ በመሠዊያው የሚምለው በእርሱና በእርሱ ላይ ባለው ሁሉ ይምላል፤ 21 በቤተ መቅደስም የሚምለው በእርሱና በእርሱ በሚኖረው ይምላል፤ 22 በሰማይም የሚምለው በእግዚአብሔር ዙፋንና በእርሱ ላይ በተቀመጠው ይምላል።

23 እናንተ ግብዞች ጻፎችና ፈሪሳውያን፤ ከአዝሙድና ከእንስላል ከከሙንም አሥራት ስለምታወጡ፤ ፍርድንና ምሕረትን ታማኝነትንም፤ በሕግ ያለውን ዋና ነገር ስለምትተዉ፤ ወዮላችሁ፤ ሌላውን ሳትተዉ ይህን ልታደርጉ ይገባችሁ ነበር። 24 እናንተ ዕውሮች መሪዎች፤ ትንኝን የምታጠሩ ግመልንም የምትውጡ።

25 እናንተ ግብዞች ጻፎችና ፈሪሳውያን፤ በውስጡ ቅሚያና ስስት ሞልቶ ሳለ የጽዋውንና የወጭቱን ውጭ ስለምታጠሩ፤ ወዮላችሁ። 26 አንተ ዕውር ፈሪሳዊ፤ ውጭው ደግሞ ጥሩ እንዲሆን አስቀድመህ የጽዋውንና የወጭቱን ውስጡን አጥራ።

27 እናንተ ግብዞች ጻፎችና ፈሪሳውያን፤ በውጭ አምረው የሚታዩ በውስጡ ግን የሙታን አጥንት ርኩሶትም ሁሉ የተሞሉ በኖራ የተለሰኑ መቃብሮችን ስለምትመስሉ፤ ወዮላችሁ። 28 እንዲሁ እናንተ ደግሞ በውጭ ለሰው እንደ ጻድቃን ትታያላችሁ፤ በውስጣችሁ ግን ግብዝነትና ዓመፀኝነት ሞልቶባችኋል።

29 እናንተ ግብዞች ጻፎችና ፈሪሳውያን፤ የነቢያትን መቃብር ስለምትሠሩ የጻድቃንንም መቃብር ስለምታስጌጡና፡- 30 በአባቶቻችን ዘመን ኖረን በሆነስ በነቢያት ደም ባልተባበርናቸውም ነበር ስለምትሉ፤ ወዮላችሁ። 31 እንግዲያስ የነቢያት ገዳዮች ልጆች እንደሆናችሁ በራሳችሁ ላይ ትመሰክራላችሁ። 32 እናንተ ደግሞ የአባቶቻችሁን መስፈሪያ ሙሉ።

33 እናንተ እባቦች፤ የእፋኝነት ልጆች፤ ከገሃነም ፍርድ እንዴት ታመልጣላችሁ? 34 ስለዚህ፤ እነሆ፤ ነቢያትንና ጥበበኞችን ጻፎችንም ወደ እናንተ እልካለሁ፤ ከእነርሱም ትገድላላችሁ ትሰቅሉማላችሁ፤ ከእነርሱም በምኩራባችሁ ትገርፋላችሁ ከከተማም ወደ ከተማ ታሳድዳላችሁ፤ 35 ከጻድቁ ከአቤል ደም ጀምሮ በቤተ መቅደስና በመሠዊያው መካከል እስከ ገደላችሁት እስከ በራክዩ ልጅ እስከ ዘካርያስ ደም ድረስ በምድር ላይ የፈሰሰው የጻድቅ ደም ሁሉ ይደርስባችሁ ዘንድ። 36 እውነት እላችኋለሁ፤ ይህ ሁሉ በዚህ ትውልድ ላይ ይደርሳል።

13 [ማቴ. 23፡39ሀ] ከመጀመሪያው ይልቅ በኢየሱስ ዳግም ምጽዓት ጊዜ እጅግ የበዙ እስራኤላውያን ኢየሱስን እንደ መሢሕ በደስታ ይቀበሉታል። ስለ ኢየሩሳሌም የተደረገ ይህ ማስጠንቀቂያ፤ ኢየሱስ ዳግም ምጽዓቱ ከኢየሩሳሌም ጋር ስለሚኖረው ግንኙነት ለደቀ መዛሙርቱ ሊነግራቸው ለፈለገው ነገር ዝግጅት ነበር (ክፍል 139ሀ)።

◆ ክፍል 137ለ. ኢየሱስ ለኢየሩሳሌም ማዘነ

[ክፍል 113ለን ይመልከቱ]

- ኢየሩሳሌም፡ በመቅደሱ ውስጥ -

ማቴዎስ 23፡37-39

37 ኢየሩሳሌም ኢየሩሳሌም ሆይ፡ ነቢያትን የምትገድል ወደ እርስዋ የተላኩትንም የምትወግር፡ ዶሮ ጫጩቶችዋን ከክንፎችዋ በታች እንደምትሰበስብ ልጆችሽን እሰበስብ ዘንድ ስንት ጊዜ ወደድሁ! አልወደዳችሁም። 38 እነሆ፡ ቤታችሁ የተፈታ ሆኖ ይቀርላችኋል። 39 እላችኋለሁና፡ በጌታ ስም የሚመጣ የተባረከ ነው እስክትሉ ድረስ¹⁴ ከእንግዲህ ወዲህ አታዩኝም። [መዝሙር 118፡26]

◆ ክፍል 138. አንዲት መበለት የነበራትን ሁሉ መስጠቷ

- ኢየሩሳሌም፡ በመቅደሱ ውስጥ -

ማርቆስ 12፡41-44

41 ኢየሱስም በመዝገብ አንጻር ተቀምጦ ሕዝቡ በመዝገብ ውስጥ ገንዘብ እንዴት እንዲጥሉ ያይ ነበር፤ ብዙ ባለ ጠጎችም ብዙ ይጥሉ ነበር፤ 42 አንዲትም ድሀ መበለት መጥታ አንድ ሳንቲም የሚያህሉ ሁለት ናስ ጣለች።

43 ደቀ መዛሙርቱንም ጠርቶ፡- እውነት እላችኋለሁ፡ በመዝገብ ውስጥ ከሚጥሉት ሁሉ ይልቅ ይህች ድሀ መበለት አብልጣ ጣለች፤ 44 ሁሉ ከትርፋቸው ጥለዋልና፡ ይህች¹⁴ ግን ከጉድለትዋ የነበራትን ሁሉ ትዳርዋን ሁሉ ጣለች አላቸው።

ሉቃስ 21፡1-4

1 ዓይኑንም አንሥቶ መባቸውን በመዝገብ የሚጥሉ ባለ ጠጎችን አየ። 2 አንዲትም ድሀ መበለት ሁለት ሳንቲም በዚያ ስትጥል አየና፡-

3 እውነት እላችኋለሁ፡ ይህች ድሀ መበለት ከሁሉ ይልቅ አብልጣ ጣለች፤ 4 እነዚህ ሁሉ ከትርፋቸው ወደ እግዚአብሔር መዝገብ ጥለዋልና፤ ይህች¹⁴ ግን ከጉድለትዋ የነበራትን ትዳርዋን ሁሉ ጣለች አለ።

¹⁴ [ማር. 12፡44፤ ሉቃስ 21፡4] ይህ የእውነተኛ ሃይማኖተኛነት ምሳሌ ነው። ከተበላሹ የሃይማኖት መሪዎች (ማቴ. 23፡23-24፤ ክፍል 137ሀ) አንጻር ስትታይ፡ ይህች ሴት በመሥዋዕትነቷ እንደተረጋገጠው ከልዪ ሰጠች።

በክርስቶስ የሞት ዝግጅት ላይ የተነገሩ ትንቢቶች

> የደብረ ዘይት ስብከት፥ ኢየሱስ ስለ ቤተ መቅደስና ስለ ዳግም ምጽአቱ በትንቢት ተናገረ <

◆ ክፍል 139ሀ. የስብከቱ አጀማመር

- ከመቅደሱ ወደ ደብረ ዘይት -

ማቴዎስ 24:1-3

1 ኢየሱስም ከመቅደስ ወጥቶ ሄደ፤ ደቀ መዛሙርቱም የመቅደሱን ግንቦች ሊያሳዩት ቀረቡ።

2 እርሱ ግን መልሶ፡- ይህን ሁሉ ታያላችሁን? እውነት እላችኋለሁ፤ ድንጋይ በድንጋይ ላይ ሳይፈርስ በዚህ አይቀርም አላቸው።

3 እርሱም በደብረ ዘይት ተቀምጦ ሳለ፤ ደቀ መዛሙርቱ ለብቻቸው ወደ እርሱ ቀርበው፡- ንገረን፤ ይህ መቼ ይሆናል? ¹⁵ የመምጣትህና የዓለም መጨረሻ ምልክቱስ ምንድን ነው? አሉት።

ማርቆስ 13:1-4

1 እርሱም ከመቅደስ ሲወጣ ከደቀ መዛሙርቱ አንዱ፡- መምህር ሆይ፤ እንዴት ያሉ ድንጋይዎችና እንዴት ያሉ ሕንጻዎች እንደሆኑ እይ አለው።

2 ኢየሱስም መልሶ፡- እነዚህን ታላላቅ ሕንጻዎች ታያለህን? ድንጋይ በድንጋይ ላይ ሳይፈርስ በዚህ አይቀርም አለው።

3 በመቅደስም ትይዩ በደብረ ዘይት ተቀምጦ ሳለ፤ ጴጥሮስና ያዕቆብ ዮሐንስም እንድርያሰም፡- 4 ንገረን፤ ¹⁵ ይህ መቼ ይሆናል? ይህን ሁሉ ይፈጸም ዘንድ እንዳለው ምልክቱ ምንድን ነው? ብለው ለብቻቸው ጠየቁት።

ሉቃስ 21:5-7

5 አንዳንዶቹም ስለ መቅደስ በመልካም ድንጋይና በተሰጠው ሽልማት እንዳጌጠ ሲነጋገሩ፡- ይህ ማየምታዩት ሁሉ፤ 6 ድንጋይ በድንጋይ ላይ ሳይፈርስ በዚህ የማይቀርበት ዘመን ይመጣል አለ።

7 እነርሱም፡- መምህር ሆይ፤ እንግዲህ ይህ መቼ ¹⁵ ይሆናል? ይህን ይሆን ዘንድ እንዳለው ምልክቱ ምንድን ነው? ብለው ጠየቁት።

¹⁵ [ማቴ. 24:31 ማር. 13:41 ሉቃስ 21:7] ደቀ መዛሙርቱ ሦስት ጥያቄዎች የጠየቁ ይመስላል። የመጀመሪያው በ70 ዓ.ም. በሮማውያን ወታደሮች የተፈጸመውን የቤተ መቅደሱን መፍረስ የሚመለከት ነው (ማቴ. 24:1-2፤ ማር. 13:1-2፤ ሉቃስ 21:5-6)። ሌላው የኢየሱስን ዳግም ምጽዓትና ከዚያ ጋር የተያያዘውን የዘመን ፍጻሜ ይመለከታል። እነዚህ ሁለት ክንውኖች ምንም እንኳን በአያሌ ዓመታት የተለያዩ ቢሆኑ፤ እግዚአብሔር ለእስራኤል ሕዝብ ካለው እቅድ ጋር በቅርብ የተዛመዱ ናቸው። ከምልክቱ ጋር የተዛመደውና “ይህ መቼ ይሆናል?” የሚለው ሌላ ጥያቄ ምናልባት ከጥቂት ጊዜ በኋላ የሚሆነው የቤተ መቅደሱ መፍረስ ጉዳይ ሊሆን ይችላል። የቤተ መቅደሱ መፍረስ፤ መሢሔ ዘመኑን የመፈጸሙና መንግሥቱን በምድር ለመመሥረት የመምጣቱ ዋዜማ ነው በማለት ደቀ መዛሙርቱ አስበው ነበር። ኢየሱስም ቢሆን በሁለቱ ክንውኖች መካከል ዝምድና መኖሩን አሳስተባበለም፤ ሁለቱን ስለሚለየው ረጅም ዘመንም በኋላ ባደረገው ንግግር የገለጠው ነገር የለም። ቃላቱን ከተናገረ ጥቂት ዓመታት በኋላ አንዳንድ ትንቢቶች ተፈጽመዋል (ለምሳሌ፡ ሉቃስ 21:20፤ ክፍል 139ሐ)፤ ሌሎች ግን ገና የሚፈጸሙ ናቸው (ለምሳሌ፡ ማቴ. 24:30፤ ክፍል 139መ)።

◆ ክፍል 139ለ. የምጥ መጀመሪያ

[ክፍል 70ለና 108ሀን ይመልከቱ]

- ደብረ ዘይት -

ማቴዎስ 24:4-14

4 ኢየሱስም መልሶ እንዲህ አላቸው፡- ማንም እንዳያስታችሁ ተጠንቀቁ። 5 ብዙዎች፡- እኔ ክርስቶስ ነኝ እያሉ በስሜ ይመጣሉና፤ ብዙዎችንም ያስታሉ። 6 ጦርንም የጦርንም ወሬ ትሰሙ ዘንድ አላችሁ፤ ይህ ሊሆን ግድ ነውና ተጠበቁ፤ አትደንግጡ፤ ዳሩ ግን መጨረሻው ገና ነው። 7 ሕዝብ በሕዝብ ላይ መንግሥትም በመንግሥት ላይ ይነሣልና፤ ራብም ቸነፈርም የምድርም መናወጥ በልዩ ልዩ ስፍራ ይሆናል፤ 8 እነዚህም ሁሉ የምጥ ጣር¹⁶ መጀመሪያ ናቸው።

9 በዚያን ጊዜ ለመከራ አሳልፈው ይሰጡአችኋል ይገድሉአችሁማል፤ ስለ ስሜም በአሕዛብ ሁሉ የተጠላችሁ ትሆናላችሁ። 10 በዚያን ጊዜም ብዙዎች ይሰናከላሉ እርስ በርሳቸውም አሳልፈው ይሰጣሉ እርስ በርሳቸውም ይጣላሉ፤

ማርቆስ 13:5-13

5 ኢየሱስም መልሶ እንዲህ ይላቸው ጀመር፡- ማንም እንዳያስታችሁ ተጠንቀቁ። 6 ብዙዎች፡- እኔ ነኝ እያሉ በስሜ ይመጣሉና፤ ብዙዎችንም ያስታሉ። 7 ጦርንም የጦርንም ወሬ በሰማችሁ ጊዜ አትደንግጡ፤ ይህ ሊሆን ግድ ነውና፤ ነገር ግን መጨረሻው ገና ነው። 8 ሕዝብ በሕዝብ ላይ መንግሥትም በመንግሥት ላይ ይነሣልና፤ በልዩ ልዩ ስፍራ የምድር መናወጥ ይሆናል፤ ራብ ይሆናል፤ እነዚህ የምጥ ጣር¹⁶ መጀመሪያ ናቸው።

9 እናንተ ግን ለራሳችሁ ተጠንቀቁ፤ ወደ ሸንጎ አሳልፈው ይሰጡአችኋል በምክራብም ትገረፋላችሁ ምስክርም ይሆንባቸው ዘንድ ስለ እኔ በገዥዎችና በነገሥታት ፊት ትቆማላችሁ።

ሉቃስ 21:8-19

8 እንዲህም አለ፡- እንዳትስቱ ተጠንቀቁ፤ ብዙዎች፡- እኔ ነኝ፤ ዘመኑም ቀርቦአል እያሉ በስሜ ይመጣሉና፤ እነርሱን ተከትላችሁ አትሂዱ። 9 ጦርንና ሁከትንም በሰማችሁ ጊዜ አትደንግጡ፤ ይህ አስቀድሞ ይሆን ዘንድ ግድ ነውና፤ ነገር ግን መጨረሻው ወዲያው አይሆንም።

10 በዚያን ጊዜ እንዲህ አላቸው፡- ሕዝብ በሕዝብ ላይ፤ መንግሥትም በመንግሥት ላይ ይነሣል፤ 11 ታላቅም የምድር መናወጥና በልዩ ልዩ ስፍራ ቸነፈር ራብም ይሆናል፤ የሚያስፈራም ነገር ከሰማይም ታላቅ ምልክት ይሆናል።

12 ከዚህም ሁሉ በፊት እጃቸውን በላያችሁ ይጭናሉ ያሳድዱአችሁማል፤ ስለ ስሜም ወደ ምክራብና ወደ ወሳኒ አሳልፈው ይሰጡአችኋል፤ ወደ ነገሥታትና ወደ ገዥዎችም ይወስዱአችኋል፤ 13

¹⁶ [ማቴ. 24:8፤ ማር. 13:8] “ምጥ” በመጽሐፍ ቅዱስ “የጌታ ቀን” የመጀመሪያ ክፍል የሆነውን የእስራኤል የፍዳ ዘመን ለመግለጥ ያገለገለ ዘይቤያዊ አነጋገር ነው (ኢሳ. 13:8፤ 26:17-19፤ 66:7-9፤ ኤር. 30:7-8፤ ሚኪ. 4:9-10፤ 1ኛ ተሰ. 5:3)። እየጨመረ የሚሄደው ይህ የሰው ልጆች የመከራ ዘመን፤ መሢሔ ዳግም ወደ ምድር በሚመጣበት ጊዜ በጣም ከፍተኛ ደረጃ ላይ ይደርሳል።

(ማቴዎስ 24:4-14 የቀጠለ)

(ማርቆስ 13:5-13 የቀጠለ)

(ሉቃስ 21:8-19 የቀጠለ)

10 አስቀድሞም ወንጌል ለአሕዛብ ሁሉ ይሰበክ ዘንድ ይገባል። 11 ሲገቡት ተአችሁና አሳልፈው ሲሰጡ አችሁም ምን እንድትናገሩ አስቀድማችሁ አትጨነቁ፤ ዳሩ ግን በዚያች ሰዓት የሚሰጣችሁን ተናገሩ፤ የሚነግረው መንፈስ ቅዱስ ነው እንጂ እናንተ አይደላችሁምና።

12 ወንድምም ወንድሙን አባትም ልጁን ለሞት አሳልፎ ይሰጣል፤ ልጆችም በወላጆቻቸው ላይ ይነሣሉ። ይገድሉአቸውማል፤ 13 በሁሉም ዘንድ ስለ ስሜ የተጠላችሁ ትሆናላችሁ፤

ይህም ለምስክርነት ይሆንላችኋል።

14 ሰለዚህ እንዴት እንድትመልሱ አስቀድማችሁ እንዳታስቡ በልባችሁ አኑሩት፤ 15 ወደረኞቻችሁ ሁሉ ሊቃውሙና ሊከራከሩ የማይችሉትን አፍና ጥበብ እሰጣችኋለሁና። 16 ወላጆችም ስንኳ ወንድሞችም ዘመዶችም ወዳጆችም አሳልፈው ይሰጡ አችኋል፤ ከእናንተም እንዳንዱን ይገድላሉ፤ 17 በሁሉም ስለ ስሜ የተጠላችሁ ትሆናላችሁ። 18 ከራሳችሁም አንዲት ጠጉር ስንኳ አትጠፋም፤ 19 በመታገሣችሁም ነፍሳችሁን ታገኛላችሁ።

11 ብዙ ሐሰተኞች ነቢያትም ይነሣሉ ብዙዎችንም ያስታሉ፤ 12 ከዓመፃም ብዛት የተነሣ የብዙ ሰዎች ፍቅር ትቀዘቅዛለች። 13 እስከ መጨረሻ የሚጸና ግን እርሱ ይድናል። 14 ለአሕዛብም ሁሉ ምስክር እንዲሆን ይህ የመንግሥት ወንጌል በዓለም ሁሉ ይሰበካል፤ በዚያን ጊዜም መጨረሻው ይመጣል።

እስከ መጨረሻ የሚጸና ግን እርሱ ይድናል።

◆ ክፍል 139ሐ. የጥፋት ርኩሰትና ተከታዩ ሥቃይ

[ክፍል 120ላን ይመልከቱ]

- ደብረ ዘይት -

ማቴዎስ 24:15-28

15 እንግዲህ በነቢዩ በዳንኤል የተባለውን የጥፋትን ርኩሰት¹⁷ በተቀደሰችው ስፍራ ቆሞ ስታዩ፡ አንባቢው ያስተውል፡ [ዳንኤል 9:27፤ 11:31፤ 12:11]

16 በዚያን ጊዜ በይሁዳ ያሉት ወደ ተራራዎች ይሸሹ፡ 17 በሰገነትም ያለ በቤቱ ያለውን ሊወስድ አይውረድ፡ 18 በእርሻም ያለ ልብሱን ይወስድ ዘንድ ወደ ኋላው አይመለስ።

19 በዚያችም ወራት ለርጉዞችና ለሚያጠቡ ወዮላቸው። 20 ነገር ግን ሽሽታችሁ በክረምት ወይም በሰገነት እንዳይሆን ጸልዩ፤ 21 በዚያን ጊዜ ከዓለም መጀመሪያ ጀምሮ እስከ ዛሬ ድረስ ያልሆነ እንግዲህም ከቶ የማይሆን ታላቅ መከራ ይሆናልና። 22 እነዚያ ቀኖችስ ባያጥሩ ሥጋ የለበሰ ሁሉ ባልዳነም ነበር፤ ነገር ግን እነዚያ ቀኖች ስለ ተመረጡት ሰዎች ያጥራሉ።

ማርቆስ 13:14-23

14 ነገር ግን በነቢዩ በዳንኤል የተባለውን የጥፋት ርኩሰት በማይገባው ስፍራ ቆሞ ብታዩ [ዳንኤል 9:27፤ 11:31፤ 12:11]፤¹⁷ አንባቢው ያስተውል፡

በዚያን ጊዜ በይሁዳ ያሉ ወደ ተራሮች ይሸሹ፡ 15 በሰገነትም ያለ ወደ ቤት አይውረድ፡ ከቤቱም አንዳች ይወስድ ዘንድ አይግባ፡ 16 በእርሻም ያለ ልብሱን ይወስድ ዘንድ ወደ ኋላው አይመለስ።

17 በዚያን ወራትም ለርጉዞችና ለሚያጠቡ ወዮላቸው። 18 ነገር ግን ሽሽታችሁ በክረምት እንዳይሆን ጸልዩ፤ 19 በዚያን ወራት እግዚአብሔር ከፈጠረው ከፍጥረት መጀመሪያ ጀምሮ እስከ አሁን ድረስ ያልሆነ ደግሞም የማይሆን የመከራ ዓይነት ይሆናልና። 20 ጌታስ ወራቶቹን ባያሳጥር፡ ሥጋ የለበሰ ሁሉ ባልዳነም፤ ነገር ግን ስለ መረጣቸው ምርጦች ወራቶቹን አሳጠረ።

ሉቃስ 21:20-24

20 ኢየሩሳሌም ግን በጭፍራ ተከባ ስታዩ በዚያን ጊዜ ጥፋትዋ እንደ ቀረበ እወቁ። 21 የዚያን ጊዜ በይሁዳ ያሉ ወደ ተራራዎች ይሸሹ፡ በመካከልዋም ያሉ ከእርስዋ ፈቀቅ ይበሉ፡ በገጠር ያሉም ወደ እርስዋ አይግቡ፤ 22 የተጻፈው ሁሉ እንዲፈጸም ይህ የበቀል ጊዜ ነውና። 23 በዚያን ወራት ለእርጉዞችና ለሚያጠቡ ወዮላቸው፤

¹⁷ [ማቴ. 24:15፤ ማር. 13:14] ይህ ዳንኤል ስለ ሰባዎቹ ሳምንታት የተናገረው ትንቢት (ዳን. 9:27) ያኔም ሆነ፡ ከኢየሱስ ጊዜ ጀምሮም አልተፈጸመም ነበር። ወደፊት የሚሆነው የሰባችው ሳምንት ትንቢት አማካይ ጊዜ እንደመሆኑ፡ ይህ “የጥፋት ርኩሰት” የኢየሱስን መመለስ በግልጽ ከሚጠቁሙ ምልክቶች አንዱን ያመለክታል (ማቴ. 24:3፤ ክፍል 139ሀ)።

(ማቴዎስ 24:15-28 የቀጠለ)

23 በዚያን ጊዜ ማንም፡- እነሆ፤ ክርስቶስ ከዚህ አለ ወይም፡- ከዚያ አለ ቢላችሁ አትመኑ፤ 24 ሐሰተኞች ክርስቶሶችና ሐሰተኞች ነቢያት ይነሣሉና፤ ቢቻላቸውስ የተመረጡትን እንኳ እስኪያስቱ ድረስ ታላላቅ ምልክትና ድንቅ ያሳያሉ። 25 እነሆ፤ አስቀድሜ ነገርኋችሁ።

26 እንግዲህ፡- እነሆ፤ በበረሃ ነው ቢሉአችሁ፤ አትውጡ፤ እነሆ፤ በእልፍኝ ነው ቢሉአችሁ፤ አትመኑ፤ 27 መብረቅ ከምሥራቅ ወጥቶ እስከ ምዕራብ እንደሚታይ፤ የሰው ልጅ መምጣት እንዲሁ ይሆናልና፤ 28 በድን ወዳለበት በዚያ አምራዎች ይሰበሰባሉ።

(ማርቆስ 13:14-23 የቀጠለ)

21 በዚያን ጊዜም ማንም፡- እነሆ፤ ክርስቶስ ከዚህ አለ፤ ወይም፡- እነሆ፤ ከዚያ አለ ቢላችሁ አትመኑ፤ 22 ሐሰተኞች ክርስቶሶችና ሐሰተኞች ነቢያት ይነሣሉና፤ ቢቻላቸውስ የተመረጡትን እንኳ ያስቱ ዘንድ ምልክትና ድንቅ ያደርጋሉ። 23 እናንተ ግን ተጠንቀቁ፤ እነሆ፤ አስቀድሜ ሁሉን ነገርኋችሁ።

(ሉቃስ 21:20-24 የቀጠለ)

ታላቅ ችግር በምድር ላይ፤ በዚህም ሕዝብ ላይ ቀጣይ ይሆናልና፤

24 በሰይፍ ስለትም ይወድቃሉ፤ ወደ አሕዛብ ሁሉም ይማረካሉ፤ የአሕዛብም ዘመን እስኪፈጸም ድረስ ኢየሩሳሌም በአሕዛብ የተረገጠች ትሆናለች።

◆ ክፍል 139መ. የሰው ልጅ መምጣት

[ክፍል 120ለን ይመልከቱ]

- ደብረ ዘይት -

ማቴዎስ 24:29-31

29 ከዚያች ወራትም መከራ በኋላ ወዲያው

“ፀሐይ ይጨልማል፤ ጨረቃም ብርሃንዋን አትሰጥም፤ ከዋክብትም ከሰማይ ይወድቃሉ።”

[ኢሳይያስ 13:10፤ 34:4፤ ሕዝቅኤል 32:7፤ ኢዮኤል 2:10፤ 31፤ 3:15]

30 የሰማያትም ኃይላት ይናወጣሉ። በዚያን ጊዜም የሰው ልጅ¹⁸ ምልክት በሰማይ ይታያል፤ በዚያን ጊዜም የምድር ወገኖች ሁሉ ዋይ ዋይ ይላሉ፤ የሰው ልጅንም¹⁸ በኃይልና በብዙ ክብር በሰማይ ደመና ሲመጣ ያዩታል። [ዳንኤል 7:13] 31 መላእክቱንም ከታላቅ መለከት ድምፅ ጋር ይልካቸዋል፤ ከሰማያትም ዳርቻ እስከ ዳርቻው ከአራቱ ነፋሳት ለእርሱ የተመረጡትን ይሰበስባሉ። [ኢሳይያስ 27:13]

ማርቆስ 13:24-27

24 በዚያን ወራት ግን ከዚያ መከራ በኋላ

“ፀሐይ ይጨልማል ጨረቃም ብርሃንዋን አትሰጥም፤ 25 ከዋክብትም ከሰማይ ይወድቃሉ፤ የሰማያትም ኃይላት ይናወጣሉ።”

[ኢሳይያስ 13:10፤ 34:4፤ ሕዝቅኤል 32:7፤ ኢዮኤል 2:10፤ 31፤ 3:15]

26 በዚያን ጊዜም የሰው ልጅ¹⁸ በብዙ ኃይልና ክብር በደመና ሲመጣ ያዩታል። [ዳንኤል 7:13] 27 በዚያን ጊዜም መላእክትን ይልካል ከአራቱ ነፋሳትም ከምድር ዳርቻ እስከ ሰማይ ዳርቻ የተመረጡትን ይሰበስባቸዋል።

ሉቃስ 21:25-27

25 በፀሐይና በጨረቃም በከዋክብትም ምልክት ይሆናል፤ በምድር ላይም አሕዛብ ከባሕሩና ከዋገዱም ድምፅ የተነሣ እያመነቱ ይጨነቃሉ፤ 26 ሰዎችም ከፍርሃትና በዓለም የሚመጣበትን ከመጠበቅ የተነሣ ይደክማሉ፤ የሰማያት ኃይላት ይናወጣሉ።

27 በዚያን ጊዜም የሰው ልጅ¹⁸ በኃይልና በብዙ ክብር በደመና ሲመጣ ያዩታል። [ዳንኤል 7:13]

¹⁸ [ማቴ. 24:40፤ ማር. 13:26፤ ሉቃስ 21:27] “የሰው ልጅ” ወደምድር መመለስ የእስራኤልን ተስፋና ጉጉት ከዳር ያደርሰዋል። ዳግም ምጽዓቱ ከፍዳው በኋላ ወዲያውኑ በመከናወን (ማቴ. 24:29)፤ የተበተኑ እስራኤላውያን ወደ ምድራቸው የመመለሻ ጊዜ ይሆናል (ማቴ. 24:31፤ ማር. 13:27)። ይህ የምድራቱ ነጻ መሆን፤ በብሉይ ኪዳን ሁሉ የተደጋገመ የአይሁዳውያን የመጨረሻው ዘመን ተስፋ ነው (ዘዳ. 30:3-4፤ ኢሳ. 11:12፤ 27:13፤ 56:8፤ ኤር. 23:3፤ 31:8፤ ሕዝ. 11:17፤ 20:34፤ 41፤ 28:25፤ 34:13፤ ሮሜ 11:26)።

¹⁹ [ማቴ. 24:33፤ ማር. 13:29፤ ሉቃስ 21:31] “ይህ ሁሉ” የተባሉት ነገሮች ኢየሱስ ቀደም ብሎ በዚህ ንግግሩ የገለጣቸውና “የምጥ ጣር” (ማቴ. 24:8፤ ማር. 13:9፤ ክፍል 139ለ) እና “የጥፋት ርኩሰት” (ማቴ. 24:15፤ ማር. 13:14፤ ክፍል 139ሐ) የመሳሰሉት ናቸው። እስራኤላውያን እነዚህ ነገሮች መከናወን መጀመራቸውን ሲመለከቱ “ቤዛችሁ ቀርቧልና” (ሉቃስ 21:28)፤ እና “የእግዚአብሔር መንግሥት እንደቀረበች” (ሉቃስ 21:31) የሚሉትን መልእክቶች ይገነዘባሉ። ይህን ብሔራዊ ነጻነት የሚያገኙት በሰው ልጅ መምጣት አማካይነት ነው (ክፍል 139መ)።

◆ ክፍል 139ሠ. ቅርብ፥ ነገር ግን መቼ መሆኑ ያልታወቀው ጊዜ ምልክቶች [ክፍል 120ለን ይመልከቱ]

- ደብረ ዘይት -

ማቴዎስ 24፥32-41

ማርቆስ 13፥28-32

ሉቃስ 21፥28-33

32 ምሳሌውንም ከበለሰ ተማሩ፤ ጫፍዋ ሲለሰልሰ ቅጠልዋም ሲያቈጠቅጥ፥ ያን ጊዜ በጋ እንደ ቀረበ ታውቃላችሁ፤ 33 እንዲሁ እናንተ ደግሞ ይህን ሁሉ¹⁹ ስታዩ በደጅ እንደ ቀረበ እወቁ። 34 እውነት እላችኋለሁ፥ ይህ ሁሉ እስኪሆን ድረስ ይህ ትውልድ አያልፍም። 35 ሰማይና ምድር ያልፋሉ፥ ቃሌ ግን አያልፍም።

36 ስለዚያች ቀንና ስለዚያች ሰዓት ግን ከአባት ብቻ በቀር የሰማይ መላእክትም ቢሆኑ ልጅም ቢሆን የሚያውቅ የለም። 37 የኖኅ ዘመን እንደ ነበረ የሰው ልጅ መምጣት እንዲሁ ይሆናልና። 38 በዚያች ወራት ከጥፋት ውኃ በፊት፥ ኖኅ ወደ መርከብ እስከገባበት ቀን ድረስ፥ ሲበሉና ሲጠጡ ሲያገቡና ሲጋቡም እንደ ነበሩ፥ [ዘፍጥረት 7፡7] 39 የጥፋት ውኃም መጥቶ

28 ምሳሌውንም ከበለሰ ተማሩ፤ ጫፍዋ ሲለሰልሰ ቅጠልዋም ሲያቈጠቅጥ፥ ያን ጊዜ በጋ እንደ ቀረበ ታውቃላችሁ፤ 29 እንዲሁ ደግሞ እናንተ ይህን ሁሉ መሆኑን ስታዩ¹⁹ ቀርቦ በደጅ እንደ ሆነ እወቁ። 30 እውነት እላችኋለሁ፥ ይህ ሁሉ እስኪሆን ድረስ ይህ ትውልድ አያልፍም። 31 ሰማይና ምድር ያልፋሉ፥ ቃሌ ግን አያልፍም።

32 ስለዚያች ቀን ወይም ስለዚያች ሰዓት ግን የሰማይ መላእክትም ቢሆኑ ልጅም ቢሆን ከአባት በቀር የሚያውቅ የለም።

28 ይህም ሊሆን ሲጀምር ቤዛችሁ ቀርቦ አልና አሻቅባችሁ ራሳችሁን አንሡ።

29 ምሳሌንም ነገራቸው እንዲህ ሲል፡- በለስንና ዛፎችን ሁሉ እዩ፤ 30 ሲያቈጠቅጡ ተመልክታችሁ በጋ አሁን እንደ ቀረበ ራሳችሁ ታውቃላችሁ። 31 እንዲሁ ደግሞ እናንተ ይህ ሁሉ¹⁹ መሆኑን ስታዩ የእግዚአብሔር መንግሥት እንደ ቀረበች እወቁ።

32 እውነት እላችኋለሁ፥ ይህ ሁሉ እስኪሆን ድረስ ይህ ትውልድ አያልፍም። 33 ሰማይና ምድር ያልፋሉ፥ ቃሌ ግን አያልፍም።

20 ከአምስቱ ምሳሌዎች እንዴት ማርቆስ ወንጌል ውስጥ ብቻ ሲጠቀስ (13፡34-36)፥ አራቱ ደግሞ ማቴዎስ ውስጥ ብቻ ነው የተነገሩት (24፡43፥ 45-51፥ 25፡1-12፥ 14-30)። በመጀመሪያው፥ በሁለተኛውና በአራተኛው ምሳሌዎች የተጠቀሰው ዋና ትምህርት ነቅቶ ስለመጠበቅ ነው። የሦስተኛውና የአምስተኛው ምሳሌዎች ትምህርት ደግሞ የአገልግሎት ታማኝነት የጌታን መምጣት በንቃት በመጠበቅ ይታጀባል የሚል ነው።

(ማቴዎስ 24:32-41 የቀጠለ)

ሁሉን እስከ ወሰደ ድረስ እንዳላወቁ፤ የሰው ልጅ መምጣት ደግሞ እንዲሁ ይሆናል። 40 በዚያን ጊዜ ሁለት ሰዎች በእርሻ ይሆናሉ፤ አንዱ ይወሰዳል አንዱም ይቀራል፤ 41 ሁለት ሴቶች በወፍጮ ይፈጫሉ፤ አንዲቱ ትወሰዳለች አንዲቱም ትቀራለች።

◆ ክፍል 139ረ. ተግባራዊ መጠበቅንና ታማኝነትን የሚያስተምሩ አምስት ምሳሌዎች²⁰ [ክፍል 108ሐና 127ለን ይመልከቱ]
- ደብረ ዘይት -

ማቴዎስ 24:42-25:30	ማርቆስ 13:33-37	ሉቃስ 21:34-36
	33 ጊዜው መቼ እንዲሆን አታውቁምና ተጠንቀቁ፤ ትጉ፤ ጸልዩም። 34 ቤቱን ትቶ ወደ ሌላ አገር እንደ ሄደ ሰው ነው። ለባሮቹም ሥልጣን ለእያንዳንዱም ሥራውን ሰጥቶ በረኛውን እንዲተጋ አዘዘ።	34 ነገር ግን ልባችሁ በመጠጥ ብዛትና በስካር ስለ ትዳርም በማሰብ እንዳይከብድ፤ ያ ቀንም በድንገት እንዳይመጣባችሁ ለራሳችሁ ተጠንቀቁ፤ 35 በምድር ሁሉ ላይ በሚቀመጡ ሁሉ እንደ ወ ጥ መ ድ ይደርስባቸዋልና። 36 እንግዲህ ሊመጣ ካለው ከዚህ ሁሉ ለማምለጥ፤ በሰው ልጅም ፊት ለመቆም እንድትችሉ ስትጸልዩ ሁል ጊዜ ትጉ።
42 ጌታችሁ በምን ሰዓት እንዲመጣ አታውቁምና እንግዲህ ንቁ።	35 እንግዲህ በማታ ቢሆን ወይም በእኩለ ሌሊት ወይም ዶሮ ሲጮኽ ወይም በማለጻ ቢሆን ባለቤቱ መቼ እንዲመጣ አታውቁምና 36 ድንገት መጥቶ ተኝታችሁ እንዳያገኛችሁ ስለዚህ ትጉ።	
43 ያን ግን እወቁ፤ ባለቤት ከሌሊቱ በየትኛው	37 ለእናንተም የምነግራችሁ ለሁሉ እላለሁ፤ ትጉ።	

ክፍል ሌባ እንዲመጣ ቢያውቅ ኖሮ፤ በነቃ ቤቱም ሊቈፈር ባልተወም ነበር። 44 ስለዚህ እናንተ ደግሞ ተዘጋጅታችሁ ኑሩ፤ የሰው ልጅ በማታስቡበት ሰዓት ይመጣልና።

45 እንኪያስ ምግባቸውን በጊዜው ይሰጣቸው ዘንድ ጌታው በቤተ ሰዎች ላይ የሾመው ታማኝና ልባም ባሪያ ማን ነው? 46 ጌታው መጥቶ እንዲህ ሲያደርግ የሚያገኘው ያ ባሪያ ብፁዕ ነው፤ 47 እውነት እላችኋለሁ፤ ባለው ሁሉ ላይ ይሾመዋል። 48 ያ ክፉ ባሪያ ግን፡- ጌታዬ እስኪመጣ ይዘንያል ብሎ በልቡ ቢያስብ፤ 49 ባልንጀሮቹን ባሮች ሊመታ ቢጀምር ከስካሮችም ጋር ቢበላና ቢጠጣ፤ 50 የዚያ ባሪያ ጌታ ባልጠበቃት ቀን ባላወቃትም ሰዓት ይመጣል፤ 51 ከሁለትም ይሰነጥቀዋል፤ እድሉንም ከግብዞች ጋር ያደርግበታል፤ በዚያ ልቅሶና ጥርስ ማፋጩት ይሆናል።

(ማቴዎስ 24:42-25:30 የቀጠለ)

1 በዚያን ጊዜ መንግሥት ሰማያት መብራታቸውን ይዘው መሽራውን ሊቀበሉ የወጡ አሥር ቆነጃጅትን ትመስላለች። 2 ከእነርሱም አምስቱ ሰነፎች አምስቱም ልባዎች ነበሩ። 3 ሰነፎቹ መብራታቸውን ይዘው ከእነርሱ ጋር ዘይት አልያዙምና፤ 4 ልባዎቹ ግን ከመብራታቸው ጋር በማሰርአቸው ዘይት ያዙ። 5 መሽራውም በዘገየ ጊዜ ሁሉ እንቅልፍ እንቅልፍ አላቸውና ተኙ።

6 እኩል ሌሊትም ሲሆን፡- እነሆ፤ መሽራው ይመጣል፤ ትቀበሉት ዘንድ ውጡ የሚል ውክታ ሆነ።

7 በዚያን ጊዜ እነዚያ ቆነጃጅት ሁሉ ተነሡና መብራታቸውን አዘጋጁ። 8 ሰነፎቹም ልባዎቹን፡- መብራታችን ሊጠፋብን ነው፤ ከዘይታችሁ ስጡን አሉአቸው።

9 ልባዎቹ ግን መልሰው፡- ምናልባት ለእኛና ለእናንተ ባይበቃስ፤ ይልቅስ ወደሚሸጡት ሄዳችሁ ለራሳችሁ ግዙ አሉአቸው።

10 ሊገዙም በሄዱ ጊዜ መሽራው መጣ፤ ተዘጋጅተው የነበሩትም ከእርሱ ጋር ወደ ሰርግ ገቡ፤ ደጁም ተዘጋ።

11 በኋላም ደግሞ የቀሩት ቆነጃጅት መጡና፡- ጌታ ሆይ ጌታ ሆይ፤ ክፈትልን አሉ።

12 እርሱ ግን መልሶ፡- እውነት እላችኋለሁ፤ አላውቃችሁም አለ።

13 ቀኒቱንና ሰዓቲቱን አታውቁምና እንግዲህ ንቁ።

14 ወደ ሌላ አገር የሚሄድ ሰው ባሮቹን ጠርቶ ያለውን ገንዘብ እንደ ሰጣቸው እንዲሁ ይሆናልና፤ 15 ለእያንዳንዱ እንደ ዓቅሙ፤ ለአንዱ አምስት መክሊት ለአንዱ ሁለት ለአንዱም አንድ ሰጠና ወደ ሌላ አገር ወዲያው ሄደ። 16 አምስት መክሊትም የተቀበለው ሄዶ ነገደበት ሌላም አምስት አተረፈ፤ 17 እንዲሁም ሁለት የተቀበለው ሌላ ሁለት አተረፈ። 18 አንድ የተቀበለው ግን ሄዶ ምድርን ቆፈረና የጌታውን ገንዘብ ቀበረ።

19 ከብዙ ዘመንም በኋላ የእነዚያ ባሮች ጌታ መጣና ተቆጣጠራቸው። 20 አምስት መክሊት የተቀበለውም ቀረበና ሌላ አምስት መክሊት አሰረከበ፡- ጌታ ሆይ፤ አምስት መክሊት ሰጥተኸኝ ነበር፤ እነሆ፤ ሌላ አምስት መክሊት አተረፍሁበት አለ።

21 ጌታውም፡- መልካም፤ አንተ በኃ ታማኝም ባሪያ፤ በጥቂቱ ታምነሃል፤ በብዙ እሾምሃለሁ፤ ወደ ጌታህ ደስታ ግባ አለው።

22 ሁለት መክሊትም የተቀበለው ደግሞ ቀርቦ፡- ጌታ ሆይ፤ ሁለት መክሊት ሰጥተኸኝ ነበር፤ እነሆ፤ ሌላ ሁለት መክሊት አተረፍሁበት አለ።

23 ጌታውም፡- መልካም፤ አንተ በኃ ታማኝም ባሪያ፤ በጥቂቱ ታምነሃል፤ በብዙ እሾምሃለሁ፤ ወደ ጌታህ ደስታ ግባ አለው።

24 አንድ መክሊትም የተቀበለው ደግሞ ቀርቦ፡- ጌታ ሆይ፤ ካልዘራህባት የምታጭድ ካልበተንህባትም የምትሰበስብ ጨካኝ ሰው መሆንህን አውቃለሁ፤ 25 ፈራሁም ሄጄም መክሊትህን በምድር ቀበርሁት፤ እነሆ፤ መክሊትህ አለህ አለ።

21 [ማቴ. 25:31] የሰው ልጅ በሚመጣበት ጊዜ የሚቀመጥበት ዙፋን (ማቴ. 24:30፤ ማር. 13:26፤ ሉቃስ 21:27፤ ክፍል 139መ)። በምድር ላይ ነው የሚገኘው። ይህ ዙፋን የአውራሽ አባቱ የዳዊት ነው (ሉቃስ 1:32-33፤ ክፍል5)። እዚያ ላይ ሆኖ ከታላቁ የፍጻ ዘመን በተረፉት ላይ ይፈርዳል (“ታላቅ መከራ”፤ ማቴ. 24: 21-22፤ ማር. 13:19-20፤ ክፍል 139ሐ፤ ማቴ. 24:29፤ ማር. 13:24፤ ክፍል 139መ)።

(ማቴዎስ 24:42-25:30 የቀጠለ)

26 ጌታውም መልሶ እንዲህ አለው፦ አንተ ክፉና ሃኬተኛ ባሪያ፤ ካልዘራሁባት እንዳጭድ ካልበተንሁባትም እንድሰበስብ ታውቃለህን? 27 ስለዚህ ገንዘቤን ለለዋጮች አደራ ልትሰጠው በተገባህ ነበር፤ እኔም መጥቼ ያለኝን ከትርፉ ጋር እወስደው ነበር።

28 ስለዚህ መክሊቱን ውሰዱበት አሥር መክሊትም ላለው ስጡት፤ 29 ላለው ሁሉ ይሰጠዋልና ይበዛሉትማል፤ ከሌለው ግን ያው ያለው እንኳ ይወሰድበታል። 30 የማይጠቅመውንም ባሪያ በውጭ ወዳለው ጨለማ አውጡት፤ በዚያ ልቅሶና ጥርስ ማፋጨት ይሆናል።

◆ ክፍል 139ሰ. በሰው ልጅ መምጫ ጊዜ የሚኖር ፍርድ

- ደብረ ዘይት -

ማቴዎስ 25፡31-46

31 የሰው ልጅ በክብሩ በሚመጣበት ጊዜ ከእርሱም ጋር ቅዱሳን መላእክቱ ሁሉ፤ በዚያን ጊዜ በክብሩ ዙፋን²¹ ይቀመጣል፤ 32 አሕዛብም ሁሉ በፊቱ ይሰበሰባሉ፤ እረኛም በጎቹን ከፍየሎች እንደሚለይ እርስ በርሳቸው ይለያቸዋል፤ 33 በጎችን በቀኙ ፍየሎችንም በግራው ያቆማቸዋል።

34 ንጉሡም በቀኙ ያሉትን እንዲህ ይላቸዋል፦ እናንተ የአባቱ ቡሩካን፤ ኑ፤ ዓለም ከተፈጠረበት ጊዜ ጀምሮ የተዘጋጀላችሁን መንግሥት ውረሱ። 35 ተርቤ አብልታችሁኛልና፤ ተጠምቼ አጠጥታችሁኛልና፤ እንግዳ ሆኜ ተቀብላችሁኛልና፤ ታርዜ አልብሳችሁኛልና፤ 36 ታምሜ ጠይቃችሁኛልና፤ ታስሬ ወደ እኔ መጥታችኋልና።

37 ጸድቃንም መልሰው ይሉታል፦ ጌታ ሆይ፤ ተርቤህ አይተን መቼ አበላንህስ? ወይስ ተጠምተህ አይተን መቼ አጠጣንህ? 38 እንግዳ ሆነህስ አይተን መቼ ተቀበልንህ? ወይስ ታርዘህ አይተን መቼ አለበስንህ? 39 ወይስ ታመህ ወይስ ታስረህ አይተን መቼ ወደ አንተ መጣን?

40 ንጉሡም መልሶ፦ እውነት እላችኋለሁ፤ ከሁሉ ከሚያንሱ ከእነዚህ ወንድሞቼ ለአንዱ እንኳ ስላደረጋችሁት ለእኔ አደረጋችሁት ይላቸዋል።

41 በዚያን ጊዜ በግራው ያሉትን ደግሞ ይላቸዋል፦ እናንተ ርጉማን፤ ለሰይጣንና ለመላእክቱ ወደ ተዘጋጀ ወደ ዘላለም እሳት ከእኔ ሂዱ። 42 ተርቤ አላበላችሁኝምና፤ ተጠምቼ አላጠጣችሁኝምና፤ እንግዳ ሆኜ አልተቀበላችሁኝምና፤ 43 ታርዜ አላለበሳችሁኝምና፤ ታምሜ ታስሬም አልጠየቃችሁኝምና።

44 እነርሱ ደግሞ ይመልሱና፦ ጌታ ሆይ፤ ተርቤህ ወይስ ተጠምተህ ወይስ እንግዳ ሆነህ ወይስ ታርዘህ ወይስ ታመህ ወይስ ታስረህ መቼ አይተን አላገለገልንህም? ይሉታል።

45 ያን ጊዜ፦ እውነት እላችኋለሁ፤ ከሁሉ ከሚያንሱ ከእነዚህ ለአንዱ ስላደረጋችሁት ለእኔ ደግሞ አላደረጋችሁትም ብሎ ይመልስላቸዋል።

46 እነዚያም ወደ ዘላለም ቅጣት፤ ጸድቃን ግን ወደ ዘላለም ሕይወት ይሄዳሉ።

> አሳልፎ የመስጠት ዝግጅቶች <

◆ ክፍል 140. የአይሁድ መሪዎች ኢየሱስን ለማሠርና ለመግደል ያቀዱት ሤራ

- ደብረ ዘይት እና የሊቀ ካህናቱ ግቢ -

ማቴዎስ 26:1-5	ማርቆስ 14:1-2	ሉቃስ 22:1-2
1 ኢየሱስም እነዚህን ቃሎች ሁሉ በፈጸመ ጊዜ፤ 2 ለደቀ መዛሙርቱ፡- ከሁለት ቀን በኋላ ፋሲካ እንዲሆን ታውቃላችሁ፤ የሰው ልጅም ሊሰቀል አልፎ ይሰጣል አለ። 3 በዚያን ጊዜ የካህናት አለቆች²² የሕዝብም ሽማግሌች ቀያፋ በሚባለው በሊቀ ካህናቱ ግቢ ተሰበሰቡ፤ 4 ኢየሱስንም በተንኲል ሊያስይዙት ሊገድሉትም ተማከሩ፤ 5 ነገር ግን፡- በሕዝቡ ዘንድ ሁከት እንዳይነሣ በበዓል አይሁን አሉ።	1 ከሁለት ቀን በኋላ ፋሲካና የቂጣ በዓል ነበረ። የካህናት አለቆችም ጻፎችም²² እንዴት አድርገው በተንኲል እንደሚይዙትና እንደሚገድሉት ይፈልጉ ነበር። 2 የሕዝብ ሁከት እንዳይሆን በበዓል አይሁን ይሉ ነበርና።	1 ፋሲካም የሚባለው የቂጣ በዓል ቀረበ። 2 የካህናት አለቆችና ጻፎችም²² እንዴት እንዲያጠፉት ይፈልጉ ነበር፤ ሕዝቡን ይፈሩ ነበርና።

²² [ማቴ. 26:3፤ ማርቆስ 14:1፤ ሉቃስ 22:2] የካህናቱ አለቆች ከሦስት ቡድኖቻቸው መካከል ሁለቱን በመወከል ቀደም ሲል የተሰሩ ውሳኔዎችን ተግባራዊ የሚያደርጉበትን እቅድ ለማዘጋጀት በቀያፋ መሪነት ተሰበሰቡ (ዮሐ. 11:53፤ ክፍል 119)። የካህናቱ አለቆች ኢየሱስ በሕዝቡ ዘንድ፡- በተለይም ከጊሊናና ከፓርያ በመጡት ዘንድ ከነበረው ታላቅ ተወዳጅነት የተነሣ (ሉቃስ 21:38፤ 22:2)፤ በዓሉ እስኪያበቃና፤ እነዚህ ተጓጉሾች ወደየመጡበት እስኪመለሱ ለመጠበቅ ወሰኑ (ማቴ. 26:5፤ ማር. 14:2)። ይሁን እንጂ ያልጠበቁትና የሚፈልጉት መልካም ነገር ከአሥራ ሁለቱ ደቀ መዛሙርት ከአንዱ ስለደረሳቸው (ክፍል 142)፤ የድርጊታቸውን ጊዜ አፈጠኑት። ይህ ሁኔታ ኢየሱስን በስውር እንዲይዙት አስቻላቸው (ሉቃስ 22:6፤ ክፍል 142፤ 153)። የእግዚአብሔር በግ መሰዋት በፋሲካ ዕለት እንጂ፤ ከዚያ በኋላ እንዳይሆን (ማቴ. 26:2) አስቀድሞ በእግዚአብሔር የተወሰነው ጊዜ በዚህ ሁኔታ ተጠበቀ።

◆ ክፍል 141. ማርያም ኢየሱስን ለቀብሩ ሽቶ መቀበቷ

[ክፍል 59ን ይመልከቱ]

- ቢታንያ፣ በለምጻሙ ስምዎን ቤት -

ማቴዎስ 26፡6-13

6 ኢየሱስም በቢታንያ በለምጻሙ በስምዎን ቤት ሳለ፤ 7 አንዲት ቤት ዋጋው እጅግ የበዛ ሽቱ የሞላው የአልባስተሮስ ብልቃጥ ይዛ ወደ እርሱ ቀረበች በማዕድም ተቀምጦ ሳለ በራሱ ላይ አፈሰሰችው።

8 ደቀ መዛሙርቱም ይህን አይተው ተቈጡና፡- ይህ ጥፋት ለምንድር ነው? 9 ይህ በብዙ ዋጋ ተሽጦ ለድሆች ሊሰጥ ይቻል ነበርና አሉ።

10 ኢየሱስም ይህን አውቆ እንዲህ አላቸው፡- መልካም ሥራ ሠርታልኛለችና ሴቲቱንስ ስለ ምን ታደክሙአታላችሁ? 11 ድሆች ሁልጊዜ ከእናንተ ጋር ይኖራሉና፤ እኔ ግን ሁልጊዜ ከእናንተ ጋር አልኖርም፤ 12 እርስዋ ይህን ሽቱ በሰውነቱ ላይ አፍሰሳ ለመቃብሬ አደረገች። 13 እውነት እላችኋለሁ፤ ይህ ወንጌል በዓለም ሁሉ በማናቸውም ስፍራ በሚሰበክበት እርስዋ ያደረገችው ደግሞ ለእርስዋ መታሰቢያ እንዲሆን ይነገራል።

ማርቆስ 14፡3-9

3 እርሱም በቢታንያ በለምጻሙ በስምዎን ቤት በነበረ ጊዜ፤ በማዕድ ተቀምጦ ሳለ፤ አንዲት ቤት ዋጋው እጅግ የከበረ ጥፋ ናርዶስ ሽቱ የመላበት የአልባስተሮስ ቢልቃጥ ይዛ መጣች፤ ቢልቃጡንም ሰብራ በራሱ ላይ አፈሰሰችው።

4 አንዳንዶችም፡- ይህ የሽቱ ጥፋት ለምንድር ነው? 5 ይህ ሽቱ ከሦስት መቶ ዲናር በሚበልጥ ዋጋ ተሽጦ ለድሆች ሊሰጥ ይቻል ነበርና ብለው በራሳቸው ይቈጡ ነበር፤ እርስዋንም ነቀፉአት።

6 ኢየሱስ ግን እንዲህ አለ፡- ተዉአት፤ ስለ ምን ታደክሙ አታላችሁ? መልካም ሥራ ሠርታልኛለች። 7 ድሆች ሁልጊዜ ከእናንተ ጋር ይኖራሉና፤ በማናቸውም በወደዳችሁት ጊዜ መልካም ልታደርጉላቸው ትችላላችሁ፤ እኔ ግን ሁልጊዜ ከእናንተ ጋር አልኖርም። 8 የተቻላትን አደረገች፤ አስቀድማ ለመቃብሬ ሥጋዬን ቀባችው። 9 እውነት እላችኋለሁ፤ ይህ ወንጌል በዓለሙ ሁሉ በሚሰበክበት በማናቸውም ስፍራ፤ እርስዋ ያደረገችው ደግሞ ለእርስዋ መታሰቢያ ሊሆን ይነገራል።

ዮሐንስ 12፡2-8

2 በዚያም እራት አደረጉለት፤ ማርታም ታገለግል ነበር፤ አልዓዛር ግን ከእርሱ ጋር ከተቀመጡት አንዱ ነበረ። 3 ማርያምም ዋጋው እጅግ የከበረ የጥፋ ናርዶስ ሽቱ ንጥር ወስዳ የኢየሱስን እግር ቀባች፤ በጠጉርዋም እግሩን አበሰች፤ ቤቱም ከናርዶስ ሽቱ ሞላ።

4 ነገር ግን ከደቀ መዛሙርቱ አንዱ አሳልፎ ሊሰጠው ያለው የስምዎን ልጅ የአስቆሮቱ ይሁዳ፡- 5 ይህ ሽቱ ለሦስት መቶ ዲናር ተሽጦ ለድሆች ያልተሰጠ ስለ ምን ነው? አለ። 6 ይህንም የተናገረ ሌባ ስለ ነበረ ነው እንጂ ለድሆች ተገድዶላቸው አይደለም፤ ከረጢትም ይዞ በውስጡ ከሚገባው ይወስድ ስለ ነበረ ነው።

7 ኢየሱስም፡- ለምቀበርበት ቀን እንድትጠብቁ ተውሉት፤ 8 ድሆችስ ሁልጊዜ ከእናንተ ጋር ይኖራሉና፤ እኔ ግን ሁልጊዜ ከእናንተ ጋር አልኖርም አለ።

◆ ክፍል 142. ይሁዳ ኢየሱስን አሳልፎ ለመስጠት መስማማቱ

- ኢየሩሳሌም -

ማቴዎስ 26:14-16

14 በዚያን ጊዜ የአስቆሮቱ ይሁዳ የሚባለው ከአሥራ ሁለቱ አንዱ ወደ ካህናት አለቆች ሄደ፡- 15 ምን ልትሰጡኝ ትወዳላችሁ እኔም አሳልፌ እሰጣችኋለሁ? እነርሱም ሠላሳ ብር መዘኑለት። 16 ከዚያችም ሰዓት ጀምሮ አሳልፎ ሊሰጠው ምቹ ጊዜ ይሻ ነበር።

ማርቆስ 14:10-11

10 ከአሥራ ሁለቱም አንዱ የአስቆሮቱ ይሁዳ አሳልፎ ሊሰጠው ወደ ካህናት አለቆች ሄደ። 11 ሲሰሙም ደስ አላቸው ብርም ይሰጡት ዘንድ ተስፋ ሰጡት። በሚመኝ ጊዜም እንዴት አድርጎ አሳልፎ እንዲሰጠው ይፈልግ ነበር።

ሉቃስ 22:3-6

3 ሰይጣንም²³ ከአሥራ ሁለቱ ቍጥር አንዱ በነበረው የአስቆሮቱ በሚባለው በይሁዳ ገባ፤ 4 ሄዶም እንዴት አሳልፎ እንዲሰጣቸው ከካህናት አለቆችና ከመቅደስ አዛዦች ጋር ተነጋገረ። 5 እነርሱም ደስ አላቸው፤ ገንዘብም ሊሰጡት ተዋዋሉ። 6 እሺም አለ፡ ሕዝብም በሌለበት አሳልፎ እንዲሰጣቸው ምቹ ጊዜ ይፈልግ ነበር።

> የመጨረሻው ማዕድ <

◆ ክፍል 143. የፋሲካ ማዕድ መስናዶ

- ኢየሩሳሌም -

ማቴዎስ 26:17-19

17 በቂጣው በዓል በመጀመሪያ ቀን ደቀ መዛሙርቱ ወደ ኢየሱስ ቀርበው፡- ፋሲካ²⁴ ትበላ ዘንድ ወዴት ልናሰናዳለህ ትወዳለህ አሉት።

ማርቆስ 14:12-16

12 ፋሲካን በሚያርዱበት በቂጣ በዓል መጀመሪያ ቀን ደቀ መዛሙርቱ፡- ፋሲካን ትበላ ዘንድ ወዴት ሄደን ልናሰናዳ ትወዳለህ? ²⁴ አሉት።

ሉቃስ 22:7-13

7 ፋሲካንም ሊያርዱበት የሚገባው የቂጣ በዓል ደረሰ፤

8 ጴጥሮስንና ዮሐንስንም፡- ፋሲካን

²³ [ሉቃስ 22:3] ይሁዳ ይህን የጥፋት አቅጣጫ እንዲከተል ሰይጣን በምን ሁኔታ እንዳነሣው መጽሐፍ ቅዱስ አይገልጥም። ከብዙ ዓላማዎች በአንዱ ወይም ሁሉንም በየዘ ምክንያት ተነሣሥቶ ይሆናል። ምኞት አንዱ ምክንያት ይመስላል (ዮሐ. 12:6፤ ክፍል 141)። እንደ ሌሎቹ ደቀ መዛሙርት ለድሆች ያለበ መስሎ ለመታየት ሳይሻም አልቀረም (ማቴ. 26:8-9፤ ማር. 14:4-5፤ ክፍል 141)። ምናልባትም በቅርቡ በወጣው ትእዛዝ መሠረት ኢየሱስ ያለበትን በመጠቀም (ዮሐ. 11:57፤ ክፍል 128ሀ) የዜግነት ግዴታውን መወጣት እንዳለበት ተሰምቶት ይሆናል። ኢየሱስ ወደ ኢየሩሳሌም በከብር ከገባ በኋላ እንዲነግሥ (ማቴ. 21:15-17፤ ሉቃስ 19:39-40፤ ክፍል 128ለ)፤ በአይሁድና በርሱ መካከል አንዳች ስምምነት ባለመደረጉ ከሌሎቹ ደቀመዛሙርት ይልቅ ተበሳጭቶ ይሆናል። ምናልባትም በዚህ ድርጊቱ እንዲነግሥ ኢየሱስን የሚያስገድድ መስሎታል። ባለፉት ሦስት ዓመታት የተከናወኑትን ከተመለከተ በኋላ ድርጊቱ በምንም ሁኔታ ኢየሱስን ለሞት ያበቃል ብሎ አላሰበም (ክፍል 158)። ያም ሆነ ይህ ለድርጊቱ ያነሣው ራስ ወዳድነት ነው። ይህ ባይሆን ኑሮ በሰይጣን ባልተመራ ነበር።

(ማቴዎስ 26:17-19 የቀጠለ)	(ማርቆስ 14:12-16 የቀጠለ)	(ሉቃስ 22:7-13 የቀጠለ)
18 እርሱም፡- ወደ ከተማ ከእገሌ ዘንድ ሄዳችሁ፡-	13 ከደቀ መዛሙርቱም ሁለት ላክ እንዲህም አላቸው፡-	እንድንበላ ሄዳችሁ አዘጋጁልን ²⁴ ብሎ አላቸው።
መምህር፡- ጊዜዬ ቀርቦአል፤ ከደቀ መዛሙርቱ ጋር ከአንተ ዘንድ ፋሲካን አደርጋለሁ ይላል በሉት አለ።	ወደ ከተማ ሄዱ፤ ማድጋ ውኃ የተሸከመ ሰውም ይገናኛችኋል፤ 14 ተከተሉት፤ የሚገባበትንም የቤቱን ጌታ፡- መምህሩ፡- ከደቀ መዛሙርቱ ጋር ፋሲካን የምበላበት የእንግዳ ቤት ወዴት ነው? ይላል በሉት። 15 እርሱም በደርብ ላይ ያለውን የተሰናዳና የተነጠፈ ታላቅ አዳራሽ ያሳያችኋል፤	9 እነርሱም፡- ወዴት እናዘጋጅ ዘንድ ትወዳለህ? አሉት። 10 እርሱም አላቸው፡- እነሆ፤ ወደ ከተማ ስትገቡ ማድጋ ውኃ የተሸከመ ሰው ይገናኛችኋል፤ ወደ ሚገባበት ቤት ተከተሉት፤ 11 ለባለቤቱም፡- መምህሩ፡- ከደቀ መዛሙርቱ ጋር ፋሲካን የምበላበት የእንግዳ ቤት ክፍል ወዴት ነው? ይልሃል በሉት፤ 12 ያም በደርብ ላይ ያለውን የተነጠፈ ታላቅ አዳራሽ ያሳያችኋል፤ በዚያም አሰናድልን።
19 ደቀ መዛሙርቱም ኢየሱስ እንዳዘዛቸው አደረጉ ፋሲካንም አሰናዱ።	16 በዚያም አሰናድልን። ደቀ መዛሙርቱም ወጡ ወደ ከተማም ሄደው እንዳላቸው አገኙ፤ ፋሲካንም አሰናዱ።	13 ሄደውም እንዳላቸው አገኙና ፋሲካን አሰናዱ።

◆ ክፍል 144. የፋሲካ ማዕድ መጀመርና፤ ታላቅ ሆኖ
ስለመቆጠር በደቀ መዛሙርቱ መሐል የተፈጠረ ክርክር

[ክፍል 125ለን ይመልከቱ]

- ኢየሩሳሌም፤ በደርብ ላይ ባለው አዳራሽ -

ማቴዎስ 26:20	ማርቆስ 14:17	ሉቃስ 22:14-16፤ 24-30
20 በመሸም ጊዜ ከአሥራ ሁለቱ ደቀ መዛሙርቱ ጋር በማዕድ ተቀመጠ።	17 በመሸም ጊዜ ከአሥራ ሁለቱ ጋር መጣ።	14 ሰዓቱም በደረሰ ጊዜ ከአሥራ ሁለቱ ሐዋርያት ጋር በማዕድ ተቀመጠ። 15 እርሱም፡- ከመከራዬ በፊት ከእናንተ ጋር ይህን

²⁴ [ማቴ. 26:17፤ ማር. 14:12፤ ሉቃስ 22:8] እነዚህ ዝግጅቶች የተደረጉት በሚያዝያ ወር ሐሙስ ዕለት (በዕብራውያን የቀን አቆጣጠር በኋላን ወር አሥራ አራተኛው ቀን) ነው። በፋሲካው እራት ዝግጅት ወቅት፤ ከቀትር በኋላ በጊዜው ልማድ መሠረት ጠቦቶች ይሰውና በምሽት ይመገቧቸው ነበር።

(ሉቃስ 22፡14-16፤ 24-30 የቀጠለ)

ፋሲካ²⁵ ልቦላ እጅግ እመኝ ነበር፤ 16 እላችኋለሁና፤ በእግዚአብሔር መንግሥት እስኪፈጸም ድረስ፤ ወደ ፊት ከዚህ አልበላም አላቸው።

24 ደግሞም ማናቸውም ታላቅ ሆኖ እንዲቁጠር በመካከላቸው ክርክር ሆነ። 25 እንዲህም አላቸው፡- የአሕዛብ ነገሥታት ይገዙአቸዋል፤ በላያቸውም የሚሠሉጥኑት ቸርነት አድራጊዎች ይባላሉ። 26 እናንተ ግን እንዲህ አትሁኑ፤ ነገር ግን ከእናንተ ታላቅ የሆነ በመካከላችሁ እንደ ታናሽ፤ የሚገዛም እንደሚያገለግል ይሁን። 27 በማዕድ የተቀመጠ ወይስ የሚያገለግል ማናቸው ታላቅ ነው? የተቀመጠው አይደለምን? እኔ ግን በመካከላችሁ እንደሚያገለግል ነኝ። 28 ነገር ግን እናንተ በፈተናዎቼ ከእኔ ጋር ጸንታችሁ የኖራችሁ ናችሁ፤ 29-30 አባቱ እኔን እንደ ሾመኝ እኔ ደግሞ በመንግሥቱ ከማዕዴ ትበሉና ትጠጡ ዘንድ፤ በአሥራ ሁለቱ በእስራኤል ነገድ ስትፈርዱ በዙፋኖች ትቀመጡ ዘንድ ለመንግሥት እሾማችኋለሁ።

◆ ክፍል 145. የደቀ መዛሙርትን እግር ማጠብ

- ኢየሩሳሌም፤ በደርብ ላይ ባለው አዳራሽ -

ዮሐንስ 13፡1-20

1 ኢየሱስም ከፋሲካ በዓል በፊት፤ ከዚህ ዓለም ወደ አብ የሚሄድበት ሰዓት እንደ ደረሰ አውቆ፤ በዚህ ዓለም ያሉትን ወገኖቹን የወደዳቸውን እስከ መጨረሻ ወደዳቸው።

2 እራትም ሲበሉ ዲያብሎስ በስምዎን ልጅ በአስቆሮቱ በይሁዳ ልብ አሳልፎ እንዲሰጠው አሳብ ካገባ በኋላ፤ 3 ኢየሱስ አብ ሁሉን በልጁ እንደ ሰጠው ከእግዚአብሔርም እንደ ወጣ ወደ እግዚአብሔርም እንዲሄድ አውቆ፤ 4 ከእራት ተነሣ ልብሱንም አኖረ፤ ማበሻም ጨርቅ ወስዶ ታጠቀ፤ 5 በኋላም በመታጠቢያው ውኃ ጨመረ፤ የደቀ መዛሙርቱንም እግር ሊያጥብና በታጠቀበትም ማበሻ ጨርቅ ሊያብስ ጀመረ።

6 ወደ ስምዎን ጴጥሮስም መጣ፤ እርሱም፡- ጌታ ሆይ፤ አንተ የእኔን እግር ታጥባለህን? አለው።

7 ኢየሱስም መልሶ፡- እኔ የማደርገውን አንተ አሁን አታውቅም፤ በኋላ ግን ታስተውለዋለህ አለው።

8 ጴጥሮስም፡- የእኔን እግር ለዘላለም አታጥብም አለው።

ኢየሱስም፡- ካላጠብሁህ፤ ከእኔ ጋር ዕድል የለህም ብሎ መለሰለት።

9 ስምዎን ጴጥሮስም፡- ጌታ ሆይ፤ እጄንና ራሴን ደግሞ እንጂ እግሬን ብቻ አይደለም አለው።

²⁵ [ሉቃስ 22፡15] ይህ “የመጨረሻው እራት” የፋሲካ ምግብ መሆኑን ማቴዎስ፤ ማርቆስና ሉቃስ በማያሻማ ሁኔታ ገልጠውታል። ይህ ማለት የፋሲካው ግብዣ የተደረገው በሚያዝያ ወር (ዘሌዋ. 23፡5)፤ ሐሙስ ምሽት ጸሐይ ከጠለቀች በኋላ ሆኖ፤ የወሩ አሥራ አራተኛ ቀን አብቅቶ አሥራ አምስተኛው የተጀመረበት ነበር። ወሩ በዕብራይስጥ “ኒሳን” ሲባል፤ ይህም የመጀመሪያው ወር ነው።

²⁶ [ዮሐ. 13፡15] እራት በመበላት ላይ ሳለ ኢየሱስ ያደረገው ነገር ራስን እስከ መሥዋዕት የሚያደርስ ትህትናን ማሳየት ስለሆነ፤ ደቀ መዛሙርቱ ይህን ምሳሌ በመውረስ መምህራቸውን ለመምሰል ይችሉ ነበር (ዮሐ. 13፡14፤ 16-17፤ ክፍል 125A፤ 144)።

(ዮሐንስ 13:1-20 የቀጠለ)

10 ኢየሱስም፡- የታጠበ እግሩን ከመታጠብ በቀር ሌላ አያስፈልገውም፤ ሁለንተናው ግን ጉዳሕ ነው፤ እናንተም ጉዳሕን ናችሁ፤ ነገር ግን ሁላችሁ አይደላችሁም አለው።

11 አሳልፎ የሚሰጠውን ያውቅ ነበርና፤ ስለዚህ፡- ሁላችሁ ጉዳሕን አይደላችሁም አለው።

12 እግራቸውንም አጥቦ ልብሱንም አንሥቶ ዳግመኛ ተቀመጠ፤ እንዲህም አላቸው፡- ያደረግሁላችሁን ታስተውላላችሁን? 13 እናንተ መምህርና ጌታ ትሉኛላችሁ፤ እንዲሁ ነኝና መልካም ትላላችሁ። 14 እንግዲህ እኔ ጌታና መምህር ስሆን እግራችሁን ካጠብሁ፤ እናንተ ደግሞ እርስ በርሳችሁ እግራችሁን ትተጣጠቡ ዘንድ ይገባችኋል። 15 እኔ ለእናንተ እንዳደረግሁ እናንተ ደግሞ ታደርጉ ዘንድ ምሳሌ²⁶ ሰጥቻችኋለሁና። 16 እውነት እውነት እላችኋለሁ፤ ባሪያ ከጌታው አይበልጥም። መልእክተኛም ከላከው አይበልጥም። 17 ይህን ብታውቁ፤ ብታደርጉትም ብፁዓን ናችሁ።

18 ስለ ሁላችሁ አልናገርም፤ እኔ የመረጥኋቸውን አውቃለሁ፤ ነገር ግን መጽሐፍ፡- እንጀራዬን የሚበላ በእኔ ላይ ተረከዙን አነሣብኝ ያለው ይፈጸም ዘንድ ነው።

19 በሆነ ጊዜ እኔ እንደ ሆንሁ ታምኑ ዘንድ፤ ከአሁን ጀምሮ አስቀድሞ ሳይሆን እነግራችኋለሁ። 20 እውነት እውነት እላችኋለሁ፤ ማናቸውን የምልከውን የሚቀበል እኔን ይቀበላል፤ እኔንም የሚቀበል የላከኝን ይቀበላል።

◆ ክፍል 146. አሳልፎ ሰጪው መታወቂያ

- ኢየሩሳሌም፤ በደርብ ላይ ባለው አዳራሽ -

ማቴዎስ 26:21-25	ማርቆስ 14:18-21	ሉቃስ 22:21-23	ዮሐንስ 13:21-30
21 ሲበሉም፡- እውነት እላችኋለሁ፤ ከእናንተ አንዱ እኔን አሳልፎ ይሰጣል አለ።	18 ተቀምጠውም ሲበሉ ኢየሱስ፡- እውነት እላችኋለሁ፤ ከእናንተ አንዱ፤ እርሱም ከእኔ ጋር የሚበላው አሳልፎ ይሰጠኛል አለ።	21 ነገር ግን አሳልፎ የሚሰጠኝ እኛ ²⁷ እነሆ በማዕድ ከእኔ ጋር ናት። 22 የሰው ልጅስ እንደ ተወሰነው ይሄዳል፤ ነገር ግን አልፎ ለሚሰጥበት ለዚያ ሰው ወዮለት። 23 ከእነርሱም ይህን ሊያደርግ ያለው ማን እንደሆነ እርስ በርሳቸው ይጠያየቁ ጀመር።	21 ኢየሱስ ይህን ብሎ በመንፈሱ ታወከ መስክሮም፡- እውነት እውነት እላችኋለሁ፤ ከእናንተ አንዱ አሳልፎ ይሰጠኛል አለ።
22 እኛ ግም አዝነው እያንዳንዱ፡- ጌታ ሆይ፤ እኔ እሆንን? ይሉት ጀመር።	19 እነርሱም ያዝኑ፤ እያንዳንዳቸውም፡- እኔ እሆንን? ይሉት ጀመር። 20 እርሱም መልሶ፡- ከአሥራ ሁለቱ ²⁷		22 ደቀ መዛሙርቱ ስለ ማን እንደ ተናገረ አመንትተው እርስ በርሳቸው ተያዩ።
23 እርሱም መልሶ፡- ከእኔ ጋር			

(ማቴዎስ 26:21-25 የቀጠለ)	(ማርቆስ 14:18-21 የቀጠለ)	(ዮሐንስ 13:21-30 የቀጠለ)
እጁን በወጭ ተ ያጠለቀ፤ 27 እኔን አሳልፎ የሚሰጥ እርሱ ነው። 24 የሰው ልጅስ ስለ እርሱ እንደ ተጻፈ ይሄዳል፤ ነገር ግን የሰው ልጅ አልፎ ለሚሰጥበት ለዚያ ሰው ወዮለት፤ ያ ሰው ባልተወለደ ይሻለው ነበር አለ።	አንዱ ከእኔ ጋር ወደ ወጭ ተ እጁን የሚያጠልቀው ነው። 21 የሰው ልጅስ ስለ እርሱ እንደ ተጻፈ ይሄዳል፤ ነገር ግን የሰው ልጅ አልፎ ለሚሰጥበት ለዚያ ሰው ወዮለት፤ ያ ሰው ባልተወለደ ይሻለው ነበር አላቸው።	23 ኢየሱስም ይወደው የነበረ ከደቀ መዛሙርቱ አንዱ በኢየሱስ ደረት ላይ ተጠጋ፤ 24 ስለዚህ ስምዖን ጴጥሮስ እርሱን ጠቅሶ፡- ስለማን እንደ ተናገረ ንገረን አለው። 25 እርሱም በኢየሱስ ደረት እንዲህ ተጠግቶ፡- ጌታ ሆይ፤ ማን ነው? አለው። 26 ኢየሱስም፡- 27 እኔ ቀራሽ አጥቅሼ የምሰጠው እርሱ ነው ብሎ መለሰለት። ቀራሽም አጥቅሶ ለአስቆሮቱ ለስምዖን ልጅ ለይሁዳ ሰጠው። 27 ቀራሽም ከተቀበለ በኋላ ያን ጊዜ ሰይጣን ንገበት። እንግዲህ ኢየሱስ፡- የምታደርገውን ቶሎ ብለህ አድርግ አለው። 28 ነገር ግን ከተቀመጡት ስለ ምን ይህን እንዳለው ማንም አላወቀም፤ 29 ይሁዳ ከረጢቱን የያዘ ስለ ሆነ፤ ኢየሱስ፡- ለበዓሉ የሚያስፈልገንን ግዛ፤ ወይም ለድሆች ምጽዋት እንዲሰጥ ያለው ለአንዳንዱ መስሎአቸው ነበርና። 30 እርሱም ቀራሹን ከተቀበለ በኋላ ወዲያው ወጣ፤ ሌሊትም ነበረ።
25 አሳልፎ የሚሰጠው ይሁዳም መልሶ፡- መምህር ሆ ይ፤ እኔ እሆንን? አለ፤ አንተ አልህ አለው። 27		

◆ ክፍል 147. የጴጥሮስ ክህደት በቅድሚያ መነገሩ

[ክፍል 156ን ይመልከቱ]

- ኢየሩሳሌም፣ በደርብ ላይ ባለው አዳራሽ -

ዮሐንስ 13፡31-36

31 ከወጣም በኋላ ኢየሱስ እንዲ አለ፡- አሁን የሰው ልጅ ከበረ እግዚአብሔርም ስለ እርሱ ከበረ፤ 32 እግዚአብሔር ስለ እርሱ የከበረ ከሆነ፤ እግዚአብሔር ደግሞ እርሱን ራሱን ያከብረዋል ወዲያውም ያከብረዋል።

33 ልጆች ሆይ፥ ገና ጥቂት ጊዜ ከእናንተ ጋር ነኝ፤ ትፈልጉኛላችሁ፤ ለአይሁድም፡- እኔ ወደምሄድበት እናንተ ልትመጡ አይቻላችሁም እንዳልኋቸው፤ አሁን ለእናንተ ደግሞ እላችኋለሁ።

34 እርስ በርሳችሁ ትዋደዱ ዘንድ፥ እንደ ወደድኋችሁ እናንተ ደግሞ እርስ በርሳችሁ ትዋደዱ ዘንድ አዲስ ትእዛዝ እሰጣችኋለሁ። 35 እርስ በርሳችሁ ፍቅር ቢኖራችሁ፥ ደቀ መዛሙርቴ እንደ ሆናችሁ ሰዎች ሁሉ በዚህ ያውቃሉ።

36 ስምዎን ጴጥሮስም፡- ጌታ ሆይ፥ ወዴት ትሄዳለህ? አለው። ኢየሱስም፡- ወደምሄድበት አሁን ልትከተለኝ አትችልም፤ ነገር ግን በኋላ ትከተለኛለህ ብሎ መለሰለት።

ማቴዎስ 26፡31-35	ማርቆስ 14፡27-31	ሉቃስ 22፡31-38	ዮሐንስ 13፡37-38
31 በዚያን ጊዜ ኢየሱስ፡- በዚች ሌሊት ሁላችሁ በ እ ኔ ትሰናከላላችሁ፤ [ዘካርያስ 13፡7] ‘ ‘ እ ረ ኛ ው ን እ መ ታ ሰ ሁ የ መ ን ጋ ው ም በጎች ይበተናሉ።’ የሚል ተጽፎአልና፤ 32 ከተነሣሁ በኋላ ግን ወደ ገሊላ እ ቀ ድ ማ ች ኋ ለ ሁ አላቸው።	27 ኢየሱስም፡- በዚች ሌሊት ሁላችሁ በእኔ ትሰናከላላችሁ፤ ‘ ‘ እ ረ ኛ ው ን እ መ ታ ሰ ሁ በጎችም ይበተናሉ።’ የሚል ተጽፎአልና፤ [ዘካርያስ 13፡7] 28 ነገር ግን ከተነሣሁ በኋላ ወደ ገሊላ እ ቀ ድ ማ ች ኋ ለ ሁ አላቸው።	31 ጌታም፡- ስምዎን ስምዎን ሆይ፥ እነሆ፥ ሰይጣን እንደ ስንዴ ሊ ያ በ ጥ ራ ች ሁ ለመነ፤ 32 እኔ ግን እ ም ነ ት ህ እንዳይጠፋ ስለ አንተ አማለድሁ፤ አንተም በተመለስህ ጊዜ ወንድሞችህን አጽና አለ።	

27 [ማቴ. 26፡23፥ 25፤ ማር. 14፡20፤ ሉቃስ 22፡21፤ ዮሐ. 13፡26] ማርቆስና ሉቃስ አሳልፎ የሰጠውን በስም አልጠቀሱትም፤ ማቴዎስና ዮሐንስ ግን ማንነቱን ገልጠዋል። በሥፍራው የነበሩት ሌሎች ደቀ መዛሙርት አሳልፎ ሰጪው ይሁዳ ነው ብለው ያስቡ አይመስሉም (ዮሐ. 13፡28)። ምክንያቱም ይሁዳ የአሥራ ሁለቱ ደቀ መዛሙርት የተከበረ አባል ነበር። ገንዘብ ያዣቸው ይሁዳ ከመሆኑ ባሻገር (ዮሐ. 13፡29፤ 12፡6፥ ክፍል 141) በእነርሱ ስም ለድሆች የሚመፀውተውም እርሱ ነበር (ዮሐ. 13፡29፤ 12፡4-5፥ ክፍል 141)። በዚህ የጌታ እራት ላይም ከጌታ በስተቀኝ የተቀመጠው ሐዋርያው ዮሐንስ ሲሆን፥ በስተግራ የነበረው እርሱ በመሆኑ የክብር ሥፍራ ተሰጥቶት ነበር (ዮሐ. 13፡23፥ 26)። እንዲህ ያለ ክብር የነበረው ይሁዳ ጌታን አሳልፎ አይሰጥም በማለት ሌሎቹ ደቀ መዛሙርት ሳይከራከሩ አይቀርም።

(ማቴዎስ 26:31-35) የቀጠለ)	(ማርቆስ 14:27-31) የቀጠለ)	(ሉቃስ 22:31-38) የቀጠለ)	(ዮሐንስ 13:37-38) የቀጠለ)
33 ጴጥሮስም መልሶ፡- ሁሉም በአንተ ቢሰናከሉ እኔ ከቶ አልሰናከልም አለው።	29 ጴጥሮስም፡- ሁሉም ቢሰናከሉ እኔ ግን ከቶ አልሰናከልም አለው።	33 እርሱም፡- ጌታ ሆይ፥ ወደ ወኅኒም ወደ ሞትም ከአንተ ጋር ለመሄድ የተዘጋጀሁ ነኝ አለው።	37 ጴጥሮስም፡- ጌታ ሆይ፥ አሁን ልከተልህ አለመቻሌ ስለ ምንድር ነው? ነፍሴን ስንኳ ስለ አንተ እሰጣለሁ አለው።
34 ኢየሱስ፡- እውነት እልሃለሁ፥ በዚች ሌሊት ዶሮ ²⁸ ሳይጮኽ ሦስት ጊዜ ትክደኛለህ አለው።	30 ኢየሱስም፡- እውነት እልሃለሁ፥ ዛሬ በዚች ሌሊት ዶሮ ²⁸ ሁለት ጊዜ ሳይጮኽ ሦስት ጊዜ ትክደኛለህ አለው።	34 እርሱ ግን፡- ጴጥሮስ ሆይ፥ እልሃለሁ፥ እንዳታውቀኝ ሦስት ጊዜ እስክትክደኝ ድረስ ዛሬ ዶሮ ²⁸ አይጮኽም አለው።	38 ኢየሱስም እንዲህ ብሎ መለሰለት፡- ነፍሴን ስለ እኔ ትሰጣለህ? እውነት እውነት እልሃለሁ፥ ሦስት ጊዜ እስክትክደኝ ድረስ ዶሮ ²⁸ አይጮኽም።
35 ጴጥሮስ፡- ከአንተ ጋር መሞት እኔ ን ኳ የሚያስፈልገኝ ቢሆን፥ ከቶ አልክድህም አለው። ደቀ መዛሙርቱ ሁሉ ደግሞ እንደዚሁ አሉ።	31 እርሱም ቃሉን አበርቶ፡- ከአንተ ጋር የምሞት እንኳ ቢሆን ከቶ አልክድህም አለው። ሁሉም ደግሞ እንደዚሁ አሉ።	35 ደግሞም፡- ያለ ኮረጆና ያለ ከረጢት	

ያለ ጫማም በላክኋችሁ ጊዜ፥ አንዳች ጎደለባችሁን? አላቸው።

እነርሱም፡- አንዳች እንኳ አሉ።

36 እርሱም፡- አሁን ግን ኮረጆ ያለው ከእርሱ ጋር ይውሰድ፥ ከረጢትም ያለው እንዲሁ፤ የሌለውም ልብሱን ሽጦ ሰይፍ ይግዛ። 37 እላችኋለሁና፥ ይህ፡- ከዓመፀኞች ጋር ተቈጠረ ተብሎ የተጻፈው [ኢሳይያስ 53:12] በእኔ ሊፈጸም ግድ ነው፤ አዎን፥ ስለ እኔ የሚሆነው አሁን ይፈጸማልና አላቸው።

38 እነርሱም፡- ጌታ ሆይ፥ እነሆ፥ በዚህ ሁለት ሰይፍች አሉ አሉት።

እርሱም፡- ይበቃል አላቸው።

²⁸ [ማቴ. 26:34፤ ማር. 14:30፤ ሉቃስ 22:34፤ ዮሐ. 13:38] ከእኩለ ሌሊት እስከ ሌሊቱ 9 ሰዓት ድረስ ያለው ጊዜ “የዶሮ መጮኽ” ይባል ነበር (ማር. 13:35፤ ክፍል 139ረ)። ዶሮ በዚህ ሌሊት መጀመሪያና መጨረሻ ይጮሃል። በማርቆስ ዘገባ መሠረት ኢየሱስ በግልጽ የተናገረው ስለ ሁለተኛው የዶሮ ጮኽት ነው። ማቴዎስ፡ ሉቃስና ዮሐንስ ግን ትንቢቱን በአጠቃላይ ገለግ እንደደጋገሙ፤ ማለት ስለ አንድ ጊዜ የዶሮ ጮኽት ማለት በሚገባ ስለሚታወቀው ስለ ሁለተኛው ብቻ መናገሩን ነው የዘገቡት። በሚቀጥለው ማለዳ፥ ከነጋት በፊት ጴጥሮስ ጌታውን ሦስት ጊዜ መካድ ነበረበት።

◆ ክፍል 148. የማዕዱ ማብቃት እና የጌታ እራት ሥርዓት መደንገግ

- ኢየሩሳሌም፡ በደርብ ላይ ባለው አዳራሽ -

ማቴዎስ 26፡26-29	ማርቆስ 14፡22-25	ሉቃስ 22፡17-20	1. ቆርንቶስ 11፡23-26
		17 ጽዋንም ተቀበለ እመስግኖም፡- ይህን እንካችሁ በመካከላችሁም ተካፈሉት፤ 18 እላችኋለሁና፡ የእግዚአብሔር መንግሥት እስክትመጣ ድረስ ከአሁን ጀምሮ ከወይኑ ፍሬ አልጠጣም አለ።	23 ለእናንተ ደግሞ አሳልፌ የሰጠሁትን እኔ ከጌታ ተቀብያለሁና፤
26 ሲበሉም ኢየሱስ እንጀራን አንሥቶ ባረከ ቄርሶም ለደቀ መዛሙርቱ ሰጠና፡- እንካችሁ፡ ብሉ ይህ ሥጋዬ ነው አለ።	22 ሲበሉም ኢየሱስ እንጀራን አንሥቶ ባረከ ቄርሶም ሰጠና፡- እንካችሁ፤ ይህ ሥጋዬ ነው አለ።	19 እንጀራንም አንሥቶ አመሰገነ ቆርሶም ሰጠና፡- ስለ እናንተ የሚሰጠው ሥጋዬ ይህ ነው፤ ይህን ለመታሰቢያዬ አድርጉት አለ።	24 ጌታ ኢየሱስ አልፎ በተሰጠበት በዚያች ሌሊት እንጀራን አንሥቶ እመስግነ፤ ቆርሶም፡- እንካችሁ ብሉ፤ ይህ ስለ እናንተ የሚሆን ሥጋዬ ነው፤ ይህን ለመታሰቢያዬ አድርጉት አለ።
27 ጽዋንም ²⁹ አንሥቶ አመስግኖም ሰጠናው እንዲህም አለ፡- ሁላችሁ ከእርሱ ጠጡ፤ 28 ስለ ብዙዎች ለኃጢአት ይቅርታ የሚፈስ የአዲስ ኪዳን ደሜ ይህ ነው። 29 ነገር ግን እላችኋለሁ፡ በአባቱ መንግሥት ከእናንተ ጋር ከዚህ ከወይን ፍሬ አዲሱን እስከምጣበት እስከዚያ ቀን ድረስ ከዛሬ ጀምሮ አልጠጣውም።	23 ጽዋንም ²⁹ አንሥቶ እመስግኖም ሰጠናው፡ ሁሉም ከእርሱ ጠጡ። 24 እርሱም፡- ይህ ስለ ብዙዎች የሚፈስ የአዲስ ኪዳን ደሜ ነው። 25 እውነት እላችኋለሁ፡ በእግዚአብሔር መንግሥት ከወይኑ ፍሬ አዲሱን እስከምጣበት እስከዚያ ቀን ድረስ ደግሞ አልጠጣውም አላቸው።	20 እንዲሁም ከእራት በኋላ ጽዋውን አንሥቶ እንዲህ አለ፡- ይህ ጽዋ ²⁹ ስለ እናንተ በሚፈሰው በደሜ የሚሆን አዲስ ኪዳን ነው።	25 እንደዚሁም ከእራት በኋላ ጽዋውን ደግሞ አንሥቶ፡- ይህ ጽዋ ²⁹ በደሜ የሚሆን አዲስ ኪዳን ነው፤ በጠጣችሁት ጊዜ ሁሉ ይህን ለመታሰቢያዬ አድርጉት አለ።
			26 ይህን እንጀራ በበላችሁ ጊዜ ሁሉ፡ ይህንም ጽዋ በጠጣችሁ ጊዜ ሁሉ ጌታ እስኪመጣ ድረስ ሞቱን ትናገራላችሁና።

> ከደርቡ እስከ ጌቴሴማኒ የተደረገ ጸሎትና ስብከት <

◆ ክፍል 149. ስለ ጌታ መድረሻ፥ ስለ አብ፥ እንዲሁም ስለ መንፈስ ቅዱስ የተነሡ ጥያቄዎች መልስ አገኙ

- ኢየሩሳሌም፥ በደርብ ላይ ባለው አዳራሽ -

ዮሐንስ 14፡1-31

1 ልባችሁ አይታወክ፤ በእግዚአብሔር እመኑ፤ በእኔም ደግሞ እመኑ።²⁰ 2 በአባቴ ቤት ብዙ መኖሪያ አለ፤ እንዲህስ ባይሆን ባልጓችሁ ነበር፤ ስፍራ አዘጋጅላችሁ ዘንድ እሄዳለሁና፤ 3 ሄጄም ስፍራ ባዘጋጅላችሁ፤ እኔ ባለሁበት እናንተ ደግሞ እንድትሆኑ ሁለተኛ እመጣለሁ ወደ እኔም እወስዳችኋለሁ። 4 ወደምሄድበትም ታውቃላችሁ፤ መንገዱንም ታውቃላችሁ።

5 ቶማስም፡- ጌታ ሆይ፥ ወደምትሄድበት አናውቅም፤ እንዴትስ መንገዱን እናውቃለን? አለው።

6 ኢየሱስም፡- እኔ መንገድና እውነት ሕይወትም ነኝ፤ በእኔ በቀር ወደ አብ የሚመጣ የለም። 7 እኔንስ ብታውቁኝ አባቴን ደግሞ ባወቃችሁ ነበር። ከአሁንም ጀምራችሁ ታውቁታላችሁ አይታችሁትማል አለው።

8 ፌልጶስ፡- ጌታ ሆይ፥ አብን አሳየንና ይበቃናል አለው።

9 ኢየሱስም አለው፡- አንተ ፌልጶስ፥ ይህን ያህል ዘመን ከእናንተ ጋር ስኖር አታውቀኝምን? እኔን ያየ አብን አይቶአል፤ እንዴትስ አንተ፡- አብን አሳየን ትላለህ? 10 እኔ በአብ እንዳለሁ አብም በእኔ እንዳለ አታምንምን? እኔ የምነግራችሁን ቃል ከራሴ አልናገረውም፤ ነገር ግን በእኔ የሚኖረው አብ እርሱ ሥራውን ይሠራል። 11 እኔ በአብ እንዳለሁ አብም በእኔ እንዳለ እመኑኝ፤ ባይሆንስ ስለ ራሱ ስለ ሥራው እመኑኝ። 12 እውነት እውነት እላችኋለሁ፤ በእኔ የሚያምን እኔ የማደርገውን ሥራ እርሱ ደግሞ ያደርጋል፤ ከዚህም የሚበልጥ ያደርጋል፤ 13 እኔ ወደ አብ እሄዳለሁና፤

²⁰ [ማቴ. 26፡27፤ ማር. 14፡23፤ ሉቃስ 22፡20፤ 1ኛ ቆሮ. 11፡25] እንደ እንጀራ (ማቴ. 26፡26፤ ማር. 14፡22፤ ሉቃስ 22፡19፤ 1ኛ ቆሮ. 11፡23)፤ ይህ ጽዋ የአይሁዳውያን ባሕላዊ የፋሲካ ዝግጅትና ግብዣ አካል ነበር። ተጋባዦቹ በግብዣው ሰዓት አራት ጊዜ ሊያደርጉት ከሚገባ የጽዋ ማንነት ሥርዓት ሦስተኛው ነበር። በባሕሉ መሠረት ሦስተኛው ጽዋ፥ እግዚአብሔር ዘጸዓት 6፡6-7 “ከተገነርነታቸውም አድናችኋለሁ፤ በተዘረጋ ክንድ በታላቅ ፍርድም እታደጋችኋለሁ” በማለት ለእስራኤል ከገባው አራት ተስፋዎች ከሦስተኛው ጋር ይዛመዳል። ለቤዛነት የፈሰሰው የኢየሱስ ደም ተምሳሌት ይሆናል (ማቴ. 26፡28፤ ማር. 14፡24፤ ሉቃስ 22፡20፤ 1ኛ ቆሮ. 11፡25)። የመጨረሻው ጽዋ የእስራኤልን ወደ ምድሯ መመለስ ከሚመለከተው ከአራተኛው ተስፋ ጋር የሚዛመድ ሲሆን፥ የእግዚአብሔር መንግሥት እስከመሠረት ድረስ ኢየሱስ የሚያከናውነው አይሆንም (ማቴ. 26፡29፤ ማር. 14፡25)።

³⁰ [ዮሐ. 14፡1] ይህ በሕማማት ስምን ማክሰኞ ዕለት የተደረገ ንግግር (ክፍል 149-151)፥ በደብረ ዘይት ተራራ ስብከት ጊዜ ሐሙስ ዕለት ለነዚሁ አድማጮች ይነገር ነበር (1390-139ስ)። ይሁን እንጂ አንዱ ከሌላው ፍጹም ያለያያል። ልዩነቱ ንግግሮቹ በተደረጉበት ዓላማ ውስጥ ነው ያለው። ማክሰኞ ዕለት በተደረገው ንግግር የቁምነገሩ ትክክረት፤ አድማጮቹ አባላት የሆኑበት የወደፊት የእስራኤል መንግሥት ጉዳይ ነው (ክፍል 139ሀ)። የሐሙሱ ንግግር ጉዳይ ደቀ መዛሙርቱና ሌሎች አማኞች ኢየሱስ በማደርገበት ጊዜ (ዮሐ. 13፡33፥ 36፥ ክፍል 147፤ ዮሐ. 16፡5-7፥ ክፍል 150ሐ) የሚገኙበትን ሁኔታ የተመለከተ ነበር። ብዙዎቹ እስራኤላውያን ያልሆኑ ሁለተኛዎቹ አድማጮች የሚጠብቁት፥ ለእስራኤል መንግሥት መመሥረት የሚጨነቁት ከሚጠብቁት በጣም ያለያል።

(ዮሐንስ 14:1-31 የቀጠለ)

አብም ስለ ወልድ እንዲከበር በስሜ የምትለምኑትን ሁሉ አደርገዋለሁ። 14 ማናቸውንም ነገር በስሜ ብትለምኑ እኔ አደርገዋለሁ።

15-16 ብትወዱኝ ትእዛዜን ጠብቁ። እኔም አብን እለምናለሁ ለዘላለምም ከእናንተ ጋር እንዲኖር ሌላ አጽናኝ ይሰጣችኋል፤ 17 እርሱም ዓለም የማያየውና የማያውቀው ስለ ሆነ ሊቀበለው የማይቻለው የእውነት መንፈስ ነው፤ ነገር ግን ከእናንተ ዘንድ ስለሚኖር በውሥጣችሁም ስለሚሆን እናንተ ታውቃላችሁ። 18 ወላጆች እንደ ሌላቸው ልጆች አልተዋቸሁም፤ ወደ እናንተ እመጣለሁ። 19 ገና ጥቂት ዘመን አለ ከዚህም በኋላ ዓለም አያየኝም፤ እናንተ ግን ታዩኛላችሁ፤ እኔ ሕያው ነኝና እናንተ ደግሞ ሕያዋን ትሆናላችሁ። 20 እኔ በአባቴ እንዳለሁ እናንተም በእኔ እንዳላችሁ እኔም በእናንተ እንዳለሁ በዚያን ቀን ታውቃላችሁ። 21 ትእዛዜ በእርሱ ዘንድ ያለችው የሚጠብቃትም የሚወደኝ እርሱ ነው፤ የሚወደኝንም አባቴ ይወደዋል እኔም እወደዋለሁ ራሴንም እገልጥለታለሁ።

22 የአስቆሮቱ ያይደለ ይሁዳ፡- ጌታ ሆይ፤ ለዓለም ሳይሆን ራስህን ለእኛ ልትገልጥ ያለህ እንዴት ነው? አለው።

23 ኢየሱስም መለሰ አለውም፡- የሚወደኝ ቢኖር ቃሌን ይጠብቃል፤ አባቴም ይወደዋል ወደ እርሱም እንመጣለን በእርሱም ዘንድ መኖሪያ እናደርጋለን። 24 የማይወደኝ ቃሌን አይጠብቅም፤ የምትሰሙትም ቃል የላከኝ የአብ ነው እንጂ የእኔ አይደለም።

25 ከእናንተ ዘንድ ስኖር ይህን ነግሬአችኋለሁ፤ 26 አብ በስሜ የሚልከው ግን መንፈስ ቅዱስ የሆነው አጽናኝ እርሱ ሁሉን ያስተምራችኋል እኔም የነገርኋችሁን ሁሉ ያሳስባችኋል። 27 ሰላምን እተውላችኋለሁ፤ ሰላሜን እሰጣችኋለሁ፤ እኔ የምሰጣችሁ ዓለም እንደሚሰጥ አይደለም። ልባችሁ አይታወክ አይፍራም።

28 እኔ እሄዳለሁ ወደ እናንተም እመጣለሁ እንዳልኋችሁ ሰማችሁ። የምትወዱኝስ ብትሆኑ ከእኔ አብ ይበልጣልና ወደ አብ በመሄዴ ደስ ባላችሁ ነበር። 29 ከሆነም በኋላ ታምኑ ዘንድ አሁን አስቀድሞ ሳይሆን። ነግሬአችኋለሁ። 30 ከእንግዲህ ወዲህ ከእናንተ ጋር ብዙ አልናገርም፤ የዚህ ዓለም ገዥ ይመጣልና፤ በእኔ ላይም አንዳች የለውም፤ 31 ነገር ግን አብን እንድወድ ዓለም ሊያውቅ፤ አብም እንዳዘዘኝ፤ እንዲሁ አደርጋለሁ።

ተነሡ፤ ከዚህ እንሂድ።

31 [ዮሐ. 15:1] ወይን ከብሉይ ኪዳን ጀምሮ እስራኤልን የሚወክል ምሳሌ መሆኑ በሚገባ ይታወቃል (መዝ. 80:8፤ ኢሳ. 5:1-7፤ ኤር. 2:21፤ ሕዝ. 15:1-8፤ 19:10፤ ሆሴዕ10:1)። ይሁን እንጂ በኢየሱስ የመጀመሪያ ምጽዓት የነበረ ትውልድ ጀርባውን ሰጠው። በመሆኑም እነዚያ ሕዝቦች “የእውነተኛው” ወይን ቅርንጫፍ አልነበሩም። የእውነተኛ የወይን ግንድ በሆነው በርሱ የሚኖር ብቻ ነው የርሱ ሊሆን የሚችለው (15:4)። በዚህ መንፈሳዊ ግንኙነት ነበር ደቀ መዛሙርቱ ኢየሱስ ካረገ በኋላ ፍራ ሊያፈሩ የቻሉት (ዮሐ. 15:16)።

32 [ዮሐ. 15:18] ኢየሱስ ከደቀ መዛሙርቱ የመለያው ጊዜ በመቃረቡ፤ ተቃውሞን አስመልክቶ ይህን ቃል መናገር ነበረበት። እርሱ እስካለ ድረስ ስደቱ በርሱ እንጂ በነርሱ ላይ ስለማይሆን ቀደም ብሎ ይህን ቃል መናገሩ አስፈላጊ አልነበረም (ዮሐ. 16:4A)። ከርሱ ማረግ በኋላ ይረዳቸው ዘንድ በመንፈስ ቅዱስ ላይ መደገፍ ይኖርባቸዋል (ዮሐ. 15:26-27)።

◆ ክፍል 150ሀ. የወይኑ ግንድና ቅርንጫፎች

- ኢየሩሳሌም፣ በደርብ ላይ ባለው አዳራሽ -

ዮሐንስ 15፡1-17

1 እውነተኛ የወይን ግንድ³¹ እኔ ነኝ፤ ገበሬውም አባቴ ነው። 2 ፍሬ የሚያፈራውን በእኔ ያለውን ቅርንጫፍ ሁሉ ያስወግደዋል፤ ፍሬ የሚያፈራውንም ሁሉ አብዝቶ እንዲያፈራ ያጠራዋል። 3 እናንተ ስለ ነገርኋችሁ ቃል አሁን ንጹሐን ናችሁ፤ 4 በእኔ ኑሩ እኔም በእናንተ። ቅርንጫፍ በወይኑ ግንድ ባይኖር ከራሱ ፍሬ ሊያፈራ እንዳይቻለው፤ እንዲሁ እናንተ ደግሞ በእኔ ባትኖሩ አትችሉም።

5 እኔ የወይን ግንድ ነኝ እናንተም ቅርንጫፎች ናችሁ። ያለ እኔ ምንም ልታደርጉ አትችሉምና በእኔ የሚኖር እኔም በእርሱ፤ እርሱ ብዙ ፍሬ ያፈራል። 6 በእኔ የማይኖር ቢሆን እንደ ቅርንጫፍ ወደ ውጭ ይጣላል ይደርቅማል፤ እነርሱንም ሰብስበው ወደ እሳት ይጥሉአቸዋል፤ ያቃጥሉአቸውማል። 7 በእኔ ብትኖሩ ቃሎቼም በእናንተ ቢኖሩ የምትወዱትን ሁሉ ለምኑ ይሆንላችሁማል። 8 ብዙ ፍሬ ብታፈሩና ደቀ መዛሙርቴ ብትሆኑ በዚህ አባቴ ይከበራል።

9 አብ እንደ ወደደኝ እኔ ደግሞ ወደድኋችሁ፤ በፍቅሬ ኑሩ። 10 እኔ የአባቴን ትእዛዝ እንደ ጠበቅሁ በፍቅሩም እንደምኖር፤ ትእዛዜን ብትጠብቁ በፍቅሬ ትኖራላችሁ። 11 ደስታዬም በእናንተ እንዲሆን ደስታችሁም እንዲፈጸም ይህን ነግሬአችኋለሁ። 12 እኔ እንደ ወደድኋችሁ እርስ በርሳችሁ ትዋደዱ ዘንድ ትእዛዜ ይህች ናት። 13 ነፍሱን ስለ ወዳጆቹ ከመስጠት ይልቅ ከዚህ የሚበልጥ ፍቅር ለማንም የለውም። 14 እኔ ያዘዘኋችሁን ሁሉ ብታደርጉ እናንተ ወዳጆቹ ናችሁ። 15 ከእንግዲህ ወዲህ ባሮች አልላችሁም፤ ባርያ ጌታው የሚያደርገውን አያውቅምና፤ ወዳጆች ግን ብያችኋለሁ፤ ከአባቴ የሰማሁትን ሁሉ ለእናንተ አስታውቄአችኋለሁና። 16 እኔ መረጥኋችሁ እንጂ እናንተ አልመረጣችሁኝም፤ አብም በስሜ የምትለምኑትን ሁሉ እንዲሰጣችሁ፤ ልትሄዱና ፍሬ ልታፈሩ ፍሬአችሁም ሊኖር ሾምኋችሁ። 17 እርስ በርሳችሁ እንድትዋደዱ ይህን አዛችኋለሁ።

◆ ክፍል 150ለ. ከዓለም የሚነሣ ተቃውሞ

[ክፍል 54ሰ፡ 70ለና 145ን ይመልከቱ]

- ኢየሩሳሌም፣ በደርብ ላይ ባለው አዳራሽ -

ዮሐንስ 15፡18-16፡4

18 ዓለም³² ቢጠላችሁ ከእናንተ በፊት እኔን እንደ ጠላኝ እወቁ። 19 ከዓለምስ ብትሆኑ ዓለም የራሱ የሆነውን ይወድ ነበር፤ ነገር ግን እኔ ከዓለም መረጥኋችሁ እንጂ ከዓለም ስለ አይደላችሁ ስለዚህ ዓለም ይጠላችኋል። 20 ባርያ ከጌታው አይበልጥም ብዬ የነገርኋችሁን ቃል አስቡ። እኔን አሳደውኝ እንደ ሆኑ እናንተን ደግሞ ያሳድዱአችኋል፤ ቃሌን ጠብቀው እንደ ሆኑ ቃላችሁን ደግሞ ይጠብቃሉ። 21 ዳሩ

³³ [ዮሐ. 16፡5] ይህ ቃል በመጀመሪያ ሲታይ በጴጥሮስ (ዮሐ. 13፡36፤ ክፍል 147) እና በቶማስ (ዮሐ. 14፡5፤ ክፍል 149) የቀረቡትን ጥያቄዎች በዝምታ ያለፋቸው ይመስላል። ኢየሱስ ይህን ቃል የተናገረው፤ ቀደም ሲል የተጠየቁት ጥያቄዎች የተሰነዘሩት፤ በእርግጥ እርሱ የሚሄድበትን ለማወቅ ንግግተው ሳይሆን፤ ከርሱ መለየታቸው አስጨንቋቸው መሆኑን ለማመልከት ነበር። አሁን ግን ወደ አብ የሚመለስ ስለመሆኑ ስለገለጠላቸው፤ ስለዚያ ስፍራ ምንነት ብልህ በሆነ አቀራረብ መጠየቅ ነበረባቸው።

(ዮሐንስ 15:18-16:4 የቀጠለ)

ግን የላከኝን አያውቁምና ይህን ሁሉ ስለ ስሜ ያደርጉባችኋል። 22 እኔ መጥቼ ባልነገርኋቸውስ ኃጢአት ባልሆነባቸውም ነበር፤ አሁን ግን ለኃጢአታቸው ምክንያት የላቸውም። 23 እኔን የሚጠላ አባቴን ደግሞ ይጠላል። 24 ሌላ ሰው ያላደረገውን ሥራ በመካከላቸው ባላደረገሁ፡ ኃጢአት ባልሆነባቸውም ነበር፤ አሁን ግን እኔንም አባቴንም አይተውማል ጠልተውማል። 25 ነገር ግን በሕጋቸው፡- በከንቱ ጠሉኝ ተብሎ የተጻፈው ቃል ይፈጸም ዘንድ ነው። [መዝሙር 35:19፤ 69:4]

26 ዳሩ ግን እኔ ከአብ ዘንድ የምልክላችሁ አጽናኝ እርሱም ከአብ የሚወጣ የእውነት መንፈስ በመጣ ጊዜ፤ እርሱ ስለ እኔ ይመሰክራል፤ 27 እናንተም ደግሞ ከመጀመሪያ ከእኔ ጋር ኖራችኋልና ትመሰክራላችሁ።

1 እንዳትሰናከሉ ይህን ተናግራችኋለሁ። 2 ከምክራባቸው ያወጡአችኋል፤ ከዚህ በላይ ደግሞ የሚገድላችሁ ሁሉ እግዚአብሔርን እንደሚያገለግል የሚመስልበት ጊዜ ይመጣል። 3 ይህንም የሚያደርጉባችሁ አብንና እኔን ስላላወቁ ነው። 4 ነገር ግን ጊዜው ሲደርስ እኔ እንደ ነገርኋችሁ ታስቡ ዘንድ ይህን ተናግራችኋለሁ። ከእናንተም ጋር ስለ ነበርሁ በመጀመሪያ ይህን አልነገርኋችሁም።

◆ ክፍል 150ሐ. የመንፈስ ቅዱስ መምጣትና አገልግሎቱ

- ኢየሩሳሌም፡ በደርብ ላይ ባለው አዳራሽ -

(ዮሐንስ 16:5-15)

5 አሁን ግን ወደ ላከኝ እሄዳለሁ ከእናንተም፡- ወዴት ትሄዳለህ? ብሎ የሚጠይቀኝ የለም።³³ 6 ነገር ግን ይህን ስለ ተናገርኋችሁ ኀዘን በልባችሁ ሞልቶአል። 7 እኔ ግን እውነት እነግራችኋለሁ፤ እኔ እንድሄድ ይሻላችኋል። እኔ ባልሄድ አጽናኙ ወደ እናንተ አይመጣምና፤ እኔ ብሄድ ግን እርሱን እልክላችኋለሁ።³⁴ 8 እርሱም መጥቶ ስለ ኃጢአት ስለ ጽድቅም ስለ ፍርድም ዓለምን ይወቅሳል፤ 9-10 ስለ ኃጢአት፤ በእኔ ስለማያምኑ ነው፤ ስለ ጽድቅም፤ ወደ አብ ስለምሄድ ከዚህም በኋላ ስለማታዩኝ ነው፤ 11 ስለ ፍርድም፤ የዚህ ዓለም ገዥ ስለ ተፈረደበት ነው።

12 የምነግራችሁ ገና ብዙ አለኝ፤ ነገር ግን አሁን ልትሸከሙት አትችሉም። 13 ግን እርሱ የእውነት መንፈስ በመጣ ጊዜ ወደ እውነት ሁሉ ይመራችኋል፤ የሚሰማውን ሁሉ ይናገራል እንጂ ከራሱ አይነግርምና፤ የሚመጣውንም ይነግራችኋል። 14 እርሱ ያከብረኛል፤ ለእኔ ካለኝ ወስዶ ይነግራችኋልና። 15 ለአብ ያለው ሁሉ የእኔ ነው፤ ስለዚህ፡- ለእኔ ካለኝ ወስዶ ይነግራችኋል አልሁ።

³⁴ [ዮሐ. 16:7] የመንፈስ ቅዱስ (አጽናኙ) በበዓለ አምሳ ዕለት የሚጀምረውን አዲስ ዘመን ለማክበር መምጣት፤ የመንፈስ ቅዱስ አገልግሎት አዲስ ምዕራፍን ያመለክታል። የመንፈስ ቅዱስ አዲሱ እንቅስቃሴ በአዲሱ ዘመን ከነበረው ልዩ ባሕርያቱ ውስጥ እንዲኖር ነበር። እዚህ ላይ የመንፈስ ቅዱስ አገልግሎት መንታ መሆኑ ነው የተገለጠው፡- ለዓለም የሚሰጠው አገልግሎቱ (ዮሐ. 16:7-11)፤ እና ለደቀ መዛሙርቱና በነርሱ ምስክርነት ለሚኖሩት አማኞች የሚሰጠው አገልግሎት (ዮሐ. 16:12-15፤ ዮሐ. 17:20፤ ክፍል 151)።

◆ ክፍል 150መ. ስለ ጌታ ትንሣኤ ደስታ በቅድሚያ መነገሩ

- ኢየሩሳሌም፣ በደርብ ላይ ባለው አዳራሽ -

ዮሐንስ 16፡16-22

16 ጥቂት ጊዜ አለ። አታዩኝምም፤ ደግሞም ጥቂት ጊዜ አለ። ታዩኛላችሁም፤ እኔ ወደ አብ እሄዳለሁና።

17 ከደቀ መዛሙርቱም አንዳንዶቹ እርስ በርሳቸው፡- ጥቂት ጊዜ አለ። አታዩኝምም፤ ደግሞም ጥቂት ጊዜ አለ። ታዩኛላችሁም፤ ደግሞ፡- ወደ አብ እሄዳለሁና የሚለን ይህ ምንድር ነው? ተባባሉ። 18 እንግዲህ፡- ጥቂት የሚለው ይህ ምንድር ነው? የሚናገረውን አናውቅም አሉ።

19 ኢየሱስም ሊጠይቁት እንደ ወደዱ አውቆ እንዲህ አላቸው፡- ጥቂት ጊዜ አለ። አታዩኝምም፤ ደግሞም ጥቂት ጊዜ አለ። ታዩኛላችሁ ስላልሁ፤ ስለዚህ እርስ በርሳችሁ ትመራመራላችሁን? 20 እውነት እውነት እላችኋለሁ፤ እናንተ ታስቅሳላችሁ መሾም ታወጣላችሁ፤ ዓለም ግን ደስ ይለዋል፤ እናንተም ታዘናላችሁ፤ ነገር ግን ኃዘናችሁ ወደ ደስታ ይለወጣል። 21 ሴት በምትወልድበት ጊዜ ወራትዋ ስለ ደረሰ ታዘናለች፤ ነገር ግን ሕፃን ከወለደች በኋላ፤ ሰው በዓለም ተወልዶአልና ስለ ደስታዋ መከራዋን ኋላ አታስበውም። 22 እንግዲህ እናንተ ደግሞ አሁን ታዘናላችሁ፤ ነገር ግን እንደ ገና አያችኋለሁ ልባችሁም ደስ ይለዋል፤ ደስታችሁንም የሚወስድባችሁ የለም።

◆ ክፍል 150ሠ. የጸሎት መልስ ማግኘትና የሰላም ተስፋ

- ኢየሩሳሌም፣ በደርብ ላይ ባለው አዳራሽ -

ዮሐንስ 16፡23-33

23 በዚያን ቀንም ከእኔ አንዳች አትለምኑም። እውነት እውነት እላችኋለሁ፤ አብ በስሜ የምትለምኑትን ሁሉ ይሰጣችኋል። 24 እስከ አሁን በስሜ ምንም አልለመናችሁም፤ ደስታችሁ ፍጹም እንዲሆን ለምኑ ትቀበሉማላችሁ።

25 ይህን በምሳሌ ነግራችኋለሁ፤ ነገር ግን ስለ አብ ለእናንተ በግልጽ የምናገርበት እንጂ ከዚያ ወዲያ በምሳሌ የማልናገርበት ሰዓት ይመጣል። 26 በዚያን ቀን በስሜ ትለምናላችሁ፤ እኔም ስለ እናንተ አብን እንድለምን የምላችሁ አይደለሁም፤ 27 እናንተ ስለ ወደዳችሁኝ ከእግዚአብሔርም ዘንድ እኔ እንደ ወጣሁ ስላመናችሁ አብ እርሱ ራሱ ይወዳችኋልና። 28 ከአብ ወጥቼ ወደ ዓለም መጥቻለሁ፤ ደግሞ ዓለምን እተወዋለሁ ወደ አብም እሄዳለሁ።

29 ደቀ መዛሙርቱ፡- እነሆ፤ አሁን በግልጽ ትናገራለህ በምሳሌም ምንም አትነግርም። 30 ሁሉን እንድታውቅ ማንምም ሊጠይቅህ እንዳትፈልግ አሁን እናውቃለን፤ ስለዚህ ከእግዚአብሔር እንደ ወጣህ እናምናለን አሉት።

31 ኢየሱስም እንዲህ ብሎ መለሰላቸው፡- አሁን ታምናላችሁን? 32 እነሆ፤ እያንዳንዳችሁ ወደ ቤት የምትበታተኑበት እኔንም ለብቻዬ የምትተዉበት ሰዓት ይመጣል፤ አሁንም ደርሶአል፤ ነገር ግን አብ ከእኔ ጋር ስለ ሆነ ብቻዬን አይደለሁም።

33 በእኔ ሳላችሁ ሰላም እንዲሆንላችሁ ይህን ተናግራችኋለሁ። በዓለም ሳላችሁ መከራ አለባችሁ፤ ነገር ግን አይዞላችሁ፤ እኔ ዓለምን አሸንፌዋለሁ።

◆ ክፍል 151. ኢየሱስ ለደቀ መዛሙርቱና ለሚያምኑ ሁሉ መጸለዩ

- ኢየሩሳሌም፥ በደርብ ላይ ባለው አዳራሽ -

ዮሐንስ 17፡1-26

1-2 ኢየሱስም ይህን ተናግሮ ወደ ሰማይ ዓይኖቹን አነሣና እንዲህ አለ፡-

“አባት ሆይ፥ ሰዓቱ ደርሶአል፤ ልጅህ ያከብርህ ዘንድ፥ በሥጋም ሁሉ ላይ ሥልጣን እንደ ሰጠኸው፥ ለሰጠኸው ሁሉ የዘላለምን ሕይወት ይሰጣቸው ዘንድ ልጅህን አክብረው። 3 እውነተኛ አምላክ ብቻ የሆነህ አንተን የላከኸውንም ኢየሱስ ክርስቶስን ያውቁ ዘንድ ይህች የዘላለም ሕይወት ናት። 4 እኔ ላደርገው የሰጠኸኝን ሥራ ፈጽሜ በምድር አከበርሁህ፤ 5 አሁንም፥ አባት ሆይ፥ ዓለም ላይፈጠር በአንተ ዘንድ በነበረኝ ክብር አንተ በራስህ ዘንድ አክብረኝ።

6 ከዓለም ለሰጠኸኝ ሰዎች ስምህን ገልጥሁላቸው። የአንተ ነበሩ ለእኔም ሰጠሃቸው፤ 7 ቃልህንም ጠብቀዋል። የሰጠኸኝ ሁሉ ከአንተ እንደ ሆነ አሁን ያውቃሉ፤ 8 የሰጠኸኝን ቃል ሰጥቻቸዋለሁና፤ እነርሱም ተቀበሉት፥ ከአንተም ዘንድ እንደ ወጣሁ በእውነት አወቁ፥ አንተም እንደ ላከኸኝ አመኑ። 9 እኔ ስለ እነዚህ እለምናለሁ፤ ስለ ዓለም አልለምንም ስለ ሰጠኸኝ እንጂ፤ የአንተ ናቸውና፤ 10 የእኔም የሆነ ሁሉ የአንተ ነው የአንተውም የእኔ ነው፤ እኔም ስለ እነርሱ ከብሬአለሁ። 11 ከዚህም በኋላ በዓለም አይደለሁም፥ እነርሱም በዓለም ናቸው፥ እኔም ወደ አንተ እመጣለሁ። ቅዱስ አባት ሆይ፥ እነዚህን የሰጠኸኝን እንደ እኛ አንድ እንዲሆኑ በስምህ ጠብቃቸው። 12 ከእነርሱ ጋር በዓለም ሳለሁ የሰጠኸኝን በስምህ እኔ እጠብቃቸው ነበር፤ ጠበቅኋቸውም መጽሐፉም እንዲፈጸም ከጥፋት ልጅ በቀር ከእነርሱ ማንም አልጠፋም።

13 አሁንም ወደ አንተ እመጣለሁ፤ በእነርሱም ዘንድ ደስታዬ የተፈጸመ እንዲሆንላቸው ይህን በዓለም እናገራለሁ። 14 እኔ ቃልህን ሰጥቻቸዋለሁ፤ እኔም ከዓለም እንዳይደለሁ ከዓለም አይደሉምና ዓለም ጠላቸው። 15 ከክፉ እንድትጠብቃቸው እንጂ ከዓለም እንድታወጣቸው አልለምንም። 16 እኔ ከዓለም እንዳይደለሁ ከዓለም አይደሉም። 17 በእውነትህ ቀድላቸው፤ ቃልህ እውነት ነው። 18 ወደ ዓለም እንደ ላከኸኝ እንዲሁ እኔ ወደ ዓለም ላከኋቸው፤ 19 እነርሱም ደግሞ በእውነት የተቀደሱ እንዲሆኑ እኔ ራሴን ስለ እነርሱ እቀድሳለሁ።

20-21 ሁሉም አንድ ይሆኑ ዘንድ፥ ከቃላቸው የተነሣ በእኔ ስለሚያምኑ ደግሞ እንጂ ስለ እነዚህ ብቻ አልለምንም፤ አንተ እንደ ላከኸኝ ዓለም ያምን ዘንድ፥ አንተ፥ አባት ሆይ፥ በእኔ እንዳለህ እኔም በአንተ፥ እነርሱ ደግሞ በእኛ አንድ ይሆኑ ዘንድ እለምናለሁ። 22-23 እኛም አንድ እንደ ሆንን አንድ ይሆኑ ዘንድ፤ እኔም በእነርሱ አንተም በእኔ ስትሆን፥ በአንድ ፍጹማን እንዲሆኑ፥ የሰጠኸኝን ክብር እኔ ሰጥቻቸዋለሁ፤ እንዲሁም ዓለም አንተ እንደ ላከኸኝ በወደድኸኝም መጠን እነርሱን እንደ ወደድሃቸው ያውቃል።

24 አባት ሆይ፥ ዓለም ሳይፈጠር ስለ ወደድኸኝ የሰጠኸኝን ክብራን እንዲያዩ እኔ ባለሁበት የሰጠኸኝ እነርሱ ደግሞ ከእኔ ጋር ይሆኑ ዘንድ እወዳለሁ።

25 ጻድቅ አባት ሆይ፥ ዓለም አላወቀህም፥ እኔ ግን አወቅሁህ እነዚህም አንተ እንደ ላከኸኝ አወቁ፤ 26 እኔንም የወደድህባት ፍቅር በእነርሱ እንድትሆን እኔም በእነርሱ፥ ስምህን አስታወቅኋቸው አስታውቃቸውማለሁ።”

◆ ክፍል 152. ኢየሱስ በጌቴሴማኒ የጸለያቸው ሦስት አስጨናቂ ጸሎቶች

- ደብረ ዘይት በሚገኘው ጌቴሴማኒ -

ማቴዎስ 26፡30፤ 36-46	ማርቆስ 14፡26፤ 32-42	ሉቃስ 22፡39-46	ዮሐንስ 18፡1
30 መዝሙርም ከዘመሩ በኋላ ወደ ደብረ ዘይት ወጡ።	26 መዝሙርም ከዘመሩ በኋላ ወደ ደብረ ዘይት ወጡ።	39 ወጥቶም እንደ ልማዱ ወደ ደብረ ዘይት ሄደ፤ ደቀ መዛሙር ቱም ደግሞ ተከተሉት። 40 ወደ ስፍራውም ደርሶ፡-	1 ኢየሱስም ይህን ብሎ አትክልት ወዳለበት ስፍራ ወደ ቄድሮን ወንዝ ማዶ ከደቀ መዛሙር ቱ ጋር ወጣ፤ እርሱም ደቀ መዛሙር ቱም በዚያ ገቡ።
36 በዚያን ጊዜ ኢየሱስ ከእነርሱ ጋር ጌቴሴማኒ ወደምትባል ስፍራ መጣ ደቀ መዛሙር ቱንም፡- ወዲያ ሄጄ ስጸልይ ሳለ በዚህ ተቀመጡ አላቸው። 37 ጴጥሮስንም ሁለቱንም የዘብዴዎስን ልጆች ወስዶ ሊያዝን ³⁵ ሊተክዝም ጀመር። 38 ነፍሴ እስከ ሞት ድረስ እጅግ አዘነች፤ በዚህ ቆዩ ከእኔም ጋር ትጉ አላቸው። 39 ጥቂትም ወደ ፊት እልፍ ብሎ በፊቱ ወደቀና ሲጸልይ፡- አባቴ፤ ቢቻልስ፤ ይህች ጽዋ ከእኔ ትለፍ፤	32 ጌቴሴማኒ ወደምትባልም ስፍራ መጡ፤ ደቀ መዛሙር ቱንም፡- ስጸልይ ሳለሁ፤ በዚህ ተቀመጡ አላቸው። 33 ጴጥሮስንና ያዕቆብን ዮሐንስንም ከእርሱ ጋር ወሰደ፤ ሊደነግጥም ሊተክዝም ጀመረና፡- 34 ነፍሴ እስከ ሞት ድረስ እጅግ አዘነች፤ ³⁵ በዚህ ቆዩ ትጉም አላቸው። 35 ጥቂትም ወደ ፊት እልፍ ብሎ በምድርም ወድቆ፤ ይቻልስ ቢሆን ሰዓቲቱ ከእርሱ እንድታልፍ ጸለየና፡- 36 አባ አባት ሆይ፤ ሁሉ	ወደ ፈተና እንዳትገቡ ጸልዩ አላቸው። 41 ከእነርሱም የድንጋይ ውርወራ የሚያህል ራቀ፤ ተንበርክቱም፡- አባት ሆይ፤ 42 ብትፈቅድ ይህችን ጽዋ ከእኔ ውሰድ፤ ነገር ግን የእኔ	

³⁵ [ማቴ. 26፡37፤ ማር. 14፡33፤ ሉቃስ 22፡44] የኢየሱስ ሰቆቃ በዋናነት በአካላዊ ስቃይ ወይም ወዳጆቹና አብረውት የሚሠሩ ሰዎች ጥለውት ስለሚሄዱ የተፈጠረ አልነበረም። ከርሱ እንዲያልፍለት ሦስት ጊዜ የጸለየበት “ጽዋ” (ማቴ. 26፡39፤ 42፤ 44፤ ማር. 14፡36፤ 39፤ ሉቃስ 22፡42)፤ ማለት ከአብ መለየቱ (ማቴ. 27፡46፤ ማር. 15፡34፤ ክፍል 165) ነበር ዋናው ሰቆቃ። ይሁን እንጂ የአብ ፈቃድ ከሆነ፤ ነበርም፤ ያንንም ለመቀበል ፈቃደኛ ነበር (ሐዋ. 2፡22-23)።

(ማቴዎስ 26:30-36-46
የቀጠለ)

ነገር ግን አንተ እንደምትወድ ይሁን እንጂ እኔ እንደምወድ አይሁን አለ።

40 ወደ ደቀ መዛሙርቱም መጣ፤ ተኝተውም አገኛቸውና ጴጥሮስን፡- እንዲሁም ከእኔ ጋር አንዲት ሰዓት እንኳ ልትተጉ አልቻላችሁምን? 41 ወደ ፈተና እንዳትገቡ ትጉና ጸልዩ፤ መንፈስህ ተዘጋጅታለች ሥጋ ግን ደካማ ነው አለው።

42 ደግሞ ሁለተኛ ሄዶ ጸለየና፡- አባቴ፤ ይህች ጽዋ ሳልጠጣት ታልፍ ዘንድ የማይቻል እንደ ሆነ፤ ፈቃድህ ትሁን አለ። 43 ደግሞም መጥቶ ዓይኖቻቸው በእንቅልፍ ከብደው ነበርና ተኝተው አገኛቸው። 44 ደግሞም ትቶአቸው ሄደ፤ ሦስተኛም ያንኑ ቃል ደግሞ ጸለየ።

45 ከዚያ ወዲያ ወደ ደቀ መዛሙርቱ መጥቶ፡- እንግዲህስ ተኙ ዕረፉም፤

(ማርቆስ 14:26-32-42
የቀጠለ)

ይቻላል፤ ይህችን ጽዋ ከእኔ ውሰድ፤ ነገር ግን አንተ የምትወደው እንጂ እኔ የምወደው አይሁን አለ።

37 መጣም ተኝተውም አገኛቸው፤ ጴጥሮስንም፡- ስምዎን ሆይ፤ ተኝተሃልን? አንዲት ሰዓት ስንኳ ልትተጋ አልቻልህምን? 38 ወደ ፈተና እንዳትገቡ ትጉ ጸልዩም፤ መንፈስህ ተዘጋጅታለች፤ ሥጋ ግን ደካማ ነው አለው።

39 ደግሞም ሄዶ ያንኑ ቃል ጸለየ።

40 ደግሞም መጥቶ ዓይኖቻቸው በእንቅልፍ ከብደው ነበርና ተኝተው አ ገ ኛ ቸ ው ፡ የሚመልሱለትንም አላወቁም።

41 ሦስተኛም መጥቶ፡- እንግዲህስ ተኙ ዕረፉም፤

(ሉቃስ 22:39-46 የቀጠለ)

ፈቃድ አይሁን የአንተ እንጂ እያለ ይጸልይ ነበር። 43 ከሰማይም መጥቶ የሚያበረታ መልአክ ታየው። 44 በፍርሃትም³⁵ ሲጣጣር አጽንቶ ይጸልይ ነበር፤ ወዙም በምድር ላይ እንደሚወርድ እንደ ደም ነጠብጣብ ነበረ።

45 ከጸሎትም ተነሥቶ ወደ ደቀ መዛሙርቱ መጣና ከኅዘን የተነሣ ተኝተው ሲያገኛቸው፡- 46 ስለ ምን ትተኛላችሁ? ወደ ፈተና እንዳትገቡ ተነሥታችሁ ጸልዩ አላቸው።

(ማቴዎስ 26፡30፥ 36-46 የቀጠለ)

እነሆ፥ ሰዓቲቱ ቀርባለች የሰው ልጅም
በኃጢአተኞች እጅ አልፎ ይሰጣል። 46
ተነሡ፥ እንሂድ፤ እነሆ፥ አሳልፎ
የሚሰጠኝ ቀርቦአል አላቸው።

(ማርቆስ 14፡26፥ 32-42 የቀጠለ)

ይበቃል፤ ሰዓቲቱ ደረሰች፤ እነሆ፥ የሰው
ልጅ በኃጢአተኞች እጅ አልፎ ይሰጣል።
42 ተነሡ፥ እንሂድ፤ እነሆ፥ አሳልፎ
የሚሰጠኝ ቀርቦአል አላቸው።

የክርስቶስ ሞት

> አልፎ መስጠትና እሥራት <

◆ ክፍል 153. ኢየሱስ አልፎ ተሰጠ፤ ታሠረ፤ ብቻውን ተተወ

- ጌቴሴማኒ -

ማቴዎስ 26:47-56

ማርቆስ 14:43-52

ሉቃስ 22:47-53

ዮሐንስ 18:2-12

47 ይህንም ገና ሲናገር፤ እነሆ፤ ከእሥራ ሁለቱ አንዱ ይሁዳ መጣ፤ ከእርሱም ጋር ብዙ ሕዝብ ሰይፍና ጎመድ ይዘው ከካህናት አለቆችና ከሕዝቡ ሽማግሌዎች ዘንድ መጡ።

43 ወዲያውም ገና ሲናገር ከእሥራ ሁለቱ አንዱ ይሁዳ መጣ፤ ከእርሱም ጋር ብዙ ሰዎች ሰይፍና ጎመድ ይዘው ከካህናት አለቆችና ከጻፎች ከሽማግሌዎችም ዘንድ መጡ።

47 ገናም ሲናገር እነሆ፤ ሰዎች መጡ፤ ከእሥራ ሁለቱ አንዱም ይሁዳ የሚባለው ይቀድማቸው ነበር።

2 ኢየሱስም ደቀ መዛሙርቱም ብዙ ጊዜ ወደዚያ ስለ ተሰበሰቡ አሳልፎ የሰጠው ይሁዳ ደግሞ ስፍራውን ያውቅ ነበር። 3 ስለዚህ ይሁዳ ጭፍሮችንና³⁶ ከካህናት አለቆች ከፈረሳው ያንም ሎሌዎችን ተቀብሎ በችቦና በፋና በጋሻ ጦርም ወደዚያ መጣ።

4 ኢየሱስም የሚመጣበትን ሁሉ አውቆ ወጣና፡- ማንን ትፈልጋለህ? ሁሉ አላቸው።

5 የናዝሬቱን ኢየሱስን ብለው መለሱለት።

ኢየሱስ፡- እኔ ነኝ አላቸው። አሳልፎ የሰጠውም ይሁዳ ደግሞ ከእነርሱ ጋር

³⁶ [ዮሐ. 18:3] ኢየሱስን ለመግደል በነበራቸው እቅድ መሠረት ሊቀካህኑ፣ በካህናት አለቆችና በፈረሳውያን ተወክለው የሮም ባለሥልጣናት ኢየሱስን በመያዝ እንዲተባበሯቸው ጠየቀ። ለአንድ ግዳጅ የሚሰበሰቡትም መለስተኞች የሮማውያን ወታደር ብዛት ስድስት መቶ ነበር። ምንም እንኳን ሮማውያን አንድ እስረኛ ለመጠበቅ ብዙ ወታደሮች የሚያስማሩ ቢሆንም (ሐዋ. 23:23)፤ ኢየሱስን በመያዙ ጊዜ ግን ስድስት መቶ ወታደሮች ማስማራታቸው ያጠራጥራል። በማቴዎስ 26:47 ላይ “ብዙ ሕዝብ” ከሚለው፤ እንዲሁም ማርቆስና ሉቃስ “ብዙ ሰዎች” (ማር. 14:43፤ ሉቃስ 22:47)፤ ከሚሉት በመነሣት የምንረዳው የወታደሮቹ ቁጥር በቀላሉ የሚገመት አለመሆኑን ነው።

(ማቴዎስ 26:47-56
የቀጠለ)

(ማርቆስ 14:43-52
የቀጠለ)

(ሉቃስ 22:47-53
የቀጠለ)

(ዮሐንስ 18:2-12
የቀጠለ)

ቆሞ ነበር። 6
እንግዲህ፡- እኔ ነኝ
ባላቸው ጊዜ ወደ
ኋላ አፈግፍገው
በምድር ወደቁ።

7 ደግሞም፡- ማንን
ትፈልጋላችሁ? ብሎ
ጠየቃቸው።

እ ነ ር ሱ ም ፡-
የናዝሬቱን ኢየሱስን
አሉት።

8 ኢየሱስ መልሶ፡-
እኔ ነኝ አልኋችሁ፤
እንግዲህ እኔን
ትፈልጉ እንደ ሆ
ናችሁ እነዚህ ይሂዱ
ተወክላቸው አለ፤ 9
ይህም፡- ከእነዚህ
ከሰጠኸኝ አንዱን
ስንኳ አላጠፋሁም
ያለው ቃል ይፈጸም
ዘንድ ነው።

48 አሳልፎ
የሚሰጠው ም፡-
የምስመው እርሱ
ነው፤ ያዙት ብሎ
ምልክት
ሰጥቶአቸው ነበር።
49 ወዲያውም ወደ
ኢየሱስ ቀረበና፡-
መምህር ሆይ፤
ሰላም ለአንተ ይሁን
ብሎ ሳመው።

44 አሳልፎ
የሚሰጠው ም፡-
የምስመው እርሱ
ነው፤ ያዙት
ተጠንቅቃችሁም
ውሰዱት ብሎ
ምልክት
ሰጥቶአቸው ነበር።
45 መጥቶም
ወዲያው ወደ እርሱ
ቀረበና፡-

መምህር ሆይ፤
መምህር ሆይ፤
ብሎ ሳመው፤

ሊስመውም ወደ
ኢየሱስ ቀረበ።

48 ኢየሱስ ግን፡-
ይሁዳ ሆይ፤
በመሳም የሰውን
ልጅ አሳልፈህ
ትሰጣለህን?
አለው።

(ማቴዎስ 26:47-56 የቀጠለ)	(ማርቆስ 14:43-52 የቀጠለ)	(ሉቃስ 22:47-53 የቀጠለ)	(ዮሐንስ 18:2-12 የቀጠለ)
50 ኢየሱስም፡- ወዳጄ ሆይ፤ ለምን ነገር መጣህ? አለው። በዚያን ጊዜ ቀረቡ እጃቸውን ም በኢየሱስ ላይ ጭነው ያዙት። 51 እነሆም፤ ከኢየሱስ ጋር ከነበሩት አንዱ እጁን ዘርግቶ ሰይፉን መዘዘና የሊቀ ካህናቱን ባሪያ መትቶ ጀሮውን ቈረጠው። 52 በዚያን ጊዜ ኢየሱስ እንዲህ አለው፡- ሰይፍ የሚያነሡ ሁሉ በሰይፍ ይጠፋሉና ሰይፍህን ወደ ስፍራው መልስ። 53 ወይስ አባቴን እንድለምን እርሱም አሁን ከአሥራ ሁለት ጭፍሮች የሚበዙ መላእክት እንዲሰድልኝ የማይቻል ይመስልሃልን? 54 እንዲህ ከሆነስ፡- እንደዚህ ሊሆን ይገባል የሚሉ መጻሕፍት እንዴት ይፈጽማሉ?	46 እነርሱም እጃቸውን በእርሱ ላይ ጭነው ያዙት። 47 በአጠገብ ከቆሙት ግን አንዱ ሰይፉን መዞ የሊቀ ካህናቱን ባሪያ መታ ጀሮውንም ቈረጠ።	49 በዙሪያውም የነበሩት የሚሆነውን ባዩ ጊዜ፡- ጌታ ሆይ፤ በሰይፍ እንምታቸውን? አሉት። 50 ከእነርሱም አንዱ የሊቀ ካህናቱን ባሪያ መትቶ ቀኝ ጀሮውን ቈረጠው። 51 ኢየሱስ ግን መልሶ፡- ይህንስ ፍቀዱ አለ፤ ጀሮውንም ዳስሶ ፈወሰው።	10 ስምዖን ጴጥሮስም ሰይፍ ስለነበረው መዘዘው፤ የሊቀ ካህናቱንም ባርያ መትቶ ቀኝ ጀሮውን ቈረጠ፤ የባርያውም ስም ማልኮስ ነበረ። 11 ኢየሱስም ጴጥሮስን፡- ሰይፍህን ወደ ሰገባው ክተተው፤ እብ የሰጠኝን ጽዋ አልጠጣትምን? አለው። 12 እንግዲህ የሻለቃውና ጭፍሮቹ የአይሁድም ሎሌዎች ኢየሱስን ይዘው አሰሩት።

(ማቴዎስ 26:47-56 የቀጠለ)	(ማርቆስ 14:43-52 የቀጠለ)	(ሉቃስ 22:47-53 የቀጠለ)
55 በዚያን ሰዓት ኢየሱስ ለሕዝቡ፡- ወንበዴን እንደምትይዙ ሰይፍና ጎመድ ይዛችሁ ልትይዙኝ ወጣችሁን? በመቅደስ ዕለት ዕለት እያስተማርሁ ከእናንተ ጋር ስቀመጥ ሳለሁ አልያዛችሁኝም። 56 ነገር ግን ይህ ሁሉ የሆነ የነቢያት መጻሕፍት ይፈጸሙ ዘንድ ነው አለ። በዚያን ጊዜ ደቀ መዛሙርቱ ሁሉ ትተውት ሸሹ።	48 ኢየሱስም መልሶ፡- ወንበዴ እንደምትይዙ ሰይፍና ጎመድ ይዛችሁ ልትይዙኝ ወጣችሁን? 49 በመቅደስ ዕለት ዕለት እያስተማርሁ ከእናንተ ጋር ስኖር አልያዛችሁኝም፤ ነገር ግን መጻሕፍት ይፈጸሙ ዘንድ ይህ ሆነ አላቸው። 50 ሁሉም ትተውት ሸሹ። 51 ዕርቃኑን በነጠላ የሸፈነ አንድ ጎበዝ ይከተለው ነበር፡ 52 ጎበዛዝቱም ያዙት፤ እርሱ ግን ነጠላውን ትቶ ዕራቁቱን ሸሸ።	52 ኢየሱስም ወደ እርሱ ለመጡበት ለካህናት አለቆችና ለመቅደስ አዛዦች ለሽማግሌዎችም፡- ወንበዴን እንደምትይዙ ሰይፍና ጎመድ ይዛችሁ ወጣችሁን? 53 በመቅደስ ዕለት ዕለት ከእናንተ ጋር ስሆን እጆቻችሁን አልዘረጋችሁብኝም፤ ይህ ግን ጊዜያችሁና የጨለማው ሥልጣን ነው አላቸው።

> ፍርድ <

◆ ክፍል 154. በአይሁድ ዘንድ የመጀመሪያው ምዕራፍ፤ ኢየሱስ ሐና ፊት መቅረቡ

- ኢየሩሳሌም፡ በሐና ግቢ -

የሐንስ 18፡13-14፤ 19-23

13 አስቀድመውም ወደ ሐና ወሰዱት፤ በዚያች ዓመት ሊቀ ካህናት ለነበረው ለቀያፋ አማቱ ነበርና። 14 ቀያፋም፡- አንድ ሰው ስለ ሕዝብ ይሞት ዘንድ ይሻላል ብሎ ለአይሁድ የመከራቸው ነበረ።

19 ሊቀ ካህናቱም ኢየሱስን ስለ ደቀ መዛሙርቱና ስለ ትምህርቱ ጠየቀው።

20 ኢየሱስም መልሶ፡- እኔ በግልጽ ለዓለም ተናገርሁ፤ አይሁድ ሁሉ በሚሰበሰቡበት በምክራብና በመቅደስ እኔ ሁልጊዜ አስተማርሁ፤ በስውርም ምንም አልተናገርሁም።

21 ስለምን ትጠይቀኛለህ? ለእነርሱ የተናገርሁትን የሰሙትን ጠይቅ፤ እነሆ፡ እነዚህ እኔ የነገርሁትን ያውቃሉ አለው።

22 ይህንም ሲል በዚያ ቆሞ የነበረው ከሎሌዎች አንዱ፡- ለሊቀ ካህናቱ እንዲህ ትመልሳለህን? ብሎ ኢየሱስን በጥፊ መታው።

23 ኢየሱስም መልሶ፡- ክፉ ተናግረ እንደ ሆንሁ ስለ ክፉ መስክር፤ መልካም ተናግረ እንደ ሆንሁ ግን ስለ ምን ትመታኛለህ? አለው።

◆ ክፍል 155. ሁለተኛው ምዕራፍ በአይሁድ ዘንድ፡ ኢየሱስ ቀያፋ እና ሸንጎ ፊት መቅረቡ

- ኢየሩሳሌም፡ በቀያፋ ቤት -

ማቴዎስ 26፡57፤ 59-68	ማርቆስ 14፡53፤ 55-65	ሉቃስ 22፡54ሀ፤ 63-65	ዮሐንስ 18፡24 24 ስለዚህ ሐና እንደ ታሰረ ወደ ሊቀ ካህናቱ ወደ ቀያፋ ሰደደው።
57 ኢየሱስን የያዙትም ጻፎችና ሽማግሌች ወደ ተከማቹበት ወደ ሊቀ ካህናቱ ወደ ቀያፋ ወሰዱት።	53 ኢየሱስንም ወደ ሊቀ ካህናቱ ³⁷ ወሰዱት፤ የካህናት አለቆችም ሁሉ ሽማግሌዎችም ጻፎችም ተሰበሰቡ።	54ሀ ይዘውም ወሰዱት ወደ ሊቀ ካህናት ቤትም አገቡት፤	
59 የካህናት አለቆችና ሽማግሌች ሸንጎውም ሁሉ እንዲገድሉት በኢየሱስ ላይ የሐሰት ምስክር ይፈልጉ ነበር፤ አላገኙም፤ 60 ብዙም የሐሰት ምስክሮች ምንም ቢቀርቡ አላገኙም።	55 የካህናት አለቆችም ሸንጎውም ሁሉ እንዲገድሉት በኢየሱስ ላይ ምስክር ይፈልጉ ነበር፤ አላገኙምም፤ 56 ብዙዎች በሐሰት ይመሰክሩበት ነበርና፤ ምስክርነታቸው ግን አልተሰማም።		
61 በኋላም ሁለት ቀርበው፡-	57-58 ሰዎችም ተነሥተው፡- እኔ ይህን በእጅ የተሠራውን ቤተ መቅደስ አፈርሰዋለሁ በሦስት ቀንም ሌላውን በእጅ		
ይህ ሰው፡- የእግዚአብሔርን ቤተ መቅደስ አፍርሼ በሦስት ቀን			

³⁷ [ማር. 14፡53] ማርቆስ በኢየሩሳሌሙ ሸንጎ የተሰበሰቡትን ሦስት ቡድኖች ይገልጣል። ይህ ሸንጎ ከፍተኛው የአይሁድ ችሎት ነው፡-

1. “ሊቀካህናቱ” ይህ የቀድሞ ሊቀካህናትን (ምናልባትም ሐናን ይጨምር ይሆናል)፤ የቤተ መቅደስ ጠባቂዎችን አለቃ፤ አስተዳዳሪውንና ሦስቱን ገንዘብ ያገኙ ያካትታል፤ 2. “ሽማግሌዎች” ኢየሩሳሌም ውስጥ የሚገኙ አንዳንድ ባለጸጎችና እውቅ ሰዎች፤ 3. “ጸሐፎች” ወይም “የሕግ መምህራን” በአብዛኛው ከመካከለኛው የኅብረተሰብ ክፍል የተውጣጡ።

የመጀመሪያዎቹ ሁለት ቡድኖች በአብዛኛው ሰዶቃውያንን ሲያካትቱ፤ ሦስተኛው ቡድን ደግሞ ፈረሳውያንን ያጠቃልላል ነበር። ሸንጎው በተለመደው ስፍራ ሳይሆን ቀያፋ ቤት ውስጥ በመሰብሰብ፤ በኢየሱስ ላይ ለመፍረድ ቀደም ሲል የነበረውን እቅድ ለመፈጸም መቻላቱን አረጋግጦ (ማር. 14፡55፤ ማቴ. 26፡4፤ ማር. 14፡1፤ ክፍል 140)። የኢየሱስን መያዝና ፍርድ አስመልክቶ ለበለጠ ውይይት መጣጥፍ 12ን ይመልከቱ።

(ማቴዎስ 26:57፥ 59-68
የቀጠለ)

ልሠራው እችላለሁ ብሎአል አሉ።

62 ሊቀ ካህናቱም ተነሥቶ፡- እነዚህ ለሚመሰክሩብህ አንድ ስንኳ አትመልስም? አለው። 63 ኢየሱስ ግን ዝም አለ።

ሊቀ ካህናቱም፡- አንተ የእግዚአብሔር ልጅ ክርስቶስ የሆንህ እንደ ሆነ እንድትነግረን በሕያው እግዚአብሔር አምልሃለሁ አለው።

64 ኢየሱስም፡- አንተ አልህ ነገር ግን እላችኋለሁ፤ ከእንግዲህ ወዲህ የሰው ልጅ በኃይል ቀኝ ሲቀመጥ በሰማይም ደመና ሲመጣ ታያላችሁ አለው። [መዝሙር 110:1፤ ዳንኤል 7:13]

65 በዚያን ጊዜ ሊቀ ካህናቱ ልብሱን ቀደ፡- ተሳድቦአል እንግዲህ ወዲህም ስክሮች ስለምን ያስፈልገናል? እነሆ፤ ስድቡን አሁን ሰምታችኋል፤ ምን ይመስላችኋል? አለ።

66 እነርሱም፡- ሞት ይገባዋል ብለው መለሱ።

67 በዚያን ጊዜ በፊቱ ተፋብት፤ ጎሰሙትም፤ ሌሎችም በጥፊ መትተው፡- ክርስቶስ ሆይ፤ በጥፊ የመታህ ማን ነው? 68 ትንቢት ተናገርልን አሉ።

(ማርቆስ 14:53፥ 55-65
የቀጠለ)

ያልተሠራውን እሠራለሁ ሲል ሰማነው ብለው በሐሰት መሰከሩበት። 59 ምስክርነታቸውም እንዲሁ እንኳ አልተሰማም።

60 ሊቀ ካህናቱም በመካከላቸው ተነሥቶ፡- አንዳች አትመልስም? እነዚህስ በአንተ ላይ የሚመሰክሩብህ ምን ድር ነው? ብሎ ኢየሱስን ጠየቀው። 61 እርሱ ግን ዝም አለ አንዳችም አልመለሰም።

ደግሞ ሊቀ ካህናቱ ጠየቀውና፡- የቡሩክ ልጅ ክርስቶስ አንተ ነህን? አለው።

62 ኢየሱስም፡- እኔ ነኝ፤ የሰው ልጅም በኃይል ቀኝ ሲቀመጥ በሰማይም ደመና ሲመጣ ታያላችሁ አለ። [መዝሙር 110:1፤ ዳንኤል 7:13]

63 ሊቀ ካህናቱም ልብሱን ቀደደና፡- ከእንግዲህ ወዲህም ስክሮችን ምን ያስፈልገናል? 64 ስድቡን ሰማችሁ፤ ምን ይመስላችኋል? አለ።

እነርሱም ሁሉ፡- ሞት ይገባዋል ብለው ፈረዱበት። 65 አንዳንዶችም ይተፉበት ፊቱንም ሸፍነው ይገሰሙትና፡- ትንቢት ተናገር ይሉት ጀመር፤ ሎሌዎችም በጥፊ እየመቱ ወሰዱት።

(ሉቃስ 22:54ሀ፥ 63-65
የቀጠለ)

63 ኢየሱስም የያዙት ሰዎች ይዘብቱበትና ይደበድቡት ነበር፤ 64 ሸፍነውም ፊቱን ይመቱት ነበርና፡- በጥፊ የመታህ ማን ነው? ትንቢት ተናገር እያሉ ይጠይቁት ነበር። 65 ሌላም ብዙ ነገር እየተሳደቡ በእርሱ ላይ ይናገሩ ነበር።

◆ ክፍል 156. የጴጥሮስ ክህደቶች

[ክፍል 147ን ይመልከቱ]

- ኢየሩሳሌም፣ በቀያፋ ግቢ -

ማቴዎስ 26፡58፥ 69-75	ማርቆስ 14፡54፥ 66-72	ሉቃስ 22፡54ሰ-62	ዮሐንስ 18፡15-18፥ 25-27
58 ጴጥሮስ ግን እስከ ሊቀ ካህናቱ ግቢ ድረስ ሩቅ ሆኖ ተከተለው፥ የነገሩንም ፍጻሜ ያይ ዘንድ ወደ ውስጥ ገብቶ	54 ጴጥሮስም እስከ ሊቀ ካህናቱ ግቢ ውስጥ በሩቁ ተከተለው፥	54ሰ ጴጥሮስም ርቆ ይከተለው ነበር።	15 ስም ያን ጴጥሮስም ሌላውም ደቀ መዝሙር ኢየሱስን ተከተሉ። ያም ደቀ መዝሙር በሊቀ ካህናቱ ³⁸ ዘንድ የታወቀ ነበረ፥ ወደ ሊቀ ካህናቱም ግቢ ከኢየሱስ ጋር ገባ፤ 16 ጴጥሮስ ግን በውጭ በበሩ ቆሞ ነበር። እንግዲህ በሊቀ ካህናቱ ዘንድ የታወቀው ሌላው ደቀ መዝሙር ወጣ ለበረኛይቱም ነግሮ ጴጥሮስን አስገባው። 17 በረኛ የነበረችይቱም ገረድ ጴጥሮስን፡- አንተ ደግሞ ከዚህ ሰው ደቀ መዝሙርት አንዱ አይደለህምን? አለችው። እርሱ፡- አይደለሁም አለ። 18 ብርድ ነበረና ባሮችና ሎሌዎች የፍም እሳት አንድደው ቆሙ ይሞቁም ነበር፤ ጴጥሮስም ደግሞ
ከሎሌዎቹ ጋር ተቀመጠ።	ከሎሌዎችም ጋር ተቀምጦ እሳት ይሞቅ ነበር።	55 በግቢ መካከልም እሳት አንድደው	

³⁸ [ዮሐ. 18፡15] እዚህና ቁጥር 16፣ 19፣ እንዲሁም 22 ውስጥ ዮሐንስ ሐናን “ሊቀ ካህናት” ይለዋል። 18፡13 (ክፍል 154) ላይ ግን ሊቀካህናቱ ቀያፋ ነው ይላል። የሚስቱ አባት ሐና በ15 ዓ.ም. ከተሻረ በኋላ፣ እርሱን ተክቶ በ18 ዓ.ም. በግልጥ ሊቀካህን የሆነው ቀያፋ ነው። ሐና ምንም እንኳ በሥልጣን ላይ ባይሆን ታላቅ ተጽእኖ ስለነበረው፣ ለሎሌቹ ቀደምት ሊቀካህናት የሚገባቸው ክብር ለርሱም ይሰጠው ነበር።

(ማቴዎስ 26:58፤ 69-75 የቀጠለ)	(ማርቆስ 14:54፤ 66-72 የቀጠለ)	(ሉቃስ 22:54ለ-62 የቀጠለ)	(ዮሐንስ 18:15-18፤ 25-27 የቀጠለ)
69 ጴጥሮስም ከቤት ውጭ በአጥፋ ግቢ ተቀምጦ ነበር፤ አንዲት ገረድም ወደ እርሱ ቀርባ፡-	66 ጴጥሮስም በግቢ ውስጥ ወደ ታች ሳለ ከሊቀ ካህናቱ ገረዶች አንዲቱ መጣች፤ 67 ጴጥሮስም እሳት ሲሞቅ አይታ ተመለከተችውና፡-	በአንድ ነት ተቀምጠው ሳሉ ጴጥሮስ በመካከ ላቸው ተቀመጠ።	ከእነርሱ ጋር ቆሞ ይሞቅ ነበር።
አንተ ደግሞ ከገሊላው ከኢየሱስ ጋር ነበርህ አለችው።	አንተ ደግሞ ከናዝሬቱ ከኢየሱስ ጋር ነበርህ አለችው።	56 በብርሃኑም በኩል ተቀምጦ ሳለ አንዲት ገረድ አየችውና ትኩር ብላ፡- ይህ ደግሞ ከእርሱ ጋር ነበረ አለች።	25 ስምዖን ጴጥሮስም ቆሞ እሳት ይሞቅ ነበር። እንግዲህ፡- አንተ ደግሞ ከደቀ መዛሙር ቱ አይደለህም? አሉት።
70 እርሱ ግን፡- የምትደውን አላውቀውም ብሎ በሁሉ ፊት ካደ።	68 እርሱ ግን፡- የምትደውን አላውቅም አላስተውልምም ብሎ ካደ። ወደ ውጭም ወደ ደጅ ወጣ፤ ዶሮም ጮኸ።	57 እርሱ ግን፡- አንቺ ሴት፤ አላውቀውም ብሎ ካደ።	እርሱም ፡- አይደለሁም ብሎ ካደ።
71 ወደ በፋም ሲወጣ ሌላይቱ አየችውና በዚያ ላሉት፡- ይህ ደግሞ ከናዝሬቱ ከኢየሱስ ጋር ነበረ አለች።	69 ገረዲቱም አይታው በዚያ ለቆሙት፡- ይህም ከእነርሱ ወገን ነው ስትል ሁለተኛ ትነግራቸው ጀመር። 70 እርሱም ደግሞ ካደ።	58 ከጥቂት ጊዜም በኋላ ሌላው አይቶት፡- አንተ ደግሞ ከእነርሱ ወገን ነህ አለው። ጴጥሮስ ግን፡- አንተ ሰው፤ እኔ አይደለሁም አለ።	26 ጴጥሮስ ጆሮውን የቆረጠው ዘመድ የሆነ ከሊቀ ካህናቱ ባሮች አንዱ ፡- በአትክልቱ ከእርሱ ጋር እኔ አይቼህ አልነበርሁም? አለው።
72 ዳግመኛም ሲምል፡- ሰውየውን አላውቀውም ብሎ ካደ።	ጥቂት ቁይተውም በዚያ የቆሙት ዳግመኛ ጴጥሮስን፡- የገሊላ ሰው ነህና ከእነርሱ ወገን በእውነት ነህ አሉት።	59 አንድ ሰዓትም የሚያህል ቆይቶ ሌላው አስረገጠ፡- እርሱ የገሊላ ሰው ነውና በእውነት ይህ ደግሞ ከእርሱ ጋር ነበረ አለ።	
73 ጥቂትም ቁይተው በዚያ ቆመው የነበሩ ቀርቦ ወደ ጴጥሮስን ፡- አነጋገርህ ይገልጥሃልና በእውነት አንተ ደግሞ ከእነርሱ	71 እርሱ ግን፡- ይህን የምትሉትን ሰው አላውቀውም ብሎ ይረገምና	60 ጴጥሮስ ግን፡- አንተ ሰው፤	27 ጴጥሮስም እንደ ገና ካደ፤ ወዲያውም ዶሮ ጮኸ።

(ማቴዎስ 26:58፥ 69-75 የቀጠለ)	(ማርቆስ 14:54፥ 66-72 የቀጠለ)	(ሉቃስ 22:54ሰ-62 የቀጠለ)
ወገን ነህ አሉት። 74 በዚያን ጊዜ፡- ሰውየውን አላውቀውም ብሎ ሊራገምና ሊምል ጀመረ። ወዲያውም ዶሮ ጮኸ። 75 ጴጥሮስም፡- ዶሮ ሳይጮኸ ሦስት ጊዜ ትክደኛለህ ያለው የኢየሱስ ቃል ትዝ አለው፤ ወደ ውጭም ወጥቶ መራራ ልቅሶ አለቀሰ።	ይምል ጀመር። ወዲያውም ዶሮ ሁለተኛ ጮኸ። 72 ጴጥሮስንም ኢየሱስ፡- ዶሮ ሁለት ጊዜ ሳይጮኸ ሦስት ጊዜ ትክደኛለህ ያለው ቃል ትዝ አለው፤ ነገሩንም አስቦ አለቀሰ።	የምትለውን አላውቅም አለ። ያን ጊዜም ገና ሲናገር ዶሮ ጮኸ። 61 ጌታም ዘወር ብሎ ጴጥሮስን ተመለከተው፤ ጴጥሮስም፡- ዛሬ ዶሮ ሳይጮኸ ሦስት ጊዜ ትክደኛለህ እንዳለው የጌታ ቃል ትዝ አለው። 62 ጴጥሮስም ወደ ውጭ ወጥቶ ምርር ብሎ አለቀሰ።

◆ ክፍል 157. ሦስተኛው ምዕራፍ በአይሁድ ዘንድ፤ ኢየሱስ
በሽማግሌዎች (በሸንጎው) ፊት
- ኢየሩሳሌም፥ የሸንጎው ቦታ -

ማቴዎስ 27:1	ማርቆስ 15:1ሀ	ሉቃስ 22:66-71
1 ሲነጋም የካህናት አለቆችና የሕዝቡ ሽማግሌዎች ሁሉ ሊገድሉት በኢየሱስ ላይ ተማከሩ፤	1ሀ ወዲያውም ማለዳ የካህናት አለቆች ከሽማግሌዎችና ከጳጳሮች ከሸንጎውም ሁሉ ጋር ከተማከሩ በኋላ፤	66 በነጋም ጊዜ ³⁹ የሕዝቡ ሽማግሌዎችና የካህናት አለቆች ጳጳሮችም ተሰብስበው ወደ ሸንጎአቸው ወሰዱትና 67 ክርስቶስ አንተ ነህን? ንገረን አሉት። እርሱ ግን እንዲህ አላቸው፡- ብነግራችሁ አታምኑም፤ 68 ብጠይቅም አትመልሱልኝም አትፈቱኝምም። 69 ነገር ግን ከአሁን ጀምሮ የሰው ልጅ በእግዚአብሔር ኃይል ቀኝ ይቀመጣል። [መዝሙር 110:1]

70 ሁላቸውም፡- እንግዲያስ አንተ የእግዚአብሔር ልጅ ነህን? አሉት።
እርሱም፡- እኔ እንደ ሆንሁ እናንተ ትላላችሁ አላቸው።
71 እነርሱም፡- ራሳችን ከአፉ ሰምተናልና ከእንግዲህ ወዲህ ምን ምስክር
ያስፈልገናል? አሉ።

39 [ሉቃስ 22:66] የተለመደው የክርስቲያኖች ገለጣ በምሽት የተደረገ የትኛውም የአይሁድ ሸንጎ ውሳኔ
ሕጋዊ አይደለም የሚል ነው። በመሆኑም ከጥቂት ሰዓታት በፊት የሰጠውን ሕገወጥ ፍርድ (ማቴ. 26:66፤
ማር. 14:64፤ ክፍል 155) ሕጋዊ ለማድረግ ሸንጎው እንደገና መሰብሰብ ነበረበት። ይሁን እንጂ የሕጋዊነት
ጥያቄ አከራካሪና መልስ የማይገኝለት ነጥብ በመሆኑ መጣጥፍ 12 ውስጥ ተነሥቷል።

◆ ክፍል 158. የአስቆሮቱ ይሁዳ ጸጸትና ታንቆ መሞት

- በመቅደሱ ውስጥና የሸክላ ሠራው መሬት -

ማቴዎስ 27:3-10

3 በዚያን ጊዜ አሳልፎ የሰጠው ይሁዳ እንደ ተፈረደበት አይቶ ተጸጸተ፤ ሠላሳውንም ብር ለካህናት አለቆችና ለሽማግሎች መልሶ፡- 4 ንጹሕ ደም አሳልፌ በመስጠቴ በድያለሁ አለ።

እነርሱ ግን፡- እኛስ ምን አግዶን? አንተው ተጠንቀቅ አለ።

5 ብሩንም በቤተ መቅደስ ጥሎ ሄደና ታንቆ ሞተ።⁴⁰

6 የካህናት አለቆችም ብሩን አንሥተው፡- የደም ዋጋ ነውና ወደ መባ ልንጨምረው አልተፈቀደም አሉ። 7 ተማክረውም የሸክላ ሠራውን መሬት ለእንግዶች መቃብር ገዙበት። 8 ስለዚህ ያ መሬት እስከ ዛሬ ድረስ የደም መሬት ተባለ። 9 በዚያን ጊዜ በነቢዩ በኤርምያስ የተባለው፡- ከእስራኤል ልጆችም አንዳንዶቹ የገመቱትን፤ የተገመተውን ዋጋ ሠላሳ ብር ያዙ፤ 10 ጌታም እንዳዘዘኝ ስለ ሸክላ ሠራ መሬት ሰጡት። የሚል ተፈጸመ። [ዘካርያስ 11:12-13፤ ኤርምያስ 18:2፤ 32:6-9]

የሐዋርያት ሥራ 1:18-19

18 ይህም ሰው በዓመፅ ዋጋ መሬት ገዛ በግንባሩም ተደፍቶ ከመካከሉ ተሰነጠቀ እንጂቱም ሁሉ ተዘረገፈ፤⁴⁰

19 በኢየሩሳሌምም ለሚኖሩ ሁሉ ታወቀ፤ ስለዚህም ያ መሬት በቋንቋቸው አኬልዳማ ተብሎ ተጠራ፤ እርሱም የደም መሬት ማለት ነው።

◆ ክፍል 159. የመጀመሪያው ምዕራፍ በሮማውያን ፊት፤ ጲላጦስ ፊት

- ኢየሩሳሌም፤ በገዢው ግቢ (በሮም ገዢው ቤተ መንግሥት) -

ማቴዎስ 27:2፤

11-14

2 አስረውም ወሰዱት፤ ለገዢው ለጲንጤናዊው ጲላጦስም አሳልፈው ሰጡት።

ማርቆስ 15:1ለ-5

1ለ ኢየሱስን አሳስረው ወሰዱትና ለጲላጦስ አሳልፈው ሰጡት።

ሉቃስ 23:1-5

1 ሁሉም በሞላው ተነሥተው ወደ ጲላጦስ ወሰዱትና፡-

2 ይህ ሕዝባችንን ሲያጣምም

ዮሐንስ 18:28-38

28 ኢየሱስንም ከቀያፋ ወደ ገዢ ግቢ ወሰዱት፤ ማለዳም ነበረ፤ እነርሱም የፋሲካ በግ ይበሉ ዘንድ እንጂ እንዳይረከቡ ወደ ገዢ ግቢ አልገቡም። 29 ስለዚህ ጲላጦስ ወደ

(ማቴዎስ 27:2፥ 11-14 የቀጠለ)	(ማርቆስ 15፥1A-5 የቀጠለ)	(ሉቃስ 23፥1-5 የቀጠለ)	(ዮሐንስ 18፥28-38 የቀጠለ)
		ለቁሣርም ግብር እንደ ይሰጥ ሲከለክል ደግሞም፡- እኔ ክርስቶስ ንጉሥ ነኝ ሲል አገኘነው ብለው ይከሱት ጀመር።	ውጭ ወደ እነርሱ ወጥቶ፡- ይህን ሰው ስለ ምን ትከሱታላችሁ አላቸው። 30 እነርሱም መልሰው፡- ይህስ ክፉ አድራጊ ባይሆን ወደ አንተ አሳልፈን ባልሰጠነውም ነበር አሉት። 31 ጴላጦስም፡- እናንተ ወስዳችሁ እንደ ሕጋችሁ ፍረዱበት አላቸው። አይሁድም፡- ለእኛስ ማንንም ልንገድል አልተፈቀደልንም አሉት፤ 32 ኢየሱስ በምን ዓይነት ሞት ሊሞት እንዳለው ሲያመለክት የተናገረው ቃል ይፈጸም ዘንድ ነው። 33 ጴላጦስም እንደ ገና ወደ ገዢ ግቢ ገባና ኢየሱስን ጠርቶ፡-
11 ኢየሱስም በገዢው ፊት ቆመ፤ ገዢውም፡- የአይሁድ ንጉሥ አንተ ነህን? ብሎ ጠየቀው፤ ኢየሱስም፡- አንተ አልህ አለው።	2 ጴላጦስም፡- አንተ የአይሁድ ንጉሥ ነህን? ብሎ ጠየቀው። እርሱም፡- አንተ አልህ ብሎ መለሰለት።	3 ጴላጦስም፡- አንተ የአይሁድ ንጉሥ ነህን? ብሎ ጠየቀው። እርሱም መልሶ፡- አንተ አልህ አለው።	የአይሁድ ንጉሥ አንተ ነህን? አለው። 34 ኢየሱስም መልሶ፡- አንተ ይህን የምትለው ከራስህ ነውን ወይስ ሌሎች ስለ እኔ ነገሩህን? አለው።

40 [ማቴ. 27:5፤ ሐዋ. 1:18] የይሁዳን ምት አስመልክቶ እነዚህን ሁለት ገለጣዎች ለማገናኘት ሲባል የተለመደው ጥያቄ የሚቀርብበት ምክንያት የለም። ይኸውም ይሁዳ አንድ ገደል ጫፍ ላይ ባለው ዛፍ ራሱን ሲሰቅል፤ የዛፉ ቅርንጫፍ ተገንጥሎ ወይም ገመዱ ተበጥሶ ከታች ከነበረው ሸለቆ ውስጥ ወድቋል የሚል ነው።

(ማቴዎስ 27:2፤ 11-14 የቀጠለ)	(ማርቆስ 15:1ሉ-5 የቀጠለ)	(ሉቃስ 23:1-5 የቀጠለ)	(ዮሐንስ 18:28-38 የቀጠለ)
12 የካህናት አለቆችም ሽማግሌችም ሲከሱት ምንም አልመለሰም።	3 የካህናት አለቆችም ብዙ ያሳጡት ነበር፤ እርሱ ግን ምንም አልመለሰም። 4 ጲላጦስም ደግሞ፡-	4 ጲላጦስም ለካህናት አለቆችና ለሕዝቡ፡- በዚህ ሰው አንድ በደል ስን ኳ አላገኘሁበትም አለ።	35 ጲላጦስ መልሶ፡- እኔ አይሁዳዊ ነኝን? ወገኖችህና የካህናት አለቆች ለእኔ አሳልፈው ሰጡህ፤ ምን አድርገሃል? አለው። 36 ኢየሱስም መልሶ፡- መንግሥቴ ከዚህ ዓለም አይደለችም፤ 41 መንግሥቴስ ከዚህ ዓለም ብትሆን፤ ወደ አይሁድ እንዳልሰጥ ሎሌዎቼ ይዋጉልኝ ነበር፤ አሁን ግን መንግሥቴ ከዚህ አይደለችም አለው። 37 ጲላጦስም፡- እንግዲያ ንጉሥ ነህን? አለው። ኢየሱስም መልሶ፡- እኔ ንጉሥ እንደሆንሁ አንተ ትላለህ። እኔ ለእውነት ልመሰክር ስለዚህ ተወልጃለሁ ስለዚህም ወደ ዓለም መጥቻለሁ፤ ከእውነት የሆነ ሁሉ ድምዳሜን ይሰማል አለው። 38 ጲላጦስ፡- እውነት ምንድር ነው? አለው። ይህንም ብሎ ዳግመኛ ወደ አይሁድ ወጥቶ፡- እኔስ አንዲት በደል ስንኳ አላገኘሁበትም።

(ማቴዎስ 27:2፥ 11-14 የቀጠለ)	(ማርቆስ 15:1ለ-5 የቀጠለ)	(ሉቃስ 23:1-5 የቀጠለ)
13 በዚያን ጊዜ ጲላጦስ፦ ስንት ያህል እንዲመሰክሩ ብህ አትሰማምን? አለው። 14 ንገሮውም እጅግ እስኪደነቅ ድረስ አንዲት ቃል ስንኳ አልመለሰለትም።	አንዳች አትመልስምን? እነሆ፥ በስንት ነገር ያሳጡሃል ብሎ ጠየቀው። 5 ኢየሱስም ከዚያ በኋላ ጲላጦስ እስኪደነቅ ድረስ ምንም አልመለሰም።	5 እነርሱ ግን አጽንተው፦ ከገሊላ ጀምሮ እስከዚህ ድረስ በይሁዳ ሁሉ እያስተማረ ሕዝቡን ያውካል አሉ።

◆ ክፍል 160. ሁለተኛው ምዕራፍ በሮማውያን ፊት፥ በሄሮድስ ፊት

- ኢየሩሳሌም፥ በሄሮድስ አንቲጳስ ፊት -

ሉቃስ 23፥6-12

6 ጲላጦስ ግን፦ ገሊላ ሲሉ በሰማ ጊዜ፦ የገሊላ ሰው ነውን? ብሎ ጠየቀ፤ 7 ከሄሮድስም ግዛት⁴² እንደ ሆነ ባወቀ ጊዜ ወደ ሄሮድስ ሰደደው፤ እርሱ ደግሞ በዚያ ጊዜ በኢየሩሳሌም ነበረና።

8 ሄሮድስም ኢየሱስን ባየው ጊዜ እጅግ ደስ አለው፤ ስለ እርሱ ስለ ሰማ ከብዙ ጊዜ ጀምሮ ሊያየው ይመኝ ነበርና፥ ምልክትም ሲያደርግ ሊያይ ተስፋ ያደርግ ነበር። 9 በብዙ ቃልም ጠየቀው፤ እርሱ ግን አንድ ስንኳ አልመለሰለትም። 10 የካህናት አለቆችና ጸፎችም አጽንተው ሲከሱት ቆመው ነበር። 11 ሄሮድስም ከሠራዊቱ ጋር ናቀው ዘበተበትም፥ የጌጥ ልብስም አልብሶ ወደ ጲላጦስ መልሶ ሰደደው። 12 ሄሮድስና ጲላጦስም በዚያን ቀን እርስ በርሳቸው ወዳጆች ሆኑ፥ ቀድሞ በመካከላቸው ጥል ነበረና።

⁴¹ [ዮሐ. 18፥36] ኢየሱስ መንግሥቱ ምድራዊ መሠረት እንደሌለው ገለጠ። መንግሥቱ ምድራዊ ቢሆን ኑሮ፥ ባስፈለገው ጊዜ የሚጠቀምበት ሠራዊት ሊያደራጅ ይችል ነበር። ይሁን እንጂ፥ የርሱ መንግሥት በእግዚአብሔር ቃል እንደተገለጠው፥ አይሁድ የሚጠብቁትና መሢሔ የሚመሠርተው ምድራዊነትም ያለው (ዳን. 7፥13-14፥ 22-23፥ 27) መሆኑንም አልካደም። የርሱ መንግሥት በሮማውያን ባለሥልጣናት ላይ የሚያምጽ ስላልሆነ፥ ጲላጦስ ኢየሱስን ሊፈታው ፈቃደኛ ነበር (ሉቃስ 23፥4፤ ዮሐ. 18፥38)።

⁴² [ሉቃስ 23፥7] ይህ ሰው በመጥምቁ ዮሐንስ ትምህርት ንስሐ በመግባት ፈንታ፥ አንገቱን ያሰዋው የገሊላና የፓርያ ንገሮ ሄሮድስ አንቲጳስ (ክፍል 71ለ) ነው። አብዛኛው የኢየሱስ አገልግሎት ገሊላ ውስጥ ስለነበር፥ ጲላጦስ በአንድ ንጹህ ሰው ላይ ከመፍረድ የሚያድነውን መንገድ እንዳገኘ አሰበ። ሆኖም ሄሮድስ ኢየሱስን ጥፋተኛ ወይም ንጹሕ ሰው ነው በማለት ፍርድ አልሰጠም። ሉቃስ ከሄሮድስ ቤተሰብ ጋር ግንኙነት ስለነበረው (ሉቃስ 8፥3፥ ክፍል 60)፥ በሌሎች ወንጌሎች ውስጥ የሌለውን የፍርድ ሂደት ለመግለጥ ችሏል፤ ልክ ዮሐንስ ሐና ቤት ውስጥ ስለተደረገው ነገር ለመግለጥ እንደቻለ (ክፍል 154)።

◆ ክፍል 161. ሦስተኛው ምዕራፍ በሮማውያን ፊት፡ ጲላጦስ ፊት

- ኢየሩሳሌም፡ በገዢው ግቢ -

ማቴዎስ 27:15-26	ማርቆስ 15:6-15	ሉቃስ 23:13-25	ዮሐንስ 18:39-19:16
15 በዚያም በዓል ሕዝቡ የወደዱትን አንድ እስረኛ ሊፈታላቸው ለገዢው ልማድ ነበረው። 16 በዚያን ጊዜም በርባን ⁴³ የሚባል በጣም የታወቀ እስረኛ ነበራቸው።	6 በዚያም በዓል የለመኑትን አንድ እስረኛ ይፈታላቸው ነበር። 7 በዓመፅም ነፍስ ከ 7 ደሉት ከዓመፀኞች ጋር የታሰረ በርባን ⁴³ የተባለ ነበረ። 8 ሕዝቡም ወጥተው እንደ ልማዱ ያደርግላቸው ዘንድ እየጮኹ ይለምኑት ጀመር።	13 ጲላጦስም፡ የካህናትን አለቆችና መኳንንትን ሕዝቡንም በአንድነት ጠርቶ እንዲህ አላቸው፡- 14 ሕዝቡን ያጣምማል ብላችሁ ይህን ሰው ወደ እኔ አመጣችሁት፤ እነሆም፡ በፈታችሁ መርምራኩም ትከሉበት ነገር አንድ በደል ስንኳ በዚህ ሰው አላገኘሁበትም። 15 ሄሮድስም ደግሞ ምንም አላገኘም፤ ወደ እኛ	39 ነገር ግን በፋሲካ አንድ

⁴³ [ማቴ. 27:16፤ ማር. 15:7፤ ሉቃስ 23:19፤ ዮሐ. 18:40] በርባን የሮማውያንን አገዛዝ ለማስወገድ ይሁዳ ውስጥ የሚታገለው ተቃዋሚ ንቅናቄ አባል ነበር። ምንም እንኳን ሌባና ነፍስ ገዳይ ቢሆን፤ የሮማውያንን አገዛዝ በማይወዱ አይሁዳውያን ዘንድ እንደ ጀግና ነበር የሚቆጠረው። በመሆኑም የተሰበሰበው ሕዝብ በርባን ይፈታለት ዘንድ እንዲጠይቅ ለማድረግ ሊቀካሄድ ብዙም አልተቸገሩም (ማቴ. 27:20፤ ማር. 15:11)። መሪዎቹ ኢየሱስን የከሰሱበትን ዓይነት ወንጀል የፈጸመው ይህ ሰው እንዲፈታላቸው መጠየቃቸው ምጽት ነው (ሉቃስ 23:2፤ ክፍል 159፤ ዮሐ. 19:12)።

(ማቴዎስ 27:15-26
የቀጠለ)

17 እንግዲህ እነርሱ ተሰብስበው ሳሉ ጲላጦስ፡- በርባንን ወይስ ክርስቶስ የተባለውን ኢየሱስን ማንኛውን ልፈታላችሁት ወዳላችሁ? አላቸው፤ 18 በቅንዓት አሳልፈው እንደ ሰጡት ያውቅ ነበርና።

19 እርሱም በፍርድ ወንበር ተቀምጦ ሳለ ሚስቱ፡- ስለ እርሱ ዛሬ በሕልም እጅግ መከራ ተቀብያለሁና በዚያ ጻድቅ ሰውምንም አታድርግ ብላ ላከችበት።

20 የካህናት አለቆችና ሽማግሎች ግን በርባንን እንዲለምኑ ኢየሱስን ግን እንዲያጠፉ ሕዝቡን አባበሉ።

21 ገዢውም መልሶ፡- ከሁለቱ ማንኛውን ልፈታላችሁት ወዳላችሁ? አላቸው፤

(ማርቆስ 15:6-15
የቀጠለ)

9 ጲላጦስም፡- የአይሁድን ንጉሥ እፈታላችሁ ዘንድት ወዳላችሁን? ብሎ መለሰላቸው፤ 10 የካህናት አለቆች በቅንዓት አሳልፈው እንደ ሰጡት ያውቅ ነበርና።

11 የካህናት አለቆች ግን በርባንን በእርሱ ፈንታ ይፈታላቸው ዘንድ ሕዝቡን አወኩአቸው።

(ሉቃስ 23:13-25
የቀጠለ)

መልሶታልና፤ እነሆም፡- ለሞት የሚያደርሰውምንም አላደረገም፤ 16-17 እንግዲያስ ቀጥቼ እፈታዋለሁ። በበዓሉ አንድ ይፈታላቸው ዘንድ ግድ ነበረና።

18 ሁላቸውም በአንድነት፡- ይህን አስወግድ፤ በርባንንም ፍታልን እያሉ ጮኹ፤ 19 እርሱም⁴³ ሁከትን

(ዮሐንስ 18:39-19:16
የቀጠለ)

ልፈታላችሁ ልማድ አላችሁ፤ እንግዲህ የአይሁድን ንጉሥ ልፈታላችሁት ወዳላችሁን? አላቸው።

40 ሁሉም ደግመው፡- በርባንን⁴³ እንጂ ይህን አይደለም እያሉ ጮኹ። በርባን ግን ወንበዴ ነበረ።

(ማቴዎስ 27:15-26
የቀጠለ)

እ ነ ር ሱ ም :-
በርባንን አሉ።

22 ጲላጦስ:-
ክርስቶስ የተባለውን
ኢየሱስን እንግዲህ
ምን ላድርገው?
አላቸው፤

ሁሉም:- ይሰቀል
አሉ።

23 ገዢውም:-
ምን ነው?
ያደረገው ክፋት
ምንድር ነው?
አለ፤

(ማርቆስ 15:6-15
የቀጠለ)

12 ጲላጦስም
ዳግመኛ መልሶ:-
እንግዲህ የአይሁድ
ንጉሥ የምትሉትን
ምን ላደርገው
ት ወዳላችሁ?
አላቸው።

13 እነርሱም
ዳግመኛ:- ስቀለው
እያሉ ጮኹ።

14 ጲላጦስም:-

(ሉቃስ 23:13-25
የቀጠለ)

በከተማ አንሥቶ
ሰውን ስለ ገደለ
በወሳኔ ታስሮ
ነበር።

20 ጲላጦስም
ኢየሱስን ሊፈታ
ወድዶ ዳግመኛ
ተናገራቸው፤ 21
ነገር ግን እነርሱ:-
ስቀለው ስቀለው
እያሉ ይጮኹ
ነበር።

22 ሦስተኛም:-
ምን ነው?
ያደረገው ክፋት

(ዮሐንስ 18:39-
19:16 የቀጠለ)

19:1 በዚያን ጊዜም
ጲላጦስ ኢየሱስን ይዞ
ገረፈው። 2
ወታደሮችም ከእሾህ
አክሊል ጐንጐነው
በራሱ ላይ አኖሩ ቀይ
ልብስም አለበሱት፤ 3
እ የ ቀ ረ ቡ ም :-
የአይሁድ ንጉሥ ሆ
ይ፤ ሰላም ለአንተ
ይሁን ይሉት ነበር፤

4 በጥፊም ይመቱት
ነበር። ጲላጦስም
ደግሞ ወደ ውጭ
ወጥቶ:- እነሆ፤
አንዲት በደል ስንኳ
እንዳላገኘሁ በት
ታውቁ ዘንድ እርሱን
ወደ ውጭ
አወጣላችኋለሁ
አላቸው። 5
ኢየሱስም የእሾህ
አክሊል ደፍቶ ቀይ
ልብስም ለብሶ ወደ
ውጭ ወጣ።

6 ጲላጦስም:- እነሆ
ሰውዬው አላቸው።
የካህናት አለቆችና
ሎሌዎች ባዩትም
ጊዜ:- ስቀለው
ስቀለው እያሉ
ጮኹ።

(ዮሐንስ 18፡39-19፡16
የቀጠለ)

ጲላጦስም፡- እኔስ አንዲት በደል ስንኳ አላገኘሁበትምና እናንተ ወስዳችሁ ስቀሉት አላቸው።

7 አይሁድም መልሰው፡- እኛ ሕግ አለን፤ እንደ ሕጎችንም ሊሞት ይገባዋል፤ ራሱን የእግዚአብሔር ልጅ አድርጎአልና አሉት።

8 ስለዚህ ጲላጦስ ይህን ነገር በሰማ ጊዜ እግጅ ፈራ፤ 9 ተመልሶም ወደ ገዢ ግቢ ገባና ኢየሱስን፡- አንተ ከወዴት ነህ? አለው። ኢየሱስ ግን አንድ እንኳ አልመለሰለትም። 10 ስለዚህ ጲላጦስ፡- አትነግረኝምን? ልስቅልህ ሥልጣን እንዳለኝ ወይም ልፈታህ ሥልጣን እንዳለኝ አታውቅምን? አለው።

11 ኢየሱስም መልሶ፡- ከላይ ካልተሰጠህ በቀር በእኔ ላይ ምንም ሥልጣን ባልነበረህም፤ ስለዚህ ለአንተ አሳልፎ የሰጠኝ ኃጢአቱ የባለ ነው አለው።

12 ከዚህ በኋላ ጲላጦስ ሊፈታው ፈለገ፤ ነገር ግን አይሁድ፡- ይህንን ብትፈታው የቄሣር ወዳጅ አይደለህም፤ ራሱን ንጉሥ የሚያደርግ ሁሉ የቄሣር ተቃዋሚ ነው እያሉ ጮኹ።

13 ጲላጦስም ይህን ነገር ሰምቶ ኢየሱስን ወደ ውጭ አወጣው፤ በዕብራይስጥም ገበታ በተባለው ጸፍጸፍ በሚሉት ስፍራ በፍርድ ወንበር ተቀመጠ። 14 ለፋሲካም የማዘጋጀት ቀን ነበረ፤ ስድስት ሰዓትም የሚያህል ነበረ፤

አይሁድንም፡- እነሆ ንጉሣችሁ አላቸው።

(ማቴዎስ 27፡15-26 የቀጠለ)	(ማርቆስ 15፡6-15 የቀጠለ)	(ሉቃስ 23፡13-25 የቀጠለ)	15 እነርሱ ግን፡- እ ስ ወ ግ ደ ው ፥ እ ስ ወ ግ ደ ው ፥ ስ ቀለው እያሉ ጮኹ።
እነርሱ ግን፡- ይስቀል እያሉ ጩኸት አበዙ።	ምን ነው? ያደረገው ክፋት ምን ድር ነው? አላቸው።	ምን ድር ነው? ለሞት የሚያደርሰው በ ደ ል አላገኘሁበትም፤ ስለዚህ ቀጥቼ እ ፈ ታ ዋለሁ አላቸው።	ጲላጦስም፡- ንጉሣችሁን ልስቀለውን? አላቸው።
24 ጲላጦስም ሁከት እንዲጀመር እንጂ አንዳች እንዳይረባ ባየ ጊዜ፥ ውኃ አንሥቶ፡- እኔ ከዚህ ጸድቅ ሰው ደም ንጹሕ ነኝ፤ እናንተ ተጠንቀቁ ሲል በሕዝቡ ፊት እጁን ታጠቡ።	እነርሱ ግን፡- ስቀለው እያሉ ጩኸት አበዙ።	23 እነርሱ ግን እንዲሰቀል በታላቅ ድምፅ አጽንተው ለመኑት። የእነርሱ ጩኸትና የካህናት አለቆችም ቃል በረታ።	የ ካ ህ ና ት አለቆችም፡- ከቄሣር በቀር ሌላ ንጉሥ የለንም ብለው መለሱለት።
25 ሕዝቡም ሁሉ መልሰው፡- ደሙ በእኛና በልጆቻችን ላይ ይሁን አሉ።	15 ጲላጦስም የሕዝቡን ፈቃድ	24 ጲላጦስም ልመናቸው እንዲሆን ላቸው ፈረደበት። 25 ያንን	

(ማቴዎስ 27:15-26 የቀጠለ)	(ማርቆስ 15:6-15 የቀጠለ)	(ሉቃስ 23:13-25 የቀጠለ)	(ዮሐንስ 18:39-19:16 የቀጠለ)
26 በዚያን ጊዜ በርባንን ፈታላቸው፤ ኢየሱስን ግን ገርፎ ሊሰቀል አሳልፎ ሰጠ።	ሊያደርግ ወደ በርባንን ፈታላቸው፤ ኢየሱስንም ገርፎ እንዲሰቀል አሳልፎ ሰጠ።	የሰሙኑትንም፤ ስለ ሁከት ሰውንም ስለ መግደል በወሳኔ ታስሮ የነበረውን አስፈታላቸው፤ ኢየሱስን ግን ለፈቃዳቸው 44 አሳልፎ ሰጠው።	16 ስለዚህ በዚያን ጊዜ እንዲሰቀል አሳልፎ ሰጣቸው። ⁴⁴

> ስቅለት <

◆ ክፍል 162. የሮማውያን ወታደሮች ፊዝ

- ኢየሩሳሌም፣ በገዢው ግቢ -

ማቴዎስ 27:27-30

27 በዚያን ጊዜ የገዢው ወታደሮች ኢየሱስን ወደ ገዢው ግቢ ውስጥ ወሰዱት፤ ጭፍራውንም ሁሉ ወደ እርሱ አከማቹ።
28 ልብሱንም ገፈው ቀይ ልብስ አለበሱት፤ 29 ከእሾህም አክሊል ጎንጉነው በራሱ ላይ፤ በቀኝ እጁም መቃ አኖሩ፤ በፊቱም ተንበርክከው፡- የአይሁድ ንጉሥ ሆይ፤⁴⁵ ሰላም ለአንተ ይሁን እያሉ ዘቡቱበት፤ 30 ተፋቡትም መቃውንም ይዘው ራሱን መቱት።

ማርቆስ 15:16-19

16 ወታደሮችም ፕራይቶሪየን ወደሚባል ግቢ ውስጥ ወሰዱት፤ ጭፍራውንም ሁሉ በአንድነት ጠሩ። 17 ቀይ ልብስም አለበሱት፤ የእሾህ አክሊልም ጎንጉነው ደፉበት፤ 18 የአይሁድ ንጉሥ ሆይ፤⁴⁵ ሰላም ለአንተ ይሁን እያሉ እጅ ይነሱት ጀመር፤ 19 ራሱንም በመቃ መቱት ተፋቡትም፤ ተንበርክከውም ሰገዱለት።

⁴⁴ [ሉቃስ 23:25፤ ዮሐ. 19:16] በሉቃስ 23-24 “ለመናቸው እንዲሆንላቸው”፡፡ በዮሐንስ 19:15 ውስጥ “አሳልፎ ሰጣቸው” የተባሉት፡፡ የካህናት አለቆች፡፡ መሢክንት እና ሕዝቡ ናቸው። ይሁን እንጂ አይሁዳውያን የሞት ፍርድ ለመፍረድ ሥልጣን አልነበራቸውም (ዮሐ. 18:31፤ ክፍል 159)። ይህ ዓይነቱ ሥልጣን የነበራቸው ቢሆንም፡፡ የሞቱ ቅጣት የሚፈጸመው በድንጋይ በመውገር ነበር (ሐዋ. 7:58-60)። ሉቃስና ዮሐንስ በግልጽ የሚናገሩት ጲላጦስ ኢየሱስን በስቅለት ይገድሉት ዘንድ ለሮማውያን ወታደሮች በመስጠት የአይሁድን ምኞት መፈጸሙን ነው (ሉቃስ 23:36፤ ዮሐ. 19:23፤ ክፍል 164)።

⁴⁵ [ማቴ. 27:29፤ ማር. 15:18] በኢየሱስ ላይ ከተፈጸመው ማላገጥና ማንገላታት ይህ ሁለተኛው ነው። ጲላጦስ አይሁዳውያንን ለኢየሱስ ይራሩለትና በዚያም ሳቢያ መፈታቱን ይጠይቁ ዘንድ ሊያነሣቸው በማሰብ (ዮሐ. 19:1-5፤ ክፍል 161) ወታደሮቹ ኢየሱስን እንዲያንገላቱት የፈቀደ ይመስላል። በዚህኛው ክፍል ግን፡ በኢየሱስ ላይ ፍርድ እንደተሰጠ ወዲያውኑ ወታደሮቹ እጅግ በከፋ ሁኔታ ያላግጡበት ጀመር።

◆ ክፍል 163. ወደ ጎልጎታ ጉዞ

- ከገዢው ግቢ ወደ ጎልጎታ -

ማቴዎስ 27:31-34

31 ከዘቡቱባትም በኋላ ቀዩን ልብስ ገ ፈ ፉ ት ፥ ል ብ ሱ ን ም አ ለ በ ሱ ት ፥ ሊ ሰ ቅ ሉ ት ም ወሰዱት።

32 ሲ ወ ጡ ም ስምዖን የተባለው የቀሬናን ሰው አገኘ፤ እርሱንም መስቀሉን ይሸከም ዘ ን ድ አስገደዱት።⁴⁶

ማርቆስ 15:20-23

20 ከተዘባበቱባትም በኋላ ቀዩን ልብስ ገ ፈ ፉ ት ፥ ል ብ ሱ ን ም አ ለ በ ሱ ት ፥ ሊ ሰ ቅ ሉ ት ም ወሰዱት።

21 አንድ መንገድ አ ሳ ፊ ም የአሌክሳንድሮስና የፋፎስ አባት ስምዖን የተባለ የቀሬና ሰው ከገጠር ሲመጣ መስቀሉን ይሸከም ዘንድ አስገደዱት።⁴⁶

ሉቃስ 23:26-33ሀ

26 በወሰዱትም ጊዜ ስምዖን የተባለ የቀሬናን ሰው ከገጠር ሲመጣ ይዘው ከኢየሱስ በኋላ መስቀሉን⁴⁶ እንዲሸከም ጫኑበት። 27 ዋይ ዋይ ከሚሉና መሾ ከሚያወጡ ሴቶችና ከሕዝቡ እጅግ ብዙ ዎች ተከተሉት። 28-29 ኢየሱስ ግን ወደ እነርሱ ዘወር ብሎ እንዲህ አለ፡- እ ና ን ተ የ ኢ የ ፋ ሳ ሌ ም ልጆች፤ ለእኔስ አታልቅሱልኝ፤ ዳሩ ግን፡- መ ካ ኖ ች ና ያ ል ወ ለ ዱ ማኅፀኖች ያላጠቡ ጡቶችም ብፁዓን ናቸው የሚሉበት ጊዜ እነሆ

ዮሐንስ 19:17

17 ኢየሱስንም ይዘው ወሰዱት፤ መ ስ ቀ ሉ ን ም ተሸከሞ⁴⁶

⁴⁶ [ማቴ. 27:32፤ ማር. 15:21፤ ሉቃስ 23:26፤ ዮሐ. 19:17] እንደ ዮሐንስ አገላለጥ ከሆነ ኢየሱስ ከመነሻው ጀምሮ እስከጎልጎታ ድረስ መስቀሉን (ወይም የመስቀሉን አንድ ግንድ) ሳይሸከም አይቀርም። ይሁን እንጂ በእንቅልፍ እጦትና አስቃቂ ግርፋት ሳቢያ በመዳከሙ፤ መስቀሉን ተሸከም ጉዞውን ሊፈጽም አልቻለም። ስለሆነም ነው በኢየሱስ ፈንታ መስቀሉን እንዲሸከም ወታደሮቹ የቀሬናው ስምዖንን ያስገደዱት። ጳውሎስ ሮሜ 16:13 ውስጥ የሚጠቅሰውና ማርቆስ 15:21 ውስጥ የተገለጠው ሩፎስ የዚሁ ስምዖን የተባለ ሰው ልጅ ሳይሆን አይቀርም።

(ማቴዎስ 27:31-34 የቀጠለ)	(ማርቆስ 15:20-23 የቀጠለ)	(ሉቃስ 23:26-33ሀ የቀጠለ)	(ዮሐንስ 19:17 የቀጠለ)
33 ትርጓሜው የራስ ቅል ስፍራ ወደሚሆን ጎልጎታ ወደሚባለው ስፍራ በደረሱ ጊዜም፥ 34 በሐሞት የተደባለቀ የወይን ጠጅ ሊጠጣ አቀረቡለት፤ ቀምሶም ሊጠጣው አልወደደም።	22 ትርጓሜውም የራስ ቅል ስፍራ ወደሚሆን ጎልጎታ ወደተባለ ስፍራ ወሰዱት። 23 ከ ር ቤ ም የተቀላቀለበትን የወይን ጠጅ እንዲጠጣ ሰጡት፤ እርሱ ግን አልተቀበለም።	ይ መ ጣ ል ና ለ ራ ሳ ች ሁ ና ለ ል ጆ ቻ ች ሁ አልቅሱ። 30 በዚያን ጊዜ ተራራዎችን፡- በላያችን ውደቁ፥ ኮረብቶችንም፡- ሰውሩን [ሆሴዕ 10:8] ይሉ ዘንድ ይጀምራሉ፤ 31 በእርጥብ እንጨት እንዲህ የሚያደርጉ ከሆኑ፥ በደረቀውስ እንዴት ይሆን? 32 ሌሎችንም ሁለት ክፉ አድራጊዎች ደግሞ ከእርሱ ጋር ይገድሉ ዘንድ ወሰዱ። 33ሀ ቀ ራ ን ዮ ም ወደሚባል ስፍራ በደረሱ ጊዜ፥	በዕብራይስጥ ጎልጎታ ወደ ተባለው የራስ ቅል ስፍራ ወደሚሉት ወጣ።

◆ ክፍል 164. የመጀመሪያዎቹ ሦስት የስቅላት ሰዓታት

- ንልጎታ -

ማቴዎስ 27:35-44	ማርቆስ 15:24-32	ሉቃስ 23:33A-43	ዮሐንስ 19:18፥ 23-24፥ 19-22፥ 25-27
35 ከስቀሉትም በኋላ ልብሱን ዕጣ ጥለው ተካፈሉ፤ 36 በዚያም ተቀምጠው ይጠብቁት ነበር።	24 ሰቀሉትም፤ ልብሱንም ማን ማን እንዲወስድ ዕጣ ተጣጥለው ተካፈሉ።	33A በዚያ እርሱን ክፉ አድራጊዎቹንም አንዱን በቀኝ ሁለተኛውንም በግራ ሰቀሉ። 34 ኢየሱስም፡- አባትሆይ፤ የሚያደርጉትን አያውቁምና ይቅር በላቸው⁴⁷ አለ። ልብሱንም ተካፍለው ዕጣ ተጣጣሉበት።	18 በዚያም ሰቀሉት፤ ከእርሱም ጋር ሌሎች ሁለት፤ አንዱን በዚህ አንዱን በዚያ ኢየሱስንም በመካከላቸው ሰቀሉ። 23 ጭፍሮችም ኢየሱስን በሰቀሉት ጊዜ ልብሶቹን ወስደው ለእያንዳንዱ ጭፍራ አንድ ክፍል ሆኖ በአራት፤ እጀጠባቡን ደግሞ ወስዱ። እጀጠባቡም ከላይ ጀምሮ ወጥ ሆኖ የተሠራ ነበረ እንጂ የተሰፋ አልነበረም። 24 ስለዚህ እርስ በርሳቸው፡- ለማን እንዲሆን በእርሱ ዕጣ እንጣጣልበት እንጂ አንቅደደው ተባባሉ። ይህም፡- “ልብሴን እርስ በርሳቸው

⁴⁷ [ሉቃስ 23:34] ይህ የይቅርታ ጸሎት ኢየሱስ መስቀል ላይ ሆኖ ከተናገረው ቃል የመጀመሪያው ነው። ሌሎቹ ንስህ ለገባው ወንጀለኛ የተሰጠ ተስፋ (ሉቃስ 23:43)፤ ስለእናቱ የተናገረው (ዮሐ. 19:26-27)፤ ከአብ በመለየቱ ሳቢያ ያሰማው ጩኸት (ማቴ. 27:46፤ ማር. 15:34፤ ክፍል 165)፤ መጠማቱን መግለጡ (ዮሐ. 19:28፤ ክፍል 165)፤ የፋጻሜው ድምጽ (ዮሐ. 19:30፤ ክፍል 165) እና ነፍሱ ከሥጋው ስትለይ ያሰማው ጩኸት (ሉቃስ 23:46፤ ክፍል 165) ናቸው።

(ማቴዎስ 27:35-44 የቀጠለ)	(ማርቆስ 15:24-32 የቀጠለ)	(ሉቃስ 23:33A-43 የቀጠለ)	(ዮሐንስ 19:18፥ 23-24፥ 19-22፥ 25-27 የቀጠለ)
37 ይህ ኢየሱስ የአይሁድ ንጉሥ ነው የሚል⁴⁹ የክሱን ጽሕፈት ከራሱ በላይ አኖሩ። 38 በዚያን ጊዜ ሁለት ወንበዶች አንዱ በቀኝ አንዱም በግራ ከእርሱ ጋር ተሰቀሉ።	25 በሰቀሉትም ጊዜ ሦስት ሰዓት⁴⁸ ነበረ። 26 የክሱ ጽሕፈትም፡- የአይሁድ ንጉሥ⁴⁹ የሚል ተጽፎ ነበር። 27 ከእርሱም ጋር ሁለት ወንበዶች አንዱን በቀኝ አንዱንም በግራው ሰቀሉ። 28 መጽሐፍም፡- ከእመፀኞች ጋር ተቆጠረ ያለው ተፈጸመ።	38 ይህ የአይሁድ ንጉሥ ነው⁴⁹ ተብሎ በግሪክና በሮማይስጥ በዕብራይስጥም ፈደል የተጻፈ ጽሕፈት ደግሞ በእርሱ ላይ ነበረ።	ተከፋፈሉ በእጅ ጠባቤም ዕጣ ተጣጣሉበት። የሚለው የመጽሐፍ ቃል ይፈጸም ዘንድ ነው። ሳመዝሙር 22:18] 19 ጲላጦስም ደግሞ ጽሕፈት ጽፎ በመስቀሉ ላይ አኖረው፤ ጽሕፈቱም፡- 49 የአይሁድ ንጉሥ የናዝሬቱ ኢየሱስ የሚል ነበረ። 20 ኢየሱስም የተሰቀለበት ስፍራ ለከተማ ቅርብ ነበረና ከአይሁድ ብዙዎች ይህን ጽሕፈት አነበቡት፤ በዕብራይስጥና በሮማይስጥ በግሪክም ተጽፎ ነበር። 21 ስለዚህ የአይሁድ ካህናት አለቆች ጲላጦስን፡- እርሱ፡- የአይሁድ ንጉስ ነኝ እንዳለ እንጂ የአይሁድ ንጉሥ ብለህ አትጻፍ አሉት።

⁴⁸ [ማር. 15:25] ኢየሱስ በመስቀል ላይ የቆየበት ጊዜ ከጠዋቱ 3 ሰዓት እስከ 9 ነበር። የመጨረሻዎቹ 3 ሰዓታት ከቀትር አንስቶ እካባቢው በጭለማ የተዋጠበት ስለነበር፤ ከሌሎቹ የተለዩ ናቸው (ማቴ. 27:45፤ ማር. 15:33፤ ሉቃስ 23:44-45ሀ፤ ክፍል 165)።

⁴⁹ [ማቴ. 27:37፤ ማር. 15:26፤ ሉቃስ 23:38፤ ዮሐ. 19:19] እያንዳንዱ ጸሐፊ የዚህን ጽሑፍ አንድ ክፍል ብቻ ነው ያሰረፈው። ሙሉው ጽሑፍ የተገኘው አራቱን መግለጫዎች ማለት “ይህ የናዝሬቱ ኢየሱስ፤ የአይሁድ ንጉሥ ነው” የሚሉትን በማግጣጠም ነው።

(ማቴዎስ 27:35-44
የቀጠለ)

(ማርቆስ 15:24-32
የቀጠለ)

(ሉቃስ 23:33ለ-43
የቀጠለ)

(ዮሐንስ 19:18፥
23-24፥ 19-22፥
25-27 የቀጠለ)

22 ጲላጦስም፡-
የ ጳ ፍ ሁ ት ን
ጽፌ አለሁ ብሎ
መለሰ።

39 የሚያልፉትም
ራሳቸውን እየነቀነቁ
ይሰድቡት ነበርና፡-
40 ቤተ መቅደስን
የምታፈርስ በሦስት
ቀንም የምትሠራው፥
ራስህን አድን፤
የእግዚአብሔር
ልጅስ ከሆንህ
ከመስቀል ውረድ
አሉት።

41 እንዲሁም
ደግሞ የካህናት
አለቆች ከጻፎችና
ከሽማግሌች ጋር
እየዘበቱበት እንዲህ
አሉ፡- 42 ሌሎችን
አዳነ፤ ራሱን
ሊያድን አይችልም፤
የእስራኤል ንጉሥ
ከሆነ፤ አሁን
ከመስቀል ይውረድ
እኛም እናምንበታለን። 43
በእግዚአብሔር
ታምኖ አል፤
የእግዚአብሔር ልጅ
ነኝ ብሎ አልና
ከወደደውስ አሁን
ያድነው። [መዝሙር
22:8] 44 ከእርሱ
ጋር የተሰቀሉት
ወንበዶች ደግሞ
ያንኑ እያሉ ይነቅፉት
ነበር።

29 የሚያልፉትም
ራሳቸውን እየነቀነቁ
ይሰድቡት ነበርና፡-
ዋ፥ ቤተ መቅደስን
የምታፈርስ በሦስት
ቀንም የምትሠራ፥
30 ከመስቀል
ወርደህ ራስህን
አድን አሉ።

31 እንዲሁም
የካህናት አለቆች
ደግሞ ከጻፎች ጋር
እርስ በርሳቸው
እየተዘባበቁ፡-
ሌሎችን አዳነ፤
ራሱን ሊያድን
አይችልም፤ 32
አይተን እናምን
ዘንድ የእስራኤል
ንጉሥ ክርስቶስ
አሁን ከመስቀል
ይውረድ አሉ።

ከእርሱም ጋር
የተሰቀሉት
ይነቅፉት ነበር።

35 ሕዝቡም
ቆመው ይመለከቱ
ነበር።

መኳንንቱም
ደግሞ፡- ሌሎችን
አዳነ፤ እርሱ
በእግዚአብሔር
የተመረጠው
ክርስቶስ ከሆነ፥
ራሱን ያድን እያሉ
ያፌዙበት ነበር።

36 ጭፍሮችም
ደግሞ ወደ እርሱ
ቀርበው ሆ
ምጣጤም
አምጥተው፡- 37
አንተስ የአሁድ
ንጉሥ ከሆንህ፥
ራስህን አድን
እያሉ ይዘብቱበት
ነበር።

39 ከተሰቀሉት
ከክፉ
አድራጊዎቹም

(ሉቃስ 23:33ሰ-43 የቀጠለ)

አንዱ፡- አንተስ ክርስቶስ አይደለህምን?
ራስህንም እኛንም አድን ብሎ ሰደበው።

40 ሁለተኛው ግን መልሶ፡- አንተ እንደዚህ ባለ ፍርድ ሳለህ እግዚአብሔርን ከቶ አትፈራውምን? 41 ስለ አደረግነውም የሚገባንን እንቀበላለንና በእኛስ እውነተኛ ፍርድ ነው፤ ይህ ግንምንም ክፋት አላደረገም ብሎ ገመጸው።

42 ኢየሱስንም፡- ጌታ ሆይ፥ በመንግሥትህ በመጣህ ጊዜ አስበኝ አለው።

43 ኢየሱስም፡- እውነት አልሃለሁ፥ ዛሬ ከእኔ ጋር በገነት ትሆናለህ አለው።

(ዮሐንስ 19:18፥ 23-24፥ 19-22፥ 25-27 የቀጠለ)

25 ጭፍሮችም እንዲህ አደረጉ። ነገር ግን በኢየሱስ መስቀል አጠገብ እናቱ፥ የእናቱም እኅት፥ የቀለዮዳም ሚስት ማርያም፥ መግደላዊትም ማርያም ቆመው ነበር። 26 ኢየሱስም እናቱን ይወደው የነበረውንም ደቀ መዝሙር በአጠገቡ ቆሞ ባየ ጊዜ እናቱን፡- አንቺ ሴት፥ እነሆ ልጅሽ አላት። 27 ከዚህ በኋላ ደቀ መዝሙሩን፡- እናትህ እነኋት አለው። ከዚህም ሰዓት ጀምሮ ደቀ መዝሙሩ ወደ ቤቱ ወሰዳት።

◆ ክፍል 165. የመጨረሻዎቹ ሦስት የስቅለት ሰዓታት

-ጎልጎታ-

ማቴዎስ 27:45-50	ማርቆስ 15:33-37	ሉቃስ 23:44፥ 46	ዮሐንስ 19:28-30
45 ከ ስድስት ሰዓትም ጀምሮ እስከ ዘጠኝ ሰዓት ድረስ በምድር ሁሉ ላይ ጨለማ ሆነ። 46 በዘጠኝ ሰዓትም ኢየሱስ፡- ኤሎሄ ኤሎሄ ላማ ሰበቅታኒ? 50 ብሎ በታላቅ ድምፅ ጮኸ። ይህም፡- አምላኬ አምላኬ ስለ ምን ተውኸኝ? ማለት ነው። [መዝሙር 22:1]	33 ስድስት ሰዓትም በሆነ ጊዜ፡ እስከ ዘጠኝ ሰዓት በምድር ሁሉ ላይ ጨለማ ሆነ። 34 በዘጠኝ ሰዓትም ኢየሱስ፡- ኤሎሄ፡ ኤሎሄ፡ ላማ ሰበቅታኒ? 50 ብሎ በታላቅ ድምፅ ጮኸ፤ ትርጓሜውም አምላኬ፡ አምላኬ፡ ለምን ተውኸኝ? ማለት ነው። [መዝሙር 22:1]	44 ስድስት ሰዓትም ያህል ነበረ፡ ጨለማም እስከ ዘጠኝ ሰዓት በምድር ሁሉ ላይ ሆነ፡ ፀሐይም ጨለመ።	
47 በዚያም ከቆሙት ሰዎች ሰምተው፡- ይህስ ኤልያስን ይጠራል አሉ።	35 በዚያም ከቆሙት ሰዎች ሰምተው፡- እነሆ፡ ኤልያስን ይጠራል አሉ።		
48 ወዲያውም ከእነርሱ አንዱ ሮጠ፤ ሰፍነግም ይዞ ሆምጣጤ ሞላበት፤ በመቃም አድርጎ አጠጣው። 49 ሌሎቹ ግን፡- ተው፡ ኤልያስ መጥቶ ያድነው እንደ ሆነ እንይ አሉ።	36 አንዱም ሮጠ ሆምጣጤ በሰፍነግ ሞላ በመቃም አድርጎ፡- ተዉ፤ ኤልያስ ሊያወርደው ይመጣ እንደ ሆነ እንይ እያለ አጠጣው።		
50 ኢየሱስም ሁለተኛ በታላቅ ድምፅ ጮኸ ነፍሱን ተወ።	37 ኢየሱስም በታላቅ ድምፅ ጮኸ ነፍሱንም ሰጠ።		28 ከዚህ በኋላ ኢየሱስ አሁን ሁሉ እንደተፈጸመ አውቆ የመጽሐፉ ቃል ይፈጸም ዘንድ፡- ተጠማሁ አለ። 29 በዚያም ሆምጣጤ የሞላበት ዕቃ ተቀምጦ ነበር፤ እነርሱም ሆምጣጤውን በሰፍነግ

50 [ማቴ. 27:46፤ ማር. 15:34] ይህ ስሟ ያጣ የኢየሱስ ጮኸት ወደ ምድር የመጣበትንና የሞቱን ዋና ምክንያት፡ የሰው ልጆችን የኃጢአት ቅጣት መሸከም ያጠቃልላል። ኃጢአት ከቅዱስ እግዚአብሔር ስለሚለይ፡ ኢየሱስ ያን የመለየት ጊዜ በሞቱ መቀበል ነበረበት። ይህ ባይሆን ኖሮ፡ የኃጢአት ቅጣት ሊከፈል አይችልም ነበር።

(ሉቃስ 23:44፥ 46 የቀጠለ)

46 ኢየሱስም በታላቅ ድምፅ ጮኹ፡- አባት ሆይ፥ ነፍሴን በእጅህ አደራ እስጣለሁ አለ። [ማዘመር 31:5] ይህንም ብሎ ነፍሱን ሰጠ።

(ዮሐንስ 19:28-30 የቀጠለ)

ሞልተው በሁሶፕም አድርገው ወደ አፉ አቀረቡለት። 30 ኢየሱስም ሆምጣጤውን ከተቀበለ በኋላ፡- ተፈጸመ አለ፥⁵¹ ራሱንም አዘንብሎ ነፍሱን አሳልፎ ሰጠ።

◆ ክፍል 166. የኢየሱስ ሞት ምስክሮች

- መቅደስ እና ጎልጎታ-

ማቴዎስ 27:51-56

51 እነሆም ፥ የቤተ መቅደስ መጋረጃ ከላይ እስከ ታች ከሁለት ተቀደደ፥ ምድርም ተናወጠች፥ ዓለቶችም ተሰነጠቁ፤ 52 መቃብሮችም ተከፈቱ፥ ተኝተው ከነበሩትም ከቅዱሳን ብዙ ሥጋዎች ተነሡ፤ 53 ከትንሣኤውም በኋላ ከመቃብሮች ወጥተው ወደ ቅድስት ከተማ ገቡና ለብዙዎች ታዩ።

54 የመቶ አለቃም ከእርሱም ጋር ኢየሱስን የሚጠብቁ መናወጡንና የሆነውን ነገር አይተው፡- ይህ በእውነት የእግዚአብሔር ልጅ ነበረ ብለው እጅግ ፈሩ።

55 ኢየሱስን እያገለገሉ ከገለላ የተከተሉት ብዙ

ማርቆስ 15:38-41

38 የቤተ መቅደስም መጋረጃ ከላይ እስከ ታች ከሁለት ተቀደደ።

39 በዚያም በአንጻሩ የቆመ የመቶ አለቃ እንደዚህ ጮኹ ነፍሱን እንደ ሰጠ⁵² ባየ ጊዜ፡- ይህ ሰው በእውነት የእግዚአብሔር ልጅ ነበረ አለ።

40-41 ሴቶችም ደግሞ በሩቅ ሆነው ይመለከቱ ነበር፤

ሉቃስ 23: 45፥ 47-49

45 የቤተ መቅደስም መጋረጃ ከመካከሉ ተቀደደ።

47 የመቶ አለቃውም የሆነውን ነገር ባየ ጊዜ፡- ይህ ሰው በእውነት ጻድቅ ነበረ ብሎ እግዚአብሔርን ነበር፤

⁵¹ [ዮሐ. 19:30] እነዚህ ቃላት ወደ ኋላ በመመለስ ዮሐንስ 19:28 ውስጥ “አሁን ሁሉ እንደተፈጸመ” ከሚለው ጋር ይጣቀሳሉ። ቃላቱ የሚያመለክቱትም አብ ኢየሱስ ይፈጽማቸው ዘንድ የሰጠውን ሁሉ ነው (ዮሐ. 17:4፥ ክፍል 151፤ ዮሐ. 3:35፥ ክፍል 33፤ ዮሐ. 13:3፥ ክፍል 145)። የእግዚአብሔር ቃል ፍጻሜ በዚህ ተልእኮ ውስጥ ይካተታል (ዮሐ. 19:28)፤ “የተፈጸመ” የሚለው ቃል የሚያመለክተውም ይህንኑ ነው።

⁵² [ማር. 15:39] የመቶ አለቃው ልቡ የተካው በመሬቱ መንቀጥቀጥና ሌሎች ምልክቶች ብቻ (ማቴ. 27:54) ሳይሆን፥ በኢየሱስ አሟሟት ሁኔታም ነበር። ኢየሱስ በሞቱ ጊዜ ድምጹን ጎሳ አድርጎ ለመጮኽ ብርታት ማግኘቱን (ማቴ. 27:50፤ ማር. 15:37፤ ሉቃስ 23:46፥ ክፍል 165) መመልከት፥ በስቅላት የሚቀጡ ወንጀለኞች በፍጹም ድካም የሚሞቱ መሆናቸውን ለሚያውቅ ሰው የሚያስደንቅ ነበር።

(ማቴዎስ 27: 51-56 የቀጠለ)

ሴቶች በሩቅ ሆነው ሲመለከቱ በዚያ ነበሩ፤ 56 ከእነርሱም መግደላዊት ማርያምና⁵³ የያዕቆብና የዮሳ እናት ማርያም የዘብዴዎስም የልጆቹ እናት ነበሩ።

(ማርቆስ 15: 38-41 የቀጠለ)

ከእነርሱም በገሊላ ሳለ ይከተሉትና ያገለግሉት የነበሩ መግደላዊት ማርያም⁵³ የታናሹ ያዕቆብና የዮሳም እናት ማርያም ሰሎሜም ነበሩ፤ ከእነርሱም ጋር ወደ ኢየሩሳሌም የወጡ ሌሎች ብዙዎች ሴቶች ነበሩ።

(ሉቃስ 23: 45፥ 47-49 የቀጠለ)

አከበረ። 48 ይህንም ለማየት ተከማችተው የነበሩ ሕዝብ ሁሉ፤ የሆነውን ባዩ ጊዜ፤ ደረታቸውን እየደቁ ተመለሱ። 49 የሚያውቁት ግን ሁሉ ከገሊላ የተከተሉት ሴቶችም⁵³ ይህን እያዩ በሩቅ ቆመው ነበር።

> ቀብር <

◆ ክፍል 167ሀ. የኢየሱስ ሞት መረጋገጥና አስከሬኑን መረካከብ

- ጎልጎታ እና የገዢው ግቢ -

ዮሐንስ 19: 31-37

31 አይሁድም የማዘጋጀት ቀን ስለ ሆነ ያ ሰንበት ትልቅ ነበረና ሥጋቸው በሰንበት በመስቀል ላይ እንዳይኖር፤ ጭናቸውን ሰብረው እንዲያወርዱአቸው ሲላጡስን ለመኑት። 32 ጭፍሮችም መጥተው የፈተኛውን ጭን ከእነርሱም ጋር የተሰቀለውን የሌላውን ጭን ሰበሩ፤ 33 ወደ ኢየሱስ በመጡ ጊዜ ግን እርሱ ፈጽሞ እንደ ሞተ አይተው ጭኑን አልሰበሩም፤ 34 ነገር ግን ከጭፍሮች አንዱ ጎኑን በጦር ወጋው፤ ወዲያውም ደምና ውኃ ወጣ። 35 ያየውም መስክሮአል፤ ምስክሩም እውነት ነው፤ እናንተም ደግሞ ታምኑ ዘንድ እርሱ እውነት እንዲናገር ያውቃል። 36 ይህ የሆነ፡- ከእነርሱ አጥንት አይሰበርም የሚል የመጽሐፉ ቃል እንዲፈጸም ነው። [መዝሙር 34: 20] 37 ደግሞም ሌላው መጽሐፍ፡- የወጉትን ያዩታል ይላል። [ዘካርያስ 12: 10]

⁵³ [ማቴ. 27: 56፤ ማር. 15: 40፤ ሉቃስ 23: 49] እነዚህ ሴቶች የወንጌልን ዋና ነገር የሚያጠናክሩ ከንውኖች የዓይን ምስክሮች ናቸው። ከንውኖቹም፤ የኢየሱስ ሞት (በዚህ ክፍል ማለት ነው)፤ መቀበሩ (ማቴ. 27: 61፤ ማር. 15: 47፤ ሉቃስ 23: 55፤ ክፍል 168)፤ ትንሣኤው (ማቴ. 28: 1፤ ማር. 16: 1፤ ክፍል 169) ናቸው። ይህን ጉዳይ 1ኛ ቆሮንቶስ 15: 3-4 ውስጥ ከሰፈረው ቃል ጋር ያነጻጽሩ።

ማቴዎስ 27:57-59ሀ	ማርቆስ 15:42-45	ሉቃስ 23:50-52	ዮሐንስ 19:38
57 በመሸም ጊዜ	42 አሁንም በመሸ ጊዜ የሰንበት ዋዜማ የሆነ የማዘጋጀት ቀን ስለ ነበረ፤		
የሴፍ የተባለው ባለ ጠጋ ሰው ከአርማትያስ መጣ፤	የከበረ አማካሪ የሆነ የአርማትያስ የሴፍ መጣ፤ 43 እርሱም		
እርሱም ደግሞ	ደ ግ ሞ		
የኢየሱስ ደቀ መዝሙር ነበረ፤	የእግዚአብሔርን መንግሥት ይጠባበቅ ነበር፤	50 እነሆም፤ በጎና ጸድቅ ሰው የሸንጎ አማካሪም የሆነ የሴፍ የሚባል ሰው ነበረ፤ 51 ይህም በምክራቸውና በሥራቸው አልተባበረም ነበር፤ አርማትያስም ከምትባል ከአይሁድ ከተማሆኖ እርሱ ደግሞ የእግዚአብሔርን መንግሥት ይጠባበቅ ነበር። 52	38 ከዚህም በኋላ አይሁድን ስለ ፈራ በስውር የኢየሱስ ደቀ መዝሙር የነበረ የአርማትያስ የሴፍ የኢየሱስን ሥጋ ሊወስድ ጹላጦስን ለመነ፤
58 ይኸውም ወደ ጴላጦስ ቀርቦ የኢየሱስን ሥጋ ለመነው።	ደፍሮም ወደ ጴላጦስ ገባና የኢየሱስን ሥጋ ለመነው። 44 ጴላጦስም አሁኑን እንዴት ሞተ ብሎ ተደነቀ፤ የመቶ አለቃውንም ጠርቶ ከሞተ ቆይቶአልን? ብሎ ጠየቀው፤ 45 ከመቶ አለቃውም ተረድቶ በድኑን ለየሴፍ ሰጠው።	ይኸውም ወደ ጴላጦስ ቀርቦ የኢየሱስን ሥጋ ለመነው፤	ጴላጦስም ፈቀደለት። ስለዚህም መጥቶ የኢየሱስን ሥጋ ወሰደ።
59ሀ ጴላጦስም እንዲሰጡት አዘዘ።			

⁵⁴ [ማቴ. 27:59፤ ዮሐ. 19:39] ኢየሱስን በሕይወት ዘመኑ በማልጥ ሲከተሉት የነበሩት ደቀ መዛሙርት በመጨረሻ ሲሸኙ፤ እርሱ በሕይወት ላለ እምነታቸውን በምስጢር ጠብቀው የነበሩት የሴፍና ኒቆዲሞስ (ዮሐ. 19:38፤ ክፍል 167ሀ) ግን ተገቢውን ቀብር ሊፈጽሙለት ገሀድ ወጡ።

◆ ክፍል 167ለ. የኢየሱስ አስከሬን መቃብር ውስጥ አረፈ

- በጎልጎታው የአትክልት ቦታ መቃብር -

ማቴዎስ 27: 59ለ-60	ማርቆስ 15: 46	ሉቃስ 23: 53-54	ዮሐንስ 19: 39-42
			39 ደግሞም አስቀድሞ በሌሊት ወደ ኢየሱስ መጥቶ የነበረ ኒቆዴሞስ ⁵⁴ መቶ ንጥር የሚያህል የክርቤና የእሬት ቅልቅል ይዞ መጣ።
59ለ ዮሴፍም ⁵⁴ ሥጋውን ይዞ በንጹሕ በፍታ ከፈነው፤	46 በፍታም ገዝቶ አውርዶም በበፍታ ከፈነው ከዓለትም በተወቀረ መቃብር አኖረው፤	53 አውርዶም በተልባ እግር ልብስ ከፈነው፤ ማንም ገና ባልተቀበረበት ከዓለትም በተወቀረ መቃብር አኖረው።	40 የኢየሱስንም ሥጋ ወስደው እንደ አይሁድ አገናነዝ ልማድ ከሽቱ ጋር በተልባ እግር ልብስ ከፈኑት። 41 በተሰቀለበትም ስፍራ አትክልት ነበረ፤ በአትክልቱም ማንም ገና ያልተቀበረበት አዲስ መቃብር ነበረ። 42 ስለዚህ መቃብሩ ቅርብ ነበረና ስለ አይሁድ ማዘጋጀት ቀን ኢየሱስን በዚያ አኖሩት።
60 ከዓለት በወቀረው በአዲሱ መቃብርም አኖረው፤ በመቃብሩም ደጃፍ ታላቅ ድንጋይ አንከባሎ ሄደ።	በመቃብሩ ደጃፍም ድንጋይ አንከባለለ።	54 የመዘጋጀት ቀንም ነበረ፤ ሰንበትም ሊጀምር ነበረ።	

◆ ክፍል 168. መቃብሩን ሴቶች ተመለከቱት፤ በወታደሮችም ተጠበቀ

- በታንያ፤ ጎልጎታ፤ እና የገዢው ግቢ -

ማቴዎስ 27: 61-66	ማርቆስ 15: 47	ሉቃስ 23: 55-56
61 መግደላዊት ማርያምም ሁለተኛይቱም ማርያም በመቃብሩ አንጻር ተቀምጠው በዚያ ነበሩ።	47 መግደላዊትም ማርያም የዮሳም እናት ማርያም ወዴት እንዳኖሩት ይመለከቱ ነበር።	55 ከገሊላም ከእርሱ ጋር የመጡት ሴቶች ተከትለው መቃብሩን ሥጋውንም እንዴት እንዳኖሩት አዩ።
62 በማግሥቱም ከመዘጋጀት በኋላ በሚሆነው ቀን፤ የካህናት		56 ተመልሰውም ሽቱና ቅባት አዘጋጁ። በሰንበትም እንደ ትእዛዙ ዐረፉ።

(ማቴዎስ 27:61-66 የቀጠለ)

አለቆችና ፈሪሳውያን ወደ ጲላጦስ ተሰበሰቡና፡- 63 ጌታ ሆይ፤ ያ አሳች በሕይወቱ ገና ሳለ፡- ከሦስት ቀን በኋላ እነሣለሁ እንዳለ ትዝ⁵⁵ አለን። 64 እንግዲህ ደቀ መዛሙርቱ መጥተው በሌሊት እንዳይሰርቁት ለሕዝቡም፡- ከሙታን ተነሣ እንዳይሉ፤ የኋለኛይቱ ስሕተት ከፊተኛይቱ ይልቅ የከፋች ትሆናለችና መቃብሩ እስከ ሦስተኛ ቀን ድረስ እንዲጠበቅ እዘዝ አሉት።

65 ጲላጦስም፡- ጠባቆች አሉአችሁ፤ ሄዳችሁ እንዳወቃችሁ አስጠብቁ አላቸው።
66 እነርሱም ሄደው ከጠባቆች ጋር ድንጋዩን አትመው መቃብሩን አስጠበቁ።

⁵⁵ [ማቴ. 27:63] ደቀ መዛሙርቱ ኢየሱስ ስለ ትንሣኤው በግልጽ የነገራቸውን ሲዘነጉ (ክፍል 83፤ 88፤ 125ሀ)፤ ሰዱቃውያንና ፈሪሳውያን ግን በዘይቤያዊ አባባል የገለጠላቸውን መረዳታቸውና ማስታወሳቸውም የሚደነቅ ነው (ማቴ. 12:40፤ ክፍል 62፤ ማቴ. 16:4፤ ክፍል 80፤ ዮሐ. 2:19-20፤ ክፍል 31)።

⁵⁶ [ማቴ. 28:1፤ ማር. 16:1] መቃብሩን በተለየ ሁኔታ የጎበኙት ሌቶች ቁጥር አይታወቅም። ስማቸው የተጠቀሰው እነዚህ ናቸው፡- መግደላዊት ማርያም (ማቴ. 28:1፤ ማር. 16:1፤ ሉቃስ 24:10፤ ክፍል 172፤ ዮሐ. 20:1፤ ክፍል 171)፤ የያዕቆብ እናት ወይም “ሌላይቱ ማርያም” (ማቴ. 28:1፤ ማር. 16:1፤ ሉቃስ 24:10፤ ክፍል 172)፤ ሰሎሜ (ማር. 16:1) እና ዮሐና (ሉቃስ 24:10፤ ክፍል 172)። ስንት “ሌሎች” (ሉቃስ 24:10፤ ክፍል 172) አብረዋቸው እንደነበሩ አልተነገረም።

የክርስቶስ ትንሣኤና እርገት

> ባዶው መቃብር <

◆ ክፍል 169. መቃብሩ በሴቶች ተጎበኘ

- ቢታገያና ጎልጎታ -

ማቴዎስ 28:1

1 በሰንበትም መጨረሻ መጀመሪያው ቀን ሲነጋ መግደላዊት ማርያምና⁵⁶ ሁለተኛይቱ ማርያም መቃብሩን ሊያዩ መጡ።

ማርቆስ 16:1

1 ሰንበትም ካለፈ በኋላ መግደላዊት ማርያም⁵⁶ የያዕቆብም እናት ማርያም ሰሎሜም መጥተው ሊቀበት ሽቱ ገዙ።

◆ ክፍል 170. ድንጋዩ ተንከባለለ

- ጎልጎታ -

ማቴዎስ 28:2-4

2 እነሆም፤ የጌታ መልአክ ከሰማይ ስለ ወረደ ታላቅ የምድር መናወጥ⁵⁷ ሆነ፤ ቀርቦም ድንጋዩን አንከባሉ በላዩ ተቀመጠ። 3 መልኩም እንደ መብረቅ ልብሱም እንደ በረዶ ነጭ ነበረ። 4 ጠባቆቹም እርሱን ከመፍራት የተነሣ ተናወጡ እንደ ሞቱም ሆኑ።

◆ ክፍል 171. ሴቶቹ ያገኙት ባዶ መቃብር ነው

- ጎልጎታ -

ማቴዎስ 28:5-8

ማርቆስ 16:2-8

ሉቃስ 24:1-8

ዮሐንስ 20:1

2 ከሳምንቱም በፊተኛው ቀን እጅግ በማለዳ ፀሐይ ከወጣ በኋላ⁵⁸ ወደ መቃብር መጡ። 3 እርሱ በርሳቸውም፡- ድንጋዩን

1 ነገር ግን ከሳምንቱ በመጀመሪያው ቀን ያዘጋጁትን ሽቱ ይዘው ከእነርሱም ጋር አንዳንዶቹ ወደ መቃብሩ እጅግ ማልደው መጡ። 2 ድንጋዩንም

1 ከሳምንቱም በፊተኛው ቀን መግደላዊት ማርያም ገና ጨለማ ሳለ⁵⁸ ማለዳ ወደ መቃብር መጣች ድንጋዩም ከመቃብሩ ተፈንቅሎ አየች።

⁵⁷ [ማቴ. 28:2] ምናልባት የኢየሱስ ትንሣኤ፤ በዚህ “ታላቅ የምድር መናወጥ” ጊዜ ተከናውኖ ይሆናል። ምክንያቱም መጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ እንደሚገለጠው፤ ብዙ ጊዜ የምድር ነውጥ የመለኮትን ጉብኝት ያመለክታል (ማቴ. 27:51፤ 54፤ ክፍል 166)። ይሁን እንጂ ኢየሱስ ከመቃብር ሲነሣ ማንም ስላላየው ትክክለኛውን ጊዜ ለመናገር አይቻልም። የትንሣኤው መጀመሪያ ምስክሮች (ሐዋ. 1:22) ከተነሣ በኋላ ያዩት (ክፍል 173-174፤ 176፤ 178-184) ነበሩ። የመቃብሩን ድንጋይ እንዲያንከባልል መልአክ መምጣቱ፤ የተነሣው ኢየሱስ ከመቃብሩ እንዲወጣ ለማድረግ የታቀደ አልነበረም። ይህ አላስፈለገውም (ዮሐ. 20:19፤ ክፍል 178)። የድንጋዩ መንከባለል ያስፈለገው ባዶውን መቃብር ምስክሮች ያዩ ዘንድ ነበር (ማር. 16:5፤ ሉቃስ 24:3፤ ክፍል 171፤ ዮሐ. 20:5-8፤ ክፍል 172)።

(ማቴዎስ 28:5-8 የቀጠለ)

(ማርቆስ 16:2-8 የቀጠለ)

(ሉቃስ 24:1-8 የቀጠለ)

5 መልአኩም መልሶ ሴቶቹን አላቸው፡- እናንተስ አትፍሩ የተሰቀለውን ኢየሱስን እንድትሹ አውቃለሁና፤ 6 እንደ ተናገረ ተነሥቶአልና በዚህ የለም፤ የተኛበትን ስፍራ ኑና እዩ። 7 ፈጥናችሁም ሂዱና፡- ከሙታን ተነሣ፤ እነሆም፤ ወደ ገሊላ ይቀድማችኋል በዚያም ታዩታላችሁ ብላችሁ ለደቀ መዛሙርቱ ንገሩአቸው።

8 እነሆም፤ ነገርኋችሁ። በፍርሃትና በታላቅ ደስታም ፈጥነው ከመቃብር ሄዱ፤ ለደቀ መዛሙርቱም ሊያወሩ ሮጡ።

ከመቃብር ደጃፍ ማን ያንከ ባልልልናል? ይባባሉ ነበር፤

4 ድንጋዩ እጅግ ትልቅ ነበርና፤ አሻቅበውም አይተው ድንጋዩ ተንከባሉ እንደ ነበር ተመለከቱ። 5 ወደ መቃብሩም ገብተው ነጭ ልብስ የተጎናጸፈ ጎልማሳ በቀኝ በኩል ተቀምጦ አዩና ደነገጡ።

6 እርሱ ግን፡- አትደንግጡ፤ የተሰቀለውን የናዝሬቱን ኢየሱስን ትፈልጋላችሁ፤ ተነሥቶአል፤ በዚህ የለም፤ እነሆ እርሱን ያኖሩበት ስፍራ። 7 ነገር ግን ሄዳችሁ ለደቀ መዛሙርቱ ለጴጥሮስም፡- ወደ ገሊላ ይቀድማችኋል፤ እንደ ነገራችሁ በዚያ ታዩታላችሁ ብላችሁ ንገሩአቸው አላቸው።

8 መንቀጥቀጥና መደንገጥ ይዞአቸው ነበርና ወጥተው ከመቃብር ሸሹ፤ ይፈሩ ነበርና ለማንም አንዳች አልነገሩም። እነርሱም ያዘዛቸውን ሁሉ ለጴጥሮስና ከእርሱ ጋር ላሉት በአጭሩ ተናገሩ። ከዚህም በኋላ ኢየሱስ ራሱ ለዘላለም ድኅነት የሆነውን የማይለወጠውን ቅዱስ ወንጌል ከፀሐይ መውጫ እስከ መጥለቂያው ድረስ በእጃቸው ላከው።

ከመቃብሩ ተንከባሉ አገኙት፤ 3 ገብተውም የጌታን የኢየሱስን ሥጋ አላገኙም። 4 እነርሱም በዚህ ሲያመነቱ፤ እነሆ፤ ሁለት ሰዎች የሚያንጸባርቅ ልብስ ለብሰው ወደ እነርሱ ቀረቡ፤ 5 ፈርተውም ፈታቸውን ወደ ምድር አቀርቅረው ሳሉ፤ እንዲህ አሉአቸው፡- ሕያውን ከሙታን መካከል ስለ ምን ትፈልጋላችሁ? ተነሥቶአል እንጂ በዚህ የለም። 6-7 የሰው ልጅ በጋጢአተኞች እጅ አልፎ ሊሰጥና ሊሰቀል በሦስተኛውም ቀን ሊነሣ ግድ ነው እያለ ገና በገሊላ ሳለ ለእናንተ እንደ ተናገረ አስቡ። 8 ቃሎቹንም አስቡ።

◆ ክፍል 172. ጴጥሮስና ዮሐንስ ያገኙት ባዶ መቃብር ነው

- ጎልጎታ -

ሉቃስ 24:9-12

9 ከመቃብሩም ተመልሰው ይህን ሁሉ ለአሥራ አንዱና ለሌሎች ሁሉ ነገሩአቸው።

10 ይህንም ለሐዋርያት የነገሩአቸው መግደላዊት ማርያምና ዮሐና የያዕቆብም እናት ማርያም ከእነርሱም ጋር የነበሩት ሌሎች ሴቶች ነበሩ። 11 ይህም ቃል ቅዠት መስሎ ታያቸውና አላመኑአቸውም። 12 ጴጥሮስ ግን ተነሥቶ ወደ መቃብር ሮጠ፤ በዚያም ዝቅ ብሎ ሲመለከት የተልባ እግር ልብስን ብቻ አየ፤ በሆነውም ነገር እየተደነቀ ወደ ቤቱ ሄደ።

ዮሐንስ 20:2-10

2 እየሮጠችም ወደ ስምዖን ጴጥሮስና ኢየሱስ ይወደው ወደ ነበረው ወደ ሌላው ደቀ መዝሙር መጥታ፡- ጌታን ከመቃብር ወስደውታል ወይትም እንዳኖሩት አናውቅም አለቻቸው።

3 ስለዚህ ጴጥሮስና ሌላው ደቀ መዝሙር ወጥተው ወደ መቃብሩ ሄዱ። 4 ሁለቱም አብረው ሮጡ፤ ሌላው ደቀ መዝሙርም ከጴጥሮስ ይልቅ ፈጥኖ ወደ ፊት ሮጠና አስቀድሞ ከመቃብሩ ደረሰ፤ 5 ዝቅም ብሎ ቢመለከት የተልባ እግሩን ልብስ ተቀምጦ አየ፤ ነገር ግን አልገባም። 6 ስምዖን ጴጥሮስም ተከትሎት መጣ ወደ መቃብሩም ገባ፤ የተልባ እግሩን ልብስ ተቀምጦ አየ፤ 7 ደግሞም በራሱ የነበረውን ጨርቅ ለብቻው በአንድ ስፍራ ተጠምጥሞ እንደ ነበረ እንጂ ከተልባ እግሩ ልብስ ጋር ተቀምጦ እንዳልነበረ አየ። 8 በዚያን ጊዜ አስቀድሞ ወደ መቃብር የመጣውም ሌላው ደቀ መዝሙር ደግሞ ገባ፤ አየም፤ አመነም፤ 9 ከሙታን ይነሣ ዘንድ እንዲገባው የሚለውን የመጽሐፉን ቃል ገና አላወቁም ነበርና።

10 ደቀ መዝሙርቱም ወደ ቤታቸው ደግሞ ሄዱ።

58 [ማር. 16:2፤ ዮሐ. 20:1] ማርቆስ 16:2 ውስጥ “እጅግ በማለዳ” የሚለው ቃል ዮሐንስ 20:1 ውስጥ “ገና ጨለማ ሳለ” ከሚለው ጋር አይቃረንም። ምናልባት መግደላዊት ማርያም ከሌሎቹ ቀድሞ በመሮጥ፤ ዮሐንስ እንደገለጠው ጸሐይ ከመውጣቷ በፊት ደርሷል፤ ሌሎቹ ደግሞ ማርቆስ እንደገለጠው ጸሐይ ከወጣች በኋላ መቃብሩ ዘንድ ደርሰው ይሆናል። ሊሆን የሚችለው ሌላ ገለጣ፤ ሴቶቹ ወደ መቃብሩ ጉዞ የጀመሩት በምሽት ሳይሆን፤ መቃብሩ ዘንድ የደረሱት ጸሐይ ስትወጣ ነው የሚል ነው።

> ከእርገት በኋላው መገለጥ <

◆ ክፍል 173. ለመግደላዊት ማርያም መታየት

- ጎልጎታ እና ኢየሩሳሌም -

ማርቆስ 16:9-11⁵⁹

9 ከሳምንቱም በመጀመሪያው ቀን ማልዶ በተነሣ ጊዜ፥ አስቀድሞ ሰባት አጋንንት ላወጣላት ለመግደላዊት ማርያም ታየ።

10 እርስዋ ሄዳ ከእርሱ ጋር ሆነው ለነበሩት ሲያዝኑና ሲያለቅሱ ሳሉ

ዮሐንስ 20:11-18

11 ማርያም ግን እያለቀሰች ከመቃብሩ በስተ ውጭ ቆማ ነበር። ስታለቅስም ወደ መቃብር ዝቅ ብላ ተመለከተች፤ 12 ሁለት መላእክትም ነጭ ልብስ ለብሰው የኢየሱስ ሥጋ ተኝቶበት በነበረው አንዱ በራስጌ ሌላውም በእግርጌ ተቀምጠው አየች።

13 እነርሱም፦ አንቺ ሴት፥ ስለ ምን ታለቅሻለሽ? አሉአት።

እርስዋም፦ ጌታዬን ወስደውታል ወዴትም እንዳኖሩት አላውቅም አለቻቸው። 14 ይህንም ብላ ወደ ኋላ ዘወር ስትል ኢየሱስን ቆሞ አየችው፤ ኢየሱስም እንደ ሆነ አላውቀችም።

15 ኢየሱስም፦ አንቺ ሴት፥ ስለ ምን ታለቅሻለሽ? ማንንስ ትፈልጋለሽ? አላት።

እርስዋም የአትክልት ጠባቂ መስሎአት፦ ጌታ ሆይ፥ አንተ ወስደኸው እንደ ሆንህ ወዴት እንዳኖርኸው ንገረኝ እኔም እወስደዋለሁ አለችው።

16 ኢየሱስም፦ ማርያም አላት።

እርስዋ ዘወር ብላ በዕብራይስጥ፦ ረቡኒ አለችው፤ ትርጓሜውም፦ መምህር ሆይ ማለት ነው።

17 ኢየሱስም፦ ገና ወደ አባቴ አላረግሁምና አትንኪኝ፤⁶⁰ ነገር ግን ወደ ወንድሞቼ ሄደሽ። እኔ ወደ አባቴና ወደ አባታችሁ ወደ አምላኬና ወደ አምላካችሁ ዓርጋለሁ ብለሽ ንገረኦቸው አላት።

⁵⁹ [ማር. 16:9-20] በጣም ተአማኒነት ያላቸው ሁለቱ ቀደምት ጽሑፎች ማርቆስ 16:9-20 ላይ የቀረቡት ጥቅሶች አይገኙባቸውም። ጥንታዊ አባቶችም ቢሆኑ እነዚህን ጥቅሶች አልጠቀሱም።

(ማርቆስ 16:9-11 የቀጠለ)

(ዮሐንስ 20:11-18 የቀጠለ)

አወራችላቸው፤ 11 እነርሱም ሕያው እንደ ሆነ ለእርስዎም እንደ ታያት ሲሰሙ አላመኑም።

18 መግደላዊት ማርያም መጥታ ጌታን እንዳየች ይህንም እንዳላት ለደቀ መዛሙርቱ ነገረች።

◆ ክፍል 174. ለሌሎች ሴቶች መታየት

- ኢየሩሳሌም -

ማቴዎስ 28:9-10

9 እነሆም፥ ኢየሱስ አገኛቸውና፡- ደስ ይበላችሁ አላቸው። እነርሱም ቀርበው እግሩን ይዘው ሰገዱለት። 10 በዚያን ጊዜ ኢየሱስ፡- አትፍሩ፤ ሄዳችሁ ወደ ገሊላ እንዲሄዱ ለወንድሞቹ ተናገሩ፤ በዚያም ያዩኛል አላቸው።

◆ ክፍል 175. ወታደሮች ለአይሁድ ባለሥልጣናት ያቀረቡት ሪፖርት

- ኢየሩሳሌም -

ማቴዎስ 28:11-15

11 ሲሄዱም ሳሉ እነሆ፥ ከጠባቆቹ አንዳንድ ወደ ከተማ መጥተው የሆነውን ሁሉ ለካህናት አለቆች አወሩ። 12 ከሽማግሌዎች ጋርም ተሰብስበው ተማከሩና ለጭፍሮች ብዙ ገንዘብ ሰጥተዋቸው፡- 13 እኛ ተኝተን ሳለን ደቀ መዛሙርቱ በሌሊት መጥተው ሰረቁት በሉ።⁶¹ 14 ይህም በገዢው ዘንድ የተሰማ እንደ ሆነ፥ እኛ እናስረዳለን እናንተም ያለ ሥጋት እንድትሆኑ እናደርጋለን አሉአቸው። 15 እነርሱም ገንዘቡን ተቀብለው እንደ አስተማሩአቸው አደረጉ። ይህም ነገር በአይሁድ ዘንድ እስከ ዛሬ ድረስ ሲወራ ይኖራል።

⁶⁰ [ዮሐ. 20:17] ኢየሱስ ለማርያም ለመንገር የፈለገው፥ እንደ አልአዛር ወደ አሮጌው ሰውነት የማይመለስ መሆኑን ነበር (ዮሐ. 12:2፥ ክፍል 141፤ ዮሐ. 12:9፥ ክፍል 128ሀ)። ያኔ ከትንሣኤው በፊት የነበረው ገጽታ ሊቆይ የሚችለው ለአጭር ጊዜ ብቻ ነበር፤ ምክንያቱም ወዲያውኑ ወደ አባቱ መመለስ ነበረበት (ክፍል 184፤ ዮሐ. 14:2፥ ክፍል 149)። በመሆኑም ማርያም ያየችውን ሄዳ ለደቀ መዛሙርቱ እንድትነግር አዛዛት።

⁶¹ [ማቴ. 28:13] የዚህ በሽንጋው ግልጥ ስብሰባ የተፈጠረ ሐሰት ነገር (ማቴ. 28:11-12) ባለፉት ጊዜያት በተከታታይነት በተከናወኑ ሁኔታዎች ሳቢያ የመጣ ተስፋ መቁረጥ ውጤት ነው። የመቃብሩን ድንጋይ ያንከባለሉት ደቀ መዛሙርቱ ቢሆኑ ኑሮ፥ ያን በሚያደርጉበት ጊዜ ድምጽ ስለሚሰማ ቢያንስ ከወታደሮቹ አንዱ ይነቃ ነበር። በሌላ በኩል ደግሞ ወታደሮቹ ተኝተው ከነበረ የኢየሱስን አስከሬን የወሰዱት ደቀ መዛሙርቱ እንደሆኑ በምን አወቁ? የመቃብሩን ባዶነት ምክንያት ለመግለጥ የሚደረገው መከራ ባለፉት ሁለት ሺህ ዓመታት ቢቀጥልም ውጤት አልባ ሆኗል። አሳማኙ ገለጣ እግዚአብሔር ኢየሱስን በኃይሉ ከሞት ማስነሣቱና ከመቃብሩ እንዲወጣ ማድረጉ ነው።

◆ ክፍል 176. ወደ ኤማሁስ ይጓዙ ለነበሩት ሁለት ደቀ መዛሙርት መታየት

- ወደ ኤማሁስ ጉዞ መንገዱ ላይ -

ማርቆስ 16:12-13

12 ከዚህም በኋላ ከእነርሱ ለሁለቱ ወደ ባላገር ሲሄዱ በመንገድ በሌላ መልክ ተገለጠ፤ 13 እነርሱም ሄደው ለሌሎቹ አወሩ፤ እነዚያንም ደግሞ አላመኑአቸውም።

ሉቃስ 24:13-32

13 እነሆም፡ ከእነርሱ ሁለቱ በዚያ ቀን ከኢየሩሳሌም ስድሳ ምዕራፍ ያህል ወደሚርቅ ኤማሁስ ወደሚባል መንደር ይሄዱ ነበር፤ 14 ስለዚህም ስለ ሆነው ነገር ሁሉ እርስ በርሳቸው ይነጋገሩ ነበር። 15 ሲነጋገሩና ሲመራመሩም፡ ኢየሱስ ራሱ

ቀርቦ ከእነርሱ ጋር ይሄድ ነበር፤ 16 ነገር ግን እንዳያውቁት ዓይናቸው ተይዞ ነበር።

17 እርሱም፡- “እየጠወለጋችሁ ስትሄዱ፡ እርስ በርሳችሁ የምትነጋገሩአቸው እነዚህ ነገሮች ምንድር ናቸው?” አላቸው። 18 ቀለዮጳ የሚባልም አንዱ መልሶ፡- አንተ በኢየሩሳሌም እንግዳ ሆነህ ለብቻህ ትኖራለህን? በእነዚህ ቀኖች በዚያ የሆነውን ነገር አታውቅምን? አለው።

19 እርሱም፡- “ይህ ምንድር ነው?” አላቸው።

እነርሱም እንዲህ አሉት፡- በእግዚአብሔርና በሕዝቡ ሁሉ ፊት በሥራና በቃል ብርቱ ነቢይ ስለ ነበረው ስለ ናዘሬቱ ስለ ኢየሱስ፤ 20 እርሱንም የካህናት አለቆችና መኳንንቶቻችን ለሞት ፍርድ እንዴት አሳልፈው እንደ ሰጡትና እንደ ሰቀሉት ነው። 21 እኛ ግን እስራኤልን እንዲቤዥ ያለው እርሱ እንደ ሆነ ተስፋ አድርገን ነበር፤ ደግሞም ከዚህ ሁሉ ጋር ይህ ከሆነ ዛሬ ሦስተኛው ቀን ነው። 22 ደግሞም ከእኛ ውስጥ ማልደው ከመቃብሩ ዘንድ የነበሩት አንዳንድ ሴቶች አስገረሙን፤ 23 ሥጋውንም ባጡ ጊዜ፡- ሕያው ነው የሚሉ የመላእክትን ራእይ ደግሞ አየን ሲሉ መጥተው ነበር። 24 ከእኛም ጋር ከነበሩት ወደ መቃብር ሄደው ሴቶች እንደ ተናገሩት ሆኖ አገኙት፤ እርሱን ግን አላዩትም።

25 እርሱም፡- እናንተ የማታስተውሉ፤ ነቢያትም የተናገሩትን ሁሉ ልባችሁ ከማመን የዘገየ፤ 26 ክርስቶስ ይህን መከራ ይቀበል ዘንድና ወደ ክብሩ ይገባ ዘንድ ይገባው የለምን? አላቸው። 27 ከሙሴና ከነቢያት ሁሉ ጀምሮ ስለ እርሱ በመጻሕፍት ሁሉ የተጻፈውን ተረጎመላቸው።

28 ወደሚሄዱበትም መንደር ቀረቡ፤ እርሱም ሩቅ የሚሄድ መሰላቸው። 29 እነርሱ፡- ከእኛ ጋር እደር፤ ማታ ቀርቦአልና ቀኑም ሊመሽ ጀምሮአል ብለው ግድ አሉት፤ ከእነርሱም ጋር ሊያድር ገባ።

30 ከእነርሱም ጋር በማዕድ ተቀምጦ ሳለ እንጀራውን አንሥቶ ባረከው፤ ቁርሶም ሰጣቸው፤ 31 ዓይናቸውም ተከፈተ፤ አወቁትም፤ እርሱም ከእነርሱ ተሰወረ። 32 እርስ በርሳቸውም፡- በመንገድ ሲናገረን መጻሕፍትንም ሲከፍትልን ልባችን ይቃጠልን አልነበረምን? ተባባሉ።

◆ ክፍል 177. ሁለቱ ደቀ መዛሙርት ያዩትን ለሌሎቹ መንገ ራቸው

- ኢየሩሳሌም -

ሉቃስ 24:33-35

1 ቆንቶስ 15:50

33-34 በዚያችም ሰዓት ተነሥተው ወደ ኢየሩሳሌም ተመለሱ፤ አሥራ አንዱና ከእነርሱ ጋር የነበሩትም፡- ጌታ በእውነት ተነሥቶአል ለስምዎንም⁶² ታይቶአል እያሉ በአንድነት ተሰብስበው አገኙአቸው። 35 እነርሱም በመንገድ የሆነውን እንጀራውንም በቈረሰ ጊዜ እንዴት እንደ ታወቀላቸው ተረኩላቸው።

50 ለኬፋም⁶² ታየ . . .

◆ ክፍል 178. ተሰብስበው ለነበሩ አሥር ደቀ መዛሙርት መታየት

[ክፍል 181ና 183ን ይመልከቱ]

- ኢየሩሳሌም -

ማርቆስ 16:14

ሉቃስ 24:36-43

ዮሐንስ 20:19-25

14 ሳላም በማዕድ ተቀምጠው ሳሉ ለአሥራ አንዱ ተገለጠ፤ ተነሥቶም ያዩትን ስላላመኑአቸው አለማመናቸውንና የልባቸውን ጥንካሬ ነቀፈ።

36 ይህንም ሲነጋገሩ ኢየሱስ ራሱ በመካከላቸው ቆሞ፡-⁶³ ሰላም ለእናንተ ይሁን አላቸው። 37 ነገር ግን ደነገጡና ፈሩ መንፈስም ያዩ መሰላቸው። 38 እርሱም፡- ስለ ምን ትደነግጣላችሁ? ስለ ምንስ አሳብ በልባችሁ ይነሣል? 39 እኔ ራሴ እንደ ሆንሁ እጆቼንና እግሮቼን እዩ፤ በእኔ እንደምታዩት፤ መንፈስ ሥጋና አጥንት የለውምና እኔን ዳስሳችሁ እዩ አላቸው። 40 ይህንም ብሎ እጆቹንና እግሮቹን አሳያቸው። 41

19 ያም ቀን እርሱም ከሳምንቱ ፊተኛው በመሸ ጊዜ፤ ደቀ መዛሙርቱ ተሰብስበው በነበሩበት፤ አይሁድን ስለ ፈሩ ደጆቹ ተዘግተው ሳሉ፤ ኢየሱስ መጣ፤ በመካከላቸውም ቆሞ፡-⁶³ ሰላም ለእናንተ ይሁን አላቸው።

⁶² [ሉቃስ 24:34፤ 1ኛ ቆሮ. 15:50] ለስምዎን ጴጥሮስ (ለኬፋ) በግል ታየ የሚለውን ምንም እንኳን ጳውሎስ በአንደኛ የቆሮንቶስ መልእክቱ ቢጠቅሰው፤ በአራቱ ወንጌሎች ግን አልተገለጠም። ይህ የሆነው ምናልባት ሁለቱ ደቀ መዛሙርት ወደ ኢማሁስ ጉዞ ከመጀመራቸውና (ሉቃስ 24:13፤ ክፍል 176) ነገር ግን አሥራ ሁለቱ ሐዋርያት ኢየሩሳሌም ውስጥ ከመሰብሰባቸው በፊት (ሉቃስ 24:33) ይሆናል።

⁶³ [ሉቃስ 24:36 ፤ ዮሐ. 20:19] ይህ ክፍል ስለ ኢየሱስ የትንሣኤ አካል ብዙ ይገልጣል። በዚህ ቁጥር ገለግ መሠረት ኢየሱስ በተዘጋ በር ሊገባ ችሏል። ቁስሎቹ ይታዩ ነበር (ሉቃስ 24:39፤ ዮሐ. 20:20)። አካሉ ሊዳሰስ የሚችል ገላ ነበር (ሉቃስ 24:39፤ ዮሐ. 20:25፤ 27፤ ክፍል 178-179)። ሥጋና አጥንት ነበረው (ሉቃስ 24:39)። እንደ ማንኛውም ሚች አካል ይመገብ ነበር (ሉቃስ 24:43)።

(ሉቃስ 24: 36-43 የቀጠለ)

እነርሱም ከደስታ የተነሣ ገና ስላላመኑ ሲደነቁ ሳሉ፡- በዚህ አንዳች የሚበላ አላችሁን? አላቸው። 42 እነርሱም ከተጠበሰ ግሣ አንድ ቁራጭ፤ ከማር ወለላም ሰጡት፤ 43 ተቀብሎም በፊታቸው በላ።

(ዮሐንስ 20: 19-25 የቀጠለ)

20 ይህንም ብሎ እጆቹንም ጎኑንም አሳያቸው። ደቀ መዛሙርቱም ጌታን ባዩ ጊዜ ደስ አላቸው።

21 ኢየሱስም ዳግመኛ፡- ሰላም ለእናንተ ይሁን፤ አብ እንደ ላከኝ እኔ ደግሞ እልካችኋለሁ አላቸው።

22 ይህንም ብሎ እፍ አለባቸውና፡- መንፈስ ቅዱስን ተቀበሉ። 23 ኃጢአታቸውን ይቅር ያላችኋቸው ሁሉ ይቀርላቸዋል፤ የያዛችሁባቸው ተይዞባቸዋል አላቸው።

24 ነገር ግን ከአሥራ ሁለቱ አንዱ ዲዲሞስ የሚሉት ቶማስ ኢየሱስ በመጣ ጊዜ ከእነርሱ ጋር አልነበረም። 25 ሌሎቹም ደቀ መዛሙርቱ፡- ጌታን አይተነዋል አሉት።

እርሱ ግን፡- የችንካሩን ምልክት በእጆቹ ካላየሁ ጣቴንም በችንካሩ ምልክት ካላገባሁ እጄንም በጎኑ ካላገባሁ አላምንም አላቸው።

◆ ክፍል 179. ለአሥራ አንዱ ደቀ መዛሙርት መታየት

- ኢየሩሳሌም -

ዮሐንስ 20: 26-31

1. ቆርንቶስ 15: 5ሐ

26 ከስምንት ቀን በኋላም ደቀ መዛሙርቱ ደግመው በውስጥ ነበሩ። ቶማስም ከእነርሱ ጋር ነበረ። ደጆች ተዘግተው ሳሉ ኢየሱስ መጣ፤ በመካከላቸውም ቆሞ፡- ሰላም ለእናንተ ይሁን አላቸው።

... በኋላም ለአሥራ ሁለቱ፤ ...

27 ከዚያም በኋላ ቶማስን፡- ጣትህን ወደዚህ አምጣና እጆቼን እይ፤ እጅህንም አምጣና በጎኔ አግባው፤ ያመንህ እንጂ ያላመንህ አትሁን አለው።

28 ቶማስም፡- ጌታዬ አምላኬም⁶⁴ ብሎ መለሰለት።

29 ኢየሱስም፡- ስለ አየኸኝ አምነሃል፤ ሳያዩ የሚያምኑ ብፁዓን ናቸው አለው።

30 ኢየሱስም በዚህ መጽሐፍ ያልተጻፈ ሌላ ብዙ ምልክት በደቀ መዛሙርቱ ፊት አደረገ፤ 31 ነገር ግን ኢየሱስ እርሱ ክርስቶስ የእግዚአብሔር ልጅ እንደ ሆነ ታምኑ ዘንድ፤ አምናችሁም በስሙ ሕይወት ይሆንላችሁ ዘንድ ይህ ተጽፎአል።

⁶⁴ [ዮሐ. 20: 28] ቶማስ ተጠራጣሪነቱን ካስወገደ በኋላ ከሁሉ የላቀ ብርቱ ንስሐ አደረገ። ከዚያ ቀደም ሲል ኢየሱስ ማንንም እንደዚያ አልተናገረም። ቶማስ ኢየሱስን አምላክ ብሎ መጥራቱ ከአብ ጋር አስተካከለው (ዮሐ. 5: 23፤ ክፍል 49ሐ)።

◆ ክፍል 180. ዓሳ በማጥመድ ላይ ለነበሩ ሰባት ደቀ መዛሙርት መታየት

- በገሊላ ባሕር -

ዮሐንስ 21፡1-25

1 ከዚህ በኋላ ኢየሱስ በጥብርያዶስ ባሕር አጠገብ ለደቀ መዛሙርቱ እንደ ገና ተገለጠላቸው፤ 2 እንዲህም ተገለጠ። ስምዖን ጴጥሮስና ዲዲሞስ የሚባለው ቶማስ ከገሊላ ቃና የሆነ ናትናኤልም የዘብዴዎስም ልጆች ከደቀ መዛሙርቱም ሌሎች ሁለት በአንድነት ነበሩ። 3 ስምዖን ጴጥሮስ፡- ዓሳ ላጠምድ እሄዳለሁ አላቸው። እነርሱም፡- እኛም ከአንተ ጋር እንመጣለን አሉት። ወጥተውም ወደ ታንኳይቱ ገቡ በዚያችም ሌሊት ምንም እላጠመዱም።

4 በነጋም ጊዜ ኢየሱስ በባሕር ዳር ቆመ፤ ደቀ መዛሙርቱ ግን ኢየሱስ መሆኑን አላወቁም።

5 ኢየሱስም፡- ልጆች ሆይ፥ አንዳች የሚበላ አላችሁን? አላቸው።

የለንም ብለው መለሱለት።

6 እርሱም፡- መረቡን በታንኳይቱ በስተ ቀኝ ጣሉት ታገኙማላችሁ አላቸው። ስለዚህ ጣሉት፤ በዚህም ጊዜ ከዓሣው ብዛት የተነሣ ሊጐትቱት አቃታቸው።

7 ኢየሱስ ይወደው የነበረውም ደቀ መዛሙር ጴጥሮስን፡- ጌታ እኮ ነው አለው። ስለዚህ ስምዖን ጴጥሮስ ጌታ መሆኑን በሰማ ጊዜ ዕራቁቱን ነበረና ልብሱን ታጥቆ ወደ ባሕር ራሱን ጣለ። 8 ሌሎቹ ደቀ መዛሙርት ግን ከምድር ሁለት መቶ ክንድ ያህል እንጂ እጅግ አልራቁም ነበርና ዓሳ የሞላውን መረብ እየሳቡ በጀልባ መጡ። 9 ወደ ምድርም በወጡ ጊዜ ፍምና ዓሳ በላዩ ተቀምጦ እንጀራም አዩ።

10 ኢየሱስም፡- አሁን ካጠመዳችሁት ዓሳ አምጡ አላቸው።

11 ስምዖን ጴጥሮስም ወደ ጀልባይቱ ገብቶ መቶ አምሳ ሦስት ታላላቅ ዓሦች ሞልቶ የነበረውን መረብ ወደ ምድር ጐተተ፤ ይህንም ያህል ብዙ ሲሆን መረቡ አልተቀደደም። 12 ኢየሱስም፡- ኑ፥ ምሳ ብሉ አላቸው። ከደቀ መዛሙርቱ አንድ ስንኳ፡- አንተ ማን ነህ? ብሎ ሊመረምረው የደፈረ አልነበረም፤ ጌታ መሆኑን አውቀው ነበርና። 13 ኢየሱስም መጣና እንጀራ አንሥቶ ሰጣቸው፤ እንዲሁም ዓሣውን። 14 ኢየሱስ ከሙታን ከተነሣ በኋላ ለደቀ መዛሙርቱ ሲገለጥላቸው ይህ ሦስተኛው ጊዜ ነበረ።

15 ምሳ ከበሉ በኋላም ኢየሱስ ስምዖን ጴጥሮስን፡- የዮና ልጅ ስምዖን ሆይ፥ ከእነዚህ ይልቅ ትወደኛለህን? አለው።

አዎን ጌታ ሆይ፥ እንድወድህ አንተ ታውቃለህ አለው።

ግልገሎቹን አስማራ አለው።

16 ደግሞ ሁለተኛ፡- የዮና ልጅ ስምዖን ሆይ፥ ትወደኛለህን? አለው።

አዎን ጌታ ሆይ፥ እንድወድህ አንተ ታውቃለህ አለው።

17 ጠቦቶቹን ጠብቅ አለው።

ሦስተኛ ጊዜ፡- የዮና ልጅ ስምዖን ሆይ፥ ትወደኛለህን? አለው።

ሦስተኛ፡- ትወደኛለህን? ስላለው ጴጥሮስ አዘነና፡-

(ዮሐንስ 21:1-25 የቀጠለ)

ጌታ ሆይ፥ አንተ ሁሉን ታውቃለህ፤ እንደወድህ አንተ ታውቃለህ አለው።

ኢየሱስም፦ በጎቼን አሰማራ። 18 እውነት እውነት እልሃለሁ፦ አንተ ጎልማሳ ሳለህ ወገብህን በገዛ ራስህ ታጥቀህ ወደምትወደው ትሄድ ነበር፤ ነገር ግን በሸመገልህ ጊዜ እጆችህን ትዘረጋለህ፤ ሌላውም ያስታጥቅሃል ወደማትወደውም ይወስድሃል አለው። 19 በምን ዓይነት ሞት እግዚአብሔርን ያከብር ዘንድ እንዳለው ሲያመለክት ይህን አለ። ይህንም ብሎ፦ ተከተለኝ አለው።

20 ጴጥሮስም ዘወር ብሎ ኢየሱስ ይወደው የነበረውን ደቀ መዝሙር ሲከተለው አየ፤ እርሱም ደግሞ በእራት ጊዜ በደረቁ ተጠግቶ፦ ጌታ ሆይ፥ አሳልፎ የሚሰጥህ ማን ነው? ያለው ነበረ። 21 ጴጥሮስም ይህን አይቶ ኢየሱስን፦ ጌታ ሆይ፥ ይህስ እንዴት ይሆናል? አለው።

22 ኢየሱስም፦ እስክመጣ ድረስ ይኖር ዘንድ ብወድስ፥ ምን አግዶህ? አንተ ተከተለኝ አለው። 23 ስለዚህ፦ ያ ደቀ መዝሙር አይሞትም የሚለው ይህ ነገር ወደ ወንድሞች ወጣ፤ ነገር ግን ኢየሱስ፦ እስክመጣ ድረስ ይኖር ዘንድ ብወድስ ምን አግዶህ? አለው እንጂ አይሞትም አላለውም።

24 ስለ እነዚህም የመሰከረ ይህንንም ጽፎ ያለ ይህ ደቀ መዝሙር ነው፥ ምስክሩም እውነት እንደ ሆነ እናውቃለን።

25 ኢየሱስም ያደረገው ብዙ ሌላ ነገር ደግሞ አለ፤ ሁሉ በእያንዳንዱ ቢጻፍ ለተጻፉት መጻሕፍት ዓለም ራሱ ባልበቃቸውም ይመስለኛል።

◆ ክፍል 181. በገሊላ ለአሥራ አንዱ መታየት

[ክፍል 178ና 183ን ይመልከቱ]

- ገሊላ በሚገኝ አንድ ተራራ -

ማቴዎስ 28:16-20

16 አሥራ አንዱ ደቀ መዝሙርት ግን ኢየሱስ ወዳዘዛቸው ተራራ ወደ ገሊላ ሄዱ፥ 17 ባዩትም ጊዜ ሰገዱለት፤ የተጠራጠሩ ግን ነበሩ። 18 ኢየሱስም ቀረበና እንዲህ ብሎ ተናገራቸው፦ ሥልጣን ሁሉ በሰማይና በምድር ተሰጠኝ። 19-20 እንግዲህ ሂዱና አሕዛብን ሁሉ በአብ በወልድና በመንፈስ ቅዱስ ስም እያጠመቃችኋቸው፥ ያዘዝኋችሁንም ሁሉ እንዲጠብቁ

ማርቆስ 16:15-18

15 እንዲህም አላቸው፦ ወደ ዓለም ሁሉ ሂዱ ወንጌልንም ለፍጥረት ሁሉ ስበኩ።

1. ቆርንቶስ 15:6

6 ከዚያም በኋላ ከአምስት መቶ ለሚበዙ ወንድሞች በአንድ ጊዜ ታየ፤ ከእነርሱም የሚበዙቱ እስከ አሁን አሉ አንዳንዶች ግን አንቀላፍተዋል፤

(ማቴዎስ 28፡16-20 የቀጠለ)

እያስተማራችኋቸው ደቀ መዛሙርት አድርጓቸው፤ እነሆም፡ እኔ እስከ ዓለም ፍጻሜ ድረስ ሁልጊዜ ከእናንተ ጋር ነኝ።

(ማርቆስ 16፡15-18 የቀጠለ)

16 ያመነ የተጠመቀም ይድናል፥ ያላመነ ግን ይፈረድበታል። 17 ያመኑትንም እነዚህ ምልክቶች ይከተሉአቸዋል፤ በስሜ አጋንንትን ያወጣሉ፤ በአዲስ ቋንቋ ይናገራሉ፤ እባቦችን ይይዛሉ፤ 18 የሚገድልም ነገር ቢጠጡ አይጎዳቸውም፤ እጃቸውን በድውዮች ላይ ይጭናሉ እነርሱም ይድናሉ።

◆ ክፍል 182. የኢየሱስ ወንድም ለሆነው ያዕቆብ መታየት

፲ቆጋቶስ 15፡7

7 ከዚያም በኋላ ለያዕቆብ⁶⁵ ኋላም ለሐዋርያት ሁሉ ታየ፤

◆ ክፍል 183. ኢየሩሳሌም ውስጥ ለደቀ መዛሙርቱ መታየት

[ክፍል 178ና 181ን ይመልከቱ]

- ኢየሩሳሌም -

ሉቃስ 24፡44-49

44 እርሱም፡- ከእናንተ ጋር ሳለሁ በሙሴ ሕግና በነቢያት በመዝሙራትም ስለ እኔ የተጻፈው ሁሉ ይፈጸም ዘንድ ይገባል ብዬ የነገርኋችሁ ቃሌ ይህ ነው አላቸው።

45 በዚያን ጊዜም መጻሕፍትን ያስተውሉ ዘንድ አእምሮአቸውን ከፈተላቸው፤ 46 እንዲህም አላቸው፡- ክርስቶስ መከራ ይቀበላል በሦስተኛውም ቀን ከሙታን ይነሣል፤ 47 በስሙም ንስሐና የኃጢአት ስርየት ከኢየሩሳሌም ጀምሮ በአሕዛብ ሁሉ ይሰበካል ተብሎ እንዲሁ ተጽፎአል።

48 እናንተም ለዚህ ምስክሮች ናችሁ። 49 እነሆም፡ አባቴ የሰጠውን ተስፋ እኔ እልክላችኋለሁ፤ እናንተ ግን ከላይ ኃይል እስክትሰብሱ ድረስ በኢየሩሳሌም ከተማ ቆዩ።

የሐዋርያት ሥራ 1፡3-8

3 ደግሞ አርባ ቀን እየታያቸው ስለ እግዚአብሔርም መንግሥት ነገር እየነገራቸው፡ በብዙ ማስረጃ ከሕማማቱ በኋላ ሕያው ሆኖ ለእነርሱ ራሱን አሳያቸው። 4 ከእነርሱም ጋር አብሮ ሳለ ከኢየሩሳሌም እንዳይወጡ አዘዛቸው፤ ነገር ግን፡- ከእኔ የሰማችሁትን አብ የሰጠውን የተስፋ ቃል ጠብቁ፤ 5 ዮሐንስ በውኃ አጥምቆ ነበርና፤ እናንተ ግን ከጥቂት ቀን በኋላ በመንፈስ ቅዱስ ትጠመቃላችሁ አለ። 6 እነርሱም በተሰበሰቡ ጊዜ፡- ጌታ ሆይ፤ በዚህ ወራት ለእስራኤል መንግሥትን ትመልሳለህን? ብለው ጠየቁት። 7 እርሱም፡- አብ በገዛ ሥልጣኑ ያደረገውን ወራትንና ዘመናትን ታውቁ ዘንድ ለእናንተ አልተሰጣችሁም፤ 8 ነገር ግን መንፈስ ቅዱስ በእናንተ ላይ በወረደ ጊዜ ኃይልን ትቀበላላችሁ፤ በኢየሩሳሌምም በይሁዳም ሁሉ በሰማርያም እስከ ምድር ዳርም ድረስ ምስክሮቹ ትሆናላችሁ አለ።

> እርገቱ <

◆ ክፍል 184. የክርስቶስ የመጨረሻ በረከትና መለየት

- ከኢየሩሳሌም ወደ ደብረ ዘይት (ቢታንያ አጠገብ) -

ማርቆስ 16:19-20 ⁵⁹	ሉቃስ 24:50-53	የሐዋርያት ሥራ 1:9-12
19 ጌታ ኢየሱስም ከእነርሱ ጋር ከተናገረ በኋላ ወደ ሰማይ ዐረገ በእግዚአብሔርም ቀኝ ተቀመጠ።	50 እስከ ቢታንያም አወጣቸው እጆቹንም አንሥቶ ባረካቸው። 51 ሲባርካቸውም ከእነርሱ ተለየ ወደ ሰማይም ዐረገ።	9 ይህንም ከተናገረ በኋላ እነርሱ እያዩት ከፍ ከፍ አለ፤ ደመናም ከዓይናቸው ሰውራ ተቀበለችው። 10 እርሱም ሲሄድ ወደ ሰማይ ትኩር ብለው ሲመለከቱ ሳሉ፥ እነሆ ፥ ነጫጭ ልብስ የለበሱ ሁለት ሰዎች በአጠገባቸው ቆሙ፤ 11 ደግሞም፡- የገሊላ ሰዎች ሆይ፥ ወደ ሰማይ እየተመለከታችሁ ስለ ምን ቆማችኋል? ይህ ከእናንተ ወደ ሰማይ የወጣው ኢየሱስ ወደ ሰማይ ሲሄድ እንዳያችሁት፥ እንዲሁ ይመጣል አሉአቸው። 12 በዚያን ጊዜ ደብረ ዘይት ከሚባለው ተራራ ወደ ኢየሩሳሌም ተመለሱ፥ እርሱም ከኢየሩሳሌም የሰንበት መንገድ ያህል የራቀ ነው።
20 እነርሱም ወጥተው በየስፍራው ሁሉ ሰበኩ፤ ጌታም ከእነርሱ ጋር ይሠራ ነበር፤ በሚከተሉትም ምልክቶች ቃሉን ያጸና ነበር።	52 እነርሱም፤ ሰንዱለትና በብዙ ደስታ ወደ ኢየሩሳሌም ተመለሱ፤ 53 ዘወትርም እግዚአብሔርን እያመሰገኑና እየባረኩ በመቅደስ ⁶⁶ ጥሩ።	

⁵⁹ [1ኛ ቆሮ. 15:7] ይህ ሰው ምናልባት የኢየሱስ ግማሽ ወንድም የሆነው ያዕቆብ ሳይሆን አይቀርም። ይህ መገለጥ የሆነው መቼ እንደሆነ ባይታወቅም፤ መከናወኑ ግን እርግጥ ነው። ከኢየሱስ ሞት በፊት አማኝ ያልነበረው ያዕቆብ ከዚህ ሁኔታ በኋላ አማኝና የኢየሩሳሌሚ ቤተ ክርስቲያን መሪ ሆነ። ከሞት የተነሣውን ኢየሱስን ማየቱ በእምነት ለመለወጡ ብቻ ሳይሆን፤ ለሐዋርያዊ ሹመቱ መሠረት ሆነ (ገላ. 1:19)።

⁶⁶ [ሉቃስ 24:53] ጥንታዊያኑ ክርስቲያኖች ከአሮጌው የቤተ መቅደስ ሰግደት ነጻ መሆናቸውን የተረዱት ቀስ በቀስ ነበር (ዕብ. 8:13)። ከኢየሱስ ማረጋ በኋላ የሄዱት ወደሚያውቁት የሰግደት ዓይነት ነው። ከዓመታት በኋላ ግን የቤተ መቅደሱ በ70 ዓ.ም. መፍረስ እንኳን ሰግደታቸውን ሊያግደው ባልቻለበት ሁኔታ ግንዛቤያቸው አደገ።

መጠየቂያ

ወንጌላት የማዛመድ ሥራ መርሐችና ችግሮች

ወንጌላትን እያዛመዱ ማጥናት ብዙ ጠቀሜታዎች አሉት። ስለተመሳሳይ ሁኔታዎች ያሉ መረጃዎች ሁሉ፣ ቃለ ልውውጦች ወይም ጭውውቶችና ንግግሮች አንድ ገጽ ላይ ጎን ለጎን ሰፍረዋል። ወንጌላት ውስጥ ያሉትና የተለያዩ ሁኔታዎችን የሚገልጹት ትረካዎች ሁሉ ሊሆኑ ይችላል ተብሎ በሚገመተው አኳኋን በቅደም ተከተል ተገልጠዋል። ስለሆነም አንባቢው ኢየሱስ ከመጸነሱ ጀምሮ ከትንሣኤ በኋላ እስከነበረው አገልግሎቱ ድረስ ስላለው የሕይወቱ ጉዞ ጠቅላላ ምልክታ ሊኖረው ይችላል። ይህ ለብዙ አንባቢያን ታላቅ ጥቅም ያለው አዲስ ልምምድ ይሆናል።

ይሁን እንጂ፡ ይህ ተዛምዶ ለመጀመሪያ ጊዜ በጥንቃቄ ሲነበብ፣ በተለይ የወንጌላቱን እስትንፋስ-እግዚአብሔርነትና እውነተኛነት ለተቀበለ ሰው ግር የሚያሰኝ ይሆን ይሆናል። ምንም እንኳን አራት ፍጹም ተመሳሳይነት የሌላቸው ወንጌላት የመኖራቸውን እውነት አንባቢያን ቢገነዘቡ፣ ብዙዎቹ የእውነቱን ምንነት አልመረመሩም። የወንጌላትን ተዛምዶ የሚያነብ ሰው ግን ልዩነቶቹን ልብ ማለቱ የግድ ነው። የኢየሱስ ገለጣዎች አንዳንዴ እንደሚለያዩ አንባቢው ይረዳል። አንድ ወንጌላዊ በአንድ ውይይት፣ አባባል ወይም ንግግር ላይ የሚያቀርበው ዘገባ ከሞላ ጎደል ሌላው ወንጌላዊ ከሚያቀርበው ይልቅ የተሟላ ይሆን ይሆናል። በገለጣው ሰዋሰዋዊ አወቃቀር ልዩነቶች ይኖሩ ይሆናል። አንዳንድ ቃላት ተመሳሳይ ትርጉም ባላቸው ቃላት ሊተኩ፣ የግዎች አረባብ ሊቀየር፣ ስሞች በተውላጠ ስሞች ሊተኩ ይችላሉ። በገለጣ ቅደም ተከተል ረገድም ልዩነት ይኖር ይሆናል። በሚቀርበው ዘገባ የሚታየው ልዩነት አንዳንዴ እርስ በርሱ የሚቃረን ሊመስልም ይችላል። አልፎ አልፎም አንድ ዓይነት ወይም ተመሳሳይ አባባሎች በአገባባቸው መሠረት ሊታዩ፣ ፍጹም የማይገናኙ ሁኔታዎችን የሚያመለክቱ ይመስሉ ይሆናል። በማቴዎስና በሉቃስ በተመዘገቡት ብጹአን መካከል የጎሉ ልዩነቶች አሉ። ታዲያ የትኛው ዘገባ ነው ትክክለኛ? ሁለቱም ትክክል ናቸው? የልዩነቶቹ ምክንያት እንዴት ነው የሚታወቀው?

በተመሳሳይ ሁኔታ አንድ ሰው የኢየሱስን ተግባራት በሚያነብበት ጊዜ ተመሳሳይ ሁኔታዎች የተደረጉት በተለያዩ መንገዶች መሆኑን ይረዳል። ሁነቶቹ የተለያዩ ናቸው ወይስ ተመሳሳይ ሆነው ሳለ በተሳሳተ ሁኔታ ተመዘገቡ? አንድ ተመሳሳይ ለሆነ ነገር አንዳንዴ ሌላ ወንጌል ውስጥ በተለየ ሁኔታ ተመዝግቦ መገኘቱ፣ ሁኔታውን ይበልጥ አወሳሰቦታል። አንዳንዴ ደግሞ ተመሳሳይ ለሆነ ነገር ብዙ የተለያዩ ዝርዝር ገለጣዎች ተሰጥተዋል። እነዚህ ዝርዝር ገለጣዎችም አንዳንዴ የልዩነት ሁኔታ ይታይባቸው ይሆናል። የወንጌላት ጸሐፊዎች ተመሳሳይ ሁኔታዎችን አለመመዝገባቸው ጥቂት አንባቢዎችን ያስደንቅ ይሆናል።

ከነዚህ ክስተቶች ሳቢያ የሚነሡ ጥያቄዎች ግልጥና ቁም ነገር ያዘሉ ናቸው። እነዚህ ክስተቶች የወንጌላትን ታሪክ እውነትነት ዝቅ ያደርጉታል? ታሪካዊ ተዓማኒነታቸውስ ዘላቂነት ያለው ነው? በወንጌል እስትንፋስ-እግዚአብሔርነትና ስሕተት አልባነት ላይ የሚያስከትሉት ጥያቄ ይኖራል? ወይስ ወንጌል እስትንፋስ-

እግዚአብሔር ነው የሚለውን መሠረታዊ ግንዛቤ በማያወላውል ሁኔታ ያረጋግጣሉ? አንድ እርግጠኛ የሚመስል ነገር አለ፤ ይኼውም የወንጌል ዘጋቢዎች ትክክለኛች ባለመሆን፤ የተሳሳቱና የሚቃረኑ ነገሮችን በማቅረብ በደለኞች ሆነው ከተገኙ፤ የወንጌሉ ተአማኒነትና እስትንፋሱ-እግዚአብሔርነት ያጠራጥራል የሚለው ነው።

ወንጌላትን እያነጻጸሩ በማንበብ ጊዜ ለሚነሡ የተዛምዶ ችግሮች ሁሉ በነዚህ የግርጌ ማስታወሻዎች መልስ መስጠቱ የሚቻል ወይም የሚያስፈልግ አይደለም። የዚህ ተዛምዶ አዘጋጆች ግን ወንጌል ታሪካዊ እውነትነት ያለውና እስትንፋሱ-እግዚአብሔር ለመሆኑ የጻፉ እምነት አላቸው። በዘገባ ወይም በመጻፍ ጊዜ አንዳንድ የተፈጥሮ እውቀት ደንቦች በሥራ ላይ ከዋሉ፤ ቃሉን በመፍታት ጊዜ ብዙዎቹ የተዛምዶ ችግሮች በበቂ ሁኔታ እንደሚፈቱም ያምናሉ። ቀሪዎቹ ችግሮች፤ ምንም እንኳ ቁርጥ ያለ መፍትሔ ለመስጠት ስለእነሱ ይበልጥ መረጃ ማግኘቱ የሚረዳ ቢሆን፤ ተገቢው ማብራሪያ ተሰጥቶባቸዋል።

የኢየሱስ ንግግሮች የተዘገቡበትን ሁኔታ በተመለከተ በተለይ አንዳንድ አጠቃላይ አመለካከቶች ተግባራዊ ይሆናሉ። ኢየሱስ በጊዜው የነበሩ ብዙ ሰዎች ያደርጉ እንደነበረው ሦስት ቋንቋዎችን ይናገር እንደነበር ይገመታል (መጣጥፍ 2ትን ይመልከቱ)። በብዙ ሁኔታ የአንድ ሰው ቃል ሲመዘገብ ያ ቃል የጽሑፉ መነሻ ከሆነው አረማውኛ (የሶርያ ቋንቋ) ወይም ከእብራይስጥ የተተረጎመ መሆኑ መረሳት የለበትም። በትርጉም ሥራ ጊዜ አንዳንድ ልዩነቶች ሊፈጠሩ ይችላሉ። ከአንድ ቋንቋ ወደሌላ በመተርጎም ጊዜ ቁርጥ ያለና የተወሰነ አሠራር ስለሌለው ልዩነቱ መኖሩም ተገቢ ነው። እንደውም ወንጌላውያን አንዳንድ ጊዜ ኢየሱስ የተናገረውን፤ ቃል በቃል አለመተርጎሙ ለዓላማቸው የሚስማማ መሆኑን ያምናሉ። ኢየሱስ ክርስቶስ የተናገራቸው ቁም ነገሮች ለታለሙለት አንባቢ በታማኝነት፤ በትክክልና በሚገባው ቋንቋ እስከተላለፉ ድረስ ይህ አባባላቸው ስህተት አይደለም። የኢየሱስ ንግግሮች ሲገለጡ አንዳንዴ የነጻ ትርጉም ዘዴ ሥራ ላይ ይውል ይሆናል። ይህ የሚሆነው ነጻ ትርጉም ዋናው ቋንቋ በሚነገርበት ጊዜ በምልክት፤ በእንቅስቃሴና በአገላለጥ የተባሉ ነገሮችን በመግለጥ ለመልእክቱ ኃይል ስለሚሰጠው ነው።

የኢየሱስን ንግግር በነጻ ትርጉም ቃል በቃል ከመተርጎም ሳቢያ ከሚመጡ ልዩነቶች ሌላ ልብ ሊባሉ የሚገባቸው ሌሎች ቁም ነገሮችም አሉ። ዘመናዊው የአጻጻፍ ዘዴ ቀጥተኛና አቻ ጥቅሶችን ለማመልከት በተለያዩ አሠራሮች ይጠቀማል። በትምህርተ ጥቅስ ውስጥ የሠራሩ ቃላት የተናጋሪው ቀጥተኛ ንግግሮች ናቸው። ምንም እንኳ ጥቅሶቹ የዋናው ጥቅስ አካል ባይሆኑ እነሱን ግልጥ ለማድረግ በአቅራቢያው የተጨመሩ ቃላትን ለማመልከት ቅንፎች በአገልግሎት ላይ ውለዋል። ከተለያዩ ምንጮች የተገኙ ወይም በተለያዩ ጊዜያት የተነገሩ ጥቅሶችን ለማመልከት ደግሞ በግርጌ ማስታወሻዎች መገልገል ያስፈልግ ይሆናል። የመጀመሪያው ክፍለ ዘመን ጸሐፊዎች ከነዚህ ምልክቶች አንዱ እንኳን አልነበሯቸውም። በመሆኑም ያልነበሩ ምልክቶችን እንደነበሩ ቆጥሮ ደረጃውን የጠበቀ ሥነ ጽሑፍ ከነሱ መጠበቅ ስሕተት ነው።

ከዚህም በላይ ዘመናዊው የጥቅስ ደንብ፤ የቃል ንግግሮችን በትክክል ለመመዝገብ መቅረጻ ድምጽ መጠቀም ያስፈልገው ይሆናል። ጥንታውያን ጸሐፍት መቅረጻ ድምፅ አልነበራቸውም። በአንደኛው መቶ ክፍለ ዘመን ግን አሳጥሮ የመጻፍ

ጥበብ (አጭር ጽሕፈት) በሰፋት በሥራ ላይ ውሎ ነበር። ነገሮችን በመዝገብ የመያዝ ልምድ የነበረው ቀራጩ ማቴዎስ ይህ እውቀት ይኖረው ይሆናል። የክርስቶስን ድርጊቶችና ንግግሮች መዝግቧል የሚል አሳብም አለ። ይህን በማድረግም የወንጌላት መዝጋቢዎችን ጨምሮ የቀድሞ ክርስቲያን ጸሐፊዎች ልምድ የሚገባቸውን መነሻ ፈጥሯል። በወንጌላት መካከል ያለውን አስደናቂ ተዛምዶ ይህ ሁኔታ በከፊል ይገልጠዋል። ያም ቢባል አሠራሩ ልዩነቶችን ያጠፋል ማለት አይደለም። ምክንያቱም ከብዙ ሰዎች መካከል ይህ ልምድ የሚገኝበትን የመነሻ ባሕል የፈጠረ እርሱ ብቻ ነበር።

እነዚህን አጠቃላይ ግንዛቤዎች በአእምሮ በመያዝ ነው አንድ ሰው ኢየሱስ ወይም ሌሎች ሰዎች የተናገሯቸው ነገሮች፣ ትክክለኛነት ይጎድላቸዋል የሚሉትን የተለያዩ ንድፈ አሳቦች መመርመር የሚኖርበት። ይህ ተገቢ አባባል ነውን? በፍጹም አይደለም። ወንጌላት ትክክለኛነት የሚጎድላቸው ሊባሉ አይገባም። ምክንያቱም ተግባራዊ የሚሆኑና የወንጌላቱን ትክክለኛነት የሚያረጋግጡ ቢያንስ ሁለት አማራጮች አሉ።

1. አንደኛው መንገድ ጸሐፊዎቹ በኋለኛው ዘመን ከዳበረው ትክክለኛ የቃል ገለጣ ደረጃ ጋር የግድ መስማማት ወይም ያን መከተል ያልነበረባቸው መሆኑን መረዳት ነው። ይህ ገለጣ የኢየሱስን ንግግር ቃል በቃል በጽሑፍ ማስቀመጥን ሁልጊዜ እንደ ዋና ጉዳይ አይመለከትም። ይልቁንም የወንጌላውያኑ ቃላት ኢየሱስ የተናገራቸውን እውነቶች ይገልጣሉ? የሚለው ነው ዋናው ቁም ነገር። ኢየሱስ የተናገራቸውና በተለያዩ ወንጌላውያን የቀረቡት ገለጣዎች በትርጉማቸው አንዱ ከሌላው ይስማማሉ? የሚለውም ሌላ ጥያቄ ነው። መልሱ አዎ ከሆነ፣ የገለጣዎቹ ትክክለኛነት አያጠራጥርም።

በተግባር ሲታይ ይህን የመሰለው ሌሎች የተናገሩትን በቃል የመግለጡ ዘዴ አሁንም ይሠራበታል። በጥንቃቄ እስከተሠራበት ድረስ የተባለውን ነገር እውነተኛነት ማንም አይጠራጠርም። የሌላን ሰው ንግግር ቃል በቃል የመድገሙ ሁኔታ የተለመደ ወይም የሚቻል አይደለም። አንዳንድ ጊዜ ቃላትን ወይም አንቀጽን ሁሉ ደግሞ መናገሩ አዳጋች ነው። አንድ ሰው ከአንድ ተራ ውይይት እንዲወጡ የሚጠበቃቸው ጠቃሚ ንግግሮች፣ ዋና አሳቦችን፣ ዋና ዋና ጉዳዮችን፣ ከአንዱ ጉዳይ ወደ ሌላው የሚደረገውን ሽግግር ጨምሮ የውይይቱ አጠቃላይ አቅጣጫ ናቸው። ምንም እንኳን የተለያዩ ገለጣዎች ከእነዚህ ሁኔታዎች ጋር እንዲስማሙ የሚጠበቅ ቢሆን፣ ወደ ዝርዝር ጉዳዮች ሲገባ ግን የተናጋሪዎችን ስሜትና ዓላማ የሚያንጸባርቁ ልዩነቶች እንደሚኖሩ ይጠበቃል። በተራ ውይይት ወቅት የሌላን ሰው ንግግር የሚገልጥ አንድ ሰው፣ ሰዎችን ቢለውጥ፣ ስምን በተውላጠ ስም ቢቀይር ወይም ተገላቢጦቹን ቢያደርግ፣ የቃላቱን የጊዜ ገለጣ፣ የግሦችን ድምጸት ወይም ሁኔታ ለውጦ ቢያቀርብ፣ ተመሳሳይ ነገሮችን ቢተካ የንግግሩን እውነትነት መጠራጠር ተገቢ አይደለም። ቃላትን መምረጥ ጠቃሚ ቢሆንም፣ ለማለት የተፈለገ ነገር በተለያዩ መንገዶች ሊገለጥ ይችላል። የቃላት እስትንፋስ እግዚአብሔር መሆን፣ እውነት የሚገለጠው በአንድ መንገድ ብቻ ነው ሊያስኝ አይችልም። ይልቁንም መንፈስ ቅዱስ በሰዎች በኩል የተናገረውና ቃል በቃል የተገለጠው ንግግር እውነት መሆኑን ነው የሚያመለክተው።

2. በአንድ ንግግር ውስጥ የተለያዩ ገለጣዎች ቢኖሩም እንኳ የመጽሐፍ ቅዱስን እውነተኛነት የመከላከያው ሁለተኛ አማራጭ የሚመሠረተው፡ ገለጣዎቹ የኢየሱስና የሌሎቹ ሰዎች የቃል ንግግሮች ያሉባቸው በመሆናቸው ላይ ነው። ግሪክኛውን ቋንቋ በመጠቀም ጊዜ መነሻ የሆነው ምክንያት ይህ ይሆናል። የኢየሱስን አስተምህሮ በአጭር አጻጻፍ የመዘገቡ ሰዎች፡ ዋናዎቹን ቃላት ለመያዝ ሲሉ የተጠቀሙበት ዘዴ ይህ መሆኑ አያጠራጥርም። በተጨማሪም ከአይሁድ መካከል የሠለጠነና ከፍተኛ የማስታወስ ችሎታ ያላቸው ሰዎች በጊዜው መኖራቸው ግንዛቤ ሊሰጠው ይገባል። እነዚህ ሰዎች በሃያኛው ክፍለ ዘመን ከነበሩት ምዕራባውያን ይልቅ ዝርዝር ጉዳዮችን የማስታወስ ችሎታ የነበራቸው መሆኑ በአጠቃላይ ታምኖበታል።

አጭር አጻጻፍንና ትውስታን ከመጠቀም ባሻገር፡ መንፈስ ቅዱስ ኢየሱስ የተናገራቸውን ቃላት ወደ ሰዎች አእምሮ በማምጣት ያከናወነው ተግባርም ግንዛቤ ሊሰጠው ይገባል። ኢየሱስ ረዳት ስለሆነው መንፈስ ቅዱስ ሲናገር እንዲህ ብሏል፡- “አብ በስሜ የሚልከውን ግን መንፈስ ቅዱስ የሆነው አጽናኝ እርሱ ሁሉን ያስተምራችኋል፤ እኔም የነገርኋችሁን ሁሉ ያሳስባችኋል” (ዮሐ. 14:26)። መንፈስ ቅዱስ መጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ላሉና በቃል ለተነገሩ ሌሎች ክፍሎች ምዝገባ ምሪት ከሰጠ፡ ለወንጌላትም ይህንኑ ማድረጉ እርግጥ ነው።

አንድ ሰው በዚህ መንገድ ቢጠቀም፡ በተመሳሳይ ዘገባዎች ወይም ውይይቶች መካከል ያሉ ልዩነቶች የተገለጡት፡ የትኛውም ወንጌል ቢሆን በአንድ ሁኔታ የተነገሩ ወይም የተከናወኑ ድርጊቶችን ሁሉ ያልመዘገበ መሆኑን በመረዳት መሆኑን ይገነዘባል። እንደውም ማንኛውም የተመሳሳይ ጉዳይ ቅንብር ያንድን ንግግር ወይም ውይይት ዝርዝር ነገር የመዘገበ መሆኑ አጠራጣሪ ነው። ክርስቶስ አንዳንድ ትምህርቶቹን በተለያዩ አጋጣሚዎች ጥቂቱ ለየት ባለ ሁኔታ የደጋግማቸው መሆኑ ጥርጥር የለውም። በአንድ አጋጣሚ ብቻም ቢሆን ይህን መደጋገም ተጠቅሞበት ይሆናል። በመሆኑም በተለያዩ ሁኔታ በጥቂቱ የተገለጡ ተመሳሳይ ነገሮች ወይም ሁኔታዎች፡ በአንድ አጋጣሚ የተከናወኑና በተለያዩ መንገዶች የተገለጡ የአንድ ንግግር ምሳሌ ሊሆኑ ይችላሉ። እያንዳንዱም ጸሐፊ ለሱ የሚሆን ገለጣን እየመረጠ የዘገበ መሆኑን ያስረዳሉ። የዚህ አባባል ናሙና የሚሆነው ማቴዎስ፡ “በመንፈስ ድሆች የሆኑ ብጹዓን ናቸው፤ መንግሥተ ሰማያት የእነርሱ ናትና” (ማቴ. 5:3) የሚለው ሲሆን፤ ይህንኑ አባባል ሉቃስ እንዲህ በማለት ገልጦታል፡- “እናንተ ድሆች ብጹዓን ናችሁ፤ የእግዚአብሔር መንግሥተ የእናንተ ነውና” (ሉቃስ 6:20)። ኢየሱስ ይህን የብጹዕነት ቃል በተራራው ስብከቱ በተለያዩ አቀራረብ ገልጦት ይሆናል። እንዲያ ከሆነ መጀመሪያ ስለ ሦስተኛ ቁጥር ወይም ሰው ተናገረ፤ ሌላ ጊዜ ደግሞ ስለ ሁለተኛ ቁጥር (እናንተ ብሎ) ተናገረ፤ እና መንግሥተ ሰማያትን በሁለት አርእስት ጠቀሰው። በአንደኛው ንግግሩ ድኅነትን “በመንፈስ” በማለት ሲያብራራው፤ በሌላው ግን ይህን አላደረገም። በመሆኑም ከሁለቱ ወንጌላት የትኛውም ቢሆን ሙሉውን መልእክት እንዳልመዘገበ ስለምንረዳ፤ ይህ ገለጣ በጣም ይታመናል።

ስለ ሰናፍጭ ዛፍ የተነገረው ምሳሌ (ማቴ. 13:32፤ ማር. 4:32) ኢየሱስ በአንድ አጋጣሚ እንዴት አንድን ነገር ጥቂት ለየት ባለ መንገድ እንደደጋገመ ያመለክታል። በማቴዎስ ዘገባ መሠረት፡ የሰማይ ወፎች “በቅርንጫፎችሞ”

ይሰፍራሉ። በማርቆስ ዘገባ መሠረት ግን ወፎቹ “በጥላዋ” ይሰፍራሉ። ኢየሱስ የተናገረው የትኛውን ነው? ሁለቱንም ተናግሯል ለማለት የሚያስደፍር ሁኔታ አለ። እንደገና በማቴዎስ ገለጣ መሠረት በደብረዘይት ተራራ ስብከቱ ኢየሱስ ወደፊት የሚነሱ ሐሰተኞች “እኔ ክርስቶስ ነኝ” (ማቴ. 24:5) እያሉ ይመጣሉ ማለቱን ነው የገለጠው። ማርቆስና ሉቃስ ግን ሐሰተኛው “እኔ ነኝ” የሚል መሆኑን እንደገለጠ ነው የጠቀሱት (ማር. 13:6፤ ሉቃስ 21:8)። ይህን የመሰሉ አነስተኛ ልዩነቶች ብዙ ናቸው።

በሌሎች ሥፍራዎች ያሉት ልዩነቶችም ቀላል አይደሉም። “ስለዚህ” (ማቴ. 13:13) በሚለውና፣ “እንዳይሰረይላቸው” (ማር. 4:12) በሚለው ቃላት መካከል ያለው ልዩነት ትርጉምን በተመለከተ የሚጠቁመው ሰፊ ነገር አለ። ኢየሱስ ክርስቶስ በምሳሌ የተናገረው ተቃዋሚዎቹ ቀድሞውኑ በመንፈስ ዕውሮች በመሆናቸው ነው ወይስ የታወሩ እንዲሆኑ? ምናልባት ሁለቱንም ይሆናል የተናገረው። በማቴዎስ ገለጣ፣ ቃላቱ የሚናገሩት ስለኢየሱስ ጠላቶች ሲሆን፣ በሌሎቹ ግን ስለ ደቀ መዛሙርቱ ነው። እዚህም የትርጉሙ ልዩነት የጎላ ነው። እንዲህ የጎሉ ልዩነቶች አዘውትረው ስለሚገጥሙ፣ መፍትሔያቸው ኢየሱስ ብዙ ጊዜ በአንድ ምክንያት ተመሳሳይ መሠረታዊ እውነቶችን ደጋግሞ የተናገረ መሆኑን መረዳቱ ነው።

በዚህ መሠረት እንግዲህ የተመሳሳይ ጉዳዮች ገለጣ ትክክል አለመሆን መሠረታዊ ነገር አለመሆኑን ለማሳየት ከሁለቱ አማራጮች አንዱ ወይም ሁለቱ በጣምራ በቂ ናቸው። በአሁኑ ጊዜ ያሉን ኢየሱስ የተናገራቸው ትክክለኛ ቃላት ወይም አስተዋጽኦዎቹ ናቸው ብሎ በትክክል ለመናገር ያዳግታል። ከሁለቱም የሆነ ነው ያለን ብለን ለመናገር እንችል ይሆናል። ለቀረበው ቃል እውነተኛነት ጠቃሚው ጉዳይ፣ የተጻፈውን ነገር በመምራት ረገድ መንፈስ ቅዱስ የነበረውን ሚና መገንዘቡ ነው። ወንጌላት በብዙ ሁኔታዎች እርስ በርሳቸው ከመለያየት ይልቅ አንድ መሆናቸውን ከዚህ መገንዘቡ አያዳግቡም።

በተለያየ ቅደም ተከተል በወንጌላውያን ስለቀረቡ ሁኔታዎች ታዲያ ምን ይባል? በመጀመሪያ በሁለት ሁኔታዎች መሠረት፣ ማለት በተወሰነ ክልልና በተመሳሳይ ሁኔታ እንዲሁም ሁለቱን በብዙ ረገድ በማገናኘት አንድ ውሳኔ ላይ ለመድረስ ይቻላል። የገለጣዎቹ ዋና ነገሮች ከተለያዩ ግን የአንድ ክንውን ዘገባዎች ሆነው ሊወሰዱ አይገባም። ስለዚህ የቅደም ተከተል ልዩነት፣ በአንድ ወሳኝ ጊዜ የሆኑና የተለያዩ ሁኔታዎችን በዝርዝር የሚያመለክት ሊሆን ይችላል። ወንጌላት በቃላትም ሆነ በሁኔታ ያላቸውን በተመሳሳይ ቅደም ተከተል አለማቅረባቸው ችግር ሊሆን የሚችለው፣ ጸሐፊዎቹ አንድ ወጥ የሆነ የጊዜ ቅደም ተከተል መከተል ነበረባቸው የሚል አስተሳሰብ ሲኖር፣ ወይም የታሪኩን ቅደም ተከተል ሙሉ በሙሉ ጠብቀው እንደገና ያናጉታል የሚል እምነት ሲኖር ነው። የመጀመሪያው እምነት ተገቢ ያለመሆኑ ግልጽ ሲሆን፣ ሁለተኛው ሊሆን የሚችል አይደለም። ምንም እንኳን የቅደም ተከተል ቅንብር እጅጉን የሚጠበቅ ቢሆን፣ ለጥሩ ዘገባ ቅድመ ሁኔታ ሊሆን አይችልም። ጸሐፊዎቹ ወይም ደራሲዎቹ ለዓላማቸው የሚጠቅም መስሎ ከታያቸው፣ የሚጽፉትን ነገር በቅደም ተከተል ከማድረግ ይልቅ በጉዳዩ የማቀናበር ነጻነት አላቸው። ይህ ደራሲዎች የሚገለገሉበት ነጻነት፣ በወንጌላት ጽሑፍ ብዙ የቅደም

ተከተል ልዩነቶች ያስከትላል። ሁኔታው የወንጌላትን ጽሑፍ በቅደም ተከተል ለማዛመድ ለሚሻ ሰው ችግር ይፈጥርበታል። የትኛው ወንጌላዊ ነው ያን የቅደም ተከተል ሥርዓት ተከትሎ የጻፈ? አንድን ጊዜ ወይም ቦታ ሲጠቀስ የሚፈለገውን ነገር ይጠቁም ይሆናል፤ ሁሉ የሚሆን ግን አይደለም። ይሁን እንጂ ይህ የደራሲው ሳይሆን ጽሑፉን የሚያዛምደው ሰው ችግር ነው።

በመጨረሻም የወንጌላትን ተዛምዶ በጥንቃቄ የሚያነብ አንድ ሰው ሁነቶችን በመዘርዘር ጊዜ፣ በሁለት ወይም ሦስት ወንጌላውያን መካከል ልዩነት መኖሩን ልብ ይላል። ይህን የመሳሰሉትን ጥቂት የሁነት ምሳሌዎችን በመገንዘብ እውነት የሆነ ወይም የሚመስል ምንም ልዩነት ያለመኖሩንም ይረዳል። በብዙ ሁኔታ ይህ መፍትሔ ባይሆንም፣ መፍትሔውን ማግኘቱ ግን አይከብድም። አንዳንድ ጸሐፊዎች አንድን ነገር በሚተርኩበት ጊዜ የተባለውን፣ የሆነውንና ተከታታይ ሁኔታዎችን በመግለጥ ረገድ በብዙ ነጥቦች መለያየታቸው የሚሆንና ሊሆን የሚችል ነገር ነው።

ይህ እውነት በዕለት ተዕለት ልምምድ የተረጋገጠ ነው። በአንድ የጨዋታ ሜዳ የተለያየ አቅጣጫ አጫዋች ዳኞች የሚመደቡት የተለያዩ ነገሮችን ይመለከቱ ዘንድ ነው። በተመሳሳይ ሁኔታ በጎዳና ማቋረጫዎች ላይ የተመደቡ ብልህና ረጋ ያሉ ተመልካቾች ስለ አንድ የተሽከርካሪ አደጋ የተመለከቱትን የሚገልጡት በተለያየ መንገድ ነው። በዚህ አኳኋን በአንድ ስብሰባ ላይ የተገኙ ብቁዕ ጋዜጠኞች ስለ ጉባኤው በሚገልጡበት ጊዜ ዘገባቸው ይለያያል። ለምን? ምክንያቱም እያንዳንዱ ጋዜጠኛ የሚገልጠው እሱ ከተመለከተው አንጻር ወይም በተጠቀመበት የመረጃ ምንጭ ላይ በመመሥረት ስለሚሆን ነው። እያንዳንዱ ተራኪ የሚገልጠውን ነገር የሚያቀርበው፣ ከዓላማው ጋር በሚስማማ አኳኋን በማቀናበር ነው። አንደኛው ተመልካች የገለጠውን ሌላው በሁለቱም ወገን ሐሰት በማይታይበት ሁኔታ በዝምታ ያልፈው ይሆናል። በጣም የተቀራረበ ተመሳሳይነት ያላቸው ገለጣዎች ቢኖሩ ግን፣ በሥራው ግብረአበርነት ወይም አብሮነት መኖሩን የሚያስጠረጥር ሁኔታ ይፈጠራል።

ምንም እንኳን የወንጌላት ገለጣዎች ላይ ላዩን እርስ በርሳቸው የሚቃረኑ ቢመስሉ፣ ጸሐፊዎች ያቀረቧቸው የተለያዩ ምልክታዎችና ምርጫዎች እራሳቸው የትክክለኛነትና ተአማኒነት ምልክቶች ናቸው። በዚህ ምሳሌ መሠረት ተቃርኖዎቹ የሚመስሉ እንጂ በእርግጥ ያሉ አይደሉም። በጥንቃቄ መፈተሽ በጽሑፉ ውስጥ ያሉ የሚመስሉ ተቃርኖዎችን ለመፍታትና ገለጣዎቹን ለማዛመድ ይረዳል። አንድ ሰው ግልጥና አሳማኝ መፍትሔዎች የማይገኝላቸው የሚመስሉ ተቃርኖዎች ቢገጥሙት እንኳ ይህን ለመቀበል መገፋፋት የለበትም። የሚቃረኑ በሚመስሉ ገለጣዎች መካከል ያሉትን እውነተኛና ዋና ዋና ተዛምዶዎች ለማቅረብ የሚያስችል በቂ መግለጫ የለም።

እነዚህ ግንዛቤዎች፣ በወንጌላት ተዛምዶ ንጽጽር ጥናት ወቅት የሚገጥሙ ችግሮችን ሁሉ አያስወግዱም። ይሁን እንጂ ለሌላ ጉዳዮች ተገቢ እና እውነት እንደመሆናቸው፣ በወንጌላት ጥናትም ጠቃሚ መመሪያዎች ናቸው። አብዛኛዎቹን የማዛመድ ችግሮች በአጥጋቢ ሁኔታ ይፈታሉ። አጥጋቢ መረጃዊ መፍትሔ የሌላቸው ጉዳዮች ሲገጥሙ፣ ያልሆነ ትርጉም ለመስጠት ከመጣር ይልቅ ነገሩን እንዳለ መተው ይሻላል። የእጅ ጽሑፍ ወደ ሌላ በሚገለጥበት ጊዜ የጽሑፍ መዛባት ይፈጸም ይሆናል፤ ይህ የስሕተት ቀላል ምክንያት ነው። መጽሐፍ ቅዱስ እስትንፋስ

እግዚአብሔር መሆኑን የሚያምን ተማሪ እግዚአብሔር ቃል ውስጥ ላለ ችግር ሁሉ መፍትሔ እንዲፈልግ ግዴታ የለበትም። ወንጌላት ተአማኒ መሆናቸው በተደጋጋሚ ከመረጋገጡ አንጻር፤ አንድ ሰው ወንጌላት እርስ በራሳቸው የሚቃረኑበትን መረጃ አቀርባለሁ ቢል አጉል ድፍረት አይሆንም? ታሪካዊ ገለጣዎች የሚይዙትን መረጃዎች መምረጡ የግድ አስፈላጊ ነው። የወንጌላት ጸሐፊዎች ታሪክ ሲዘግቡ አንድ ቀን፤ አንድ ሰው ጽሑፎቻቸውን ያዛምዳቸው ይሆናል ብለው እያሰቡ አልነበረም። ታሪካዊ ዘገባቸውን ለመጠራጠር ምንም የሚታመን ምክንያት የለንም። የዘገባ ዓላማቸው በጣም የተለያየ ነበር። በቀላሉ የተዛመዱ ታሪኮችን ለመጻፍ ቢፈልጉና፤ አድርገውት ቢሆን ኑሮ፤ የአሁኑን የማዛመድ ተግባር እጅግ ያቀሉት ነበር። ይህን ማድረጉ ግን መንፈስ ቅዱስ ከመራቸው አቅጣጫ ያዛባቸውና፤ የወንጌላትን የአጻጻፍ ባሕርይ እጅግ ይቀይረው ይሆናል። የወንጌላት ባሕርይም ይጠፋና የምሥራቹ ቃል ልዩ ልዩ ገለጣዎች ውጤት አልባ ይሆኑ ነበር።

ኢየሱስ የተናገረባቸው ቋንቋዎች

ብዙ የመጽሐፍ ቅዱስ ተማሪዎች በመጀመሪያ ክፍለ ዘመን የኖሩ ፍልስጢማውያን ይጠቀሙበት የነበረውን ቋንቋ ለማጥናት ሞክረዋል። ኢየሱስ በመጀመሪያ የተናገራቸው ቋንቋዎች፡ እኛ ስለ ወንጌላት አጀማመር ባለን ታሪካዊ መረጃ አመለካከት ላይ ተጽዕኖ ያደርጋል። ለምሳሌ ኢየሱስ ለመጀመሪያ ጊዜ የተጠቀመበት ቋንቋ አረማይክ⁶⁷ በመሆኑና ወንጌላት የአረማይክን ቃላትና አሳብ በመያዛቸው የወንጌልን እውነተኛነት ያረጋግጣል። በተቃራኒው ደግሞ ኢየሱስ ይናገር የነበረው በሴማዊ ቋንቋ አይደለም ቢባል፤ የቃሉን ሥልጣን ተዓማኒነት ያዛባዋል የሚል ክርክርም አልፎ አልፎ አለ።

የክርክሩ ሁኔታ ምንድነው? ላቲንኛ ፍልስጥኤም ውስጥ በቋንቋነት ማገልገሉ የተለመደ አልነበረም። ይህን ለማለት የሚያስደፍረው፡ የሮማውያን ወታደሮች ምድራቱን ድል አደረጉ ማለት ላቲንኛ ድል አድርጓል ማለት ባለመሆኑ ነው። ታላቁ እስክንድር ከክርስቶስ ልደት በፊት በአራተኛው መቶ ክፍለ ዘመን የተቀዳጀውን ድል በመከተል፤ በግሪኮች ቋንቋና ባሕላዊ እንቅስቃሴ፤ ግሪክኛ ዋነኛው የጋራ መገልገያ ቋንቋ ሆኖ ነበር። የሮማውያን ወረራና ድልም የጎሳ ለውጥ አላመጣበትም። በክርስቶስ ዘመን፤ ግሪክኛ በፍልስጥኤም ምድር የነበረው ጠቀሜታ ምን ነበር? ጥቂት የተማሩ ሰዎች የሚጠቀሙበት የባሕልና የንግድ ቋንቋ ነበር፤ ወይስ ተራውም ሰው የሚገለገልበት? ከምሁራን ውጭ ሌሎችም የሚገለገሉበት ከሆነ፤ አጠቃቀሙ ምን ያህል የሰፋ ነበር? የአረማውያን ቋንቋስ ብዙሃኑ ባጠቃላይ የሚገለገሉበት ነበር? ከመካከለኛው ዘመን ወዲህ ያለው አመለካከት፤ ወደ ባቢሎን ከተደረገው ፍልሰት አንስቶ የዕብራይስጥ ቋንቋ ቀስ በቀስ ሕልውናው አከተመና የአረማይክ ቋንቋ በአይሁዳውያን መካከል የዕለት ከዕለት መነጋገሪያ ሆነ የሚል ነው። ይሁን እንጂ የዕብራይስጥ ቋንቋ በእርግጥ ሕይወቱ አክትሞ፤ የአይሁድ ምሁራን የሚገለገሉበት የሃይማኖት ቋንቋ ሆኖ ነበር? ከነዚህ ሦስት ቋንቋዎች አንዱ የበላይነት ነበረው የሚለውን አሳብ የሚደግፉ ሰዎች አልጠፉም። ፍልስጥኤም ውስጥ በአንደኛው ክፍለ ዘመን አይሁዳውያን ሦስቱንም ቋንቋዎች ይገለገሉባቸው ነበር የሚሉ መረጃዎችም ተገኝተዋል።

በቅርቡ በክርስቶምድር ቁፋሮ የተገኘው መረጃ ይህን ችግር በመፍታት ረገድ ብዙ ረድቷል። የሙታን አፅም ማሳረፊያዎች ወይም መቃብሮች አንዳንዴ ጽሑፍ ይገኝባቸዋል። መቃብር ውስጥ ወይም ሃውልት ላይ ተጽፈው የተገኙ ቋንቋዎች ጥንት የነበሩ ሰዎች ይናገሯቸው የነበሩ ቋንቋዎች መሆናቸው ተገምቷል። የምድር ቁፋሮ ተመራማሪ የሆነ አንድ ግለሰብ ፍልስጥኤም ውስጥ ያሉትን የመቃብር ሥፍራዎች

⁶⁷ አረማይክ ጥንት አራም አሁን ደግሞ ሲሪያ የተባለችው ግዛት ቋንቋ ነበር። ቋንቋው ሴማዊ ሲሆን፤ ከዕብራውያን ቋንቋ ጋርም ይዛመዳል። ከክርስቶስ ልደት በፊት 1000 ዓ.ዓ-500 ዓ.ም ድረስ በሶሪያ፤ በባቢሎን፤ በአሦርና በሜሶፖታሚያ የሚነገርም ቋንቋ ነበር። ፊደሎቹም ከዕብራውያን ፊደል ጋር ይመሳሰላሉ።

የብሉይ ኪዳን ግማሹ ክፍል የተጻፈው በአረማይክ ነበር። በአረማይክ የተጻፉ ሥነ-ጽሑፎች በምዕራብ ከግብፅ እስከ ሰሜን ካውካስ ተራራዎች፤ በምስራቅ ህንድ፤ ቻይናና በደቡብ ዓረብ ውስጥ በሚገኘው ናባታ ግዛት ይገኙ ነበር። አረማይክ ከክርስቶስ ልደት በፊት 550-450 ዓ.ዓ. ድረስ የፋርስ የመንግሥት የሥራ ቋንቋ በመሆን አገልግሏል።

በመጠኑ መርምሮ፡ ከሞላ ጎደል በሦስቱም ቋንቋዎች በእኩልነት የተጻፉ መረጃዎችን አግኝተዋል።

እነዚህ ሦስት ቋንቋዎች በጊዜው ስለመኖራቸው የቀረበው ይህ ማስረጃ፡ ሙት ባሕር አካባቢ ባሉት ዋሻዎች ውስጥ በተደረገው ቁፋሮ ተጠናክሯል። በዚህ “የደብዳቤዎች ዋሻ” ይጋል ያዲን የተባሉ ሰውና ተባባሪዎቻቸው ከአሥራ አምስት ያላነሱ ደብዳቤዎች አግኝተዋል። ከአርባ የበለጡ ጥንታዊ ውሎች እና ደረሰኞችም ሰበሰቡዋል። የእነዚህ ማስረጃዎች ዕድሜ፡ ከአንደኛው መቶ ክፍለ ዘመን የመጨረሻ ዓመታት ባር-ኮከባ የተባለ አይሁዳዊ አመፅ እስካስነሣበት ከ132-135 ዓ.ም. ይደርሳል። ዋሻው ይህ ሰውና ተከታዮቹ ይደበቁበት የነበረ ይመስላል። ደብዳቤዎቹም ወታደራዊና የዕለት ተዕለት ጉዳዮችን የሚገልጡ ሳይሆኑ አይቀርም። ሦስቱ ማለት ግሪክኛ፡ ዕብራይስጥኛ እና አረማይክ ቋንቋዎች በደብዳቤዎቹና በተለያዩ የታሪክ ሰነዶች ውስጥ ተገኝተዋል። እነዚህ ሰዎች ምሁራን አልነበሩም። ቋንቋዎቹን መረዳታቸውና በነሱም መገልገላቸው፡ በፍልስጥኤም ምድር የነበሩ ሰዎች ባጠቃላይ በቋንቋዎቹ መጠቀማቸውን ያመለክታል። ይህ ሁኔታ የዕብራይስጥ ቋንቋ ለአይሁድ ምሁራን ብቻ አለመሆኑን፡ ግሪክኛ ደግሞ የንግድና የባሕል ቋንቋ ብቻ አለመሆኑን ያስገነዝባል። ከአረማውኛ ጋር ሁለቱ ቋንቋዎች ሰው ሁሉ ይጠቀምባቸው የነበሩ ቋንቋዎች ሳይሆኑ አይቀሩም። ከዚህ በመነሣት ኢየሱስ በሦስቱም ቋንቋዎች በቀላሉ ይናገር ነበር ለማለት ይቻላል።

አድልኦ በሌለበት ሁኔታ ወንጌላትን ማጥናት፡ ኢየሱስ በምድር በነበረ ጊዜ ያለው የቋንቋ ሁኔታ ይህን የሚመስል መሆኑን ለማረጋገጥ ይረዳል። ሮበርት ገንዳሪ የተባሉት ተመራማሪ በክርስቶምድር ቁፋሮ ያገኙትን መረጃና የብሉይ ኪዳን ጥቅሶችን በማዛመድ ሦስቱ ቋንቋዎች ያኔ ያገለግሉ እንደነበር አረጋግጠዋል። በግሪክኛ በተጻፉት ወንጌላት ውስጥ የሴም ቋንቋ ከሆነው አረማይክ ወይም ከዕብራይስጥ አባባሎች መገኘታቸው፡ የሴማዊው ቋንቋ በአንደኛው መቶ ክፍለ ዘመን በነበረችው ፍልስጥኤም ውስጥ ሙሉ በሙሉ ጥቅም ላይ ውሏል ማለት አይደለም። በብዙ ቋንቋዎች በሚገለገሉ አካባቢዎች በአገላለጥና በቃላት አጠቃቀም ረገድ ቋንቋዎቹ እንዲያው በሌላው ውስጥ የመወራረስ ሁኔታ ታይቶባቸዋል። ለምሳሌ በግሪክኛ በተተረጎመው ብሉይ ኪዳን (“ሰጥቱዋጂንት”⁶⁸) ውስጥ፡ የሴማውያን አገላለጥ ዘይቤ በብዛት ይታይበታል። ይህ በጊዜው ተስፋፍቶ የነበረና በብዙ ቋንቋዎች የመጠቀም ልማድ፡ ፍልስጥኤም ውስጥ ይነገር በነበረው ግሪክኛ ላይ ከባድ ተጽእኖ አድርጓል። ግሪክኛ በሴም ቋንቋ ወደሚገለገሉ አካባቢዎች መግባቱ፡ ከዚያ ወዲህ በሥፍራው ይነገር የነበረው ግሪክኛ

68 የሰብዓው ሊቃውንት ትርጉም (ሰጥቱዋጂንት) በግሪክኛ ለተተረጎመው የዕብራውያን ብሉይ ኪዳን የተሰጠ ስም ነው። የዚህ ትርጉም እውነተኛ ታሪክ በትክክል አልታወቀም። በሙሴ የተጻፉት አምስት የአራት መጻሕፍት በመጀመሪያ የተተረጎሙት፡ ግብፅ ውስጥ ከክርስቶስ ልደት በፊት ከ285-246 ዓ.ዓ. በነበረው ጊዜ ውስጥ ነበር። እንዲያ የተደረገው ግሪክኛ ተናጋሪ ለሆኑ አይሁዳውያን ጥቅም ነበር። ቀሪው የብሉይ ኪዳን ክፍል ከ117 ዓ.ዓ. በፊት ተተረጎመ። የአዋልድ መጻሕፍት ደግሞ ከ117 ዓ.ዓ. እስከ ክርስቶስ ልደት በነበረው ጊዜ የተተረጎመ መሆኑ ይታወቃል።

የመጀመሪያው የብሉይ ኪዳን ትርጉም ሰጥቱዋጂንት በጣም የታወቀ ስለነበር፡ የአዲስ ኪዳን ጸሐፊዎች፡ በተለይም ሉቃስና ወደ ዕብራውያን መልእክት የጻፈው ግለሰብ ከዚያ ይጠቅሱ ነበር።

ሰጥቱዋጂንት በብዙ ቋንቋዎች ተተርጉሟል። ይህም ዓረብኛን፡ ኮፕቲክን፡ የአርመን ቋንቋን፡ ሳቲንኛን፡ ምናልባትም ግዕዝን ያጠቃልላል። ዛሬም በግሪክ ኦርቶዶክስ ቤተ ክርስቲያን ብሉይ ኪዳን ውስጥ ዋነኛ የመገልገያ ቋንቋ ነው።

የሴምን ቋንቋ ዘይቤና አስተሳሰብ ዘዴዎችን የሚያንጸባርቅ መሆኑን ለመረዳት ምክንያት ይሆናል።

ወንጌላትና የሐዋርያት ሥራ መጽሐፍ፡ ክርስቶስ በምድር በተመላለሰበትና ባስተማረበት ጊዜ ግሪክኛ የጊዜው ቋንቋ መሆኑን ይበልጥ ያረጋግጣሉ። ከአሥራ ሁለቱ ደቀ መዛሙርት ሁለቱ፤ እንድርያስና ፊሊጶስ ስማቸው ግሪክኛ ነበር። የሐንስ 12፡20-23 ውስጥ ያለው ቃል ፊሊጶስ፤ እንድርያስና ኢየሱስ ግሪክኛ ይሰሙና ይናገሩ እንደነበር ያመለክታል። ከአሥራ ሁለቱ ሐዋርያት ዋና የነበረው ጴጥሮስ በዕብራይስጥ ስምምን፤ በአረማይክ ክፉ፤ እንዲሁም በግሪክ ጴጥሮስ በሚለው ስም ይጠራ ነበር። ጴጥሮስ፤ ሐዋርያት ሥራ ምዕራፍ 10 ውስጥ እንደተመለከተው ለቆርነሊዮስ ቤተሰብ የተናገረውና በሰሙ የተሰየሙትን ሁለት መልእክቶች የጻፈው በግሪክኛ ሳይሆን አይቀርም። ያ ገሊላዊ ዓሳ አጥማጅ በግሪክኛ ስም መጠራቱ፤ ግሪክኛ መናገሩና መጻፉ፤ ዝቅተኛ ትምህርት ያላቸው ሰዎች እንኳ ያን ቋንቋ ሊገለገሉበት ይችሉ እንደነበር ያረጋግጣል። በግሪክኛ በተጻፈው የሐንስ ወንጌል ምዕራፍ 21 ውስጥ ኢየሱስ የተለያዩ ሁለት ግሪክኛ ቃላት ተናግሯል። እነዚያም ስለ “ፍቅር” እና “መንጋውን” ስለመጠበቅ የሚገልጡ ነበሩ። ጴጥሮስም “ማወቅ” የሚለውን ቃል ለመግለጥ በሁለት የተለያዩ ቃላት ተጠቅሟል። እነዚህ ጥንድ ቃላት አረማይክና ዕብራይስጥ ውስጥ ልዩነታቸው ጎልቶ አይታይም። በግሪክኛ የተደረገው የቃላት ምልልስ ግን ልዩነት እንዳላቸው ያመለክታል። ስለሆነም በኢየሱስና በጴጥሮስ መካከል ይደረግ የነበረው የንግግር ልውውጥ በግሪክኛ ነበር ለማለት ይቻላል። እንዲሁም ማቴዎስ ወንጌል 16፡18 የተጠቀሱት ‘ፔትራ’ እና ‘ጴጥሮስ’ የሚሉት ቃላት ዕብራይስጥና አረማይክ ቋንቋ ውስጥ ልዩነታቸው አይታይም። በግሪክኛ በተደረገው ንግግር ግን ልዩነት እንዳላቸው በተሻለ ሁኔታ ይታያል። ኢየሱስ ግሪካዊት በሆነችው የሲሮፊኒቃዊት ሴት (ማርቆስ 7፡26)፤ ከሮማዊው መቶ አለቃና ከጲላሞስ ጋር የተነጋገረው በግሪክኛ እንደነበር ይገመታል። እስጢፋኖስ (ሐዋ. 7) እና ያዕቆብ (ሐዋ. 15) በንግግራቸው ከሰጥቱዋጂንት መጥቀሳቸው፤ በግሪክኛ ለመገልገላቸው የሚጠቀስ ማረጋገጫ ነው።

አረማይክ በአንደኛው መቶ ክፍለ ዘመን በነበረው የፍልስጥኤም ምድር ሕዝቡ ይናገረው የነበረ ቋንቋ መሆኑ በመጽሐፍ ቅዱስም ሆነ ከዚያ ውጭ ባሉ ምንጮች ተረጋግጧል። ከክርስቶስ ልደት በፊት በሁሉም የፍልስጥኤም ክልሎች ይኖሩ የነበሩ አይሁዳውያን ቋንቋ አረማይክ መሆኑ ይታወቃል። ወንጌላት ውስጥ የሚታዩት ሴማዊ የአገላለጥ ዘይቤዎች፤ ለዚህ እንደ አጠቃላይ ማረጋገጫ ተቆጥረዋል፤ ይህንንም ወንጌላት ውስጥ በብዛት በሚገኙት የአረማይክ ቃላትና ስሞች ለማየት ይቻላል። ክርስቶስ በዚህ ምድር በነበረ ጊዜ፤ አረማይክ ሕዝቡ የሚጠቀሙበት ብቸኛ ቋንቋ ተደርጎ ይታሰብ ነበር። የአዲስ ኪዳን ጸሐፊዎችና (ዮሐ. 19፡20፤ ሐዋ. 21፡40፤ 22፡25፤ 26፡14)፤ የቤተ ክርስቲያን ሽማግሌዎች ‘ዕብራውያን’ የሚለውን ቃል በሚጠቀሱበት ጊዜ፤ በእርግጥም ‘አረማይክ’ የሚለውን ቃል ማለታቸው ነው ብለው አንዳንዶች ያስባሉ።

አረማይክ ከወንጌላት ጋር ተዛምዶ ያለው መሆኑ፤ በፍልስጥኤም የነበሩ ሰዎች ሁሉ ይገለገሉበት የነበረ ብቸኛ ቋንቋ አያሰኘውም። ከዚህ በፊት በግሪክኛ ጥቂት ቃላት ከአረማይክ ቃል በቃል ተወስደዋል ተብሎ ይታሰብ ነበር። እሁን ግን ቢያንስ እነዚህ ጥቂት ቃላት በእርግጥም የአረማይክ ቃላት መሆናቸው ታውቋል (ማቴ. 27፡46፤ ማር. 5፡41፤ 7፡34፤ 14፡36፤ 15፡34)። ከነዚህም ጥቂቶቹ ደግሞ የዕብራይስጥ

ቃላት ነበሩ። ስለዚህ የአዲስ ኪዳን ጸሐፊዎች፡ ወይም የቤተ ክርስቲያን ሽማግሌዎች ስለ ዕብራይስጥ ቋንቋ በሚጠቅሱበት ጊዜ የዕብራይስጥ ቋንቋን መጠቀማቸው ነበር። በተጨማሪም በዛ ጊዜ የነበሩ የአይሁድ ምሁራን በጽሑፋቸው ዕብራይስጥ ቋንቋን ይጠቀሙ እንደነበር ማረጋገጫ አለ። ይህ ቋንቋ ሙት ቋንቋም አልነበረም። በዚህ ፋንታ ቋንቋው ሕዝቡ የሚጠቀምበት፤ የተለመደ፤ አዳዲስ ቃላት የሚፈጠሩበትና የሕዝቡን የእለት ተእለት ኑሮ የሚገልጥ ቃላት ያለው ቋንቋ ይመስላል። በአይሁድ ምሁራን ሥነ-ጽሑፍ ውስጥ የዕብራይስጥ ቋንቋ በውይይት መልክ ያገለግል ስለነበር፤ የውይይቱ ዋና ጉዳይ የዕለት ተዕለት ክንውኖችን ጭምር ያካተተ እንጂ ምሁራዊ ጉዳዮችን ብቻ የያዘ አልነበረም። ቁምራን በተባለው ዋሻ ውስጥ በተደረገው ምርምርም በዕብራይስጥኛ የተጻፉ ብዙ ሰነዶች ተገኝተዋል። እነዚህ ሰነዶች የያዘቸው ጉዳዮች በምሁራን ብቻ የተጻፉ ሳይሆኑ፤ በሌሎችም ተራ ሰዎች የተጻፉ ነበሩ። ስለሆነም ሰነዶቹን ማንኛውም ተራ ሰው ሊረዳቸው ይችላል ነበር። አንዳንድ ሰዎች አረማይክ ቋንቋ ዕብራይስጥን እንደ ተራ የሕዝብ ቋንቋ ሙሉ በሙሉ በፍጥነት ተክቷል ብለን መጠብቅ የለብንም ብለው ይከራከራሉ። አረማይክ ከመነሻው በንግዱ እንቅስቃሴና በመንግሥት ሥልጣን ደረጃ የነበሩ የአይሁድ ማኅበረሰቦች ይናገሩት ነበር። ቀስ በቀስ የተራውና ያልተማረው ሕዝብ የመናገሪያና የጽሑፍ ቋንቋ ለመሆን በቃ። ዕብራይስጥኛ ግን የተራው ሕዝብ ቋንቋ ሆኖ ነው የኖረው። የመናገሪያ ቋንቋነቱ የመጨረሻ አደጋ የገጠመው፤ የአይሁድ አብዮታውያን ትግል ከ132-135 ዓ.ም. በተደረገው ጦርነት ድል ከተመታ በኋላ ነው።

ከዚያ ወዲህ ግሪክኛ፡ ዕብራይስጥ እና አረማይክ ቋንቋዎች ፍልስጥኤም ምድር ውስጥ ይኖሩ በነበሩ አይሁዳውያን ኢየሱስ እስከመጣ ድረስ የሚረዷቸውና የሚናገሯቸው ቋንቋዎች እንደነበሩ ይገመታል። ከሕዝቡ ስንቱ፤ የትኛውን ቋንቋ ይናገረው ነበር? የሚለውን መገመቱ ያዳግታል። ምናልባት ከነዚህ አንደኛው ቋንቋ ባንድ አካባቢ ከሌሎቹ ይበልጥ ተናጋሪ የነበረው ሊሆን ይችላል። በዚያም ሆነ በዚህ፤ ምድሪቱ የተለያዩ ቋንቋዎች የሚነገሩበት ነበረች። ኢየሱስ በሦስቱም ቋንቋዎች ይናገር ነበር ብሎ ለመናገርም ይቻላል። የዚህ እውነት ማረጋገጫዎችም ወንጌላት ውስጥ አሉ።

የክርስቶስ ምድራዊ ሕይወት ቅደም ተከተል

የክርስቶስ ምድራዊ ሕይወት ቅደም ተከተል በሚጠናበት ጊዜ ጥርጣሬ የሚያጠላባቸው ብዙ ጉዳዮች አሉ። ክርስቶስ የተወለደው በአንድ⁶⁹ ዓመተ ምሕረት መሆኑና የሞተው ደግሞ በሠላሳ ዓመተ ምሕረት መሆኑ ይገመታል። ይሁን እንጂ እነዚህ አጠቃላይ አሳቦች ናቸው። የክርስቶስን ልደት እንደመነሻ ነጥብ ለመጠቀም የሚፈልገው ጎርጎሪሳዊ የፈረንጆች የቀን አቆጣጠር ከታወቀበት ከ525 ዓ.ም. ጀምሮ ስሕተት ነበረበት። በእንግሊዝኛ “ኤ. ዲ.” የሚለው ምሕፃረ ቃል የተገኘው በላቲንኛ “ኦድዳሚኖ” ከሚለው ቃል ሲሆን፤ ትርጉሙም “ከክርስቶስ ልደት በኋላ” ማለት ነው። ነገር ግን በኋላ የተገኙት ማስረጃዎች እንደገለጡት ኢየሱስ የተወለደው ከአንድ ዓመተ ምሕረት በፊት ነበር።

ምንም እንኳን ቀናትን በተመለከተ ፍጹም እርግጠኛ መሆን የማይቻል ቢሆን፤ ኢየሱስ በምድር የኖረበትን ጊዜ በተመለከተ ግን ብዙ ለማለት ይቻላል። የበለጠ ዝርዝር መረጃ ለመስጠት ይቻል ዘንድ አንዳንድ የተመረጡ ሁነቶችና ገለጣዎች ለውይይት ይቀርባሉ።

የታላቁ ሄሮድስ ሞት

በማቴዎስ ወንጌል 2:1 እና በሉቃስ 1:5 መሠረት ኢየሱስ በተወለደ ጊዜ፤ ታላቁ ሄሮድስ የአይሁዳውያን ንጉሥ ነበር። በአንዳንድ ሌሎች ምንጮች አሁን እንደተገለጠው ደግሞ፤ ሄሮድስ የሞተው ከክርስቶስ ልደት አራት ዓመት ቀደም ብሎ ነበር። በአይሁድ አቆጣጠር የኒሳን ወር አንደኛው ቀን እንዳለፈ ማለት ነው። ኢየሱስ የተወለደው፤ ከዚያ ቀደም ሲል በነበሩት ሁለት ዓመታት ውስጥ መሆን አለበት። ምክንያቱም ሄሮድስ ኮከቡ የታየበትን ዘመን ከተረዳ በኋላ ነበር (ማቴ. 2:7) ሁለት ዓመትና ከዚያ በታች የሆኑ ወንድ ሕፃናት ሁሉ እንዲገደሉ ትእዛዝ የሰጠው (ማቴ. 2:16)። ስለዚህ ኢየሱስ የተወለደው፤ በ6 እና በ4 ዓመተ ዓለም መካከል መሆን አለበት።

በአውግስጦስ ቄሣር ዘመን የተከናወነው የሕዝብ ቆጠራ

ሉቃስ ወንጌል ምዕራፍ 2:1-2 ባለው ክፍል የተጻፈው ቃል ክርስቶስ የተወለደው በሮማዊው ገዥ በአውግስጦስ ቄሣር ግዛት ውስጥ መሆኑን ይገልጻል። ከዚህ ጋር ምንም እንኳን አንዳንዶች ሉቃስ የሕዝብ ቆጠራው የተከናወነው ከዚህ ሰው አገዛዝ በፊት ያለ ቢመስላቸው፤ የክርስቶስ ልደት ሶሪያ ውስጥ ከነበረው ቄሬኔዎስ ከተባለው ሮማዊ ገዢ አስተዳደር ጋርም ሳያገናኘው አይቀርም። አውግስጦስ ቄሣር ከክርስቶስ ልደት በፊት 30 ዓመት ቀደም ብሎ በመጀመር እስከ 14 ዓ.ም. በዘለቀው የአገዛዝ ዘመኑ የሕዝብ ቆጠራ ሥርዓት አውጥቶ ነበር። ያንን ነው ሉቃስ በምዕራፍ 2:1 ውስጥ የሚጠቅሰው። ኢየሱስ ክርስቶስ በሚወለድበት ጊዜ የሴፍና ማርያም ወደ ቤተሰባቸው እንዲሄዱ ያደረጋቸው የሕዝብ ቆጠራ፤ ከሥርዓቶቹ አንዱና ቄሬኔዎስ ገዥ በነበረ ጊዜ የተከናወነ ነበር፤ (የሐዋርያት ሥራ 5:37 የሚያመለክተው፤ ምናልባት በስድስት ዓመተ ምሕረት የተከናወነውንና ሁለተኛውን ቆጠራ ሳይሆን አይቀርም)።

⁶⁹ የተጠቀሱት ጊዜያት የተመለከቱት በአውሮፓውያን ዘመን አቆጣጠር ነው።

ቆጠራው በየአሥራ አራት ዓመቱ ይከናወን እንደነበር የተገኘው ማስረጃ ያረጋግጣል። አንድ ሰው ግብጽ ውስጥ ከተከናወነው ቆጠራ በመነሣት ወደኋላ ቢያሰላ፤ ከክርስቶስ ልደት ስምንት ዓመት ቀደም ብሎ የሕዝብ ቆጠራ ተከናውኖ እንደነበር ይረዳል። ፍልስጥኤምና ሶሪያ ውስጥ በጊዜው ተነሥቶ የነበረው ብጥብጥ የቆጠራውን ክንውን ለጥቂት ዓመታት ሳያዘገየው እንዳልቀረ ይገመታል።

ቁሬኔዎስ ቆጠራው በተከናወነበት በስድስት ዓመተ ምሕረት የሶሪያ ገዢ እንደነበር ይታወቃል። ነገር ግን ይህ ጊዜ ከኢየሱስ ልደት ጋር በሚገናዘብበት ጊዜ አሥር ዓመት ያህል ይዘገያል። ይሁን እንጂ፤ የጽሑፍ ግኝቶች እንዳረጋገጡት ቁሬኔዎስ ከክርስቶስ ልደት ስምንት ዓመት ያህል ቀደም ብሎ በነበረው ጊዜ፤ ሶሪያ ውስጥ በጋራ አገዛዝ ሳይሳተፍ አልቀረም። የዚህ ሰው የአገዛዝ ጊዜ አጋሩ የሆነውና ሴንቲዮስ ሳተርኒየስ የተባለው ሰው አገዛዝ ከክርስቶስ ልደት ስድስት ዓመት በፊት እስካከተመበት ጊዜ ድረስ ሳይራዘም አልቀረም።

የጢባርዮስ ቄሣር አሥራ አምስተኛ ዓመት

ሉቃስ 3፡1 ውስጥ እንደተጠቀሰው፤ የጢባርዮስ ቄሣር አገዛዝ አሥራ አምስተኛ ዓመት መጥምቁ ዮሐንስ አገልግሎቱን የጀመረበት ጊዜ ነበር። የመጥምቁ ዮሐንስ አገልግሎት የጀመረው ከኢየሱስ አገልግሎት ጥቂት ቀደም ብሎ በመሆኑ፤ የኢየሱስን የአገልግሎት ጊዜ ለመረዳት ይህን የጊዜ ቅደም ተከተል መገንዘቡ ይረዳል።

ይሁን እንጂ፤ የጢባርዮስ አገዛዝ ወቅት ሁለት ጅማሪዎች ስለነበሩት ይህን አሥራ አምስተኛ ዓመት ትክክለኛ ጊዜ መወሰኑ ብዙ ችግር አስከትሎ ነበር። ከአባቱ ሞት ቀደም ብሎ በአንድ ወቅት ከአባቱ ከአውግስጦስ ቄሣር ጋር በጋራ ገዢ ሆኖ ነበር። አውግስጦስ በ14 ዓ.ም. ከሞተ በኋላ ግን፤ የግዛቱ ሁሉ ጠቅላይ ገዢ ሆነ። ሉቃስ የሚጠቅሰው ቀደም ያለውን ጊዜ ከሆነ፤ የዮሐንስ ነቢያዊ አገልግሎት የተጀመረው በ26 ወይም በ27 ዓ.ም. ነው። የተናገረው ስለኋለኛው ጊዜ ከሆነ ግን አሥራ አምስተኛው ዓመት ምናልባት በ28 ወይም በ29 ዓ.ም. ነበር።

በጥንት ዘመን ከነበረው የቀናት ቀመር ጋር ሲነጻጸር ከነዚህ ሁለት ግምቶች የኋለኛው ትክክል ይመስላል። ወደፊት በዚህ ጥናት ከምናገናዝበው የመጽሐፍ ቅዱስ መረጃ ጋር ሲነጻጸር ግን፤ የመጀመሪያው አገላለጥ ትክክለኛነት ያደላል። በግልጽ ለመናገር፤ ኢየሱስ አገልግሎት የጀመረበትን ጊዜ በተመለከተ 26 ወይም 27 ዓ.ም. ከሉቃስ ገለጣ ጋር ይበልጥ ይስማማል።

“ሠላሳ ዓመት ያህል ዕድሜ”

ሉቃስ በ3፡23 ውስጥ እንደሚገልጠው፤ ኢየሱስ ምድራዊ አገልግሎቱን በሚጀምርበት ጊዜ ዕድሜው “ሠላሳ ዓመት ያህል” ነበር። ምንም እንኳን ይህ አገላለጥ ከሃያ ስምንት እስከ ሠላሳ ሁለት ድረስ ያለውን ማንኛውንም ዕድሜ የሚያመለክት ቢሆን፤ በጊዜው የነበሩ ልማዶችና ሌሎች የኢየሱስ ምድራዊ ሕይወት ዝርዝር ጉዳዮች እንደሚያመለክቱት፤ ምድራዊ አገልግሎቱን የጀመረው፤ ከ29-31 ዓመት ባለው ዕድሜ ነበር። የኢየሱስን ዕድሜ በማስገንዘብ ረገድ ይህን የተሻለ ገለጣ አድርጎ መቀበሉ ሉቃስ የነገሮችን ዝርዝር ቅደም ተከተል ለማቅረብ ካደረገው ጥረት ጋር ይስማማል (ሉቃስ 1፡5፤ 2፡1-2፤ 3፡1-2)።

ኢየሱስ የተወለደው በስድስት ዓመተ ዓለም ገደማ ነው ከተባለ፤ ሠላሳ ዓመት የሞላው በ25 ዓመተ ምሕረት ይሆናል። በአምስት ዓመተ ዓለም ነበር ከተባለ ደግሞ፤ ሠላሳ ዓመት የሞላው በ26 ዓመተ ምሕረት ነው። ሁለተኛው የልደት ቀን ትክክል ይመስላል፤ ምክንያቱም ኢየሱስ ክርስቶስ በስቅለት የሞተበት ጊዜ ከ30 ዓ.ም. በፊት ነበር ሊባል አይቻልም። “ኢየሱስ የተሰቀለበት ቀንና ዓመቱ” የሚለውን መጣጥፍ ገጽ 295 ላይ ይመልከቱ።

ኢየሱስ ምድራዊ አገልግሎት የጀመረበትን ጊዜ ከ27 ዓ.ም. በኋላ በነበረው በማንኛውም ጊዜ ነው ማለቱ ያስቸግራል። ምክንያቱም ይህን ዕድሜ አስመልክቶ ሉቃስ ያቀረበውን ገለጣ ተቀባይነት ያሳጣዋል። ከዚህም ይልቅ የኢየሱስ ክርስቶስ አገልግሎት አንድ ወይም ሁለት ዓመት ብቻ ካልሆነ አገልግሎቱን በ30 ዓ.ም. ሊፈጽም አይችልም። በተጨማሪም አገልግሎቱ እንዲሁ ከሚታሰበው ይበልጥ አራት ወይም አምስት ዓመት ያህል ካልተራዘመ፤ እስከ 33 ዓ.ም. ሊቆይ አይችልም። (ለተጨማሪ መረጃ መጣጥፍ 4ን ይመልከቱ።)

ቤተ መቅደስ የማደሻ አርባ ስድስት ዓመታት

113 ዮሐንስ 2፡20 ላይ እንደተመለከተው፤ የኢየሱስ ተቃዋሚዎች ከአርባ ስድስት ዓመታት በፊት በሄሮድስ ስለተጀመረው የቤተ መቅደስ እድሳት ሥራ ጉዳይ ይጠቅሳሉ። የሚታደሰው ቤተ መቅደስ በዘሩባቤል የተገነባ ነበር። መንፈሳዊ ባልሆነው የታሪክ ዘገባ መሠረት ሄሮድስ እድሳቱን የጀመረው ከክርስቶስ ልደት 19 ወይም 20 ዓመታት ቀደም ብሎ ነበር። ስለ ቤተ መቅደሱ የእድሳት ሥራ ለኢየሱስ የተነገረው አገልግሎቱን በግልጥ ከጀመረ ወዲህ በሆነው የመጀመሪያ ፋሲካ ወቅት ነው። በመሆኑም “አርባ ስድስት ዓመት” ክርስቶስ አገልግሎት የጀመረበትን ዓመት የመገንዘቢያ ሌላ መንገድ ያቀርባል።

ይህ ሰፊ የቤተ መቅደስ ሥራ፤ ሄሮድስ ከክርስቶስ ልደት አራት ዓመት ቀደም ብሎ እስከሞተበት ጊዜ እንኳን አልተጠናቀቀም። አይሁዳውያን ዮሐንስ 2፡20 ውስጥ የተጠቀሰውን ቃል በተናገሩ ጊዜም ሥራው በመካሄድ ላይ ነበር። በ64 ዓ.ም. ነበር ሥራው የተጠናቀቀው።

ምንም እንኳን “ቤተ መቅደስ” እና “መሥራት” ወይም “ማነጽ” የሚሉትን ቃላት በተመለከተ አንዳንድ አለመግባባቶች ቢኖሩ፤ ግልጥና ለሁኔታው ግንዛቤ አጥጋቢ የሆነው ነገር፤ አይሁድ ያነጻጽሩ የነበረው፤ ኢየሱስ ክርስቶስ ቤተ መቅደሱን እሠራዋለሁ ባለው ሦስት ቀንና የእድሳቱ ሥራ የፈጀውን ረጅም ጊዜ መሆኑን መረዳቱ ነው (ዮሐ. 2፡19)።

ከ19 ወይም 20 ዓ.ዓ. ጀምሮ አርባ ስድስት ዓመት የሚቆጥር ሰው 26 ወይም 27 ዓ.ም. ላይ ደርሶ ይቆማል። ስለዚህ በኢየሱስ አገልግሎት ወቅት የመጀመሪያው ፋሲካ የተከበረው በ27 ዓ.ም. ጸደይ ውስጥ ነው።

የኢየሱስ አገልግሎት ጊዜ እርዝማኔ

ክርስቶስ አገልግሎት የጀመረበት ጊዜ ከታወቀ፤ የተሰቀለበት ትክክለኛ ዕለት ይህ ነበር ከመባሉ በፊት የአገልግሎቱ ጊዜ እርዝማኔ መታወቅ አለበት።

አንዳንድ ሰዎች፤ የመጀመሪያዎቹ ሦስት ወንጌላት የሚጠቅሱት፤ በኢየሱስ አገልግሎት ጊዜ አንድ የፋሲካ በዓል፤ ማለት በስቅላቱ ዋዜማ የተደረገውን ብቻ

መሆኑን (ማቴ. 26:17-20፤ ማር. 14:12-17፤ ሉቃስ 22:7-16) መነሻ በማድረግ አገልግሎቱ አንድ ዓመት ብቻ ነበር ብለው ተከራክረዋል። የዮሐንስ ወንጌል ግን ይህን ግንዛቤ ይቃረናል። ዮሐንስ ኢየሱስ ክርስቶስ አገልግሎት ከጀመረ በኋላ ያለፈባቸውን ፋሲካዎች በግልጽ ይጠቅሳቸዋል (ዮሐ. 2:13፤ 6:4፤ 11:55)።

ሌሎቹ ደግሞ የአገልግሎቱ ጊዜ ከሁለት ዓመት አለፍ ያለ ነበር የሚለውን ደግፈዋል። እነዚህ ሰዎች ዮሐንስ ወንጌል ውስጥ የተጠቀሱትን ሦስት የፋሲካ በዓላት የሁለቱ ዓመታት መነሻና መደምደሚያ እንደነበሩ ይገነዘባሉ። ይህ ንድፈ አሳብ ብዙ ጊዜ የዮሐንስ ወንጌል ምዕራፍ አምስትና ስድስትን በማዟዟር አሠራር ላይ በመመሥረት ነው ትክክለኛነቱን የሚያስገነዝበው። ይሁን እንጂ ይህን እንደገና አስተካክሎ የማስላት አሠራር የሚደግፍ የጽሑፍ ማስረጃ ስለሌለ፤ ሁለት ዓመት የሚለው ጽንሰ-አሳብ ደካማ ነው።

114 የክርስቶስ ምድራዊ አገልግሎት ከአራት ዓመት አልፍ ያላል የሚለውን ግንዛቤ ለማረጋገጥ የሚደረገው ሙከራ የሚመሠረተው በዮሐንስ ያልተጠቀሱትን ሁለት የፋሲካ በዓላት በመገመት ላይ ነው። ከነዚህ ተጨማሪ የፋሲካ በዓላት አንዱ ዮሐንስ 4:35 ውስጥ የተጠቀሰው (ይህ ዮሐ. 2:13 ውስጥ ከተጠቀሰው በዓል በኋላ ወቅቱ ክረምት መሆኑን ያመለክታል) እና ቀጥሎ በነበረው ክረምት የተከበረውን የድንኳን በዓል ያመለክት ይሆናል ተብሎ በተገመተው ማለት ዮሐንስ 5:1 ውስጥ በተጠቀሰው በዓል መካከል የተከናወነው ነበር። ይህን ያልተጠቀሰ የፋሲካ በዓል እንደ ማስረጃ መጠቀሙ መላምታዊ ይመስላል። ሌላውን ተጨማሪ የፋሲካ በዓል እንደሆነ መቁጠሩም ጥሩ መሠረት የለውም። አንዳንዶች በዓሉን ከዮሐንስ 2:13 በፊት፤ ሌሎቹ ደግሞ ዮሐንስ 6:4 ውስጥ ከተጠቀሰው ፋሲካ በኋላ ያደርጉታል። በሁለቱም በኩል ቢሆን፤ አምስተኛ የፋሲካ በዓል ነበር ብሎ ለመደምደም የሚያስችል አሳማኝ ማስረጃ የለም።

በሰፊው የታመነበት አሳብ የክርስቶስ ምድራዊ አገልግሎት ከሦስት ዓመት ላቅ ያለ መሆኑ ነው። ኢየሱስ በዮሐንስ ከተጠመቀበት (ማቴ. 3:1-17፤ ማር. 1:9-11፤ ሉቃስ 3:21-23ሀ) እስከ መጀመሪያው የፋሲካ በዓል (ዮሐ. 2:13) ድረስ የነበረው ጊዜ ብዙ ወራት ያለፉበት፤ እንዲሁም ኢየሱስ ገሊላና ይሁዳ ውስጥ የተዘዋወረበት ነበር። የመጀመሪያው አንድ ዓመት (በፋሲካ በዓላት መካከል የነበረው) አገልግሎቱም እንዲሁ ይሁዳና ገሊላ ውስጥ የነበረ ሲሆን፤ መጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ባልተጠቀሰ የፋሲካ በዓል ጊዜ አብቅቷል። ይህም የፋሲካ በዓል ኢየሱስ ዮሐንስ 4:35 ውስጥ የተጠቀሰውን ቃል ከተናገረ ጥቂት ወራት በኋላና ዮሐንስ 5:1 ውስጥ ከተጠቀሰው የድንኳን በዓል ስድስት ወር ቀደም ብሎ በነበረው ጊዜ የሆነ ነበር። የኢየሱስ አገልግሎት ሁለተኛ ዓመት በአብዛኛው ገሊላ ውስጥ ሲሆን፤ ዮሐ. 6:4 ውስጥ በተጠቀሰው የፋሲካ በዓል ወቅት አብቅቷል። የመጨረሻውን የአገልግሎት ዓመት ያሳለፈው በአብዛኛው በገሊላ ዙሪያ፤ ይሁዳና ፖርያ ውስጥ ሲሆን፤ አገልግሎቱ የተጠናቀቀውም ዮሐንስ 11:55 ውስጥ የተጠቀሰው የፋሲካ በዓል በተከበረ ጊዜ ነው።

እንግዲህ የኢየሱስ ክርስቶስ ምድራዊ አገልግሎት ጊዜ ከሦስት ዓመት ጥቂት አለፍ ያለ ነበር የሚለው አሳብ፤ በጠንካራ ማስረጃ የተረጋገጠና ግራ ከሚያጋባ ነገር የፀዳ ነው።

ስቅላቱ

በመጣጥፍ 4 ውስጥ እንደተገለጠው፡ “ክርስቶስ የተሰቀለበት ቀንና ዓመት” ማለት ኒሳን የተባለው ሰባተኛ ወር አሥራ አራተኛ ቀን የፋሲካ በዓል የዋለው በአይሁድ የጊዜ ቀመር ሁለት ጊዜ ማለት በ26 ዓ.ም. እና በ36 ዓ.ም. ነው። ይህም ክርስቶስ የተሰቀለው በ30 ወይም 33 ዓ.ም. ነው ከሚሉ ሁለት አማራጭ ጊዜያት ላይ ያደርሰናል። ቀደም ሲል በዚህ የመጣጥፍ ክፍል የተደረሰበት ማጠቃለያ ከታመነበት፡ ክርስቶስ የተሰቀለው በ30 ዓ.ም. ነበር የሚለውን አማራጭ እንድንቀበል ያደርገናል።

መደምደሚያ

የዚህ መጣጥፍ ማጠቃለያዎች ባለፉት ገለጣዎች የተነሡ ሌሎች ግምታዊ አማራጮችን ባካተተ ሁኔታ በሚከተለው ሰሌዳ በአጭሩ ይቀርባሉ።

የክርስቶስ ልደት	6 ዓ.ዓ. (በዓመቱ ማብቂያ) ወይም 5 ዓ.ዓ. (በዓመቱ መጀመሪያ)
የታላቁ ሄሮድስ ሞት	4 ዓ.ዓ. (ከኒሳን 1 በኋላ)
የጢባሪየስ ቄሣር አገዛዝ መጀመር	12 ዓ.ም.
የመጥምቁ ዮሐንስ አገልግሎት መጀመር	26 ዓ.ም. (በዓመቱ መጀመሪያ)
የክርስቶስ አገልግሎት መጀመር	26 ዓ.ም. (በዓመቱ አጋማሽ ወይም ፍጻሜ)
በክርስቶስ አገልግሎት ወቅት የመጀመሪያው ፋሲካ	27 ዓ.ም. (ኒሳን 14)
በክርስቶስ አገልግሎት ወቅት ሁለተኛ ፋሲካ	28 ዓ.ም. (ኒሳን 14)
በክርስቶስ አገልግሎት ወቅት ሦስተኛ ፋሲካ	29 ዓ.ም. (ኒሳን 14)
የክርስቶስ መሰቀል	30 ዓ.ም. (ኒሳን 14)

ምንም እንኳን ችግሮች የሉትም ባይባል፡ ይህ የዕለታት ሰሌዳ ካከማቻቸው ብርቱ ማረጋገጫዎች የተነሣ ከሌሎች ማስረጃዎች የተሻለ መፍትሔ ያለው ይመስላል። በመሆኑም የወንጌላት ተማሪ የሆነ ሰው ኢየሱስ በምድር የኖረበትን፡ ያገለገለበትንና የሞተበትን ጊዜ በትክክል እንዲረዳ ያስችለዋል።

ኢየሱስ የተሰቀለበት ቀንና ዓመት

ኢየሱስ የተሰቀለበትን ቀንና ወሩን፤ እንዲሁም ዓመቱን በእርግጠኛ መረዳቱ የክርስቶስን ምድራዊ ሕይወት ሰፊ ቅደም ተከተል ለመገንዘብ እጅግ ይጠቅማል። ወደሌሎች ከክርስቶስ ሕይወት ጋር ከሚዛመዱ የወንጌላት ቅደም ተከተላዊ ጉዳዮች ከመሻገራችን በፊት፤ ጥርት ላለ ግንዛቤ ይረዳ ዘንድ እነዚህ ሦስት ጉዳዮች በዚህ ጽሑፍ ይዳሰሳሉ። ሦስቱም የሚታዩት ከላይ በተቀመጡበት ቅደም ተከተል ሲሆን፤ በሚያመች አኳኋን ለየብቻቸው ይታያሉ።

የሳምንቱ ዕለት

ቤተ ክርስቲያን በተለምዶ ኢየሱስ የሞተበት ዕለት አርብ እንደሆነ ትቆጥራለች። ይህን ግንዛቤ የሚሸር ጠንካራ ምክንያት አልቀረበም። ኢየሱስ አርብ ዕለት ነው የተሰቀለው የሚለውን ለማስተባበል በተደጋጋሚ የሚነሳው ተቃውሞ የሚነሳው፤ ማቴዎስ 12:40 ውስጥ “ሦስት ቀንና ሦስት ሌሊት” የሚለውን ቃል በስሕተት በመገንዘብ፤ ኢየሱስ እያንዳንዳቸው ሃያ አራት ሰዓት ለሆኑ ሦስት ቀናት መቃብር ውስጥ ቆይቷል ከሚሉ ወገኖች ነው። ከዚህ ግንዛቤ በመነሳት፤ አንዳንዶች ከእሁድ ወደ ኋላ ይቆጥሩና የስቅለቱን ዕለት ወደ ሐሙስ ወይም ወደ ረቡዕ ይወስዱታል።

ይሁን እንጂ፤ ይህ ድምዳሜ ኢየሱስ የመዘጋጀት ወይም የሰንበት ዋዜማ በተባለው ቀን መሰቀሉን ከሚያስገነዝበው የአራቱ ወንጌላት የማያሻማ መግለጫ ጋር ይቃረናል (ማቴ. 27:62፤ ማር. 15:42፤ ሉቃስ 23:54፤ ዮሐ. 19:14፤ 31፤ 42)። ይህ የዝግጅት ዕለት ዛሬ እኛ አርብ ብለን የምንጠራው የሳምንት ዕለት ሲሆን፤ አይሁዳውያን ለሥርዓታቸው ማከናወኛ የለዩት ቀን ነው። “ሦስት ቀንና ሦስት ሌሊት” የሚለው ገለጣ በትክክል ከግንዛቤ ሲገባና ጊዜው ከሀያ አራት እስከ ሰባ ሁለት ሰዓት ሊደርስ እንደሚችል ሲታወቅ፤ ይህ የሚቃረን የሚመስል አሳብ ይወገዳል።

ኢየሱስ መቃብር ውስጥ የሚቆይበትን ጊዜ ሲተነብይ “በምድር ልብ ሦስት ቀንና ሦስት ሌሊት” በማለት ራሱን ከዮናስ ጋር አነጻጽሯል (ማቴ. 12:40)። በዚህ ንግግሩ አንድን ነገር ሊገልጥ ከሚችልባቸው ብዙ መንገዶች አንዱን ብቻ መረጠ። አንድን ዕለት ለመጥቀስ የቀኑን ክፍልፋይ ብቻ መጥቀሱ በአይሁዳውያን ዘንድ የተለመደ ነገር ነበር (ዘፍጥ. 42:17-18፤ 1ኛ ሳሙ. 30:12-13፤ 1ኛ ነገሥ. 20:29፤ 2ኛ ዜና. 10:5፤ 12፤ አስቴር 4:16፤ 5:1)። ስለዚህ “ሦስት ቀንና ሦስት ሌሊት” የሚለው ቃል በክርስቶስ ሞትና ትንሣኤ መካከል ሀያ አራት ሰዓታት ያላቸው ሦስት ቀናት አልፈዋል አያሰኝም። ነገር ግን ገለጣው “በሦስተኛው ቀን” ተነሣ የሚለው ቃል ሌላ አባባል ነው (ማቴ. 16:21፤ 17:23፤ 20:19፤ 27:64፤ ሉቃስ 9:22፤ 18:33፤ 24:7፤ 21፤ 46፤ ሐዋ. 10:40፤ 1ኛ ቆሮ. 15:4)። ወይም “ከሦስት ቀን በኋላ” (ማቴ. 26:61፤ 27:40፤ 63፤ ማር. 8:31፤ 9:31፤ 10:34፤ 14:58፤ 15:29፤ ዮሐ. 2:19-20)።

ከወንጌላት ገለጣ አኳያ ሲታይ እንግዲህ፤ ኢየሱስ አርብ ዕለት ከቀኑ በዘጠኝ ሰዓት ሞቱ፤ በዚያኑ ዕለት ዘግየት ብሎ (ፀሐይ ከመጥለቅ በፊት) ተቀበረ ብሎ ያለ ስጋት ለመናገር ይቻላል። መቃብር ውስጥ የቆየው የአርብን የተወሰነ ጊዜ (ፀሐይ እስክትጠልቅ)፤ ቀጥሎ የነበረውን ሙሉ ዕለት (ከአርብ ፀሐይ መጥለቅ እስከ ቅዳሜ

ፀሐይ መጥለቅ) እና የሦስተኛውን ቀን የተወሰነ ጊዜ (ከቅዳሜ ፀሐይ መጥለቅ እስከ እሁድ ማለዳ) ነበር። ከፀሐይ መጥለቅ እስከ ፀሐይ መጥለቅ ያለውን ጊዜ አንድ ቀን ብሎ የመቁጠሩ አሠራር ኢየሩሳሌም ውስጥ ሰዱቃውያን የሚከተሉት ነበር። ከፀሐይ መውጣት እስከ ፀሐይ መውጣት ያለውን ጊዜ እንደ አንድ ዕለት የመቁጠሩ አሠራርም ነበር። ነገር ግን ከፀሐይ መጥለቂያ እስከ ፀሐይ መጥለቂያ የሚለው አሠራር ይበልጥ ተቀባይነት ያገኘ ነው።

የወሩ ዕለት

ክርስቶስ በአይሁዳውያን የቀን አቆጣጠር በየትኛው ዕለት እንደተሰቀለ በትክክል ማወቁ ተገቢ ነው። በአይሁዳውያን ሰባተኛ ወር (ኒሳን) በአሥራ አራተኛው ወይስ በአሥራ አምስተኛው ቀን ነው ክርስቶስ የተሰቀለው? የዮሐንስ ወንጌል ዕለቱ የወሩ የአሥራ አራተኛው ቀን ስለመሆኑ መነሻ የሚሆን አሳብ ሲኖረው፡ ሌሎች ወንጌላት ግን አሥራ አምስተኛው ቀን ነበር የሚሉ ይመስላሉ። ዮሐንስ በጌታ መሰቀል ዋዜማ የተከናወነው የእንጀራ መቀረስ ሥርዓት የፋሲካ እራት አልነበረም ሲል፡ የሌሎች ወንጌላት ፀሐፊዎች ግን ነበር ይላሉ።

ዮሐንስ 13:1 ላይ የተጻፈው ቃል በክርስቶስ መሰቀል ዋዜማ የተከናወነው እራት “ከፋሲካ በዓል በፊት” እንደነበር ያስረዳል። በኢየሱስ ላይ የተፈረደበት “ፋሲካ በተዘጋጀ ቀን” መሆኑንም ይኸው የዮሐንስ ወንጌል ይገልጣል (ዮሐ. 19:14)። የኢየሱስ ከሳሾች በጊዜው ገና የፋሲካ ምግብ እንዳልበሉ ዮሐንስ 18:28 ውስጥ ተገልጿል። ዮሐንስ 13:29 ውስጥ የተጻፈው ቃልም የይሁዳን ተልዕኮ በተመለከተ ሌሎች ሐዋርያት የነበራቸው ግንዛቤ፡ የፋሲካው ሥርዓት በሚቀጥለው ዕለት በመሆኑ ላይ የተመሠረተ እንደነበር ያስገነዝባል። የፋሲካ ምግብ መበላት የነበረበት በወሩ አሥራ አራተኛ ቀን ፍጻሜ ምሽትና፡ በአሥራ አምስተኛው ቀን መጀመሪያ ስለነበር (ዘፊዋ. 23:5)፡ ዮሐንስ ኢየሱስ የሞተበትን ዕለት የወሩ (ኒሳን) አሥራ አራተኛው ቀን እንደሆነ አድርጎ ነው የተረዳው።

በጥያቄው ሌላ አቅጣጫ ሲታይ ማቴዎስ፡ ማርቆስና ሉቃስ በጌታ ሞት ዋዜማ የተከናወነውን የጌታ እራት ሥርዓት በወሩ አሥራ አራተኛ ቀን ማብቂያና በአሥራ አምስተኛው መጀመሪያ (ማቴ. 26:17-20፤ ማር. 14:12-17፤ ሉቃስ 22:7-16) ላይ መሆኑን በግልጽ ያስረዳሉ። ሁኔታዎቹ የሚያመለክቱት፡ በእስራኤላውያን ዘንድ የሚታወቀውንና በወሩ አሥራ አራተኛ ቀን የሚከናወነውን የጠባቂ መስዋዕት፡ እንዲሁም በዚያው ዕለት ምሽት የሚቀርበውን ምግብ ነው።

ለዚህ እርስ በርስ የሚጋጭ የሚመስል ነገር መፍትሔ ለመሻት የተለያዩ መከራዎች ተደርገዋል። አንዳንዶቹ የዮሐንስ ወንጌል የዘገበው ስሕተት እንደሆነና ሌሎች ወንጌላት ግን ትክክል እንደሆኑ ሲናገሩ፡ የቀሩት ደግሞ የዚህን ተቃራኒ አሳብ አቅርበዋል። ሌላው አሳብ ደግሞ የዮሐንስ ወንጌልም ሆነ ሌሎች ትክክል ናቸው፤ የሚያስፈልገው ነገር ትርጉሙን በማስማማት ወንጌላቱን ማዛመድ ይቻላል የሚል ነው።

ለዚህ ጉዳይ መፍትሔ የመስጫው የላቀ አሠራር፡ ክርስቶስ የሞተበትን ዕለት በተመለከተ ሁለቱም መንገዶች ትክክል መሆናቸውን መቀበል ነው። ይህ ይቻላል። ምክንያቱም፡ ኢየሱስ በምድር ላይ ሳለ የነበሩ አይሁዳውያን ቀናትን የመለያ ሁለት መንገዶች የነበሯቸው ይመስላል። እያንዳንዱን አዲስ ዕለት ከፀሐይ መጥለቂያ

በመጀመር ከሚታወቀው አሠራር በተጨማሪ፤ የአንዳንዶች መመሪያ ዕለትን የሚለየው ከፀሐይ መውጫ እስከ ጸሐይ መውጫ ባለው ጊዜ ነው። ከላይ የተጠቀሰው እያንዳንዱ የአቆጣጠር ባሕል ከብሉይ ኪዳን ድጋፍ አለው። የመጀመሪያው የዘፍጥረት 1፡5 እና ዘጸአት 12፡18፤ ሁለተኛው ዘፍጥረት 8፡22 እና 1ኛ ሳሙኤል 19፡11 በመሳሰሉት ይደገፋሉ።

ኢየሱስ ክርስቶስና ደቀ መዛሙርቱ የተገለገሉበትና፤ በማቴዎስ፤ በማርቆስና በሉቃስ የተገለጠው የቀን አቆጣጠር ሥርዓት፤ ከፀሐይ መውጫ እስከ ፀሐይ መውጫ ያለው ነው። ዮሐንስ ሁነቶችን የሚገልጣቸው ከፀሐይ መጥለቂያ እስከ ፀሐይ መጥለቂያ ባለው የቀን አቆጣጠር ዘዴ ነው። ይህ የሆነበት ምክንያት አሠራሩ በጊዜው ይበልጥ ይታወቅ ስለነበር ነው (በዚህ መጣጥፍ “የሳምንቱ ዕለት” በሚለው ርዕስ ሥር የቀረበውን አሳብ ይመልከቱ)። ይህ የሚያመለክተው፤ በፈሪሳውያን (አንድ ቀን ከፀሐይ መውጫ እስከ ፀሐይ መውጫ ያለው ነው) በሚሉትና፤ በሰዱቃውያን (ከፀሐይ መጥለቂያ እስከ ፀሐይ መጥለቂያ) በሚሉት መካከል የልዩነት ነጥብ መኖሩን ነው።

ስለዚህ ከዮሐንስ ወንጌል በስተቀር፤ ሌሎቹ ኢየሱስ የፋሲካን እንጀራ የበላው በመሞቻው ዋዜማ መሆኑን ነው የሚገልጡት። አንድ ቀን ከፀሐይ መውጫ እስከ ፀሐይ መውጫ ያለው ጊዜ ነው የሚሉት ወገኖች ደግሞ የፋሲካ ጠቦቶች የታረዱት ከቀትር በኋላ ጥቂት ሰዓታት ቀደም ብሎ መሆኑን ይናገራሉ። በነሱ አባባል እርዱ የተከናወነው በወሩ (ኒሳን) በአሥራ አራተኛው ቀን፤ የፋሲካው እንጀራ በተበላበት ጊዜ ነው። የወሩ አሥራ አምስተኛ ቀን እስከሚቀጥለው ዕለት፤ ማለት አርብ ከማለዳው አሥራ ሁለት ሰዓት ገደማ ድረስ አልጀመረም።

ይሁን እንጂ ዮሐንስ ሁነቶችን የሚመለከታቸው ቤተ መቅደሱን ያዝዙ ከነበሩት ሰዱቃውያን አንጻር ነው። ኢየሱስ ክርስቶስ የተሰቀለው፤ ጠቦቶች ለፋሲካ በዓል በሚታረዱበት ሰዓት፤ ማለት በኒሳን በአሥራ አራተኛው ቀን ከሰዓት በኋላ ነበር። ይህ ዕለት ሐሙስ ፀሐይ ስትጠልቅ ጀምሮ አርብ ፀሐይ ስትጠልቅ ያበቃል። የፋሲካ ጠቦቶች የሚሰወዙበት ትክክለኛ ጊዜ ይህ ነው። ነገር ግን የቤተ መቅደሱ ባለሥልጣናት ሌላ የቀን አቆጣጠር ከሚከተሉ ሰዎች ጋር በመስማማት ጠቦቶችን ሐሙስ ዕለት እንዲያርዱ ሳይፈቅዱላቸው አልቀሩም። ይህ ባይሆን ኑሮ የሚሰወዱቸውን እንስሳት ይዘው ለፋሲካው ዝግጅት በዓል በየዓመቱ የሚመጡትን ሰዎች በሚገባ ለማስተናገድ አይቻልም ነበር። የኢየሱስ ወንጃዮች የፋሲካ ምግብ ሳይበሉ የዘገየበትን ምክንያት ይህ ልዩነት ያስረዳል (ዮሐ. 18፡28)። እነሱ በዓሉን አርብ ማታ ማለት ፀሐይ መግቢያ በሚጀምረው ኒሳን 15 ቀን ሊያደርጉ በመዘጋጀት ላይ ነበሩ።

ከላይ የቀረበው መፍትሔ ትክክል ከሆነ እንግዲህ፤ ኢየሱስ የሞተው (በጭፍን እንዲሁ ትክክል ነው ለማለት አይቻልም፤ ነገር ግን ከሌሎቹ አሳቦች ሁሉ የላቀ ማረጋገጫ የያዘ ይመስላል) አንድን ዕለት ከፀሐይ መውጫ እስከ ፀሐይ መውጫ ለሚቆጥሩት ኒሳን 15 ቀን ፤ ከፀሐይ መጥለቂያ እስከ ፀሐይ መጥለቂያ ባለው ጊዜ ለሚያሰሉት ደግሞ ኒሳን 14 ነው።

ዓመቱ

ኢየሱስ የሞተበትን ዕለት በመወሰን ረገድ የኮከብ ቆጠራው መስክ በተሻለ ይረዳል። የአይሁዳውያን የቀን አቆጣጠር በጨረቃ መውጣትና መጥለቅ ላይ የተመሠረተ ነበር። በመሆኑም የኢየሱስን ሞት አጠቃላይ ጊዜ ከአዲስ ጨረቃ መታየት

ጋር በማያያዝ፤ ኒሳን 14 (ከፀሐይ መጥለቅ እስከ ፀሐይ መጥለቅ ባለው ሰሌት መሠረት) ከሐሙስ ፀሐይ መጥለቅ እስከ አርብ ፀሐይ መጥለቅ ድረስ ያለው ጊዜ የዋለበትን ዓመት ለመረዳት ይቻላል።

ኢየሱስ በ26 ዓ.ም. እና በ36 ዓ.ም. መካከል ባለው ጊዜ የተሰቀለ መሆኑ ይታወቃል። ይህ የሚባልበት ምክንያት ጊዜው ጲላሞስ የአካባቢው ገዢ የነበረበት በመሆኑ ነው (ዮሐ. 19፡15-16)። ውስብስብ የሆኑና በከዋክብት እንቅስቃሴ ላይ የተመሠረቱ ስሌቶች እንደሚያስረዱት፤ በዚያ ዘመን ኒሳን 14 አርብ ዕለት የዋለው ሁለት ጊዜ፤ ማለት በ30 ዓ.ም. እና በ33 ዓ.ም. ነበር።

በ30 እና በ33 ዓ.ም. ነው ብሎ መወሰኑ ቀላል ነገር አይደለም። ምክንያቱም ጉዳዩ በብዙ መልኩ ከክርስቶስ ሕይወት ጋር የተያያዘ ቅደም ተከተላዊ ገጽታ አለው። መጨረሻ ድምዳሜ ላይ ከመድረሱ በፊት አንዳንድ ነገሮች፤ ለምሳሌ የኢየሱስን ልደት አስመልክቶ “ጢባርዮስ ቁሣርም በነገሠ በአሥራ አምስተኛው ዓመት” (ሉቃስ 3፡1-2) የሚለው፤ “ሠላሳ ዓመት ያህል” “ሉቃስ 3፡23” የሚለው፤ ዮሐንስ ደግሞ “ይህ ቤተ መቅደስ ከአርባ ስድስት ዓመት ጀምሮ ይሠራ ነበር” (ዮሐንስ 2፡20) የሚለውና ኢየሱስ ከሞተበት ዓመት ጋር የተያያዙ ሌሎች ተዛማጅ ጉዳዮች በጥንቃቄ መመርመር አለባቸው። ቀጥሎ የሚቀርበው መጣጥፍ ይህን ጉዳይ በይበልጥ ያብራራዋል።

የኢየሱስ ለምርመራ መቅረብ

ደቀ መዛሙርቱ ከሌላው ጊዜ ይልቅ ስለመጨረሻዎቹ የኢየሱስ ምድራዊ ሕይወት ብዙ መረጃዎችን ይሰጡ ነበር። በአጠቃላይ ሲታይ፡ ወንጌላት ስለመጨረሻው ሳምንት ጠለቅ ያለ ገለጣ ይሰጣሉ። በተለይ ስለ ኢየሱስ መያዝና ለፍርድ መቅረብ የገለጡት ጉዳይ አይሁዳውያንና የክርስቲያን ምሁራንን ለረጅም ጊዜ እንዲመሰጡ አድርጓቸው ነበር።

ደቀ መዛሙርቱ እውነተኛ መረጃዎች ስጥተውናል ብለን ካሰብን፤ እስከ ኢየሱስ መሰቀል ድረስ ያሉት ሁኔታዎች በሚከተሉት መንገዶች ተከናውነዋል ለማለት እንችላለን።

1. በመጨረሻው ሳምንት ሀሙስ ምሽት ደርብ ላይ ከነበረው አዳራሽ እስከ ጌቱሰማኒ የአትክልት ስፍራ ድረስ ከተደረገው ጉዞ በኋላ አሳልፎ የሰጠው ይሁዳ ኢየሱስን አትክልቱ ውስጥ በጨለማ ተገኘው። ይሁዳ ብቻውን አልነበረም። በአጠቃላይ የሸንገው ተወካዮች፤ የቤተ መቅደስ ጠባቂዎች፤ እንዲሁም ሁለት መቶ የሚሆኑ ሮማውያን ወታደሮች አብረውት እንደነበሩ ተገልጧል። የሚፈልጉት እሱን መሆኑን ቀድሞውን ኢየሱስ ያወቀ ቢሆንም፤ ይሁዳ በመሳም ለጠላቶቹ አሳልፎ ሰጠው። በዚህ አኳኋን ኢየሱስን ወሰዱት፤ አሠሩት።

ጴጥሮስ የኢየሱስን የመያዝ መከራ ለማገድ የሊቀካህናቱን አለቃ ጭፍራ ቀኝ ጀሮ በሰይፍ ቆረጠው። ኢየሱስ ግን ጴጥሮስን ስለ ድርጊቱ ገስፀውና የጭፍራውን ማለት የማልኩስን ጀሮ በነበረበት መሰለለት። ያ ያልተገባና ጀብደኛ የጴጥሮስ ድርጊት በኢየሱስ ከተገሰፀ በኋላ ጴጥሮስና ሌሎቹ ደቀ መዛሙርት ኢየሱስን ጥለውት ሸሹ። ጴጥሮስ ሁኔታውን ከርቀት ለመከታተል ተመልሶ ነበር።

2. ኢየሱስ ወደ ቀድሞው ሊቀካህን ወደሃና ተወሰደ። በመጀመሪያው የአይሁዳውያን ምርመራ ክፍል በሃና በአጭሩ ተጠየቀ። ከዛም የሃና አማች ወደሆነው የጊዜው ሊቀካህን ወደ ቀያፋ ተላከ።

3. በቀያፋ ቤት ጉባኤው ለምሽት ውይይት ተሰብስቦ ነበር። ይህ ኢየሱስ የሚቀርብበት ሁለተኛው የአይሁዳውያን የምርመራ ክፍል ነበር። የዓይን ምስክሮች በኢየሱስ ላይ እንዲመሠክሩ ቢቀርቡም ከነሱ ሁለቱ እንኳን ቃላቸው አልተሰማም። ኢየሱስም ክሱን በዝምታ ተቃወመ። በመጨረሻም ከቀያፋ ጉትጎታ በኋላ ኢየሱስ መሢሕ፤ የእግዚአብሔር ልጅ፤ እንዲሁም የሰው ልጅ መሆኑን ገለጠ። ቀያፋም ይህን የኢየሱስ ገለጣ ስድብና ሞት የሚገባው አድርጎ ፈረደ። ጉባኤውም በፍርዱ ተሰማማ፤ አፀናው፤ የአካል ስቃይም ያደርስበት ጀመር።

4. ሦስተኛው የአይሁዶች ምርመራ የተካሄደው በማግስቱ ጠዋት ነበር። ምንም እንኳን ባለፈው ምሽት ጉባኤ የተገኙት መጠነኛ ቢሆኑ የአሁኑ ስብሰባ ምልአተ ጉባኤ ነበር። ይሄኛውም ጉባኤ ያለፈውን ክስና ፍርድ አጸደቀ።

5. አሁን የኢየሱስ ምርመራ ወደ አዲስ ምዕራፍ መሸጋገሩ ነው። ምክንያቱም አይሁዳውያን ሰውን በሞት የመቅጣት ውሳኔ የማሳለፍ አጠቃላይ ሥልጣን አልነበራቸውም። ስለዚህ ኢየሱስ ለመጀመሪያው የሮማውያን ምርመራ ወደ ሮማዊው ገዢ ወደ ጲላጦስ ተወሰደ። ጉባኤው በኢየሱስ ላይ ያቀረባቸው ክሶች ሦስት ነበሩ። እነርሱም “ሕዝባችንን ያውካል፤ “ለቄሣር የሚከፈለውን ቀረጥ ይቃወማል፤ ራሱን የተቀባሁ ንጉሥ ነኝ ይላል” (ሉቃስ 23:2) የሚሉ ናቸው።

6. ኢየሱስ ብዙ ሥራዎችን ያከናወነው ገሊላ ውስጥ መሆኑን በመጥቀስ ሁለተኛው ምርመራ ወደ ሄሮድስ አንቲጳስ ተመራ። ሄሮድስ ያኔ ኢየሱስም ውስጥ ነበር። ጳውሎስ ኢየሱስን ወደ ሄሮድስ የላከው ምናልባት ችግሮችን ከራሱ ለማራቅ ወይም በሄሮድስ ዘንድ መወደድን ለማግኘት ሳይሆን አይቀርም። ሄሮድስ በኢየሱስ ላይ ለማሸፍና እሱን ለመጠየቅ ዕድል ቢያገኝም አልፈረደበትም። መልሶ ወደ ጳውሎስ ላከ።

7. ጉዳዩ ወደ ጳውሎስ ተመለሰና የሮማውያን ምርመራ ሦስተኛ ክፍል ተጀመረ። ጳውሎስ በኢየሱስ ላይ የቀረቡትን ክሶች ማየትና የኢየሱስን ንፁህነት በራሱ ውሳኔ ማረጋገጥ ጀመረ። ሄሮድስም ኢየሱስን ለሞት የሚያበቃ ጥፋት ያላገኘበት መሆኑን ተረዳ። ነገር ግን ጳውሎስ ስለ ኢየሱስ ንጹሕነት በነበረው እምነትና በአይሁዳውያን ኢየሱስን ለሞት አሳልፎ የመስጠት ፍላጎት ሁከት አሳቡ ሁለት ላይ ተከፈለ።

ከዚህ በኋላ ጳውሎስ ይህን ውስብስብ ችግር ለመፍታት መፍትሔ መፈለግ ጀመረ። በነበረው ልማድ መሠረት የፋሲካ በዓልን ምክንያት በማድረግ አንድ አይሁዳዊ እስረኛ ይለቀቅ ነበር። ይህንኑ ዓመታዊ ምሕረት ለመጠየቅም ሕዝቡ ይሰበሰባል። በዚሁ መሠረት ሕዝቡ ከኢየሱስና አዋኪ ከነበረው ወንበዴ ከባራባስ የትኛውን ሊፈታላቸው እንደሚሹ ሊያስመርጣቸው ወሰነ። የአይሁድ መሪዎች በኢየሱስ ላይ ያላቸው ጥላቻ ምክንያት ቅናት መሆኑን ጳውሎስ አውቋል። ለዚህም ሕዝቡ ያለጥርጥር ከባራባስ ይልቅ ኢየሱስ እንዲለቀቅለት ስለሚፈልግ ያን በመፈጸም ጳውሎስ ከጉዳዩ የሚገላገል መስሎት ነበር። ጳውሎስ ግን ሕዝቡን ለአድማ የቀሰቀሱት ሊቀ ካሕናትና ሽማግሌዎች የማነሣሣት ጉልበት ያላቸው መሆኑን ወይም ባራባስ በሕዝቡ የሚወደድ መሆኑን አልተረዳም ነበር። ሕዝቡ በቀረበለት የምርጫ ዕድል መሠረት የኢየሱስን መሰቀልና የባራባስን መለቀቅ መረጠ። ጳውሎስ ሕዝቡን ለማግባባት መከራ ቢያደርግም ሁካታው እንዲጨምር አደረገ እንጂ የፈየደው ነገር አልነበረም። ኢየሱስን ሊፈታው ቢሞክርም፣ ያን ካደረገ ጳውሎስ የቄሳር ወዳጅ ሊሆን እንደማይችል በመግለጥ ሕዝቡ ወነጀሉት። ይህ ክስ የጳውሎስን የፖለቲካ አቋም የሚያወድመው ሊሆን ይችላል ነበር። ይህን በመፍራትና ከእምነት ይልቅ ሥራን በማስቀደም ጥያቄያቸውን ለመቀበል ወሰነ። በንጹሑ ሰው ሞት ምክንያት ከሚመጣ ተጠያቂነት ለመዳን ተስፋ በማድረግም በሕዝቡ ፊት እጆቹን ታጥቦ ከኢየሱስ ደም ንጹሕ መሆኑን ገለጠ። በዚሁ መሠረት ባራባስ ተለቀቀ። ኢየሱስ ግን ተገርፎ እንደ አይሁዳውያን ፍላጎት በሮማውያን የሞት ቅጣት መሠረት እንዲሰቀል ለሮማውያን ወታደሮች ተሰጠ።

የሄሮድስ ቤተሰብ

በታሪክ “ታላቁ ሄሮድስ” ተብሎ የሚታወቀውና ዘሩ መላውን ፍልስጥኤም ከ100 ዓመታት በላይ ገዝተዋል። በተለያዩ ምክንያቶች የዚህን ቤተሰብ የእርስ በእርስ ዝምድና ለማወቅ በጣም አዳጋች ነው። ለምሳሌ፡ 1. አብዛኛውን ጊዜ ተመሳሳይ ስምና ማዕረግ ይጠቀማሉ፤ 2. አንዳንድ ጊዜ ስማቸውንና ማዕረጋቸውን ይለውጣሉ ወይም የሚጨምሩበት ነገር አለ፤ 3. ቤተሰቡ እርስ በእርሱ ይጋባል።

አዲስ ኪዳን ውስጥ 11 የቤተሰቡ አባላት ተጠቅሰዋል። የእነዚህን ስዎች የእርስ በእርስ ዝምድናና መጽሐፉ ውስጥ የተጠቀሱበትን ቦታ ለመግለጥ እንሞክራለን። ትውልዱን ይበልጥ ግልጽ ለማድረግ እያንዳንዱ ሰው ቁጥር ተሰጥቶታል። ለምሳሌ፡ 100 ቤት ቁጥር የተሰጣቸው ከመጀመሪያው ትውልድ ሲሆኑ፤ 200 ቤት ቁጥር የተሰጣቸው ደግሞ ከሁለተኛው ትውልድ የሆኑ ናቸው። (በዚህ ጽሑፍ መጨረሻ ላይ የሚገኘውን ስዕላዊ መግለጫ ይመልከቱ።)

ታላቁ ሄሮድስ (#101) በአማርኛው አዲስ ኪዳን “ሄሮድስ ወይም ንጉሥ ሄሮድስ” በመባልም የሚታወቅ ሲሆን፤ ከ37 ዓ.ዓ. እስከ 4 ዓ.ዓ. ድረስ ገዝቷል። በሮማውያን መሪዎች ዘንድ “የአይሁዶች ንጉሥ” የሚል መጠሪያ ተሰጥቶታል። የታላቁ ሄሮድስ የትውልድ ሥፍራ ከይሁዳ በስተደቡብ በኩል የሚገኘውና ኤዶምያስ የሚባለው ቦታ ነው። ይህ ቦታ መጀመሪያ የኤሳው ትውልድ በሆኑት ኤዶማውያን ተይዞ ነበር። ኤሳው የያዕቆብ ወንድም ነው። ኤዶምያስ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የተጠቀሰው በማርቆስ 3፡8 ውስጥ ብቻ ነው።

ታላቁ ሄሮድስ ቢያንስ 10 ሚስቶችና ብዙ ልጆች ነበሩት። የታወቀውም በሕንፃ ሥራዎቹ ነው።- ቤተ መቅደሱን አድሷል፤ የኢየሩሳሌምን ከፊል ግንብ ገንብቷል፤ እንዲሁም በቂሣርያና በሰማርያ ከተማዎች ላይ የተለያዩ የግንባታ ሥራዎች አከናውኗል።

ታላቁ ሄሮድስ በጭካኔ ሥራውም ይታወቃል። ቤተልሔም ውስጥ ሕፃናትን ማስገደሉ አይረሳም። ቢያንስ ሦስት ልጆቹን አስገድሷል። በሞት ጣር ተይዞ ሳለ ከብዙ መንደሮች የአይሁድ መሪዎች ተይዘው እንዲታሠሩ አድርጓል። በሚሞትበት ጊዜ የሚያለቅሱ ሰዎች ለመኖራቸው እርግጠኛ ለመሆንም እርሱ በሚሞትበት ጊዜ የታሠሩት መሪዎች እንዲገደሉ ትእዛዝ ሰጥቶ ነበር። ሆኖም ከሞተ በኋላ ከሚስቶቹ መካከል አንደኛዋ ይህ ትእዛዝ እንዳይፈጸምና መሪዎቹ እንዲለቀቁ አድርጋለች። በመሆኑም ሄሮድስ በሞተ ጊዜ ሐዘን ሳይሆን ታላቅ ደስታ ነበር። (ታላቁ ሄሮድስ ማቴዎስ 2፡1-22 እና ሉቃስ 1፡5 ውስጥ ተጠቅሷል።)

ታላቁ ሄሮድስ ከሞተ በኋላ አገሪቱ ለሦስት ልጆቹ ተከፋፈለች።

1. አንደኛው ልጁ አርኬላዎስ (#203) በይሁዳ ከ4 ዓ.ዓ. እስከ 6 ዓ.ም. ነግሦአል። በሕዝቡ ዘንድ የተጠላ በመሆኑ፤ የይሁዳና የሰማርያ መሪዎች ተቃውሟቸውን ለአውግስጦስ ቄሣር አስምተው አርኬላዎስ ከሥልጣን እንዲወርድና በግዞት እንዲቀመጥ ተደርጓል። (አርኬላዎስ ማቴዎስ 2፡22 ውስጥ ተጠቅሷል።)

2. ሄሮድስ አንቲኳስ (#202) በአማርኛው አዲስ ኪዳን “ሄሮድስ”፤ “ንጉሥ ሄሮድስ” ወይም “የአራተኛው ክፍል ገዥ ሄሮድስ” በመባልም የሚታወቅ

ሲሆን፡ የገሊላና የፖርያ ገዥ ነበር። ሄሮድስ አንቲጳስ በግንባታ ሥራው የታወቀ ነበር። ይህ ሥራው ገሊላ ባሕር አጠገብ ያለችውን የጥብርያዶስ ከተማ ግንባታን ያጠቃልላል። የመጀመሪያ ሚስቱ የንጉሥ ናባታ ልጅ ነበረች። እሷን ፈትቶ ሄሮድያዳ የተባለችውን የወንድሙን ልጅ በሚያገባበት ጊዜ ናባታ ጦሩን አሰባስቦ የሄሮድስ አንቲጳስን ጦር ደመሰሰ። በ39 ዓ.ም. ከሥልጣን ተወግዶ ፈረንሳይ በሚገኘው ጎል በግዞት ተቀመጠ።

ወንጌላት ውስጥ በሁለት ነገሮች የታወቀ ነው፡- 1. የመጥምቁ ዮሐንስን አንገት በመቁረጡ፤ 2. በኢየሱስ ፍርድ ላይ በመካፈሉ።

(ሄሮድስ አንቲጳስ በማቴ. 14፡1-6፤ ማር. 6፡14-22፤ ሉቃስ 3፡1፤ 19-20፤ 8፡3፤ 9፡7-9፤ 13፡31፤ 23፡7-15፤ ሐዋ. 4፡27፤ 13፡1 ውስጥ ተጠቅሷል።)

3. ፊልጶስ (#205) በአማርኛው አዲስ ኪዳን “ፊልጶስ” ወይም “የአራተኛው ክፍል ገዥ ፊልጶስ” በመባል ይታወቃል። ከ4 ዓ.ዓ. እስከ 34 ዓ.ም. ድረስ ሰሜን ምሥራቅ ፍልስጥኤም ውስጥ በሚገኙ ብዙ ግዛቶች ላይ ገዥ ነበር። ስለሚያምትባለውን የሄሮድያዳ የመጀመሪያ ባል ልጅ የሆነችውን የወንድሙን የልጅ ልጅ ነበር ያገባው። (ፊልጶስ ሉቃስ 3፡1 ውስጥ ተጠቅሷል።)

ሌላው የታላቁ ሄሮድስ ልጅ ሄሮድስ ፊልጶስ (#204) ነው። በአማርኛው አዲስ ኪዳን “ፊልጶስ” በመባል ሲታወቅ፡ ሄሮድያዳ የምትባለው የወንድሙ ልጅ የመጀመሪያ ባል ነበር። ሕይወቱን ሙሉ የኖረው ሰላማዊ ዜጋ በመሆን ነበር (ሄሮድስ ፊልጶስ ማቴ. 14፡3፤ ማር. 6፡17፤ ሉቃስ 3፡19 ውስጥ ተጠቅሷል።)

ሄሮድስ አግሪጳ 1ኛ (#301) በአዲስ ኪዳን “ሄሮድስ” በመባል የሚታወቅ ሲሆን፡ የታላቁ ሄሮድስ የልጅ ልጅ ነው። በ7 ዓ.ዓ. አባቱ አርስቶቡሎስ (#201) በታላቁ ሄሮድስ ከተገደለ በኋላ ወደ ሮም ተሰደደ። ለብዙ ዓመታት ሮም ውስጥ ወጣ ገባ በማለት ኖሯል። በ36 ዓ.ም. ንጉሥ ጢባርዮስ አሳስረው። ከአንድ ዓመት በኋላ ካሊጉላ በሚባለው አዲስ ንጉሥ ከእሥር ነጻ በመውጣት የሰሜን ምሥራቅ ፍልስጥኤም ገዢ እንዲሆን ተልኳል። በ39 ዓ.ም. ገሊላና ፖርያ ግዛቱ ውስጥ ተጨምረውለታል። በ41 ዓ.ም. ደግሞ ይሁዳና ሰማርያን እንዲቆጣጠር ተሰጥተውታል። ከልጆቹ ውስጥ አንዱ ወንድ ልጅና ሁለቱ ሴት ልጆቹ መጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ተጠቅሰዋል። በ44 ዓ.ም. በ53 ዓመት ዕድሜው መሞቱ ሐዋርያት ሥራ 12፡1-24 ውስጥ ተጠቅሷል።

ሄሮድያዳ (#303) የአርስቶቡሎስ ሴት ልጅ፡ የሄሮድስ አግሪጳ 1ኛ (#301) እህት ናት። በመጀመሪያ ሄሮድስ ፊልጶስ (#204) የሚባለውን አንቷን ያገባች ሲሆን፡ በኋላም እሱን በመተው ሌላውን ሄሮድስ አንቲጳስ (#205) የሚባለውን አንቷን አግብታለች። በሄሮድስ አንቲጳስ ፊት በመደነስ ለመጥምቁ ዮሐንስ ሞት ምክንያት የሆነችው፡ ምናልባት ስለሚያምትባለው ልጇ ሳትሆን አትቀርም (ማቴ. 14፡3፤ 6፤ ማር. 6፡19)።

ሄሮድስ አግሪጳ 2ኛ (#401) በአማርኛው አዲስ ኪዳን “ንጉሥ አግሪጳ” በመባል የሚታወቅ ሲሆን፡ የተወለደው በ27 ዓ.ም. ነበር። አባቱ በሞተ ጊዜ፡ የአባቱን ቦታ ለመተካት ያልደረሰ ወጣት ነበር። ሆኖም ከጊዜ በኋላ በንጉሥ ቀላውዴዎስ በሰሜንና በሰሜን ምሥራቅ ፍልስጥኤም ግዛት ተሰጠው። በ56 (በ54) ዓ.ም. ንጉሥ ኔሮ ግዛቱ ውስጥ ተጨማሪ መሬት ሰጠው።

ሄሮድስ አግሪጳ 2ኛ ከ66-70 ዓ.ም. ባለው ጊዜ ውስጥ አይሁዳውያን በሮም

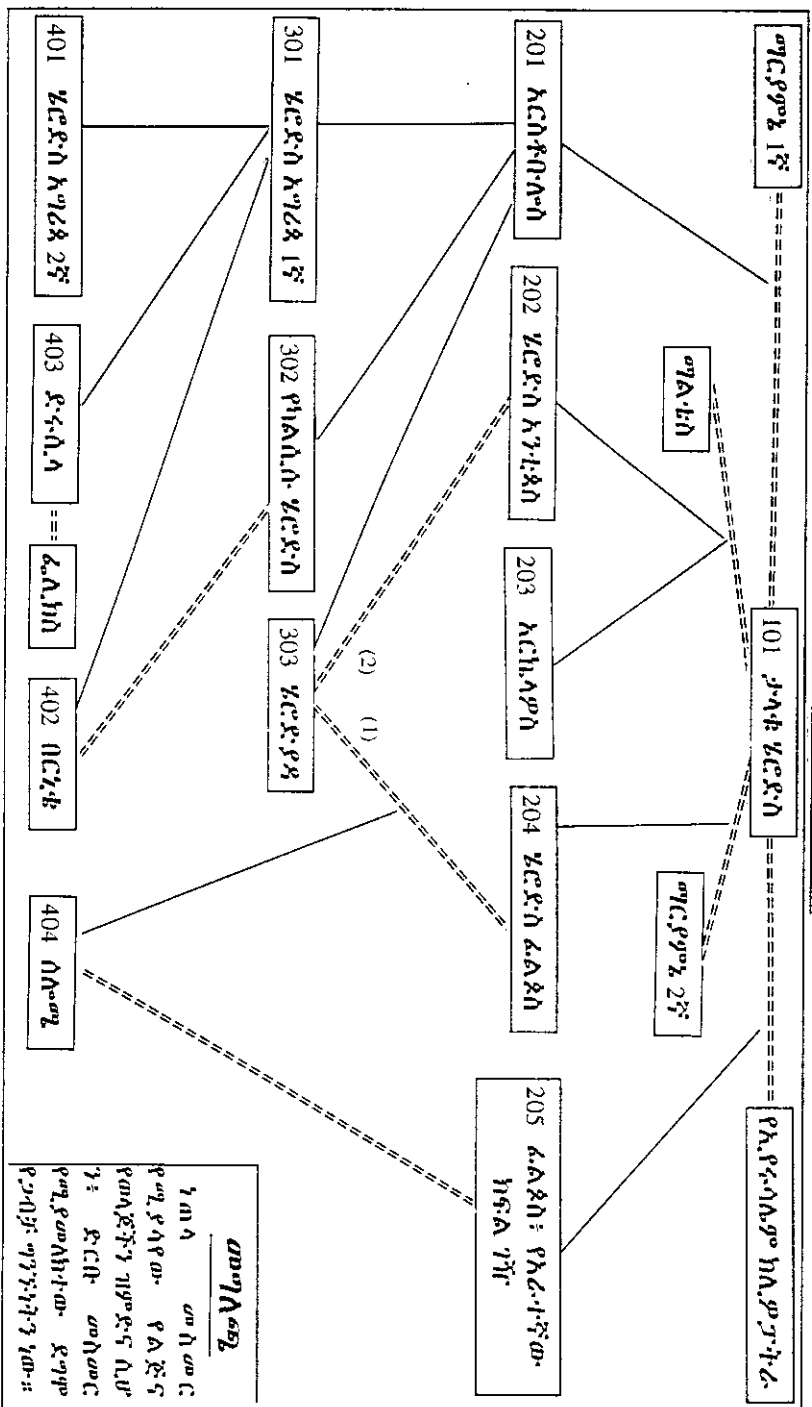
ላይ ያነሡትን አመጽ ለመግታት ሞክሯል። ለዚህ ሥራውም ከኢየሩሳሌም መውደቅ በኋላ የሮም መንግሥት ተጨማሪ መሬት ሰጥቶታል። ሄሮድስ አግሪክ 2ኛ የሞተው በ100 ዓ.ም. ነው (ሐዋ. 25፡13-26፡32)።

በርኒቄ (#402)፤ የሄሮድስ አግሪክ 1ኛ (#301) ልጅ፤ በ28 ዓ.ም. ተወለደች። የካሊሲሱ ሄሮድስ (302) የተባለውን አጎቷን አገባች። በ48 ዓ.ም. ከሞተ በኋላ ሄሮድስ አግሪክ 2ኛ የተባለው ወንድሟ ቅምጥ ሆነች። ከዚያም ሌላ ሰው አገባችና ይህን ሰው በመፍታት ወደ ወንድሟ ተመለሰች። በኋላም የንጉሥ ጥጦስና ቬስፓሲያን ቅምጥ ሆነች። ከወንድሟ ጋር ሳለች ከሐዋርያው ጳውሎስ ጋር ቃለ ምልልስ አድርገዋል። ይህም በሐዋርያት ሥራ ከምዕራፍ 25-26 ተመዝግቧል።

ድሩሲላ (#403) የሄሮድስ አግሪክ 1ኛ (#301) ሌላ ሴት ልጁ ነበረች። የተወለደችው በ38 ዓ.ም. ሲሆን፤ የሶርያን ንጉሥ አግብታለች። በኋላም ንጉሡን በመተው ፈሊክስ የተባለውን የሮም ባለሥልጣን አገባች። ከእርሱ ጋር በመሆን በ57 (59) ዓ.ም. ከሐዋርያው ጳውሎስ ጋር ተገናኝተዋል። ይህም በሐዋርያት ሥራ 24፡24 ተጠቅሷል።

ሰሎሜ (#404) የሄሮዲያዳ ልጅ ናት። ሄሮዲያዳ ሰሎሜን የወለደችው የመጀመሪያ ባሏ ከሆነው ከሄሮድስ ፊልጶስ (#204) ሲሆን፤ እሱም የታላቁ ሄሮድስ ልጅ ነው። በወንጌላት ባይጠቀስም በሄሮድስ ፊት በመደነስ ለመጥምቁ ዮሐንስ ሞት ምክንያት የሆነችው እሷ እንደነበረች ይገመታል። በኋላም የአራተኛው ክፍል ገዥ ፊልጶስ (#205) የተባለውን የእናቷን አጎት አግብታለች (ማቴ. 14፡1-12፤ ማር. 6፡14-29)።

PLC&D INC. 9778

የጥቅሶች ማውጫ በቅደም ተከተል

				ማቴዎስ			
ምዕራፍ	ቁጥር	ክፍል	ገጽ	ምዕራፍ	ቁጥር	ክፍል	ገጽ
1	1-17	3	24	11	2-19	57	77
1	18-25	9	30	11	20-30	58	78
2	1-12	14	32	12	1-8	50	64
2	13-18	15	33	12	9-14	51	65
2	19-23	16	34	12	15-21	52	66
3	1-6	21	36	12	22-37	61	81
3	7-10	22	37	12	38-45	62	82
3	11-12	23	38	12	46-50	63	83
3	13-17	24	39	13	1-3ሀ	64ሀ	84
4	1-11	25	40	13	3ሉ-23	64ለ	84
4	12	34	47	13	24-30	64መ	87
4	13-16	40	52	13	31-32	64ሠ	88
4	17	37	50	13	33-35	64ረ	88
4	18-22	41	52	13	36-43	64ሰ	88
4	23-25	44	55	13	44	64ሸ	89
5	1-2	54ሀ	67	13	45-46	64ቀ	89
5	3-12	54ለ	68	13	47-50	64በ	89
5	13-16	54ሐ	69	13	51-53	64ተ	89
5	17-20	54መ	69	13	54-58	69	97
5	21-48	54ሠ	69	14	1-2	71ሀ	101
6	1-18	54ረ	71	14	3-12	71ለ	102
6	19-7:6	54ሰ	72	14	13-14	72ለ	104
7	7-27	54ሸ	73	14	15-21	72ሐ	105
7	28-8:1	54ቀ	75	14	22-23	73	108
8	2-4	45	56	14	24-33	74	108
8	5-13	55	75	14	34-36	75	110
8	14-17	43	54	15	1-20	77	113?
8	18	65	90	15	21-28	78	115
8	19-22	93	134	15	29-31	79ሀ	116
8	23-27	65	90	15	32-38	79ለ	117
8	28-34	66	91	15	39-16:4	80	118
9	1-8	46	57	16	5-12	81ሀ	118
9	9	47ሀ	59	16	13-20	82	120
9	10-13	47ለ	59	16	21-26	83	122
9	14-17	48	60	16	27-28	84	123
9	18-26	67	93	17	1-8	85	123
9	27-34	68	96	17	9-13	86	125
9	35-38	70ሀ	97	17	14-21	87	126
10	1-42	70ለ	97	17	22-23	88	128
11	1	70ሐ	101	17	24-27	89	129

ፆዕራፍ	ቁጥር	ክፍል	ገጽ	ፆዕራፍ	ቁጥር	ክፍል	ገጽ
18	1-5	90	129	26	69-75	156	241
18	6-14	91	130	27	1	157	243
18	15-35	92	133	27	2	159	244
19	1-12	122	172	27	3-10	158	244
19	13-15	123	173	27	11-14	159	244
19	16-30	124ሀ	174	27	15-26	161	248
20	1-16	124ለ	177	27	27-30	162	252
20	17-19	125ሀ	178	27	31-34	163	253
20	20-28	125ለ	179	27	35-44	164	255
20	29-34	126	180	27	45-50	165	259
21	1-11	128ለ	184	27	51-56	166	260
21	12-13	129ለ	189	27	57-58	167ሀ	261
21	14-17	128ለ	184	27	59-60	167ለ	263
21	18-19ሀ	129ሀ	188	27	61-66	168	263
21	19ለ-22	131	191	28	1	169	265
21	23-27	132ሀ	193	28	2-4	170	265
21	28-22:14	132ለ	194	28	5-8	171	265
22	15-22	133	197	28	9-10	174	269
22	23-33	134	199	28	11-15	175	269
22	34-40	135	200	28	16-20	181	274
22	41-46	136	201	ማርቆስ			
23	1-36	137ሀ	202	1	1	20	36
23	37-39	137ለ	205	1	2-6	21	36
24	1-3	139ሀ	206	1	7-8	23	38
24	4-14	139ለ	207	1	9-11	24	39
24	15-28	139ሐ	209	1	12-13	25	40
24	29-31	139መ	211	1	14ሀ	34	47
24	32-41	139ሠ	212	1	14ለ-15	37	50
24	42-25:30	139ረ	213	1	16-20	41	52
25	31-46	139ሰ	215	1	21-28	42	53
26	1-5	140	216	1	29-34	43	54
26	6-13	141	217	1	35-39	44	55
26	14-16	142	218	1	40-45	45	56
26	17-19	143	218	2	1-12	46	57
26	20	144	219	2	13-14	47ሀ	59
26	21-25	146	221	2	15-17	47ለ	59
26	26-29	148	225	2	18-22	48	60
26	30	152	232	2	23-28	50	64
26	31-35	147	223	3	1-6	51	65
26	36-46	152	232	3	7-12	52	66
26	47-56	153	235	3	13-19	53	67
26	57	155	239	3	20-30	61	81
26	58	156	241				
26	59-68	155	239				

ፖዕራፍ	ቁጥር	ክፍል	ገጽ	ፖዕራፍ	ቁጥር	ክፍል	ገጽ
3	31-35	63	83	11	12-14	129ሀ	188
4	1-2	64ሀ	84	11	15-18	129ለ	189
4	3-25	64ለ	84	11	19-26	131	191
4	26-29	64ሐ	87	11	27-33	132ሀ	193
4	30-32	64ሠ	88	12	1-12	132ለ	194
4	33-34	64ረ	88	12	13-17	133	197
4	35-41	65	90	12	18-27	134	199
5	1-20	66	91	12	28-34	135	200
5	21-43	67	93	12	35-37	136	201
6	1-6ሀ	69	97	12	38-40	137ሀ	202
6	6ለ	70ሀ	98	12	41-44	138	205
6	7-11	70ለ	98	13	1-4	139ሀ	206
6	12-13	70ሐ	101	13	5-13	139ለ	207
6	14-16	71ሀ	101	13	14-23	139ሐ	209
6	17-29	71ለ	102	13	24-27	139መ	211
6	30	72ሀ	104	13	28-32	139ሠ	212
6	31-34	72ለ	104	13	33-37	139ረ	213
6	35-44	72ሐ	105	14	1-2	140	216
6	45-46	73	108	14	3-9	141	217
6	47-52	74	108	14	10-11	142	218
6	53-56	75	110	14	12-16	143	218
7	1-23	77	113	14	17	144	219
7	24-30	78	115	14	18-21	146	221
7	31-37	79ሀ	116	14	22-25	148	225
8	1-9ሀ	79ለ	117	14	26	152	232
8	9ለ-12	80	118	14	27-31	147	223
8	13-21	81ሀ	118	14	32-42	152	232
8	22-26	81ለ	119	14	43-52	153	235
8	27-30	82	120	14	53	155	239
8	31-37	83	122	14	54	156	241
8	38-9:1	84	123	14	55-65	155	239
9	2-8	85	123	14	66-72	156	241
9	9-13	86	125	15	1ሀ	157	243
9	14-29	87	126	15	1ለ-5	159	244
9	30-32	88	128	15	6-15	161	248
9	33-37	90	129	15	16-19	162	252
9	38-50	91	130	15	20-23	163	253
10	1-12	122	172	15	24-32	164	255
10	13-16	123	173	15	33-37	165	259
10	17-31	124ሀ	174	15	38-41	166	260
10	32-34	125ሀ	178	15	42-45	167ሀ	261
10	35-45	125ለ	179	15	46	167ለ	263
10	46-52	126	180	15	47	168	263
11	1-11	128ለ	184	16	1	169	265

ጥዕና	ቁጥር	ክፍል	ገጽ	ጥዕና	ቁጥር	ክፍል	ገጽ
16	2-8	171	265	5	33-39	48	60
16	9-11	173	268	6	1-5	50	64
16	12-13	176	270	6	6-11	51	65
16	14	178	271	6	12-16	53	67
16	15-18	181	274	6	17-19	54ሀ	67
16	19-20	184	276	6	20-26	54ለ	68
ሱቃስ				6	27-30	54ሠ	69
1	1-4	1	23	6	31	54ሸ	73
1	5-25	4	26	6	32-36	54ሡ	69
1	26-38	5	27	6	37-42	54ሰ	72
1	39-45	6	27	6	43-49	54ሸ	73
1	46-56	7	28	7	1-10	55	75
1	57-66	8ሀ	28	7	11-17	56	76
1	67-79	8ለ	29	7	18-35	57	77
1	80	8ሐ	29	7	36-50	59	79
2	1-7	9	30	8	1-3	60	80
2	8-20	11	31	8	4	64ሀ	84
2	21	12	31	8	5-18	64ለ	84
2	22-38	13	31	8	19-21	63	83
2	39	16	34	8	22-25	65	90
2	40	17	34	8	26-39	66	91
2	41-50	18	34	8	40-56	67	93
2	51-52	19	35	9	1-5	70ለ	98
3	1-2	20	36	9	6	70ሐ	101
3	3-6	21	36	9	7-9	71ሀ	101
3	7-14	22	37	9	10ሀ	72ሀ	104
3	15-18	23	38	9	10ለ-11	72ለ	104
3	19-20	34	47	9	12-17	72ሐ	105
3	21-23ሀ	24	39	9	18-21	82	120
3	23ለ-38	3	24	9	22-25	83	122
4	1-13	25	40	9	26-27	84	123
4	14ሀ	34	47	9	28-36ሀ	85	123
4	14ለ-15	37	50	9	36ለ	86	125
4	16-31ሀ	39	51	9	37-43ሀ	87	126
4	31ለ-37	42	53	9	43ለ-45	88	128
4	38-41	43	54	9	46-48	90	129
4	42-44	44	55	9	49-50	91	130
5	1-11	41	52	9	51-56	95	135
5	12-16	45	56	9	57-62	93	134
5	17-26	46	57	10	1-16	102ሀ	146
5	27-28	47ሀ	59	10	17-24	102ለ	147
5	29-32	47ለ	59	10	25-37	103	147
				10	38-42	104	148
				11	1-13	105	149

ፖዕራፍ	ቁጥር	ክፍል	ገጽ	ፖዕራፍ	ቁጥር	ክፍል	ገጽ
11	14-36	106	150	22	7-13	143	218
11	37-54	107	151	22	14-16	144	219
12	1-12	108ሀ	152	22	17-20	148	225
12	13-34	108ለ	153	22	21-23	146	221
12	35-48	108ሐ	154	22	24-30	144	219
12	49-53	108መ	155	22	31-38	147	223
12	54-59	108ሠ	155	22	39-46	152	232
13	1-9	109	156	22	47-53	153	235
13	10-21	110	156	22	54ሀ	155	239
13	22-30	113ሀ	159	22	54ለ-62	156	241
13	31-35	113ለ	160	22	63-65	155	239
14	1-24	114	160	22	66-71	157	243
14	25-35	115	162	23	1-5	159	244
15	1-32	116	162	23	6-12	160	247
16	1-13	117ሀ	164	23	13-25	161	248
16	14-31	117ለ	165	23	26-33ሀ	163	253
17	1-10	117ሐ	166	23	33ለ-43	164	255
17	11-21	120ሀ	170	23	44	165	259
17	22-37	120ለ	170	23	45	166	260
18	1-14	121	171	23	46	165	259
18	15-17	123	173	23	47-49	166	260
18	18-30	124ሀ	174	23	50-52	167ሀ	261
18	31-34	125ሀ	178	23	53-54	167ለ	263
18	35-43	126	180	23	55-56	168	263
19	1-10	127ሀ	181	24	1-8	171	265
19	11-28	127ለ	181	24	9-12	172	267
19	29-44	128ለ	184	24	13-32	176	270
19	45-48	129ለ	189	24	33-35	177	271
20	1-8	132ሀ	193	24	36-43	178	271
20	9-19	132ለ	194	24	44-49	183	275
20	20-26	133	197	24	50-53	184	276
20	27-40	134	199	የሐንስ			
20	41-44	136	201				
20	45-47	137ሀ	202	1	1-18	2	23
21	1-4	138	205	1	19-28	26	41
21	5-7	139ሀ	206	1	29-34	27	42
21	8-19	139ለ	207	1	35-52	28	43
21	20-24	139ሐ	209	2	1-11	29	44
21	25-27	139መ	211	2	12	30	44
21	28-33	139ሠ	212	2	13-22	31	44
21	34-36	139ረ	213	2	23-25	32ሀ	45
21	37-38	131	191	3	1-21	32ለ	45
22	1-2	140	216	3	22-36	33	46
22	3-6	142	218				

ፖረቱ	ጽጌ	ገጽ	ገጽ
4	1-4	34	47
4	5-26	35ሀ	47
4	27-38	35ለ	49
4	39-42	35ሐ	49
4	43-45	36	49
4	46-54	38	50
5	1-9	49ሀ	62
5	10-18	49ለ	62
5	19-47	49ሐ	63
6	1-3	72ለ	104
6	4-13	72ሐ	105
6	14-15	73	108
6	16-21	74	108
6	22-59	76ሀ	110
6	60-71	76ለ	112
7	1	77	113
7	2-9	94	134
7	10	95	135
7	11-31	96ሀ	136
7	32-52	96ለ	137
7	53-8:11	97	138
8	12-20	98	139
8	21-30	99ሀ	139
8	31-59	99ለ	140
9	1-7	100ሀ	141
9	8-12	100ለ	142
9	13-34	100ሐ	142
9	35-38	100መ	144
9	39-41	100ሠ	144
10	1-18	101ሀ	144
10	19-21	101ለ	145
10	22-39	111	157
10	40-42	112	159
11	1-16	118ሀ	166
11	17-44	118ለ	167
11	45-54	119	169
11	55-12:1	128ሀ	183
12	2-8	141	217
12	9-11	128ሀ	183
12	12-19	128ለ	184
12	20-36ሀ	130ሀ	190
12	36ለ-50	130ለ	191
13	1-20	145	220
13	21-30	146	221

ፖረቱ	ጽጌ	ገጽ	ገጽ
13	31-38	147	223
14	1-31	149	226
15	1-17	150ሀ	228
15	18-16:4	150ለ	228
16	5-15	150ሐ	229
16	16-22	150መ	230
16	23-33	150ሠ	230
17	1-26	151	231
18	1	152	232
18	2-12	153	235
18	13-14	154	238
18	15-18	156	241
18	19-23	154	238
18	24	155	239
18	25-27	156	241
18	28-38	159	244
18	39-19:16ሀ	161	248
19	16ለ-17	163	253
19	18-27	164	255
19	28-30	165	259
19	31-38	167ሀ	261
19	39-42	167ለ	263
20	1	171	265
20	2-10	172	267
20	11-18	173	268
20	19-25	178	271
20	26-31	179	272
21	1-25	180	273

የሐጥርያት ሥራ

1	3-8	183	275
1	9-12	184	276
1	18-19	158	244

1ኛ ቆይታቸው

11	23-26	148	225
15	5ሀ	177	271
15	5ለ	179	272
15	6	181	274
15	7	182	275